

د افغانستان کلاسی

۱۴۴۱ هـ

(۱)
(۲)
(۳)
(۴)
(۵)
(۶)
(۷)
(۸)
(۹)
(۱۰)
(۱۱)
(۱۲)
(۱۳)
(۱۴)
(۱۵)
(۱۶)
(۱۷)
(۱۸)
(۱۹)
(۲۰)
(۲۱)
(۲۲)
(۲۳)
(۲۴)
(۲۵)
(۲۶)
(۲۷)
(۲۸)
(۲۹)
(۳۰)
(۳۱)
(۳۲)
(۳۳)
(۳۴)
(۳۵)
(۳۶)
(۳۷)
(۳۸)
(۳۹)
(۴۰)
(۴۱)
(۴۲)
(۴۳)
(۴۴)
(۴۵)
(۴۶)
(۴۷)
(۴۸)
(۴۹)
(۵۰)

مندرجات این سالنامه

صفحه	موضوع
(۱)	د افغانستان کالنی ۲۹ ګڼه
(۲)	د افغانستان پاد شاه
(۳)	دمعظم ټولواک د فرمايشاتو مخینى برخى
(۵)	قوة تقنینیه در افغانستان
(۱۱)	نظری بدومین پلان پنجمساله انکشاف اقتصادی و اجتماعی افغانستان
(۲۲)	توسمه روابط خارجی افغانستان
(۲۳)	سهم افغانستان در موسسه ملل متحد
(۳۹)	نظری بفعالیتهای امداد فنی ملل متحد و نمایندگان اختصاصی آن در افغانستان
(۴۷)	د افغانستان دولت تشکيلات
(۵۵)	مصاحبه باوزراء
(۵۵)	» باوزير عدلیه
(۵۷)	» باکفیل وزارت داخله
(۵۹)	» باوزير مختبرات
(۶۰)	» » معادن و صنایع
(۶۳)	» » کفیل وزارت زراعت
(۶۴)	» » وزیر معارف
(۶۵)	» » تجارت
(۶۶)	» » مالیه
(۶۷)	» » بارئیس مستقل مطبوعات
(۶۸)	» » معین وزارت پلان
(۶۹)	» » » صحیه
(۷۰)	» » » فواید عامه
(۷۱)	جغرافیای اقتصادی افغانستان
(۸۳)	رؤسای دول و حکومتهای ممالک جهان
(۸۷)	جهان بسوی موافقت و همنوایی
(۱۱۶)	کشور هاییکه تاره به آزادی رسیده اند
(۱۳۰)	اختراغات و اکتشافات ساز
(۱۴۷)	حوادث و اتفاقات عمده سال
(۱۵۰)	خواندنیها از هر گوشه و کنار
(۱۵۰)	موسسات بین المللی
(۱۶۳)	مختصر معرفی ممالک جهان
(۱۸۴)	دهیواد کورنی خبرونه
(۲۱۱)	په پښتونستان کښی مهمی پښی
(۲۶۷)	د پښتونستان موضوع دنړی دمطبوعاتو په نظر کښی
(۲۷۴)	سیستم محاسبه دولت در افغانستان
(۲۸۵)	صحی لومړنی کومکونه
	در صنعتاخیر
	وقایع سیاسی سال از نگاه کارتونیهستهای جهان

د مطبوعات قومستان
د کورنۍ وچو وولوی مدیریت

مسئول مدیر: عبدالله «محب حیرت»

دینلی لمړی ۱۳۴۱

د افغانستان کالنی ۲۹ گڼه

مړیه کال چه تیر ییزی زمونږ هیواد د ترقی او پرمختګ په لاره کې یونوی قدم پورته کوی او نوې هپلی منځته راځی .

د افغانستان کالنی چه د هېواد او د هېواد د کالنیو پرمختګو نوم معرفده ، د دغو پرمختګونو د شوو رڅو څرګندوی ده .

خوښ وچه زمونږ هېواد منظم پلان په اساس پرمخ روان دی او د پنځکلنو پلانو په تطبیق مړه ورځ دعومی اړتیاو یوه برخه رفع او کړی هیلی سرته رسیدنی . د خوښی پای دی چه د افغانستان کالنی ۲۹ گڼه په داسې بڼه فرست کې خپره او وړاندی کیزی چه لومړی پنځکلن پلان پای ته رسیدای اودرهم پنځکلن پلان په زیاتو تجرو او بنو امکا، او سره شروع شوی دی .

مونږ په تیر کال کښی د هغو پرمختګونو را پورونه وړاندی کړی و چه د تېرو پنځو کلونو په موده کښی د سنبلی د میاشتی پوری د گران هیراد په برخه شوی و .

د افغانستان د کالنی ۲۹ گڼه د هغو اجرااتو په برخه شامله ده چه د لومړی پنځکلن پلان په پای کې یعنی په تیریده کال کښی واقع شوی دی او هم چه درهم پنځکلن پلان څه لنډه غرندي رڼا اچول کیزی .

د افغانستان کالنی اداره د دغی گڼی په وړاندی کولو سره چه د هېواد د خپلواکی د استرداد د څلور څلوېښتم جشن سره مصادفه ده ، د هیواد د اوسنیو پرمختګونو لارښوونکی اعلیحضرت معظم مهابونی حضرت ، د ښاغلی سردار محمد داؤد صدراعظم چه د لومړی او د هم پنځکلنو پلان په طرح او تطبیق کې لوی او ستر سهم لری اونورو لویو شخصیتونو حضورته چه د هیواد په پرمختګونو کې یې عملا برخه اخستی ده ، د زړه له کومی تهریکات وړاندی کوو .

بتین دی چه د هیواد د لایتو زامنو په همت زمونږ هیواد د ترقی او اعتلاء په خوا روان دی . مونږ د هغو کسانو ووقیمت او بریالیتوب غواړو چه د هیواد اعتلاء او ترقی څښتی زدی .

د افغانستان د پوهاند گل خان

د افغانستان معظم او محلمي ټولواک ۱۲۹۳ کال دمیزان د میاشتی په دوه ویشتمه نیټه په کابل کښی ز یزید لی دی ، څنگه چه دده گران عمر د زده کړی او تعلیم د اقتضا وړو گړنیدو ټوپه لومړی او منځنی ښوونځیو کښی د زده کړی لپاره شامل شواو په پای کښی خپل عالی تعلیمات په کابل کښی سرته ورسول . هر کله چه دده محترم پلار اعلیحضرت شهید سعید محمد نادر شاه غازی د افغانستان د سفیر په حیث پاریس ته ولاړ همایونی ذات هم له فقید شهریار سره دمومو تحصیلاتو د زده کړی لپاره دنده ملگری شو ، نو فر نسوی ژبه او عالی علوم یی په مختلفو شوقو کښی په عالی ښوونځیو او پوهو کورنیو کښی زده کړل او د وطن د داخلی مسایلو او ملی اخلاق په نسبت خصوصی تربیه او د هیواد په باره کښی د لازمو مطالبو ادراک او نور خصایص یی له خپل پلاره څخه زده کړی دی .

د افغانستان له لویو اغتشاشاتو نه وروسته (چه نجات یی د اعلیحضرت همایونی د محترم پلار په واسطه سرته ورصید) ممدوح ټولواک چه خپل تعلیمات یی سرته رسولی وو او د وطن د خدمت لپاره چمتو شوی و د ۱۳۰۹ شمسی کال دمیزان په ۳۰ نیټه یی کابل ته تشریف راوړ . له دی کیله چه ده له یوی خوا عسکری علم سره مینه درلوده اوله بلی خوا یی وغوښت چه د پلار د منځنی بیرونی وکړی په عسکری شعبه کښی د کابل په عالی نظامی تعلیم گاه کښی شامل شو او په لیزه موده کښی یی په دی شریف فن کښی بری وموند او په ۱۳۱۰ شمسی کال کښی یی د والاحضرت سردار احمد شاه د دربار وزیر چه د اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید د تره زوی دی مشر له لور په نکاح کړه او د دغه کال په آخر کښی څه موده د مرگی وزارت په وکالت او څه موده د معارف وزارت په وکالت موظف گڼر زیدای وو . همایونی اعلیحضرت خپل ذاتی لیاقت او فطری استعداد په ښه اداره او د صحیحو خدمتو په کولو پدی دوه وزارتو کښی په ښه توگه ښکاره کړ . په ۱۳۱۲ کال کښی یعنی هغه وخت چه اعلیحضرت محمد نادر شاه غازی شهید شو د ملت دو کیلانو ، مشرانو او ټولو عسکریمد او کشری افرادو په غوښتنه او اتفاق د سلطنت په تخت کښی ناست . سپز کال دده د مبارک خلوس « ۲۹ » کال کښل کښی .

د معظم همایونی اعلیحضرت زامن او لوڼی:

- ۱- والاحضرت شهزادگی بلمیس د زیزیدو نیټه ۱۳۱۱ شمسی کال د حمل ۲۸
- ۲- والاحضرت مرحوم شهزاده محمد اکبر د ۱۳۱۲ د ۱۹ داسد
- ۳- والاحضرت شهزاده احمد شاه د ۱۳۱۳ د ۲۱ د سنبلی
- ۴- والاحضرت شهزادگی مریم د ۱۳۱۵ د ۱۰ د عقرب
- ۵- والاحضرت شهزاده محمد نادر د ۱۳۲۰ د ۴ د جوزا
- ۶- والاحضرت شهزاده شاه محمود د ۱۳۲۵ د ۱۰ دمیزان
- ۷- والاحضرت شهزاده محمد داؤد (پښتو نیار) د ۱۳۲۸ د ۲۵ د حمل
- ۸- والاحضرت شهزاده میرویس د ۱۳۳۵ د ۵ د دلوه

د معظم ټولو اک د فرمایشاتو ځینی برخه

د انسانی دغه مسلم حق ساتل چه د بشری اساسی ټولو حقوقو یو الخنی طامی او حاوی دی د زمان او مکان د ایجاباتو سره سم د درستو او موثرو وسایلو د تویی په لیاړه کینی بی له متداوم کوشش څخه امکان نه لری نولدی امله د زمان او حواد ټو د شرطونو لاندی اود هر ټول امکاناتو او وجیبو په نظر نیولو کینی په یوه آزاد او شرافتمندانه ژوند با ندی یو هیډل دیږه خپلواک ملت لومړنی و طیفه ده دهیواد سیاسی خپلواکی چه نن بی جشن کوو او وړاندی ویار کوو دهنو نورو ټولو آزادیو یواخنی مد ار اومنبع ده چه سره راغونډشی د خپل کمال په حد، کینی د استقلال واقعی مفهوم ته حقیقت ورکوی.

سعی او زحمت او هر هغه شی چه یو ملت هغه ته درسیدو دپاره اړدی بی د عمیق تفکر څخه دهنو نقشو په طرح کینی چه د زمان او محیط امکانات پکینی نوی سنجول شوی گټور و مثر نه دی دهیواد په چارو کینی د تفکر یواخنی صحیح مدار په سعی او عمل کینی د هغه افرادو اتحاد او یوالی دی دهنو اساساتو په طرح کولو کینی چه د مملکت دغو امالو نرسوی د حکومت د کوششونو په نسبت د ملت د استقبال او همکاری دستر و امید واریو موجب ده لکه لومړی پنځه کلن پلان چه دهیواد د انکشاف په لیاره کینی دیوه بنیادی پلان په حیث طرح شواو په کامیابی سره د سرته رسیدو په حال کینی دی یو ټول بیا د دغه ملی هدف په نسبت زمو نبر د ملت محسوسه همکاری ثابتته کړه.

و عمل دغه اشتراک د مملکت د آبادی او په پراخو ساحو کینی دخلکو د ژوندانه د سوغی د لوړولو په غرض د دویم پنځه کلن پلان په طرح کولو کینی د حکومت د تصمیم له پارمزمینه ډیره مساعده کړه په دغه نیکمرغه وخت کینی چه د دغه افتخار په خوشحالی او شکر په کینی د دغه ملک هر یو وگړی برخه لری د افغان ټولو خویندو ورونو او زامنو ته بلنه ور کوم چه د اړ تیاؤ په باره کینی فکر وکړی او په خوشحاله روح دهنو طاقتو تواندازه ولگوی کوموته چه په فنی ژوند کینی احتیاج لرو هیله لرو چه دوی د خدای (ج) به تا قید د تیرو پلرونو، د مجاهدو او قربانیو حق د بخان او راتلونکی نسل د نیکمرغی دپاره په خپلو مجاهدو او قربانیو ادا کړی، افغانستان د خپلی بی طرفی سیاست په اساس دنړی د ملتونو او خلکو ترمنځ د دوستانه روابطو ارزو مند دی اود ملگرو ملتو د منشور د اساساتو له مخی د عدالت او مساوات متقابل احترام او نه تیری په اساس دنړی د سولی د ټینگیډو غوښتونکو دی دنړی آشفته وضع چه نن ورځ یی د بشر افکار بخان ته و رگرځولی اود بشری نیکمرغی په لیاره کینی د بین المللی همکاری مانع شوی ده زمو نیز د اندیښنو تر ټولو جدی جز دی زمو نیز دخلکو له آرزو گانو څخه بی کوم امتیازه یوه آرزو دنړی په هر گوت کینی دهنو ملتونو او خلکو د حقوقو تامین دی چه تراوسه پوری د آزادی له سعادت اودنړی له نورو ملتونو او خلکو سره د خپلو مساوی حقوقو له تمتع څخه محروم دی او پدی معنی دهنوی د مشروع امالو د حمایت دهنو اساساتو څخه دی چه د افغانستان بین المللی سیاست ته لارښوونکوی.

مونږ خپاؤ پښتونستانو وروڼو ته چه تل زمونږ په غم اوشادۍ کښی راسره شریک دی
چا وړکړو چه د افغانستان دخلکو زړونه په ټولواحوالاتو کښی د هغو قریانو او مجاهد و ته
متوجه دی او یوه لحظه هم د هغو له اندیښنی څخه فارغ پاتی کیدی نه شو.
دادی یو بل بیا دخپلو پښتونستانو وروڼو دمشر وع اما لو او مجاهد و په نسبت
دانغانستان د حکومت او ملت مالانږ څرگند و.

د کوچنی اختر د رځی په مناسبت

دغه دی نوی کال شروع کیزی اود هغو گامونو دنکمیلاو دپاره چه د وطن د آبا دی او
دخلکو د هوسایی دپاره اخستل شوی او اخستل کیزی لوی وظیفی زموږ نیز په مخکښی دی
چه د دغو وظیفو سرته رسیدل زیات فعالیت او کوشش غواړی امید لرو چه داختر و ر لوی
چه داخلاقو او معنویت یو پوره او کامل مظهر دی په خوښی او خوشالی تیری کړی او هغه
فرایض چه د ورگلوی او محبت د پیدا کولو په لاره کښی یی په غاړه لری او به خلوص نیت
او ښه عمل سر ته ورسوی

د ښوونکی دورځی په مناسبت

زمونږ زمانی چه په - حقیقت کښی د ساینس او تکنکا لوجی زمانه ده ثابته کړیده چه د پری
د ملتونو د مدنی او معنوی ترقیو او پرمختگو اساس په څو اړکانو ولاړدی چه قوی او پیر
محکم یی پوهنه ده د فرهنگ اجتماعی او مدنی نهضتونه معنوی او فکری پرمختگونه او صنعتی
ا- تخنیکي ترقی د هغه له پوهنی او فرهنگ څخه پیدا کیزی اورښتییانی پوهه یی د معیومی
ښوونکو اوصافو مریبانوله همت او مجاهدو څخه نه میسر کیزی

دلوی اختر دورځی په مناسبت

د اهنه پیغام دی چی

معظم هما یونی اعلی حضرت د مزار شریف له ښار څخه دلوی اختر په مناسبت
خپل شاهان نه ملت ته ابلاغ فرمایلی دی

هیله لرم چه زمونږ ملت پدی موا ردو کښی زیاروبا سی چه تل خپل محان هغه عالی
مقصودونه- نیژدی کړی چه دغه غوره شعایر هغی خواته زمونږ لارښودنه کوی، ددی ارشاد اتو
مهم بنسبت د محانگرو اخلاقو پر تهذیب سر بیره د قربانی او اجتماعی هد فونو ته رسیدل
اود نظار او عمل وحدت منځ ته را ولی هغه سبانه رسیدل چه مونږ یی په انتظار کښی یو
تر هر څه پیر ایثار اود نظار او عمل وحدت ته ضرورت لری. زه په خپل دغه مسافرت کښی
د هغو ښاروله کتلو څخه چه زما د تک په لیا ره کښی واقع و او دوی مو له نیژدی ولیدل
دیری ښی خاطر لرم دا خاطر یی به تل زما په زړه کښی ساتلی پاتی وی له نیکه مرغه مو
پدی مسافرت کښی ولیدل چه دخلکو د رفاه اود هیواد د ودانی په لیا ره کښی زمونږ
د آوزوگانو وه برخه عملی شوی ده او په هره رشته کښی په تیره بیا دمعارف او دخلکو
د ذمی انکشاف د توسعی په لیا ره کښی فعا لیتونه شوی دی. هیله لرو چه دغه ښه آغاز
د دولت په کوششونو اود هغو صمیمانه همکارو په دوام چه همیشه موله خپلو دخلکو لیدلی دی
مونږ به د هغو هیلو انجام ته ورسوی چه مونږ یی د هیواد د ترقی دپاره لرو.

د افغانستان محلمي او فعال صدر اعظم بڼاغلي سردار محمد داؤد چه شپه او ورځ
دهيواد د لوړوالي او ترقي په لماره كښي او د اقتصادي او اجتماعي
پلانونو په تطبيقولو كښي زيار باسي

قوه تقنینیه در افغانستان

افغانستان که دارای دولت شاهی مشروطه است ، از بدو استرداد استقلال در آرزوی تفکیک قوای ثلاثه در مملکت بوده معذک قدم اساسی که برای تفکیک قوای ثلاثه در افغانستان برداشته شده در آغاز دوره پادشاهی اعلیحضرت محمد نادر شاه شوید بوده است .

اعلیحضرت محمد نادر شاه شوید که بانی

اکثر پیشرفت های کنونی مملکت است در

۱۳۰۹ اساس پارلمان افغانستان را گذاشته

این اقدام که روی مصالح ملی مردم افغانستان

و بمنظور اشتراک مساعی ملت و حکومت استفاده

از همکاری عملی و نظری قاطبه نفوس ملت

در امور مربوط بخودشان و مملکتشان

صورت گرفت به تاسی از اراده اعلیحضرت

شوید و تصویب لوی جرگه ۱۳۰۹

عملی شد.

دملی شوری رئیس بناغلی دکتور عبدالظاهر

پارلمان افغانستان

باساس قانون اساسی افغانستان و اتفاق پارلمان افغانستان ، قوه تقنینیه این مملکت را تشکیل میدهد این دو اتاق پارلمان عبارتست از مجلس شورای ملی و مجلس عالی اعیان

مجلس شورای ملی متشکل از نمایندگان ملت بوده و نظر بقانون اساسی افغانستان ۱۷۳ نفر

از نمایندگان تمام نقاط مملکت در این مجلس اجتماع میکنند .

نمایندگان مردم از طرف مردم انتخاب میشود و رئیس شورای ملی افغانستان از طرف

نمایندگان انتخاب میگردد .

مجلس عالی اعیان که اعضای آن تماماً انتصابی است از حضور پادشاه افغانستان

مقرر میشود .

اعضای مجلس عالی اعیان نظر بماده ۶۸ قانون اساسی افغانستان مرکب از اشخاص تجربه

کار و با بصیرت میباشد .

مجلس عالی اعیان نیز به تاسی از قانون اساسی افغانستان در ۱۳۱۰ تاسیس شده است .

مرکز انعقاد جلسات هر دو مجلس پارلمان کابل پایتخت افغانستان است .

صلاحیت قوه تقنینیه افغانستان

پارلمان افغانستان در تمام امور سیاسی و اقتصادی مملکت دارای صلاحیت میباشد و وضع و تصویب کلیه قوانین و اصولنامهها، تغییر و فسخ قوانین و اصولنامهها، تسوید امور مالی رد و قبول وضع مالیات و عوارض، تدقیق و تصویب بودجه سالانه دولت، تصویب امتیاز تشکیل کمپنیها و شرکت های عمومی از هر قبیل و بهر عنوان که باشد، عقد مقاولات و معاهدات، اعطای امتیازات (انحصار) تجارتي، صنفی و اراضی اعم از داخلی و خارجی، استقراض دولتی اعم از داخلی و خارجی بهر عنوان و رسمیکه باشد، تمدید خط آهن و شوسه به پول دولت یا به خرج شرکتها و کمپنی های داخلی یا خارجی از وظایف شورای ملی است.

ماده ۲۸ قانون اساسی افغانستان مجلس شورای ملی را چنین تعریف میکند: این مجلس تمام و کمال مرکب از افرادیست که در امور معاشی و سیاسی افغانستان مشارکت دارند یعنی نماینده قاطبه اهالی مملکت است. و صلاحیت شورای ملی را که در بالا ذکر کردیم از ماده ۴۰ تا ۴۸ اصول اساسی افغانستان تصریح میکند.

دوره کار پارلمان

اکنون سال دوم دوره یازدهم شورای ملی افغانستان است هر دوره شورای ملی سه سال میباشد و وکلای شوری برای ۳ سال انتخاب میشوند، لذا نظر بقانون اساسی افغانستان مردم حق دارند وکیل سابق خود را مجدداً انتخاب کنند.

اما برای دوره کار اعضای مجلس عالی اعیان و وقت تعیین نشده است. مجلس شورای ملی همه ساله برای ۶ ماه از اول ثور الی اخیر میزان دایر بوده و کلاً بامور مربوط واری می کنند و برای ۶ ماه دیگر مجلس تعطیل گردیده عده از وکلا به نیابت سایرین امور ضروریه را اجرا مینمایند.

روابط قوه اجرا و قوه تقنینیه

روابط قوه تقنینیه با قوه اجرا و قوه از دوراه صورت میگیرد، یکی پیشنهادات لوایح و موضوعاتیکه از طرف وزارتها و دوایر ذی علاقه ترتیب و بمجلس شورای ملی جهت ملاحظه و تصویب ارائه میشود و دیگر موضوعات و اصولنامه هاییکه از طرف شورای ملی طرح، ترتیب و تصویب شده بعد از طی مراتب اصولی یعنی صحه اعلی حضرت معظم همایونی بقوه اجراییه تفویض میشود تا در محل تطبیق و اجرا گذاشته شود.

موضوعاتیکه از طرف قوه اجراییه به شورای ملی برسد در صورتیکه شورای ملی تعطیل باشد، بامروارده ذات شاهانه اجراء میشود و موقعیکه شورای ملی اجلاس میکند، دو باره بمجلس ارائه میشود و مورد غور و فیصله قرار میگیرد.

باساس ماده ۵۰ اصول اساسی افغانستان، وزراء برای استماع مذاکرات در جلسات مجلس شورای ملی حضور بهم رسانیده میتوانند و نیز حق دارند که در صورت لزوم باستجازه رئیس مجلس برای مذاکره و تدقیقات امور توضیحات دهند.

مجلس شورای ملی میتوا ندبرایض شخصی مردم از شعبات قوه اجرائیه نیز واریسی کند بدین تفصیل که اشخاص میتوانند عرایض شخصی خود را در صورتیکه از دوایر مربوط تا مقام وزارت مورد غور واقع نشود ذریعۀ وکیل محلی خود بمجلس شورای اراءه و شورای ملی این قبیل عرایض را برای غور و تحقیق بمقام صدارت می فرستند .
در غیر اینها مجلس شورای ملی میتواند در مواقع لازم عرایضی بحضور اعلیحضرت همایونی تقدیم کنند .

ترتیب مذاکرات

مذاکرات در مجلس شورای ملی علنی است و نمایندگان جرأید و مطبوعات و سایر علاقمندان میتوانند بمذاکرات مجلس گوش دهند مع هذا مجلس میتواند مجالس محرمانه را نیز تشکیل کند و هم بوزراء حق داده شده است در مواردیکه مجلس محرمانه به تقاضای وزیر صورت گرفته باشد افشای مذاکرات نیز با اجازه وزیر مذکور مربوط می باشد .

مجلس برای تدقیق موضوعات وارده میتواند یک عده اعضای شورای ملی را که تعداد شان کمتر از ۱۰ نفر نباشد بنام انجمن تحقیق سنجشهای ابتدایی مسایل وارده تشکیل دهد .
موضوعاتی که از طرف مجلس عنوان میشود در صورتی میتواند مورد مذاکره قرار گیرد که لا اقل ربع اعضای مذاکره، مطلب مذکور را تصویب کنند، در چنان موارد مجلس میتواند در اموری که مربوط بیکى از وزراء باشد وزیر و یا معین مذکور را بمجلس احضار کند .

روابط شورای ملی و اعیان

روابط شوری و اعیان بر حسب اصول اساسی افغانستان مربوط است به تصویب اصولنامه هاییکه باید به تصویب هر دو مجلس برسد، منتها باین فرق که بعض پیشنها داتی که از طرف هیئت وزراء بمجلس اعیان میرسد در این مجلس تصدیق میشود و بعد برای تصویب بمجلس شورای ملی فرستاده میشود و از طرف دیگر موا دیکه در مجلس شورای ملی تصویب میشود در مجلس اعیان ملاحظه و تصویب میگردد .

اما موضوعاتی که در موقع افتتاح مجلس شورای ملی تصویب میشود در صورتیکه مجلس اعیان منمقد نشده باشد، تصویب مجلس معطل نشده بعد از صحنه اعلیحضرت همایونی اجرا میشود .

اختلاف مجلسین

در صورتیکه در بعض موارد بین فیصله های شورای ملی و مجلس عالی اعیان اختلاف ایجاد شود یعنی در صورتیکه موضوعی در مجلس اعیان تصویب و بمجلس شورای ملی فرستاده میشود و در مجلس شورای ملی قبول نشود . نظر با اهمیت مطلب مجلس مختلطی از يك عده اعضای مجلسین که تعداد عضو هر مجلس مساوی و مجموع آن اقلا ۲۰ نفر خواهد بود در موضوع مورد اختلاف غور و تدقیق نموده رای خود را بمجلس شورای ملی اراءه میکنند اگر فیصله مجلس مذکور بازم مورد قبول واقع نشد موضوع بحضور ملوکانه عرض و هر چه فرمایند طبق آن تمیل میشود .

انتخاب نمایندگان

۱۷۳ نفر نمایندگان شورای ملی مستقیماً از طرف مردم افغانستان انتخاب میشوند . حوزه های انتخابی و شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان در اصولنامه انتخابیات وکلای شورای ملی مصوبه ۸۸۸ قریب ۱۳۱۰ تصریح شده است . نظر بر اصولنامه انتخابیات وکلای شورای ملی انتخاب کنندگان باید دارای شرایط ذیل باشند .

۱- تبعه افغانستان باشند .

ب- سن شان کمتر از ۲۰ سال نباشد .

ج- در منطقه انتخابیه متوطن یا لا اقل یکسال قبل از وقت انتخاب در آنجا ساکن باشند . کسانیکه تحت وصایت قانونی باشند ، تجاری که به نقص مفلس شده باشند و محکومین جنایات حق انتخاب را ندارند و همچنان صاحب منصبان و ضابطان و افراد عسکری ، صاحب منصبان ضابطان ، افراد پلیس ژاندارمه در محل خدمت خود از نظر مقام شان حق انتخاب را ندارند انتخاب شوندگان نیز باید دارای اوصاف ذیل باشند تا بوکالت کاندید و انتخاب شوند .

۱- تبعه افغانستان باشند .

ب- از اجنبی ها کسانیکه بعد از استحصالی تذکره تابعیت ۱۰ سال دیگر در افغانستان اقامت کرده باشند .

ج- حتی الامکان دارای سواد باشند .

د- معروف بصدقت و راستکاری باشند .

صاحب منصبان ، ضابطان ، افراد عسکری و پلیس ژاندارمه حق انتخاب شدن را ندارند . مامورین دولت در محل ماموریت خود اگر میخواهند وکیل شوند باید از ماموریت خود استعفی بدهند در غیر محل ماموریت بعد از انتخاب باید استعفا بدهند ، تا چریکه به تصفیه مفلس شده باشد و محکومین جنایات وکیل نمیتوانند شوند .

ترتیب انتخاب وکلای و شرایط انتخابیات در اصولنامه انتخابیات وکلای شورای ملی تصریح شده است .

اهم اجراءات شورای ملی

از ماه سنبله ۱۳۴۰ تا پانزده اسد ۱۳۴۱ در حدود هفتاد فقره در موارد مختلف مربوط به امور داخلی و خارجی کشور مورد تصویب قرار گرفته است که مهمترین فقرات آن قرار آتی است .

تصمیمات

(۱) تبصره و مصوبه تاریخی ۲۸ جوزا نمایندگان ملت راجع بارشادات قیمت دارادات شاهانه پرو زافتتاحیه دوره یازدهم شورای ملی .

(۲) تصمیم تاریخی ۱۱ سرطان نمایندگان ملت در برابر بیانات والا حضرت سردار محمد داؤد صدر اعظم .

موافقتنامه های خارجی :

در قسمت موافقتنامه های خارجی نیز در جمله تصویبات شورای ملی مطالبی مندرج است که از آن جمله موافقت نامه تجارتي تا دیات و همکاری اقتصادی بین حکومت شاهي افغانستان و ایتالیه بنما بندگی ویناغلی غلام محمد شیر زاد وزیر تجارت افغانستان ویناغلی فولکو ترا بنا - سفیر کبیر ایتالیا مقیم کابل. موافقت نامه همکاری و معاوضت علمي و تخنیکي بین حکومت شاهي افغانستان و حکومت جمهوری سوئیس استی چکو سلواکیا موافقت نامه رادبو تیلفونی بین حکومت شاهي افغانستان و دولت جمهوری ایت هند موافقت نامه تجارتي و تا دیات بین حکومت شاهي افغانستان و حکومت جمهوری بلغاریه، موافقت نامه تجارتي بین حکومت شاهي افغانستان و حکومت شاهي ایران موافقت نامه خدمات هوایی بین حکومت افغانستان و جمهوری متحد عربی، موافقت نامه همکاری فرهنگی بین حکومت شاهي افغانستان و حکومت جمهوری سوئیس استی چکو سلواکیا ، موافقت نامه فرهنگی بین حکومت شاهي افغانستان و جمهوری اتحادی المان نمایندگی دکتور علی احمد پوپل وزیر معارف افغانستان و جلاله مآب دکتور شمید مور یکس سفیر کبیر اتحادی المان در کابل موافقت نامه فرهنگی بین حکومت شاهي افغانستان و دولت جمهوری ترکیه . موافقت نامه خدمات هوایی بین حکومت شاهي افغانستان و حکومت شاهي بلجیم . موافقت نامه حمل و نقل هوایی بین حکومت شاهي افغانستان و حکومت فرانسه . موافقت نامه خدمات هوایی بین حکومت شاهي افغانستان و کاتندراسیون سوئیس . موافقت نامه فرهنگی بین حکومت شاهي افغانستان و جمهوری فدرالی یوگوسلاویا، موافقت نامه ترانزیتی بین دولت پادشاهی افغانستان و دولت شاهنشاهی ایران و ملحقیات آن . موافقت نامه امداد اقتصادی حکومت توروی در خصوص پلان پنجساله دوم اقتصادی افغانستان و موافقت نامه هوایی بین حکومت شاهي افغانستان و حکومت چکوسلواکیا مورد تصویب قرار گرفته است .

تعدیل اصولنامهها و تزیید بعضی مواد بصورت ضمیمه

بمسئله مصوبات دیگر شورای ملی همچنان تصحیح و تعدیل ماده (۵) و ایزاد یک تبصره بمادر (۴۶) اصولنامه استخدام و ترفیع و نقاد ما مورین ملکي انتقال مرکز حکومت اهلی غور از تیوره به کاسی چقچران ، تشکیل جدید حکومت کلان خورگیانی که در اثر آن در ماده ۳۴ اصولنامه تقسیمات ملکیه اینزادی بعمل آمده . و حصه (ب) ماده (۳۴) با تقسیمات هلاقه داری آن حذف شده .

بتمدید ساعات کار انجنیران و ما مورین فنی واداری و روسای فابریکات که تعدیل ماده (۵۹) اصولنامه کارگران در آن خصوص تبدیل شده است ، تعدیل ماده (۱۱۷) اصولنامه نهران ها پیشهواد رئیس کمیسیون امور خراجیه نسبت به تجاوزات دولت فرانسه در بیوزر تا و پشتیبا نی از حقوق تونس ، پروژه اصولنامه مکلفیت خدمت پرسوفل فنی .

خریداری ده هزار تن آرد و گندم امریکایی در سال ۱۳۳۲ - موضوع سه ماده ضمیمه نمبر سه اصولنامه ترفیع و تقاعد عسکری مخصوص ضابطان مستعجل ، موضوع کمپنی های

تعمیراتی خارجی و ایرا دیک تبصره ماده (۶) اصولنامه سرمایه گذاری خارجی در افغانستان بودجه ششماهه اخیر سال ۱۳۴۰ دوایر مملکتی، راپور مشاهرات و نظریات کمیسیون معارف صحیبه و مطبوعات شورا از دستورات عرفانی مرکز، موضوع ضمیمه قانون بودجه و محاسبات و مسأله پروژه اصولنامه مکلفیت خدمت علما و متخصصین، که طی مجالس متعدد موراد تصویب قرار گرفت.

علاوه بر آن موضوعات ذیل از جمله فقرات داخل آجندای شورای ملی بوده که در جلسات مختلف آن مورد تصویب قرار گرفته است.

- ۱- پلان پنجم له دوم انکشافی و اقتصادی کشور.
- ۲- راجع بقصد ایجاد کمیسیونها و روزهای کار مجلس عمومی و روزهای کمیسیونهای هفتگانه و تعیین رؤسا، معاونین و منشیهای آن با توضیح بعضی تغییرات و تبدلات را جمع بر رؤسا، معاونین و منشیهای آن در جریان سال ۱۳۴۱
- ۳- موضوع تعیین دونفرو کیل بحیث عمیات مراقبت ذخیره بانکنوت در د افغانستان بانک.
- ۴- تعدیل ماده (۷۴) اصولنامه نشانها و مدالهای افغانستان مبنی بر تعدیل جمله امضای پادشاهی، به جمله دهم پادشاهی.
- ۵- بودجه عواید و مصارف ششماهه اخیر سال ۱۳۴۰ خزینة تقاعد.
- ۶- پروژه اصولنامه داریایی ما مورین ملکیتی و صاحب منصبان عسکری محتوی (۱۶) مواد، چهار تبصره و یک فورمة جد ولی.
- ۷- تعدیل ماده اول اصولنامه تشکیل محاکم و اصول محاکمات ما مورین ملکیت مبنی بر اینکه محاکم ما مورین ملکیت بوزارت عدلیه مربوط شد.
- ۸- تعدیل ماده (۲۰) اصولنامه ترا فیک.
- ۹- بودجه عواید و مصارف عمومی سال ۱۳۴۱ مملکتی.
- ۱۰- پروژه ضمیمه تقسیمات ملکیت محتوی چهار فقره.
- ۱۱- تعدیل ماده (۱۷) اصولنامه مکافات و مجازات محبوسین.

کمیسیونهای دوره یا زدهم شورای ملی

- ۱- کمیسیون تدقیق و ثابقت.
  - ۲- وضع و تفسیر و تغییر قوانین، امور داخله، سمع شکایات و امور قبایل.
  - ۳- امور مالی، بودجه و تجارت.
  - ۴- امور حراجه.
  - ۵- عدلیه.
  - ۶- دفاع ملی.
  - ۷- صحیبه، معارف و مطبوعات.
  - ۸- مضاربات، فواید عامه، زراعت، معادن و صنایع.
- باید متذکر شد که کمیسیونهای مذکور بصورت جداگانه يك دارای رئیس، منشی و اعضا بوده و وظایفیکه برایشان ربط میگردد مورد تدقیق و بررسی قرار مییابد. (بقیه در صفحه ۳۱)

نظری بدو مین یلان پنجساله انکشاف اقتصادی

و اجتماعي افغانستان

نخستین یلان انکشاف اقتصادی که اولین مرحله انکشاف منظم اقتصادی و مدنی کشور بشمار میرود باموفقیت بیشتر از آنچه توقع میرفت انجام یافت و اینک د و مین یلان انکشاف اقتصادی که از سال ۱۳۴۱ آغاز و سال ۱۳۴۵ خاتمه مییابد رو بدست گرفته شد . هدف های اساسی این یلان که بادر نظر گرفتن موفقیت های یلان اول پیشبینی گردیده قرار آتی میباشد .

۱- بلند بردن تولید محصولات زراعتی بمنظور تهیه غذای کافی برای مردم و فراهم نمودن مواد خام زراعتی برای صنایع و صادرات درین قسمت بیش از همه افزایش تولیدات پنبه برای حصول اسعار خارجی بمنظور انکشاف آینده مملکت مدنظر میباشد .
۲- ایجاد تهذاب شقوق مهم صنایع ثقیله نفت و گاز صنایع کیمیاوی - صنایع متالوجی باتا مین مواد خام برای شقوق مذکور - انکشاف دستگا های مواد برق، تقویه صنایع مواد خوراکی و انکشاف صنایع خفیفه برای مصارف داخلی و تفویض واردات و آماده نمودن مواد خام زراعتی برای صادرات .

۳- انکشاف سریع معارف، تربیه افراد و صحت عامه مخصوصاً بغرض تربیه افراد فنی بسویه های مختلف و همچنان تربیه کارگران ماهر برای رفع حوایج روز افزون کشور، درین قسمت توسعه واحداث مکاتب ابتدایی - ثانوی و مسلکی و موسسات تربیوی بسویه عالی مدنظر میباشد. در عین حال برای حفظ صحت عامه مجادله علیه امراض سازی مورد توجه قرار میگردد .

باینصورت مرکز ثقل یلان دوم اقتصادی عبارت است از افزایش تولیدات در دو شق اساسی تولیدی یعنی زراعت و صنعت و تهیه افراد و قوای بشری متناسب برای بهره برداری از ان توام با هدف های فوق، مسئله تقویه بنای تحتانی اقتصاد کشور که در دوره یلان اول آغاز گردیده در یلان دوم ادامه یافته و بتکمیل آن حق اولیت داده میشود . بعباره دیگر شبکه مواصلات و مخابرات که فعلاً در مناطق مختلف کشور تحت ساختن است در نیمه اول یلان دوم بمرحله تکمیل رسیده و زمینه را برای انکشاف منظم سایر شقوق اقتصادی آماده میگردد .

باید خاطر نشان شود که انتخاب سه نکته فوق بحیث هدفهای اساسی یلان مدنی آنرا نمیدهد که سایر شقوق حیاتی متروک و عاطل میماند - برعکس چون حیات مدنی انکشاف متوازن تمام شقوق زندگی را ایجاد میکند لهنذا سایر شقوق حیاتی نیز همتراز با شقوق پیشرفت نموده و وسایل انکشاف آنها در یلان دوم پیشبینی گردیده است .

در نتیجه اجراءات فوق سطح مادی و سوبه مدنی مردم ارتقا یافته و شرایط قبلی را برای بلند رفتن سطح حیات بسرت بیشتر در دوره های آینده بوجود خواهد آورد در همین حال تطبیق پلان دوم زمین کار را برای نفوس مملکت توسعه داده و بیکاری را تقلیل میدهد و عدم تناسب در توزیع عواید ملی بین طبقات مختلف مردم تخفیف مییابد.

حجم عمومی مصارف پلان دوم در حدود ۴۴۵ میلیارد افغانی یا تقریباً ۲۷۷ برابر مصارف واقعی پلان اول پیشبینی گردیده است. ازین جمله در حدود ۳۱۳ میلیارد بمنظور مصارف سرمایه گذاری - تخصیص داده شده که تقریباً ۳۴ برابر مصارف واقعی سرمایه گذاری طی پلان اول میباشد. در حدود ۱۲۵ میلیارد افغانی برای مصارف عادی مملکت بشمول افزودی در معاشات مامورین و مستخدمین دولتی که بمنظور تقویه بنیه اقتصادی این طبقه و بهتر ساختن شرایط کار در دواير و موسسات دولتی مدنظر گرفته شده - پیشبینی گردیده است همچنانکه مصارف تدویری پروژه های کپانجام یافته در مبلغ فوق شامل بوده و بعلاوه (۱۲) میلیارد افغانی برای مصارف تدویری مزید مدنظر گرفته شده است.

افکشاف حقوق مختلف اقتصاد ملی طی پلان دوم :

اول، زراعت و آبیاری:

در قسمت زراعت و آبیاری در پلان پنجساله دوم چنین مدنظر گرفته شده که تولیدات زراعتی بطور عام و تولیدات محصولات دارای منفعت بیشتر بطور خاص افزایش یابد. تا از یکطرف مواد غذایی را برای مردم بمقدار بیشتر تامین و از طرف دیگر مواد خام زراعتی را برای صنایع که روبانکشاف است فراهم نموده و بالاخره زمینه صادرات مواد مذکور را به خارج جهت بدست آوردن اسعار مورد ضرورت کشور توسعه دهد.

افزودی محصولات عمده زراعتی در پلان پنجساله دوم نظر به تولیدات سال اخیر پلان اول قرار آتی پیشبینی میشود.

تولیدات پخته خام بشمول وادی هیرمند طی پلان پنجساله دوم قریب به برابر افزونی خواهد یافت. البته تولیدات لبلبو یکنیم برابر، و تولیدات پشم - قره قل و سایر محصولات زراعتی نیز افزایش خواهد یافت.

وصول باین مرام از طریق افزایش در حاصل فی جریب زمین از نظر محصولات زراعتی و حیوانی از یکطرف و رساحه تحت زراعت از طرف دیگر مدنظر میباشد که اجرای این پروگرامها را ایجاب میکنند.

۱) توسعه و اصلاح آبیاری: علاوه بر تکمیل پروژه های تحت ساختمان مثل کانال ننگرهارو بند سرده آبیاری یک ساحه وسیع دیگر در نواحی مختلف مملکت توسط اعمار بناها و فورهای طی پلان دوم مدنظر میباشد. در همین حال کار اصلاح نه های فعلی ادا مه یافته و در تامین آب کافی برای اراضی که فعلاً تحت زراعت است توسعه ساحه آن کمک خواهد نمود.

همچنین در نظراست تا کارسروی رود خانه‌های مملکت که در پلان اول آغاز گردیده بود طی پلان دوم در ساحه تحت پروگرام انجام یا بد و زمینه را برای استفاده بیشتر از آن در آینده مساعد سازد و نیز پیشبینی میشود که سروی آبهای زیرزمینی در بعضی مناطق آغاز یابد.

۲) **ترویج زراعت ماشینی:** زراعت عصری مخصوصاً زراعت محصولات دارای منفعت بیشتر مثل پنبه و لباو و بقوه کار بهیمنانه و وسیعتر احتیاج دارد. بنابراین در نظر است طی پلان پنجساله دوم استعمال ماشین‌های زراعتی در مملکت ترویج گردیده و یکتعداد فارم‌های میکا نیز در املاک متعلق بدولت تاسیس شود. تا سیس این فارمها در حالیکه از یکطرف به افزودی محصولات زراعتی کمک میکنند از طرف دیگر بحیث نمایندگان عملی زراعت خدمت مینمایند.

۳) **تعمیم کود کیمیاوی:** یکی از وسایل موثر بلند بردن تولیدات زراعتی تطبیق کود کیمیاوی است. در دوره پلان اول یکمقدار کود کیمیاوی بمملکت وارد و در زراعت تطبیق گردید. نظریه نتایج مثبتیکه از تطبیق آن بدست آمده در نظراست استعمال کود کیمیاوی بهیمنانه وسیع در دوره پلان دوم ترویج گردد. برای این منظور توریید مقدار مکفی کوداز خارج و در عین حال ساختمان دوفابریکه کود کیمیاوی در داخل مدنظر میباشد.

علاوه بر عملیات فوق در نظراست مجادله با امراض حیوانی و آفات نباتی که در دوره پلان اول با موفقیت آغاز گردیده از نظر ساحه و نوعیت توسعه یابد. در عین حال کار مطالعات و تنبیحات زراعتی- اصلاح تخم نباتات و نسل- حیوانات و تربیه پرسونل فنی جهت اجرای عملیات فوق بهیمنانه و وسیعتر از پلان اول مدنظر میباشد.

دروادی هیرمند و ارغنداب طی پلان پنجساله دوم اقدامات عمومی بفرص توسعه و انکشاف اراضی تحت زراعت و بهره برداری از آن، مدنظر میباشد.

انتظار میرود در ختم پلان پنجساله دوم ساحه تحت زراعت درین وادی بهیمنانه کافی توسعه یابد توسعه زراعت مخصوصاً در پروژه‌های ترنگ در ویشان- مارجه- نادهلی- فورسراج و شمالان مدنظر است.

در عین حال یکسلسله اقدامات برای بلند بردن حاصل فی چریب و فی نفر زارع درین منطقه زیر نظر میباشد.

فعلاقسمت اعظم محصولات وادی هیرمند به حیوانات منحصر است. نظریه اهمیتی که در پلان پنجساله دوم به نباتات صنعتی داده شده در نظراست زراعت این گونه نباتات مخصوصاً پنبه و دانه‌های روغنی درین ناحیه ترویج گردیده تا ام به آن صنایع مربوط به نباتات مذکور تاسیس گردد.

پروژه وادی هیرمند و ارغنداب یک واحد را تشکیل داده و علاوه بر زراعت شامل امور حفظ الصحه معارف- بهداشت اجتماعی و غیره امور حیاتی میباشد. در پلان پنجساله دوم تمام این حقوق بصورت همخوانیکشای یافته زمینها برای بهره برداری از تسهیلات آبیاری که فملا در منطقه مذکور مویا گردیده آماده میسازد.

انکشاف صنایع:

از جملہ مبلغ ۱۰۹ ملیار دافغانی حجم عمومی سرمایہ گذاری در صنایع در حدود ۱۰۲ ملیار دافغانی یا ۹۴ فیصد برای انکشاف صنایع ثقیله تخصیص دادہ شدہ است این موضوع یک امتیاز مہم را از نظر کیفیت در پروگرام انکشاف صنعتی ارائه و واضحاً نشان میدہد کہ بہ مہمترین شق اقتصاد افغانستان توجہ مزید معطوف و برای انکشاف آن اقدامات قطعی پیشبینی شدہ است .

۱- در قسمت صنایع نفت و گاز، توسعہ کارہای سروی جیولوجی و فعالیت اکتشافی در مناطق افغانستان در نظر گرفتہ شدہ است . اجرای امور مذکورہ اجازہ خواہد داد تا در سال دوم پلان ذخایر صنعتی قابلتوجہ بدست آید . کارہا و اقدامات وسیع برای تاسیسات میدان استخراج نفت و گاز پیشبینی شدہ است و این کارہا امکان خواہد داد تا در اخیر پلان دوم استخراج گاز تا مقدار ۵۰۰ ملین متر مکعب و نفت تا یکصد و بیست ہزار تن برسد . البتہ این حجم استخراج با مقایسہ با سایر ممالک و مخصوصاً ممالک مترقی بسیار محدود است اما برای کشور ما مقدار مذکور برای انکشاف بعدی اقتصاد و اصلاح موازنہ محروقات تاثیر مثبت خواہد داشت . باید گفت کہ با مقایسہ وضع فعلی فقط در حصہ حجم استخراج شدہ نفت و گاز در اخیر پلان دوم در منابع محروقات بیش از ۲۰ برابر ازدیاد بعمل خواہد آمد استخراج نفت و گاز ساحہ وسیع انکشاف صنایع تصفیہ نفت، صنایع کیمیای- صنایع متارلوجی صنایع مواد ساختمانی و قوہ برق را ہاز نمودہ و اجازہ خواہد داد تا از گاز برای احتیاجات عامہ بصورت وسیع استفادہ شود .

ہنوز تمام کارہای لازمہ مربوط بہ سروی جیولوجی تکمیل نشدہ است لذا نمیتوان مواعید قطعی شروع استخراج گاز و نفت را تعیین نمود اما تخمینات مقدماتی متخصصین بسیار مساعد بودہ و امید است کہ استخراج گاز و نفت مثلاً از سال چہارم پلان دوم آغاز گردد نظر بوضع مساعد استخراج گاز در پلان دوم یک سلسلہ اقدامات برای استفادہ از آن در نظر گرفتہ شدہ است برای نخستین بار در تاریخ کشور ما ساختمان فابریکہ برق ترمیک کہ با استفادہ از گاز بکار میافتد بظرفیت پنجم ہزار کلووات فابریکہ کود مصنوعی کہ ظرفیت قسمت اول آن ۵۶ ہزار تن فاینتہ این فی سال میباشد پیشبینی میشود انتقال گاز توسط نل بہ مناطقی کہ دستگاہ های مذکور در آن ساخته میشود با پیشبینی انتقال آیندہ آن تا بلخمری و کابل مدنظر میباشد .

در پلان دوم ساختمان اولین کارخانہ تصفیہ نفت بظرفیت ۵۰ الی ۶۰ ہزار تن فی سال پیشبینی میشود .

۲- در قسمت انکشاف صنایع کیمیای علاوہ بر فابریکہ کود مصنوعی کہ قبلاً از آن تذکرہ دادہ شد درین پلان ساختمان کارخانہ کود کیمیای دیگر در وادی ہیرمند با ساس برق فابریکہ کچکی در نظر گرفتہ شدہ است . احداث صنایع کیمیای در پلان دوم یکسقدم مہم در پلان بردن تولیدات موادی زراعتی مخصوصاً تولید فیاتانت صنعتی و مہمتر از ہمہ تولید پنبہ میباشد .

۳- انکشاف وسیع دستگاه های مولد برق در پلان دوم پیشبینی شده است. علاوه بر دستگاه برق ترمیک که در مناطق شمال مملکت احداث میشود دستگاه های برق فولدو- بظرفیت ۶۰ هزار کیلووات، برق ماهی پر بظرفیت تخمیناً ۴۰ هزار کیلووات یا بیشتر از آن برق کجکی بظرفیت ۱۲۰ هزار کیلووات، برق ارغنداب بظرفیت ۱۴ هزار کیلووات و همچنین دستگاه برق آبی دربند آبیاری درونته بظرفیت ۱۱ هزار کیلووات ناسیس و بکار انداخته خواهد شد.

بدین ترتیب بدون دستگاه های برق خورد مربوط پروژه های مختلف تنها ظرفیت دستگاه های بزرگ تقریباً هفت برابر پلان اول افزایش خواهد یافت. انکشاف دستگاه های برق پیشبینی شده پلان دوم یک اساس محکم برای بالابردن تمام شقوق صنایع و زراعت خواهد بود.

۴- در غوری توسعه فابریکه سمند سازی الی ظرفیت ۱۲۰ هزار تن سمند در فیسال تکمیل میشود با بکار انداختن فابریکه مذکور تولیدات سمند تا ۱۵۰ هزار تن فی سال یا در حدود پنج برابر پلان پنجساله اول خواهد بود. توأم با انکشاف صنایع سمند سازی و صنایع مواد ساختمانی مثلاً صنایع شیشه سازی، خشت سازی و خانه سازی هم انکشاف خواهد نمود.

۵- اصلاح معادن، استخراج زغال سنگ کرکروا شپشته - ساختمان معدن دره صوب و همچنین احداث فابریکه بریکت سازی در اطراف پلخمیری در نظر گرفته شده است. حجم عمومی استخراج زغال سنگ در اخیر پلان دوم تا ۱۶۰ هزار تن فی سال رسیده و تقریباً سه برابر استخراج موجوده افزایش خواهد یافت.

۶- هدفهای مهم در قسمت اکتشاف سایر معدنیات در نظر گرفته شده و بصورت اساسی کارهای سروری جیپا لوجی و فعالیت اکتشافی و تکمیل نقشه جیپا لوجی برای تمام کشور پیشبینی شده است که برای استقاده از معدنیات حتمی میباشد در پلان دوم فعالیت وسیع برای معلوم نمودن مواد خام جهت صنایع منارورجی (آهن و فولاد) بعمل میآید و این امر امکان میدهد تا در اخیر پلان، پروژه انجنیری ساختمان فابریکه ذوب آهن که در نوع خود اولین دستگاه در تاریخ مملکت خواهد بود تکمیل شود.

۷- در پلان دوم ساختمان و بکار انداختن یکتعداد موسسات مختلف صنایع خفیفه از قبیل ابریشم تابنی، بافتنهای کشدار، بوتدوئی، سگرت سازی و مسلخها پیشبینی میشود.

امیدواریم که در مدت بعدی امکان آن را داشته باشیم که این صنایع را بیشتر انکشاف دهیم.

۸- صنایع مواد صدراتی، حفظ موازنه تجاری کشور در دوره انکشافی که مصارف روز افزون اسعار را برای تولید ماشین باب و تجهیزات صنعتی ایجاد میکند و وظیفه

موم و درخور توجه میبا شد . بهترین راه تا مین این امر آنست که صادرات مملکت حتی المقدور توسعه یافته و منابع بزرگتر اسما ری را برای مملکت فراهم نماید . برای این منظور تا سیسی يك سلسله صنایع کوچک جهت آماده ساختن مواد خام کشور مخصوصاً مواد زراعتی برای صادرات پیشبینی گردیده که شامل دستگاه میوه پاکتی ، سستشوی قالبین پاک نمودن روده و چرمگری و غیره میبا شد .

معارف و تربیه افراد

استفاده از منابع فیما نسمان و منابع تولیدی بقوای بشری و مخصوصاً متخصصین ، اهل فن و کارگران ماهر منوط است . به موجب سنجشهای ابتدایی که راجع بضرورت و ربات پلان دوم از نظر افراد تعلیم یافته صورت گرفته معلوم میشود که تطبیق پلان روی هم رفته به تقریباً بیش از سه هزار نفر متخصص با تعلیمات عالی ، پنج هزار نفر اهل فن با تعلیمات ثانوی و ۲۵ الی ۳۰ هزار نفر کارگرما هر ضرورت دارد .

در قسمت متخصصین و پرسونل مورد نیاز پلان تا جایکه ممکن است از اشخاص داخلی استفاده بعمل آمده و در قسمت متباقی از امداد تغنیکی ممالک دوست استفاده میشود ولی چون دوام این امر از یکطرف با رنگینی بردوش بودجه افغانستان تحمیل و از طرف دیگر مجال کار قوه تشبث و پیشرفتهای فنی و علمی را برای افراد افغانی محدود میگردد لذا درین پلان حتی المقدور کوشش بعمل آمده تا در راه تعلیم و تربیه و رسانیدن اشخاص قدیمهای اساسی و موثری برداشته شود . قسمت عمده و اساسی تهیه و تدارک افراد از راه وزارت معارف و موسسات مربوطه آن تا مین و درمسوا ردیکه به تربیه افراد بصورت مستعجله ضرورت میافتد و از رتخانهها و موسسات ساختمانی و صنعتی نیز به نوبه خود در اجرای این امر سهم میگیرند .

۱- ازدیاد تا سیسات تعلیمی منظم در داخل مملکت : در پلان پنجساله اول در ساحه امور معارف بتمام مدارک تعلیمی توجه بعمل آمده . در پلان دوم ضرورت پروژه های انکشافی به افراد فنی اهمیت تعلیمات مسلکی و فنی را تبارز میدهد بدین ملحوظ درین پلان توجه خاصی بتربیه متخصصین و اشخاص فنی مبذول شده است . برای این منظور در نظر است تعلیمات مسلکی بسویه متوسط و ثانوی به پیمانها قابل ملاحظه افزایش یافته و درعین حال سویه فنی این اشخاص بوسیله تبارز عملی ارتقا یابد .

پلان پنجساله دوم تا سیس ۱۵ باب مکتب مسلکی جدید را پیشبینی میکنند و در نظر است تعداد متعلمین این مکاتب در سال اخیر پلان دوم در حدود سه و نیم برابر سال اخیر پلان اول ارتقا یابد .

۲) احتیاج بمتخصصین دارای تعلیمات عالی نیز یکی از مسایل عمده پلان انکشافی را تشکیل میدهد . در پلان پنجساله دوم توسعه تعلیمات عالی با توجه خاص بامور علمی و فنی مدنظر میباشد .

علاوه بر تقویه یو منتون کابل از نظر کمیت و کیفیت در نظر است یک پولی تخنیک جدید برای شوق مختلف انجمنی تاسیس گردد انتظار می رود در نتیجه این عملیات تعداد محصلین آن در مملکت در حدود دو نیم برابر افزایش یابد .

اقدامات فوق بیشتر برای رفع اجتهاجات پلان پنجساله دوم پلانهای مابعد صورت میگیرد اما باید گفت که اگر چه ضرورت آتی پلان باشخاص دار ای تعلیمات ثانوی و عالی بیشتر است معذک باید تصدیق کرد که توداب اصلی معارف همان تعلیمات ابتدایی و ثانوی میباشد که افکشاف آینده علم و معرفت را بسویه آن در مملکت تضمین میکند .

در نظر است در جریان پلان پنجساله دوم ۶۵۰ مکتب ابتدایی و دهاتی و ۲۵۰ کورس اکابر جدید تاسیس گردیده و تعداد متعلمین مکاتب ابتدایی ۳۵ فیصد افزایش یابد در قسمت تعلیمات ثانوی تاسیس ۷۰ مکتب جدید و توسعه و تکمیل مکاتب موجوده مدنظر بوده تعداد متعلمین آن سه و نیم مرتبه اضافه خواهد شد .

یکی از مشکلات عمده در تطبیق پلان معارف مسئله تهیه معلمین کافی به سویه مورد احتیاج میباشد . بنا بر این در پلان دوم تقویه دارا لمعلمینها مدنظر بوده در نظر است تعداد فارغ التحصیلان موسسات مذکور پیش از سه مرتبه افزایش یابد . چون فراهم آوردن تسهیلات تعلیمی عصر حاضر بشمول عمارت های مخصوص مکاتب در مدت کوتاه امکان پذیر نمیشد برای آنکه این نار سایی برام اصلی که عبارت از توسعه سریع معارف در مملکت است اثر منفی وارد نکند در نظر است بیکتعداد از مکاتب جدید در عمارت های کرایه و بانسپیلانیکه فعلا در دسترس میباشد تاسیس و بکار آغاز نماید . یقین است طوریکه در دوره پلان اول مشاهده گردید اهالی مملکت درین قسمت همکاری شانرا با وزارت معارف ادامه دهند .

۳) تاسیس مکاتب مستعجله و کورسها : از آنجا که نمیتوان تمام اشخاص فنی مورد ضرورت را در مکاتب منظم در فرصت کوتاه تربیه نمود برای رفع این نقیصه تاسیس بیکتعداد مکاتب اختصاصی و کورسهای تعلیمی در وزارتتفاها و موسسات موظف به تطبیق پلان پیشبینی گردیده بعضی از دوایر و موسسات مافعاله دارای چنین مکتبها و کورسها بوده نتایج مفیدی از آن بدست آمده است . در پلان پنجساله دوم دامنه این فعالیت توسعه یافته در نظر است بیکتعداد تخنیکرها مثل تخنیکر نفت و گاز - تخنیکر قماریکه جنگلک و کورسهای متعدد برای امور فواید عامه معاونهای طبی، امور هوا نوردی - محاسبه دفتر داری مغایرات و امثال آن تاسیس گردد .

۴) تربیه در اثنای کار : طوریکه قبلا ذکر گردید قسمت اعظم ضرورت را از نظر تعداد در پلان دوم کارگران ماهر تشکیل میدهد . بیکتعداد ازین افراد در مکتبهای تخنیککی فعلی و تخنیکرها و کورسهای جدید تربیه خواهند شد اما برای آنکه این احتیاج هر چه زودتر رفع گردیده بتطبیق پلان لطمه وارد نکند در نظر است از وجود متخصصینیکه برای امور ساختمانی و تولیدی بمملکت وارد میشوند استفاده گردیده و بیکتعداد بزرگ افراد مملکت در اثنای کار بحرفه های مختلف تربیه گردد . تجربه گذشته در پروژه های میدان هوایی

کابل و قندهار - کابل جلال آباد - سرکواو دستگا های برق و نفت اطمینان مید هد که کارگران افغانی برای اخذ حرفه های جدید در اثنای کار ذوق و استعداد زیادی دارند .

۵) تعلیم و تربیه متملمین ور خارج : طوریکه ازسالیان دراز تحصیل افغانها در خارج ادامه دارد و نتایج خوبی از آن بدست آمده در نظر است در پلان پنجساله دوم اعزام جوانان افغان بخارج توسعه یابد .

امور صحتی :

برای ارتقای و انکشاف جامعه وجود مردان با صحت - بازوی قوی و نیرو مند و - حفظ ما تقدم از امراض از - حوایج اساسی بشمار میرود برای حصول این مطلوب از یکطرف وجود تاسیسات صحتی طب و قایوی و از طرف دیگر تسهیلات طب معالجوی از ضروریات مبرهن است تا مین این مرام در پلان پنجساله دوم بصورت آتی مدنظر میباید شد :

۱) توسعه و تکمیل موسسات صحتی موجوده : نظر بحوایج روزافزون و توجه مردم به طب عصری در نظراست تاسیسات سابقه طبی توسعه یافته و بر اساس مقتضیات جدید دوباره مجهز گردد .

۲) بنای تاسیسات صحتی جدید : جهت فراهم نمودن تسهیلات صحتی برای عده بیشتر مردم در نظر است یک تعداد بستر مریشان در اخیر پلان پنجساله دوم یکتیم برابر و تعداد پولی کلینیک ها نیز یکتیم برابر افزایش یابد .

تعدادی وقتها ی بسیار برای رسیدگی بصحت مردمان مناطق دور رس - تقریباً دو برابر افزایش یابد . در اینجا باید تذکر داد که علاوه بر وزارت صحتیه و پوهنتون یکدهه از سایر موسسات کشور از قبیل وادی هیرمند و بعضی از موسسات صنعتی و دستگا های ساختمانی نیز با تسهیلات طبی مجهز بوده و بنو به خود در این راه خدمت مینمایند .

۳) در پلان پنجساله دوم توسعه فعالیت طب و قایوی و مجادله با امراض ساری نیز به پیمانانه قابل توجه پیشبینی گردیده است .

امور مواصلات و مخابرات :

در هر مملکت و مخصوصاً افغانستان که فاقد تسهیلات حمل و نقل عصری میباشد انکشاف تمام شقوق اقتصادی و اجتماعی مخصوصاً انکشاف زراعت و صنعت با انکشاف قبلی تسهیلات توانسپورتی مربوط است . در اثر انکشاف تسهیلات حمل و نقل و مخابره استفاده بهتر از منابع طبیعی مخصوصاً منابع زراعتی ، کار معدنی و صنعتی در داخل کشور ، توسعه بازارهای داخلی و ارتباط آن بی بازار های خارجهی تامین مبر گردد .

در پلان پنجساله دوم هدف عمده که در این سازه مدنظر میباشد اینست که کارهای فائده یان اول بمر حله تکمیل رسیده وسایل تدویر حفظ و نگهداشت آنها به ترتیبیکه لازم است فراهم گردد با تکمیل این کار ها حداقل احتیاجات و ضرورت مملکت ازین ناحیه رفع میگردد .

طی پلان پنجساله دوم ۲۰۶۶ کیلومتر سرك عمومی بصورت عصری تکمیل میشود این پرم گرام شامل تکمیل سرنهای کابل، تورخم کابل - قزل قلعه بشمول سالنگ-تورغندی قندهار - کابل و سپین بولدک میباشد. علاوه بر این در نظر است سرك هرات - اسلام قلعه بصورت پخته کاری و قیرریزی تعمیر و پلهای کامه - اسمار - بسود در ولایت ننگرهار ساخته شود. کار بندر قزل قلعه که در پلان اول آغاز یافته نیز در پلان دوم به پایه تکمیل برسد.

در قسمت مواصلات هوایی نیز هدف عمده پلان دوم تکمیل و توسعه اقداماتی است که در پلان اول رویدست گرفته شده بود. قرار است میدانهای هوایی بین المللی قند هارو کابل، میدانهای شیندند و قندهار در نیمه اول پلان دوم بمرحله تکمیل رسیده و دومیدان هوایی جدید در اشکر گاه و غزنی تاسیس گردد.

هدف دیگر، آنتن که در تیبیا - مناسب برای حفظ و نگهداشت و تجهیز میدانهای مذکور فراهم گردیده و تسهیلات عصری را برای حمل و نقل فضایی مهیا گرداند باین سلسله تاسیس هفده مرکز هواشناسی و یکتعداد مراکز مخابرات در نقاط مختلف مملکت نظر میباشد علاوه بر آن کار تعلیم و تربیه پرسونل هوایی که انکشاف هواوردی کشور بآن مربوط است باجدیت تعقیب میشود.

پلان پنجساله دوم انکشاف دآرنا افغان هوایی شرکت را پیشبینی نموده است و قرار است شرکت مذکور شبکه ارتباطی خود را به داخل و خارج مملکت توسعه داده و یکتعداد قطارهای جدید را برای این مقصد بکار اندازد.

برای تامین مواد سوخت حمل و نقل زمینی و فضایی تاسیس یکتعداد ذخایر مواد نفتی مدنظر میباشد و عم در نظر است سیستم توزیع مواد مذکور توسط نصب تانکها در نقاط مختلف کشور - توسعه یابد.

در قسمت امور مخابرات هدفهای پلان بتوسعه شبکه تلفونی با اصول چینل سیستم، تاسیس مراکز تلفون اتومات در شهرها - تاسیس دستگاههای جدید تلگراف و انکشاف خدمات پستی در مملکت متوجه میباشد.

کارهای باقیمانده لین چینل سیستم بین کابل و تورخم از یکطرف، قندهار و هرات از طرف دیگر با انجام رسیده یکتعداد لینهای جدید بهمین سیستم بین پلخمری قند و قزل قلعه مزار شریف - میمنه و هرات - فراه - هرات و اسلام قلعه تمدید میگردد. از طرف دیگر لین سیم مسی جدیداً بین کابل و خوست تاسیس میشود.

طول مجموعی تمام لینها که تمدید آن در پلان دوم مدنظر است به ۱۴۰۰ کیلومتر چینل سیستم و ۲۳۸ کیلومتر سیم بالغ میگردد.

برای فراهم نمودن تسهیلات تلفونی در داخل شهر در نظر است مرکز تلفون اتومات کابل از پنج هزار به ۱۳ هزار لین توسعه یافته و مرکز اتومات قندهار که کار آن قبلاً آغاز گردیده در سال اول پلان تکمیل شود. تاسیس اتوماتهای دیگر در هرات - مزار شریف پلخمری و جلال آباد در نظر میباشد.

دراسه تلگراف تاسیس یکنمداو دستګا های جدید و توسعه روابط تلگرافی و را دیو تیلفونی باممالک خارج و در قسمت پسته ایجاد پسته خانه های جدید و تسریع وانتظام امور پست مدنظر میباشد.

بنا و اکیما :

انکشاف و ارتقای جوامع و حرکت بسوی صنعت، تجارت و تخنیک سبب تشکیل شهر ها و مراکز پر جمعیت میگردد که مسایل مربوط بشهر سازی و شهر داری را بمیان میاورد . هر جامعه مجبور است برای مسایل مربوط به شهرداری مثل نقشه و سروی شهر ها ، تویه خانه های رهایشی، تأمین آب، خوراک و دیگر حوایج مردم تدابیر مناسبه اتخاذ نماید. روی این منظور در پلان پنجمساله دوم موضوع سروی و نقشه یکنمداو شهر های مهم مملکت در نظر گرفته شده از آنجمله خطوط اساسی انکشاف و اصلاح شهر کابل تعیین و در نظرات عملیات آن طی پلان دوم صورت بگیرد.

پروژه اصلاح شهر کابل شامل تکمیل آبرسانی - قیریزی - تنویر و بد رفت عمومی شهر و تجدید شبکه شهر ، میباشد . نظر بضرورت روز افزون برای خانه های رهایشی در نظر است یک فابریکه خانه سازی تاسیس گردد که منازل جدید و کم قیمت را با اصول صنعتی تولید خواهد کرد همچنان شاروالی کابل به تعمیر یکنمداو منازل برای رفع حوایج عامه اقدام خواهد کرد .

در عین حال در نظر است که آبرسانی و تنویر شهر های قندهار - هرات و جلال آباد در دوره پلان دوم آغاز یابد

انکشاف دهات :

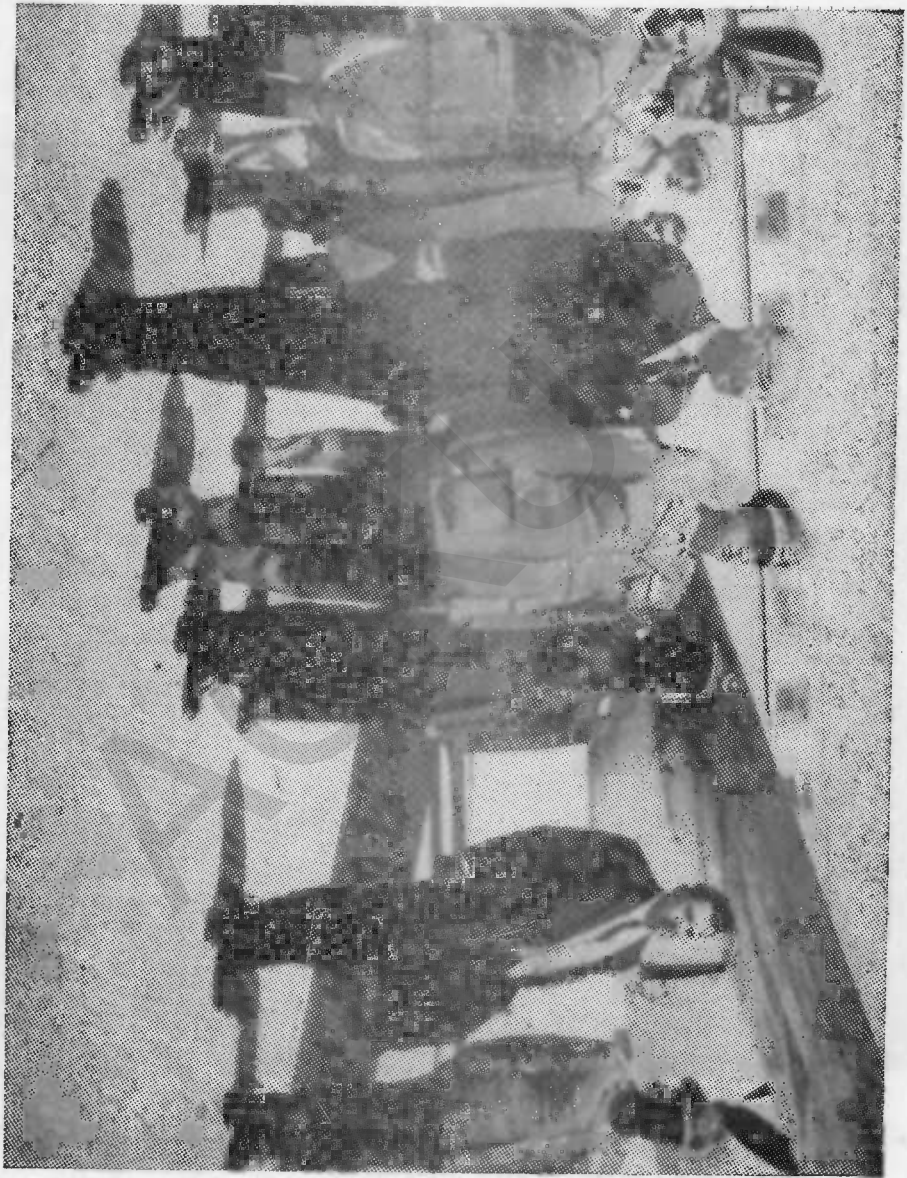
از آنجا که قسمت اعظم نفوس مملکت زراعت پیشه بوده و در دهات زندگی مینمایند حکومت علاوه بر پروگرام های توسعه زراعتی میخواهد مردم قراء و دهات را از طریق پروگرام های مخصوص انکشاف دهات با زراعت - مالداری - تعلیم و تربیه - امور صحتی و اجتماعی عصری آشنا نماید. هدف این پروژه آنست که بمردم دهات کمک شود تا آنها از راه همکاری و تعاون متقابل به بخود کمک نموده شئون مختلف حیاتی شانرا اصلاح سازند و اساس آن برین حقیقت بنا یافته که ارتقای عصری از پایین آغاز نموده ربه تدریج تمام جامعه را فرا میگردد از طرف دیگر در پروگرام مذکور این نکته منظور است که انکشاف حقیقی باید تمام شقوق مختلف حیاتی مردم را مثل زراعت - صنایع - معارف - حفظ الصحه و امثال آن در داخل یک مجموعه کامل را احتوا نموده و آنها بسوی ترقی و پیشرفت - سوق بدهد .

روی این اساس در پلان پنجمساله دوم و پروژه های انکشاف دهات از ۸۵ به ۲۵ پروژه و تعداد قریبه های تحت پروژه از ۱۰۳۷ به بیش از ۲ هزار تعداد نفوس که از آن مستفید میگردد ارتقیریبناً ۴۵۰ هزار به بیش از یک میلیون ارتقا مییابد . این پروگرام علاوه بر آنکه خدمات قابل قدری را برای مردمان دهات انجام میدهد از نظر جمع آوری احصاییه های زراعتی نفوس و احوال اجتماعی مردم برای طرح پلانهای آینده در کشور مفید ثابت میگردد .

اعلیٰ حضرت دایران شاهنشاه به داسی - مال کبھی چه دافغانستان به ملی شوری کبھی خپله وینا ایرادوی - نوموړی اعلیٰ حضرت
دخپلی وینا په ترڅ کبھی د افغانستان د پرمختګ په لاره کبھی دافغانستان د پدمعظم ټولواک علاقمندی وستایله.

هه یو نف مهظم اعلی حضرت د کندهار هو ایو د کر ته د بښکنه کیدو په وخت کشر وه- مگری گارد احترام شی

اطمینان داریم که این پروژه با علاقه و همکاری مردم کامیاب گردید و نقش موثری را در بهبود اوضاع اجتماعی طبقه زارع مملکت اجرا نماید.

مطبوعات:

وظیفه اساسی مطبوعات در پلان پنجساله دوم این است تا توسط نشرات و تبلیغات مفید و مثبت با مردم مملکت در راه درک و حل مسایل اجتماعی و آماده ساختن افهان برای قبول شرایط زندگی مدنی معاونت نماید. برای رسیدن باین هدف که از جمله شرایط اساسی موفقیت پلان محسوب میگردد در نظر است نشرات رادیویی توسعه یافته و یک دستگاه موج کوتاه بقره ۲۰۰ کیلووات و یک دستگاه موج متوسط بقره یکصد کیلووات جدیداً بکار انداخته شود.

صنعت فلم گیری بخصوص تهیه فلمهای مستند توسعه یابد. مطابق مرکز ولایات بطور قابل ملاحظه انکشاف پیدا نماید، توریزم تقویه گردیده و از تمام این وسایل برای تنویر اذهان عامه مملکت از یکطرف و معرفی فرهنگ و ثقافت کشور بدنیای خارج از طرف دیگر بصورت صحیح استفاده شود.

امور تجارت:

توسعه و تنظیم تجارت داخلی و خارجی افغانستان در کامیابی پلان نقش مهمی را ایفاء میکند فعالیتها بیکه در ساحه انکشاف زراعت - صنایع و سایر امور تولیدی در پلان در نظر گرفته شده و وقتی مفید ثابت میگردد که تحصیلات تجارتنی بصورت همگوا و همقدم با آن توسعه یافته از یکطرف مازاد حاصلات مملکت را به بازارهای خارج عرضه نماید و از طرف دیگر مواد مورد احتیاج داخلی و خارجی را بطور منظم بمردم و مؤسسات صنعتی برساند.

برای این منظور در نظر است تجارت مملکت بطور عمومی و تجارت صادراتی که از نظر تهیه اسعار برای پروگرامهای انکشافی در اقتصاد افغانستان اهمیت ممتاز دارد مخصوصاً در دوره پلان دوم انکشاف یابد. این مرام از یکطرف توسط عرضه بهتر پیداوار افغانی بی بازارهای خارج که ایجاد مؤسسات مورد ضرورت آن در پلان پیشبینی گردیده و از طرف دیگر بوسیله توسعه روابط تجارتنی افغانستان با همه بزرگتر کشورهای خارجی تامین خواهد گردید.

توسعه روابط خارجی افغانستان

حکومت افغانستان در ظرف سال اخیر جهت بسط روابط خارجی خویش با کشورهای جهان یکسلسله مجاهدت ها نموده که البته این مجاهدت ها عامل بزرگی برای پیشرفت های اقتصادی اجتماعی و فرهنگی کشور محسوب میشود. در ظرف نیمه اخیر سال ۴۰ و نیمه اول سال ۱۳۴۱ بر علاوه اینکه یکعدد، معاهدات و موافقات در شقوق مختلفه با کشورهای دوست صورت گرفته است استقرار روابط سیاسی افغانستان با بعضی کشورهای قابل تذکر میباشد که اینک بصورت مختصر از آن ذکر میشود.

استقرار روابط سیاسی

۱- مناسبات سیاسی از چند سال بین حکومت افغانستان و حکومت لهستان برقرار بود. در سال ۱۳۴۰ نمایندگان گویهای طرفین بسوی سفارت کبری ارتقا نموده و سفرای کبار تبادلہ گردید، از طرف افغانستان بناغلی میر محمد یوسف بجهت سفیر کبیر افغانستان در وارشو تعیین گردیده و سفیر کبیر لهستان نیز بکابل مقرر گردید.

۲- مناسبات با حکومت بلغاریه در سال گذشته در اثر پیشنهاد بلغارستان به سوی سفارت کبری برقرار گردید که در ماه دلو ۱۳۴۰ سفارت کبری دوات مذکور در کابل افتتاح و اولین سفیر کبیر بلغاریه به دربار کابل بتاريخ ۲۹ دلو ۱۳۴۰ اعتماد نامه خود را بحضور اعلیحضرت همایونی تقدیم نمود، نمایندگان افغانستان در صوفیه به سفارت کبری افغانستانی در بلگراد تفویض شده است.

۳- مناسبات سیاسی با گانا در سال ۱۳۴۰ به سوی سفارت کبری تاسیس گردید های کوشنر گانا در دهلی در عین زمان بجهت سفیر کبیر گانا در کابل معرفی و بناغلی سید قاسم رشتیا سفیر کبیر افغانستان در قاهره بصفه سفیر کبیر افغانستان در گانا نیز تعیین گردید.

۴- روابط سیاسی با نیپال به سوی سفارت کبری برقرار گردید و اعلامیه مشترک آن بتاريخ ۱۰ ر ۴۰ در پایتخت هر دو مملکت انتشار یافت. امور نمایندگی افغانستان در نیپال توسط سفارت کبری افغانی در دهلی و همچنان نمایندگان نیپال به دربار کابل ذریعه سفارت کبری نیپال در دهلی رسیدگی میشود.

۵- روابط سیاسی با جمهوری مغلستان نظر به اعلامیه مشترک که بتاريخ اول فبروری ۱۹۶۲ مطابق ۱۳ دلو ۱۳۴۰ در کابل و اولان باتور شایع شد برقرار گردید. امور نمایندگی افغانستان در جمهوری مغلستان توسط سفارت کبری افغانی در پیکنگ و هکذا نمایندگی مغلستان به دربار کابل ذریعه سفارت کبری جمهوری مغلستان در دهلی جدید رسیدگی می شود.

مسافرت زعمای افغانستان به خارج

اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه افغانستان بنا بر دعوت غیر رسمی بناغلی خروسچف صدراعظم اتحاد شوروی بتاريخ ۱۵-اسد ۱۳۴۱ رهسپار مسکو شدند.

بناغلی صدراعظم افغانستان در کنفرانس کشورهای بیطرف که در ماه سنبله ۱۳۴۰ در بلگراد منعقد گردید شخصاً اشتراک ورزیده و از افغانستان نمایندگی کردند.

مسافرت زعمای کشورهای خارج با افغانستان

اعلیحضرت شاهنشاه ایران بنا بر دعوت اعلیحضرت همایونی پادشاه افغانستان بتاريخ ۴-اسد ۱۳۴۱ وارد کابل شدند.

سهام افغانستان در موسسه ملل متحد

افغانستان از شانزده سال با نظریه یعنی از زمانیکه عضویت موسسه ملل متحد را حاصل کرده است سهم فعالی در شعبات مختلفه ملل متحد داشته است .
موقف افغانستان درباره مسایل بین المللی منکی بر قضاوت آزاد و بر اساس عدالت بوده و سیاست بیطرفی افغانستان در مورد اتخاذ این خط مشی خیلی مساعد بوده و از اینجاست که در همه شعبات ملل متحد، موقف افغانستان بنظر تقدیر و احترام دیده می شود .
نمایندگان افغانستان در دوره های مجامع عمومی گذشته و جلسات سایر اورگان های ملل متحد و موسسات اختصاصی آن نظریه سیاست صلح جویانه خویش از آنهمه پیشنهاد هاییکه برای تحکیم صلح و سلم گیتی و برای آزادی بشر از زیر یوغ استعمار مفید بوده پشتیبان فی کرده و این حقیقت از صورت بیانات و طرز رأی دهی نمایندگان افغانستان روی مسایل عمده بین المللی که در اسناد ملل متحد قید است مشهود می گردد .
برای اینکه بصورت مجمل از سهم کشور در موسسه ملل متحد ذکر کرده باشیم نخست گزارش شانزدهمین دوره مجمع عمومی را که یکی از مهمترین جلسات ملل متحد و سالیانه برای سه ماه در مقر موسسه انعقاد می یابد تقدیم کرده و بعد از اشتراك افغانستان در جلسات سایر شعبات ملل متحد بحث خواهیم کرد .

شانزدهمین دوره مجمع عمومی بتاريخ ۱۹ سپتامبر ۱۹۶۱ در نیویارک منعقد گردید . هیأت افغانستان تحت ریاست بناغلی عبدالرحمن پژواک سفیر کبیر و نماینده دائمی افغانستان مقیم ملل متحد قرار ذیل در شانزدهمین جلسات مجمع عمومی اشتراك کردند :

۲- بناغلی دو کتور عبد الحکیم طبیبی متکفل امور اقتصادی (کمیته دوم) و حقوقی (کمیته ششم) .

۳- بناغلی محلمی محمود غازی متکفل امور خاص سیاسی (کمیته خاص سیاسی) .

۴- بناغلی فیض احمد زکریا متکفل امور خاص قیومت (کمیته چهارم) .

۵- بناغلی امان الله حسرت متکفل امور خاص بودجه و اداره (کمیته پنجم) .

۶- بناغلی عبدالصمد غوث متکفل امور خاص فرهنگی ، بشری و ثقافتی (کمیته سوم)

موضوعات سیاسی

خلع سلاح :

موضوع خلع سلاح یکی از موضوعات مهم و حل نشده ملل متحد است . حل آن مربوط به موافقت کشور های بزرگ جهان است که متاسفانه تاکنون حل نشده است . افغانستان از يك خلع سلاح عام و تام طرفداری کرده و نمایندگان افغانستان همیشه تاکید نموده اند که باید این موضوع از راه مذاکرات بین دول بزرگ طوریکه به صلح جهان مفید بتواند شد حل و فصل شود .

در شانزدهمین دوره مجمع عمومی یگانه پېشرفتمیکه در مورد مسأله خلع سلاح بعمل آمد از دیاد در اعضای کمیسیون خلع سلاح بوده که ارده به مزده عضو رسید کشور های بیطرف (مطابق اظهار آرزومندی خویش در کنفرانس کشر های بیطرف بلگراد سپتمبر ۱۹۶۱ درین کمیسیون سهم گرفته و فیز برای اولین مرتبه کشورهای آسیایی و افریقایی در آن عفویت حاصل کردند و در طی سال ۱۹۶۲ برای نزدیک ساختن نظریات فریقین مخالف مساهمی بزرگ بخرج داد

ختم استعمار :

این موضوع که اولاً در پانزدهمین دوره مجمع عمومی مطرح شد و اعلامیه ای در باره آن به تصویب رسید ، طی شانزدهمین دوره مجمع عمومی نیز طرف مذاقه قرار گرفت . بعضی از کشورهای شکایت کردند که مراتب اعلامیه استعمار طوری که توقع می رفت عملی نشده و هنوز هم سرزمین هایی زیر شکنجه استعمار قرار دارند .

بعد از یک سلسله سخنرانیهای ممتد ، تصمیمنامه ای از طرف یکمده کشورها که افغانان نیز در آن سهم داشت به مجمع عمومی پیش شد و به اکثریت آرا به تصویب رسید . در بن تصمیمنامه از اینکه محتویات اعلامیه امجای استعمار طوری که امید می رفت عملی نشده اظهار تاسف بعمل آمد و هم کمیته خاصی که متشکل از هفده عضو میباشد برای مطالعه اوضاع قلمروهای تحت استعمار و تطبیق محتویات تصمیمنامه مجمع عمومی پانزدهم تاسیس گردید و از شورای قیمومت و کمیته اطلاعات در باره قلمروهای محکوم و موسسات اختصاصی ملل متحد درخو است شد تا با کمیته خاص مساعدت کنند .

تحت همین فقره تصمیمنامه دیگری در باره اعطای آزادی جهت مردمان ایریان غربی به مجمع عمومی پیش شده اما بنا بر مخالفت کشورهای طرفدار هالیند نتوانست اکثریت آرا را حاصل کند . در ضمن مباحثات ، افغانستان مانند سالهای گذشته از موفق اندونیزیا پشتیبانی نمود .

بالعموم افغانستان در باره رفع استعمار موقف واضحی را تعقیب کرده که آن عبارت از امجای استعمار به هر شکلی که در دنیا تظاهر می کند میباشد ، نمایندگان افغانستان در بحث روی این موضوع و ترتیب اعلامیه رفع استعمار سهم فعالی گرفته اند .

تساند بین المللی در راه استفاده صلح آمیز از فضای کیهانی

این موضوع بعد از اینکه اولین کیهان نورد اتحاد شوروی به مدار زمین پرتاب گردید و واپس برگردانیده شد ، توجه جهان را بیش از پیش بخود جلب کرد و اهمیت آن از نظر صلح دنیا بیشتر تبارز کرد .

در جریان شانزدهمین دوره مجمع عمومی ملل متحد موضوع فضای کیهانی در کمیته سیاسی مطرح بحث شد ، راپور کمیته فضای کیهانی تحت غور قرار گرفت و پنج تصمیمنامه روی موضوع از طرف کشورهای مختلف عضو و سوسه ملل متحد به کمیته تقدیم شد که مفاد آن ها عبارت

از استفاده از فضای کیهانی جهت مطالب صلح جو یانه بر اساس مقررات حقوق بین‌الدول و منشور ملل متحد می‌باشد، بر علاوه این تصمیم‌نامه‌ها از کشورهای اتانوفی و شوروی خواهش می‌کرد تا در حصار استفاده صلح‌آمیز از فضای خارجی با همدیگر اشتراک مساهمی نمایند و معلومات دست‌داشته خود را برای پیشرفت کار کمیته فضای کیهانی بدسترس کمیته مذکور بگذارند از موسسه جهانی هواشناسی و اتحادیه بین‌المللی مخابرات نیز دعوت شد تا در حصار مطالعات این موضوع با کمیته فضایی همکاری کنند.

افغانستان نظریه اینکه تصمیم‌نامه‌های فوق‌الذکر برای حفاظت صلح طرح شده بود بر اساس -پاست صلح جو یانه خویش درین موضوع رای موافق داد و تصمیم‌نامه‌ها به تصویب جمع عمومی رسید.

نمایندگی چین در ملل متحد

از روزیکه جنرال چیانگ کای‌شیک و پیروانش خاک مرکزی چین را ترک داده و به فارموسا متمرکز شدند (۱۹۴۹) موضوع نمایندگی جمهوریت مردم چین در مجامع عمومی ملل متحد مطرح بحث است. نماینده حکومت چیانگ کای‌شیک از ابتدای تاسیس ملل متحد تا حال که تقریباً هفده سال از آن تاریخ -پری شده کرسی چین را چه در مجمع عمومی و چه در شورای امنیت بهیشت یکی از اعضای پنجگانه دائمی در سایر شتاب ملل متحد اشغال کرده است.

درین موضوع دو نوع نظریه بین اعضای ملل متحد موجود است یکی نظریات آن کشورها بیست بشمول افغانستان که جمهوریت مردم چین را برسمیت شناخته‌اند و دیگری نظریات آن دسته کشورها بیست که مخالف اشغال کرسی چین از طرف نماینده جمهوریت مردم چین می‌باشد.

دسته اولی ادعا می‌کنند که چون حکومت جمهوریت چین از (۶۵۰) میلیون نفوس چین نمایندگی می‌کند جای هیچ تردید باقی نمی‌ماند که ادعای طرفداران حکومت چیانگ کای‌شیک که خلاف اساسات منشور ملل متحد کرسی چین را اشغال کرده است قابل قبول باشد. دسته دومی ادعا میکنند که حکومت چیانگ کای‌شیک که در فارموسا می‌باشد از موسسین ملل متحد بوده و منشور ملل متحد را حکومت آن (چیانگ کای‌شیک) امضاء کرده است و تعهدات بین‌المللی را در مقابل سایر فاتحان جنگ دوم جهانی قبولدار گردیده است از آنرو قبلاً از موسسه ملل متحد اخراج گردد. علاوه بر این عده کشورها مدعی‌اند که حکومت فارموسا از تاسیس ملل متحد تا این وقت تمام مقررات منشور ملل متحد را ایفا کرده است و برخلاف از حکومت جمهوریت مردم چین انتقاد می‌نمایند.

تاخیر و عدم حل این مسأله در دوره‌های گذشته مجمع عمومی این بوده که کشورهای عضو دائمی شورای امنیت روی موضوع به موافقه نرسیده‌اند و اقدامات کشورهای طرفدار نمایندگی جمهوریت مردم چین در مجامع عمومی به نسبت مخالفت شدید کشورهای غربی بی نتیجه مانده است، اما یک نکته قابل ذکر این است که طرفداران نمایندگی جمهوریت مردم چین هر سال بیشتر می‌گردد.

د رانمای شانزدهمین مجمع عمومی موضوع از طرف اتحاد شوروی به روی نصاب مذاکرات گذاشته شد، در موقع بحث مسأله از فضای مجمع عمومی نسبت به خطابه های انتقاد آمیزیکه از جانب طرفداران نما بندگی جمهوریت مردم چین ایراد گردید معلوم می شد که کشورهای غرب ممکن است زود تر به این حقیقت معترف شوند که بدون نما بندگی جمهوریت مردم چین تمامیت ملل متحد ناممکن خواهد بود اما با وجود پافشاری ز یادی که مخصوصاً اتازونی درین مسأله دارد يك عده کشورهای طرفدار غرب حاضر شدند که در خطابه های خود از حقیقت بینی کار گرفته و اظهار نظر کنند که خوب است اگر به نمایندگی جمهوریت مردم چین اجازه شمول داده شود آ یا وضع فارموسا در ملل متحد چه خواهد بود؟ یا به عبارت دیگر ایشان می خواستند موقع فارموسا را بعد از اخذ کرسی های چین در اورگان های ملل متحد از طرف جمهوریت مردم چین معلومات کنند و سر نوشت فارموسا را تعیین نمایند، اما مشاهده شد که دسته طرفدار مسأله نما بندگی جمهوریت مردم چین به عضویت دو چین در ملل متحد راضی نمی باشند.

بهر حال کشورهای برخلاف حل این موضوع نسگران بوده که اگر درباره مسأله رای گیری شود بصورت ساده تصمیمنامه طرفداران نمایندگان جمهوریت مردم چین به تصویب خواهد رسید، بدین لحاظ و برای اینکه موضوع بناخیز بیفتد، آ استرالیا، کولمبیا، ایتالیا، جاپان و اتازونی تصمیمنامه ای به مجمع عمومی پیش کردند. مفاد آن عبارت بود از اینکه باید مجمع عمومی فیصله کند که مسأله نمایندگان يك کشور در ملل متحد هنگامیکه به مخالفت مواجه می گردد طبق ماده ۱۸ منشور ملل متحد به حیث يك موضوع مهم تلقی شود. مقصد تصمیمنامه این بود که اگر موضوع در قطار مسایل مهم قید شود آنگاه اکثریت دوثلث آراء در تصویب آن بکار است. این تصمیمنامه به اکثریت ۶۱ رای موافق ۳۴ رای مخالف و ۷ رای ممتنع به تصویب رسید.

افغانستان از بدو بحث این موضوع در مجمع عمومی موقف ثابتی داشته است و این موقف عبارت است از اینکه جمهوریت مردم چین را افغانستان به رسمیت شناخته و طرفدار است تا نماینده حکومت جمهوریت مردم چین که نماینده قانونی مردم چین است در اورگان های مختلف ملل متحد کرسی خود را اخذ کند. نمایندگان افغانستان در مجمع عمومی ملل متحد از هر پیشنهادیکه به منفعیت عضویت مردم چین مفید بوده طرفداری نموده و در طی شانزدهمین دوره مجمع عمومی افغانستان بر تصمیمنامه ای که روی مسأله به تصویب رسید و شرح آن در فوق ذکر شد رای مخالف داد. زیرا این تصمیمنامه راه را برای اخذ کرسی در ملل متحد از طرف جمهوریت مردم چین مسدود می ساخت.

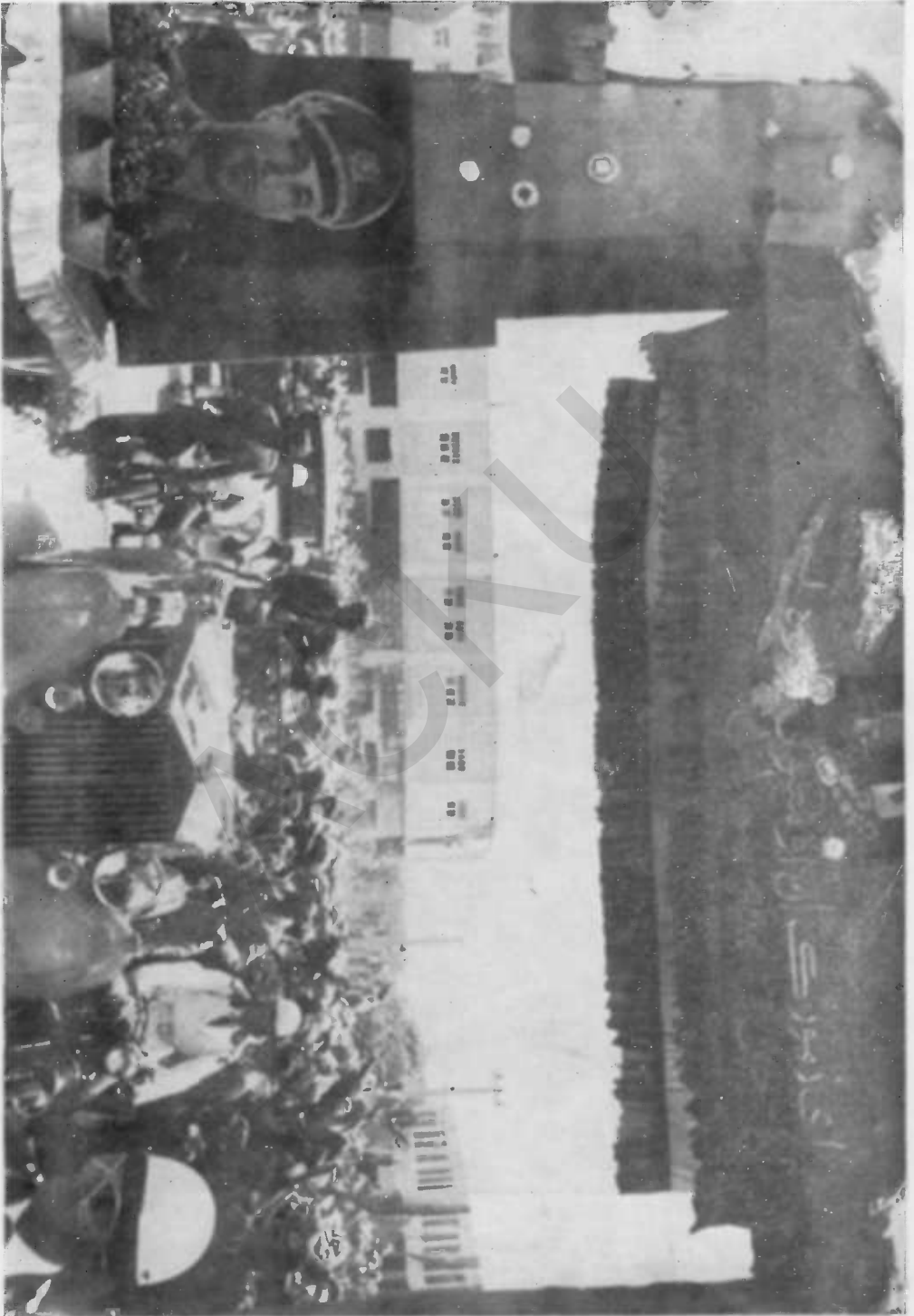
الجزایر

این موضوع که از ۱۹۵۵ به این طرف هر سال به پیشنهاد افغانستان و کشورهای دیگر در آسیا و آفریقا در نصاب مذاکرات مجمع عمومی شامل ساخته می شد در طی شانزدهمین

فئنه وحت جه هما يونی مہظم اعلیٰ حضرت دکن دہار عوایی دگر تہ شہکندشو
یوہ ذلہ ماشومافو خہل تاجدار بلار تہ دگلو گیبہی وواندی کری

مبارزه با کمپانی نفت ایران در تهران (۱۳۴۱) و جمعیت به گندم کتی در میدان آزادی (۱۳۴۱)

دورهٔ مجمع عمومی تحت بحث قرار گرفت، و توجه بیشتری به خامت او ضاع الجزایر و محبوسین آن در فرانسه مبذول کردید.

افغانستان وسی کشور آسیایی و آفریقایی تصمیمنامهٔ ای به کمیتهٔ سیاسی پیش کردند که مفاد این تصمیمنامه قرار آتی است:

مجمع عمومی نگرانی عمیق خود را نسبت به خرابی اوضاع الجزایر و اعتصاب هزاران محبوس الجزایری در محابس فرانسه که از مدتی است فاقه کشی می کنند اظهار داشته و نظر به تصمیمنامه های مجمع عمومی در سال ۱۹۶۰ که در آنها راجع به خودداری از هر نوع فشار عسکری که سد راه اقدامات آزادانه مردم الجزایر برای تاهین آزادی کامل ایشان می شود تذکر گرفته از حکومت فرانسه خواهش می کند تا بر اساس قوانین بین المللی و پرنسیپ های بشری مقام محبوسین سیاسی الجزایر را محترم شمرده و مجاهدت نماید تا به این اعتصاب حاتمه بخشد. این تصمیمنامه با ۶۲ رای موافق و ۳۱ رای ممتنع در جلسه نامه مجمع عمومی به تصویب رسید. در متن تصمیمنامه به جز از یک تذکر ضمنی (یعنی رسیدن مردم الجزایر به آزادی) از تذکرات مستقیم خودداری بعمل آمده بود. زیرا رآنوقت احتمال ادامه مذاکرات بین حکومت موقتی الجزایر و حکومت فرانسه حدس زده می شد و هم بنا بر پروگرام های شارل دوگول دربارهٔ تمامیت حاک الجزایر و استقلال آن کشور دسته کشود های آسیا و آفریقا نیز نمی خواستند لحن تصمیمنامه خود را قوی بسازند.

افغانستان از ابتدای بحث روی موضوع الجزایر موقف قطعی گرفته و از مطالبات حقه مردم الجزایر که عبارت از رسیدن الجزایر به استقلال تام می باشد طرفداری کرد. چنانکه خوانندگان ما می دانند در ماه مارچ ۱۹۶۲ جنبه آزادی ملی الجزایر راجع به استقلال الجزایر با حکومت فرانسه به موافقه رسید و سال ۱۹۶۲ سال آزادی الجزایر شد.

مسأله عمان

بعد از اینکه انگلیس ها کشور واحدی بنام عمان و مسقط تحت نفوذ سلطان مسقط که دست نشاندۀ برتانیه است تشکیل دادند دول عربی مقابل این فیصله بر تائید اجتماع کرده و موضوع را به مجمع عمومی تقدیم کردند. مسأله عمان برای اولین بار در پانزدهمین دوره مجمع به پیشنهاد کشور های عربی تحت بحث قرار گرفته بود، اما در آنوقت نظر به پیشنهاد هند مطالعه این موضوع تا شانزدهمین دور مجمع عمومی به تعویق انداخته شد. عرب ها ادعای کردند که عمان کشور مستقل وده و رئیس دولت مشروع امام عمان است و عمان از کشور همسایه آن که عبارت از مسقط است مجزا بوده و سلطان مسقط حق آن را ندارد که مقدرات مردم عمان را تعیین کند. مداخله قوای برتانی و به اساس اینکه سلطان دولت نام نهاد مسقط و عمان از آن ها واهش نمود که درس کو بی انقلاب بیون یعنی طرفداران امام عمان با سلطان مسقط معاونت نمایند. مداخله استعماری و تجاوز مطلق است.

انگلیس ها برخلاف ادعای عرب اظهار میدارند که عمان از مسقط مجزائیست و طرفداران امام و اشخاص بی کفایت و ماجراجو میباشند.

ناینده افغانستان مسأله عمان را یکی از مسایل مهم استعمار دانسته و اساس طرفداری از اساسات حق تعیین سرنوشت، موقف عربها را تایید کرد.

افغانستان با چهارده کشور دیگر تصمیمنامه ای که مفاد آن عبارت از شناختن آزادی مردم عمان بر اساس حق تعیین سرنوشت، اخراج قوای خارجی از عمان و حل مشکلات آن از راه مفاهمه صلح جویانه بود به کمیته تقدیم کرد، این تصمیمنامه اگر چه در کمیته تصویب شد اما جلسه نامه تایید دوثلت آراء را حاصل ننمود.

کوریا

موقف افغانستان روی موضوع عبارت از لزوم وحدت کوریا و تطبیق آرزوهای ملت نصیب مردم هر دو کوریا راجع به موجودیت پناه غیر کوریایی در آن مناطق میباشد.

در دوران جریانات مجمع عمومی شانزدهم تصمیمنامه ای درین مورد به تصویب رسید که مقتضی بود مراتب تصمیمنامه های گذشته مجمع عمومی قابل تطبیق قرار گیرد و ضمناً از کمیسیون وحدت کوریا تقاضای کرد تا کار خود را بر اساس تصمیمنامه های مجمع عمومی دوام دهد، این تصمیمنامه با ۶۴ رای موافق، ۱۱ رای مخالف و ۲۷ رای ممتنع به تصویب رسید.

مسأله مهاجران فلسطین

افغانستان از ابتدای بحث این موضوع در مجمع عمومی از موقف عربها که عبارت از زمتوطن ساختن تقریباً یک میلیون مهاجران فلسطین به وطن اصلی ایشان یعنی فلسطین و تادیه فرامت نقصانات ایشان از طرف اسراییل که در اثر این مهاجرت به وقوع پیوسته است طرفداری کرده است.

در شانزدهمین دوره مجمع عمومی افغانستان به اشترک سه کشور دیگر تعدیل نامه بر تصمیمنامه اتازونی که مفاد آن عبارت از تدقیق و مطالعات بیشتر از طرف کمیسیون مصالحتی فلسطین بود پیش کرد این تعدیل نامه تقاضای کرد که باید در تشکیل کمیسیون مصالحتی اصلاحات بوجود آید تا در باره حفاظت حقوق دارایی و مفاد پناه گزینان عرب مطالعات بعمل بیاورند. تعدیلنامه مذکور با وجودیکه از طرف کمیته خاص - یاسی تصویب شد اما در جلسه کامله مورد تایید دوثلت آراء نیامد. اما افغانستان برای پیشرفت کار مصالحتی که عربها هم به آن راضی بودند بر تصمیمنامه اتازونی رای موافق داد.

قضیه تیروول جنوبی :

مسأله تیروول جنوبی برای اولین بار مستقیماً در شانزدهمین دوره مجمع عمومی بحیث یک فقره نصاب مذاکرات در جلسه کامله مطرح بحث شد. درباره تیروول جنوبی اختلاف بین ایتالیا و اتریش است. اتریش خواهان حمایت حقوق مردم آلمانی زبان، تیروول جنوبی واقع شمال ایتالیا می باشد و رعایت حقوق ایشان را با تطبیق یک ستاتوی جدا گانه می خواهد ولی حکومت ایتالیا عقیده دارد که همه حقوق مردم تیروول جنوبی رعایت شده است و شکایت اتریش موردی ندارد سال گذشته این موضوع توسط یک تصمیمنامه بعبارت اعتدال پسندانه که مذاکرات

سستقیم را بین اتریش و ایتالیا سفارش می کرد از مجمع عمومی صادر گردید و در شانزدهمین دوره مجمع عمومی نظر بدخواست اتریش موضوع دوباره در نصاب مذاکرات شامل شد و تصمیمنامه ای بکمیته خاص سیاسی پیش شد که بر اساس تصمیمنامه سال گذشته بود اما مصوبه این قدر علاوه می داشت که در صورت ناکامی مذاکرات باید هر دو کشور حل و فصل موضوع را به محکمه عدلی بین المللی ارجاع کنند. تصمیمنامه با اتفاق آراء تصویب شد.

موقف افغانستان درین باره عبارت از تایید حق تعیین سرنوشت برای مردمان تیرول جنوبی بود و نمایندگان افغانستان در حالیکه از حق تعیین سرنوشت مردمان تیرول جنوبی طرفداری می کردند، حل مسأله را جهت رفع تیرگی روابط بین دو کشور از طریق مفاهمه بین اتریش و ایتالیا آرزو می کردند.

موضوع انگولا

انگولا یکی از مستعمرات افریقای پرتگالی می باشد. از سال گذشته باین طرف نوضتهای آزادی خواهی مردم آن باندازه رسید که سبب نگرانی پرتگال را فراهم کرده و در حین حال توجه ملل متحد به آن جلب گردید.

در طی نیمه دوم شانزدهمین دوره مجمع عمومی موضوع انگولا مطرح شد و از رویه پرتگال در مقابل اهالی انگولا مجدداً شکایت گردید پس از یک سلسله مذاکرات طولانی تصمیمنامه ای از طرف افغانستان و ۴۳ کشور آسیایی و افریقای به مجمع عمومی پیش شد که به اکثریت آراء به تصویب رسید. درین تصمیمنامه از پرتگال درخواست بعمل آمد تا مراتب تصمیمنامه (۱۵۱۴) مجمع عمومی را که عبارت از اعلامیه اعطای استقلال به مردمان و کشورهای تحت استعماری می باشد در نظر گرفته و برای رسیدن مردم انگولا به استقلال و تمامیت خاک آن کشور مجاهدت ورزد و هم سران انگولا را که در محاسن بسر می برند رها کند علاوه بر آن تمام کشورهای عضو ملل متحد و اعضای موسسات اختصاصی درخواست کردند تا از پشتیبانی پرتگال در راه مضمحل ساختن نوضت آزادی خواهی در انگولا خودداری کنند.

از پرتگال تقاضا بعمل آمد تا راپور مساعی خود را برای عملی کردن مراتب تصمیمنامه مجمع عمومی به مفدهمین اجلاس مجمع عمومی تقدیم دارد تصمیمنامه این فکته را نیز سفارش می کرد تا شورای امنیت اوضاع انگولا را تحت مراقبت خود وقتاً فوقتاً قرار دهد.

افغانستان بر اساس پرنسپ حق تعیین سرنوشت و اعلامیه رفع استعمار از جوان درین موضوع موقف گرفت. نماینده افغانی ضمن بحث موضوع اظهار داشت که موضوع آزادی انگولا بر اساس رضای مردم آن کشور صورت گیرد و حکومتی رویکار آید که از مردم انگولا نمایندگی کرده بتواند و باید پرتگال کمیسیون تحقیقاتی ملل متحد را اجازه دهد تا اوضاع انگولا را بصورت صحیح مطالعه کند.

موضوع تمییز نژادی در افریقای جنوبی

افغانستان از جمله کشورهای است که از ابتدای بحث این موضوع در مجمع عمومی همدردی کامل خود را با مردمان بومی اتحادیه افریقای جنوبی اظهار داشته و خط مشی اتحادیه را

خلاف مقررات منشور ملل متحد و انود می کرد و در د و ر ه های گذ شته مجمع عمومی تصمیمنامه های روی این موضوع به اشتراك کشورهای آسیایی و افریقایی تقدیم نموده است .

دراثنای جلسات مجمع عمومی شانزدهم مسله تمییز نژادی و مجادلات مردم بومی افریقای جنوبی و خیم ترشد زیرا پالیسی تمییز نژادی حکومت افریقای جنوبی شدت اختیار کرد و مخصوصاً کشورهای افریقایی مقابل این پالیسی تظاهرات کرده و تصمیمنامه ای درین باره به مجمع عمومی تقدیم کردند و وضع بلوکاد اقتصادی را در مقابل افریقای جنوبی درخواست نمودند این تصمیمنامه در جلسه کامله نتوانست اکثریت دوثلث را حاصل کند اما تصمیمنامه کشورهای آسیایی و افریقایی و اروپایی و امریکای لاتین که افغانستان نیز در آن شرکت داشت بالحنی که بیشتر مورد قبول اکثریت بود از حکومت افریقای جنوبی درخواست می کرد تا در پالیسی خود علیه مردمان بومی آن کشور تجدید نظر کند با اکثریت آراء تصویب شد .

مسئله یی اقتصادی

تجارت بین المللی بحیث نخستین وسیله انکشاف اقتصادی

این موضوع هر سال در شورای اقتصادی و اجتماعی و کمیته اقتصادی مجمع عمومی مطرح بحث می آید و فیصله های روی آن اتخاذ می گردد . مطلب بحث در اطراف این موضوع عبارت از تشویق و انکشاف در تجارت بین المللی است که در اثنای جلسه شانزدهم مجمع عمومی تصمیمنامه ای از طرف کشورهای آرژنتاین، برازیل، بولیویا، کوستاریکا، السلوادور، گواتیمالا، پیرو و بوروگوای بکمیته اقتصادی پیش شد . مفاد این تصمیمنامه عبارت بود از :

۱- پیشرفت اقتصادی باید جهت امداد برای تمام کشورها به سرعت پیش برود و برای رسیدن به این مقصد بایست کشورهای مترقی پالیسی تجارتی و اقتصادی خود را طوری ترتیب دهند که نبرد توسعه تجارت و انکشاف اقتصادی بخورد .

۲- اعضای موسسه ملل متحد و موسسات اختصاصی آن خصوصاً کشورهای پیشرفته اقتصادی و آن کشورهاییکه به دسته های منطقی اقتصادی ارتباط دارند توسط اقدامات انفرادی و یا مجموعی برای توسعه تجارت بین المللی همکاری نموده و از حمایت بیمورد استحصال داخلی خود جلوگیری کنند و از فشار اقتصادی بر کشورهای مولد مواد خام دست بگیرند .

۳- کشورها برای حمایه تجارت عادی صادرات چنان پالیسی را اختیار کنند که به بازار بین المللی ددمه وارد نشود و برای معامله مواد غذایی اضافی پر زیپ های را که از طرف موسسه فذاوزراعت جهان پیشنهاد شده تعقیب نکنند .

په کندهار کې د معظم همایونی اعلیحضرت د سفر له منظر و څخه چه د هغه ښار د خلکو له خوا یی هر کلی کیږی

ماده وخت چه ها یونی معلم اعلیٰ حضرت په قندمار کښی د فیل کوه د بریتیا فابریکه پر ایزوی

۴- منشی عمومی راجع به انعقاد يك کنفرانس برای مسایل تجارت بین المللی و مخصوصاً مواد اولیه با کشورهای عضو مذاکره نموده و کمیته را تعیین کند تا نصاب مذاکرات کنفرانس را ترتیب داده و از این اجراءات خود به جلسه ۳۴ شورای اقتصادی و اجتماعی مجمع عمومی فیز راپور دهد.

این تصمیمنامه با قبول ترمیم نامه های متعدد که یکی از آن متعلق به افغانستان بود به تصویب رسید ترمیم نامه افغانستان راجع به شمول مطالب تصمیمنامه ۱۰۲۸ مجمع عمومی یازدهم در باره حق ترانزیت کشورهای محاط به خشکه می باشد که به تصمیمنامه مذکور درج گردید. بر علاوه نماینده افغانی توضیح کرد که تجارت بین المللی و انکشاف اقتصادی هیچگاه می بدرستی انجام نمی تواند یافت تا حق آزاد ترانزیت کشورهای محاط به خشکه مراعات نگردد. نماینده افغانستان برای روشن شدن اهمیت این مطلب دلایل حقوقی و تاریخی را که این حق را که ثابت می کرد در کمیته اقامه نمود.

دهه انکشاف ملل متحد

پروگرام تعاون بین المللی اقتصادی

رئیس جمهور اتازونی بناغلی جان، اف گنیدی ضمن بیانیه ای که در جلسه کالمه مجمع عمومی شانزدهم ایراد کرد اعلان نمود که باید ده سال آینده از طرف موسسه ملل متحد بحیث دوره ده ساله انکشاف اقتصادی شناخته شود و در همین ده سال تمام کشورهای عضو ملل متحد مجاهدت ورزند تا در ارتقای سوبه اقتصادی خویش بسکوشند دو اثنای بحث موضوعات اقتصادی در کمیته اقتصادی این موضوع نظریه ابتکاری کشور اتازونی به کمیته پیش شد. کشورهای افغانستان، سویدن، برازیل، کولمبیا، دمارک، حبشه، یونان، ایران، فلپاین، سنیکال، و اتازونی تصمیمانه ای به کمیته پیش کردند که بعد از تعدیلات زیاد به اتفاق آراء به تصویب رسید مفاد این تصمیمنامه قرار ذیل است:

۱- دوره ده سال انکشاف ملل متحد اعلان شود تا درین دوره حکومت و مردمان ملل عضو تمام منابع خود را بکار اندازند تا در کشورهای انکشاف نا یافته سوبه انکشافی و پیشرفت اقتصادی افزایش یابد و لااقل تاختم دوره ده سال ۵ فیصد در عایدات سالانه ملی این کشورها از دیاد بعمل آید.

دوم- کشورهای عضو ملل متحد و موسسات اختصاصی آن چنان خط مشی اقتصادی را تعقیب کنند که فروش مواد خام از طرف کشورهای انکشاف نا یافته در بازار با موازنه صحیح صورت گیرد و محصول آن بدرد انکشاف اقتصادی شان بخورد. علاوه کشورهای عضو برای افزایش سرمایه گذاری انفرادی و ملی بادلچسپی مناسب پالیسی معقولی را اختیار کنند.

سوم- از کشورهای عضو راجع به موفقیت دوره ده سال انکشاف اقتصادی نظریات خواسته شود و منشی عمومی در روشنی این نظریات و مشوره روسای موسسات اختصاصی

و رئیس صندوق مخصوص و پروگرام توسعهی امداد تخنیکي و مدیران کمیسیون های منظوقی پیشنهاد های در راه عملی شدن موثر دوره ده ساله انکشاف اقتصادی تویه و آن را به جلسه ۳۴ شورای اقتصادی و اجتماعی بسپارد .

چهارم - نظریات شورای اقتصادی و اجتماعی درین مورد با پیشنهاد های منشی عمومی برای غور کشور های عضو و نیز جلسه ۱۷ مجمع عمومی سپرده شود .
نماینده افغانستان در ضمن بحث این تصمیمنامه تصریح کرد که مقصد افغانستان با سایر کشورهای پیشنهاد کننده تصمیمنامه این است که مساعدت قابل ملاحظه ای در مورد تسریع انکشاف اقتصادی کشور های انکشاف نا یافته بعمل آید . لذا هر کشور دیگری که این پیشنهاد را به منفعت کشور های انکشاف نایافته اصلاح و تحکیم نماید برای ما قابل قبول است ، زیرا هیچ پروگرام اقتصادی و نیز دهه انکشاف ملل متحد عملی نمی تواند شد تا تمام دول شرقی و انکشاف یافته درین راه با هم همکاری ننمایند .

با نك غذا

دراثنای پانزدهمین دوره مجمع عمومی اتازونی این موضوع را بروی نصاب مذاکرات گذاشت ، زیرا اتازونی کشوریست که مواد غذایی اضافی دارد و می تواند با اکثر کشورهای جهان کمک کند . پیشنهاد تاسیس بانک غذا به مخالفت کشورهای سوسیالیستی مواجه گردید و علاوه آنکه از کشورهای زراعتی پیشرفته مانند ارجنتاین ، استرالیا زیلانید جدید و غیره به آن مخالفت کردند .

کشورهای سوسیالیستی مدعی بودند که پیشنهاد اتازونی جنبه تبلیغاتی داشته و برای پیشبرد مقاصد حزب دیموکرات در اتازونی و خارج آن طرح گردیده است .
کشور های پیشرفته زراعتی اظهار کردند که تاسیس بانک غذا به بازار تجارت ایشان صدمه وارد می کند از جانب دیگر مراتب امداد و توزیع مواد غذایی از طرف بانک غذا زیر نظارت ملل متحد و موسسه خوراکه و زراعت جهان پیشنهاد شده بود و علاوه تا یک سلسله پرنسیپ های در مورد تشکیل و سرمایه گذاری آن از طرف موسسه خوراکه و زراعت و همچنین مجمع عمومی به تصویب رسیده بود که به اساس آن تاسیس بانک متذکره از جمله اقدامات مزیدی در ساحت امداد ملل متحد به کشورهای فیازمند دنیا بشمار میرود .
تمام کشورهای انکشاف نایافته از تاسیس بانک غذا طرفداری کردند . تصمیمنامه ای از طرف کشورهای کمرون - کافادا - دنمارک ، لایبیریا ، پاکستان ، پاناما ، پیر و و اتازونی به کمیته اقتصادی مجمع عمومی شانزدهم پیش شد که مفاد آن قرار آتی است :
۱ - مجمع عمومی به تاسیس یک بانک غذا به صورت تجربی از طرف موسسه ملل متحد و موسسه خوراکه و زراعت موافقت می کند .

۲ - تاسیس این بانک هیچگاه به موافقات مستقیم کشورهای در حال رشد و کشورهای پیشرفته صدمه وارد نمی کند . و همچو پرنسیپ هاییکه از طرف موسسه خوراکه و زراعت جهان در باره تاسیس این بانک طرح گردیده قابل قبول است .

۳- برای اینکه تعهدی در بارهٔ صد میلیون دالر سرمایه بانك از کشور های عضو گرفته شود، منشی عمومی با همکاری موسسه خوراکه و زراعت کنفرانسی را که مرکب از اعضای ملل متحد و موسسهٔ خوراکه و زراعت باشد منعقد سازد.

۴- کمیته ای که مرکب از نمایندگان دول است پیشنهاد عای خود را به اساس تصاویر موسسهٔ خوراکه و زراعت و مجمع عمومی راجع به تاسیس بانك غذا ترتیب دهند.

۵- حکومت های عضو - به اتفاق ملل متحد و موسسه غذا و زراعت جهان راجع به ضرورت و درخواست کشور ها در هر کشور نماینده مقیم ملل متحد را مطلع سازند. این تصمیمنامه بدون مخالفت به تصویب رسید و بلاك کشور های سو سیالیستی به آن رای ممتنع دادند.

نمایندهٔ افغانستان ترمیمنامه ای بر تصمیمنامه متذکره فوق پیش کرد تا سرمایه بانك غذا به صورت خوش برضا جمع آوری گردد این پیشنهاد افغانستان با اکثریت آراء به تصویب رسید و افغانستان بر تمام تصمیمنامه رای موافق داد.

سوم: مسایل فرهنگی، اجتماعی و بشری

تسویده میثاق رضایت به ازدواج، حداقل سن ازدواج و ثبت آن

این موضوع از طرف کمیسیون موقعیت زنان مطالعه شود و دریا نزد همین جلسه آن مشوره میثاقی ترتیب گردید، مجمع عمومی شانزدهم موضوع را تحت بحث قرار داد و ابتدا سه ماده مسوده میثاق را مطالعه نمود، در جریان بحث معلوم شد که بعضی کشورها درین باره طرفدار میثاق نیستند زیرا ایشان مدعی بودند که شکل معنوی و حقوقی ازدواج در اکثر مناطق و کشور های جهان از هم فرق داشته و تو حید آن در داخل نظام يك میثاق کار آسانی نیست و به این صورت کشورها بیکه مقررات ازدواج شان از مواد میثاق فرق داشته باشد نخواهند توانست آنرا تصویب و قبول نمایند، در حالیکه سفارش نامه ای از طرف ملل متحد چون از نگاه حقوقی عملی شدن محتویات آن حتمی نمی باشد بیشتر قابل قبول و تطبیق است.

عده دیگر از کشورها در زمینه طرفدار تصویب يك میثاق بودند که بیشتر این کشورها متعلق به کشورهای نوآزاد افریقای بودند. نمایندگان ایشان که بیشتر زنان افریقای بودند جهت ارتقا و پیشرفت سویه زنان در افریقا و از بین بردن رسوم غیرمطلوب در آن قاره بیشتر از همه از تصویب میثاق طرفداری می کردند.

کمیسیون موقعیت زنان سه پرسنپ عمده را در مسوده میثاق درج کرده بودند که عبارتند از:

۱- پرسنپ رضایت جافین در ازدواج.

۲- پرسنپ حداقل سن ازدواج.

۳- پرسنپ ثبت ازدواج از طرف مقامات صلاحیتدار.

نماینده افغانستان نظر به اینکه در اسلام رضای جانبین شرط اساسی ازدواج بوده و در افغانستان

در موضوع نکاح صغیره محدودیت های شرعی و قانونی موجود است و ثبت و درج نکاح نیز از روی قانون لازم می باشد، به پرئرسیپ های فوق موافقت نمود .
در آخر بحث مقدمه و سه ماده میثاق که متضمن شرح فوق می باشد از طرف کمیته به تصویب رسید و ادامه کار آن در تصمیم نامه ای که در زمینه تصویب شد به هفدهمین دورۀ مجمع عمومی ارجاع گردید .

فصل ششم، راپور شورای اقتصادی و اجتماعی

در فصل ششم این راپور شورای اقتصادی و اجتماعی موضوعات ذیل را مطالعه و جهت غور به مجمع عمومی می فرستند:

- ۱- افکشاف اقتصادی و اجتماعی متوازن .
- ۲- یونیسف (صندوق اطفال بین المللی)
- ۳- کنترول بین المللی مخدرات
- ۴- متمرکز ساختن مردمی که از روستا بنا بر افکشاف سریع صنایع سوی شهرها مهاجرت می کنند و تعمیر شهرهای جدید، اصلاح و توسعه شهرهای موجوده برای این منظور
- ۵- مجادله بای سواد
- ۶- حقوق بشر
- ۷- موقعیت زنان
- ۸- کمک های ملل متحد جهت ترقی زنان در کشورهای روبه افکشاف
- ۹- موضوعات مربوط به تکثیر و ازدیاد نفوس

چون در انائی جلسه شانزدهم مجمع عمومی جهت بحث بر تمام مطالب متذکره فوق را پور شورای اقتصادی و اجتماعی وقت ضیق بوده، لذا تصمیم گرفته شد تا درباره موضوعات ذیل ملاحظه بحث بعمل آید، به اساس این تصمیم نماینده افغانستان درباره ترقی زنان در کشورهای افکشاف نایافته متذکر شد که چون درین ساحه پر بلم های کشور های افکشاف نایافته چند ان از هم فرق ندارند بهتر خواهد بود که ترتیب و تطبیق پروگرام های طویل المدت بیک اورگان مرکزی نعلق بگیرد همچنین لزوم تاسیس یک فندم مخصوص را برای کمک بزنان کشورهای افکشاف نایافته لازمی خواند. چون راپور فعالیت های ملل متحد درین ساحه تکمیل نبود لذا افغانستان در دوره مجمع عمومی به کمیته پیشنهاد مشخصی پیش نکرد .

در مورد افکشاف اقتصادی و اجتماعی متوازن، هیأت نمایندگی افغانستان ضمن بحث بر راپور موقعیت اجتماعی جوان در سال ۱۹۶۱ مسوده تصمیم نامه ای بانه کشور دیگر به کمیته سوم (فرهنگی، اجتماعی و بشری) تقدیم کرد که مفاد آن عبارت بود از تأکید ارتباط مستقیم بین افکشاف اقتصادی و اجتماعی کشورهای افکشاف نایافته و اهمیت پلاننگ در طرح پلان های اقتصادی و اجتماعی متوازن این کشورها، زیرا اهدم توازن بین افکشاف اجتماعی و اقتصادی بی نظمی را در ساحه عمومی افکشاف بارمی آورد . کشورهای افکشاف نایافته پیشنهاد کردند که

مما یونی معظم اعلیٰ حضرت د هیواد په لویدیځو برخو کښی د خپل مسافرت په ترڅ کښی لښکر گاه ته د رسولو په وخت د عسکری گارد احترام منی

مسابرين مھتم اعلیٰ حضرت و گریک و خانکو لاجوا پہ وزیر مینہ استیفا ایچی

ملل متحد مطالعات تکنیکی خود را درین ساحه مهم دوام داده و سروی‌های دقیق تری را درین باره بعمل آورند، تا کشورهای انکشاف یافته خوب تر اطلاع داشته باشند.

این تصمیمنامه به اکثریت آرا و بدون مخالفت تصویب شد.

در باره از بین بردن بی‌سوادی از جهان کمیته سوم تصمیمنامه ای را با اتفاق آرا به تصویب رسانید و از موسسه یونسکو و سایر شعبات مربوطه ملل متحد تقاضا کردید تا برای پیشرفت مجادله بابت بی‌سوادی با حکومت‌های کشورهای انکشاف نایافته مساعدت خود را ادامه دهند.

همچنین تصمیمنامه ای دیگری در باره انکشاف و توسعه فعالیت‌های یونسف به اتفاق آرا تصویب شد که نخست مجمع عمومی اجراءات این مؤسسه را ستوده و ثانیاً از عمیادت‌های مقیم امداد تکنیکی ملل متحد در کشورهای جهان تقاضا کردید تا برای پیشبرد مرام یونسف از هیچگونه مساعدت دریغ نکنند ضمناً از کمک‌های موسسات غیر حکومتی که بایونسف برای پیشرفت فعالیت‌های آن شده است اظهار قدردانی بعمل آمد.

امور قیمومت

روندا و اوردنی

این منطقه که تحت قیمومت ملل متحد و اکنون استقلال خود را بحیث دو کشور آزاد بدست آورده است زیر اداره کشور بلژیک بود.

در طی شافزدهمین دوره مجمع عمومی مسوده تصمیمنامه ای از طرف کشورهای آسیایی و آفریقایی به کمیته قیمومت تقدیم شد که تقاضای کرد تا راپور کمیسیون که از طرف ملل متحد برای تحقیق اوضاع این سرزمین تعیین شده به تصویب برسد و همچنان کمیسیون دیگر برای مطالعه اوضاع فعلی دو منطقه یعنی روندا و اوردنی اعزام شود تا راپوری قبل از ختم سال ۱۹۶۲ به ملل متحد ترتیب و تهیه کند.

موقف افغانستان در باره این موضوع عبارت بوده از طرفداری در باره اینکه باید قبل از ختم سال ۱۹۶۲ آزادی این مناطق اعلام شود و وحدت این دو منطقه از نگاه افغانستان مربوط به خواهش خود مردم آن جامی باشد و همچنین افغانستان بپه پیشنها دیکه جهت تولید فضای عادی سیاسی درین دو منطقه باشد طرفدار خواهد بود تصمیمنامه ای که در باره روندا و اوردنی به تصویب رسید شامل نکات ذیل می باشد:

۱- مجمع عمومی کمیسیون پنج نفری را جهت حل و فصل روندا و اوردنی تاسیس می کند و این کمیسیون مرکب از نماینده‌های کشورهای ذیل است: توگو، ایران، هاییتی، لائیریا و المغرب.

۲- مهمترین وظیفه این کمیسیون دایر نمودن کنفرانس مرکب از نمایندگان حکومت روندا و حکومت اوردنی در ادیسا با بامی باشد. کنفرانس مذکور تحت ریاست رئیس کمیسیون ملل متحد بر موضوع توحید هر دو قسمت روندا و اوردنی غور نموده و امکانات دولت واحد را بصورت جدی مطالعه خواهد کرد.

- ۳ - کمیسیون باید سعی کند که قبل از استقلال موضوع مصالحه و آشتی بین فرقه‌ها و احزاب مخالف عملی گردد .
- ۴ - کمیسیون باید قبل از اول جون ۱۹۶۲ کارهای خود را در روند او رندی تمام نموده و راپور خویش را به قسمت سوم مجمع عمومی شانزدهم تقدیم نماید ،
- ۵ - تاریخ استقلال بصورت قطعی تثبیت شده ولی از روی پرنسپ اول جون ۱۹۶۲ قبول گردیده است . تاریخ قطعی استقلال را مجمع عمومی شانزدهم بعد از تدقیق دمطالعه راپور کمیسیون ملل متحد در ماه جون ۱۹۶۲ تعیین خواهند نمود .
- ۶ - از نگاه پرنسپ قوای نظامی بلژیک باید قبل از اعلام استقلال روند او رندی را ترک کند . مگر در صورت لزوم کمیسیون ملل متحد می تواند پس از مشوره با حکومت، حکومت های روند او رندی را ترک نماید مگر در صورت لزوم کمیسیون ملل متحد می تواند پس از مشوره با حکومت و مت های روند او رندی و بطور موقتی به پرسونل طرف احتیاج اجازه توقف بدهد نماینده بلژیک برین موضوع خیلی پافشاری کرد . بناغلی سپاک و زیر خارجه بلژیک مکرراً اظهار داشت که اگر تمام قوای بلژیک دفعتاً روند او رندی را تخلیه کند قوای بومی قادر بو حفظ امنیت نخواهد شد . وامکان دارد واقعات ناگواری در آنجا ظهور کند . بلژیک طرفدار تخلیه بتدریج قوای خود ازین دو منطقه بود .
- در دوران جلسه متممه مجمع عمومی شانزدهم که در ماه جون ۱۹۶۲ صورت گرفت راپور کمیسیون به طرفداری از استقلال دو منطقه به حیث دو کشور مستقل بود . بالاخره در اثر خواهش مردم این دو منطقه روز استقلال درین سرزمین به روز اول جولایی ۱۹۶۲ تعیین و تثبیت شد بنابراین مناطق مذکور بنام روند او دیگری بنام یورندی (سابقاً او رندی) مستقل گردیدند .

رودیشیای جنوبی

این موضوع تحت آیتم اطلاعات به خطه های غیر آزاد تحت مطالعه کمیته قیمومت قرار می گیرد . رودیشیای جنوبی یکی از متصرفات برتانیه است برای اینکه ملل متحد قرار مقررات منشور ملل متحد از تمام قلمروهای تحت اسارت راپورهای مفصلی دربارۀ اوضاع سیاسی و اقتصادی و اجتماعی شان داشته باشد ، موضوع رودیشیای جنوبی را در نیمه دوم شانزدهمین دوره مجمع عمومی مطرح بحث قرار داد . بعضی از کشورهای عضو مخصوصاً افریقایی ها رویه برتانیه را بنا بر عدم ارائه راپورهای مربوط به رودیشیای جنوبی مذمت نموده و اصرار کردند تا کشور مذکور معلومات مفصلی را درین باره به مجمع عمومی سپارند . درائنه ای بحث روی این موضوع یک سلسله اختلافات نظر بین نمایندگان برتانیه و کشورهای افریقایی موجود بود ، برتانیه اوعا می کرد که رودیشیای جنوبی زیر اداره برتانیه بوده و دارای یک نوع استقلال داخلی می باشد و ملل متحد قرار مقررات منشور در حصه آن مداخله نمیتواند کرد نمایندگان افریقایی می گفتند که تبعیض نژادی در رودیشیای جنوبی موجود است و باید این بقیصه که به کرامت بشری لطمه وارد می کند از آن ناحیه رفع گردد .

تصمیمنامه‌های از طرف یازده کشور آسیایی، افریقایی و یوگوسلاویا به کمیته پیش‌شد که هدف آن این بود تا راجع به موقع رودیشیای جنوبی که آیا یک استقلال داخلی دارد یا نه مطالعات شود و کمیته ۱۷ فقری ملل متحد درین باره را پور خود را به مجمع عمومی هفدهم بعد از آزادی آن شکل حقوقی و موقع سیاسی رودیشیای جنوبی و ارتباط آن با برتانیه معلوم گردیده و ملل متحد در روشنی آن موقع خود را تعیین نماید.

این تصمیمنامه به اکثریت آراء به تصویب رسید. افغانستان از متن تصمیمنامه یازده کشور طرفداری کرد.

سماوی غربی

سماوی غربی تحت قیمومت ملل متحد و کشور اداره کننده آن زیلانه جدید می باشد سماوی غربی متشکل از مجمع الجزایر ساوایی و اوپولو و چندین جزیره کوچک است که در قسمت تقریباً مرکزی بحرالقیانوس کبیر واقع و مساحت آن ۳۰۰۰ کیلومتر مربع است. راپوریکه توسط کمیشنر عالی سازمان ملل متحد به شو رای قومیت داده شده اظهار گردیده بود که رای گیری در سماوی غربی بتاريخ ۹ می ۱۹۶۱ به اساس رای عمومی در شرایط مساعد و فضای آزاد بصورت اطمینان بخش و طبق مقررات تصمیمنامه مجمع عمومی صورت گرفته است و در اثر رای گیری عمومی تشکیلات اساسی از طرف اهالی آن سر زمین قبول و تصدیق گردیده و مردمان سماوی غربی خواهان شده اند تا سیستم قیمومت ملنی قرار داده شده و اعلان استقلال قلمرو مذکور عملی گردد.

هنگامیکه این راپور به کمیته قیمومت مجمع عمومی شانزدهم مطرح شد فیصله بعمل آمد تا طبق مرام مرده سماوی غربی سیستم قیمومت ملل متحد از آن سرزمین فسخ و اول جنوری ۱۹۶۲ طبق خواهش اهالی آنجا روز اعلام استقلال سماوی غربی اعلام گردد.

افغانستان ۲۳ کشور تصمیمنامه ای به کمیته پیش کردند و مامول مردم سماوی غربی را برای حصول استقلال تایید نمودند که به اتفاق آراء تصویب شد نماینده افغانستان از اینک کشور سماوی غربی به آزادی خود نایل می گردد به مردم و حکومت آن این پیروزی را تهنیت و شادباش گفت و اظهار امید کرد که روزی کشور مذکور در قطار سایر اعضای ملل متحد شامل موسسه جهانی گردد.

۵ - مسایل بودجه و اداره

وضع و سرانجام مالی ملل متحد

وضع مالی ملل متحد در اثر دو پیرا بلم بخطر مواجه شد، یکی تشکیل قوای اضطراری ملل متحد در شرق میانه و دیگری اعزام قوای ملل متحد برای فرو نشاندن تشوشات در کانگو.

قوای اضطراری ملل متحد در اثر حملات برتانیه، فرانسه و اسرائیل بر خاک مصر (جمهوریت عربی متحد) (سال ۱۹۵۶) روی موضوع کانال سویز به میان آمد که تا امروز یک تعداد عسکر ملل متحد در غزه متمرکز میباشند تا امنیت را در شرق میانه محافظت کنند.

ازین رهگذر ملل متحد مجبور است سالانه درحدود ۲۰ میلیون دلار مصرف کند اما در مقابل این مصرف يك تعداد اعضای ملل متحد نظربند لایلی که دارند در تادیه این مصرف سهم نگرفته اند. کشورهای که سویمه خود را نپرداخته اند مدعی میباشند که سه کشور بکمال سوز حمله کردند و ایشان بحیث متجا و زشناخته شده اند باید مصارف این قوا را که در اترسیاست استعماری شان بوجود آمده بدوش بگیرند، اما کشورهای متجا و ز با يك عدد طرفداران شان با دلایلی که تا کنون نتوانسته است قناعت سایر اعضا را فراهم کند جار و جنجال را پرپا می کنند و هر سال این موضوع را بیچیده تر و ملل متحد را بیش از پیش مدیون ساخته اند.

مصارف برای استقرار صحیح در کانگو که از بد و مجادلات خونین در کانگوی بلژیک و اعلان استقلال آن کشور بدوش ملل متحد تحمیل شده است، لطمه دیگریست که بر دیگر ممالی ملل متحد وارد گردیده است که ازین رهگذر دیون ملل متحد در ظرف این دو سال به دو صد میلیون دالر تخمین میشود.

در حصه پرداخت مصارف قوای ملل متحد در کانگو سنا جرات و اغلافا ت نظری بین اعضای ملل متحد بالا است. بعضی ادعا میکنند که چون مجمع عمومی و شورای امنیت در باره تشکیل قوای ملل متحد فیصله نامهای صادر نموده است همه اعضا مجبور و مکلف به ایفای آن است و باید همه به اساس سویمه های خود در بودجه عادی ملل متحد درین مصرف سهم بگیرند، برخی ادعا میکنند که مسأله کانگو و تشو شات آن زاده است و استعمار بلژیک و حفظ منافع چند کشور محدود در کانگو میباشد پس باید آن هائیکه منفعت شان درین موضوع مضمر است مصارف قوای ملل متحد را بپردازند.

در نتیجه حصه از جلسات کمیته بودجه و اداره در دوران جلسات مجمع عمومی پانزدهم و شانزدهم وقف این استدلال و نظریات ضد و نقیض گردید و مسأله شکل يك پرابلم حل ناپذیری را که اسباب ورشکست مالی موسسه ملل متحد را فراهم می کرد بخود گرفت.

چون مجمع عمومی پانزدهم برای حل مسله فینانسمان مصارف کانگو گروه متخصصین را برای مطالعه گماشته بود به اساس نظریه ایشان نتیجه این شد که امر یکا بانه کشور دیگر تصمیمنامه به کمیته پیش کند که این تصمیمنامه تقاضا میکرد تا درباره فینانسمان مصارف قوای ملل متحد در شرق میانه و کانگو که آیا آن را مجمع عمومی و یا شورای امنیت فیصله کند نظریه محکمه عدل بین المللی خواسته شود. تصمیمنامه مذکور از طرف اعضای کمیته بنحوی استقبال نشد ولی بایک اکثریت بسیار کم به تصویب رسید همچنان برای اینکه سرانجامی برای مصارف فوری و دیون قابل پرداخت ملل متحد سراغ شود یکده کشورها از قبیل کانادا، دنمارک، مایا، هالند، ناروی، پاکستان، تونس، یوگوسلاویا تصمیمنامه ای به کمیته پیش کردند، این تصمیمنامه درخواست اولاً به منشی عمومی صلاحیت داده شود که درحدود دو صد میلیون دالر اسناد قرضه به کشورهای عضو موسسات اختصاصی ملل متحد، ایجنسی نیروی ذره بی و موسسات غیر حکومتی توزیع کند (بقیه در صفحه ۲۹۶)

نظری به فعالیت های امداد فنی ملل متحد

نمایندگی های اختصاصی آن در افغانستان

هیات امداد فنی ملل متحد

نماینده مقیم . هیات امداد فنی ملل متحد ، فعالیت های ملل متحد و نمایندگان کی های اختصاصی آنرا در افغانستان انسجام می بخشد . اودرعین حال نماینده مدیراداری صندوق خاص ملل متحد . مدیر مرکز اطلاعات ملل متحد و ناظر طرح اوپکس ملل متحد میباشد . فعالیت همه این موسسات که طی سال گذشته صورت گرفته درذیل با اختصار ذکر میشود :

ملل متحد - اداره عملیات معاونه فنی :

اولین پلان پنج ساله انکشاف اقتصادی افغانستان در سپتامبر ۱۹۶۱ خاتمه یافت این پلان که هدف آن ازدیاد کار و بلند بردن سطح زندگی است ، حاوی یک سلسله پروگرام های بود که برای بلند بردن تولید ملی و نوری یک تحول تکنالوجیکال در مملکت طرح شده بود . درین پلان انکشاف زراعت ، حمل و نقل ، صنعت و قوه مورد توجه زیاد تر واقع شده و حق تقدم به آنها داده شده بود . توسعه معارف بها ساس تربیه اشخاص فنی و مسالکی فیز در پلان مورد تایید زیاد تر قرار داشت : پلان دوم پنج ساله از مارچ ۱۹۶۲ شروع گردید متخصصان اقتصادی در طرح این پلان مخصوصاً از نظر عواید و مصارف عامه - فعالیت داشته و فیز در باره تعدیل کامل نظام بانکی ، تا بتواند به پلان ممد واقع گردد نظریات خرد را تقدیم داشته اند .

طی این مدت ، ملل متحد در تاسیس یک موسسه پلاننگ افغانی بغرض تربیه مامورین اقتصاد و احصائیه معاونه نموده است . تحت پلان او پیکس چار نفر پرو فیسرویک نفر رئیس بدسترس دوائر مربوط گذاشته شده کارتوبیه احصائیه تجارت خارجی دو ام داشت و اداره احصائیه وزارت تجارت سه جلد احصائیه واردات سال ۱۳۳۸ را زیر نظر متخصص ملل متحد طبع کرد . همکاری با اداره تتبعات بانک مرکزی بمنظور تهیه تخمینات بیانس تادیبات ادا یافته و متخصص مربوط در تهیه مضامین یک مجله جدید سه ماهه که از طرف اداره تتبعات نشر میشود همکاری کرده است . مشاور مذکور که گنوں از طرف صندوق پولی بین المللی بحیث سر مشاور اقتصادی در افغانستان بانک موظف گردیده به این همکاری های خود دوام خواهد داد . در نومبر ۱۹۶۱ یک هالم دگسرا اقتصادی بکابل رسید موصوف اولین پلان پنج ساله را مورد تدقیق و مطالعه قرار خواهد داد .

در شق انکشاف دهات هشت پروژه که تقریباً ۹۱۳ قریه را احتوا میکند ، بکار افتیده از جمله یک عده شاگردان که درین ساعات تربیه شده بودند اخیراً چند نفر برای یک کورس هژده ماهه کارگران دهات انتخاب و شامل کورس گردیدند این کورس در ماه فیروزی امسال شروع شد .

متخصص آب شناسی کارسروی خاک و آب را در حوزه کابل ادامه میدهد در تجزیه و تحلیل آب کارزیادی صورت گرفته و در حوزه کابل چندین جای برمه کاری شد. با اثر خواش وزارت معادن و صنایع در راه تحقیقات معدنی سراسر مملکت کارزیادی انجام شده است علاوه بر متخصص مذکور کونتر پارت (همکار) خود را تربیه کرده و در فاکولته سیانس یونیورسیتی کابل درباره سنگ شناسی و کان شناسی لکچر داده است.

متخصص خانه سازی شهری برای تهیه یک پروگرام خانه سازی در افغانستان کار می کند.

در اگست سال گذشته یک متخصص توریسم مقرر شد تا وضع توریسم را در افغانستان مطالعه کند او کورس های مخصوص توریسم را دایر نموده و بارهاست گردنمندی افغان راجع به انکشاف سیاحت در افغانستان کمک کرد.

ملل متحد- اوپیکس

طرح اوپیکس که توسط ملل متحد بوجود آمده به تهیه مامورین عملیاتی و اجرایی ادامه میدهد مامورین مذکور در عهده های اجرایی هدوایر حکومتی کار میکنند.

ملل متحد- صندوق مخصوص

پروژس و ی منابع آب و خاک که مصارف آن از طرف ملل متحد و حکومت افغانستان مشترکاً پرداخته میشود ده نفر متخصص بکار ادامه میدهد. متخصصان مذکور در خود محل بکارهای خود می پردازند طی سال ۱۹۶۱ تیم صندوق مخصوص در وادی تمرکز داشتند یکی وادی هری رود و دیگر وادی فراه رود خاک تمام مناطق مهم که امکان آبیاری در آن موجود است سروی شده علاوه بر آنها ای که امکان ساختن بند ذخیره آب وجود دارد معاینه و مطالعه شده و راپورهای طبقات الارضی هر جا بصورت علیحده ترتیب یافته است.

در نتیجه این مطالعات ثابت شد که دورادی هری رود (وادی هرات) توسعه زراعت، نصب جنریتر برق و ذخیره آب بفرص استفاده به بسیار خوبی ممکن است در فراه رود بنا بر محدودیت زمین این امکانات کمتر است و علاوه بر زمین حوزه فراه رود ضعیف و هم خیلی شوره می است لهذا تیم مذکور در وادی فراه هنوز هم محل خوبی را که برای ساختن ذخیره آب مساعد و مناسب باشد تفحص می کند وقتی چنین حای بدست آید میتوان زمین های لاغر را آبیاری نمود و برای زراعت مساعد ساخت.

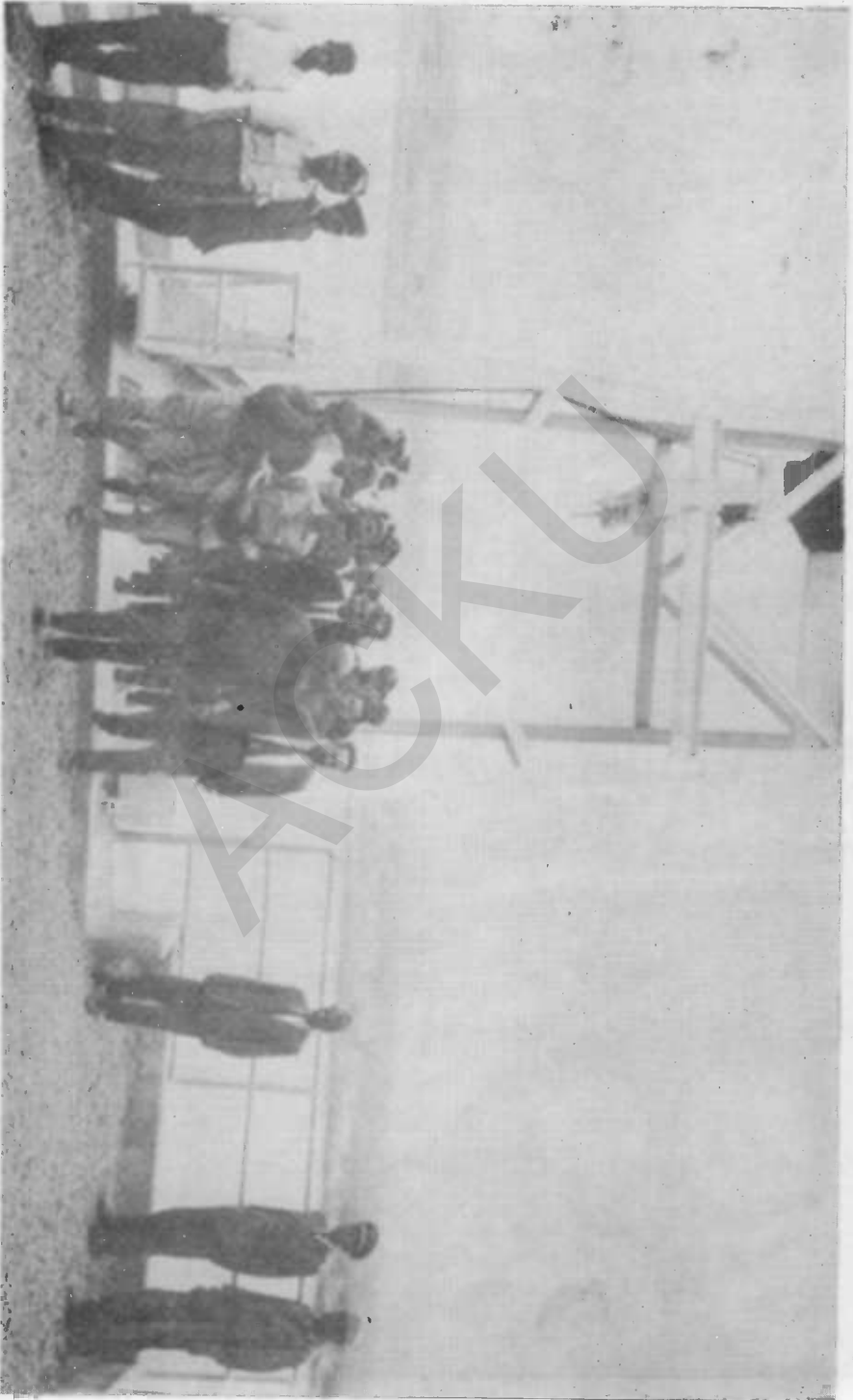
نمایندگی های اختصاصی

موسسه غذا و زراعت

مطالعه در باره تشکیلات وزارت زراعت و تکمیل از متخصصان موسسه غذا و زراعت تقاضا شد تا در حصه ترتیب یلان تقسیم و انفاذ از ۵۰۰ تن کرد مصنوعی در زرغ پنبه مناطق پنبه خیز ولایات شمال افغانستان با مامورین حکومتی کمک نمایند.

همایونی معتم اعلیحضرت به لیسکرگاه کتبی د و خام د فابریکی د پرانستلو په وخت کتبی

۱۹۰۵ رخت چه ها یونی معظ اعلی حضرت به لشکر گاه کنی د کجکی بند کوری

پلان سرویس توسعه زراعت ملی که همه ولایات و حکومت‌های را احتوا میکنند در دو مین پلان پنجساله کشور ضم شد. به اثر تقاضا و پیشنهادها د متخصص يك مکتب زراعت در شمال مملکت افتتاح شد تا به تربیه اشخاص فنی بپردازد. چهل نفر نماینده توسعه که در مکتب زراعت کابل تحت تربیه گرفته شده اند بدروس خود ادامه میدهند. کورس توسعه در فاکولته زراعت یونیورسیتی کابل هم ادامه یافته است.

پروگرام انکشاف دهات در زراعت شامل تربیه ۴۰ نفر کارگر ده و ۴۵ نفر تشکیلاتچی تعلیمات اساسی میباشد.

علاوتاً برای تجدید معلومات مامورین ریاست انکشاف دهات کورس‌های اورینتیشن (تجدید معلومات) در موضوعات منطقه‌یی و غیره تشکیل یافته است.

در ظرف سال گذشته کارهای مهم ساختمانی بر نهر اجیر عبارت است از پرچاوه و مجرای سیل در بغلان و دروازه آب زیادگی که از جهله، شش مرتبه مسیروسدان خاتمه یافت. در نهر ارجی کارهای که صورت گرفته عبارت است از سیفون زیر نهر خواجهاغار و تقویه کار که آبیاری صد هزار جریب زمین را تضمین میکند. برای مساله تقسیم آب در ۱۲ نهر بزرگ در امتداد دریای بلخ واقع مزار شریف و شبرغان نقشه‌های مطلوبی تحت ترتیب است. سروی پروژه مجوزه آبیاری الجین در قطن که تقریباً ده هزار جریب زمین را شامل میسازد انجام یافته است.

در شق اراضی نباتات زیاد تر درمو رد کنترول امراض میوه و حبوبات کارهای انجام شده است طور تخمین اکنون اضافه از هشتاد فیصد تا کداران بود در سلفرا برای کنترول مرض اشک‌تاک استعمال می‌نمایند. اقسام جدید نیشکر بصورت تجربه زرع شده تا تفاوت آن به مقابل نیشکر موجود ثابت گردد. بعضی از اقسام گندم‌های که تجربتاً کشت شده بود با اقلیم افغانستان طور دلخواه توافق نمود و نتیجه قناعت بخشی داده که از اثر آن گندم مذکور در مزارع برای زرع داده شده است.

متخصص اقتصاد زراعتی موفقیتها و پیشرفت‌های را که طی پلان پنج ساله اول در شق زراعت بوجود آمده مورد تجدید نظر قرار داد. به اثر درخواست حکومت تجدید احصائیه مناطق و تولید حاصلات عمده افغانستان نیز انجام یافت.

در صنف دوم کورس احصائیه و زراعت برای شاگردان درس نمونه گیری نیز داده شده و پروگرام درس علمی طلاب مذکور تثبیت گردیده است.

رایز تجریتی شمار نفوس وزارت پلان تربیه یافته بود توسعه یافته و هدایات مفصل جهت تجدید نظر در آن باره داده شده است.

متخصص مارکتینگ مؤسسه غذا و زراعت يك سلسله نظریات مشورتی راجع به تولید جمع‌آوری حاصلات، یافتن بازار و عرضه میوه‌های خشک و تازه و همچنان باربندی، حمل و نقل قرضه، انکشاف زراعت مواد خوراکی زود فاسد شونده، صنعت و دیگر مسایل مربوط به

مارکیتنګک تهیه نمو، بامورین وشاگردان مجلی دروس علمی جمع آوری وبار بندی حاصلات زراعتی بصورت تجربوی آموخته شده است .
ویرو لوجست در تولید واکسین ضد مرض اسپ وکرم جگر گو سفند مصروف بود . طی سال گذشته برای تولید موش جهت ساختن واکسین یک دستگاه نسل گیری موش تاسیس گردیده ودر سر تاسر افغانستان پروگرام وسیع وفعال تریق واکسین حیوانی بمقابل تمام امراض جاریست .

یونسکو

تعلیم و تربیه فنی

مشاور تعلیم و تربیه فنی و مسلکی به همکاری خود باوزارت معارف ادامه میدهد . کار همدهاو کمک باوزارت معارف است تادرراه اجرای پلان انکشاف تعلیم و تربیه مسلکی مصدر خدمتی شود، مشاور مذکور به ماهای دسمبر جنوری و فبروری بحیث عضو هیأت پلاننګک یونسکو در افغانستان کار کرد .

دو متخصص با مکتب میخانیک قندهار همکاری می نماید . توقع میرود که در انکشاف مکاتب جدید فنی در ولایات معاونت لازم صورت بگیرد . سه نفر افغان بعد از ختم مطالعات شان در جرمنی و دنمارک در ماه می بکابل باز گشتند . هردو تحت پروگرام فیلوشپ یونسکو اعزام شده بودند .

تدریس سیانس در مکاتب ابتدایی و ثانوی

تطبیق توصیه و نظریه مشاور تدریس سیانس که بوزارت معارف ارائه گردید . بود دوام دارد . شاید مهمترین معاونت باوزارت معارف درین زمینه کمک در تدوین خطوط اساسی مضمون سیانس صنف ششم مکاتب ابتدایی است . کنون ترتیب مواد درسی مطابق خطوط اساسی بدست اجراء گرفته شده تا هرچه زودتر خطوط مزبور به مکاتب افغانستان رواج یابد . خریطه های محتوی سامان و آلات ساده تدریس این سیانس ابتدایی بکار برده خواهد شد . طی سال گذشته معاونت در ورکشاپ های تدریس سیانس چه در کابل و چه در ولایات ادامه داشته است .

تدریس سیانس در پوهنتون

سال گذشته سه نفر متخصص یونسکو در شقوق فزیک، زوولوجی با آلات اکسریز پروگرام هایی را در فاکولته سیانس اجرا کردند . در قسمت اکسریز آلات مهم و قیمت دار نصب و کونترپارت ها برای استعمال آن تهیه شده اند . پروگرام های همه شقوق ادامه یافته و زیاده تر کار عملی در ورکشاپ توجه شده . در شقوق حیوان شناسی در خود محل نیز تجربه و تدریس صورت گرفته است ، این همه اجراءات در راه تاسیس یک اساس متین برای کار فاکولته مفید و عمد واقع میشود .

پروگرام موزیم کابل و باستان‌شناسی

یونسکو به معاونت خود در کار موزیم کابل و پروگرام ملی علم موزه و باستان‌شناسی ادامه می‌دهد .

يك سكه‌شناس برای تصنیف و كتلاك سازی گنجینه سكه‌های موزیم کابل سه‌ماه کار کرد . همین آلاں يك متخصص حفظ آثار باستانی مصرف است تا پلان عمومی ترمیم و حفظ آثار و آبدۀ های تاریخی را ترتیب دهد .

در گذردن يك استویه بودایی بطور نمونه ترمیم و حفظ گردیده است .

تدریس ابتدایی و اجباری

در پروگرامیکه جوة بلند بردن سطح تعلیم و تربیه اجباری و ابتدایی که یونسکو برای منطقه آسیا طرح کرده ، به پروگرام تدریس ابتدایی تاکید زیادتر شده است تحت این پروگرام يك متخصص در تاسیس يك دفتر پلاننگ در وزارت معارف كمك نموده و كتب و لوازم مربوط نیز تهیه و به دسترس استفاده کنندگان آن گذاشته شده . علاوه فیلوشپ‌های اعطا شده که شاگردان افغانی به اساس آن جهت تحصیل در مراکز منطوری تربیه به مانیلا و دهلای جدید اعزام میشوند . بحیث جز این پروگرام ، نماینده وزارت معارف افغانستان در کنفرانس وزرای معارف آسیا که در ماه اپریل در توکیو منعقد شده بود اشتراك نمود .

هیأت پلاننگ یونسکو

به اثر درخواست حکومت افغانستان هیأت پلاننگ معارف - اصول و نظام معارف افغانستان را مطالعه کرده و راپور خود را به حکومت - پرده است توقع می‌رود که با اثر توصیه و نظریات این هیأت به معارف افغانستان معاونت مزیدی داده شود .

موسسه صحی جهان

به اثر درخواست حکومت افغانستان اکنون ۱۹ نفر متخصص مختلفه شوق‌طبی به افغانستان آمده و مصرف کارند . با کنترول و جست در اصلاح جنسیت و اکسین کولرا و هم در تربیه کارگران موسسه و اکسین سازی کابل نظریه داده و عملاً معاونت میکند .

کارکنان پروژه صحی انکشاف دهات در سراسر افغانستان مصرف خدمت اند طلاب صنف نهایی فاکولته طب طی یکسال و یک‌ماه رادر زمینه صحت مردم دهات نیز بصورت تجربیوی کار می‌نمایند . به قاپله ها و معلمین دهات نیز موقع داده میشود تا راجع به صحت مردم دهات معلومات لازم را فراگیرند .

مکتب روغتیا پال نزدیک است سال ششم خود را ، تکمیل کند . پیش‌بینی میشود تا مکتب مذکور به عمارت جدید صحت عامه انتقال کند . اما چون عمارت مذکور هنوز با تمام نرسیده این مامول تا کنون برآوردۀ نشده . لهذا در همان عمارت موجوده بتدریس پرداخته میشود .

رئیس پوهنتون و مامورین عالیرتبه فاکولته طب روز به روز به شرایط بهتر استخدام پرستار توجه میکنند تا نرس های تعلیمیافته در شفاخانه ها از مریضان مراقبت بهتر و خوبتر نمایند. برای معلمین مکتب قابلگی و نرسنگه از طرف موسسه تعلیم و تربیه يك كورس تدریس اصول نرسنگه و قابلگی در سپتمبر گذشته داده شد. دو پرستار افغان، مدیره مکتب مستورات و کفیل مدبر مکتب هلی آباد و يك جراح شفاخانه ابن سینا به سیلون رفته و در سیمینار مشترك موسسه صحی جهان و سیر و را جمع به بر اموراداری نرسنگه اشترک ورزیدند. هر سه مکتب یعنی مکتب پرستاری مردانه هلی آباد، مکتب پرستاری زنان، شفاخانه مستورات و مکتب قابلگی شهر آرا به صورت خوبی بکار دوام داده و پیش میروند. پروفیسر طب و قایوی و اجتماعی به فعالیت تدریسی خود درین شفاخانه ها ادامه میدهد. با رسیدن رئیس جدید فعالیت تحقیقات و تتبعات شعبات فاکولته ها بار دیگر بکار افتیده و فعال شد. پروفیسر موسسه صحی جهان درین باره یاد داشتی داده که جهت حصول منظوری آخرین به پوهنتون ارسال شده است.

پروگرام امجای ملاریا بصورت فعال ادامه دارد و امسال اضافه از ۳۱۵ میلیون نفر تحت حمایت عملیه بودر پاشی قرار یافتند.

اتحادیه تیلی کمیونیکیشن بین المللی

طی سال گذشته چندین شبکه مخابرات ملی و بین المللی مجوزه فاصله دور افغانستان تکمیل شد. سیستم کریبر فریکونسی کابل - پلغمری و مزارشرف کنون بکار افتیده و اولین سرکت های مخابرات - تلگراف و تیلیفون فاصله دور را در حصص شمالی - مملکت تکمیل مینماید. ساختمان خطوط کریبر فریکونسی وین و اتر مخصوصاً بین قندهار و هرات و سرحدات ایران ادامه خواهد یافت. پلان پنج ساله دوم به انگشاف شبکه مخابرات توجه زیادی مبدول نموده و متخصصان مربوط در تربیه کارگران افغانی سعی مزید کرده اند. خصوصاً طرز حفاظت و ادامه کار ستیشن های جدید سیستم کریبر فریکونسی را زیاد تر به آنها نشان داده اند.

موسسه هواشناسی جهان

طی چند سال اخیر موضوع هواشناسی در افغانستان پیشرفت زیادی کرده و فعلاً سه نفر متخصص هواشناسی در افغانستان کار میکنند. در مرکز تربیه ریاست هوایی ملکی افغان واقع میدان هوایی کابل و رکشاپ و لابراتوار جدید ساخته شد. يك ستیشن هواشناسی در خوست تحت تعمیر است. يك ستیشن در پوهنتون کابل نصب شده که شاگردان فاکولته ساینس در آموختن دروس علمی هواشناسی از آن استفاده می نمایند.

در نیمه سال ۱۹۶۲ چوه امور اخذ و ارسال خبر جلسه انجمن منطقه بی نمبر دوم (آسیا) موسسه هواشناسی جهان، رادیو تیلی تایپ عوض سیستم مورس بکار خواهد افتاد، علاوه بر پلانهای تربیه ماهورین و تهیه لوازم آن آماده گردیده است.

مہمانوں کی معظمت علیحضرت دفتر آمدہ و ہلی خٹک کو ہمیں کئی لیدل کیبڑی

مہمانوں کی معظمت علیحضرت دفتر آمدہ و ہلی خٹک کو ہمیں کئی لیدل کیبڑی

مسابرتی مہتمم اعلیٰ حضرت ہندو ختیجہ دہلی نوزادہ شاہ کو لادو ایسے تو د ہر کلی کپیزی

موسسه بین المللی کار

طرح جمع آوری اطلاعات درمورد استخدام خوب پیشرفت کرده است. در سپتامبر ۱۹۶۱ برای چارمین بار اطلاعات استخدام جمع آوری شد. از فبروری ۱۹۶۰ باین طرف با زاراستخدام کابل در هر شش ماه یک بار مطالعه گردیده است.

از متخصص مربوط درخواست شد تا یک تخمین قوای بشری را که برای تطبیق پلان پنجساله دوم لازم دیده میشود تهیه نماید. این کار خیلی قیمتمند است. برای اینکه خالیگاه بین عرضه و تقاضای اشخاص تربیه یافته کم شود اقدامات لازم صورت گرفته است.

ثبت ملی اشخاص تربیه یافته اختصاصی که درآمد یریت قوای بشر ثبت گردیده بخوبی انکشاف نموده است.

از متخصص تقاضا شد تا درباره ترتیب کار تقسیم فارغ التحصیلان پوهنتون و مسکاتب مسلکی در ادارات مملکت مشوره بدهد. در تقسیم ایشان لیاقت احتیاج شعبه اساس قرار یافته و امید میرود کار مذکور بصورت علمی پیش برود.

موسسه بین المللی هوانوردی ملکی

طی سال گذشته فعالیت عمده هیأت ایگاو در زمینه تربیه بوده است. عمادت مرکز تربیه که بساخته شده هنوز کارهای بسیارش هم باقی مانده برای امور تعلیم و تربیه تسهیلات زیاده را فراهم نموده است. در کورسهای کنترل ترافیک هوایی - رادیومیکانیک مشاغل هواشناسی - کارگر رادیو، میکانیک، برج برق و ترانسپورت موتورها - اطفاییه سقوط و تصادم و نجات بطور متوسط یکصد شاگرد اشتراک نموده اند. در همین مدت ۱۴ نفر معاون کنترل ترافیک هوایی و ۱۹ میکانیک را دیوازتعلیم فارغ شده و شامل کار گردیده اند.

با رسیدن یک متخصص اطفاییه، کورس تربیه شاگردان بحیث باشی عمده اطفاییه آغاز شد. این یک جرم مهم و لازمی پروگرام تربیه است. قبلاً دولاری اطفاییه سقوط و نجات که بمکتب داده شده بود مورد استفاده قرار داده شده. اعضای هیأت در کارهای غیر از تربیه مثل لوا یریح نیز با ریاست هوایی ملکی کمک نموده اند.

صندوق حمایت اطفال ملل متحد

صندوق حمایت اطفال ملل متحد (یونیسف) با همکاری موسسه صحتی جهان درمورد مراقبت صحت بهبود مملکت با وزارت صحتیه کمک مینماید.

یونیسف سازمان و لوازمی را که موسسه صحتی جهان برای پروژه های خود بکار برد خرید و تهیه میکند. با اینکه فعلاً در توريد ادویه و لوازم مشکلاتی است معهوداً توزیع شیر، صابون و ویتامین توسط معاینه خانه ها جریان دارد.

مرکز اطلاعات ملل متحد

مرکز اطلاعات ملل متحد در کابل با مطبوعات کشور ارتباط دارد. مطبوعات افغانی واقع به ملل متحد و فعالیتهاى معاونت فنى ملل متحد نشرات منظم دارند، نشر هفته وار بلاتین ملل متحد در روزنامه اصلاح یکی از اقدامات تازه این شعبه است. با کابل را دیو نیز را بطه خوبی قایم شده و از معلومات - بانیه ها و تیپ های که توسط مرکز اطلاعات به کابل را دیو جهت نشر فرستاده میشود از آن استفاده موثر صورت میگیرد. پروگرام های هفته وار ۱۵ دقیقه ئی پشتو و دری در کابل را دیو - پروگرام مکمل طبع و نشر اطلاعات ملل متحد بصورت ورقه ها - نشریه ها و پوسنرها به زبان دری و پشتو نیز ادا می دارد.

در باره روزهای مهم مثل روز ملل متحد - روز حقوق بشر - روز صحت جهانی و غیره، نشرات مفصل صورت میگیرد. غرفه ملل متحد در نمایشگاه سالانه جشن اکنون یک چور همیشه منظم داشته و مورد توجه مردم قرار گرفته است. فعالیت های ملل متحد و نمایندگی های اختصاصی آن در افغانستان توسط وسایل مربوط مثل نمایش عکس - سلاید و فلم و آلات مورد نمایش قرار داده می شود.

مرکز اطلاعات اکنون در عمارت جدیدیکه از طرف حکومت به آن اعطاشده نقل مکان نموده است. با داشتن جای وسیع تر اداره مخصوصاً در زمینه نمایش فلم و سلاید فوتو و غیره امکان فعالیت های مزید بیشتر شده است. یک کتابخانه جدیدی درین اداره بوجود آورده شده است که شامل نشرات ملل متحد و موسسات اختصاصی آن می باشد البته کتابخانه در ابتدا کوچک خواهد بود اما بزودی توسعه یافته و برای مامورین حکومت، شاگردان و معلمان پوهنتون و هم برای عامه نفع بیشتری خواهد رسانید.

د افغانستان گابینه

بناغلی سردار محمد داؤد	صدراعظم
» علی محمد	لومړی مرستیال
	دوهم مرستیال
» سردار محمد نعیم	اودخارجہ چارو وزیر
.....	دپلان وزیر
» سید عبدالله	دعدلی وزیر
	اودداخلی دوزارت کفیل
» دکتور علی احمد پوپل	دپوهنی وزیر
» محمد مرید	دمخابراتو وزیر
» عبدالله «ملکیار»	دمالی وزیر
.....	دروغتیا وزیر
» غلام محمد شبر زاد	دتجارت وزیر
» دکتور محمد یوسف	دکانو اوصنایو وزیر
» غلام حیدر عدالت	دکرهنی وزیر
.....	دفواید عامی وزیر
بناغلی سید شمس الدین مجروح	دقبایلو مستقل رئیس
» دکتور محمد آصف «سویل»	دمطبوعاتو مستقل رئیس

دخارجہ چارو وزیر اوصدارت عظمیٰ دوہم مرستیال
بناغلی سردار محمد نعیم

دصدارت عظمیٰ امری مرستیال بناغلی علی محمد

د افغانستان دولت تشکيلات

د ملي شوري د رياست تشکيل

د فنگرهار	»	»	(٢١ تنه)	د رياست مقام
د پکتيا	»	»	(١٥ تنه)	لمړی معين
د فراه د اعلي حکومت	»	»	(٤ تنه)	دوهم معين
د ميمني	»	»	(٦ تنه)	نلم مخصوص
د بدخشان	»	»	(٦ تنه)	د ارالانشا
د پروان	»	»	(٩ تنه)	د ليکنو مديریت
د غزني	»	»	(١٢ تنه)	د خپرونو مديریت
د گورنگ	»	»	(٧ تنه)	د کوميسونو مديریت
د شهرگان	»	»	(٥ تنه)	د محاسبی لوی مديریت
د غوروات	»	»	(٧ تنه)	د عامو خدمتو مديریت
د ارزگان	»	»	(٦ تنه)	د ذاتی مديریت
د باميانو	»	»	(٤ تنه)	د پانویس مديریت
د اعیانو مجلس د رياست تشکيل				د کونترول خانګه
د رياست مقام				د محاسبی خانګه
د مجلس منشی				د کابل دولت وکیلان (١٣ تنه)
د مجلس غړي				د قندهار
تحریرات				(١٦ تنه)
احرايه				د هرات
				(١٧ تنه)
				د مزار شريف
				(٩ تنه)
				د قطغن
				(١٦ تنه)

د صدارت عظمی تشکيل

د صدارت عظمی لور مقام

د ليک خانګه	د لړۍ مرستيال
د معاونينو مديریت	د دوهم مرستيال
د آرشيف	د مخصوص قلم مديریت
د اداري مديریت	د ليکنو لوی مديریت
د خدمتو مديریت	د ارالانشا
د محاسبی مديریت	د عارضينو
د محاسبانو د پلټنې لوی رياست	د قوانينو
د مرستيال	د اداري لوی مديریت
د مشاورانو هیأت	د مرستيال
د ليک مديریت	

د عدلی د وزارت تشکیل

د وزارت مقام	د عدلی د وزارت تشکیل
معین	د پیمان محکمه
دمخصوص قلم مدیریت	د کلنگار
د قوانینو د تدوین مدیریت	د ورد گو
د پلټنې مدیریت	د قره باغ
د الفلاح مجلی مدیریت	د شکر دری
د مورینو، تمیز محکمه	د سرو بی
د مرافعی	د قندهار ولایت
د داورنې	د امرافعی محکمه
د ادارې لوی مدیریت	د ابتدائی محکمه
د مورینو مدیریت	د زارغسان محکمه
د محاسبی مدیریت	د اسپین بو لډک محکمه
د بودجې څارنه	د قلاتو محکمه
د عامو خدمتو څارنه	د شنکی محکمه
د پانو مدیریت	د کشک نغود محکمه
د جمعیت العلماریاست	د جلدک محکمه
د تمیز عالی ریاست	د دهلی محکمه
د تهریر اتو مدیریت	د ترین محکمه
د جزا څانگه	د خاکریز محکمه
د حقو قو څانگه	د ډوله محکمه
د کابل ولایت شرعی محاکم	د ارغنداب محکمه
د مرافعی محکمه	د پنجواڼی محکمه
د وثا یقو محکمه	د شورا بڼک محکمه
د جزا ابتدائی محکمه	د هرات ولایت
د لږو گرد محکمه	د مرافعی محکمه
د میدان محکمه	د ابتدائی محکمه
د کو هدا من محکمه	د پان غاب محکمه
د پود محکمه	د شین ډوله محکمه
د چهار دمی محکمه	د اوبی محکمه
د بگرامی محکمه	د کشک محکمه
دده سبز محکمه	د باد غیساتو
	د غور بان
	د گذاری

د ننګرهار ولایت	د	د انجیل
د مرافعی محکمه	د	د قادیس
» د ابتدائی	د	د گلران
» د کابلی	د	د چونډ
» د خوگیا نیو	د	د زنده جان
» د سرخ رود	د	د ادرسکن
» درو داتو	د	د کوهسان
» دلغمان د قرغه بی	د	د کرخ
» د مومند زی	د	د پشتهون زرغون محکمه
» دلغمان د مرکز	د	د هزار شریف ولایت
» د شنوارو	د	د مرافعی محکمه
» د چغه سرای	د	د ابتدائی
» د اسمار	د	د خلم
» د خاص کنړ	د	د دولت آباد
» د غلجا می - صارك	د	د بلخ
» د شیوی د کوز کنړ	د	د سمنگانو
» د نور ستان	د	د نور شاهي
» د پیچ د دری	د	د شور نیپی
» د شو کی	د	د شولگری
» د سر کابو	د	د چار بولک
» د اچین شنوارو	د	د دره سوف
» د کابلی مدیش	د	د قطنین ولایت
د پکتیا ولایت	د	د مرافعی محکمه
د مرافعی محکمه	د	د ابتدائی
» د ابتدائی	د	د پلخمری
» د ارگون	د	د قندوز
» د خوست	د	د خان آباد
» د اسپیره	د	د دوشی
» د غلجیو	د	د نهرین
» د موسی خیلو	د	د محلی بغلان
» د جانی خیلو	د	د اندراب
» د غلجی میدان	د	د امام صاحب
» د دتلی	د	د قلعه زال

د شبرغان اعلیٰ حکومت	محکمه	د زرمت
د مرافعی محکمه	د	د آرزو
د دابتدائی	د	د څمکنی
د آقچی	د	د سید کرم
د دسر پل	د	د غدرانو
د دسنگه چارک	د	د گومل
د دقر قین	د	
د بدخشان اعلیٰ حکومت	محکمه	د پروان اعلیٰ حکومت
د مرافعی محکمه	د	د مرافعی
د دابتدائی	د	د دابتدائی
د دجرم	د	د تنګاب
د درواز	د	د ریزه کوهستان
د دکشم	د	د غور بند
د داشکاشم	د	د بگرام
د دواخان	د	د پنجشیر
د فراه اعلیٰ حکومت	د	د سرخ پار سا
د مرافعی محکمه	د	د جبل السراج
د دابتدائی	د	د دنجراب
د چغانسور	د	د غزنی اعلیٰ حکومت
د اصل چغانسور	د	د مرافعی محکمه
د چا ربر جک	د	د دابتدائی
د دبکواه	د	د دکپواز
د داقار دری	د	د دمقر
د ګر شک اعلیٰ حکومت	د	د داندر
د مرافعی محکمه	د	د دقره باغ
د دابتدائی	د	د دچا غوری
د دګرم سیر	د	د دناهور
د دموسی قلعه	د	د دشرن
د دنو زاد	د	د دجفتو
د دنهر سراج	د	د دوازی خواه
د دناد علی	د	د دمالستان
د ددیشو	د	

» د ابتدائی	داررسمان اعلیٰ حکومت
» د چچران	د مرافعی محکمه
» د شهورک	» د ابتدائی
» د پسا بند	» د دهر اود
» د پرچمن	» د دگزاب
» د تو لک	» د داجرستان
» د لعل و سر جنکل	» د دایکندی
» د تالقان و اعلیٰ حکومت	» د د شهورستان
» د مرافعی محکمه	» د د با غران
» د ابتدائی	» د د ا یچوبان
» د خوست و فرنکه	» د بامیان و اعلیٰ حکومت
» د چاه آر	» د مرافعی محکمه
» د فرحار محکمه	» د ابتدائی
» د ار چی	» د د پنجاب
» د درستان	» د د سیغان و کهمرد
» د دینکی قلعه	» د دیکاولنکه
» د داشمشک	» د غور اتو اعلیٰ حکومت
	» د مرافعی محکمه

دخارجہ چارو د وزارت تشکیل

» د اداري لوی مدیریت	اداری تشکیلات
» د قنصلگری او تابعیت مدیریت	د وزارت مقام
» دویزی مدیریت	اداری معین
» د امورینو مدیریت	مشورتی کابینه
» د محاسبی مدیریت (د مالی وزارت په بست کبسی)	د رمز او مخصوص قلم لوی مدیریت
» د سیاسی تشکیلات	د رمز مرستیال
» د سیاسی معین	د مخصوص قلم مرستیال
» د سیاسی لوی مدیریت	د آرشیو لوی مدیریت
» د سیاسی روابطو مدیریت	د اجرائی مرستیال
» د ملگرو ملتو او د بین المللی روابطو مدیریت	» د ضبط
» د اقتصادی روابطو مدیریت	د تشریفاتو ریاست
» د فرهنگی روابطو مدیریت	د تشریفات مرستیال
» د وثایق او معاهداتو مدیریت	» د اداری

دشاهی دارالتحریر سرمنشی بناغلی
حافظ نور محمد « کپکدای »

دشاهی دارالتحریر تشکیل

دسرمنشی مقام

دشاهی دارالتحریر مشاور

دمخصوص قلم مد یریت

لمپی خاننگه

دومه خاننگه

دریمه خاننگه

خلو رمه خاننگه

دکتابغانی خاننگه

دعرا یضو خاننگه

دسلطنتی در بار وزیر بناغلی سردارا احمد علی

د دربار دوزارت تشکیل

دوزارت مقام

معین

دسلطنتی تشریفاتو ریاست

دحرا مسرای ناظمیت

دمحاسبی لوی مدیریت

دحضور در ملتون لوی مد یریت

دتنظیماتو مدیریت

دلوازمو مدیریت

دپاڻو مدیریت

دخزانی مدیریت

دنقلبی مدیریت

دکارخانی ناظریت

فر اشباشی

دقبایلو مستقل رئیس بناغلی
سیدشمس الدین « مجروح »

لوی درستیز دکور جنرال سید حسن

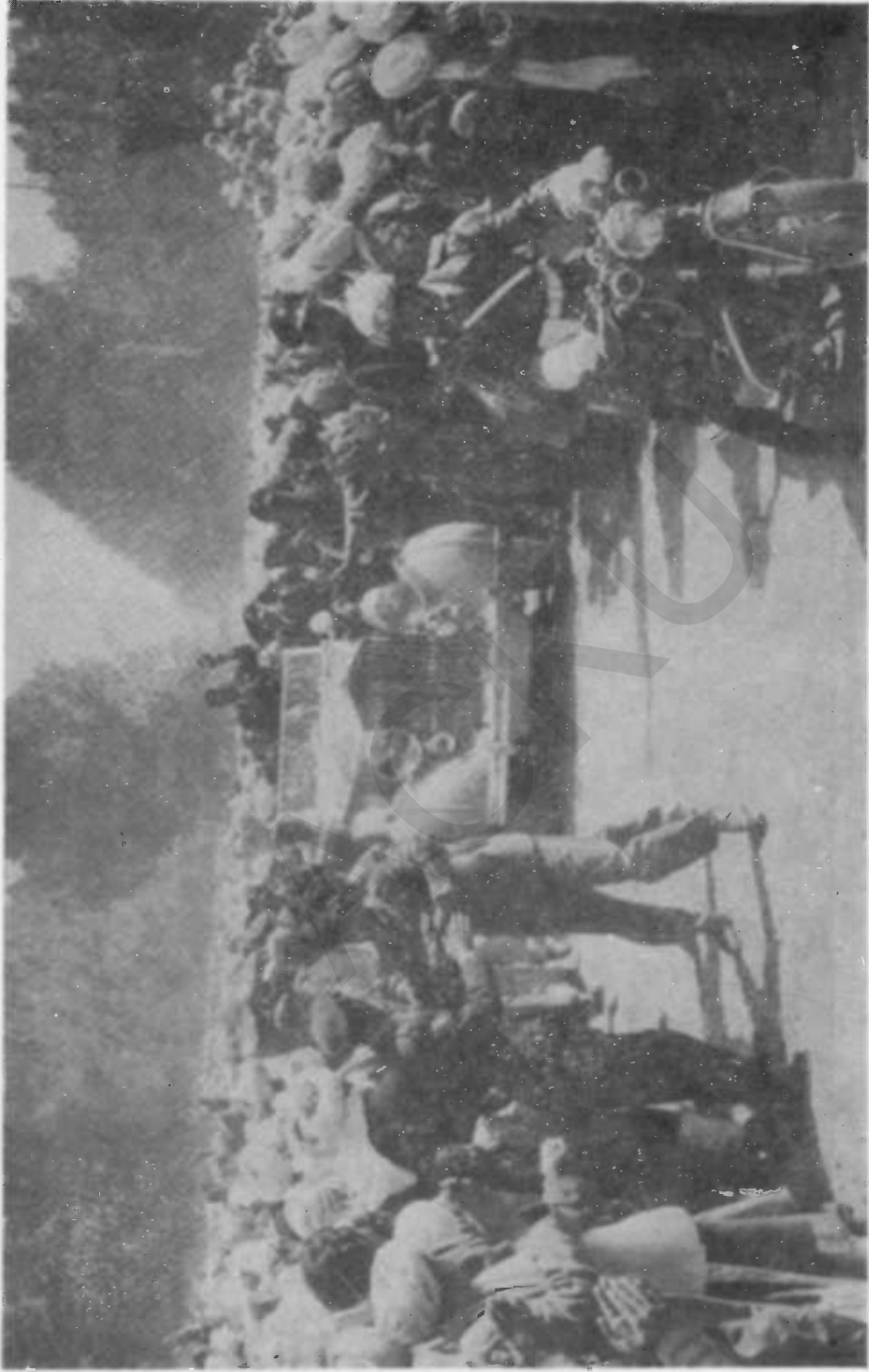
په باندنيو هيواد كښي دافغانستان	په جده كښي دافغانستان لوى سفارت
سياسي نمايندگي	» » » »
په د علي كښي دافغانستان لوى سفارت	» چاگارتا »
» مسكو » » »	» توكيو » » »
» واشنگتن » » »	» پيكن » » »
دملگرو ملتو په موسسه كښي دافغانستان	» روما » » »
لوى سفارت او دايمي نمايندگي	» پراگ » » »
په توران كښي دافغانستان لوى سفارت	» بلگراد » » »
» لندن » » »	» وينا » » »
» پاریس » » »	» بيروت » » »
» بن « « «	» بمبېي » » »
» قاهره » » »	» جنرال قنسلكري » » »
» انقره » » »	» مشهد » » »

.....

په باندنيو هيواد و كښي دافغانستان سياسي نمايندگان

- په انقره كښي افغاني لوى سفير او په وينا كښي مختار وزير بناغلي غلام يحيى طرزي
- په بلگراد او صوفيه كښي افغاني لوى سفير جنرال محمد عارف .
- په بن كښي افغاني لوى سفير او په برن كښي مختار وزير دكتور غلام فاروق .
- په پاریس كښي افغاني لوى سفير او په بروسل كښي مختار وزير بناغلي اسدالله سراج .
- په پيكنگ كښي افغاني لوى سفير بناغلي محمد شعیب مسكينيار .
- په توكيو كښي افغاني لوى سفير داکتر عبدالمجيد .
- په توران كښي افغاني لوى سفير بناغلي محمد عثمان امير .
- په چاگارتا كښي افغاني لوى سفير بناغلي عبدالحميد عزيز .
- په جده كښي افغاني لوى سفير بناغلي محمد قاسم شريف .
- په فوی ډيلى، كمنهو او رنكون كښي افغاني لوى سفير . او په تابلند كښي مختار وزير جنرال محمد عمر .
- په روم كښي افغاني لوى سفير او په مادريد كښي مختار وزير بناغلي محمد كبير .
- په قاهره او آتن كښي افغاني لوى سفير- په بيروت او خرطوم كښي مختار وزير . بناغلي سيد قاسم رښتيا .
- په لندن كښي افغاني لوى سفير او په هالك كښي مختار وزير بناغلي محمد كبير لودين .
- په مسكو او ستوكهلم كښي افغاني لوى سفير او په بخارست او هلسنكي كښي مختار وزير بناغلي عبدالحكيم شاه عالمي .
- په وارسا كښي افغاني لوى سفير بناغلي ميرمحمد يوسف .
- په واشنگتن كښي افغاني لوى سفير او په برازيليا او بوينس ايرس كښي مختار وزير بناغلي محمد هاشم ميوند وال .

- په بغداد کېښی دافغانی لوی سفارت موقتی شارژ دافر بناغلی عبد الوادی مکمل .
 په یراگ کېښی دافغانی لوی سفارت موقتی شارژ دافر بناغلی محمد عظیم امینی .
- په کما بل کېښی ددیپلوماتیکو د هیئتونو رئیسان
 دبرتانی ددولت لوی سفیر بناغلی میکائیل گاوناکه جیلت
 دبرما لوی سفیر بناغلی تان اونگه .
 دمتحد عربی جمهوریت لوی سفیر بناغلی فرید ابوشادی .
 دیونان لوی سفیر بناغلی نیکولا هاجی واسیلیو .
 دوسلی چین ددولت لوی سفیر بناغلی هاوتنگه .
- دفرانسې دجمهوری دولت لوی سفیر بناغلی داکتر هانس شمیدت هوریکس .
 دفرانسې دجمهوری دولت لوی سفیر بناغلی ارنو داند ورن دومایتی
 دیوگو سلاوی دد راتیف جمهوری دولت لوی سفیر بناغلی پترایو کوویک .
- دترکی دجمهوری دولت لوی سفیر بناغلی طلعت بیلر .
 د هند دجمهوری دولت لوی سفیر بناغلی جگن نات دهامیجا .
 د اتحاد شوروی لوی سفیر بناغلی سرگی ایف . انتونوف .
 دسویدن لوی سفیر بناغلی ریچارد هینچنزبرگستروم .
 دیولند دولسی جمهوری دولت لوی سفیر ادوار کولک ،
 داندونیزیا دجمهوری دولت لوی سفیر بناغلی سوکیا رتو
 دسعودی عربستان ددولت لوی سفیر بناغلی شیخ ریاض العطیب .
 دایتالی دجمهوری دولت لوی سفیر بناغلی کارلو جیمینو .
 دایران د شاهنشاهی دولت لوی سفیر بناغلی محمد ذوالفقاری .
 دبلغاریا دولسی جمهوری دولت لوی سفیر بناغلی لازارتشکوف .
 دجاپان ددولت لوی سفیر بناغلی سادواهیروسه .
 د امریکا د متحد ایالاتو سفیر بناغلی جان ملتن ستیفز .
 د فنلیند مختار وزیر بناغلی ایروای ووری .
- دبرازیل مختار وزیر داکتر ژوزه کوشراین دوالنکار .
 دسوئیس دکنفدراسیون مختار وزیر بناغلی ارتورو ماچینیلی .
 دارجنتاین مختار وزیر بناغلی کارلو گوستاوو لیرینا
 دهالنډ مختار وزیر بناغلی جانکپی رز رار بیلهیرت وان بلوکلند .
 د اتریش ددولت مختار وزیر بناغلی فریدریش ریډل ریډلریدنشتاین
 درومانی ددولت مختار وزیر بناغلی یانکوهو راتیو .
 دتایلند مختار وزیر بناغلی سوکیش نیمه امیندا
 دبلژیک مختار وزیر بناغلی اندری وندیلن .
 دهنګری ددولت مختار وزیر بناغلی کارولی رات .
 د عراق د لوی سفارت موقتی شارژ دافر بناغلی سعدون بهی بدیع
 د اتریش د وزارت مختاری موقتی شارژ دافر بناغلی داکتر ریچارد کرویتل .

دهمایونی منظم اعلیحضرت موبک چه بهرات کیتی درگوفوخلکو له خوا په ډیر مینه استقبالیږی

مہاریونی مہظیم اعلیٰحضرت پہ مرات کچی دہتہ ہیار دہلکو لاجوا بود مر کلی کیزی

مصاحبه با وزیر ار

مصاحبه با وزیر عدلیه

س : خوا هشمند است راجع بوضع عدلی مملکت معلومات اجمالی لطف فرمایند .
ج : وضع عدلی مملکت بیشتر در حال تنظیم است . هدف فعالیت و اقدامات وزارت عدلیه درین زمینه اینست که دستگاه عدالت کشور را چنان تنظیم نموده ، رشد و انکشاف بد مدت با شرایط حیاتی که در پرتو فعالیت های اصلاحی نصیب مملکت گردیده هم آهنگ باشد و عدل و انصاف را به بهترین صورت ممکن تا مین نماید .

س : برای بهبود و انتظام امور و تنظیم محاکم عدلی بصورت مطلوب بترجیح اقدامات شده است ؟

ج : در دوازده ماه گذشته مهمترین قدمها بیکه در راه اصلاح و انکشاف دستگاه قضایی مملکت برداشته شده چنین خلاصه میتواند شد .
اول - در سال گذشتہ برای بار اول یک محکمه جزا در ولایت کابل تشکیل گردید .

این محکمه بر حسب احکام لایحه تشکیل آن به قضا یای جزایی که قبلاً در صلاحیت محکمه ابتداییه کابل داخل بود رسیدگی میکند .

شاعلی سید عبدالله وزیر عدلیه
و کفیل وزارت داخله

هنگامیکه وزارت عدلیه عملی شدن این قدم اصلاحی را بدولت پیشنهاد میکرد دلایل مقتضیه آن را به تفصیل تذکر داد . و چون این دلایل تا اندازه زیاد بوضع عدلی در ساجه جزا روشنی می اندازد اینک در اینجا خلاصه میشود .

۱- محکمه جدید تنها با مور جزایی تخصیص مییابد از ینر و بهنر و زود تر میتوانند به قضایای وارده رسیدگی کنند و در حل و فصل آن بیسرعتیکه لازم و مطلوب است اقدام بنمایند .
۲- چون وزارت عدلیه در تشکیل محکمه جدید اصلاح شکل موجوده محاکم را نیز در نظر گرفته ، در ترتیب آن تعدیلی را وارد کرده است پس اگر محکمه جدید در بر آوردن اهداف مطلوب کامیاب گردد این تجربه زمینه را برای تطبیق این سیستم در سایر ولایات مملکت نیز آماده خواهد کرد که در آن صورت یک قدم اصلاحی عام و شامل در راه بهبودی نظام عدلی مملکت برداشته خواهد شد .

۳- انفصال شق جزا از حقوق با وزارت عدلیه در راه تربیه قضات و اعضای ماورین محاکم کمک زیادی خواهد کرد . وزارت بهترین خواهد توانست از لحاظ مسلکی اشخاص را

قبل از تقریرشان در محاکم برای اجرای وظایف آن ها آماده سازد. تا جاییکه تجربه چندین ماهه نشان داده تشکیل محکمه جزا در تامین اهداف مطلوب بقدر کافی موثر بوده و نتایج مفیدی در راه تا مین عدالت اران بدست آمده است.

در تشکیل محکمه جزا امور مختلف محکمه از قبیل تحریرات، بامور مربوط جلسه، امور آرشیف و امور ثبت با شخص مختلف سپرده شده است.

دوم: با تشکیل محکمه جزا در نمونه و نائق جزایی و طرز تحریر آن نیز اصلاحی بعمل آمده که طرز اصلاح شده تنظیم امور محاکم و مراجمین را خوبتر فراهم میتواند کرد.

سوم: تطبیق اصولنامه ازدواج و ترتیب نکاح خط که در سال ۱۳۲۹ را حل اصولی خود را طی کرده بود ایجاد میکرد تا در شکل و ثبته نکاح حنا و در طرز ترتیب آن نیز تغییری رخ دهد. لهذا یک نمونه جدید و وثیقه نکاح حنا مه طبع و بغيرض استفا ده مردم قرارداد داده شد.

س: وزارت عدلیه در قسمت تربیت قضات و مفتیهای محاکم بصورت اساسی چه خدمات را انجام داده است و از فارغ التحصیلان معارف و پوهنتون تا کجا و بچه ترتیب استفا ده بعمل آمده است؟

ج: طوریکه در دنیا معمولاست اشخاص عموماً از طرف پوهنتون ها و مکاتب مسلکی تربیه میشوند. وزارت معارف و پوهنتون کابل در پوهنهی شرعیات و یک عده موسسات هدی دیگر خود اشخاص مورد ضرورت وزارت عدلیه را تربیه و بعد از انجام تحصیل با این وزارت معرفی میکنند. وقتی فارغ التحصیلان معرفی شده وزارت معارف تا زه بکارهای عدلی مقرر میشوند، با وظایف جدید خود که صبغه مسلکی و اختصاصی دارند باید آشنا شوند ازینرو وزارت عدلیه میکوشد آنها تجارب مفیدی را ببیند و زود بقدر بیج جوت اشغال وظایف مهمتر تربیه شوند.

برای اینکه فارغ التحصیلان موسسات علمی بصورت بهتر در میدان عمل تربیه بتوانند شد. تا جاییکه ممکن باشد اول اینها را ادارات مرکزی وزارت مقرر میشوند تا بعد از گذشتادن یک دوره تجربه و آشنایی با مور عدلی. برای کار کردن و محاکم خوب تر آماده باشند.

س: فارغ التحصیلان پوهنهی شرعیات و سایر موسسات عامی مملکت بچه تناسب نیازمندی مقامات عدلی مملکت را رفع میکنند و جلالتمابی در رفع این نیازمندی بصورت بهتر چه نظریه دارند و چه اقدام کرده اند؟

ج: طوریکه در جواب سوال سوم توضیح شد فارغ التحصیلان پوهنهی شرعیات پوهنتون کابل و برخی از موسسات علمی دیگر کشور در اجرای امور قضایی سهم میکیرند. وزارت عدلیه تحت یک پروگرام منظم این فارغ التحصیلان را با وظایف عدلی طور تدریجی آشنا میسازد آنکاه که تجارب شان وسعت حاصل کند وظایف مهمتری برای شان سپرده میشود.

(بقیه در صفحه ۱۹)

مصاحبه با کفیل وزارت داخله

س: سال گذشته در تشکیلات ملکیه افغانستان چه تفراتی رخ داده و نظر شما درباره آینده این تغییرات چیست؟

ج: چون مطابق هدایت مواد (۱) و (۲) اصولنامه تفسیمات ملکیه تشکیل ولایات و حکومت اعلی بادر نظر گرفتن ساحه نفوس و ایجابات منطقی و اجتماعی صورت گرفته و توجه لاتیکه در وضع اجتماعی و نفوس و سایر مشخصات مناطق رو نم میگردد ایجاب مینماید تا تفسیمات ملکیه وقتاً مورد بررسی و تجدید نظر قرار گیرد.

روی همین مفکوره بسلسله اجراءات گذشته در این سال حکومت کلان نالغان بحکومت اعلی تبدیل گردید. تجاربیکه درین قسمت وزارت داخله بدست آورده و بصورت مثال ارتقا و پیشرفتیکه در امور عمرانی، زراعتی و سائر شقوق ولایت مزار شریف و حکومت اعلی شبرغان بملاحظه رسیده لزوم همچو تغییرات و فایده را که از آن متصور بود و توقع میرفت با ثبات رسانیده زیرا بدین شکل امور اداری اجتماعی، اقتصادی و غیره یک منطقه تحت اداره یک واحد تمرکز پیدا کرده و موظفان مسؤول یک منطقه میتوانند در حدود کار معین خود که خستگن نباشد خوبتر به امور منطقی خود رسیدگی کنند و از پاشیدگیها جلوگیری نمایند.

علاوئاً در جریان سال (۱۳۴۰) حکومت محلی دایه چو پان فیزاز ولایت قندهار منفک و بحکومت اعلی ارزگان ملحق گردید.

درین حصه بیشتر وضع جغرافیایی منطقه مذکور و فاصله که در بین حکومت مذکور و مراکز قندهار و ارزگان واقع بود مورد مطالعه قرار گرفته و برای اینکه اهل این حکومت بمراکز ارزگان سهل ترورود تر میتوانند رسید چنین تصمیمی اتخاذ گردید.

س: برای تنظیم امور اداری کشور و رسیدگی بامور داخله بصورت بهتر از پیشتر چه اقدامات عملی شده است؟

ج: وزارت داخله برای پیشبرد این منظور دورا را اساسی فکر میگردد:

اول: تنظیم تشکیلات و تفسیمات ملکیه.

دوم: تفویض امور اداره کشور به اشخاص تعلیم یافته. اقدامات مادر قسمت توسعه تشکیلات که تا حال صورت گرفته و یادر آینده زیر نظر است در جواب سوال پیشتر شما تفصیل داده شد.

در سپردن امور مربوط به اشخاص تعلیم یافته هم تا جاییکه توفیق میسر بود و اشخاصی بدست مارسیده پستهای مربوطه یکی به تعقیب دیگری به او شان سپرده شده است البته این سلسله جریان داشته و بابدست آمدن تعلیم یافتگان بیشتر این نظر به عملی شده میرود.

طبیعیست این اجراءات در تنظیم و بهتر شدن امور تاثیر خوبی نموده است.

باید ناگفته نگذاشت که بررسی های قانونی از جرایبان امور اداری و طررالعمل مامورین

در اجرای وظایف محوله شان که وقتاً ذریعه کمیسیون های تفتیش صورت گرفته نو اقص مرفوع و بغرض اصلاح آینده امور ترتیبات موثر گرفته می شود، در بهتر شدن امور ایادار بی اثر نخواهد ماند.

س: برای تجدید دستگا عوای امنی کشور از نظر پرسونل چه اقدامات شده است؟
ج: مطابق با انکشاف امور اجتماعی که در تمام ساحه ها نصیب مملکت گردیده دستگاه امنی پولیس نیز انکشاف کرده و تجدید گردیده است حکومت نیز در شهر های بزرگ مملکت دستگاه های مجوز پولیس را چهار ناحیه پرسونل و چهار ناحیه لابرا توار های جنایی تاسیس و بکار انداخته است از آن جمله تشکیل سرما موریت پولیس کابل- قندهار- هرات- و مزار شریف را میتون فامبر د.

در نظر است بالتز تیب مطابق احتیاج و اکمال پرسونل در شهر های دیگر کشور نیز دستگاه های امنی مانند کابل- قندهار و غیره بوجود آورده شود.

س: راجع به ربیت افراد فنی و تعلیم یافته در حقوق مختلف امور داخله، وزارت داخله هم پروگرامی دارد؟ اگر دارد روی آن چه اقداماتی شده است!!

ج: حکومت تاسیس دستگاه مجوز امنی و تربیه پرسونل فنی آنرا که بتواند در تبدلات زندگی اجتماعی وظایف سنگین امنیتی را بخوبی اجرا نماید وقتاً احساس کرده و برای تامین همین مقصود چاره های اساسی را عملی نموده است چنانچه يك منبع اکمال پرسونل مسلکی پولیس که امروز بنام بنو فنی عالی پولیس یاد میشود در سال (۳۴) طور اساسی تاسیس و تا سال (۴۰) اکمال شد از آن چند دوره پرسونل تعلیم یافته پولیس فارغ و شامل کار شده اند. اکمال شاگردان بنو فنی عالی پولیس از دپو فنی وزارت صورت میگردد. بدین ترتیب که سالانه يك تمداد محصل صنوف (۱۲) لیسه های مرکز و ولایات و يك تعداد نفر متعلمین صنوف (۱۰) متوسطه های مربوطه حویث را وزارت داخله معرفی مینمایند و محصلین صنوف (۱۲) آن به بنو فنی عالی پولیس شامل میگرددند. این مشمولان برای سه سال تحت تعلیم و تربیه مسلکی پولیس قرار داده میشوند و بحیث کمیسار که دارای اعتبارات لیسانسه است از بنو فنی فارغ و در شعبات مربوط دستگاه امنی داخل کار میگرددند و همچنان متعلمین صنوف (۱۰) که از وزارت معارف انتخاب میگرددند تحت تدریس پروگرام مخصوصی برای سه سال در بنو فنی عالی پولیس قرار داده شده و در نتیجه موفقیت بحیث ساتنوال که معاون کمیسار است تسلیم دستگاه امنی میگرددند نا گفته نماند که تدریس پروگرام بنو فنی عالی پولیس چه در قسمت کمیسار و چه در قسمت ساتنوال ذریعه استادان مسلکی پولیس صورت میگردد.

دیگر افراد فنی مورد احتیاج وزارت داخله از قبیل حکام و علاقه داران و مامورین اداری کثیراً از فارغ التحصیلان پوهنهی حقوق و قسملاً از پوهنهی ادبیات و غیره اکمال شده میروند. (بقیه در صفحه ۱۰۲)

مصاحبه با وزیر مخابرات

س : از ماه سنبله گذشته تا حال وزارت مخابرات در رشته های پست ، تیلیگراف و تیلیفون مصدر چه خدمات مهم شده است و در امور مربوطه چه تحولات و انکشافات رخ داده است ؟

ج : وزارت مخابرات از ماه سنبله گذشته تا حال مصدر خدمات ذیل گردیده است .
الف - در رشته تیلیفون و تیلیگراف اجراءات وزارت مخابرات رامیتوان قرار ذیل

خلاصه نمود .

۱ - نصب و بکار انداختن دستگاه را دیو تیلیگراف و را دیو تیلیفونی خان آباد .

۲ - نصب و بکار انداختن دستگاه را دیو

تیلیفون بدخشان

۳ - افتتاح شرکت را دیو تیلیفون بین کابل و لندن و از طرف لندن با سایر ممالک اروپا و آمریکا و آسیا .

۴ - افتتاح شرکت چینل سیستم بین کابل و بلخمری و مزار شریف .

۵ - نصب و بکار انداختن دستگاه

(۲۵۰) وات را دیو تیلیگرافی و را دیو تیلیفونی در مرکز کابل که برای مخابرات داخل کشور طرف استفاده قرار دارد .

آبناغلی محمد میرید وزیر مخابرات

۶ - نصب و بکار انداختن ترانسفار مر جدید پانزده هزار ولت دستگاه تیلیفون اتومات کابل

۷ - نصب و بکار انداختن (۴۰) پایه سوچبورد تیلیفون در مراکز مختلف کشور .

۸ - نصب و بکار انداختن دو پایه ماشین جنریتر دیزلی جدید در تیلیگرافخانه آخنده مهتاب قلعه و دفتر مرکزی تیلیگراف .

۹ - افتتاح کورس چینل سیستم و تربید ۱۶ نفر میخانیکهای وزارت برای حفظ و مراقبت دستگاه های مربوطه

۱۰ - نصب ۳۲۷ پایه تیلیفون جدید در مرکز و ولایات .

۱۱ - خریداری سامان و آلات لازمه برای دستگاه های تیلیگرافخانه آخنده که بکار تیلی

برتر آماده کرده .

ب. د. امور پستی:

- ۱- تبادلہ پستی مستقیم با جاپان و ترکیه برقرار شده است.
- ۲- موزیم پستی افتتاح گردید.
- ۳- تبادلہ پستی بین کابل، قندهار، کابل، هرات، کابل، مرار شریف، کابل و جلال اباد همه روزه شد.
- ۴- یک کورس پستی یک ساله برای مامورین اداری مرکز افتتاح گردید.
- ۵- تحولات و اصلاحات متعددی در قسمت فورمه های اداری پستی صورت گرفت.
- ۶- یک پروگرام جدید تبادلہ و توزیع شهری در مرکز ترتیب و تحت اجرا گرفته شد مطابق این پروگرام همه روز سه مرتبه توزیع و تبادلہ صورت میگیرد.
- ۷- پروگرام ادامه اوقات کار شعبات اجراییه پستی با اندازه پنج فیصد وقت رسمی تحت تطبیق قرار گرفت.

۸- تبادلہ پستی فضایی با ممالک خارج بیشتر شد چنانچه فعلاً همه روزه پسته از طریق کمپنی های فضایی بطرف ممالک اروپایی، امریکایی و آسیایی ارسال میگردد.
 س: عایدات سالانه وزارت مخابرات چقدر است؟
 ج: عایدات سالانه وزارت مخابرات را میتوان ذیلاً توضیح کرد:
 الف: عایدات سالانه تیلیفون و تیلیگراف بالغ بر بیست و پنج ملیون افغانی میشود.
 ب: عایدات سالانه وزارت مخابرات از درک سر و پس پستی بالغ بر (دو زده) ملیون افغانی میشود.

جمله عایدات وزارت مخابرات از درک فوق (سی و هفت) ملیون افغانی میگردد. ازدیاد عایدات وزارت مخابرات بیشتر منوط به حجم معاملات و تجارت و روابط اقتصادی با دنیا ی خارج و انکشاف اقتصادی و اجتماعی داخل میباشد.

در ساحه پستی باید متذکر شد که فروش تکت های پستی در بازار های خارجی راه خوبی برای بلند بردن عایدات مامی باشد و وزارت مخابرات درین موضوع سعی قابل ملاحظه نموده و نتایج خوبی هم بدست آورده است چنانچه احصایه های اخیر نشان میدهد که عایدات ما نسبت بسالهای قبل ازدیاد یافته است.

علاوه بر انکشاف بیشتر بازارهای خارجی اگر بازار جمع آوری یعنی (قبیلاتیلی) در داخل مملکت رونق بگیرد ازین درک نیز امکانات بلند بردن عایدات موجود است.
 س: در شعبات مربوطه وزارت مخابرات بشمول ولایات چه تعداد ما مور، مستخدم و پرسنل فنی مشغولند؟

ج: جواب این سوال نیز ایجاب میکند تا بین پرسنل تیلیفون و تیلیگراف و پرسنل پستی تفریق نمود.
 (بقیه در صفحه ۱۰۴)

مضاحبه با وزیر معادن و صنایع

س: خوش میثویم تو ضیح فر مایید که با ختم پلان پنجساله اول وزارت معادن و صنایع بچه اندازه توانست پروژه های مرتبه پلان را مور تطبیق قرار دهد ؟

ج: بادر نظر گرفتن بعضی تعدیلاتی که در جریان تطبیق پلان باثر سرویها و مطالبات

بعدی از طرف دولت در پلان وارد گردیده میتوان گفت که پروژه های مربوطه معادن و صنایع رویهم رفته بطور کامل تطبیق گردیده است .

دکاتور اوصیعو وزیر بناغلی دکاتور

محمد یوسف

س: از ماه سنبله گذشته تا حالا چند فابریکه جدید در افغانستان تاسیس و بایکار آغاز کرده و ظرفیت تولیدات این فابریکهها چقدر میباشد ؟

ج: فابریکه های آتی بعد از ماه سنبله گذشته تکمیل و بکار آغاز نموده است .

الف - فابریکه سمشت سازی غوری (قسمت اول) بظرفیت روزانه (۲۰۰) تن سمنت
ب - فابریکه برق غوری بظرفیت (۹۰۰۰) کیلووات

ج - ورکشاپ زنده با نان بظرفیت ترمیم سالانه (۵۰۰) متراده موتو

د - ورکشاپ تعمیرات دستگاه بسته کاری موتو

ه - دستگاه برق فیول کوه قندک ها بظرفیت (۷۰۰) کیلووات

و - دستگاه نیل کشی و تصفیه نیل مزار شریف بظرفیت (۲۸۰۰) تن در سال

س: وزارت معادن و صنایع بمنظور تقویه و انکشاف صنایع با موسسات صناعی از نظر مادی چه

مساعدت هایی نموده است ؟

ج: مساعدت های آتی صورت گرفته است .

الف معافی ماشین باب ، مواد تعمیر و مواد خام صنایع از محصول کمرگی .

ب - معافی موسسات صنعتی برای سه سال از مالیات بر عایدات .

ج - تهیه اسعار بنرخ مساعد. و رهنمایی اقتصادی و فنی .

س: امور مرچا های پترول در مربوطات شبرغان چه نتیجه داد ؟ است ؟ در طی پلان

پنجساله اول از این ناخیه چه موفقیت هایی نصیب کشور شده است آیا انتقال نفت یا گاز به سایر

نقاط مدقظر میباشد یا نه ؟

ج : کار تفحص نفت ادامه داشته و سال بسال حجم آن افزایش مییابد. در ناحیه شبرغان چند ساختمان محتوی مواد نفتی کشف و در دو ساختمان گاز طبیعی قابل استفاده تجارتي کشف شده است. در مرحله اول انتقال گاز از ساحه استخراج به محل تاسیس صنایع سابق الذکر مدنظر میباشد و انتقال آن بسایر نقاط در مراحل آینده نظر با احتیاج تحت مطالعه گرفته میشود. سه غیر از مناطق شبرغان آیا کدام مناطق دیگر برای استخراج پترول سروي شده است؟
ج - تفحص پترول که بدو آور (۴۳) هزار کلو متر مربع مد نظر بود حالا به (۱۱۳) هزار کیلو متر مربع توسعه یافته که علاوه بر شبرغان، هرات، میمنه، مزار شریف و قطغن راینز شامل است لذا سروي های مختلف در تمام مناطق مذکور جریان دارد و بزودی در نقاط مساعد بر مه کاری آغاز خواهد شد.

س : درباره معدن آهن حاجی کک چه اقدامات شده و نظر متخصصین در این باره چیست؟
ج - مطالعات ابتدایی وجود ذخایر بزرگ سنگ آهن را ارائه میکند. قرار مطالعات جنسیت سنگ آهن مذکور برای تاسیس صنعت آهن و فولاد مساعد است. در دوره پلان دوم در این باره مطالعات دقیق تر دوام با مطالعه زغال کوکس و ساختن پروژه فابریکه ذوب آهن مدنظر میباشد.

س: معادن زغال کورکرو اشتهیه برای چند سال دیگر قابل استفاده خواهد بود و کار استخراج زغال سنگ کرخ در هرات بکجا رسیده راجع به انکشاف آن کدام پروژه روی دست است یا نه؟؟

ج- از مطالعاتی که تاکنون صورت گرفته معلوم میشود که معدن اشتهیه و خصوصاً معدن کورکرو ذخیره بزرگی بوده و میتواند برای سالیان درازی زغال مورد احتیاج را فراهم کند تولیدات معدن مذکور که قبل از پلان (۲۲) هزار تن بود در سال اخیر پلان به (۵۳) هزار تن رسید و انتظار میرود در سال اول پلان سوم تخمیناً به (۷۰) هزار تن بالغ شود.
هملیات اصولی برای معلوم نمودن ذخیره و بهره برداری از معدن کرخ هرات در پلان دوم مدنظر است علاوه بر آن در جریان پلان اول انکشاف معدن زغال دره صوف که از نظر مقدار ذخیره و جنسیت زغال در بین سایر معادن کشور مقام ممتاز دارد آغاز و معدن مذکور برای استفاده آماده شده متأسفانه بهد مسافه اجازه نمیدهد که از زغال مذکور برای احتیاجات مرکز استفاده شود اما استفاده از آن برای مقاصد مختلف بشمول صنعت ذوب آهن در آینده مدنظر میباشد.

س : بنظر شما کدام معادن در افغانستان بیشتر مورد استفاده قرار گرفته میتواند و مفیدترین معدن از نظر ارزش اقتصادی آن کدام است؟؟

ج : در شرایط فعلی افغانستان معادن آتی خصوصاً از نظر احتیاجات داخلی و صادرات قابل توجه میباشد.

نفت و گاز - زغال سنگ - سنگ آهن و لاجورد.

مصاحبه با کفیل وزارت زراعت

در سوم و زارت زراعت در طی پلان پنجم ساله اول در قسمت امور زراعتی چقدر بوده و وزارت زراعت در تطبیق پلان چند فیصد موفق گردیده است ؟

ج : طبیعاً در چو کلیت وظایف هر چه را که کلمه زراعت احتواء میکند و بدان مربوط است ، کار و فعالیت این وزارت را در جریان سالهای پلان تشکیل داده است در مورد

دکتر همتی دوزرت کفیل پلان غلام - وزیر عدالت

اینکه چند فیصد بتطبیق پلان وزارت خود را مؤفق می داند ، امور زراعتی یک پروبلم نهایت مشکل بوده و چندین شق و اجزاء را احتواء میکند ، لهذا نمی توان بدون مطالعه و سنجش نهایت عمیق و آ نوم از نظر متخصصین شقوق مختلفه بدان جواب گفت . با آن وزارت زراعت در ساله تطبیق پروژه های زراعتی خود را کاملاً موفق و پیروز میداند و شاهد این پیروزی انجام وظایف ارزنده است که در شقوق مختلف بعمل آمده و نتایج آن بصورت عملی و مثبت پدیدار شده است .
س : از سنبله ۱۳۴۰ تا حال چه فعالیت های جدید در امور زراعتی صورت گرفته و در اینقدر مدت وزارت زراعت در قسمت میکائیزه شدن امور زراعت در مناطقی که امکان پذیر است چه کرده است ؟

ج : یک اندازه ماشین آلات زراعتی از قبیل پولی کلتور و سامان حیوانی که به نیروی حیوانات مطابقت ندارد خریداری شده و نمایش طرز کار آن به دهقانان در فارم با دام باغ توسط متخصص مربوطه عملی شده است . همچنان ماشین آلات ذیل نیز در فارم با دام باغ مورد استعمال و تجربه بیشتر قرار گرفته است تراکتور چین دار (بلدوزر) نوع ۶ دی (۶) سلندره دیزلی .

سکرپیر (واگون خاک کشی) مربوط بلدوزر .

تراکتور چین دار بلدوزر (۴) سلندره .

تراکتور نوع سی ایثالوی (۲۵۰) دارای (۵۰) اسپر قوه با قلبه یونیورسل - دسک تابه

کلوخ شکن و گریدر - پل راکول .

مصاحبه با وزیر معارف

س. تعداد فارغ التحصیلان مکاتب ابتدایی، ثانوی و مسلکی در جریان پلان پنجساله اول در برتاسر کشور بشمول پایتخت چقدر بوده است. و ازین مکاتب در پاریان سال تعلیمی (۴۰) چقدر شاگرد فارغ شده اند.

ج. تعداد فارغ التحصیلان مکاتب ابتدایی، متوسط ثانوی و مسلکی در جریان پلان پنجساله اول و شش ماهه تمديد شده در برتاسر کشور قرار شرح آتیست:

فارغ التحصیلان مکاتب در شش دوره اخیر

الف - مکاتب ابتدایی		فارغ مکاتب ثانوی		مکاتب مسلکی		مجموع	
فارغ	متوسط لیسه	صنف ۱۲	صنف نهم	دارا لحفاظ	مجموع		
۶۱۳۹	۷۱۸	۱۷۲	۲۵۰	۴	۷۵۰۰	۱۳۳۵	
۷۰۹۴	۱۰۱۱	۲۳۸	۳۰۹	۱۸	۸۹۰۰	۱۳۳۶	
۹۳۸۰	۱۰۵۶	۲۸۲	۳۴۵	۱۰	۱۱۳۲۸	۱۳۳۷	
۸۶۶۲	۱۳۳۶	۳۱۲	۳۶۶	۳۲۱	۱۰۴۲	۱۳۳۷	
۹۵۹۰	۱۵۷۶	۴۱۵	۴۰۱	۱۴	۱۲۵۲۲	۱۳۳۹	
۱۱۲۴۷	۱۷۹۶	۳۲۶	۵۶۴	۱۷	۱۴۴۹۰	۱۳۴۰	
۵۲۱۱۲	۷۳۹۳	۱۸۴۰	۲۲۳۵	۹۵	۶۵۸۳۲	مجموع	۲۱۰۷

س. در شروع سال تعلیمی (۴۱) چقدر شاگرد در مکاتب ابتدایی، متوسطه، ثانوی و مسلکی شامل شده اند.

ج. مشمولین مکاتب ابتدایی متوسطه، ثانوی و مسلکی در سال (۴۱) تعلیمی قرار آتیست:

- الف - در مکاتب ابتدایی و دهاتی - ۶۵۰۰۰
- ب) - متوسطه مسلکی و غیر مسلکی - ۸۴۱۶
- ج - ثانوی - ۱۹۰۰

س. در آغاز سال تعلیمی (۴۱) وزارت معارف بجهت تعداد فارغ التحصیلان دوره ثانوی را از مکاتب مرکز ولایات جهت اكمال دوره تحصیلات عالی به پوهنتون کابل معرفی کرده اند. تعداد این (بقیه در صفحه ۲۴۲)

دپوهنی وزیر شاغلی دکتور علی احمد پوپل

مصاحبه با وزیر تجارت

س : خواهشمند است در باره اجرا آت مهم تجارتي کشور از سنبله ۴۰ تا حال معلوماتي لطيف نمايند و ضمناً اگر توضيح بفرمايند که در اين مدت در امور تجارت کشور چه انكشافی رخ داده است ممنون ميشويم ؟

ج : معلوم خواهد بود که وزارت تجارتي از لحاظ اجرا آت مهمه موظف به ادا ره انتظام و مراقبت تمام فعاليتهاي تجارتي و فروش توليدات کشور به منظور تهيه اسعار و توريد مایحتاج مملکت چه از لحاظ مسایل انكشافی و چه از حيث مواد استهلاکی شناخته شده چنانچه سياست تجارتي کشور برای استفاده بيشتري از انكشافات مخصوصاً در بشق صادرات که حمايه مفاد ملی در آن مضمور است از همه اولتر مطمح نظر مييابد

د تجارتي وزير شاغلي غلام محمد «شيرزاد»

تدابير مفیدی را در آن مورد پيش بين است مثلاً تثبيت در تنظيم واردات و صادرات اصلاحات تجارتي داخلی، تهيه اساسات برای عقد قرار داد های تجارتي و همان طور دائر ساختن نمايشگاه بين المللی در کابل و اشتراك در نمايشگاهای بين المللی ممالک دوست

و تدابير لازمه که به منظور تشويق صادرات اتخاذ ميشود و همچنان اصلاح صادرات از نظر استنادرد و بدست آوردن بازار های جديد فروش و بهتر ساختن احصاييه صادرات و واردات و هم وارسى از امور ترانسپورت و ترانزيت و همين طور مراقبت واردات از نظر ترجيح احتياجات اولی مملکت و ساير وظايف که در اینجا هر کدام آن اگر عليه حده توضيح داده ميشود طبعاً وقت زياد نوي را احتوا ميکنند که تمام آن جزء اجرا آت مهمه وزارت تجارتي قرار ميگيرد و الا بهی آييم بالای سوالی که شرح نموده ايد

از سنبله ۱۳۴۰ تا حال قرار داد های که بين افغانستان و ممالک خارجه عقد گرديده قسمت مهم اجرا آت تجارتي را تشکيل ميدهد که آن ممالک عبارت از انداز اتحاد شوروی، جمهوريت مردم چين، چکوسلواکیه، پولند، هند، يوگوسلاویا، جمهوريت عربی متحد، بلغاریا، ایتالیه، فرانسه، جمهوريت اتحادی آلمان و ایران و همچنین يك عده از کشورهای ديگر نیز ميباشند که به افغانستان قرار داد تجارتي

نداشته اند روابط تجارتي ما با ممالک مذکور قايماً است. همانند امریکا، انگلستان، جاپان

(بقیه در صفحه ۳۶۴)

مصاحبه با وزیر مالیه

س : بودجه عادی دولت بالغ بچند بودجه انکشافی دولت برای سال ۴۶ چند است ؟

ج : بودجه عادی سال ۴۶ مبلغ (۲۳۸۸۴۰۹۶۴۸) - افغانی تثبیت و بودجه انکشافی مبلغ (۵۷۸۰۳۵۹۰۰۰) افغانی پیش بینی گردیده است ؟

س : عواید دولت چقدر و مصارف عادی آن چقدر است و موازنه بودجه هر چه است ؟

ج : طوریکه در جواب سوال اول شما توضیح گردیده خواهد بود که برای تکافوی مصارف عادی سال ۴۶ در بودجه پیش بینی گردیده با مصارف بودجه عادی امسال متوازن میباشد .

س : حساب قطبیه بودجه از کدام سبکها بوزارت صادر رسیده و نتیجه آن چیست ؟

ج : حسابات قطبیه عواید مصارف و خزاین سال مالی ۳۸ = ۳۹ و سال مالی ۳۹ = ۴۰

ترتیب و تنظیم گردیده و در برج اسد امسال پس از منظوری مقام ذیصلاح جهت تدقیقات و طی مرا حل اصولی بریاست عمومی تفهیش معاسبات تفویض گردیده است .

س : آیا سیستم حسابی کشور مثل سابق است و یا داران تغییرات جدیدی وارد شده اگر تغییراتی وارد شده بجهت ایس و از کدام نوع سیستم حسابی است ؟

ج : سیستم محاسبه دولت عبارت از همان سیستم مضاعف است که از ابتدای میزان سال ۳۸ در دوای مرکز و از اول حمل ۴۱ در ولایات و حکومتات عالی تحت تطبیق قرار گرفته و کار آن موفقتان پیشرفته است .

س : با تطبیق سیستم جدید حسابی چه تحولاتی در امور محاسبات کشور وارد خواهد شد ؟

ج : تطبیق شدن سیستم جدید محاسبه طرز کنترول دارایی و الزمات های اصلی آن سهلتر با ختم و طریق تالیفات پول و تحصیل عواید را آسان میگرداند . چون وظایف

(بقیه در صفحه ۳۶۸)

مصاحبه با رئیس مستقل مطبوعات

س: می‌توانیم بصورت اجمالی بدانیم که مطبوعات در یکسال گذشته چه توسعه و انکشافی نموده است؟

ج: امور مطبوعاتی و نشراتی در یکسال گذشته در هر رشته توسعه و انکشاف قابل ذکری نموده است.

دمطبو عاتو مستقل رئیس بناغلی
دکتور محمد آصف سهیل

در قسمت را د یـ و نشرات را د یـ و بیشتر شده و پروگرام های جدیدی در نشرات را د یـ و افزود گردیده است .
روزنامه ها و مجلات جدید تا سپس و برای بلند بردن سوبه روزنامه های موجود در مرکز و ولایات و رفع مشکلات شان با موسسات مربوط که ک های عرفانی و معنوی صورت گرفته است .

برای عصری ساختن مطبعه دولتی و توریید ماشین های جدید و بهبود وضع طباعتی روزنامه ها اقداماتی عملی شده و نتایجی بدست آمده است .

برای تقویه توه فنی و تکمیل لوازم تخنیککی موسسه باختر آژانس همکاری و معاونت های مادی و معنوی - صورت گرفته است .

در قسمت بلند رفتن سوبه نمایش درامها و عرضه درام های بهتر و بسوبه بلند تر بدل مساعی شده .
برای تعمیر لابرتوار جدید فلمبر داری و تهیه وسایل فلمبر داری و شستشو و تکمیل فلم ها در داخل اقداماتی شده و ضمناً یک عده فلم های مستنده و اخباری در طول سال گذشته تهیه و بمعرض استفاده گذاشته شده - درین سال کتب و آثار بهتر و بیشتر طبع و بمعرض استفاده عامه گذاشته شده و وسایل عرضه کتب به علاقمندان فراهم گردیده است .
برای بدست آوردن آثار بهتر علمی ، ادبی و هنری از طریق جوایز مطبوعات و هنرئی کوشش های بهتری مبذول شده . امسال یک تعداد کتب مفید بدست آمده ، و از مولفین و مترجمین آن تقدیر شده است .
روابط مطبوعاتی و کلتوری باخارج بیشتر توسعه یافته و با تبادلله هیئت های متعدد و دایر نمودن نمایشگاه های هنری و نمایش فلمهای مربوط بافغانستان در خارج برای تحکیم روابط (بقیه در صفحه ۳۷۲)

مصاحبه با معین وزارت پلان

س، وزارت پلان از آغاز پلان پنجساله اول در قسمت ترتیب و تنظیم پروژهها و پلانهای عمومی مملکت مصدر چه خدماتی شده است؟ لطفاً بطور مختصر توضیحات لطف نمایید؟

ج: وزارت پلان در اواخر سال ۱۳۳۵ يك كمی بعد از تصویب پلان پنجساله اول تاسیس گردید و در اوایل ۱۳۳۶ یعنی ششماه بعد از تصویب پلان بکار آغاز کرد. این وزارت

اساساً بمنظور مراقبت، پیشرفت و اكمال پلان-توحید و انسجام بخشیدن و فعالیتهای وزارت خانهها و دواير مختلف و امور مقدماتی جهت تهیه و ترتیب پلانهای مختلف اقتصادی آینده بمیان آمده و این وظیفه طوریکه لازم است با وجود قلت مامورین و متخصصین اقتصادی داخلی در جریان پلان اول انجام داده است.

از یکطرف بایدست آوردن راپورهای اجراءات کار و مصرف، پیشرفت پروژهها را تا جای امکان مراقبت نموده از جانب دیگر با مساعی که در راه حل مشکلات پولی و غیره وزارت خانهها با اثر مراجعه شان بخرج داده در پیشرفت پروژهها تسهیلات بعمل آورده و بان سرعت بخشیده است.

در قسمت توحید و انسجام سعی بعمل آمده است تا بادر نظر گرفتن عمومیات پلان شقوق مختلف باهم مرتبط بوده از نگاه مالی و در این اواخر از نگاه موازنه و تهیه مواد، انسجام آنها تامین گردد.

ریاست احصایه- بایدست آوردن احصایه های مختلف که در محل مقدماتی خود را نمیبیناید مصارف و عواید و قوای بشری در راه تهیه تسهیلات برای اخذ ترتیبات مقدماتی بمنظور طرح پلانهای اقتصادی آینده زمینه را مساعد میسازد و از طرفی هم بانشر پیشرفت های پلان در هر سال معلومات موثق در کلیه رشته های اقتصادی مملکت به السنه پشتو- فارسی انگلیسی به جامعه و ممالک خارجی و موسسات بین المللی که تشنه چنین معلومات هستند تقدیم داشته است. تقدمات در مورد مسایل مهم اقتصادی جریان داشته این بذات خود در آینده را برای تسهیل پیشرفتهای سریعتر هموار میسازد.

مدیر عمومی از تباط تعاون خارجه اینوزارت در قسمت ارتباط بین حکومت و ممالک متحابه ایکه در پلان از طریق امدادهای تخنیکي و اقتصادی کمک مینماید و همچنان در قسمت امدادهای بین المللی از موسسات اختصاصی ملل متحد و سایر موسسات بین المللی اجراءات

(بقیه در صفحه ۳۷۹)

مصاحبه با معین وزارت صحیه

س: لطفاً راجع به امور صحی و موفقیت‌هاییکه در شقوق حفظا لصحه عمومی کشور طی پلان پنجساله اول نصیب مملکت شده بصورت اجمالی بجواب سوالات آتی توضیحات بدهید که از سنبله گذشته قاحال وزارت صحیه در شقوق مختلف امور صحی مملکت چه کرده است؟
بامختصر نظر مقایسوی در قسمت امور صحی سالهای گذشته در این سالهای اخیر چه پروژه های عمده مورد تطبیق قرار گرفته و بنظر شما وضع صحی مردم اکنون چگونه است؟
اکنون در افغانستان چه تعداد شفاخانه

ذکور و انات ذکور، اکسیر، لابراتوار های صحی، پولی کلینیک ها تأسیس شده؟
این مؤسسات هر کدام نقاط و ولایات افغانستان بشمول مرکز برای خدمت آماده است؟

در طی پلان پنجساله اول بچه تعداد دکتور در شقوق مختلف و بچه تعداد معاون دکتور همشیره، همشیره، پر سونل (انات ذکور) و پر سونل فنی تربیه و شامل خدمت شده اند؟
لطفاً توضیح کنید که در شفاخانه های

دروغتیاد وزارت معین بناغلی
دکتور عبد الر حمید

مرکز و ولایات بچه تعداد بستر رایگان چیست
تداوی مر یضان وجود دارد و تر تیب پذیرفتن مر یضان در شفاخانه ابن سینا چگونه است؟

ایا در ولایات مملکت نیز روزتون وزایشگاه دایر شده یا خیر؟
ج: وزارت صحیه در جریان پلان پنجساله اول مملکت طبق پروگرام های مرتبه ازیک جانب وسایل تداوی و تشخیص را وسعت داده و در مورد بلند بردن سوبه طرق معالجوی اهالی مملکت اقدامات لازمه بعمل آورده و از جانب دیگر توجه خود را علاوه بر توسعه طب معالجوی به طب وقایوی نیز جداً معطوف نموده و با مشوره فوسسات بین المللی صحی و متخصصین داخلی و خارجی در مورد تطبیق طب وقایوی به پیمانیه وسیع تشبثات لازمه کرده که بدین ترتیب در جریان پلان پنجساله گذشته در طب معالجوی و وقایوی انکشافات و اصلاحات قابل ملاحظه بعمل آمده است اجرا آت وزارت صحیه را در موارد فوق بصورت مختصر ذیلان توضیح مینمایم.

۱- طب معالجوی

چون تعداد بستره های موسسات صحی سابقه تنها فوی تداوی مر یضان مراجع را نمی نمود ازاین رو بک تعداد شفاخانه ها جدید احداث و اعمار گردیده و همچنین بتعداد بستره های بعضی شفاخانه ها افزونی بعمل آمده و برای معاینه و تشخیص مراجعین پولیکلینیک های جدید ساخته شده است.

مصاحبه با معین وزارت فواید عامه

س: - لطفاً معلومات اجمالی راجع برؤس فعالیت‌های وزارت فواید عامه در طی پلان پنجساله اول لطف فرمایید!

ج: - در طی پلان پنجساله اول وزارت فواید عامه در قسمت ساختمان سرک‌ها و پل‌ها بند و انوار میدان‌های هوایی و تعمیرات فعالیت ورزیده است.

س: - از سنبله ۱۳۴۰ تا حال وزارت فواید عامه

بیشتر در کدام موارد متوجه بود و مصدر چه خدماتی شده!

ج: - وزارت فواید عامه از تاریخ سنبله سال ۱۳۴۰ که پلان پنجساله اول خاتمه یافت تا اول سال ۱۳۴۱ با تمام قوا در کمال پروژه‌های پلان پنجساله اول مجاهدت نموده و از اول سال ۱۳۴۱ تا کنون در اجرای پروژه‌های پلان پنجساله دوم که پروژه‌های انتقالی نیز در آن شامل است مصروف فعالیت می‌باشد.

دکتر دقواؤلوی قوماندان اود فواید عامی
دو وزارت معین برید جنرال محمد عظیم

س: - لطفاً توضیح کنید که در افغانستان چند کیلومتر سرک مو تر رو موجود است و آیا

این سرک‌ها در اکثر نقاط جهت حمل و نقل اطمینان بخش و مساعد است؟

ج: - در تمام افغانستان با اندازه (۴۶۲۸) کیلومتر سرک وجود دارد که مورد اطمینان بوده و قسمتی از آن در طی پلان پنجساله اول بصورت عصری ساخته شده علاوه بر آن با اندازه (۲۰۴۷) کیلومتر سرک موجود است که در بعضی از فصول سال به آمد و شد ترافیک مساعد نیست زاید بر آن سرک‌های فرعی که خطوط مواصلات بین مراکز ولایات و حکومتی‌های محلی و علاقه داری‌های مربوطه ولایات است نیز موجود است که ترافیک در آنها جاری می‌باشد اما کمتر مورد اطمینان شناخته میشود - روی هم رفته تمام سرک‌های متر کرده فوق جمعاً بطول ۱۰ هزار کیلومتر میرسد.

س: - فعلاً در افغانستان چند کیلومتر سرک قیر ریزی شده و چند کیلومتر برای قیر ریزی آماده است!

ج: - در تمام افغانستان بشمول سرک‌های فرعی با اندازه (۳۹۳) کیلومتر قیر ریزی شده و با اندازه (۸۸۸) کیلومتر برای قیر ریزی آماد می‌باشد. (بقیه در صفحه ۳۸۹)

جغرافیة اقتصادى افغانستان

دكتور غلام عمر «صالح» استاد پوهنځى ادبيات

اولين هدف و مرام اقتصاد افغانستان معاصر استفاده از پيداوار زراعتى و معدنى و بلند بردن سطح حيات مردم آن ميباشد كه اين مرام تا اندازه زيادى به قوه محرکه احتياج داشته و به اثر تأسيس مراكز برق آبه متعدد اين احتياج برآورده ميتواند شد .
زراعت افغانستان :

از اراضى زراعتى افغانستان سه طبقه استفاده ميكند بصورت مستقيم بواسطه مالکين اراضى ذريعه اجاره دارها كه اراضى را بکرایه ميگيرند و بواسطه کارگران زراعتى كه از طرف مالکين تحت شرايط جداگانه از اراضى بهره بردارى ميشود .

در افغانستان معاصر مالکين بزرگ زراعتى به تعداد کم وجود دارند و اين نوع مالکين روستايى كه به اقليت اند طبقه مهم زراعتى را تشكيل ميدهند . مالکين بزرگ روستايى بجاوشهرها وجود دارند كه اراضى زراعتى را جهت زراعت باجاره ميدهند . اين نوع مالکين از خود دارى کاربرها و يانهرها هستند كه از آب آنها در زراعت استفاده ميکنند و آسپاهای آبه خود را بوسيله قوه آن بحرکت مياندازد کاربرهاى آنها ضمناً بکرایه داده مىشود . در صورتى كه آب کار بزها و يا نهرها از مصرف ايشان زايد باشد نظر با بجا بوقت تحت شرايط جداگانه آنها بفروش ميرسانند .

همچنين دهقانخانه هاى متوسط در افغانستان وجود دارد كه تعداد نفوس هر يك آنها از بيست فرد تجاوز نميكند و اراضى مربوط اين نوع دهقانخانه نيز بکرایه داده مىشود در صورتى كه يك اجاره دار مالك افزاز زراعتى ، حيوانات قلبه و تخم باشد در آن صورت گاهى نصف و گاهى ۲ بر ۳ محصول زراعتى بصورت عمومى بزارع برميكردد كه آنهاى مختلف مربوط است اما اگر گاهى افزاز زراعتى و حيواناتى كه بفرش زراعت از آنها در قلبه استفاده ميکنند از مالك زمين باشد ۴ بر ۵ حصه محصول زراعتى - حصه مالك زمين و ۱ بر ۵ آن مزد اجاره دار ميشود . بالاخره در صورتى كه همه وسايل زراعتى بشمول تخم از طرف مالك زمين تهيه گردد اجاره دار شرايط يك كاريگر زراعتى را پيدا ميكند كه در اين صورت ۹ بر ۱۰ حصه محصولات زراعتى حق مالك و ۱ بر ۱۰ آن حصه كارگر زراعتى مىشود .

مالکين زراعتى در افغانستان كه از ۲ الى ۱۰ و گاهى ۲۰ هكتار زمين مي داشته باشند تعداد آنها زياد است (۱) اين نوع مالکين متوسط اراضى خود را بكم فاميل خود زراعت ميكند در صورتى كه تعداد افراد فاميل به بهره بردارى زمين ايشان كفايت نكند در آن موقع کارگران زراعتى را طور اجوره يى استخدام ميکنند . در صورتى كه رئيس فاميل كه عبارت از پدرهايله باشد از زمين

(۱) يك هكتار زمين معادل بده هزار متر مربع زمين است و يك جريب زمين مساوى به يك هزار و نه صد و سى و شش متر مربع زمين مى باشد .

بروډر آن صورت معمولاً اراضی زراعتی مربوط ایشان تر که شده بین یسران زارع تقسیم می شود درین صورت رژیم مالکین کوچک تولید میگرد و اینچنین مالکان کوچک که مالک یک مقدار کم اراضی زراعتی شوند از محصولات زراعتی خود چندان مستفید نگرددند و حاصلات زراعتی در جریان یک سال جهت تامین زندگی شان کفایت نمیکنند .

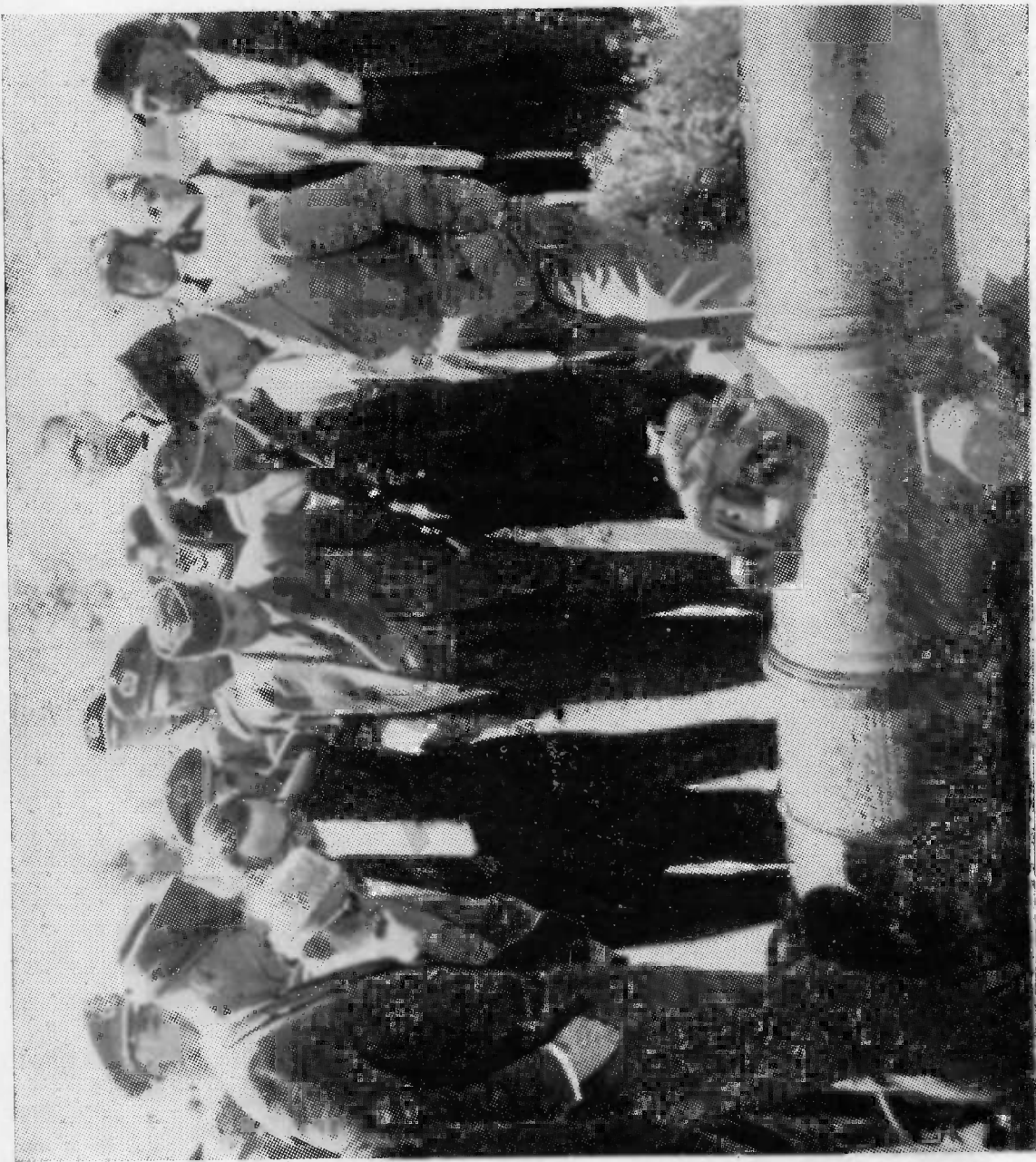
مساحت زراعتی در افغانستان: با وجودیکه یک قسمت بسیار کم اراضی در افغانستان سالانه زراعت می شود با هم محصولات زراعتی درین سرزمین منبع بزرگ حیاتی را تشکیل میدهد اراضی زراعتی افغانستان بالغ بر ۵۲۰۰۰ کیلومتر مربع مساحت است . این مقدار اراضی چهار فیصد مساحت عمومی افغانستان است در حالیکه چراگاهها و چمنها بیکه برای تربیه حیوان مفیدند ده چند اراضی زراعتی میباشد علاوه بر آن تقریباً نصف اراضی زراعتی ۴۷ فیصد زراعت آبیاری شده است و بقیه آن زراعت للمی میباشد . ۱۳ فیصد زراعت آبی از آب کارین مستفید میگردد ۱۰ فیصد آن از آب چشمه و بقیه آنها از آب نهرها و دریاها سودمند میگردد .

همچنین اراضی افغانستان که همه ساله (بوره) گذاشته می شود بالغ بر ۲ بر ۳ مجموع اراضی زراعتی است . و آن نسبت به عدم استعمال انبار یا کود زراعتی می باشد ازین لحاظ محصول اراضی به فی هکتار خیلی کم است . اراضی زراعتی للمی در افغانستان زیاد تر در صفحات شمالی مملکت واقع بوده و مخصوصاً در نشیب های شمالی هندوکش سابقه بیشتری را در بر میگیرد .

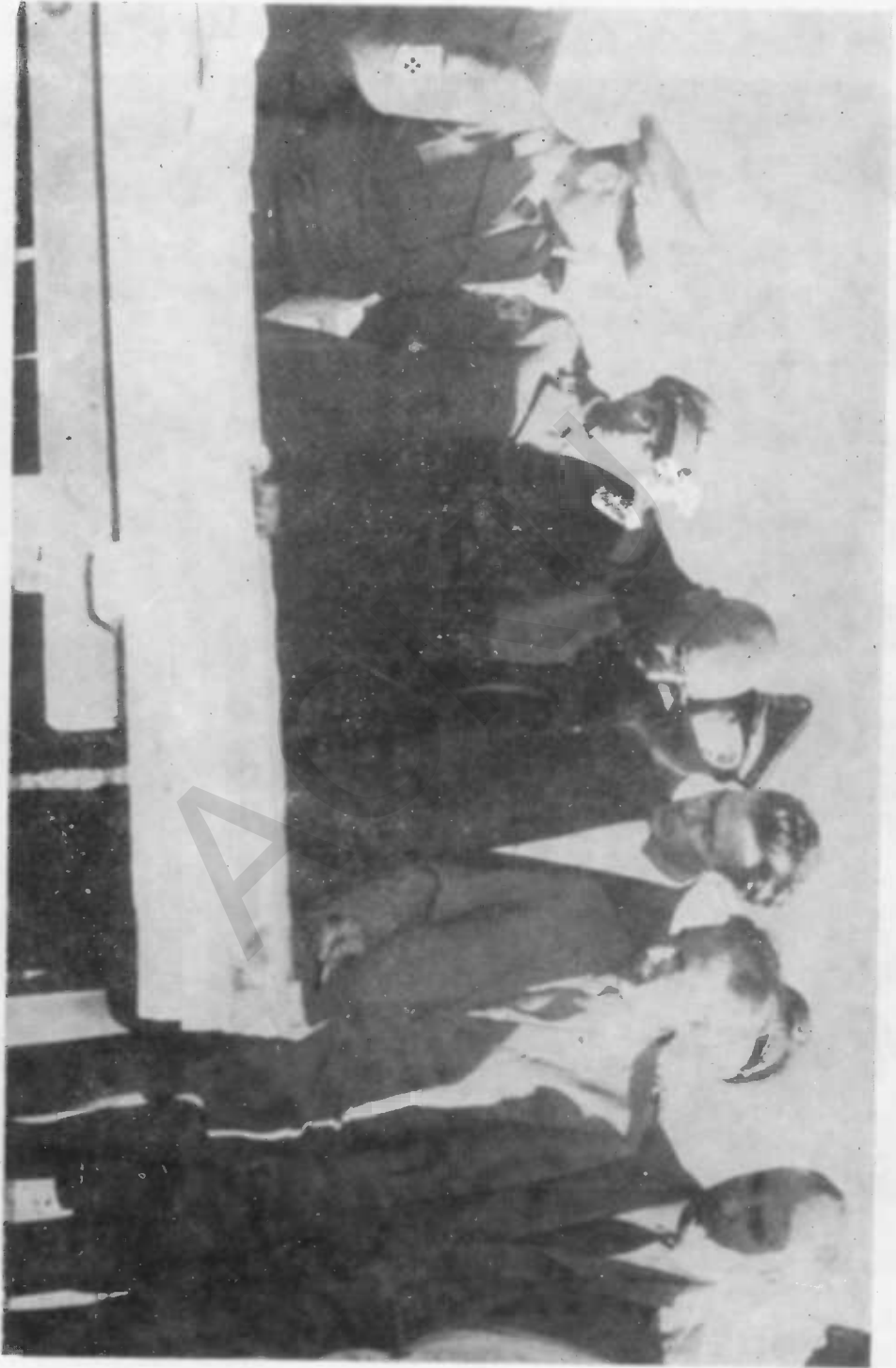
الف زراعت انواع غله :

غله ودانه تقریباً در تمام نقاط افغانستان که قابل زرع است زراعت می شود مخصوصاً در آن قسمت هاییکه پنبه و برنج کشت می شود زراعت غله به آنها وام می باشد . اراضی زراعتی گندم از نگاه ارتفاعات قابل توجه است : آثار این غله را الی ارتفاعات ۳۵۰۰ متر نیز فراخ میتوانیم کرد .
۱- گندم اعلی نوع غله است که به اثر آبیاری محصول قابل قدری میدهد . در حالیکه گندم اعلی للمی نیز در مناطق صفحات شمالی و قسمت های مرتفع افغانستان موجود می باشد . گندم للمی درین سرزمین الی ارتفاعات ۳۰۰۰ متر نمو کرده و حاصل میدهد و به جواری سرک کوتل خبر مشاهده میرسد . گندم اعلی للمی محصول خیلی کم دارد و مقدار پروتین آن نسبت به گندم آبی زیاد تر است گندم للمی بواسطه چادر نشین های بیشتر کشت می شود و بدینر نقاط دنیا وجود ندارد ازین نوع گندم به تعداد یکصد و ده جنس وجود داشته و بصورت اوسط ۲۰۰۰ هکتار زمین در افغانستان سالانه زراعت میشود که محصول آن بدو میلیون تن بالغ میگردد .

در افغانستان گندم اساس تغذیه نفوس را تشکیل میدهد . و ازین غله در ۱۳۲۹ بمقدار ۲۵۰۰۰۰ تن حاصل بر داشته شده بود که در مساحت دو میلیون و دویست هزار هکتار زمین زراعت شده تنها نظر به قلت ۱۰ فیصد حاصلات گندم ، افغانستان مقدار نود هزار تن گندم از ایالت متحد امریکا و اتحاد شوروی وارد نموده بود . مقدار حاصلات گندم در افغانستان به اقلیم ، امراض نباتی و مقدار کود استعمال شده تغییر میکند . امروز بغرض نجر به افراع گندم را که به قابل مرض سرخی مقاومت داشته باشد وارد نموده اند . چنانچه بسال ۱۳۳۷ مقدار نود تن گندم به زارعین صفحات شمالی مملکت توزیع شده است .

معلم یونی مہتمم اعلیٰ حضرت دھرات بہ جامع جومات کینی د هیواد د تاریخی بقا باؤ د آثارو شعبہ پوائز کوری

هما یونی معظّم اعلیٰ حضرت بہارات کچی دتور غندی د لاری سخما نی نقشہ گوری (د ۱۳۴۱) دتور بہمیاشت کینی

۲- **جواری:** نوع غله دیگر است که الی ارتفاعات ۲۶۰۰ متر در افغانستان زراعت می شود. حاصلات آن بمصرف انسان و حیوان میرسد. ازین غله سال ۱۳۳۹ بمقدار ۷۰۰۰۰۰ تن حاصل برداشته شده بود که زراعت آن ساله پنجمصد هزار هکتار زمین را اختیار کرده است مقدار فوق کاملاً بمصرف داخلی رسیده و مناطقی که در آنجا بیشتر جواری کشت می شود ولایات پکتیا و ننگرهار است.

۳- **جو:** اقسام متعدد جو، در افغانستان وجود دارد اما اجناسی که درین مملکت انتخاب شده و معملاً مزرع میشود خیلی محدود است جو مانند جواری برای خورا که افسان و حیوان زراعت می شود. جو الی ارتفاعات ۳۵۰۰ متر نیز پشاهده میرسد. افغانستان ازین غله تقریباً ۳۸۰۰۰۰ تن در ۱۳۳۹ حاصل برداشته است. و این مقدار جو محصول ۳۵۰۰۰۰ هکتار زمین است. مناطق زراعتی آن قسمت های غربی افغانستان می باشد. اجناس جو و جواری که در افغانستان زراعت می شود از سالیان قدیم درین سر زمین وجود دارد ولی درجنسیت آن تنوع بعمل نیامده است.

۴- **جو در:** اقسام مختلف جو در افغانستان وجود دارد که این اقسام را در دیگر ممالک دنیا سراغ نمی توانید کرد. تنها مردمان آسیای کوچک و نشیب های شمالی سلسله های قفقاز نیز انواع زیاد این غله را می شناسند.

جو در به ارتفاعات فوق الی ۲۵۰۰ متر نشو و نما میکند و گاهی این غله را توام بازراعت گندم تیرمهای می یابیم. منطقه که در قسمت اراضی رنگ زار آن جو در زراعت می شود بدخشان است.

۵- **برنج:** در افغانستان انواع مختلف برنج زرع می شود و مناطق زراعتی آن ولایات قطن، پکتیا، ننگرهار و مزار شریف است. که مواد ارتزاقی نفوس محلی را تشکیل میدهد. چون برنج غله ایست که تقریباً بوسیله آبیاری زراعت آن امکان پذیر است و از طرف دیگر نبات اقلیم تروپیکل است از آنرو در مناطق گرم مملکت زرع میشود.

محصول یک هکتار زمین نسبت به محصول دیگر ممالک همجوار افغانستان زیاد تر است. در افغانستان سال ۱۳۳۹ مقدار ۲۲۰۰۰۰ تن برنج حاصل برداشته شده و این مقدار محصول ۲۱۰۰۰۰ هکتار زمین است که از آن جمله ۱۰۰۰۰ هکتار این محصول حاصل ولایت ننگرهار است.

در منطقه کابل زراعت این غله نظر به مشکلات صحی محدود می باشد زیرا اراضی زراعتی برنج محیط پشه ملار را بار می آورد که مجادله بمقابل آن مشکل است. تنها به اطراف ۲۰ کیلومتری جنوب کابل در منطقه لوگرد کشت می کنند.

ب: نباتاتیکه بفرض صنعت زرع می شود

در افغانستان سه نوع نبات را بفرض انکشاف صنایع توسعه داده اند. این سه نوع نبات عبارتند از ابلبو، نیشکر و پنبه.

۱- **ابلبو:** ابلبو مخصوصاً در صفحات شمالی کشور بیشتر زراعت می شود. زراعت این

نبات در افغانستان چهار هزار هکتار زمین را اشغال میکند و روبه افکشاف می باشد. ازین مقدار اراضی چهل و چهار هزار تن لبلبو حاصل برداشته اند. گاهی زارعین از اراضی خود محصول بیشتری می بردارند یکان سال آفات زراعتی محصولات این نبات را محدود میسازد که مجادله علیه آن بشدت بعمل می آید اجناس مختلف تقم لبلبو فعلاً در صفحات شمالی طور تجر بوی زرع میشود. تا اینکه انتخاب بهتر نس امکان پذیر گردد. این اجناس را از پولیند و چکوسلو اکیا تهیه نموده و به زارعین توزیع کرده اند. از طرف دیگر حاصلات بهتر این ماده به شرایط جوی نیز مربوط می باشد، چون لبلبو از تنگناک صناعی است اخیراً در افغانستان به پیمانۀ زیادی زراعت می شود لذا افزار زراعتی آن نیز تحت مطالعه است و اکثراً در معرض استعمال قرار دارد. نظر به احتیاج فعلی تولیدات این نبات را به ۷۰۰۰۰ تن تحت پروژه گرفته اند.

حاصلات قند لبلبو در افغانستان سالانه بحدود شش هزار تن میرسد در حالی که بمقدار چهار هزار تن سالانه اقلاً احتیاج محسوس میگردد. افغانستان سالانه بقیهت هشتاد و پنج ملیون افغانی شکر وارد میکند و آن مخصوصاً از اتحاد شوروی و جمهوری هند است از آنرو مقدار تولیدات قند، لبلبو و نیشکر افغانستان خیلی کم است. ولی زراعت این دونوع نبات درین سالهای اخیر روبه افکشاف میباشد.

۲- نیشکر: نیشکر که مانند برنج، نبات اقلیم تر و پیکل می باشد تنها در ولایت نیشکر هار که اقلیم سوب ترو پیکل دارد زراعت میشود. و آن مخصوصاً در اطراف شهر جلال آباد و دره کمر بیشتر زرع میشود اخیراً این نوع نبات را در ولایت قند هار، فراه و حوزه سیستان توافق داده اند. قند نیشکر در مناطق فوق از قدیم بطریق های ابتدایی در فامیل ها بدست می آید این نوع شکر که رنگ زردی باشد تصفیه نشده است. در بلان پنجم ساله اول یک دستگاه قند سازی که سابقاً وجود داشت در شهر جلال آباد بکار انداخته شد که سالانه چهار هزار تن شکر تولید میکند. نیشکر در ساحه ۱۸۰۰ هکتار زمین زراعت میشود و از آن سالانه ۴۵ هزار تن شکر تصفیه نشده بدست می آورند. امراض مختلف نباتی گاهی محصول نیشکر را به ۴۰ فیصد تنزیل میدهد لذا ازین رهگذر اجناس دیگر آن در معرض تجربه قرار داده شده که بمقابل امراض مقاومت دارد. برای اینکه محصول بیشتری از آن بدست آید از آنرو به تعداد بیست هزار قلمه نیشکر در ۱۳۳۹ از جمهوری هند وارد و به زارعین توزیع گردیده است. همچنین در نظر است که مقدار زیاد اراضی را بزراعت نیشکر تخصیص دهند ازینرو، بند و کافال درونته پروژه ایست که مقدار آب را زیاد نموده و با اثر آن در جلال آباد نه تنها زراعت نیشکر افکشاف خواهد یافت بلکه دیگر اشجار مضر که در اقلیم مدیترانه ای خوبتر حاصل میدهند از قبیل مالته و لیمو درین شهر و اطراف آن نیز توسعه و افکشاف خواهد یافت.

۳- پنبه: پنبه نیز یکی از نباتات اقلیم تر و پیکل است که در افغانستان به اقلیم سوب ترو پیکل آنرا توافق داده اند. و در نقاط مختلف این مملکت آنرا زراعت میکنند اما زیادتر در ولایت قطن، مزار شریف و شهر غان زرع میشود.

حاصلات پنبه افغانستان از سی سال به اینطرف فوق العاده ترقی نموده است در منطقه قنجرهار یکنوع پنبه هندی از قدیم زراعت می شود که اکنون ساحه زرع آن افکشاف یافته است همچنان در مناطق جنوب مملکت این نوع کشت نیز عمومیت دارد. اما نوع پنبه اویلند امریکایی که الیاف طویل دارد و محصول آن بهتر است از توران زمین به باختر افغانی وارد گردیده و امر و زرع آن توسعه پیدا کرده است. افغانستان در حدود ۳۵۰۰ کیلو متر مربع اراضی را پنبه زراعت میکنند و این ساحه مقدار ۳۶۰۰۰ تن پنبه حاصل میدهد که بهترین سال حاصلات پنبه افغانستان ۱۳۳۹ بوده است در سالهای مابعد حاصلات به این مقدار نرسیده بود علت آن عدم مساعدت آب و هوا و ناپدید شدن پول پیشکی بهزار عین بوده است که معمولاً در موقع توزیع تخم بهزار عین داده می شود افغانستان بصورت اوسط سالانه ۴۰۰ کیلومتر مربع پنبه زراعت نموده در حدود ۱۳۰۰۰ تن پنبه و ۲۴۰۰۰ تن پنبه دانه از آن حاصل می بردارد افغانستان بصورت اوسط مقدار ۱۰۰۰ تن پنبه صادر میکند. این حد اوسط صادرات اخیراً به ۱۰۸۰۰ تن رسیده در مناطق زراعتی به ترتیب ذیل پنبه زراعت می شود: در قطن و بدخشان ۹۰ فیصد اراضی زراعتی پنبه افغانستان واقع است و در الیکه در ولایت هرات ۴ فیصد در مزار شریف ۲ و از ۳ فیصد الی ۴ فیصد دیگر آن بد دیگر مناطق افغانی از قبیل منطقه چاریکار: دره غور بند، دره النکار، کنر، قندهار، کرشک و فراه زرع میشود زراعت پنبه در افغانستان در ماه جوزا شروع و در اخیر سنبله از آن حاصل می بردارند حاصل برداری پنبه بدست صورت میگیرد که این بذات خود فعلاً بهترین وسیله بهره برداری پنبه محسوب میشود ولی با ترویج ماشین آلات زراعتی مقدار فیصدی این حاصلات صعود و افکشاف خواهد کرد، اخیراً جهت افکشاف پنبه در سمت مزار شریف توجه شده است در ولایت مقدار ۱۳۸۵۰۰۰ جریب زمین را بزراعت پنبه تخصیص داده اند و این مقدار اراضی زراعت گندم را در ولایت به ۱۵۰۰ حصه تخفیف داده است همچنین در میمنه پنبه به ساحه ۱۳۹۲۰۰۰ جریب زمین افکشاف پیدا کرده و مجموعاً اراضی زراعتی آن در صفحات شمالی به ۹۱۵۰ کیلومتر مربع رسیده است.

وزارت زراعت یکنوع پنبه مخصوص را که بقابل بادهای شدید مقاومت دارد از اتحاد شوروی وارد نموده است و آنرا بواسطه زارعین هرات مورد آزمایش قرار داده است همچنین وزارت زراعت ادویه ضد حشره مضره را، بمقابل امراض گوناگون و دیگر مواد کیمیایی بدسترس زارعین گذاشته است تا زراعت پنبه افکشاف پیدا کند و فابریکه های نساجی گلپهار، پلخمیری و جبل السراج به محصول نوبی خود موفق بوده تا بدین وسیله احتیاجات مملکت در قسمت منسوجات نیز تا حد امکان مرفوع گردد. مصارف داخلی اقلاناً بالغ بر ۹۶۰۰ تن می شود که ۵۲۰۰ تن آن از فابریکه گلپهار ۳۷۰۰ تن آن از پلخمیری و ۷۰۰ تن آن از فابریکه جبل السراج تهیه میکنند اما احتیاج نفوس عموم افغانستان بالغ بر ۱۲۰۰۰۰۰۰ متر مربع میرسد. در صورتیکه فابریکه های فوق در جریان تمام سال فعال بوده و منسوجات مورد ضرورت را تولید مینمایند باز هم نظر به احتیاج روز افزون مردم کفایت نمیکند زانرو

نیزای فابریکه آبنده نساجی زرع مقدار مزید پنبه لازمی است تا از آن در صنعت کار گرفته شود.

بهترین مشتری پنبه افغانستان اتحاد شوروی است افغانستان سالانه در حدود ۱۷۷۰۷ تن پنبه را بصورت اوسط بخارج صادر میکند. که از آن جمله مقدار ۲۶۵۰ تن را اتحاد شوروی بمبلغ دوصدوسی و چهار میلیون افغانی مشتری می باشد افغانستان نظر به قراردادهای تجارتی که با اتحاد شوروی دارد از تنزیل قیمت پنبه در بازارهای جهان خسا رهنمند نشده است.

ب، اقسام میوه

افغانستان سر زمینیست که از چندین نوع اقلیم سهم گرفته است: اقلیم معتدله، اقلیم مدیترانه ای، اقلیم سوب تروپیکل و موسون. ازین لحاظ اقسام اشجار مثر در آن وجود داشته و امکانات توافق دادن بکته داد زیاد دیگر اشجار مثر را دارد.

حاصلات اشجار در افغانستان نقش مهمی را بازی میکند چنانچه از ۲۵ الی ۳۰ فیصد صادرات عمومی این مملکت را تشکیل میدهد. علاوه بران یک قسمت بزرگه نفوس آن را بغود مشغول و مصروف ساخته و رژیم غذایی آنها را تشکیل میدهد. انواع اشجار مثر که زراعت آنها در تمام مناطق افغانستان مشترک می باشد و عمومیت دارد عبارتند از: تانگ انکور، زرد آلو، شفتالو، آلو، بادام، توت، درخت های سیب، فاک، بهی، انجیر و انار. در جای لیکه اشجار مثر لیمو، مالته و خرما که نشوونمای آن به اقلیم مدیترانه ای و سوب تروپیکل منحصر می باشد. این نوع اشجار مثر در ولایت ننگرهار حاصل میدهد اما لیمو جنس های منتخبه بوده و قابل توجه است. درخت زیتون که مخصوص اقلیم مدیترانه ایست بصورت یک شجر وحشی در افغانستان نمو کرده و مناطق آن قسمت شرقی و جنوب شرقی افغانستان می باشد. درخت خرما در مناطق جنوب غرب و در حوزه سیستان و شمال شرق افغانستان نمو میکند و ثمر میدهد.

در افغانستان لااقل شصت نوع تانگ انکور وجود دارد که اکثری آنها مخصوص این سرزمین می باشد و در دیگر قسمت های دنیا وجود ندارد. زراعت تانگ انکور در افغانستان الی ارتفاعات ۲۰۰۰ متر نیز امکان پذیر می باشد مناطق زراعتی آن فندهار، کابل، مزار شریف، نیمه و قطفن است مقدار زیاد انکور در افغانستان خشک شده و بصورت کشمش بخارج صادر میگردد.

درخت زرد آلو تقریباً در تمام افغانستان بمشاهده میرسد این نبات الی ارتفاعات ۳۰۰۰ متر هم نمو کرده و حاصل میدهد. در حالیکه درخت شفتالو، بادام با ۲۵۰۰ متر ثمر میدهد. درخت توت در افغانستان عمومیت دارد در یکان مناطق توت پیداوار نیست که مواد از ترافی نفوس آنها تشکیل میدهد و غله باب را عوض میکند.

اراضی زراعتی اشجار مثر در افغانستان عبارت از یک میلیون هکتار زمین است. و محصول میوه آن مجموعاً در سال ۱۳۳۹ به ۶۷۶۰۰۰ تن میرسید. در بین سال وزارت زراعت بمقابل

آفات اشجار مجادله شدیدی نموده و امراضیکه زیاد تر حاصلات از آنها صدمه می بیند مرض آتشک و جولا گک است. علاوه بر آن وزارت زراعت مقدار زیاد مواد کیمیایی را در هر قسمت مملکت ذخیره نموده است تا عنداللزوم به باغبانان توزیع نماید. همچنین آلات و افزار مورد ضرورت عصری برای تقویه صنعت باغداری وارد نموده و فعلاً طور نمونه بدسترس باغداران گذاشته است. ازین لحاظ وضع حاصلات سردرختی بهبودی حاصل نموده است در مناطق جنگلی پکتیا و ننگرهار افواج درخت زیتون منطقه بدیترانه بی را وارد و طور تجربه غرض نموده اند که نقایح مثبتی بار آورده است.

صادرات میوه خشک افغانستان سالانه بصورت اوسط به سه صد و سی میلیون افغانی بالغ میشود در حالیکه صادرات میوه تازه آن به یک صد و هشتاد میلیون افغانی تخمین میگردد.

۴- تربیه حیوانات و حاصلات تربیه حیوانی

در افغانستان (مانند تمام آسیای مرکزی، آسیای غربی و افریقای شمالی) تربیه حیوانات بدوشکل وجود دارد. تربیه حیوانات بواسطه چادر نشین، و تربیه حیوانات بواسطه نفوس زارع برای چادر نشینان تربیه حیوانات یکانه شغلی است که حیات ایشان را تامین میکند چادر نشینان حیوانات را بغرض استفاد از گوشت، شیر پشم و پوست آن تربیه میکنند و از مقدار حاصلات تربیه حیوانی خود لوازم ضروریه خود را از قبیل پوست شاکه، اثنایه و غیره تهیه میکنند. بنابراین مشکل است که یک احصایه اطمینان بخش از چادر نشینان بدست داشته باشیم. چادر نشینان نیکه به افغانستان گشت رگذار دارند مخصوصاً گوسفند و بز را تربیه میکنند و در پهلوی آن اشتر، خرگاو نیز قرار دارد که وسایل حمل و نقل شافرا تشکیل میدهد. در حالیکه برای زارعین افغانستان زراعت نخستین شغلشان را تشکیل داده و در پهلوی آن حیوانات را نیز تا جاییکه بزراعت ارتباط داشته باشد تربیت میکنند زارعین عموماً توسط گاواوسپ، امور قلیه زراعت را انجام میدهند و خر نیز وسیله حمل و نقلشان است آن زارع زیاد تر نسبت به چادر نشینان به تربیه مرغ، فیل مرغ و خرگوش می پردازند که از آنها نیز در موارد لازم کار میکنند.

ساحت تحت علوفه و چراگاهای طبیعی در افغانستان سه میلیون و دویصد هزار هکتار زمین است و تعداد حیوانات اهلی درین مملکت که تربیه شده اند به ۲۵ میلیون راس تخمین میگردد که از آن جمله ۱۴ میلیون راس گوسفند، ۶ میلیون بز، ۲ میلیون گاوا و یک میلیون اسب قاطر و خراست غالباً نلک نفوس افغانستان بشمول چادر نشینان به تربیه حیوانات اشتغال دارند.

حاصلات تربیه حیوانی در افغانستان مخصوصاً گوشت، قالین پوست قره قل و پوست عادی است و تربیه حیوانات ازین لحاظ برای افغانستان خیلی مهم است، چنانچه قالین و پوست قره قل دو قلم بزرگ صادراتی است که در عایدات بولی افغانستان سهم باری دارد؛ بنابراین افغانستان سالانه بصورت اوسط سه صد و هشتاد میلیون افغانی پوست قره قل و پنجاه و دو میلیون افغانی قالین و یکصد و پنجاه و دو میلیون افغانی پشم را بخارج صادر میکند برای انکشاف مالداری در افغانستان، توسعه علف چرها، زرع نباتات مفید از قبیل رشقه و شندر، حفاظه چراگاهای

طبیعی و مجادله بمقابل امراض حیوانی لازمی می باشد، نا گفت نباید گذاشت که در سال ۱۳۳۹ به تعداد یک میلیون و پنجمصد هزار مویشی از طرف وزارت زراعت خال کوبی شده و در سال ۱۳۴۰ تعداد حیوانات خال کوبی شده به سه میلیون راس میرسد .

درافغانستان سه نوع گوسفند تربیه می شود : گو سفند قره ، قل که تعداد آن به پنج میلیون راس میرسد . گوسفند دنبه دار کلان برای گوشت و گوسفند یکه از نگاه پشم محصول زیاد دارد که هر يك آنها در هر پشم بری را کیلو گرام پشم میدهد لذا نظر بدیگر گوسفندان دقیا این مقدار خیلی کم است پشم درشت افغانی بمصرف صنعت قالین میرسد . در بازار دنیا کمتر ارزش دارد . نوع گوسفند میرینوس اخیرا در افغانستان وارد شده و بار اول این نوع گوسفند در نادر علی وادی میرمند بصورت تجر بوی وارد نموده اند . نوع گوسفند غلجایی ها نیز بهترین نوع آن می باشد نوع اخیر را کوشید ، اند که از دیگر نسل ها تشخیص نموده و انکشاف بد هند لذا گوسفند غلجایی در افغانستان به تعداد پنج میلیون تخمین می شود .

محصول تربیه حیوانی در افغانستان

الف : پشم

پشم محصول مهم تربیه حیوانی در افغانستان می باشد، و از قدیم به این طرف بمقدار زیاد پشم قیمت دار صادر میشود، طوریکه بملاحظه میرسد نسل گوسفند میرینوس در افغانستان روبه انکشاف می باشد و در پلان پنجساله اول مملکت به تعداد زیادی از آن وارد نمود ، از تولیدات عادی پشم افغانستان به ده هزار تن میرسد که دو هزار تن آن در داخل بمصرف صنعت قالین و کلم و بقیه آن بصورت خام صادر میگردد افغانستان سالانه سه صد میلیون افغانی پشم صادر میکند و شتری بزرگ آن اتحاد شوروی (۹۲ میلیون افغانی) و ایالات متحده امریکا است (۹۱ میلیون افغانی)

همچنین افغانستان سالانه به مقدار ۲۴ هزار متر مربع قالین و قالینچه بقیه ۹۶ میلیون افغانی صادر میکند که مشتری بزرگ آن ازین ناحیه کشور برتانیه است (۳۱ میلیون افغانی) مراکز صنعت دستی قالین و قالینچه در افغانستان از خوی، دولت آباد، آقچه مزار شریف، قر قین و هرات است ، در حالیکه مراکز صنعت کشمیره پشمی شهرهای قندهار و کابل می باشد .

بسال ۱۳۳۴ یک شرکت صادراتی پشم در صادراتی پشم در کابل تاسیس یافت . یک گوسفند افغانی فی سال بمقدار ده پوند پشم و یک گوسفند میرینوس فی سال ۱۵ پوند پشم حاصل میدهد .

ب : پوست قره قل

پوست قره قل یکی از اجناس مهم صادراتی افغانستان بشمار میرود که فریمه آن از از نگاه تجارت اسباب (دولار، پوند و مارک آلمان) به افغانی ذخیره می شود . گوسفند قره قل یکی از نسل های مخصوص گوسفند در افغانستان است . قره قل نام یکی از جهیل های کوچک سطح مرتفع پامیر افغانیست که اسم این نوع

گوسفند از آن بوجود آمد . است. افغانستان دارای پنج ملیون رأس گوسفند قره قل می باشد اما این تعداد نظر به زمستانهای شدید، امراض حیوانی و وضع چراگاهها تغییر میکند. منطقه تربیة این حیوان صفحات شمالی افغانستان است، مخصوصاً در اطراف شهرهای آقچه، مزار شریف میمنه و قطن گوسفند قره قل تربیه می شود، اکثری مناطق فوق دارای چراگاههای زمستانی می باشد. و ازین لحاظ این تربیه مربوط به نوع اقلیمی است که موقع زمستان در صفحات شمالی مملکت وجود دارد، پوست قره قل سابقاً به اسطه کار و افغان در ممالک آسیای مرکزی تجارت می شد. از شروع قرن بیست به بعد موقعیکه از آن در ممالک اروپائی استفاده بعمل آمد این ماده قیمت دار اولاً به ممالک اروپایی صادر گردید (۱۹۳۰) را اخیراً مشتری بزرگ آن ایالات متحد امریکاست یعنی هفتاد و یک فیصد این پوست به ایالات متحد امریکا صادر میگردد، درین مملکت افغان تربیدنگه کامپی به سال ۱۳۳۸ تاسیس گردید و به تجارت آن انتظام بخشید. پوست قره قل در افغانستان تقریباً یک ملیون نفوس را بخود مصروف می سازد، و صادرات این ماده منظم ترین مواد صادراتی افغانستان می باشد. در سالهای اخیر پوست قره قل اتحاد شوروی و افریقای جنوبی با قره قل افغانی در بازارهای دنیا سابقه نمودند. افغانستان بصورت اوسط سالانه به تعداد ده ملیون و پنج صد هزار جلد پوست قره قل صادر میکند. ممالک دیگر مشتری پوست قره قل افغانستان انگلستان و آلمان است. صادرات پوست قره قل افغانی ۱ بر ۴ صادرات عمومی افغانستان را تشکیل میدهد و از ۲۴ فیصد صادرات پوست قره قل افغانستان، انگلستان سهم میگیرد (سالانه ۷۳ ملیون خریدار است).

ج- بعد از پشم و پوست قره قل، شیریکی از حاصلات دیگر تربیه حیوانی است که در افغانستان بمصرف میرسد ولی صادراتی ندارد. این ماده حاصلدو نوع حیوان است یکی مادگاو که از آن سالانه شش صد ملیون کیلو گرام شیر استحصالی می شود و دیگر آن گوسفند می باشد که سالانه ۱۴۰۰ ملیون کیلو گرام شیر حاصل میدهد. به عبارته دیگر یک مادگاو فی سال ۳۰۰ لیتر و یک گوسفند می باشد سالانه ۶۵ لیتر شیر محصول دارد.

با مقایسه دیگر ممالک اروپایی مثال می توانیم داد که یک گاو افغانی ۱ بر ۵ یک گاو دنمارکی ۱ بر ۴ یک گاو فرانسوی شیر میدهد. البته موضوع خوراک حیوان در محصول حیوانی دخیل می باشد در صورتیکه محصول شیر می باشد و بز افغانی کثیراً ۱ بر ۶ می باشد و بز فرانسوی می باشد اما برخلاف مادگاو و گوسفند می باشد افغانی دو چند حیوانات ترکیه محصول دارد.

صنایع و تحولات آن در افغانستان

زراعت و تربیه حیوانات طوریکه دیدیم قسمت اقتصاد عمومی افغانستان را تشکیل میدهند در حالیکه صنایع یک نوع فعالیت دیگر اقتصاد است که افغانستان بمفهوم معاصر از اواخر قرن ۱۹ به این طرف از آن بصورت تدریجی استفاده نموده و صنایع را روی پروژه های مرتبه افکشاف داده است.

از اخیر قرن نوزده الی جنگ عمومی جهانی حکومت افغانستان اساسات صنایع را درین مملکت

به كمك سرمایه های حكومتی پیریزی كرد مواد مواده این صنایع از قبیل فابریکه اسلحه سازی ضراب خانه، بارود سازی دستگاہ مولد قوه برق جبل السراج احتیاجات اولین حكومت را رفع میگرد بر علاوه این فابریکه ها بعداً صنایع پشمی، چرم سازی، صابون سازی و گودسازی تأسیس یافت صنایع مذکور در جریان این عصر بصورت عمومی بكمك و معاونت اهل تخنیک پیش میرفت .

مرحله دوم انكشاف صنایع افغانستان بین دو جنگ عمومی دنیا بوقوع پیوست درین مرحله صنعتی شدن افغانستان سرمایه های شخصی افغانها بدوران افتاده و در تقویه آن نقش مهمی را بازی نمود. مخصوصاً از ۱۹۳۰ عیسوی به بعد قوه محرکه برق قابل توجه می باشد زیرا این قوه باعث انكشاف صنایع نساجی، قندز سازی و سمند سازی گردید. از جمله دستگاہ های مولد قوه برق تأسیس بند برق چك وردك با طاقت ۳۴۰۰ کیلووات و دستگاہ دیزلی شور قندهار قابل یاد آور است، همچنین دستگاہ قند سازی بغلان با ظرفیت ۵ هزار تن شکر فی سال فابریکه نساجی جبل السراج و پل خمیری که سالانه چهل و پنج ملیون متر تکه نخ تولید میکنند و همچنان فابریکه پشمینه بافی قندهار، فابریکه تارتابی پشمی و چرم سازی کابل مراحل صناعتهی شدن افغانستان را توضیح میدهند. در دستگاہ های صنعتی فوق از يك طرف از حاصلات مواد خام افغانستان استفاده بعمل می آید. و از طرف دیگر احتیاجات فوری مردم افغانستان تا اندازه رفع می شود زیرا سابقاً مواد مورد ضرورت اولیه به تبادل اسعار از خارج وارد میگردید .

بوضت دیگر بكمه مرحله دوم صنعتی شدن افغانستان را توضیح میدهد تأسیس يك مطبعه دولتی می باشد که در ۱۹۳۶ شروع بکار نموده و احتیاجات امور طباعتهی را مرفوع ساخت .

سومین مرحله تحولات صنایع افغانستان از انجام جنگ عمومی جها فی الی ۱۹۵۵ است یا به عباره دیگر شروع تطبیق پلان پنجساله اول مملکت می باشد . درین مرحله تحولات صنعتی، افتتاح بند برق سروبی، تأسیس و بکار افتادن دستگاہ نساجی گلپهار، فابریکه سمند سازی جبل السراج با ظرفیت سی هزار تن فی سال، فابریکه صابون سازی، فابریکه کاشی کاری قندز، فابریکه قند سازی جلال آباد بظرفیت یک هزار و دو صد تن فی سال شاملند در فابریکه قند سازی جلال آباد از حاصلات نیشکر محلی قنداست حاصل میکنند در حالیکه در فابریکه قند سازی بغلان از لیلیوی حاصلات محلی قند تولید مینمایند این دستگاہ های اخیر الذکر ۱ بر ۳ حصه احتیاج قند افغانستان را سالانه تولید میکنند علاوه امکان انكشاف پیعرفت روز افزون آن نیز در آینده موجود است تا مقدار تولیدات آن افزایش یابد.

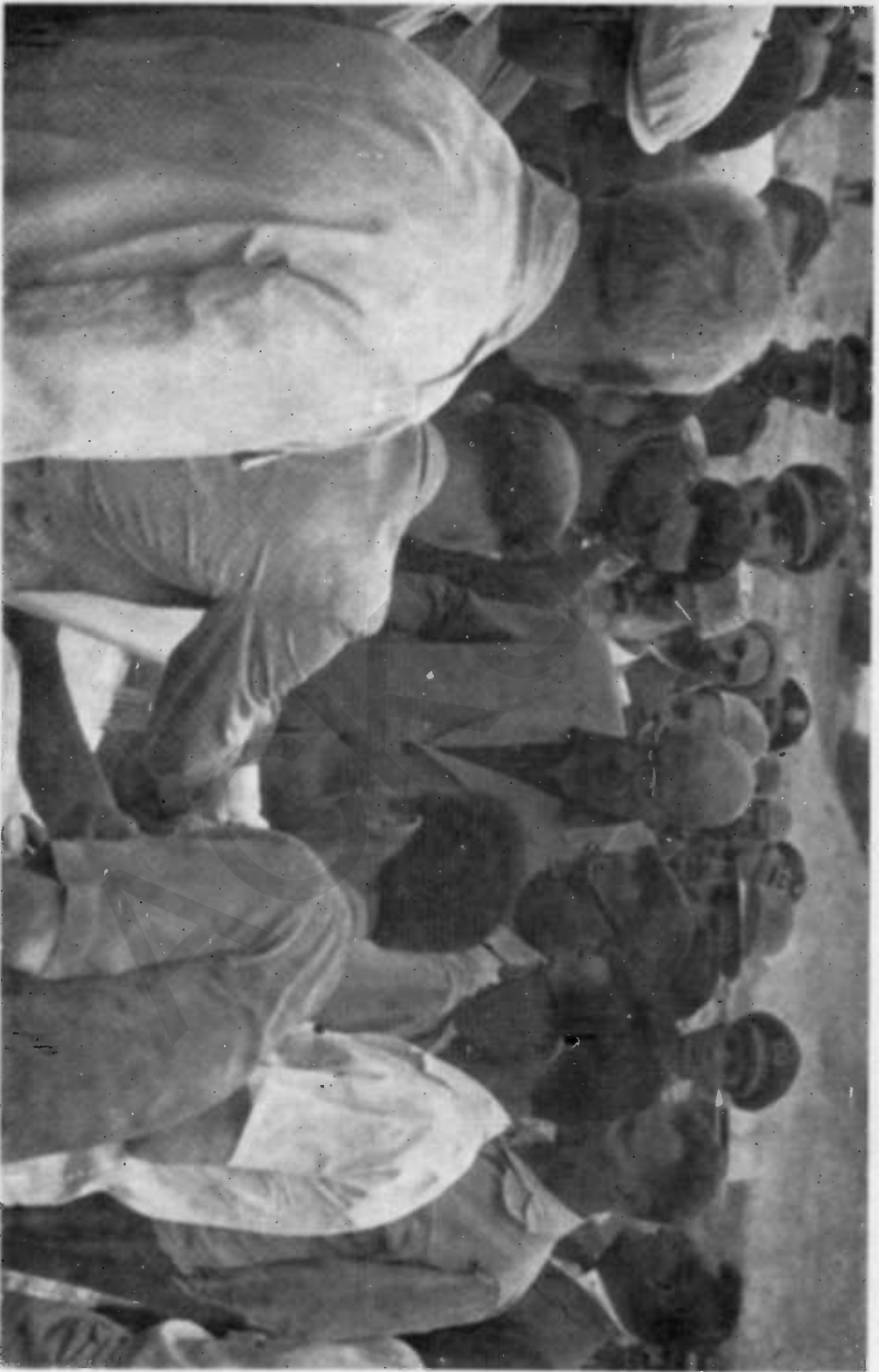
در بین سنوات ۱۹۳۲ الی ۱۹۳۵ بانك ملی افغانستان یگانه موسسه بود که از نظر مالی، صنایع افغانستان را انكشاف داد. این بانك با سرمایه معین بواسطه يك تعداد سرمایه داران افغانی و بكمك حكومت افغانستان تأسیس یافت. بار اول این سرمایه هادرا حداث بند برق سروبی بدو ران افتاد از آن بیعده دستگاہ نساجی پل خمیری و گلپهار، قند سازی بغلان و صابون سازی تأسیس یافت حكومت افغانستان بقرض تشویق و تقویه این سرمایه داران تسهیلات گمرکی را نیز فراهم آورد .

به سال ۱۹۵۵ ع (شروع پلان پنجساله اول افغانستان) حكومت افغانستان پلان انكشافی بزرگ را روی دست گرفته و درین پلان اولتر از همه دستگاہ های مولد قوه برق مدنظر گرفته شد زیرا بدون آن انكشاف صنایع امکان پذیر نمی باشد. درین پلان پنجساله ممالك شرعی و اتحاد شوروی معاونت های

همايونی معظم اعلیٰ حضرت پہ شہر بن تنکاب کنہی دخیل و فاشہ ار او شاه دوست رعیت بوی کیزدی ته تشریف وروی دی

همایونی معظم اعلیٰ حضرت د شهرخان په اعلیٰ حکومت کښی د پترو بودگان د ایستلو او پلټنې نټه ملا خطه کوی او ویننداری لارښوونی کوی

خوبی کردند اصلاً انقلاب صنعتی افغانستان از سال ۱۹۵۰ ع شروع شده و از آنوقت بپدمه و مسات متمدن دیگری بکمک قرضه های طویل المدت ممالک فوق یکی بهمیم تأسیس شده و بکار افتید .
 علاوه تا سال ۱۹۵۱ شوروی برای افغانستان یک ذخیره بزرگ پترول را بهمجواری سا حل چپ دریای آمو بادوسیلوی غله که یکی آن در شهر کابل (بایک داش بزرگه نان پزی و یک آسیای برقی که ضمیمه آن می باشد) و دیگرش سیلوی غله پل خمری است تأسیس کرده همچنین اتحاد شوروی اعطای قرضه دیگری را موافقه نمود که به اثر آن قیر ریزی کوچه ها و سرک های شهر کابل امکان پذیر گردید .
 اتحاد شوروی در چگونگی احداث بند برق نغلو با طاق شصت هزار کیلووات که به اخیر پلان پنجساله دوم انجام خواهد یافت . و سرک و تونل ساننگ به افغانستان کمکهای نمود . علاوه تا یک ذخیره بزرگ پترول در شهر کابل و دیگری در شهر هرات تأسیس یافت .

حکومت چکو سلواکیا بنوبه خود نیز در قسمت ساختمان یک دستگاه سمنت سازی یک فابریکه شیشه سازی و یک دستگاه حفظ میوه کمکهای لازم را رواداشت .
 نسبت کلی انکشاف صنایع در افغانستان این است که سابقاً ۴ بر ۵ حصه احتیاجات افغانستان از خارج تهیه میگردید و این واردات مصرف زیاد اسما را ایجاب مینمود که همه ساله تکرار می شد . و بدین ترتیب سطح حیات مادی افغانها بلند نمی توانست رفت .
 در پلان پنجساله اول افغانستان (۱۹۵۵-۱۹۶۰ ع) تأسیس و انکشاف موسسات ذیل شامل می باشد :

دستگاه برق مزار شریف به طاق پنج هزار کیلووات، دستگاه برق میمنه به طاق چهار صد کیلووات، دستگاه برق خان آباد هفت صد کیلووات، دستگاه برق آبی دوم پل خمری پنج هزار کیلووات، دستگاه برق لغمان پنج صد کیلووات، دستگاه برق آبی نغلو به طاق شصت هزار کیلووات، دستگاه برق ارغنداب شش هزار کیلووات، دستگاه برق گرشک دو هزار کیلووات و همچنین دستگاه بند برق کجکی ولایت قندهار در پلان شامل می باشد : (۱)
 علاوه بر قوه برق در پلان پنجساله اول سمنت سازی پل خمری با محصول هفتاد و دو تن سالانه سمنت سازی جبل السراج با محصول سی و شش هزار تن، سمنت سازی قندهار و هرات مدنظر گرفته شده بود . همچنین دستگاه بریکت سازی کابل، پل خمری، مزار شریف، و هرات و دستگاه کاشی سازی شاکر بایک شرکت جاپانی که ۵۱ فیصد ۴۹ فیصد سهم بود دستگاه صنعت ابریشم بفلان قندهار و هرات، دستگاه صنعت کتف بفلان شامل پلان اول پنجساله بود که امور مقدماتی آن تکمیل گردیده و ممکن در جریان پلان پنجساله دوم کشور قسمت مهم آن تکمیل گردد .

(۱) تابلوی تولیدات قوه برق افغانستان در سنوات بیسن ۱۳۳۰ - ۱۳۳۸ بحساب میلیون کیلووات هورس .

۳۷	۳۶	۳۵	۳۴	۳۳	۳۲	۳۱	۱۳۳۰
۶۲	۴	۳۴	۲۳	۲۱	۸	۹	۸

از جمله ۴۶ میلیون کیلووات هورس قوه برق استحصال شده قابل تبصره است که مقدار ۳۹ میلیون کیلووات هورس قوه برق آبی و مابقیه آن حرارتی یا دیزلی می باشد .

وسایل حمل و نقل

چون نلک - رزمین افغانی بواسطه سلسله کوه‌ها اشغال شده و این سلسله کوه‌ها زیاد تر در قسمت‌های مرکزی، شمالی و مشرقی این - رزمین واقع است ازین لحاظ در قسمت ترویج و تعمیم خطوط مواصلات مشکلاتی را وارد نموده است در حقیقت شریان بزرگ افغانستان سرکی است که تقریباً بصورت یک دایره شهرهای مختلف افغانستان را بهم ارتباط میدهد. این شریان بزرگ کابل را با قندهار، گرشک، فراه، هرات، میمنه، مزار شریف، سمنگان، پل خمری، دوشی، دو آب میخ زرین، چاردهی غوربند، و کابل ارتباط داده است. الی ۱۹۳۰ ع این شریان شرایط سرکهای قرون وسطی را دارا بود که در آن‌ها عموماً کاروانها تردد میکرد و نسبت به عدم عراده‌های عصری امور سرک‌سازی انکشاف نیافته بود لذا جهت اینکه شوارع افغانستان مطابق شرایط و وسایل حمل و نقل کنونی توافق داده شود اصلاحات و ترمیمات زیادی را ایجاب میکرد که یک قسمت امور آن بمرور ایام عملی گردید، از طرف دیگر سلسله کوه هندوکش از شمال شرق به استقامت جنوب غرب امتداد داشته و صفحات شمالی مملکت را از صفحات جنوب شرقی آن که دران ناحیه پایتخت افغانستان واقع است جدا می سازد، سهل‌العبور ساختن این سلسله ضخیم مشکلات جداگانه است که آنرا می بایست مرفوع نمود. سابقاً این سلسله بوا سطر کاروانها از کوتل خاواک (که ۳۶۰۰ متر ارتفاع دارد) کوتل سالنگ (۳۳۰۰ متر) و کوتل آق رباط که در غرب بامیان واقع است مرور میگردد. بسال ۱۹۳۰ کوتل شهر که ۳۰۰۰ متر ارتفاع دارد پیموده شد تا از طریق دره شکاری به صفحات شمالی حوزه کابل ارتباط پیدا کند این دره بدان ملحوظ اهمیت دارد که عراده‌های عصری از آن عبور نموده و صفحات شمالی افغانستان را با صفحات جنوبی آن اتصال میدهد و فعلاً یگانه طریقی است که مورد استفاده عراده‌ها قرار دارد.

اخیراً حکومت پروژه دیگری را روی دست گرفته است که این در قسمت افغانستان را از طریق کوتل سالنگ با همدیگر زیر پیه رفت و آمد و وسایل نقلیه ارتباط میدهد. در پلان پنجم سال اول مملکت قسمت بزرگ کار آن از نگاه حجم به پایان رسید مشکلات فعلی که به پلان پنجم له دوم ارتباط دارد همانا ساختن تونلی است که در قسمت مرتفع سالنگ، نشیب‌های شمالی سالنگ را بانسب‌های جنوبی آن که به حوزه کابل می انجامد ارتباط میدهد. از افجام این تونل چیزی کمتر از ۱۴۰۰ متر باقی مانده است تا کار آن فهم تکمیل و در آینده قریب سرک سالنگ که جبل السراج را بادوشی از طریق دره اندراب اتصال میدهد مرتب گردد لذا این سرک موفقیت بزرگی را در قسمت سرک‌سازی افغانستان نشان میدهد.

فعلاً شهر کابل از طریق شهر و دره شکاری از پل خمری بفاصله چهار صد کیلومتر واقع است در حالیکه از طریق سالنگ این فاصله (از کابل - پل خمری) به ۲۳۰ کیلومتر تخفیف خواهد یافت؛ سرک قزل قلعه الی کابل تا اخیر پلان پنجم سال دوم قیروزی خواهد شد. (بقیه در صفحه ۳۰۵)

رؤسای دولت‌ها و حکمرانان جهان

مملکت	رئیس دولت	رئیس حکومت
افغانستان	اعلیحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهر شاه	سردار محمد داؤد
اردنیه هاشمیہ	اعلیحضرت ملک حسین	بہجت تلونی
ایران	اعلیحضرت محمد رضاه شاه پهلوی	اسدالله علم
بحرین	شیخ العیسی بن سلمان خلیفہ	.....
بلجیک	اعلیحضرت بودون	تیولو فور
برتانیہ	علیا حضرت ملکہ الیزابت دوم	ہرالد میکملن
بھوتان	ہزاراجہ جیگمی دورجی وانگک ہوک	.....
تایلند	اعلیحضرت فومیفون ادولک	فیلدمار شال ساریت تاہارات
لاوس	اعلیحضرت سری سوافکک واتانا	شہزادہ سوانا فوما
کمبودیا	اعلیحضرت نورودوم سوانوک	سامدیچ پن ہارت
قمارک	اعلیحضرت فرید ریگ نوم	ویکیو کامپ مین
جاپان	اعلیحضرت ہیروہیتو (امپراتور)	ہایاتو ایکیدا
حبشستان	اعلیحضرت ہیل ثلاثی	اکیلو عبد ولد
عربستان سعودی	اعلیحضرت سعود ابن عبدالعزیز	سعود ابن عبدالعزیز
نیپال	اعلیحضرت موند را بیر بیکرام	مہند راہ بیر بیکرام
ناروی	اعلیحضرت اولاف پنجم	اینر گروہاردسن
سویڈن	اعلیحضرت گوستا وادلف	تاژا ایرلاند ر
ہالینڈ	علیا حضرت ملکہ ژولیا نا	جان ای دوکی
یمن	سلطان احمد بن یحیی محمد	احمد بن یحیی محمد
یونان	اعلیحضرت پول اول	کاسٹنٹین کارامانلیس
مراکش	اعلیحضرت مولای ابن حسن دوم	حسن دوم
موناکو	شہزادہ راینروسوم	.....
لیبیا	اعلیحضرت محمد ادریس السینوسی	محمد بن اتمان
لکسمبرگ	علیا حضرت شارلوت گرائڈ	دوش پیرورنر
زنجبار	سید خلیفہ بن ہارب	.....
لیشنشتاین	پرنس جونس فرانس	الکسندر فریک
مسقط و عمان	سلطان سید، سید بن تایمور	.....
یوگنڈا	جورج روکیدہ	کیوانا
قطر	شیخ علی بن عبداللہ بن قاسم علی	.....

مملکت	رئیس دولت	رئیس حکومت
الیا نیا	ام، جی، ها کسی لشی	ام، جی، محمت شیوو
ارجنٹاین	جوز ماریا گیدو	...
استرلیا	دبلیو، ام، اس مورین (گورنر جنرال)	روبرت، جی، منزیس
بولیویا	ویکتور یاز ایستنسور	...
استریا	ادولف شیرف	الفونس کوریچ
برازیل	جواو گولارت	تانکری دونوس
بلناریا	دیمتر گانیو	انتون یوکوف
برما	جنرال نیوین (رئیس شورای انقلابی اتحادیه برما)	...
کامرون	احمد واحید جو	چارلس اسال
کانادا	جورج، پی، واینر (گورنر جنرال)	جان، جی، دیغنیبکر
افریقای مرکزی	داوید داکو (رئیس جمهور)	داوید داکو
سیلون	سراولوی گونت بلیک (گورنر جنرال)	میرمن سریماو بندرانایک
جمهوریت چاد	فرانسوا توملبای (رئیس دولت)	فرانسوا توملبای
چیلی	جورج السندری	...
جمهوریت مردم چین لیوشاوجی	...	چوانلای
کولمبیا	البرتولراس کامارگو	...
کانگوی مرکزی	جوزف کاساوبو	سیریل ادولا
کانگوی فرانسوی	ای، اف، یولو	ای، اف، یولو
کوستاریکا	ماریو ایچاندی جیمینز	...
کیوبا	دکتور اوسوالدی دورثیکوس تورادو	فیدل کاسترو
قبرس	آرچ بېشاپ میکاریوس	...
چکوسلواکیا	انتونین نو وتنی	ویلیم سبروکی
داهومی	هبرت ماگا	هبرت ماگا
دومینیکان	جواکن بله گر	...
اکوادور	دوکتور کارلوس جولیاواروز مینا	...
جمهوریت متحد عرب	جمال عبدالناصر	...
السوادور	کلنل جوز ماریا لیهوس	...
فنلیند	دکتور اوهو کیکونین	مارتی، جی، میتونین
فرانس	جنرال چارلس دوگول	جورج پوپید و

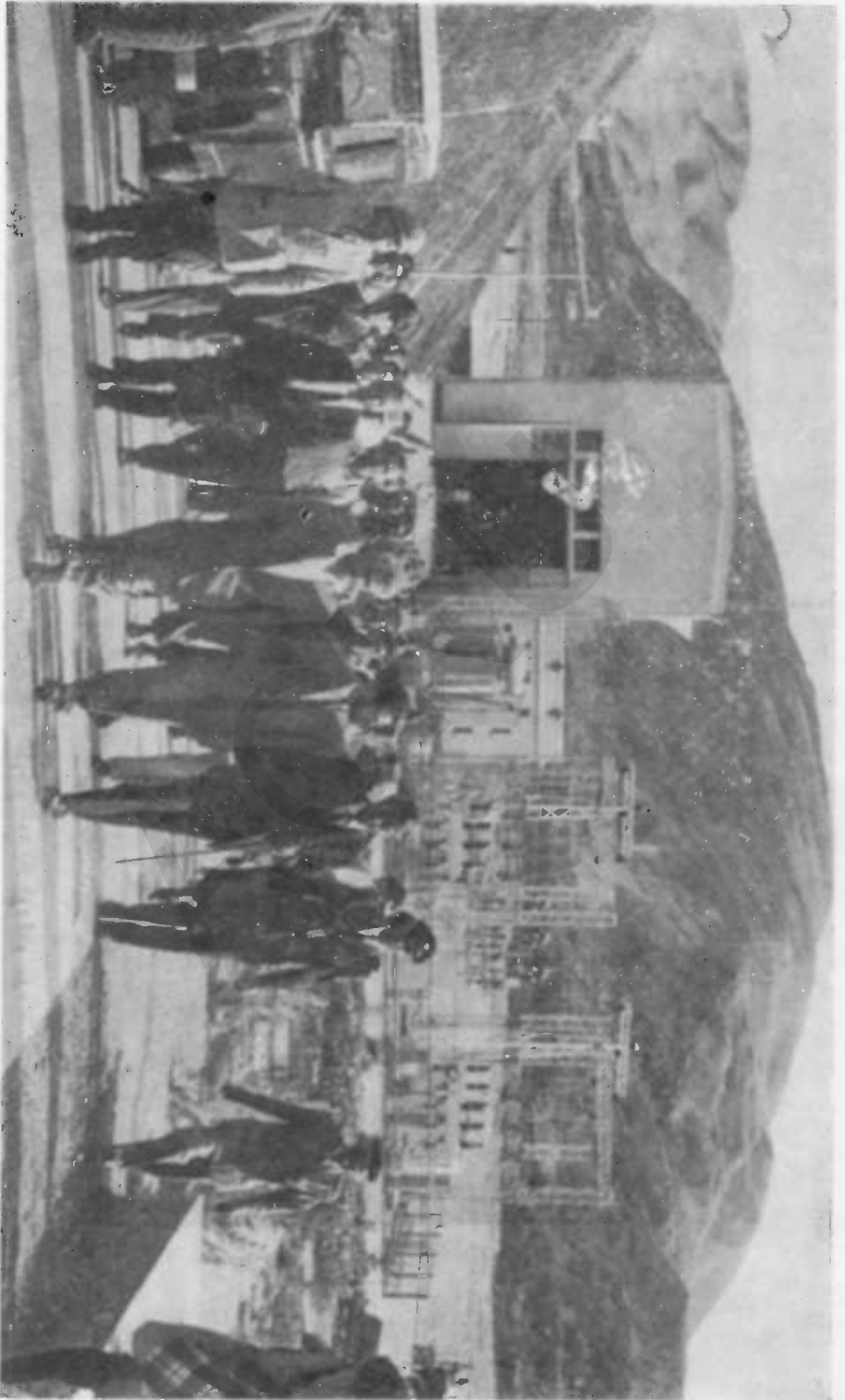
مملکت	رئیس دولت	رئیس حکومت
گابون	لیون ، امبا	لیون امبا
جمهوریت اتحادی المان	هانریش لوبکه	دکتور کونراد اذناور
جمهوریت دیموکراتیک المان	والتر آلبرشت	...
کانا	دکتور کوام نیکروما	...
گواتیمالا	میکل دیگوراس فوینتس	...
گینی	سیکوتوری	سیکوتوری
هایتی	دکتور فرانسواد والیر	...
هندوراس	دکتور رامین ویلیدامورالس	...
هنگری	استواندوبی	جانوس گادار
آیسلیند	اسجیر، آسجیرسن	اولا فورتورس
هندوستان	رادا کرشنان	جواهرلال نهر و...
اقدونزیا	دکتور سکارفو	...
عراق	نجیب الربیع	جنرال عبدالکریم قاسم
ایرلیند	ایمون دوآرا	هین لیماس
ایتالیا	کیوانی گرونکی	انتونی سینی
ماحل عاج	فلکس هوفئی بوئینشی	فلکس هوفئی بوئینی
جمهوریت کوریا	جنرال هی بارک	...
جمهوریت دیموکراتیک کوریا	کیم ایسونگ	مارشال کیم ایسونگ
لبنان	جنرال فواد شهاب	صائب سلام
لیبریا	ویلیام، وی توپمن	...
ملفاسی	فلبر تسیر انا	...
ملایا	راجا آفرلیسی (حکمران)	تانکو عبدالرحمن
جزایر مالدیوی	سلطان محمد دیدی (حکمران)	ابراهیم نصیر
مالی	مودیبو کیتا	مودیبو کیتا
موریتانیا	مختار داده	مختار داده
مکسیکو	ادولفولوپیز مایتوس	...
زیلانده جدید	لارد گوبلام (گورنر جنرال)	کیتچی هو لیوک
نیکاراگوا	لوپز سو زاد بایل	...
نایجیر	هامنی دیوری	هامنی دیوری
نایجیریا	دکتور نامدی ازیکیو (گورنر جنرال)	ابوبکر تافا وه بلیوا
پاکستان	جنرال محمد ایوب	جنرال محمد ایوب

مملکت	رئیس دولت	رئیس حکومت
پاناما	دکتور روبر تواف چياري	...
پاراګوی	جنرال الفردوستروسنر	...
پیرو	مانویل پراد یو ګا تچ	یدروچی پلتران
فلپاین	دیوسدادو مکاپا ګال	...
پولیند	الکسندر زوادسکی	جورف سیرانکوویچ
پرتګال	ریرادمیرال امریکو آرتو ماس	انتو نیواولیویرا سالا زار
رود شیا و نیاسا لیند	لارډ دالهورسی (ګورنر جنرال)	سررای ویلنسکی
رومانیا	کیورکی گیورکی چی (رئیس شورای دولت)	آ یون چی مایرد
سنگال	لیو پولداس سنګور	ممدودیا
سیرالیون	سرموریس ډورمان (ګورنر جنرال)	سیر میلتن مارکی
سومالیا	عدن عبدالله عثمان	عبدی رشید شر مارک
اتحادیه افریقای جنوبی	چارلس آرت-سوارت (ګورنر جنرال)	هاندریک فارورد
همپانیه	جنرال فرانسیسکو فرانکو پهاوند	جنرال فرانسيسكو فرانکو
سودان	جنرال ابراهیم عبود	جنرال ابراهیم عبود
سوئیس	پاول شوډت	جان بورګه کینچ
توګو	سیلوانوس ای اولمپیو	(معاون رئیس جمهور) سیلوانوس ای اولمپیو
تونس	حبيب بورقبيه	...
ترکیه	جنرال جمال ګور سل	عصمت ایننو
اضلاع متحد امریکا	جان کنیدی	...
ولتای علیا	موريس یامیو ګو	موريس یامیو ګو
یورو ګوای	ادوارد و، وی هیدو	...
اتحاد شوروی	لیو نید برژنف	نیکیتا خرو سچف
واتیکان	اچیلو ګیو سپرو نکالی (پاپ) جان بیست سوم	...
ونزوئلا	رومولو بیتانګور	...
جمهوریت ډیموکراتیک ویتنام	ویتنام شمالی هوچی من	فام وانګونګ
ویتنام جنوبی	نګودین ډیم	نګودین ډیم
یوګوسلاویا	...	
جمیکا	سرالکسندر ریستامانت	...
کینیا	سر پترک ډین	...

مسابونی معظم اعلیحضرت د شبرغان د کانو اوپترو لود کار کوونکو سره

همايونی معظم اعلیٰ حضرت بہ پل خوری کٹی د غوری د دھنی د بریٹنا فابریکہ گوری

جهان بسومی موافقت و همنوایی

محمد ابراهیم عباسی

از سنبله ۱۳۴۰ تا سنبله ۱۳۴۱ پوره دوازده ماه میگذرد، دوازده ماه یعنی یکسال. یکسال در عمر بشر چیزی نیست، معدنک رویدادها و حوادث یکساله را تشکیل میدهد، که میشو در تاریخ بشر اهمیت بسزاداشته باشد، چه ممکن است بسا-واحد و وقایع اتفاق افتد که در همین مدت محدود جریان تاریخ را تغییر دهد.

دوازده ماه گذشته، از نظر رویدادهای سیاسی و علمی (جزء مسافرت مشترک در کیهان) سال بسیار فوق العاده نبود انکشاف و تحول شگرف و عجیبی در جهان رخ نداد که بحیث یک 'مبدأ' بسیار مهم ثبت شود یعنی دوازده ماه گذشته نسبتاً عادی گذشت.

امادر همین مدت باز هم وقایع و حوادثی بنظر میرسد که برای آیندگان اهمیت خاصی دارد، گرچه شالوده این حوادث و وقایع در سالهای قبل ریخته شده باشد.

اکثر این حوادث نمودار یک نوع همنوایی و موافقت بین المللی است، باینکه در این مدت منازعات و اختلافاتی وجود داشت و باین اختلافات هنوز باقی مانده و دوام یافته است، یا بعضی مسایل در ساحه روابط بین المللی تازه بروز کرده است، معوضاً یک قسمت مسایل بین المللی که در اثر اختلافات بین دول بنای همکاری و موافقت و آرامش را در جهان متزلزل میداشت، بشکلی از اشکال حل، یا قرین حل گردیده است و در آن مسایلی شامل است که برای سالها رنگ یک گره پیچیده بین المللی را بخود گرفته بود، از قبیل مسئله الجزایر، مسئله گوا، سوال ایران غربی، مسئله بیزرتا (بن فرت) و مسئله لاؤس.

گذشته از اینها در بعض مسایل بزرگتر بین المللی نیز میتوان رو حیه همنوایی و موافقت را ملاحظه کرد ولو که از آن تا کنون نتایج مثبت و مؤثری بدست نیامده باشد از قبیل پیشنهاد خروسچف مبنی بر همکاری شرق و غرب در امور کیهانی و علمنوایی کنیدی باین پیشنهاد، موافقت در باره تشکیل کنفرانس ۱۷ عضوی خلع سلاح، انتخاب کفیل سر منشی موسسه ملل متحد و رفع اختلافات گذشته بر سر مقام سر منشی.

باین ملاحظاتی علی الرغم وجود یک سلسله مسایل لاینحل و بروز یک سلسله حوادث و ایجاد یک سلسله مسایل جدید میتوان دوازده ماه گذشته را در روشنی رو حیه موافقت و همنوایی که در اکثر موارد دیده شده یک دوره نسبتاً آرام و امید بخش خواند.

م عباسی

اجمال وقایع سیاسی سال

در آرمینیا

گوا، دیوودمن

این سه منطقه مربوط به نیم قاره هند که از سالها باینطرف تحت تسلط استعماری پرتگال قرار داشت و بعد از آزادی هند وستان در ۱۹۴۷ باز هم پرتگال آنرا در تصرف خود داشته و آرزوی

مردم آن و مطالبه آزادی آن مناطق واقعی نمیگذاشت. هند با وجود مساعی و مجاهدات و کوشش های بیکه در طول ۱۵ سال گذشته بصورت مداوم برای رهایی جزایر مذکور از چنگ استعمار پرتگال میبذول میداشت پرتگال حاضر نبود به مستعمرات هندی خود آزادی دهد.

وقتی حکومت هند متیقن گردید که آزادی گوا، دیو، دمن جز از راه مسالمت آمیز ممکن نیست و جز از طریق استعمال قوه نمیشود حق مشروع قسمتی از مردم خود را تأمین کرد، بنابراین بتاریخ ۲۶ قوس (۱۷ دسمبر) یک عده از قوای هندی در آن منطقه حمله نموده مناطق مذکور را اشغال کردند، بیرق پرتگال را سرنگون ساختند و بجای آن بیرق هند را بر فراز عمارات حکومتی آن مناطق بر فراشتند و باین ترتیب به استعمار دیرین پرتگال در ملحقات هند خاتمه بخشیدند.

گرچه اقوام هند از طرف پرتگال و بعضی دوستان هم پیمان پرتگال حسن استقبال نشد، اما اکثریت مردم و حکومت جهان که شامل امضا کنندگان اعلامیه طرد استعمار از جهان نیز بودند اقدام هند را یک عمل مشروع و معقول تلقی کردند و با پشتیبانی از هند تیشه دیگری بر ریشه استعمار کهن در آسیا و در نیم قاره هند حواله کردند.

حکومت ائتلافی در لاؤس

بتا ریخ ۲۱ جوزا (۱۱ جون) سه شهزاده لاؤس با هم موافقت کردند که یک حکومت ائتلافی تشکیل دهند، و این حکومت تحت ریاست شهزاده سوانا فو مازیم بیطرف های لاؤس تشکیل گردید.

اختلافات سه شهزاده لاؤسی که ریشه آن به ۱۹۵۴ یعنی پایان استعمار فرانسه در لاؤس میرسد از دو سال باطن طرف اوضاع لاؤس را درهم و برهم نموده بود.

این اختلافات خاصه اختلاف بین شهزاده بون اوم، زیم دست راست و شهزاده سوانا وننگ زیم پتتلاو (دست چپ) که از طرف قوای شرق و غرب حمایت و پشتیبانی میشدند بحرانی در حوزه جنوب شرق آسیا ایجاد کرده بود، طوریکه هر آن خطر تصادم شرق و غرب بر سر لاؤس احتمال میرفت.

موافقت شهزادگان لاؤس که در آن فشار پتتلاو و مخصوصاً بعد از اشغال شهر نامتا و اصرار امریکائو نمود بر ای خود داری از اعطای کمک های مالی به شهزاده بون اوم ذیدخل بود، تشکیل حکومت ائتلافی شهزاده سوانا فو از طرف شرق و غرب باخو شبینی و امید واری و پشتیبانی تأیید گردید و کنگفرانس ۱۴ عضوی ژنیور در جلسه ماه اسد خود نیز سند بیطرفی و تشکیل حکومت ائتلافی و بیطرفی لاؤس و قرار داد مربوط باین موضوع را تأیید کرد.

بنابراین مسئله لاؤس فعلاً باین شکل راه حل یافت اما مبصرین باین عقیده استند که با وجود این موافقت اوضاع عینکه در حوزه جنوب شرق آسیا وجود دارد و مشکلاتی که در داخل لاوس از نظر اجتماعی، اقتصادی و سیاسی موجود است خطر است که متوجه آرامش لاوس مییاشد.

الحاق ایریان شرابی باند ونیزیا

سوال ایریان غربی متعاقب آزادی اندونیزیا بوجود آمده است، یعنی در ۱۹۴۹ موقعیکه هالپند

آزادی اندونیزیا را تسلیم کرد و استعمار بیش از (۳۴۰) سال هالند در اندونیزیا پایان یافت اندونیزیا در صد الحاق ایریان غربی به آنکشور افتاد، ولی هالیند ایریان غربی را بیها نه های مختلف از قبیل اختلاف کلتوری و نژادی مردم آن با مردم اندونیزیا برای خود نگوید داشت.

حکومت اندونیزیا که در اوایل باین رویه هالیند انتقاد داشت از ۱۹۵۴ به بعد جدا در صد الحاق ایریان غربی با اندونیزیا برآمد و برای و عول به این مرام بموسسه ملل متحد نیز رجوع کرد. اما هنگامیکه مساعی اندونیزیا از طریق موسسه ملل متحد بشیجه فرسید در خارج کشور مذکور از ۱۹۵۷ به بعد به اقداماتی متوسل شد، تا هالیند را متقاعد کرد که ایریان غربی را با اندونیزیا بسپارند، اما مساعی اندونیزیا جز اینکه مناسبات هالیند و اندونیزیا را تیره و تیره تر گردانید و بحرانی را در آن دنطقه دنیا ایجاد کرد نتیجه نداد، بنابراین در جریان مسئله یکنوع رکود پدیدار گردیده در ماه قوس ۱۳۴۰ موقعیکه هند از طریق استعمار قوت توانست به استعمار زیر تکال درگوا، دیو و دمن خاتمه بدهد، اندونیزیا هم در صد الحاق ایریان غربی با اندونیزیا از راه توسل بقوه افتاد و دکتر سکار نوطی فرمانی بتاریخ ۱۹ دسمبر (۲۸ قوس ۱۳۴۰) یعنی دوز بهما اقدام هند بقوای اندونیزیا امر آماده باش صادر کرد. این اقدام دکتر سکار نو بیکبارگی توجه مردم جهان را بسوی ایریان غربی معطوف داشت.

اوتانت کفیل سرمنشی موسسه ملل متحد که بمواظب اقدام اندونیزیا و با فشاری هالیند پوره مستشمر بود در صد قراهم کردن زمیننه رفع اختلاف و کشیدگی بین اندونیزیا و هالیند افتاد، و مذاکراتی بین سفرای هالیند و اندونیزیا در واشنگتن بصورت سری آغاز گردید این مذاکرات که در ماه اپریل ناکام گردید، متعاقباً قوای ایلجاری اندونیزیا بنای وارد شدن بخاک ایریان غربی را گذاشتند و در داخل ایریان غربی پیش رفتند، این جریان زمیننه را برای تجدید مذاکرات سری و واشنگتن مساعد گردانید، و در ماه اسد ۱۳۴۱ مذاکرات مذکور بر اساس قبول طرح بنکر دیپلومات امریکایی از طرف جانبین قبول گردید. طبق این طرح ایریان غربی برای مدتی از تصرف هالیند برآمده تحت حمایت موسسه ملل متحد میگذراند و بعد به اساس یک ریفرنندم با اندونیزیا سپرده میشود.

این موافقت در جاگارتا و امستردام حسن استقبال شد و باین ترتیب زمیننه برای حل یک مسئله مغلق بین المللی در آید مساعد گردید.

ایریان غربی قسمت یکی از جزایر شرق الهند است که دارای ساحه ۱۵۱۰۰۰ میل مربع و ۷۳۰۰۰۰ نفوس میباشد.

ویتنام جنوبی

اوضاع در ویتنام جنوبی آرام نبوده مباحرات ویت کورک حزب مخالف ویتنام جنوبی علیه حکومت باوجود کمکهای مادی و معنوی و نظامی امریکا تشنج و ناآرامی را در ویتنام جنوبی ایجاد کرده که هنوز موجود است.

اتحادیه بزرگتر مالیزی

مفکوره اتحادیه بزرگتر مالیزی مسئله دیگری است که در حوزه جنوب شرق آسیا عرض وجود کرده و در راه عملی شدن این مفکوره قدم‌هایی برداشته شده. ظاهرً چنین استنباط گردیده که عبدالمرحوم صدر اعظم ملایا طریقی جهت تشکیل اتحادیه بزرگتر مالیزی دارد که آنرا با مقامات انگلیسی در میان گذاشته است.

این طرح عبارت از تشکیل یک اتحادیه است از فدراسیون ملایا و سنکاپور و بورنیوی شمالی و بروناوی که این سه مملکت مستعمره انگلیس میباشند.

بر اساس این طرح اتحادیه بزرگتر مالیزی دارای ساحه ۱۳۲۶۳۳ میل مربع و ۸ میلیون نفوس میباشد که ۵۰۶۹۰۰۰ میل مربع ساحه و ۶۶۹۰۰۰۰ نفوس متعلق به ملایا و باقی متعلق به منطقه تحت استعمار انگلیس است.

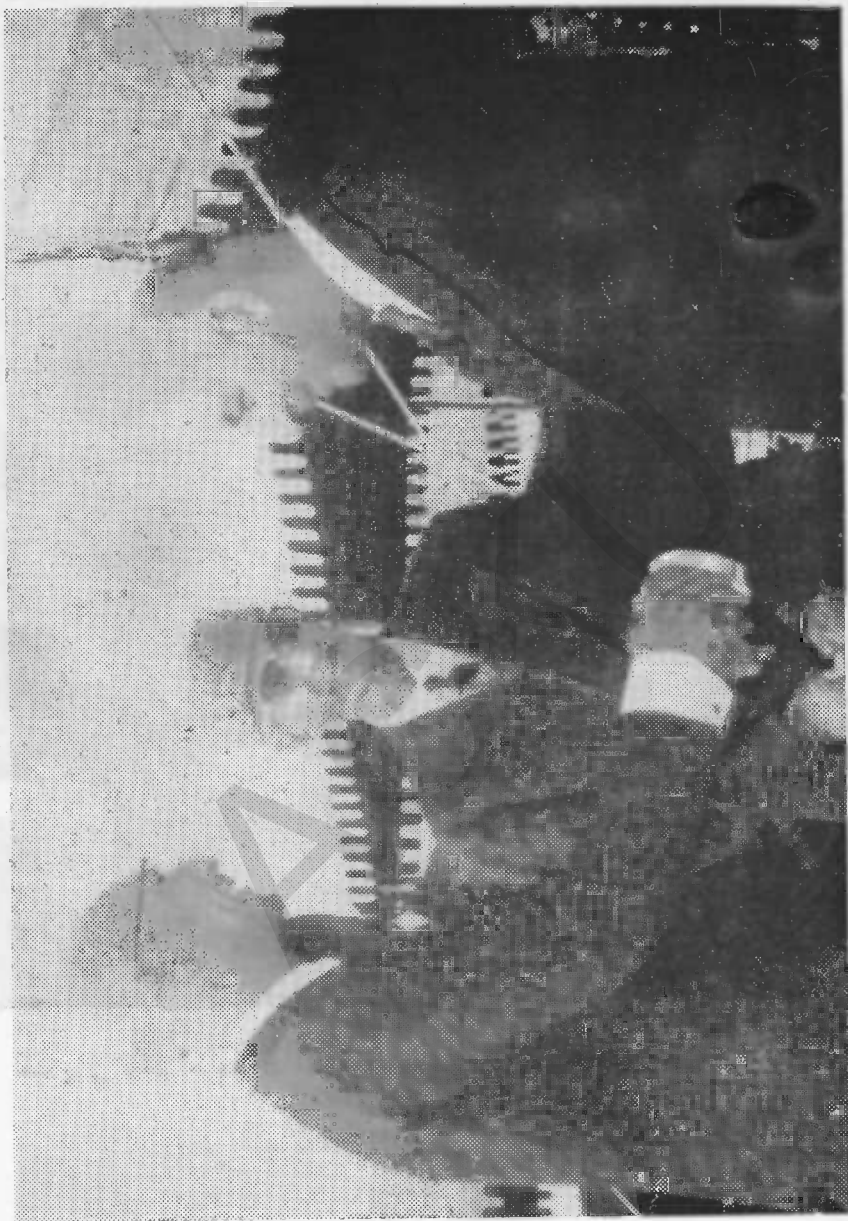
این طرح در خزان گذشته با مقامات انگلیسی از طرف عبدالرحمن صدر اعظم ملایا در میان گذاشته شد و مقامات انگلیسی موافقت خود را به طرح مذکور ابراز و کمیسیون را تعیین کردند تا به سنکاپور، بورنیو و بروناوی رفته نظریات مردم شان را حاصل کنند ولی در ماه های اخیر معلوم شد که قسمتی از مردم مناطق تحت استعمار انگلیس مخصوصاً احزاب مخالف خاصه حزب مخالف سنکاپور مخالفت خود را به تشکیل اتحادیه بزرگتر مالیزی ابراز داشته و مدعی شده اند که شمول در این اتحادیه مفهوم تمیز شکل استعمار انگلیس است در مناطق مذکور. قرار است با این جریان اتحادیه بزرگتر مالیزی در اوایل سال ۱۹۶۳ رسماً تشکیل شود.

ضمناً باید متذکر شد که فلپاین یکی از ممالک این حوزه مدعی است که بورنیوی شمالی نظر بدلیل که فلپاین دارد بفلپاین قرابت داشته و باید بفلپاین سپرده شود. ماگاپگال رئیس جمهور فلپاین این نظر خود را به حکومت انگلستان رسماً ابراز داشت و در این باره داخل اقدام شد، هر چند انگلستان نظر فلپاین را جدآورد کرد و مدعی فلپاین بر ادعای خود استوار است و بر آن پافشاری دارد.

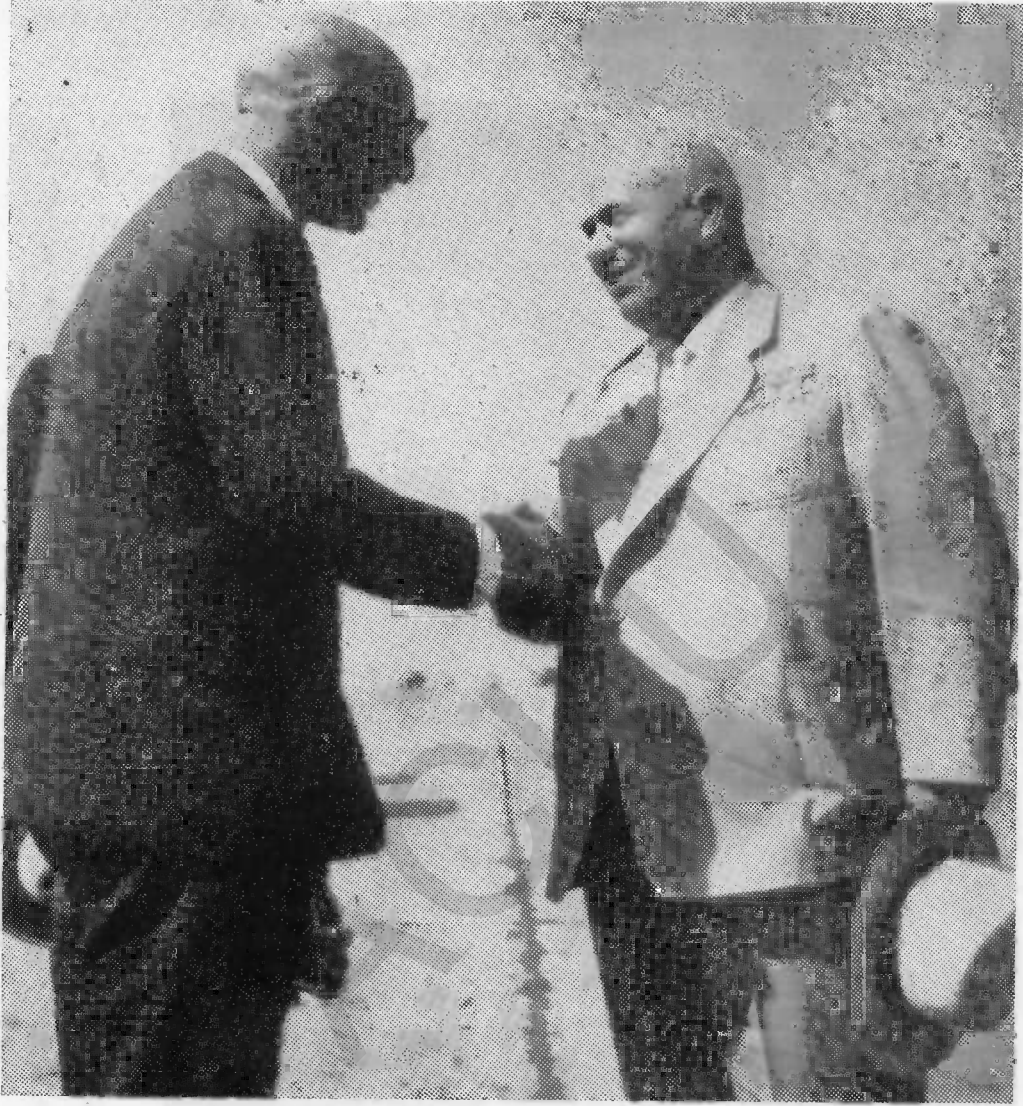
مخالفت ماگاپگال رئیس جمهور فلپاین و موقف فلپاین در این موضوع گذشته از اینکه یک مسئله جدید را در آن منطقه آسیا بوجود آورده است، از نظر روابط فلپاین با بلاک غرب نیز قابل ملاحظه است و این مخالفت گویا درز دیگر بست که در روابط فلپاین و بلاک غرب ایجاد شده. باین ترتیب یک نوع مخالفت دیگر بین کشورهای بلاک غرب بر سر یک مسئله که آهسته آهسته جدی میشود آغاز گردیده است.

رژیم جدید در برما

در ماه حوت کودتایی در برما رخ داد که رئیس این کودتا جنرال نیوین قوماندان قوای

هفته وخت چه همایونی معظم اعلی حضرت دا ۱۳۴۱ کال داسد په پښتانه نېټه د شوروی اتجا د د سردار اعظم پښاغلی زیکیټا خرو سچف د غیر رسمي بلنې په اثر شوروی اتجا د تشریف وړی د خوا جهوراتش په هوایی ګر کښې د والا حضرت - ارشال شاه ولی خان غازي د کابل فاتح او د پښاغلی سردار محمد داود سردار اعظم سره خدای پامانی کوی.

هما یونی معظم اعلیٰ حضرت ہنہ وخت چہدسیمفروبول پہہوایی دگرکی دشوری اتحاد دصدراعظم
یناغلی خروسجف لهخوایی هرکائی کیبزی :

نظامی برما بود. او و صدراعظم برما از کار برکنار شد، حکومت برما تجدید گردید و پارلمان برما منحل ساخته شد.

مبصرین این کودتا را که منجر به از بین رفتن و حبس او نو گردید به نفع نظریات او فوتلقی کردند، زیرا اوضاع برما قبل از کودتا شکل بحرانی داشت و چنین حدس زده می شد که مخالفت های داخلی بحرانی را در مملکت ایجاد کند که او نو فتواند آنرا مرتفع گرداند.

لذا جنرال نیوین که خود از شخصیت های معروف نظامی و سیاسی برماست و قبل از سال ۱۹۵۸ تا ۱۹۶۰ در برما زمام امور را در دست داشت و بمساعی شخص وی زمینه برای تجدید دموکراسی در برما و رویکار شدن او نو مساعد گردید با کودتای نظامی زمام امور مملکت را در دست گرفت و رژیم جدیدی را که بیشتر بقوه نظامی متکی است در برما رویکار کرد.

جدایی سوریه و مصر

سوریه که به اراده مردم آن در سال ۱۹۵۸ با مصر یکجا شده و جمهوریت متحد عربی را تشکیل داده بودند در ماه سپتامبر ۱۹۶۱ از این اتحادیه جدا گردید و دوات جداگانه را بنام جمهوریت سوریه تشکیل کرد.

این جدایی طی يك کودتا صورت گرفت که بریاست کزبری اجرا شد.

متعاقباً به انتخابات و تشکیل حکومت در سوریه پرداختند و در نتیجه انتخابات ناظم القدسی بحیث رئیس جمهور و معروف دوالیبی بحیث صدراعظم برگزیده شد.

معمولاً هنوز چندماه از این حکومت نگذشته بود که کودتای دیگر از طرف جنرال ظهوالدین قوماندان قوای نظامی سوریه صورت گرفت و حکومت نظامی تشکیل شد و پس از چند روز ناظم القدسی مجدداً بحیث رئیس جمهور عرض وجود کرد و بعداً سوریه به عضویت موسسه ملل متحد پذیرفته شد.

جمال عبدالناصر رئیس جمهور متحد عربی شهادت تاریخی را که ابراز داشت خود داری از استعمال سلاح به مقابل مردم سوریه جهت مقابله با کودتا و موافقت در امر شمول سوریه در موسسه ملل متحد بود.

آزادی کویت

کویت در ماه جون ۱۹۶۱ از طرف انگلستان آزاد شد و استعمار ۶۲ ساله انگلیس در کویت خاتمه یافت.

متعاقب آزادی کویت، عراق ادعای الحاق کویت را بعراق پیش کرد و مدعی شد که کویت در گذشته جزء عراق بوده است و باید به عراق ضم شود.

در برابر این ادعا که بقول بعضی منابع خبررسانی احضارات نظامی هم در پهلوداشت مقامات انگلیس عکس العمل نظامی ابراز داشتند و به سوقیات نظامی بطرف کویت و خلیج فارس پرداختند گرچه تصادمی رخ نداد و عبدالکریم قاسم صدر اعظم عراق مکرر ابراز داشت

که خیال حمله بر کویت را ندارد، معهذاً بکنوع ناآرامی در این حوزه بوجود آمد که در سایر مناطق عربی شرق میانه بی اثر نماند.

کود تا در لبنان و شورش در عراق

متعاقب خبر عزیمت یک دسته از قوای بحری انگلیس از پایگاه های انگلیس در ماه جدی، منابع خیر رسانی از یک کودتای فاکام در لبنان و شورش در شمال عراق اطلاع دادند گرچه از این دو اقدام نتیجه بدست نیامد اما بعضی مبصرین باین عقیده بودند که مسئله سوقیات نظامی قوای انگلیس و کودتای لبنان و شورش عراق بی ربط نبوده است.

بعض مبصرین این وقایع را منوط به نقشه هلال خصیب و نمود کردند نقشه هلال خصیب که یکی از نقشه های انگلیسی در شرق میانه است و وقتی توسط نوری السعید صدر اعظم مقتول عراق پیش برده میشد تشکیل یک منطقه جغرافیایی است بشکل هلال سبز که از فضا دیده میشود و آن شامل مناطق شاداب سوریه لبنان عراق و جزایر خلیج فارس میباشد.

این حوادث که در ماه جدی بوقوع پیوست تصادمات سرحدی بین سوریه و اسرائیل در درما های ما بعد حواله دئی بود که باعث یک سلسله نارامیهای جدید در شرق میانه گردید و یکبار دیگر انظار را متوجه اوضاع شرق میانه گردانید.

مسئله پهنونستان

سوال پهنونستان بازم لاینحل ماندولی مقاومت و مجاهدت مردم پهنونستان علیه قوای استعماری پاکستان حکومت پاکستان را بیشتر سراسیمه ساخت در حالیکه از یکطرف به حبس و زجر ملین پهنونستان پرداختند و برای خفه ساختن آواز آزادیخواهی مردم پهنونستان کوشیدند از طرف دیگر در صدد ایجاد مانع و تکلیف برای افغانستان برآمدند که این امر منجر به قطع روابط سیاسی افغانستان و پاکستان گردید.

یعنی حکومت پاکستان برای مسدود ساختن راه ترانزیتی عنعنوی افغانستان، قنصلگری افغانی را در پشاور و کالت تجاری افغانی را در چمن مسدود کرد و افغانستان را وادار نمود که بقطع روابط سیاسی با پاکستان بپردازد،

در ماه سرطان اعلیحضرت شهنشاه ایران سفری به پاکستان نمود و در پایان سفر اعلان شد که در امر اختلاف افغانستان و پاکستان میانجیگری خواهند کرد، این مساعی جمیله اعلیحضرت شهنشا، ایران که از طرف پاکستان نیز قبول شده بود از طرف افغانستان حسن استقبال گردید و اعلیحضرت شهنشاه بتاریخ ۴ اسد بدعوت اعلیحضرت معظم همایونی بافغانستان سفر کردند و با اعلیحضرت همایونی و رجال افغانی مذاکراتی نمودند و در پایان مذاکرات طی اعلامیه گفته شد که اعلیحضرت شهنشاه ایران مساعی جمیله شان را برای استقرار روابط سیاسی بین افغانستان و پاکستان دوام خواهند داد.

در آفریقا

الجزایر آزاد

با آخرین روزهای سال ۱۳۴۰ صفحات آخر فاجعه خونین الجزایر پایان یافت که خاصه از ۸ سال باینطرف یعنی از ۱۹۵۴ به بعد آغاز شده بود . در پایان سال ۴۱ موافقه ایویان بین نمایندگان حکومت آزاد الجزایر و نمایندگان دولت فرانسه امضاء شد و اساس آن متاثر که در الجزایر رویکار گردید و برای تفویض زمام امور الجزایر ب مردم آن سرزمین اقدام شد . و در روزهای اول سال ۴۱ قوه اجرائیه موقتی در الجزایر بریاست عبدالرحمن فارس یکی از ملیون الجزایر که در فرانسه محبوس بود تشکیل گردید .

بن بلا زعیم بزرگ الجزایری و جمیله بوپاشا از مجاهدین بنام الجزایر که برای چندین سال در محابس فرانسه میگذرانیدند با اساس قرارداد ایویان آزاد شد و در پیفر قدمیکه بتاريخ ۱۰ سرطان مطابق اول جو لایی در الجزایر صورت گرفت و در آن از مردم مطالبه شده بود که طرفدار آزادی الجزایر و همکاری با فرانسه استند یا نه نشان داد که اکثریت قاطع مردم الجزایر طرفدار آزادی آن سرزمین استند و بنابراین آزادی الجزایر با ختم پیفر قدم از طرف دولت فرانسه اعلام گردید و الجزایر پس از ۱۳۲ سال اسارت فرانسه بحیثیک کشور آزاد در شمال آفریقا عرض وجود کرد .

اختلافات زعمای الجزایر

اعلام بر طرفی عده از قوماندانهای نظامی الجزایر از طرف بن یوسف بن خده که مقارن آغاز پیفر ندیم در الجزایر تثبیت سر نوشت الجزایر صورت گرفت سبب شد که بن بلا زعیم الجزایری و معاون صدر اعظم حکومت آزاد الجزایر ، مخالفت خود را به این تصمیم حکومت آزاد الجزایر اعلام داشت و این اعلام مخالفت ، سایر مخالفت ها را بوجود آورد .

وقتی بن یوسف بن خده از تریپولی با لجزیره مرکز الجزایر رفت و از طرف هزاران نفر با حرارت استقبال شد بن بلا از رفتن با الجزایر خود داری کرد ، ولی بعد از اینکه هیئتی از نمایندگان حکومت بن یوسف بن خده در سرحدات المغرب رفته با بن بلا ملاقات و تبادل نظر کردند بن بلا اعلام کرد که با الجزایر می رود و بعداً روائه اوران یکی از مراکز مهم الجزایر شد که بصورت بی سابقه از طرف مردم استقبال گردید .

مخالفت بن بلا و بن خده تنها به بر طرفی قوماندان نظامی منحصر نماند ، بلکه معلوم شد که بن بلا اصلاً باروش بن خده در بسا موارد مخالف است و بنابراین بن بلا مدعی بود که شورای انقلاب الجزایر تشکیل شود و در باره آینده الجزایر فیصله کند و چنین وانمود شد که بن یوسف بن خده در شورای انقلاب به اقلیت است .

طرفداری قوای نظامی و مردم الجزایر از بن بلا پله بن بلا را در برابر بن خده سنگین گردانید طوری که بن بلا تشکیل یک اداره سیاسی را برای پیشبرد امور داخلی الجزایر تا تشکیل حکومت انتخابی با اساس فیصله شورای انقلاب الجزایر در تریپولی به بن یوسف پیشنهاد کرد .

بن يوسف بن خده گرچه در اول باين پيشنهاده مخالفت نمود مهربدا بعد بان روى موافقت نشان داد و اداره مذکور تشكيل و بن بلا نيز به الجزيره رفت که از طرف بن يوسف بن خده و مردم شهر با حرارت استقبال گرديد.

در اين اداره سياسى هفت نفر ضويت دارد که ۴ آن طرفدار بن بلا و ۳ نفر آن طرفدار بن خده است و باين ترتيب اکثريت بدست بن بلا آمد. و زمام اداره سياسى وى سپرده شد و اختلافات زعمای الجزایري با بان يافت.

در خلال اين حوادث يمنى از موقع امضای قرارداد با بان تا وقت آغاز ريفرندم در الجزایر فعاليت موسسه سرى نظامى (او، آ، اس) در الجزایر شدت کرد، طوريکه منجر بقتل صدها الجزایري بيگناه و ويرانى بسا تا-يسات در الجزایر گرديد، ولى با گرفتارى جنرال سالان رئيس موسسه مذکور وعده از پيروان آن اين فعاليت ها بطرف سقوط رفت تا بالاخره آخرين مقاومت افراطيون دست راستى فرانسوى با بان يافت.

تخليه بن زرت

مسئله تخليه بن زرت از قواى فرانسه در تابستان سال ۱۳۴۰ آغاز شده بود و پس از مقاومت خونين در بن زرت بين قواى فرانسه و قواى تونس مسئله به تعويق افتاده بود، گرچه با فيصله موسسه ملل متحد به نفع تونس، حق بجا نوب بودن تونس ثابت شد، معذالك موقعيکه مناسبات شرق و غرب بر سر مسئله برلين در خزان سال ۴۰ تيره و تيره تر مى گرديد، مسا بقات تسليحاتى شرق و غرب قوت ميگرفت. حبيب بورقيبه نظر به علايقى که با غرب دارد و طلبانه اظهار داشت که تا وقتيکه غرب به بن زرت احتياج داشته باشد تونس بندر مذکور را به اختيار فرانسه ميگذارد با اين ترتيب آزادهای خود مبنى بر تخليه فوري بن زرت از قواى فرانسه داوطلبانه منصرف شد.

معذالك در همين ماه گذشته اعلام گرديد که مذاكرات لد غم و زير دفاع تونس با مقامات حكومتى فرانسه نتيجه داد که با اساس آن روابط سياسى بين فرانسه و تونس برقرار شده موافقه راجع به برقرارى روابط سياسى با تونس بنظر حلقه های مربوط موافقت فرانسه به تخليه بندر بن زرت شناخته شد. لذا يك قدم ديگر برای حل يك مسئله مورد اختلاف ديگر در شمال افريقا برداشته شد.

مسئله انگولا و تبعيض نژادى افريقاى جنوبى

فشار پرنکال در انگولا بمنظور خفه ساختن صدای آزاديخواهى مردم آن سر زمين دوام دارد و مجاهدات مليون انگولا برای حصول آزادی شان در داخل و خارج آن مملکت ادامه يافت حكومت افريقاى جنوبى به سياست تبعيض نژادى كمافى السابق دوام داد و مساعى مردم جهان برای طرد اين سياست بجايى فرسید.

در كانگو

در كانگو مجاهده برای پايان بخشيدن به جدایی كانگا از كانگو دوام داشت، چو ميبى به حمايت دوستان خود با حيل مختلف، جدایی كانگا را از كانگو حفظ کرد.

درخزان گذشته قوای ملل متحد با قوای کتانکا تصادم کرد و نزدیک بود به تخریب کتانکا خاتمه داده شود. معینا در اثر حیل چومبی و حمایت دوستان وی این امر عملی شد، هر شیلد بکانگو آمد و با مقامات مربوط مذاکره کرد که آنهم نتیجه داد.

تا کنون چومبی به سیاست تجزیه کتانکا از کانگو دوام میدهد. طوریکه در همین ماه حکومت مرکزی کانگو ترتیباتی برای محاصره اقتصادی کتانکا گرفته است تا چومبی را به تغییر موقعش وادار سازد.

در اروپا

مسئله آلمان

مسئله آلمان در طول این دوره لاینحل ماند. اخطار اتحاد شوروی مبنی بر امضای قرارداد صلح با آلمان تا اخیر سال ۱۹۶۱ گرچه مناسبات شرق و غرب را تیره گردانید و منجر به تزوید مسابقه تسلیحات گردید، ولی انصراف اتحاد شوروی در آخر سال ۱۹۶۱ از تصمیمی که گرفته شده بود وضع آلمان و برلین بحال سابق باقی ماند که تا کنون دوام دارد.

اتحاد سیاسی اروپا

غیر از مسئله آلمان مهمترین مسئله که در اروپا موضوع بحث بود در طول این مدت در آن صرفه‌ساعی کامل بعمل آمده است مسئله تبدیل بازار مشترک با اتحادیه سیاسی اروپا است. اتحادیه که از مرام‌های اساس بازار مشترک اروپا بوده است.

مذاکراتیکه در بن و پاریس مکرر صورت گرفت و ملاقات‌هایی که بین ادنور و دوگول بعمل آمده زمینه را برای تشکیل این اتحادیه سیاسی مساعد گردانید.

اما سوال مهمی که از خزان سال گذشته باینطرف ایجاد شده و پیوسته جدی تر گردیده است، سوال شمول انگلستان در بازار مشترک اروپا است، چه انگلستان قبل‌ترین در مورد شمول بی‌بازار مشترک اروپا متردد مینمود نظر قطعی خود را برای شمول در بازار مذکور در ماه اسد گذشته ابراز داشت و بنابراین موضوع شمول انگلستان در بازار مشترک جدی شد.

در حالیکه انگلستان از یکطرف برای شمول در بازار مشترک اروپا ابراز آمادگی داشت و بمذاکرات آغاز نموده بود از طرف دیگر مسئله کامنولت بر تافیه و زیانیکه از شمول انگلستان متوجه ممالک عضو کامنولت میگردد برای انگلستان مشکلی ایجاد کرده بود که همین مشکلات سبب شد تا حکومت میک‌میلن در ماه سرطان کابینه خود را تغییر کامل بدهد تا بتواند با شرایط نو توافق کند.

اختلاف فرانسه و انگلستان:

اختلاف فرانسه با آمریکا و انگلستان در اکثر مسائل سیاسی جهان یک مشکل بزرگ غرب تلقی میشود چه فرانسه که با اساس نظریات استقلالی و گول می‌خواهد راه مستقلی را طی کند مانعی برای پیشبرد اکثر نظریات غرب گردیده و در سایه همین اختلافات اختلافی بین فرانسه و انگلستان در اروپا نیز وجود آمده است.

زیرا فرانسه آرزو دارد با تشکیل اتحادیه سیاسی اروپا قیادت و مرکزیت اروپا را در فرانسه منتقل گرداند، در حالیکه اگر انگلستان وارد بازار مشترک اروپا میشود ممکن است موقع فرانسه را انگلستان اخلال کند، بنابراین برای انگلستان مخالفت فرانسه مشکلی است که در اکثر موارد مانع ورود آن مملکت در بازار مشترک اروپا میگردد.

کنگره بیست و دومین حزب کمونیست اتحاد شوروی

در این کنگره که در ماه میزان افتتاح گردید یکبار دیگر بر سیاست دوره ستالین حمله شد و اساس فیصله حزب امای یک عده شهرها و مراکز تبدیل گردید.

در امریکا

مبارزه چپ و راست در امریکای لاتین

آنچه در حوادث نیم کره غربی یعنی قاره امریکا قابل توجه بود مجادلاتی بود که در طول این مدت در امریکای مرکزی و جنوبی احساس میشد، این مبارزه که پیشقدم و پیش رو آن فیدل کاسترو است در هر کجا منجر به حوادثی گردید و باعث انتقال قدرت بدست های مختلف شد از قبیل از بین رفتن کادروس رئیس جمهور برازیل، کودتای پرو و امثال آن، اما مهمترین این جریانات مساعی امریکاست در شورای موسسه کشورهای امریکای در پونتادل ایستی برای اخراج کیوبا از آن موسسه که با وجود کوشش های امریکا به نتیجه نرسید، زیرا در جلسه مذکور کشورهای بزرگ امریکای لاتین از قبیل ارجنتاین، برازیل، چلی، اکوادور، بولیویا و مکسیکو اررای دادن بر موضوع استنکاف ورزیدند.

در موسسه ملل متحد

همریشید سرمنشی موسسه ملل متحد که برای مذاکره بر مسئله پایان بخشیدن به تجزیه کتانگا عازم کانگو شده بود در ۱۸ ماه سپتمبر ۱۹۶۱ مطابق ۲۷ سنبله ۱۳۴۰ موقع ازگشت از کانگو در اثر سقوط طیاره کشته شد،

مرگ همرشید در راه اجرای وظیفه در حالیکه از یک طرف باناً ثرعمومی تلقی گردید مخصوصاً که امکان قتل همرشید توسط مخالفین مسئله کتانگا احساس گردید، از طرف دیگر فقدان سرمنشی موسسه ملل متحد زمینه را برای تقویه اختلافی که بین شرق و غرب از یکسال باینطرف بر سر مقام دارالانشاء موسسه ملل متحد ایجاد شده بود مساعد گردانید.

یعنی بلاک شرق میخواست مقام دارالانشاء را سرمنشی پیش ببرد که یکی مربوط به بلاک شرق، دیگری از بلاک غرب و سومی نماینده بیطرف ها باشد.

بالاخره در اثر مشاجرات زیاد هر دو طرف باین نتیجه رسیدند که اوتانت نماینده برابریت کفیل سرمنشی موسسه ملل متحد کار کند و دارای مشا و رینی باشد که در آن باره بین شرق و غرب موافقت حاصل شد و اوتانت در ماه هفتم کفیل سرمنشی موسسه ملل متحد گردید.

قرضه موسسه ملل متحد

یکی از خدمات او تاننت بمنظور ادامه فعالیت های موسسه ملل متحد در کانگو و سایر نقاط جهان نشر اسناد قرضه دوصد ملیون دالر از ممالک جهانست که يك تعداد اسناد مذکور از طرف یکمده از دول جهان خریداری شده است .

موضوعات شانزدهمین دوره مجمع عمومی موسسه ملل متحد

در جلسات شانزدهمین دوره مجمع عمومی موسسه ملل متحد موضوعات ذیل ارائه گردید

موضوع استعمار ، مسئله کیوبا ، موضوع نمایندگی مردم چین در ملل متحد ، موضوع الجزایر ، مسئله خلع-لاح ، مسئله عمان ، مسئله پناه گزینان فلسطین ، موضوع تبعیض نژادی در افریقای جنوبی ، مسئله تیروول جنوبی ، دوره ده ساله انکشاف اقتصادی ، تأسیس بانک غذا ، موضوع انگولا ، مسئله رواندا اورندی ، تقسیمات عادلانه ، جغرافیایی و توریع مناصب ووظایف دارالانشائی ملل متحد و شعبات مربوط آن ، موضوع توزیع اسناد قرضه ملل متحد که مجمع در باره هر موضوع توصیه های نموده است .

همکاری در امور کیمیا فنی

سفر جان گلین کیهان نورد امریکائی بتاريخ ۳ حوت (۲۱ فروری) به کیهان و بازگشت موافقانه وی بزمین زمینه را برای همکاری علمی بین شرق و غرب مساعد کردانید ، خروسچف صدر اعظم اتحاد شوروی پس از تبریک این موافقت امریکا به کنیدی پیشنهاد کرد که در امور کیهانی و تسخیر کیهان اتحاد شوروی و امریکاه همکاری کنند که این پیشنهاد خروسچف از طرف کنیدی حسن استقبال گردید .

کنفرانس ها

کنفرانس بلگراد

یکی از مهمترین کنفرانس های بین المللی که در ماه سنبله ۱۳۴۰ در بلگراد دایر گردید کنفرانس سران کشورهای بیطرف است .

در این کنفرانس سران ۲۵ مملکت بیطرف جهان شرکت ورزیدند و روی مسایل بین المللی و روابط شرق و غرب مباحثه کردند .

در کنفرانس افغانستان - حکومت الجزایر را برسمیت شناخت و ازین رویه دولت افغانستان عده از ممالک جهان پیروی کردند .

کنفرانس که در يك وقت بحرانی روابط شرق و غرب دایر گردید . طی مکتوبی از طرف سران کشورهای بی طرف عنوان رئیس جمهور کنیدی و صدراعظم خروسچف از دو زعمیم مذکور خواهش کرد که برای رفع خطرات جنگ جهان اقدام جدی نمایند .

کنفرانس ۱۷ عضوی خلع سلاح

در ماه فروری خرو سچف صدراعظم اتحاد شوروی از دول بزرگ غرب دعوت کرد که کنفرانسی از سران دول در ژنیو تشکیل و روی مسئله خلع سلاح غور و فیصله بنمايد .
این دعوت در مراکز دول غرب با تأمل و دقت تلقی شد ، بالاخره کنیدی تصریح کرد که باید کنفرانس بسویه وزرای خارجه بعمل آید این پیشنهاد را مسکو استقبال نمود و پیشنهادی عینی بر تشکیل کنفرانس ۱۸ عضوی خلع سلاح که در آن وزرای خارجه ۵ کشور بزرگ غرب ۵ کشور بزرگ شرق و ۸ کشور بیطرف شامل باشد تقدیم نمود که از طرف امریکا و انگلستان پذیرفته شد ولی فرانسه از شمول در کنفرانس خودداری کرد ، نمایندگان ۱۷ مملکت بتاریخ ۱۵ مارچ در ژنیو گرد آمدند و روی مسئله خلع سلاح مذاکره کردند .
این مذاکرات تا جائی پیش رفت ولی پس از مدتی بر کوه مواجهه شد و اکنون کنفرانس سقرط نکرده است ولو از آن نتیجه مثبت و مؤثر بدست نیامده است .

کنفرانس اکرا و کنفرانس مسکو

در حالیکه کنفرانس ژنیو بارکو در و برو بود نمایندگان بیش از صد مملکت جهان در اکرا گرد آمدند و راجع بخلع سلاح و جهان بدون بمب مذاکره کردند و همه طرفداری خود را از خلع سلاح ابراز داشتند ، متعاقباً کنفرانس در مسکو ابر شد که در آن نیز یک عده کشورهای جهان اشتراک و برای دریافت راههای رسیدن به خلع سلاح و قطع آزمایش های ذروی شور و مذاکره کردند .

گرچه از این کنفرانس نتیجه واضعی عاید نشد ، معذک دوام مساعی برای خلع سلاح قدم های شناخته شد که در راه رسیدن به هدف عالی خلع سلاح پنداشته می شود .

موفقیت تازه اتحاد شوروی

بتاریخ ۱۱ اگست اتحاد شوروی موفق شد سفینه فضایی وستوک سوم را که در آن میجر اندریان نیکولایف بوده ، بفضای خارجی پرتاب کند و متعاقباً بتاریخ ۱۲ اگست در حالیکه وستوک سوم در فضا بگردش خود ادامه میداد وستوک چهارم را به کیهان پرتاب کرد .
فضانورد وستوک چهارم بناغلی پاپیل پوپو و بیچ بود ، این دو نفر فضا نورد اولی پس از تقریباً ۴ روز و دومی پس از تقریباً سه روز بتاریخ ۱۵ اگست یعنی اولی ساعت ۵۵ ر ۹ و دومی ساعت ده و یک دقیقه وقت مسکو در (کارکاندا) یکی از شهرهای فزاقستان بر زمین فرود آمدند .
این دو فضا نورد در موقع گردش بدو را دور زمین باهم رابطه مغناطیسی قایم کردند و باهم دیگر صحبت نمودند .

سفر این دو فضا نورد اتحاد شوروی در یک وقت بفضا یک صفحه تازه دیگریست ، که بروی بشر بروی تسخیر کیهان باز گردید و اکثر عقده های علمی را حل نمود این مسافرت مشترک یکبار دیگر تفوق علمی اتحاد شوروی را در عالم کیهان نوردی در جهان اثبات کرد .

(انجام)

(بقیه از صفحه ۵۶)

چون پروگرام های موسسات علمی حاوی تد ریس مضامین مربوط بطور نظری میباشد برای آنکه به جنبه عملی و اختصاصی وظایف عدلی نیز توجه کافی بعمل آمده باشد وزارت عدلیه پروگرام پوهنخی شرعیات را که فارغ التحصیلان آن در د وایر و محاکم عدلی استخدام میشوند مورد مطالعه عمیق قرارداد - در نتیجه بر اساس نیاز مندی های خود یک پروگرام دوساله تد ریس را ترتیب نموده و بوزارت معا رف تقد یم کرد - این پروگرام بعد از اینکه از طرف کمیته عالی پوهنتون مورد غور قرار گرفت، تایید شد و به تصویب شورای عالی پوهنتون نیز رسید .

بر اساس پروگرام مذکور فارغ التحصیلان پوهنخی شرعیات بعد از اخذ لیسانس يك سال مضامین مختلف عدلی را فرا گرفته و بعد ، شش ماه در محاکم بطور ستاژ کار و مطالعه میکنند . سپس در ظرف شش ماه دیگر يك رساله عامی بشکل مونوگراف را جمع به یکی از موضوعات عدلی تحریر و در اثر آن به اخذ شهادت نامه مافوق لیسانس نایل میگرددند . و بعد در وزارت عدلیه مقرر میشوند .

س: امتیازاتی که قضات و کارکنان محاکم نسبت به ماورین دارند از چه قبیل است؟
ج: بطور عام قضات و سایر کارکنان محاکم مانند کافه ماورین دولت تابع احکام اصولنامه استخدام ترفیع و تقاعد ماورین ملکی افغانستان میباشد .
یگانه امتیازیکه درین زمینه وجود دارد عبارتست از اینکه: تقرر قضات محاکم صرف نظر از درجه رتبه آن ها از طرف مقامات صالحه صورت میگیرد . در مورد اشغال کرسی های بالاتر از رتبه شان نیز به قضات محاکم امتیاز داده شد ، که تا سه رتبه بالاتر را مانند متخصصین کفالت کنند

س: وزارت عدلیه از سنبله ۱۳۴۰ تا حال کدام تعلیمات نامه و یا اصول نامه دیگری در امور عدلی مطابق شرع محمدی (ص) پیشنهاد کرده است یا نه؟
ج: در ظرف سال گذشته چند پروژه اصول نامه تهیه و بمقامات صالحه تقدیم گردیده ولی تاکنون تمام مراحل قانونی خود را نه پیموده است .

س: لطفا توضیح کنید که فعلا در تمام مملکت چند محکمه ابتدایی ، چند محکمه مرافعه و تمیز وجود دارد ، بچه تعداد قاضی و مفتی در این محاکم شامل کاراند ؟ و تعداد مجموعی قضات و مفتیها در تمام افغانستان چقدر است ؟

ج: در تشکیل محاکم ، اساس تشکیلات اداری مملکت در نظر گرفته شده است . برای هر واحد اداری از درجه حکومت محلی تا حکومت کلان تشکیل يك محکمه ابتدایی منظور شده ، در مراکز حکومت اهلی و ولایات يك يك محکمه مرافعه و در مرکز مملکت يك محکمه تمیز وجود دارد محاکم ابتدایی به قضایای حقوقی و جزایی در مرحله اول و همچنین به امور وثائق عمومی رسیدگی میکنند .

محاكم مرافعه به این موضوعات در مرحله استینافی و محکمه تمیز در مرحله تمیز، رسیدگی مینماید .

در پهلوی این اساس ملاحظات دیگری هم از قبیل تنظیم بهتر وظایف قضایی و جلوگیری از تاخیر در اجرای امور بسبب تراکم کار در يك محکمه نیز مدنظر گرفته شده است . در نتیجه همین ملاحظات دو محکمه ایکه در جواب سوال دوم و هشتم آن بتفصیل صحبت شده بنام محکمه و نایق کابل و محکمه جزای کابل تشکیل گردیده اند .

تعداد مجموعی محاکم عدلی افغانستان هجارتست از (۱۸۸) محکمه به تفصیل ذیل:

- ۱- محاکم ابتدا یبه (۱۶۲)
  - ۲- مرافعه (۱۸)
  - ۳- محکمه تمیز (يك)
  - ۴- محکمه و نایق کابل (يك)
  - ۵- محکمه جزائی کابل (يك)
- رین محاکم به تعداد ذیل قضات و مفتیان اجرای وظیفه مینمایند.
- ۱- رئیس تمیز ۱ نفر
  - ۲- اعضای تمیز ۹
  - ۳- قضات ۱۸۷
  - ۴- مفتیان ۲۲۵
  - جمله ۴۲۲

س : در قسمت محاکم و نایق و وجود و وضع آن چه تسویلات و اقدامات بعمل آمده است و در تمام

کشور چند محکمه و نایق وجود دارد؟

ج : اساساً امور و نایق از طرف عین همان محکمه عدلیه اجراء میشود که صلاحیت حل و فصل دعاوی را دارد ، در مراکز ولایات و حکومتات اعلی که محاکم مرافعه وجود دارد امور و نایق به محاکم مذکور سپرده شده است .

وزارت عدلیه در ۱۳۳۶ بعد از آنکه امور و نایق شهر کابل را به چنان پیمانها زیاد دید که اجرای آن از طرف محکمه مرافعه ولایت کابل باعث تاخیر و رسیدگی به سائر وظایف آن محکمه می شد ، يك محکمه و نایق را در پای تخت تشکیل نمود درین محکمه بنام و نایقیکه منجر بدعوی نباشد اجراء میگردد . و تشکیل آن در اجرای امور محاکم کابل و تنظیم آن موثر و مفید ثابت گردیده است .

س ، آیا در تشکیلات وزارت عدلیه و محاکم عدلی مملکت تغییراتی وارد شده است یا نه و اگر وارد شده از چه قرار است؟

ج: در تشکیلات دواير محاکم عدلیه هموما مقدار کار و ضرورت ادارات در محاکم در نظر گرفته شده و لهذا در بعضی محاکم که کثرت و تراکم وظایف دیده شده برای آن مفتیان یا محرران زیاد تر در تشکیل گنجا فیده شده است.

درین سال مهمترین تحول عمده که در تشکیلات وزارت عدلیه رخ داده عبارت است از ارتباط محاکم مامورین ملکی باین وزارت که بعد از تعدیل ماده اول اساسنامه تشکیل محاکم و اصول محاکمه مامورین ملکی صورت گرفته است. محاکم مامورین ملکی عبارتند از یک محکمه تمیز، یک محکمه مرافعه و یک محکمه ابتدائیه در مرکز، در ولایات مجالس مشوره حیثیت محاکم ابتدائیه یا مرافعه مامورین ملکی را دارد.

س: از جمله دعاوی که در محاکم عدلیه راجع میشود روی هم رفته کدام موضوعات بیشتر دیده میشود؟

ج: جواب این سوال چیز اینکه مدت معینی مانند یک سال را در نظر بگیریم بدیهه گر شکلی ترتیب نمی تواند شد. بناء برین اگر سالهای ۲۹-۱۳۴۰ را بطور نمونه مثال بیاوریم میبینیم که از روی احصائیه وزارت عدلیه، در خلال این سال فقرات - جزائی که در محاکم فیصله گردیده نسبت به فقرات حقوقی بیشتر است.

س: پیمانۀ دعوی در محاکم عدلیه در طول یک سال گذشته نسبت به سال قبل بیشتر بوده یا نه؟

ج: تعداد فیصله ها در سال گذشته در برخی از انواع قضا یا نسبت به سال پیشتر زیاد تر و در برخی دیگر از انواع قضا یا کمتر بوده است.

س: در باره تمرکز موسسات قضایی مملکت چه نظریه دارید و فعلاً از طرف وزارت درین مورد چه اقدام شده است؟

ج: موسسات عدلیه مملکت اکنون هم متمرکز است. وزارت عدلیه همواره سعی میورزد هم آهنکی و نظم و نسق را در امور محاکم حفظ بدارد تصمیم اخیر دولت را جمع به مربوط ساختن محاکم مامورین ملکی به وزارت عدلیه نیز متکی بر همین اساس است، و امید می رود در آینده تنظیم بیشتری در این قسمت پدید آید.

س: اگر جلالتمابیی راجع باهور عدلیه کشور نظریات و گفتنی های داشته باشند با ابراز آن مننون فرمایند،

ج: دولت افغانستان که در راه انکشاف حیاتی خود قدم های متین برداشته و میبردارد به تنظیم مزید دستگاه عدالت خود نیز توجه زیاد دارد تا همه موسسات آن با شرایط زندگی اجتماع آن هم آهنک باشد. وزارت عدلیه امید واثق دارد در پرتو ارشادات و نظریات اولیای دولت نظم و پیشرفت مزیدی را در امور عدلیه تامین نماید.

(بقیه صفحه ۵۸)

س : در پایان سال تعلیمی (۱۳۴۰) بچه تعداد از محصلان بنو و نخی عالی پولیس فارغ و بجامه تقدیم شده اند؟؟

و آیا بچه تعداد مامورین و یافارغ التحصیلان در شقوق حکام و امنیه بخارج اعزام شده اند؟؟
ج : در پایان سال تعلیمی (۱۳۴۰) (۳۸) نفر کمیسار و (۳۷) ساتنوال از بنو و نخی عالی پولیس فارغ و در دستگاہ امنی داخل فعالیت گردیده اند .

وزارت داخله در اعزام اشخاص غرض تحصیلات عالی و یا بطور سگالرشیب هم تا جایکه ممکن است اقدامات نموده و مینماید .

س : آیا جنایات در کشور نسبت بسالهای گذشته تقلیل یافته یا نه؟؟ اگر یافته از چه قرار است؟؟

ج : اصلاحات تقسیمات ملکیه - تقرر حکام تعلیم یافته ، سپردن امور مربوط به پولیس - ان فنی و مسلکی ، رویکار شدن تشکیلات اساسی پولیس در بعضی مراکز ولایات - وجود آمدن دستگاہ ها و لابراتوار های فنی که در برابر سوالهای بیشتر شما بصورت مفصل معلومات داده شده است طبعاً از وقوع جنایات جلوگیری مینماید . - چنانچه روی یک احصایه ای که بدست آمده درین سال تعداد وقایع نسبت بسال گذشته بیش از بیست فیصد تقلیل یافته است .
وزارت داخله امید قوی دارد تا گرافهای سالهای مابعد تعداد جنایات را در سرتاسر مملکت پایان تر نشان داده رود .

س : برای تثبیت احصایه نفوس مملکت چه اقدامات شده و فعلاً چه اقداماتی جاریست؟؟
ج : امور نفوس شماری از نظر تسجیل نفوس الی سال (۱۳۴۰-) در ولایات و حکومت اعلی ذیل شروع شده است .

ولایت کابل - ولایت قطن - ولایت مزارشرف - ولایت هرات - حکومت اعلی فرام - گرشک میمنه - شیرخان ، بدخشان ، تالقان - پروان - بامیان و غوروات تکمیل گردیده و تنها بعضی حصص حکومت اعلی ارزگان و غزنی باقی مانده است .

در ولایت قندهار از سال (۱۳۴۰) به این طرف تسجیل نفوس بسرعت اقتضام پیش میرود که منقریب ختم خواهد شد .

۲- درباره احصایه نفوس مملکت وزارت داخله تصمیم گرفته که نفوس شماری عمومی راتحت جداول مرتبه در یک مدت معین وطنی سه مرحله اجرا نماید . که روی این منظور جداول مطلوبه بمراجعه تفویض و مرحله اولیه نفوس شماری مملکت تحت حریان قرار دارد .
س : وزارت داخله در مورد ناقلان چه تسهیلاتی فراهم کرده است؟؟

ج : وزارت داخله همه ساله یک تعداد خانواری های بی بضاعت و بی زمین و یک عده کوچیها و همچنان مهاجرینی را که از خارج باین مملکت هجرت مینمایند مطابق حد ایت تعلیمات تازمه های مرتبه در در ولایات کشور مسکون - آخته و به آنها زمین اعطاء مینماید و بر علاوه زمین یک مقدار پول صورت هجانی و تقاوی که با قساط - طویل المدت آنرا میپردازند بدسترس شان میگذارد .

که البته تطبیق این پروگرام از یک طرف در آبادی و سرسبزی مملکت تاثیر بارزی داشته و از جانب دیگر مردمان پریشان و آواره و مهاجر را مسکون و مأمون میسازد .
س: در سیستم تشکیلات اداری وزارت داخله با آغاز سال (۱۳۴۱) چه تنقیصات و یا از دیادی

بعمل آمده است؟؟

ج: تعدیلات وارده قرار آتیست .

الف:- تعدیل مدیریت اوراق به مدیرین آرشیف .

آرشیف که اکنون در اکثریه وزارت خانمها جانشین اوراق گردیده بعد از یک سلسله مطالعات و تنقیعات که روی اجراءات آرشیف های سائر وزارت حافظا بعمل آمد صورت تشکیل یک آرشیف تقریباً جامع در وزارت داخله ترتیب و بعد از منظوری مقامات صالحه بتاریخ اول برج میزان شروع بکار نمود .

برای اكمال اعضای مدیریت آرشیف تا یک اندازه از کارگران سابقه عموم شعبات تنقیصاتی بعمل آمد و ضمناً چند نفر تا بیست اجیر و یکمده مامورین در اصل تشکیل افرو گردیدند. فعلاً مدیریت آرشیف این وزارت دارای شعبات ارتباطه، تحریرات مرکزی، اجرائیه، حفظیه بوده و تعداد اعضای آن بصورت مجموعی به (۳۸) نفر میرسد نتیجه که تا کنون از این تشکیل گرفته شده قناعت بخش است

ب: در جریان سال (۱۳۴۰) یک شعبه از مدیریت قلم مخصوص وزارت داخله لغو و عوض آن یکمده یریت اخذ اطلاعات تشکیل گردید .

ج: ماموریت ادارت محلی ما فند بلدییه هارادر وزارت داخله اجرا مینمایند .

قبلاً مستقیماً بمقام وزارت ارتباط داشت ولی بمنظور اینکه امور مربوط بصورت بهتر اجرا بتوفاد شد . ماموریت ادارات محلی در چوکات مدیریت عمومی اداری وزارت شامل گردید .

س: چه تعداد حکام ما را طبقه تحصیل کرده از قبیل لیسانسها و فارغ التحصیلان

مکاتب حکام و غیره تشکیل میدهد؟؟

ج: فعلاً در حدود پنجاه فیصد حکام مالیه لیسانسها و فارغ التحصیلان مکتب حکام میباشد علاوه بر شعبات اداری مرکز و اطراف هم یکمده از لیسانسها، بکلوریا پاسها اجرای وظیفه مینمایند .
(ختم)

(بقیه از صفحه ۶۰)

الف : در شعبات تیلیفون و تیلگراف مرکز ولایات به تعداد دیل پرسنل موجود است .

۱ ر مامور	۴۶ نفر
۲ ر پرسنل فنی	۲۶۹
۳ ر مستخدم	۱۳۲۹

ب ر مجموع تعداد مامورین و مستخدمین مرکز ولایات در شق پست قرار ذیل است:

۱- مامور	۶۰۰ نفر
۲- مستخدم	۲۰۰۰

ج : راجع به تعلیم و تربیه پرسنل فنی واداری چه اقدامات شده و در ظرف پلان اول بچه تعداد متعلم عازم خارج گردیده است .

ج : در خارج فعلاً به تعداد (باز ده) نفر متعلم در شق تیلیفون و تیلگراف و به تعداد (دو نفر) در شق پستی مصروف فرا گرفتن تعلیمات عالی میباشند .

در داخل در رشته تیلیفون و تیلگراف در طول پنجسال وزارت مخابرات یک تعداد نفر لین انسیکتر را تحت پروگرام یک ساله برای واری امور مربوطه لینهای تیلیفون تربیه نموده است .

علاوتاً در طول مدت مذکور (۴۰) نفر تیلگرافی در مکتب مخابرات تحت پروگرام دو ساله تربیه شده است .

وزارت مخابرات در سال گذشته یک نفر از مامورین خود را برای یک دور . شش ماه بغرض ستازد زامور پستی بفرانسه اعزام نموده که شخص مذکور با موفقیت تام برگشت . در داخل برای تربیه مامورین بسویه وظایف اجرا بیوی یک مکتب پستی وجود دارد دوره این مکتب سه سال میباشد و دران بیست نفر متعلمین فارغ التحصیل صنف (۶) شامل گردیده و بعد از تحصیل سه سال به مسایل فنی واداری پست آشنایی حاصل میکنند علاوه بر آن در ماه حمل سال (۴۱) برای بلند بردن سویه فنی واداری مامورین شامل کار شعبات پستی یک کورس یک ساله برای بیست نفر در مرکز وزارت مخابرات دایر گردید که فعلاً جاری و تا اخیر سال ادامه خواهد داشت .

س : اتحادیه بین المللی نیلی کمو نیکا سیون و اتحادیه پستی جهانی که هر دو از جمله موسسات اختصاصی ملل متحد اند با وزارت مخابرات چه نوع معاونت های نموده اند ؟

ج : در قسمت اتحادیه پستی جهانی باید گفته شود که در گذشته با وزارت مخابرات کدام امدادی نکرده زیرا اصلاً وظیفه اتحادیه مذکور بصورت عموم تدوین و ترتیب مقررات پستی بین المللی و ابلاغ نمودن معلومات و هدایات راجع به مسایل پستی بین المللی میباشد .

اما اتحادیه بین المللی نیلی کمو نیکا سیون از نگاه تهیه پرسنل فنی با وزارت مخابرات همکاری نموده ، چنانچه با اساس همین معاونت است که در وزارت مخابرات یک نفر مشاور

تلفون و چیتل سیستم، بکنفر تکنیشین برای دستگاه‌های بی‌سیم و بکنفر تکنیشین دیگر در شق چیتل سیستم فعلاً ایقای وظیفه مینمایند.

س : در قسمت تعمیرات مخابراتی و پستی در طول پلان پنج ساله اول چه اقداماتی بعمل آمد است؟

ج : در قسمت تعمیرات برای پسته‌خانه ها و تیلفون‌خانه‌ها هم طبق پلان پیش بینی شده و اعتباراتی که از حکومت دریافت کرده بود وزارت مخابرات اقداماتی را در دست گرفت بصورت عمومی میتوان گفت که وزارت مخابرات بیش از (۴۰) ساختمان خرد و بزرگ را در مرکز ولایات تعمیر و مورد استفاده قرار داد از جمله این ساختمانها تعمیر (۱۵) موضع از قبیل پسته خانه مرکزی، تیلفونخانه اتومات کابل، عمارت چیتل سیستم غزنه، و قندهار، مزار شریف، پلخمری، تعمیر تیلگرافخانه‌های ننکرهار، پلخمری قندوز، بهارک، بدخشان، گردیز، فراه، مخابرات قندهار، برودکاست و استودیو کابل قابل تذکر بوده و در هر یک از این عمارات از یک میلیون الی پانزده میلیون افغانی مصرف شده است.

س : از توضیحات شما راجع به تکاتیکه بین سرویس پست و تیلی کومو فیکس - بیون مشترک بود لطفاً راجع به هر یک از سرویس های مذکور جداگانه معلومات بدیدید. ابتداء میخواستیم بدانیم که فعلاً توسط تیلفون و رادیو تیلفون میتوانیم با کدام شهرها در داخل و با کدام ممالک در خارج تماس بگیریم :

ج : در داخل مملکت فعلاً توسط تیلفون بصورت شبکه میتوان راساً از کابل با قظن مزار شریف، شبرغان، غزنه، قندهار، فراه، هرات، بدخشان، پکتیا، ننکرهار و میمنه مخابره نمود.

این نوع مخابره قسماً توسط لین چیتل سیستم و یالین فزیکس و قسماً توسط دستگاه های رادیو تیلفون اجراء میشود. با سایر نقاط مملکت مخابره بصورت غیر مستقیم صورت میگیرد در خارج کشور ارتباط رادیو تیلفونی مستقیم از کابل پاریس، لندن، مسکو، دهللی، و کراچی یومیه تحت پروگرام معین برقرار بوده و از طریق پاریس و لندن مخابره را دیو تیلفونی کابل با سایر ممالک اروپایی، آسیایی و امریکایی اجراء میشود.

س : از دستگاه تیلی فوتو تا حال چه کار گرفته شده است ؟

ج : از دستگاه تیلی فوتو تا کنون در قسمت اخذ و ارسال فوتو عندالضرورت بین کابل مسکو، لندن و پاریس استفاده شده است. برای سرویس تیلی فوتو فعلاً پروگرام معینی در دست نیست. اما این سرویس برای اجرای مخابره همیشه آماده است و چون مخابره تیلگرافی و تیلفونی در طول روز راساً باستیشن های مهم خارجی برقرار است لذا بواسیله این تماس میتوان دستگاه تیلی فوتورا در هر وقتیکه ضرورت احساس شود بزودترین فرصت بکار انداخت.

س : میخواهیم بدانیم مخابره تیلگرافی در داخل و خارج با کدام نقاط صورت گرفته میتواند.

ج : مخابره تیلگرافی در داخل کشور بین کابل، پروان، بامیان، پلخمری، قندوز، خان آباد

مزار شریف، سرخان، اندخوی، میمنه، هرات، فراه، غزنی، گردیز، خوست، بدخشان و جلال آباد جریان دارد اما در خارج ارتباط تیلگرافی با ایران، روما (ایتالیه) لندن، مسکو، تا شند پشاور، کراچی، بمبئی و از طریق روما و لندن با سایر ممالک اروپایی، امریکایی و آسیایی برقرار است.

س: از توضیحاتیکه راجع به سرویس تیلیفون و تیلگراف دادید تشکر نموده اینک سوالات خود را در اطراف امور پستی تقدیم میداریم.

ابتداء میخواهیم اطلاع یابیم که از ماه سنبله گذشته تا حال چند نشریه پستی و برای تجلیل کدام ایام و موضوع شایع شده است. انواع و رنگهای آنها چه تعداد و چه گروه است؟
ج: در ظرف یکسال گذشته علاوه بر اینکه رنگ بعضی از سریهای رایجه تغییر کرد وزارت مخابرات به مناسبت چهل و سومین جشن استرداد استقلال وطن، روز پشتونستان، مجادله علیه ملاریا، سالگرة تاسیس شورای ملی، سالگرة تولد اعلیحضرت همایونی، یاد و بود رجال نامور افغانی (احمدشاه بابا) روز معلم، سوین نمایش بین المللی کابل، هفته سره میاشت، روز ملل متحد، پانزدهمین سالگرة تاسیس یونسکو، روز دهقان، خاندوی پسران، روز هوا شناسی جهانی، نوبت نسوان، حمایه اطفال، و چهارمین المپیک آسیایی تکتهای متنوع را به سائرها و طرحها رنگین و مختلف نشر کرده است.

باید افزود که در طول سال گذشته از هفده نشریه فوق به تعداد بیشتر از صد رنگ و نوع تکت و سی نوع کاغذ یاد گاری طبع شده است این تحول بزرگ در رشته های پستی اهمیت تکتهای پستی افغانی را چندین بالا ساخته و شهرت خوبی ازین درک نصیب تکتهای پستی ما گردیده است.

س: تبادل و توزیع پست و مراسلات در مرکز و ولایات توسط کدام وسایل اجرا میشود؟

ج: تبادل پستی بین دفاتر پستی مختلف دریمه طیارات، موتورها، موظفین سوار و پیاده اجرا میشود. اما توزیع مراسلات در مرکز دریمه پسته رسانهای بایسکل سوار و پیاده صورت میگیرد.

س: تبادل پسته با خارج چگونه صورت میگیرد؟ آیا راجع با ارسال پسته توسط وسایل فضایی بیشتر غور شده است. لطفا توضیح کنید که پسته در کدام نقاط افغانستان دریمه طیاره و در کدام مناطق توسط موتو و یاد دیگر وسایل ارسال میشود؟
ج: تبادل پستی بین افغانستان و ممالک خارج با اساس مقررات کنوانسیون پستی صورت میگیرد.

همچنان تبادل پست مطابق موافقت نامه پارسالات اجرا میشود. تبادل پستی با بعضی ممالک بصورت مستقیم و سر بسته و با سایر ممالک بطور غیر مستقیم و سر باز یعنی از طریق دفاتر عبوری اجرا میشود در قسمت تبادل مستقیم با ممالک خارج تا حد امکان غور شده چنانچه تبادل پستی مستقیم با جاپان و ترکیه در این اواخر قایم شده است. تبادل پستی فضایی در داخل نیز عملی میشود و این تبادل بین کابل، مزارشرف،

کابل، قندوز، کابل، هرات، کابل، میمنه، و کابل، قندهار صورت میگیرد. در
در آینده البته زمانیکه لینهای فضایی جدید بکار افتاد از آنها استفاده خواهد شد
علاوۀاً در ولایات متذکره و سایر مناطق دیگر کشور پسته ذریعۀاً موز و یا موظفین سوار
و پیاده ارسال میشود.

س: راجع باصلاح و بهبود پست نظریات شما چیست؟

ج: علاوه بر عملی شدن پروگرام میکه در پلان پنج ساله دوم پیش بینی شده اصلاح
و بهبود پست مستوجب بکار انداختن وسایل سریع حمل و نقل، تربیه پرسنل فنی، داشتن
تعمیرات اساسی پستی و وجود خطوط مواصلاتی منظم میباید شد.

س: طوریکه به پروگرام پلان پنجساله دوم اشاره فرمودند. آیا میتوانیم به تفصیل بدانیم
این پروگرام چه میباید شد؟

ج: پروگرام وزارت مخابرات در ساحه پستی و تیلی کمیونیکاسیون حسب ذیل است:
الف - راجع بانکشاف آینده مخابرات تیلی فنی، تیلگرافی و پستی مرکز ولایات
پروگرامهایی که مد نظر است تکمیل سه پروژه انتقالی پلان پنجساله اول که تکمیل آنها
در سال اول و دوم پلان پنجساله دوم مد نظر گرفته شده است.

۱- پروژه چینل سیستم قندهار الی فراه که بصورت دو لینه مسی از قند هارالی گرشک
بفاصله ۱۲۰ کیلو متر تمدید گردیده و هم از سمت فراه بصوب دل آرام بفاصله تقریباً
(۶۰) کیلو متر لین تمدید شده است.

نسبت تغییر دادن سرک عمومی، کار باقیمانده لین و نصب دستگاه های آن فرمایش هم
داده شده و ختم کار آن به پلان پنجساله دوم ملتوی گذاشته شده که در مدت مذکور
تکمیل خواهد شد.

۲- چینل سیستم بین کابل و تو رخم که بفاصله (۱۶۰) کیلو متر لین آن تکمیل شده
و تعمیر برای دستگاه مذکور در سربوبی خریداری و هم در شهر جلال آباد کار تعمیر دستگاه
مذکور جریان دارد که در سال دوم پلان تکمیل و برای مخابرات تیلی فنی و تیلگرافی داخلی
و بین المللی که عبارت از هشت مخابرات تیلی فنی و دوازده مخابرات تیلگرافی در یک آن
واحد باشد آماده میگردد.

۳- پروژه سوم دستگاه تیلی فون اتومات قندهار که کار شبکه شهری و کیبل دوانی داخل
شهر بفاصله ۴۸ کیلو متر تکمیل و کار پسته کاری مرکز آن که برای (۱۵۰۰) لین
ابتدایی و (۳۰۰۰) لین انتهای مد نظر گرفته شده است. در ظرف ۴ ماه آیندۀاً تکمیل
و بکار انداخته میشود.

ب: پروگرام میکه در پلان پنجساله دوم طرح شده و تحت اجراء گرفته خواهد شد قرار
آتی است:

۱- توسعه دستگاه اتومات موجود مرکز کابل از پنج هزار لین به ده هزار لین و تمدید
کیبل های زیر زمینی -- در تمام نقاط شهر هم چنین تعمیر یک مرکز تیلی فون دارای هزار

لین جدید برای کارت ۳ و ۴ و تمديد کيبل های زیر زمینی جدید برای مواضع مذکور .
 ۲- اعمار تعمیر و خریداری يك دستگاہ تيلفون اتومات برای مرکز هرات محتوی ۱۵۰۰
 لین ابتدایی و (۳۰۰۰) لین انتهایی و تمديد کيبل های زیر زمینی در شهر مذکور .
 ۳- اعمار و خریداری يك دستگاہ تيلفون اتومات برای مرکز مزار شريف برای ۱۵۰۰
 لین ابتدایی و ۳۰۰۰ لین انتهایی و تمديد کيبل های زیر زمینی در شهر مذکور .
 ۴- بطول افدازی برای کيبل های زیر زمینی که جدیداً تمديد میشود بقا صله ۲۰
 کيلو متر در شهر کابل .

۵- چینل سیستم فراه الی اسلام قلعه که بفاصله ۳۹۰ کيلو متر برای دو جور لین
 مسی که یکی آن برای مخابرات داخلی و دیگری آن برای مخابرات بین المللی از طریق ایران
 به ممالک جنوب اروپا و حوزه مدیترانه اتصال می یابد .

۶- دستگاہ راديو تيلگرافي : برای مخابرات تيلفونی و تيلگرافي بی سیم بین ولایات
 در داخل مملکت و ممالک اروپایی، آسیایی، امریکایی و افریقایی شامل يك تراانسمیتر ده
 کيلوواته، دو پایه پنج کيلوواته ۳ پایه ۳ کيلوواته و پنج عدد ۵۰۰ واته میباشد علاوه بر این اخذ
 مخابرات بین المللی و داخلی ۱۷ دانه ریسور با ایریل های سمتی و غیره آن در پلان دوم
 مد نظر گرفته شده است .

۷- تاسیس مکتب مخابرات . يك مکتب لیلیه که سالانه (۵۰) نفر فارغ التحصیلان
 صنف دوم در آن شامل و بعد از دوره سه سال تعلیم معادل بکلور یا برایشان شهادت نامه
 صادر میشود .

۸- تعمیر (۵۹) پسته خانه در ولایات .

۹- نصب سوچپورد ترنک مر بوط چینل سیستم برای مخابرات تيلفونی و تيلگرافي در
 هرات که مهم هرمن راه نصب و بکار انداخته میشود .

۱۰- دستگاہ چینل سیستم کابل و پروان: چون لین موجوده بین کابل و چار یکار
 برای مخابرات مربوطات حکومت اعلی پروان و کوهده امن و خصوصاً مخابرات فابریکه
 های گلپهار و جبل السراج که یومیه روبه تزايد است بسنده نیست . لهذا وزارت مخابرات
 در نظر دارد که بین کابل و چار یکار دستگاہ چینل سیستم را که در عین زمان چهار مخابرات
 تيلفونی و ۶ مخابرات تيلگرافي در آن اجرا شود بکار ببندد .

۱۱- تهیه وسایل حمل و نقل افزار کار برای ده گروپ مراقبت لینهای چینل سیستم
 ده گروپ محافظت و ترمیم لینهای چینل سیستم که هر گروپ مجهز با يك عرادو موتر
 جیب و عمله کار و سامان افزار کارو غیره باشد در مواضع لازمه تعیین میشود که در حین
 وقوع خرابی فوری خود را رسانیده و مخابرات را دوباره جریان داده باشد .

۱۲- تيلفونهای سکه انداز: نصب ده پایه تيلفون اتومات در حصه چهاراهی های شهر
 است که مردم تنها بواسطه انداختن يك سکه ۵۰ پولی مخابرات تيلفونی خود را در هر حصه
 مرکز شهر انجام میتوانند داد .

- ۱۳- استخدام یک نفر متخصص برای ترمیم و تعلیم تیل پرومتر.
- ۱۴- دستکاتومات جلال آباد: برای مرکز شهر جلال آباد یک دستگاه تلفون اتومات که فعلاً (۱۵۰۰) تلفون در آن بکار انداخته شده و گنجایش آخرین آن (۳۰۰۰) لین میباشد در پلان دوم مقرر گرفته شده است.
- که با مقدار کیبل های زیر زمینی آن خریداری و مورد استفاده قرار داد شود.
- ۵- دستگاه اتومات پلغمری، همچنین برای پلغمری که یکی از مناطق مهم صنعتی مملکت بشمار میرود یک مرکز (۵۰۰) لین اتومات با مقدار کیبل زیر زمینی کارآمد آن در پلان پنجساله دوم خریداری و بکار انداخته میشود.
- ۱۶- چینل سیستم پلغمری، قندوز و قزل قلعه.
- ۱۷- چینل سیستم مزار شریف و میمنه.
- ۱۸- چینل سیستم بین میمنه و هرات.
- ۱۹- تمدید لین مسی کابل و پوست.
- ۲۰- تاسیس یکصد پسته خانه های جدید: چون در تمام نقاط مملکت شعبات پسته وجود نداشته و در بعضی محلات کوچک ذریعه کار تبیان حکومتی از سال و توزیع مکاتب پستی صورت میگردد وزارت مختارات در نظر گرفته است که در ظرف پنجسال پلان دوم سالانه بیست پسته خانه جدید تاسیس نماید.
- ۲۱- خریداری دو عراده موتور سرویس نقلیات پسته برای پسته رسانی در ولایات و محلاتیکه موتور روموجود باشد
- ۲۲- ادامه اوقات کار مامورین پستی: برای اینکه مکاتیب اشخاص و دوائر رسی که در پسته های بعد از ظهر میرسد و یا پسته هاییکه بداخل و خارج فرستاده شود تا حد ممکن در همان روز توزیع و یا ترقیبات توزیع و اصدار آن ها برای فردا در اولین وقت صورت گرفته باشد. مامورین شعبات اجراییه پستی خصوصاً شعبه وارده و صادره وزارت مختارات در ایام زمستان از ساعت ۳ نیم الی شش و نیم بعد از ظهر در ایام تابستان از ساعت ۴ و نیم الی هفت و نیم کار مینمایند.
- ۲۳- عصری ساختن لوازم پستی در تمام دفاتر:
- ۲۴- خریداری شش عراده موتور جیب؛ وزارت مختارات برای توزیع پارسلها و مکاتیب وارده برای منطقه کابل در پلان پنجساله دوم مدنظر گرفته تا شش عراده موتور جیب را خریداری نماید تا بتواند با سرعت و وقت و طور محفوظ تمام مکاتیب و پارسلها را در دورترین نقاط مرکز توزیع نمایند.

(بقیه از صفحه ۶۲)

همچنان مطالعه و استخراج تمام معادن فوق بشمول طلا و بیبرل در پلان دوم درج گردیده است.

س : بطور عموم در تمام فابریکه ها و در دستگاہای صنعتی و حرفوی و معادن کشور بچه تعداد کارگران شامل کار اند ؟

ج : فعلاً در حدود (۱۵) هزار نفر در موسسات صنعتی و معدنی کشور (باستثنای صنایع کوچک و دستی) مصروف کار میباشد و انتظار میرود که این تعداد در جریان پلان دوم بیش از صد فیصد افزایش یابد .

س : راجع به تربیت پرسونل فنی طی پلان اول و مخصوصاً از ماه سنبله (۴۰) تا حال اقداماتی صورت گرفته است و آیا به چه تعداد مامور اداری، فنی و تکنیکدان در خارج و داخل تحت تربیه گرفته شده اند ؟

ج : تربیه پرسونل دارای تعلیمات عالی و متوسط تغذیگی بیشتر توسط وزارت معارف صورت میگیرد معذک این وزارت هم بنوبه خود به تربیه افراد فنی بسویه های مختلف اقدام و موسسات مختلف نیز در این کار سهم میگیرند - تعداد اشخاص که از طرف وزارت در جریان پلان اول و ششماه بین دو پلان برای تحصیل بخارج اعزام شده اند به (۱۹۰) نفر بالغ میشود یک عده دیگر در مکتب برمه کاری سریل ، کور سوای مختلف تفحصات پتروول ، فابریکه جنگلک ، ورکشاپهای زنده بانان و غیره موسسات تربیه شده اند .

س : اداره استخدام ملی چه وظیفه دارد و از بدو تاسیس مصدر چه خدمات شده است ؟؟

ج : وظیفه آن دریافت کار مناسب برای اشخاص بیکار و تویه کارگران برای کارفرمایان است البته این امر بدون حق الزحمه صورت میگیرد . از روز تاسیس تا حال کارگرانی که به غرض دریافت کار مراجعه کرده اند عبارت از (۱۴۱۵) نفر میباشد که به تعداد (۵۰۳) نفر آن معرفی و ازان جمله (۱۴۲) نفر بیکار مقرر شده اند امیداست در آینده این اداره برای مراجعین خود کمک های زیادتری بنماید .

س : در سلسله نقشه برداری و مطالعات جیولوجی افغانستان کدام اقدامات مهم صورت گرفته است ؟؟

ج : در جریان پلان پنجساله اول کار نقشه برداری هوایی افغانستان با انجام رسیده باین صورت برای بار اول مواد اساسی برای ترتیب نقشه دقیق توپوگرافی مملکت بدست آمد ترتیب نقشه توپوگرافی و نامگذاری آن بر اساس عکسهای مذکور فعلاً در جریان است و امید داریم در اواسط پلان دوم به تکمیل برسد نقشه ای که باین صورت ترتیب می شود در مطالعه ساختمان جیولوجی مملکت خدمت می کند . اما علاوه بر آن برای امور زراعت ، سرك سازی ، بند و انهار ، باستان شناسی و غیره مفید ثابت میگردد .

کار مطالعه جیولوجی سرتاسر مملکت نیز آغاز گردیده و امید است در جریان پلان پنجساله دوم با انجام برسد . «ختم»

(بقیه صفحه ۶۳)

همچنان بعضی تراکتور ها ، واتر پمپ ها ، ماشین های آبکشی قلبه ها و غیره نیز از نمایندگی های خارجی خریداری شده و در فارم های وزارت زراعت از لحاظ کار و وقت و تسهیلات تحت استعمال و تجربه قرار گرفته است . تا در آینده برای ترویج آن اقدامات لازمه بعمل آید .

س : می‌توانید بگویید که از چه راه و با چه شرایط و امکاناتی میتوان وضع زراعت را در کشور اصلاح کرد و در ازدیاد تولیدات زراعتی موفق شد ؟؟

ج : وزارت زراعت از شروع پلان پنجساله اول با هدف های ذیل در راه انکشاف زراعت و ازدیاد تولیدات زراعتی برای تطبیق پر وژه های خود فمالیته مد او م را ادامه می‌دهد .

- ۱ - بلند بردن معیار مسلکی .
- ۲ - کمک و راهنمایی بزارعین .
- ۳ - تدابیر اصلاح آبیاری و زمین .
- ۴ - تاسیس مراکز تجربوی ، فارم ها و لابراتوار ها .
- ۵ - قوریه ها و تربیت گاه های حیوانات کوچک .
- ۶ - جنگلها .

پروبلیم زراعت در وطن عزیز نهایت پیچیده و مطالعات ، سرویها ، تجاربویکسلسله فعالیت های مختلف را ایجاد می‌کند که البته بدون صرف وقت زیاد و توجه و تثبیت همیق نمیتوان این مسئله را حل نمود . چنانچه وزارت زراعت به کمک متخصصین داخلی و خارجی و غیره عوامل درین راه جهد می‌ورزد .

س : تولید کود کیمیای در افغانستان ممکن است ؟ و اگر ممکن باشد ، درین باره نظریه وجود دارد یا نه و اگر دارد در باره آن اقدامی شده است ؟؟

ج : تولید کود کیمیای آمونیم نایتربت که مواد اولیه آن را آب و هوا تشکیل میدهد در داخل مملکت امکان پذیر است . منتها فابریکه آن يك دستگاه قوی برق را ایجاد میکند که در پلان پنجساله دوم پیش بینی گردیده و برق آن ذریعه قوه گاز تحت الارضی شبرغان در نظر است . اما تولید کود سوپر فوسفیت و پوتاشی که تا کنون منابع معدنی آن در مملکت بصورت قطعی سروی و معلوم نکرده فعلاتولید نمی‌تواند شد . و بایست ازخارج توریذ گردد .

س - در قسمت تشغیص و دفع -حشرات مضره و مقابله علیه آفات مولده چه اقداماتی بعمل آمد ؟؟ مخصوصاً در این سالهای اخیر آفات زراعتی چه شکل را بخود اختیار کرده است ؟؟

ج : از جمله آفات مختلفه زراعتی تاکنون ۲۲۶ نوع آن تشغیص و ۷۶ دیگر آن هنوز تحت مطالعه مویباشند .

۱- گندم ها بیکه طور تجر به یی به مقا بل مرض سرخی در گلپاغ، گذرگاه، تجر بگا ه
نجا ر خانه از طرف مدیریت عمومی حافظه نباتا ت بذر گردید . بود حاصلات
آن بر داشته شده و نتیجه مثبت داده است. همچنین گندم ها بیکه در ولایات قطغن، مزار شریف
حکومت اعلی شیرغان میهنه از طرف زار عافیکه در مناطقی مر بو طه شان تحت تجر به
گرفته شده بود نتایج آن اطمینان بخش تلقی گردید. (نوع ۱۰) گندم که در ظرف
چهار سال گذشته غرض بدست آوردن نتایج نوا یی مقاوم بودن آنها بغرض سرخی
گندم تحت تجر به قرار داشت از آن جمله چهار نوع آن که عبارت از نوع گندم ویلوفن
- کینا فیتنا اف - ای - ا و - فمره ۶۳۹۹ - اف - ای - او نمره ۶۳۸۹ میباشد نتیجه
مثبت داده است تخم مذکور از طریق دستگاه تعمیم و تر ویج بدستورین زار هان گذاشته
شده است .

روی همرفته از جمله چهار نوع گندم یک مقدار آنها به منظور ازدیاد تخم و مطابقت
آن به شرایط محیطی ولایات افغانستان بولایت قندهار - قطغن - هرات - مزار شریف
حکومت اعلی میهنه، فراه و شیرغان فرستاده شده و هم یک اندازه آن در ولایات فنکرها ر
حکومت اعلی غزنی - مناطقی شکر دره - چهار دهی فارم با دام باغ و بگرامی بذر گردیده .
تقریباً ۶۰۰ - نوع گندم در گلپاغ غرض بدست آوردن نتایج مقاوم بودن آنها
بغرض سرخی گندم بذر شده بودند از جمله انواع فوق الذکر گندم های آتی
قوریه بین المللی و گندم های زمستانی مقا بل مرض سرخی و گنجشک خوردگی مقاوم
نشان داده اند .

نوع گندم ۹۷ - ۱۶۲ - ۱۶۳ - ۱۶۴ - ۱۶۵ - ۱۶۶ - ۱۷ - ۱۸۴ - ۲۵۹ - ۲۹۱ -
۳ - تولیدات زراعتی که به خارج از سال میگردد پس از معاینات فنی و به اساس تصدیق
صحتی داده می شود .

۴ - برای تشخیص و مدافعه گرم سرخ پنبه یک لابراتوار مجهز در جلال آباد مشغول
سگار است .

دوا پاشی اشجار در مر بو طات ولایت کابل از قبیل پنمان کار یزمیر قرغه قوریه
های وزارت زراعت مقا بل آفات زراعتی و شمشکها بعمل آمده که ساحه اشجار دوا پاشی
شده الی حال تقریباً «۴۰۰۰۰» اصله میباشد .

کنفرانس نو بتی هفدهم مبارزه با ملخ و آفات و امراض قرا نظیعی و غیر قرا نظیعی که
بین نمایندگان زراعتی وزارت زراعت، اتحاد شوروی و وزارت زراعت افغانستان به تاریخ
۲۷ رهر ۱۳۴۰ دو کابل شروع گردیده بود در کنفرانس مزبور راجع به مسایل و مبارزه
ملخ های صفحات شمال افغانستان و موضوعات قرا نظیعی آفات و امراض زراعتی
مذاکراتی بعمل آمد و تصمیمات لازمه اتخاذ گردیده که با اساس آن در سال ۱۳۴۱ سه طیاره
و آژده مو تر بودر پاش ۳۵۰ تن ادویه ضد ملخ از طرف اتحاد شوروی بدسترس دستگاه
مجاهدله ملخ افغانستان گذاشته شده و در ولایات هرات و قندهار مورد استفاده قرار
گرفته است .

مجادله علیه ملخ‌های مضره

الف- ملخ مراکشی و ایتالوی: این نوع ملخ در صفحات شمال کشور یعنی ولایت قطن مزار شریف- شبرغان- میمنه و هرات وجود داشته و در سال ۱۳۴۰ پس از اینکه عملیات مجادله ملخ خاتم یافت منطبقیکه در آنها تخم گذاری ملخ بعمل آمده بود ذریعه مامورین فنی تحت دیده بان و کشفیات قرار داده شده و نظر به راه‌های واصله احصایه اراضی تخم گذاری شده حسب ذیل بوده است .

۱- در ولایت هرات	۳۰۰۹۷ - جریب
۲- « « قطن	۱۸۶۱۲ - »
۳- « مزار شریف	۹۱۸۱ - » جمله ۶۳۴۶۷ جریب
۴- در حکومت اعلی شبرغان	۲۰۹۱ - »
۵- « « میمنه	۳۴۸۶ - »

بعد از ختم کشفیات و سپری شدن زمستان در اوائل سال ۱۳۴۱ در مناطقیکه مچک‌های ملخ بروز نمود، بصورت کیمیاوی و طریق محلی تحت مدافعه گرفته شدند تا جاییکه بمركز رسیده احصایه دفع شدگی قرار ذیل است .

۱- در ولایت مزار شریف	طریق محلی
۲- « « قطن	طریق کیمیاوی
۳- در حکومت اعلی شبرغان	۲۷۷۵۱ جریب
۴- « « میمنه	۱۱۸۰۰ - »
جمله شد	۳۱۰۳ - »
	۴۸۰ - »
	۴۳۱۳۴ - »
	۱۸۶۱۷ جریب
	۸۰۵۰ - »
	۴۸۹۵ - »
	۳۳۴۲۱ - »

ب: ملخ شستونور که

طوریکه معلومات در دست بوده این نوع ملخ در ۱۳۴۰ در پاکستان به پیمانہ زیادی وجود داشت، برای حفظ ما تقدم و جلو گیری از خطرات آن نقاط حس حدی که خط عبور و ورود ملخ‌های مذکور بود تحت مراقبت و دیده بانان دقیق قرار گرفت همان بود که دسته‌های اولی آن در زمستان سال ۱۳۴۰ و دسته‌های بعدی آن در اوایل سال ۱۳۴۱ بصورت پروازی از خاک پاکستان بباك پښتونستان و از آنجا در خاک افغانستان (به ولایت پکتیا، قندهار، قندهار، هرات، حکومت اعلی فراه و غوروات - غزنی) وارد و در مناطقیکه پروان - حکومتی پنجاب و نواحی شهر کابل نیز سرایت نموده و ساحه‌های وسیعی را اشغال و ضمناً به تخم گذاری شروع کردند که مدافعه آن چه در مقابل ملخ‌های بالدار و چه در مقابل مچک‌های آن بصورت خیلی جدی و اساسی آغاز یافت و از آن نتایج خوب گرفته شد .

و تاچا بیکه مشاهده شد و رود ملخ از اواخر سال ۱۳۴۰ به خاک افغانستان نسبت به سالهای گذشته بصورت بی سابقه بود در اثر مساعی حکومت و فعالیت وزارت زراعت و کماقومی و معاش و تکنیکه بدسترس قرار داشت مجادله آن موقفاً نه به عمل آمده و فعلاً در نواحی ولایت هرات و حکومت اهلی غور و مچا دله ادامه دارد .

فعلاً پرسنل فنی موجوده به شمول ولایات عبارت از ۳ نفر متخصصین خا رجی ۱۶ نفر بکلو ریاس و شش تن فارغ تحصیل صنف ۱ و ۷۹ نفر فارغ التحصیلان صنف ششم میباشند که در این رشته عملاً مصروف کار اندولی با در نظر گرفتن ساحه های بهره برداری مناطق زراعتی پرسنل موجوده و وسایل فعلی برای رفع حشرات و آفات مضرت کفایت نمیکند ولی چوتنه توسعه دستگاه مجادله ضد امراض و آفات با سنجش امکانات آن توسعه بعمل آمده است تا امور مربوطه آن بقوت افراد فنی نظم و نسق خوبی را بخود فرا گیرد .
س: در قسمت امور نسلگیری، القاح مصنوعی و تکثیر نسل طیور و حیوانات وزارت زراعت بچه اقدامات زده است ؟

ج- دستگاه تربیه حیوانات از یکطرف پرسونل مورد ضرورت خویش را در داخل و خارجی تهیه نموده و از جانب دیگر تحقیقات عملی و تجارب را در راه بلند بردن کمیت و کیفیت تولیدات حیوانی مورد اجرا قرار میدهد موضوعاتیکه در حال تجربی شان نتایج قناعت بخش بار آورده است در معرض تطبیق و تکثیر قرار داده میشوند مانند القاح مصنوعی تکثیر نژاد های بهتر مرغ، گوسفند قره قل و غیره .

وزارت زراعت سعی دارد تا از راه سلکسیون (انتخاب) و از راه کراس حیوانات بهتر و اصلاح شده را بدست آورده و پس از تکثیر بدسترس اهالی بگذارد .

فعالیت های زوتکنی (حیوان پروری) از نگاه اجراات اخیر طوری قابل تذکراتست .
چهار نفر متخصص خا رجی در شقوق مختلفه مالدارانی یعنی زوتکنی عمومی، تربیه گوسفند قره قل و تربیه گوسفند مخصوص پشم و القاح مصنوعی استخدایم گردیده و بکار آغاز نموده اند .

از جمله ۱۶۸۰ گاو اهالی که جهت القاح مصنوعی مراجعه نموده اند ۸۶۷ راس آنها که نظریه معاینات فنی قابل القاح بودند ذریعه سیرم گاو های اصلاح شده برون سوئیس و فریزر القاح گردیدند .

همچنین ۴۵۴ گوسفند قره قل دولت در تربیه گاو یوزه ایشان و ۱۳۴ گوسفند قره قل اهالی در قندز بصورت مصنوعی القاح گردیدند، القاح مصنوعی در تربیه گاو های مذکور ۸۴۸ فیصد موثر واقع شده که خیلی قناعت بخش تلقی میشود .

نظریه خطر امراض و مخصوصاً امراضیکه ذریعه کنه انتقال می یابد پنجاه فیصد ساحه چمن های بینی حصا زدریمه سیم خاردار احاطه گردیده و ما بقی آن در آینده مدنظر است

(بقیه در صفحه ۳۲۹)

کشورهایبیکه تازه به آزادی رسیده اند

یوگنډا

یوگنډا که در قاره افریقا واقعست از طرف غرب با کینیا و از شمال به سودان ، و از جنوب به تانگانیکا اتصال دارد ، یوگنډا دارای (۹۳۹۸۱)میل مربع ساحه میباشد جمعیت آن با اساس احصایه منتشره سال ۱۹۵۹ شش میلیون و پنجصد و هفده هزار نفر می باشد مرکز اداری این سرزمین دآن تیبی ، نام دارد .

ایالت موم یوگنډا یعنی یوگنډا دارای ۸۵۰ هزار جمعیت می باشد ، یوگنډا از جمله تولید کنندگان موم کافی در کشورهای مشترک المنافع برتانوی بوده و تولیدات پنبه چای و قند نیز در سرزمین مذکور وفرت دارد

این خاک سالها مستعمره برتانیا بوده ولی بعد از مرور سالها بتاريخ ۱۸ ستمبر ۱۹۶۱ بشمول نمایندگان اعزامی یوگنډا در عمارت لندن کاستر ، واقع لندن راجع به آینده آن کشور کنفرانسی دایر شد که در آن زعمای افریقایی نمایندگان یوگنډا اطمینان دادند که ایشان از قانون اساسی جدید آن کشور و موقف «کاباکا» زعمیم اول یوگنډا طرفداری دارند در نتیجه بتاريخ ۱۶ میزان در اعلامیه ای که پس از ختم مذاکرات هیأت اعزام یوگنډا و مقامات مربوطه وزارت مستعمرات انگلستان در لندن انتشار یافته خاطر نشان گردیده بود که طرفین بدادن آزادی داخلی در ماه مارچ آینده به یوگنډا موافقه کرده اند ، همچنان در آن وقت بین شان موافقه شده بود که پس از حصول آزادی داخلی یوگنډا در آنجا انتخابات پارلمانی صورت گرفته بعداً در راه اکتوبر سال آینده این مستعمره برتانوی به آزادی کامل خود نایل شود.

اخیراً کشور مذکور بتاريخ چهار شنبه ۱۲ ماه حوت ۱۳۴۰ مطابق ۳ مارچ ۱۹۶۲ به آزادی نایل گردید و بناغلی «کیوانا» بحیث صدر اعظم جدید و نخستین رئیس دولت آزاد یوگنډا حالف و فاداری یاد کرد.

جمبیکا

در موقعیکه شانزدهمین مجمع عمومی موسسه ملل متحد جدیداً دایر شده بود حکومت انگلستان اعلان کرد که بزودی قانون اساسی را برای جمبیکا ، یکی از مستعمرات خود در بحر کارابین ، ترتیب میدهد تا بموجب آن کشور مذکور در سال ۱۹۶۲ آزاد گردد بریتانیا پس از ختم جنگ جهانی دوم که از تاریخ آن شانزده سال میگذرد مستعمرات بزرگ خود را از دست داد و با آنهم تا هنوز در آسیا ، افریقا ، اوقیانوس هند ، بحر الکاهل اوقیانوس اطلس ، امریکای مرکزی ، امریکای جنوبی و غرب الهند مستعمراتی دارد .

جمبیکا مستعمره بریتانیا در غرب الهند بوده و سالها تحت اداره اتحادیه غرب الهند قرار داشت جمبیکا در بحر کارابین بمفاصله ۹۰۰ میل از کیوبا موقع داشته و مساحت آن (۴۴۱۱) میل مربع است نفوس آن قرار احصایه سال ۱۹۵۹ بیک میلیون و هفتصد هزار نفر

میرسد تاکنون چنډ جزیره کوچک دیگر نیز ما ننډ کایکوس وگا یما ننډ نیز ا ر مر کر اداری چمیکا اداره میشود که مجموع نفوس آن مناطق بشا نزده هزار نفر بالغ میشود پایتخت و مرکز جمیکا «کنگزتون» است.

آب و هوای این کشور کوچک بحری است و درجه حرارت در آن در ساعات ساحلی به ۸۰- الی ۸۶ درجه فارنهایت میرسد اما درجه حرارت در مناطق کوهستانی و مرکزی آن چهل درجه است که از نظر زیبایی و اقلیم توجه سیاحان زیادی را بسوی خود جلب میکند، چنانچه تنها سالانه در حدود دوصدهزار نفر امریکایی برای سیر و سیاحت آنجا میروند، خلیج «مونتیگروی» آن بسار زیبا و نظر فریب است.

جمیکادر سال ۱۴۹۴ عیسوی توسط کلو مپوس کشف گردید و تحت اداره و تسلط اسپانیا در آمد تا آنکه بسال ۱۶۶۵ انگلیسها آنرا اشغال کردند.

حاصلات و پیداوار عمده جمیکا، نیشکر، قهوه، کیله، نالیار، زنجبیل، کاکا، لیه و سنتره مالتی و کسایت و سیگار میباشد، صنعت استخراج بوکسایت آن زیاد انکشاف کرده و در سال ۱۹۵۸ نود کارخانه بوکساید در آن دایر شده است تا چهار سال قبل اقتصادیات جمیکا در اتحادیه غرب لهند انگلیسها خیلی ضعیف بود اما طی سالهای اخیر صنایع کوچک و خفیف، صنعت بوکساید در آنجا انکشاف یافته و احتمال دارد در صورت استحصال آزادی کامل پیشرفتهای زیادی را نصیب شده و استقلال اقتصادی خود را هم دوش آزادی سیاسی خویش حفظ کند، جمیکا این موضوع را نیز قبول کرده است تا پس از حصول آزادی کامل در جامعه کشور های مشترک المنافع باقی بماند.

برای استحصال آزادی کشور جمیکادر الکسندر بستامانت زعم حزب آزادخواهان جمیکا در رأی گیری عامه نیز موفقتهای را بدست آورده و مبارزه های وی در اثبات تثبیت حق آزادی کشورش نتایج مفید و مثبتی را بار آورده است.

ساموای غربی

جزیره ساموای غربی که در جنوب بحر الکاهل واقع است سر از نیمه شب ۱۰ جدی ۱۳۴۰ بوقت محلی بحیث یک کشور آزاد اعلام گردید.

این جزیره زمانی یکی از متصرفات آلمان بوده و بعداً تحت قیمومت موسسه ملل متحد در آمد و موسسه مذکور اداره امور جزیره مذکور را بهزیلانند جدید واگذار شده بود. ساموای غربی از جزایر ساوایی که دارای ۷۰۳ میل مربع مساحت است و اوپولو که بهشمول جزایر مجاور «۴۲۰» مربع میل مساحت دارد متشکل میباشد این جزایر واقع بحر الکاهل تقریباً «۱۱۰۰۰۰» نفوس را داراست که از آن جمله «۹۹۸۵۱» ساکنان آنجایی ساموایی میباشد. تمام جزایر کوهستانی است، کیله و کاکا و از محصولات عمده این سرزمین است. عایدات سرزمین مذکور در سال ۱۹۵۹ «۵۱۰۰۰۰» پوند سترلنگ بود. آلمان ساموای غربی را تا سال ۱۹۱۴ تحت اداره خود داشت به سال ۱۹۲۰ جامعه ملل به نیوزیلاند اختیار داد تا آنرا اداره کنند، ولی امروز بحیث کشور آزاد مقام خود را در قطار دول مستقل جهان احراز کرد.

الجزایر بعد از یک هزار و یکصد و نوزده

سال اسارت آزاد شد

دو آخرین ساهات ۱۳۴۰ خیری نشر شد که مفهوم آتش بس را در الجزایر اعلام میکرد و پس از آن مدت بتاریخ اول جولایی مطابق (۱۰) سرطان ریفرندمن در الجزایر روی کار شد و مردم الجزایر بدناوسيله آزادی خود را تثبیت کردند .

گذشته تاریخی:

در قرون قبل از میلاد سرزمینی که الجزایر امروز را تشکیل میدهد نخست دریمه بربرها سپس کارتاژینوها و در حوالی قرن دوم قبل از میلاد توسط رومیها اشغال گردید . آثار مهاجمان اخیر الذکر هنوز هم در بعضی از نقاط این سرزمین دیده میشود در قرن ۸ میلادی دریمه عربها و سپس از جانب ترکها اشغال گردید .

در قرن ۱۶ الجزیره (الژی) مرکز و بندر الجزایر از طرف فرماندهان شجعی موسوم به «هروج» و «خیرالدین» در مقابل حملات مکرر شاهان فرانسه (شارلکن و لویی چهاردهم) و تهاجم انگلیسها تحت فرماندهی «لارداکسموت» در ۱۸۱۶ مقاومت فوق العاده ابراز داشت و قوای استعمار را از هم خورد کرد . تاریخ استعمار این دو برادر غیور را بنام «محاسن حنایی» تذکار داده است ، بعد از سقوط امپراتوری ناپلیون ، فرانسه که بعد از انگلستان قویترین قوه اقتصادی بشمار میرفت ، چون جمله امیدش از طرف خاکوهای ارو پایی قطع گردیده بود طبیعاً سوی جنوب یعنی بحر مدیترانه بیشتر متوجه گردید ، زیرا انکشاف اقتصادی و شخصیت بین المللی خود را از اواخر قرن (پانزده) روی آن استوار دانسته و دو برسه حصه تجارت بین المللی آن دریمه راههای بحری صورت میگرفت .

فتح شهر الجزیره که از طرف «شارل دهم» در ۱۸۳۰ بحیث جنگ پرستیژ و مقابله در برابر بحر پیمایان سواحل افریقایی آغاز گردیده بود بعد از انقلاب ۱۸۳۰ و سقوط شارل دهم در سال ۱۸۳۱ - از جانب لویی «لویی فیلیپ» ادامه یافت و چون انقلاب ۱۸۳۰ فرانسه قوای آن مملکت را به تخلیه جمله شهرهای ساحلی الجزایر - باستثنای شهر الجزیره - مجبور کرده بود لذا در سال ۱۸۳۱ شهرهای «اوران» و «مرس الکبیر» نیز دوباره اشغال شد . در همین موقع بود که تیونس نیز معاهده دوستی را با فرانسه امضا کرد و تصرف «الژی» و تحت حمایتی نیمه ای که بریتونی ترسیم میگردد اساس توسعه استعمار فرانسه را در قاره افریقا پدیداری کرد . اما قوه بزرگ دیگر استعماری (امپراتوری برتانیه) ازین موقعیتهای فرانسه ناراحت گردیده در اثر آن فرانسه مجبور شد در پیکارهای استعمار جوانه خویش آهسته ترورد . چنانچه تا سال ۱۸۳۳ تنها شهرهای «بوژی» و «بون» بعد از «اوران» و «مرس الکبیر» بتصرف او درآمد .

اما آنچه زیادتیر قوه استعمار فرانسویان را دچار مشکلات کرد همانا مقاومت شجاعانه و فداکارانه یهای فراموش ناشدنی ملیون الجزیره تحت قیادت الحاج امیر عبدالقادر در (۱۸۸۳-۱۸۰۷) میباشد که پانزده سال کامل قوه عسکری فرانسه را خشنود کرد تا اینکه بعد از مداخله فرانسویان در المغرب متحد امیر عبدالقادر و بمبار دمان تنجه ذریعه قوه بحری فرانسه بود که در معاهده طنجه در سال ۱۸۴۴ موقتاً بجنک خاتمه داد زیرا از ۱۸۵۰ تا ۱۸۷۱ مناطق زراعتی و حاصلخیز دکبیلی در شرق شهرالثری بازم بشورش خویش علیه فرانسه ادامه داده و از (۱۸۸۱) تا (۱۹۰۱) نفوس اوران جنوبی بصوره متواتر علیه استعمار قد علم کردند.

در سال ۱۹۴۲ (موقع جنک دوم جهانی) قوای امریکایی در بندر دالژی پیاده گردید و در نتیجه آن کنترل الجزایر نخست بدست قوه فرانسه آزاد تحت فرماندهی جنرال ژیر، بعداً جنرال دوگول درآمد. اخیرالذکر مرکز حکومت ازاد خود را شهر الجزیره (الژی) تعیین کرد اما جنبشهای آرا دیخواهی ملت فداکار و برده بار الجزایر بازم خاموش نشده و حرکات عسکری و مداخلهای نظامی بیگانگان بیش از پیش مفکوره استقلال و آزادی سرزمین شانرا تقویت کرد. براساس آن در سال ۱۹۴۷ بعد از ختم جنک، تشکیلات و ستاتوی جدیدی مبنی بر شناسایی شخصیت مدنی، قبول اسامی ملی الجزیره و مساوات حقوق جمله باشندگان الجزایری از طرف فرانسه بمیان آمد. ولی این اصلاحات فرعی جزایران را که مدعی استقلال کامل خاک خویش بودند قناعت نبخشید و بنا بران ستاتوی مذکور هیچگاه مورد تطبیق و تعمیل قرار نگیرد. تا اینکه صبح اول نومبر ۱۹۵۴ فرانسویان با تمجب دانستند که شب گذشته از طرف اعضای جنبش ملی الجزایر (ام-ان-آ) در آن مملکت یکسلسله فعالیتهایی صورت گرفته و قراریکه، یکی از روزنامههای معتبر پاریس اخیراً نوشته است «در آروز اداره های روزنامه های فسرانه در اعزاز نمایندگان خویش به الجزایر در تردد بودند زیرا هیچکس آنقدر دیوانه نبود فکر کند این عملیات محدود، علایم پیشقدم جنک هفتساله خواهد شد».

این جنک محدود که در ابتداء بصورت غیر محسوس ادامه داشت با تقویت روح آزادیخواهی در الجزایر وسعت یافت و بزودی برای ملت فرانسه بحیث اساس حل ناشدنی عرض اندام کرد نیم ملیون عسکر مجهز فرانسه به الجزایر اعزام شد و کابینه های جمهوریت چهارم یکی بعد دیگر در نتیجه آن سقوط کرد و بنیان جمهوریت چهارم را بنزل در آورد.

جنرال شارل دوگول، آنکه را فرانسویان در زمان جنک دوم جهانی «ناجی» خویش دانسته بودند، در موقع حساسی (۱۳ می ۱۹۵۸) زمانیکه آتش احساسات مثبت و منفی فرانسویان بر موضوع الجزیره بغلیان آمده و شهر پاریس را خطر حملات باراشو تیستهای «جنرال ما تسیو» هر آن تهدید میکرد زمام امور را بنا بر خواهش اکثر ملت فرانسه بدست گرفت و بتعقیب آن بتاريخ ۸ سپتامبر قانون اساسی جدیدی را که بنیان جمهوریت پنجم فرانسه روی آن قرار گرفت، از طرف ملت فرانسه دریمه ریفرنندم قبول و تایید شد. سپس بتاريخ ۲۱ دسامبر

۱۹۵۸ جنرال دوگول با اکثریت مطلق بحیث رئیس جمهور آ ن مملکت برگزیده شد . از آن تاریخ بپس برای نخستین بار از یکصد و سی سال با این طرف بملت فرانسه تفهیم شد که ملت الجزایر را نمیتوان فرا نسوی و خاک آن را جز مملکت خود دانست . بنا بران پلان دلچسپی بنام پلان «قسنطین» با الهام از نطق معروف جنرال دوگول در شهر مذکور از طرف فرانسه جهت انکشاف اقتصادی و اجتماعی الجزایر طرح شد . و بالاخره بتاريخ ۴ نومبر ۱۹۶۰ یعنی موقع ششمین سالگره ی انقلاب الجزایر جنرال دوگول سخن از جمهوریت الجزایر ، بمیان آور د . سپس انکشاف تازه در اوضاع الجزایر هدید آمد که آنها هم برفع حکومت آزاد الجزایر و مجادلات هم آهنگ آنها باسیر تاریخ بو د . یعنی اینکه عده ی ازد و لتها ، آزادی الجزایر را بحیث يك حقیقت و واقعیت تلقی کرده و حکومت آنرا بر سمیت شناختند ؛ و بخصوص بمدار آنکه حکومت افغانستان در کنفرانس سران ممالک بیطرف منعقدہ بلگراد بتاريخ اول سپتامبر ۱۹۶۱ حکومت موقت الجزایر را بحیث نماینده حقیقی مر دم الجزایر دانسته و بناغلی سردار محمد داود صدراعظم افغانستان بحیث رئیس هیأت افغانی در کنفرانس مذکور سند شنا سایی حکومت متبوع خود را مبنی بر سمیت شناختن حکومت آزاد الجزایر به بناغلی بن یوسف بن خده صدراعظم حکومت موقت الجزایر رسماً تسلیم داد بتعقیب آن يك عده ممالک دیگر نیز حکومت آزاد الجزایر را بر سمیت شناختند .

چند روز بعد از آن یعنی بتاريخ ۵ سپتامبر جنرال دوگول طی کنفرانس مطبوعاتی خود در مقابل صد نفر ژورنالیست جهان اعلام داشت که : «مفاد، انتخاب آینده فرانسه با استقرار حاکمیتش در الجزایر مربوط نبوده و خط مشی فرانسه بر حمایت منافع و مشاهده حقایق بنا می باشد . حقایق یعنی اینکه صحرا باید جزء قلمرو الجزایر محسوب گردد .»

صحرا یعنی سرزمینکه ثروت سرشارش نویدی از آینده درخشان آن میدهد ، از طرف فرانسه جز لایه جزای خاک الجزایر شناخته شد . البته این ملاحظات واقعیمانه ، از طرف افر اداری تجاغی و افراطیان دست راست فرانسوی و اروپاییان الجزایر بلا نمکاس نماد وجهه خنثی کردن آن موسسه سری نظامی بنام «او-آ-اس» تحت او او مر جنرال در و ل سالان ، که در سال ۱۹۵۸ بحیث نماینده عمومی فرانسه در خاک الجزایر ایفای وظیفه ی کرد بمیان آمد که از بدو آغاز عملیات تا مرحله نهایی آن جنایات بزرگی را مر تکب شد . بنا بران در پایان این گیر و دارها بتاريخ ۱۹-حوت ۱۳۴۰ معاهده مربوط باعلام متارکه در الجزایر نافذ گردید و الجزایر بد یفترتیب توانست زنجیر اسارت دوامدار را دیگر در هم شکنند .

اوضاع جغرافیایی : الجزایر که در شمال افریقا است در امتداد ساحل بحیره مدیترانه بساحه (۶۵۰) میل بین تونس از طرف شرق و با مراکش (المغرب) از جانب غرب واقع بوده و در مناطق شمالی ساحه رادر حدود (۳۵۰) میل دارا میباشد منطقه «صحراء» که یک سرزمین غنی و زرخیز است در ناحیه جنوبی کشور موقع دارد. در قسمت ساحلی کشور ساحه بوسعت پنجاه تاصد میل وجود دارد که در قسمت های نشیب و فراز آن وادیهای سرسبز و نخلستان ها مشاهده می شود، دوشاخه از کوه های مرتفع اتلس بارتفاع (۷۰۰۰) فت صحرا را از الجزایر بدور نگاه داشته است .

مساحت عمومی الجزیره « ۸۵۲۶۰۰ » میل مربع بوده و نفوس آن (قرار احصایه ۱۹۵۸) در حدود « ۱۰۲۶۵۰۰۰ » تن میباشد که از آن جمله « ۱۲۵۰۰۰۰ » باشند کان آن از و پایبی اند. پایتخت کشور شهر «الجزیره» می باشد، ساکنان بومی کشور در اصل عرب و بربرها اند که پیرو دین اسلام میباشد .

در این کشور مسایل علمی و فرهنگی، عمرانی، و آبادانی خانه سازی، اصلاحات اراضی و غیره موضوعاتی که به زندگی مدنی و عصری مردم مربوط است رونق گرفته است .

بناعلی عبدالرحمن «فارس» بحیث رئیس کمیته اجرائیه و بناغلی یوسف بن خده بصفت صدراعظم الجزایر آزاد ایفای وظیفه میدارند .

بتاریخ اول جولایی ۱۹۶۲ نظر باهلامیه رسمی دولت فرانسه که جنرال دوگول آن را امضا کرده بود بعد از ریفرندمی که راجع به آزادی الجزایر صورت گرفته و نتیجه مثبت حاصل شده، کشور مذکور آزادی کلی خود را بدست آورد چنانچه استقلال کامل این سرزمین از طرف خود فرانسه و سایر دول جهان برسمیت شناخته شد.

تاریخیک

نظر عمومی :

پس از ۱۹۴۷ که آزادی اکثر کشورهای مستعمره انگلستان در افریقا تأمین گردید کشور تانگانیکا نهمین مستعمره افریقایی آن کشور است که پس از حصول آزادی در داخل جامعه کشورهای مشترک المنافع انگلستان باقی مانده است .

تانگانیکا که بتاريخ ۹ ماه دسامبر ۱۹۶۱ وثیقه آزادی خود را از انگلستان بدست آورد، سه صد و شصت و دو هزار و شش صد و هشتاد و هشت مربع مساحت داشته و جمعیت آن در حدود ده میلیون نفر میرسد .

این کشور، سابق یکی از مستعمرات افریقایی آلمان بود که پس از جنگ جهانی اول (۱۹۱۸) تحت اداره مستمرات انگلستان درآمد .

«جولیس کامباراج نایبر» صدراعظم تانگانیکای تازه به آزادی رسیده یکی از زعمای بسیارمشهور ومورد احترام آفریقا بشمار می‌رود. وی که اکنون ۳۸ سال دارد نوصت آزادیخواهی کشور خود را باتدبیر وروش مسالمت‌آمیز بدون در نظر گرفتن مسایل نژادی وتعمیل حرکات شدت‌آمیز وسخنان تلخ‌قیادت مینهود که از بهترین کامیابی‌های اودر خدمات ملیش بشمار میرود. نظریه وی درباره تشکیل اتحادیه آفریقای شرقی در ست در موقعی پیشرفت حاصل کرد که برای آفریقای شرقی بسیار مساعد بنظر میباید. ضمناً با انکشاف سیاست‌های داخلی تانگانیکابناغلی «نایبر» نشان داد که مردم مدبر یست زیرا تا سال ۱۹۶۰ بطور جدی دست بکار نشد.

۹۵ فیصد مردان بکلی بیسواد و ۴۰ فیصد اطفال تنها در مکاتب ابتدایی و ۱۰ فیصد از مکاتب ثانوی برخوردار میشدند، کدام موسسه بمنظور تحصیلات عالی تا هنوز وجود ندارد. از لحاظ اینکه بومیان تانگانیکاقسمتیکه در سایر مستعمرات همجوار یعنی کینیا و یوگندا رایج است بیک کار خوب نمی‌توانستند پرداخت. می‌توان گفت که در این سرزمین تبعیض نژادی مروج بوده است.

حیوة حقوقی :

در سال ۱۹۵۸ نوصت‌های مردم قدرت استعماری اداره‌کننده رامجبور ساخت تا نخستین انتخابات شورای قانون‌گذاری را قبول کند. این انتخابات بر اساس مساوات کامل بطوریکه ۱۰- آفریقایی ۱۰۰- اروپایی و ده نفر دیگر از مردمان کشورهای آسیایی مملکت مذکور صورت گرفت و این از جهتی طرح شده بود تا از یک طرف مقدره نژادی انکشاف داشته باشد و از طرف دیگر تعداد اقلیت کامل ومطلق اروپایی با همان تعداد نمایندگانی که ۹۹ فیصد جمعیت آفریقایی را تمثیل می‌کند تمثیل می‌گردید تعداد افرادارو پایی صفر اعداد را به دو فیصد بود.

مبارزه آزادی به سال ۱۹۵۵ در تانگانیکا شکل برجسته را کسب کرد، جنبشهای مهم در ایالت کیبیتا که در شمال غرب تانگانیکا واقعست رخداد. قدرت استعماری این جنبشوارا بصورت ظالمانه قلع و قمع کرد. مردم این ناحیه ضمن تلگرامیکه بوسیله علاقمندان این موضوع بموسسه ملل متحد مغایره کرده بودند ازینکه هر روز تعدادی از باشندگان آنجا توقیف میشدند وتعداد دیگرشان با استعمال گاز اشک‌آور اذیت می‌گردیدند باین مضمون که مارا ازین ستمگری نجات بدهید شکایت کردند.

سندیکا های آفریقایی از رژیم قیمومت بشدت انتقاد کرد. تعداد زیاد کارگران کشور در فدراسیون کار که سال ۱۹۵۸ یکصد و پنجاه وسه اعتصاب بشمون (۶۷۴۳۰) کارگر صورت گرفت اشتراک ورزیدند همچنان در سال ۱۹۵۹ (۸۲۸۰۰) نفر که در آن اطباء، زارعین، کارگران خط آهن وغیره موجود بود در ۲۰۰ اعتصاب شرکت کردند وباینقسم مردم از جنبش آزادی بخش خود سهم بارز وبزرگی گرفتند.

بزرگترین حزب سیاسی تانگانیکا اتحاد ملی افریقای آن کشور میباشد که در سال ۱۹۵۴ تاسیس گردیده است. پروگرام این حزب که از طرف مجلس موسسان نیز تایید و تصویب گردیده بود مبارزه را برای از بین بردن انواع و اشکال امتیازات نژادی، حصول آزادی و انتقال موسسات اداری بافریقایان، تشجیع جنبشهای سندیکایی و کورراتیوی، اصلاحات عمومی و امحای جدایی و رقابتهای قبیله‌ای تشکیل میداد اتحادیه ملی افریقای چندبار تقاضای استقلال تانگانیکارا به موسسه ملل متحد تقدیم کرد ولی انگلستان هر دفعه خود را اغفال میکرد. موسسات اداری قیم میکوشید تا فرصتی را جهت تشکیل احزاب خیالی طرفدار خود بوجود آورند به این ترتیب بود که وحدت حزب تامین شد و دیگر احزاب پروکلو نیالزم بوجود آمد انگلستان در انتخابات سال ۱۹۵۸ بیشتر روی این احزاب اتکا میکرد مگر اتحادیه ملی افریقای با بدست آوردن ده چوکی که برای افریقایها تعیین شده بود بوجود حزب متحد خاتمه بخشید.

در سال ۱۹۵۹ نماینده لکوتسمن چنین تبصره کرد که تمام افریقایهای تانگانیکا در حال حاضر استقبال آزادی را بکلمه (یوهورو) یعنی آزادی بجای کلمه معمولی ژامبو (بون ژور) اظهار میکنند، و این فورمول بذات خود يك اثر سحر آساز دارد.

در سال ۱۹۶۰ برتانویان خود را در اجبار این که حقوق انتخابی افریقایان را توسعه بدهند مشاهده کردند. در انتخاباتیکه بسال ۱۹۶۰ صورت گرفت اتحادیه ملی افریقای از جمله ۷۱ چوکی، ۷۰ چوکی را بدست آورد و رهبران دژ، کنایرر، عهده صدارت را بدوش گرفت و دیگر برای برتانیه در تانگانیکا کدام اتکای باقی نماند. متعاقب آن برتانویان بمطالعات قانونی افریقایها مبنی بر الفای این رژیم بسال ۱۹۶۱ او عده دادند. باسیر در جاده ترقیات، آزادی تانگانیکا بمشکلات و غوامض دیگری مقابل میشود که نخستین آن نتایج اداری قیمهای خارج شده در ساحهای اقتصادی و اجتماعی میباشد.

حکومت يك پلان مترقی سه ساله را برای کشور تهیه کرد - ۲۴ میلیون پوند ستر لنگ در تاسیسات برای انکشاف زراعت و بعض شعبات صنعتی بمصرف خواهد رسید پر وژه بکار انداختن حوزه «دیوفیجی» را که غنی ولی خشک بوده و دارای مساحه تقریبی برابر انگلستان میباشد رو بدست میگیرند. مکاتب، شفاخانها و سرگها اعما رو احداث خواهد شد. يك سیستم واحد تعلیمی برای افریقایها و اروپایها مطرح شده و برای تهیه پرسونل اداری تاسیس و تشکیلات اختصاصی فور شده است يك وزارت برای امور کوپراتیوی که بحالته ۶۰۰ کوپراتیف دارد تاسیس شده است.

آزانش یونایتد پرس بین المللی تحت عنوان «وقتیکه تانگانیکا آزاد گردد» تذکر داده و تبصره کرده «ممکن نخواهد بود که آزادی را برای سایر سرزمینهای برتانوی در افریقای شرقی مانند کینیا، یوگندا و زنگبار مانع آیند» بدون کوچکترین تردید شعله آزادی ای که

در قله « کلیمانجارو » افروخته شده برای کینیا ، یوگندا و زنگبار وهمچنان در دیگر مستعمرات وعده ظفر جنبشهای آزادی ملی رامیدهد.

نا گفته نباید گذاشت که کشور تانگانیکا بتاریخ ۱۸ قوس ۱۳۴۰ آزاد شد و با فروختن مشعل بزرگی بر فراز یکی از بلند ترین قله کوه « کلیمانجارو » و فرود آوردن پرچم انگلستان و برافراشته شدن پرچم سبز، سیاه و طلایی رنگ خود بر فراز عمارت حکومتی آن کشور در داخل چوکات کامنویلت بریتانیا بحیث کشور مستقلی شناخته شد.

پیداوار عمده این سرزمین عبارت از پنبه، قهوه، پسته، عاج و عسل میباشد علاوهً الماس طلا، آهن، نمک، سرب، قلعی در انجا یافت میشود ساحهای وسیع الماس (موادوی) بسال ۱۹۶۰ به اندازه ۴۶۰۰۰۰۰ سترلنگ فایده داشت بومیهای تانگانیکا به ۱۳۰ قبیله تقسیم شده است، این کشور دباو رمای گیرنده خود زیبایی خاص دارد یکسلسله کوهها، قسمت شمال آنرا پوشیده است، در مناطق نشیبی شمال غرب آن یعنی در سرحدات یوگندا اود رنز دیکه کینیا دریاچه وکتوری یعنی بزرگترین دریاچه آرام قاره که دارای مساحت نزدیک بمساحت سویس است امتداد دارد در غرب آن طولترین وعمیقترین دریاچه بنام تانگانیکا جریان دارد.

در مرکز و جنوب کشور چمنزارها و جنگلاتیکه نگاه انسان در آن کم میشود وجود دارد. از دیر زمانی بدینطرف غنای کشور مورد توجه موجودان استعمار قرار گرفته بود در قرون وسطی عربها، ترکها و پرتگالیها برای اشغال یا تصاحب این کشور باهم رقابت داشتند در قرن ۱۹ کشور مذکور دستخوش استیلا کنندگان آلمانی و برتانوی قرار گرفت در نتیجه یک جنگ حریصان آلمانی، تانگانیکارا مستعمره خود ساختند، در جریان نخستین جنگ جهانی تانگانیکا توسط قوای برتانوی اشغال شد بعد از انجام جنگ انگلستان تانگانیکارا تحت مازدات خود گرفت. بعد از پایان جنگ جهانی دوم تانگانیکا تحت قیمومیت بین المللی قرار داده شد.

قوای بری برتانوی بساحت (۵۱۰۰۰۰۰) زمین را از افریقا بیها برای آنکه بکولونیهای اروپایی بسپارند غصب کردند این سیاست قطاع الطریقی تا سال ۱۹۵۹ - ادامه یافت و کولونیهای اروپایی (۹۰۰۰۰) هکتار زمینهای افریقایران را تصاحب کردند این زمینها بمساحت زراعت پنبه کافی، چای و تنباکو تبدیل گردید تمام این حاصلات از طرف مراکز تجاری بصورت کمی خریداری شده بخارج صادر میگردد در حالیکه کشور ریتو رید گندم و مواد غذایی نیازمند میباشد پیش از آزادی کارگران معادن وزارت معادن بصورت مبالغه آمیز استعمار میشدند. مزد متوسط یک کارگر بین ۱۴ و ۳۵ شلنگ بود در استخراج معادن یک کارگر از ۱۸ تا ۴۵ شلنگ را در یکماه بدست میآورد در مورد ترقیات اجتماعی تا قبل از آزادی مجازات جسمی را اعمال میکردند چنانچه باسناد احصای منایخ انگلیسی در سال ۱۹۵۸ بمتعدد (۱۰۷۲) تن افریقای بیچنین مجازاتی محکوم گردیده بودند ولی بعد از اعلام آزادی

کشور، تانگانیکا دارای قانون اساسی جداگانه شد و اکنون کشور مذکور در قطار سایر ممالک مستقل موقع خود را احراز کرده است.

زنگبار

احزاب سیاسی کشور تحت الحمايه شرق افریقا (زنگبار) بتاريخ ۲۸ حوت ۱۳۴۰ از حکومت برتانیه درخواست کرد تا آزادی و استقلال تام برای آن کشور در چر یان سال ۱۹۶۲ داده شود.

زنگبار قبلاً هم حق خود ارادیت را از برتانیه درخواست کرده بود. همچنان هبران احزاب مختلف زنگبار ضمناً آرزو کرده بودند که بعد از حصول آزادی کشور مذکور در داخل حوزه کامنولت باقی میماند.

روی این اساس حرکت و جنبش آزادی خواهی بیشتر از جنوری ۱۹۶۱ بدینطرف قوت گرفت و بعد از آن نظر بموافق برتانیای انتخابات عمومی در آن سرزمین آغاز شد ولی هیچیک حزب سیاسی آن کشور به نسبت اختلافات و بی اتفاقی اکثریت و پیروزی را ابراز نتوانست و بدینترتیب اکثریت قانونی در مجلس مقننه بدست نیامد.

در مبارزه های انتخاباتی که در ماه جون ۱۹۶۱ بعمل آمد نسبت وجود اختلافات شدید در نتیجه این داد و گرفت حزب ملی با اتفاق حزب خلق توانست که از جمله ۲۳ چوکی مجلس مقننه ۱۳ چوکی را بدست آورده و موقع و موقع قانونی خود را تثبیت کند.

جزیره زنگبار، که در ساحل شرقی افریقا واقعست و ۶۴۰ میل مربع مساحت دارد این سرزمین بعد از ۱۸۹۰ با موافقت جرمنی و فرانسه تحت الحمايه برتانیای درآمد و در ماه نوامبر همان سال سلطنت اسلامی در آنجا رویکار شد.

زنگبار از حیث موقع جغرافیایی خود با جمهوری صومال، کینا و تانگانیکا محاط است نفوس زنگبار بشمول « پمبا » که در جزایر آن واقعست در حدود چهار صد هزار نفر میرسد که بواسطه سلطانی موسوم به سید خلیفه ابن هارب اداره میشود. قسمت بیشتر باشندگان آنرا مسلمانان تشکیل میدهند بعد از ۱۸۹۰ که زنگبار تحت الحمايه برتانیای درآمد شد (هلگولیند) بجرمنی و مد غاسکر بفرانسه تعلق گرفت، ولی انگلستان نفوذش را در زنگبار خوب قایم کرد.

جزیره (پمبا) هم که یکی از مناطق نسبتاً بزرگ این سرزمین است بتهنایی خود (۳۸۰) مربع میل مساحت داشته و در حدود ۲۵ میل جانب شمال شرق کشور موقع دارد. قسمت بیشتر محصولات طبیعی کشور را پیاز و حبوب در بر میگیرد. جو، مغز و خسته از محصولات و تولیدات دیگر آنست که اقدام مهم صادراتی کشور را احتوا میکنند صنعت کلالی (بیشتر کوزه گری)، ساختن رشته و ریسمان، صابون تیل، بوریا و جواهر سازی بحیث فن ظریفه از جمله صنایع حرفه ای زنگبار است.

در کنفرانسیکه بتاريخ ماه اپریل ۱۹۶۲ در لندن راجع به موضوع آزادی زنگبار تعیین شده بود بدون رسیدن بکدام موافقه خاتمه یافت. درین کنفرانس گفته شده بود که هدف وغایه ی مهم عبارت از تعیین موعد استقلال زنگبار است وای مادلنگک سابق وزیر مستعمرات انگلستان که ریاست این جلسه را بعهده داشت اظهار کرده بود که برای حکومت برتانیه کار غلط خواهد بود که تاریخ اعطای استقلال نام زنگبار را تعیین کند. موصوف متذکر شد که بریتانیا حاضر است در مورد تعیین یک کمیسیون تدقیق راجع به آزادی زنگبار موافقه کند اما غور کردن راجع به آزادی کامل زنگبار یک مسأله قبل از وقت میباشد.

ولی بتاريخ ۲۰ حمل شیخ محمد علی شامی رئیس الوزرای زنگبار در قاهره گفت کنفرانس قانون اساسی زنگبار که در لندن منعقد شده بود از جوهی بغا کامی منجر شد که حکومت بریتانیا نمیخواست مسأله را بطوریکه شایسته بود رویدست بگیرد. وی گفت شیخ علی محسن وزیر معارف وی در لندن باقیمانده تا حکومت بریتانیا را برای یافتن راه معقولی وادار سازد. کنفرانس قانون اساسی زنگبار نتوانست تاریخی را برای استقلال این خط تعیین کند.

کینیا

منطقه ایست که سالها در قلمرو استعمار بریتانیا قرار داشت، این منطقه بامتداد بحیره هند از طرف شمال شرقی با سومالی لیند، از جانب شمال با حبشستان، از غرب با یوگندا و از طرف جنوب با تانگانیکا محاط است. مساحت آن (۲۲۴۹۶۰۰) میل مربع و نفوس آن قرار احصائیه ۱۹۵۹ و ۶۵۰۰۰۰۰ نفر است که قسمت عمده آنرا بومیان آن کشور تشکیل میدهد. مرکز آن «نایروبی» است. از ۱۹۵۷ بدینطرف بومیان افریقایی و آسیایی که باشندگان آنجا را تشکیل میدهند بحیث اعضای مجلس قانونگذاری آنکشور انتخاب شده بودند، از پنج حصه، سه قسمت زمینهای منطقه شمال کشور خشک و لایز روع میباشد مرکز عمده تولیدات اقتصادی کشور را نواحی جنوبی کشور دربرداشته و عموماً زمینهای آن مستغنی و زرخیز میباشد علاوه تا با یک ساحه وسیعیکه از ۳۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰ فرت ارتفاع دارد چراگاههای موجود است که از آن در موارد لازم استفاده بعمل می آید پنج میلیون اکر زمینهای عالی برای ار و پاییان باشندند آنجا تخصیص داده شده است یا بعبارت دیگر این اندازه زمین برای اروپاییان مذکور از سابق ریزرف شده بود.

تولیدات و محصولات عمده ی این سرزمین (کینیا) قهوه، چای، غله و دانه (حبوبات) و میوه های خشک میباشد، علاوه تا پوستهای حیوانی و سنگهای قیمتی که نشانه از معادن سرشار آنست در ردیف محصولات مهم آن بشمار میاید

کینیا از حیث محصول چای غنی ترین سرزمین افریقا است که فیصدی محصول اقلام صادراتی و پول و مفادیکه از آن حاصل میشود نسبت بمحصولات دیگر بیشتر است. کینیا در ۱۹۵۳ صحنه فعالیتهای د هشت افکنان «ماو ماو» قراز گرفت که دسته های

متحد قبایل و عشایر د کیکویو، میرو، و امبو، هم در آن سهم داشتند، اینان با حلف و وفاداری و سوگند یکه یاد کرده بودند باشندگان اصلی آن سرزمین را کشتار میکر دند و آنانیکه با ایشان مقابله و مقاومتی میکر دند از قلمرو کشور خارج شده واز تمام حقوق محروم میکر دیدند، در این گیرودارها متجاوز از ۶۰۰۰۰ د هشت افکن محبوس، مقتول و مجروح شدند.

قسمت ساحه زمینهای زرخیز بفراخی ده میل از حصه سرحد تا ننگانیکا با ستقامت شمال جانب «کیپینی» که مجمع الجزایر دلامو، راهم در بر میگیرد توسط دریای ((تانا)) آبیاری میشود.

بتاریخ ۲۰ عقرب ۱۳۴۰ بود که وزارت مستعمرات بر تانیه اهلامیه صادر کرد مبنی بر اینکه ممکن است (مادلنگ) وزیر مستعمرات آنوقت بر تانیه (که فعلاً وزیر مالیه انگلستان است) بتاریخ ۲۳ نومبر ۱۹۶۱ جهت باز دید مختصر از کینیا عازم نایروبی گردد. همچنان به عیادت اتحادیه ملی افریقایی بریاست (جمو کینیا) گفته شده بود که وزیر مستعمرات انگلستان آمده است در این باز دید خود از (کینیا) اوضاع آنجا را در پر تو موفقیتهای سیاسی شان تحت غور قرار دهد موصوف در همان موقع اظهار داشته بود که وی متوقع است تا تاریخ یک کنفرانس مربوط بقانون اساسی را در لندن اعلام کند. همان بود که نمایندگان کنفرانس قانون اساسی کینیا روز ۱۶ حمل آخرین موافقتی را در مورد اینکه به مستعمره حکومت جدید ائتلافی داده شده و یک قانون اساسی ترتیب مذاکره مهم برای نیم هفته دیگر ادامه یابد ثبت کردند.

این موافقات در جلسه آخرین عمومی بعد از آنکه همه مواضع از بین دو پارته بزرگ افریقایی مرفوع گردیده و هر دو طرف موافقه نمودند تادر تشکیل یک حکومت مؤقت ائتلافی صرف مساعی کنند با مضا رسید.

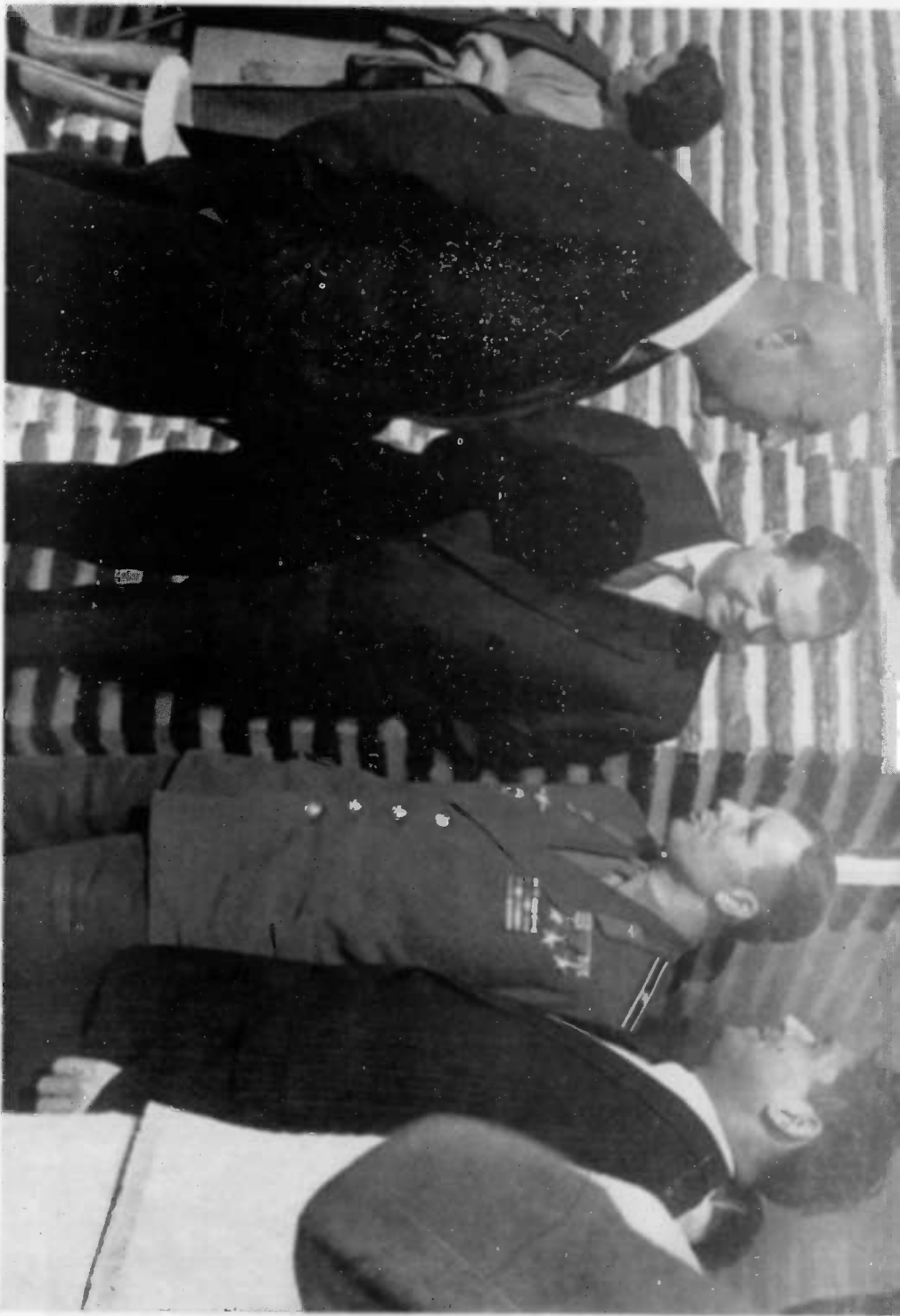
درین حکومت هر دو حزب هفت کرسی بسوی وزیران دارد که رهبران هر دو حزب بناغلی کینیا تا رهبر اتحادیه ملی افریقایی و بناغلی رولند نگانگالا رهبر حزب بر سر اقتدار اتحادیه دیموکراتیک که با (سرپرک دین) مذاکراتی انجام دادند بر تقسیمات مساوی کرسی وزیران هم موافقت کرد.

طبق این قانون اساسی به کینیا حکومت قوی مرکزی و پارلمان دو مجلسه و شش اسامبله منطوقی که صلاحیت اداری و قانونی دارد منظور شده است.

نظر بقانون اساسی متذکره گورنر کینیا کابینه ائتلافی را تشکیل داد. این اقدامی پس از امضای توافقهای است که بین رهبران ملی کینیا در باره تجدید نظر بقانون اساسی آنجا و تشکیل یک کابینه ائتلافی در کینیا صورت گرفت. در کابینه مذکور هر یک از احزاب اتحاد ملی افریقایی کینیا، کانو که رهبری آن را جمو کینیا تا بعهده دارد و حزب اتحاد دیموکراسی افریقایی کینیا، کادو که رهبری آن با (انگالا) میباشد هفت عضو داشته و دو عضو دیگر این کابینه از طرف خود گورنر کینیا تعیین میگردد.

په بلګراد کېښی د بیټرفو هیوادود دولتو رئیسانو یوه پوله چه د افغانوستان صدر اعظم بیاغلی سردار محمد داود د خپل هیواد له خوا په هغه
هر که کېښی په د ۱۳۴۰ کال د سنبلې په میا شتی کښو منعقد شوی وه هم کلهون کېږی ؤ

د شوروی اتحاد گومری کیهان نورد میجر پوری کاگابین چود افغانستان د پوهنې دوزارت په بلنه کابل ته راغلی و
د یتاغلی سردار محمد داؤد صدراعظم سره د ملاقات په وخت کېسې ایمل کېږي

کابینه کینیا صدر اعظم نداشته و جموکنیا تاوانگالا پستهای وزارت مشاور را در امور قانونی آنکشور بدوش دارند. بدینترتیب که جمو کنیا تاامور اقتصادی و بنا غلی انگالا امور انتظامی را بهپده گرفتند.

روندا و اروندی

هنگامیکه در ۱۵ جنوری ۱۹۶۲ مجمع عمومی موسسه ملل متحد شانزد همین جلسه خود را آغاز کرد کمیته چهارم قیمتت مجمع مذکور مسایل يك کشور محکوم افریقایي را مورد غور قرارداد، این مسایل عبارت از مسایل مر بوط به روندا او رندی میبا شد که تحت اداره بلژ يك بود درماه دسامبر سال گذشته که در هر دو قسمت (روندا وارو ندى) تحت نظر موسسه ملل متحد انتضابات قانونی صورت گرفت از نتیجه این انتضابات معلوم گردید که يك قسمت این منطقه بشکل یکدولت پادشاهی و قسمت دیگر آن بشکل يك کشور جمهوری قدم در مرحله حاکمیت خود میگذارد. یعنی مردم مناطق مذکور طرفدار این امر بودند که باید در (روندا) یکدولت جمهوری و در (روندى) یکدولت پادشاهی تشکیل شود.

کمیسیون موسسه ملل متحد جهت غور برمسأله روندى از طرف مجمع عمومی بسال ۱۹۶۰ هنگام پانزدهمین جلسه مجمع مذکور تعیین گردید. ریاست این کمیسیون را بناغلی (مابکس دور سنویل) نماینده کشورهایی بهپده داشت و نمایندگان ایران و توگولیند بهیث اعضای کمیسیون مذکور بودند.

مسأله منطقه ی کوچک روندا و روندى بعد از وقایع سال ۱۹۵۹ بهیث یکی از مسایل مهم وجدی، توجه و اهتمام خاص مجمع عمومی موسسه ملل متحد را بخود جلب کرد.

این منطقه که بشکل يك منطقه سه گوشه یی بین کانگوی مرکز بجانب غرب و تانگانیکا بطرف شرق آن افتاده است آخرین منطقه افریقایي است که بچنگه کا بوس استعمارگیر آمده بود منطقه مذکور قبلا از متصرفات آلمان در افریقا شرقی بود بسال ۱۹۲۳ از طرف جامعه ملل تحت مانت دولت بلژيك درآورده شد و درماه دسامبر ۱۹۴۶ زیر قیمتت موسسه ملل متحد قرار گرفت. روندا و روندى از نظر تکاتف نفوس و جمعیت از هر نفوس ترین نقاط جوان محسوب میگردد. باید توضیح کرد که بیش از چهارونیم ملیون نفر افریقایي در يك منطقه ایکه طور تقریبی (۳۴۰۰) مربع میل مساحت دارد و بشکل به آستریا برا بر می باشد عیوة بسر میبرند. این منطقه در اصل خود دارای دو کشور جداگانه (روندا و اروندی) بود که زمام امور هر يك آنرا یکنفر سوامی یا پادشاه در دست داشت رژی این کشور هافیدالی بوده و روی يك سیستم اجتماعی استوار گودیده بود

ارستوکرانهای تونس که مردمان تجارت پیشه و چنگجو بودند زمام اداره و اقتدار را بدست داشتند و هو توها که اکثریت نفوس را تشکیل میدادند بزراعت و سایر مشاغل شاقه مصروف بودند. چون (روندا و روندى) يك سر زمین بسیار پر نفوس بوده

وبارانهای موسمی هم در آنجا کمتر میبارد بنابراین مردم آن همیشه در سرینجه قحطی و گرسنگی مبتلا میباشند .

در بین ماههای نومبر و دسامبر ۱۹۵۹ یکسلسله اضطرابات و اغتشاشات شدیدی در روندا بروز کرد .

عشایر تونسی و هوتوها بجان همدیگر خود افتادند و جنگهای قبیله‌یی بین شان بسیار شدت کرد .

مجلس قیمومت موسسه ملل متحد يك هیأت تعیین نمود تا بمنطقه مذکور رفته راجع باوضاع آشفته و علل اغتشاشات آنجا تحقیقات کند . هیأت موسسه ملل متحد بعد از یکسلسله تحقیقات لازم راپور داد که مردم در حال غیظ و برآشفتهگی بسر میبرند .

اقدامات مجمع عمومی :

مسأله پیشرفتهای روندا و اورندی و موضوع تعیین سرنواشت آینده آن منطقه در موقع پانزدهمین جلسه مجمع عمومی در (۱۹۶۰ - ۱۹۶۱) ، بمجمع مذکور پیش گردید .

مجمع عمومی موسسه ملل متحد فیصله کرد که باید يك ریفرندم تحت نظر موسسه ملل متحد در روندا بعمل آید تا آرزوها و خواستهای آنانیرا که طرفدار استقرار موامی پادشاهی، در آنجا میباشند تمیین کند .

کمیسیون ملل متحد برای اجرای این منظور به «روندا» مسافرت کرد و در ماههای جنوری و فروری سال ۱۹۶۱ از آنجا بازدید کرده و راپور مشاهدات خود را بمجمع عمومی تقدیم کرد . کمیسیون موصوف در راپور خویش تصریح کرد که حوادث تازه ای که در روندا بروز کرد واپس منظره سیاسی وقانونی وموقف روندا را طوریکه قبلا بمجمع عمومی ظاهر و هویدا بود . بکلی عوض نموده است .

بتاریخ ۲۱ ماه اپریل سال ۱۹۶۱ مجمع عمومی فیصله کرد که باید انتخابات بر ای مجلس قانونگذاری و ریفرندم راجع به «موامی» در خلال ماه آگست صورت بگیرد ومطالبه کرد که تا حکومت اساسی و سرپرست در هر دو قسمت اعنی روندا و اورندی تشکیل گردد .

کمیسیون ملل متحد بتاریخ ۸ ماه جون ۱۹۶۱ به روندا واروندی مواصالت کرد ؛ و قبل از آنکه بمنطقه مذکور وارد شود در بروسل مرکز بلژیک با مقامات حکومتی کشور مذکور راجع بمسایلیکه به تطبیق فیصلهای مجمع عمومی مربوط بود مذاکرات لازم نیز انجام داد .

آغاز انتخابات:

بدینترتیب بتاریخ ۱۸ ماه سپتامبر در روندی و بتاریخ ۲۵ ماه سپتامبر در روندا برای برگزیدن اعضای مجلس قانونگذاری ، انتخابات هملی گردید . همچنان ریفرندمیکه بسوال «موامی» مربوط بود نیز بتاریخ ۲۵ ماه سپتامبر در روندا صورت گرفت . این انتخابات

بسیار عمومی بود و برای نخستین بار زنان هم در مناطق مذکور رای دادند. راپور کمیسیون ملل متحد که بمجمع عمومی ارائه گردیده بود بتاريخ ۷ ماه دسامبر ۱۹۶۱ نیز شایع شد. ترتیباتی را که برای انتخابات در روندا و اروندی گرفته شده بود تمجید کرده است. همچنان کمیسیون مذکور راجع به انتخابات در قسمت روندی خاطر نشان کرده است که بدون شك و تردید فتح و پیروزی مسلمی نصیب حزب متحد ترقیخواه ملی (اپرونا) شده است یعنی این حزب از ۵۸ تا ۶۴ چوکی را در انتخابات بدست آورده است.

همچنان در راپور کمیسیون موصوف راجع بان انتخابات در قسمت روندا توضیح کرده است که «پارتی دومومن دولت امنسپسیون هوتو» نیز اکثریت مطلق را با احراز ۳۵ - ۴۴ چوکی بدست آورده است.

راجع بمساله ریفرنندم «موامی» در روندا کمیسیون راپور داده است که «۱۰۰۶۳۳۹» رای منفی بمقابل «۲۵۳۹۶۳» رای مثبت بطرفداری ادامه پادشاهی در منطقه مذکور ابراز شده است.

باید تصریح کرد که مجمع عمومی موسسه ملل متحد از مقامات اداری روندا و اروندی مطالبه کرد که باید هر چه زودتر محبوسان سیاسی روندا و اروندی که با اثر اغتشاشات سال ۱۹۵۹ بوقوع پیوسته بود مورد عفو عمومی قرار گیرند.

روندا و اروندی از طرف غرب با جمهوریت کانگوی جدید، از جانب شمال بایوگندا از شرق و جنوب با تانگانیکا محاط است. مساحت عمومی آن باستناد سالنامه جهانسی «۲۰۵۴۰» میل مربع و نفوس هر دو منطقه نظر باحصاییه ۱۹۵۷ «۴۶۳۰۰۰۰» نفر است که اکثریت آنها مردمان بومی آن سرزمین تشکیل میدهد، قله «بیرونگا» که در آنجا واقعت «۱۴۰۰۰» فت ارتفاع دارد صادرات عمده این سرزمین قهوه، مال مواشی و پوست میباشد.

بتاریخ ماه جون ۱۹۶۰ حسب موافقت حکومت بلژیک در آن سرزمین انتخاباتی صورت گرفت و در ۱۹۶۱ برای آن آزادی داخلی داده شد، روی این اساس دولت بلژیک وعده اعطای خودمختاری و استقلال کامل آن کشور را نیز قبلاً داده بود.

اینک سر از نیمه شب (۹) سرطان ۱۳۴۱ مطابق ۳۰ جون ۱۹۶۲ قیمتت چهل و سه ساله بلژیک بر دو منطقه مذکور (روندا و روندی) خاتمه یافته و جمهوریت روندا و دولت پادشاهی یوروندی به آزادی کامل خودنایل آمدند.

مراسم آزادی این دو منطقه با فیر بیستویک توپ صورت گرفته و بیرقهای بلژیک از فراز دوایر دولتی این دو کشور جدید فرود آورده شده و بامراسم خاصی بیرقهای ملی خود آنها باهتزاز در آورده شد.

شاغلی تانت کفیل سرمنشی موسسه ملل متحد پیام تبریکیه بدین مناسبت عنوانی رهبران این دو کشور مخابره کرد.

« ختم »

احتراعات واكتشافات سال

ازقمار مصنوعی بیشتر استفاده خواهد شد

چندی قبل باغلی «کانستن سرجی جوک» معاون وزارت مخابرات اتحاد شوروی اظهار کرد که بادر نظر داشتن انکشاف تلویزیون و پرود کاست در آینده تو جبه بیشتر بسوی امکانات استفاده از قمار مصنوعی زمینی تیلی کاستنگه مینول میگردد پروگرام تیلی کاست بنواحی نامحدودی توسعه پیدا میتواند کرد .
زور قیکه ۲۰۰۰ سال عمر دارد

اخیراً زور قیکه بطور یقین دوهزار سال قبل ساخته شده است از دهانه دریای دپرنتا، قریب شهر وینس ایتالیا بدست آمده است ، از قراین برمیآید که چنین زور قها تو سط مردمان قدیم آن نواحی مورد استعمال قرار داده شده است .
برج شناور

دراین تازگیهایک برج روشنی انداز دریایی بارتفاع ۵۰۰ فف در کوینبورگ - سویدن طوری از کانکریت ساخته شده است که باسانی روی آب شنا میتواند کرد .
تکمیل نقشه طبقات الارض شمال

چندی قبل متخصصین موسسه جیالوژی قطب شمال در لیننگر اد نقشه طبقات الارض شمال و نواحی آنرا مکمل کردند این نقشه بصورت پروژه دور قطبی ترتیب گردیده و قطب شمال در مرکز آن قرار دارد نخستین نقشه ایست که مفکوره عمومی وضع طبقات الارض و تاریخچه انکشاف قعر زمین را در نواحی قطب شمال نشان میدهد . پیمایش نقشه يك در پنج میلیون است .

خطوط پنجاه و هشت موازی خط استوا بعینت خطوط سرحدی نواحی داخل نقشه گرفته شده است ، علاوه آن نقشه مذکور وضع طبقات الارضی نواحی امریکا ، - سکند بنایوی و گریلمنید را در بر گرفته است نقشه دور قطبی خصوصیات عمومی ، تشکیل مناطق طبقات الارضی ، اساسات علمی ، ذخایر معدنی و فوسیلها را آشکار میسازد ، نقشه مذکور تحت هدایات باغلی فیودور مار کوف رئیس شعبه نقشه کشی طبقات الارض توسعه و تکمیل گردیده است .
رو جاییکه مدافع امراض است

یکنوع روجایی کاغذی ایکه در مقابل امراض مجادله کرده بعد از استعمال از آن صرف نظر میشود بدرض کمک بامریضان شفابخانه ساخته شده است این نوع روجایی در شفاخانهای اطفال واقع سویدن موفقانه مورد تجربه قرار داده شد ، روجایی مذکور که مشتمل از بیست ورقه کاغذ مخصوص میباشد توسط يك فلاف کتابی پوشیده است قرار اطلاع موجوده قیمت این روجاییها برای کلان سالان ۴۰ سنت و برای اطفال ۱۰ سنت تعیین شده است .

طریقه جدید برای رفع مواد مضر شحّه گوش انسان

براه از بین بردن مواد مومی گوش از کاویدن جدا بایست خوداری کرد زیرا امکان دارد پرده نازک و حساس گوش دریده و حس شنوایی تان از دست برود اخیراً طریقه جدید و بهترین برای رفع این خطر ایجاد شده است آله بکه بغرض اینکار استعمال میشود و کردید را پس یاد شده و از لحاظ طب امتحانی خوبی داده است. این آله در ظرف چند دقیقه چرک گوش را بدون احساس درد بر طرف میکند.

چراغهای جدید آفتابی بحیث محافظ بدن

اخیراً چراغ آفتابی مع فلتریکه جلدر از تاثیر مضر آفتاب محافظه میکنند توسط یکی از کمپنیهای امریکا اختراع شده با وجودیکه شعاع ماواری بنفش از نظر طب امروز صحی پنداشته شده ولی اگر وجود انسان در مقابل آن دیرتر از وقت لازمه قرار داده شود، طول امواج کوتاه آن خطرناک میباشد زیرا تشعشعات مذکور باعث تولید سوختگی آبد و صدمه در جلد و چشم میشود چراغ جدید طوری ساخته شده که تنها آن شعاع طویل را که بیضر است انتشار داده و بقیه را مانع میشود. قرار اظهار مخترعین چراغ مذکور آنقدر محفوظ و بیضر است که حتی اطفال برای ساعتها تحت آن میتوانند نشست.

آهادهای برای پرتاب سفاین بزرگ فضایی

مقامات مربوط اتحاد شوروی اول میزان ۱۳۴۰ یک راکت قوی و چند مرحله ای دیگری را در مناطق مرکزی بحرالکاهل مورد آزمایش قرار دادند. این سومین آزمایش همجوراکت از طرف مقامات مربوطه اتحاد شوروی در ظرف چند روز اخیر بود. هدف این آزمایشها هموار نمودن راه برای پرتاب کشتیهای بزرگ بفضای خارجی میباشد.

نمایشگاه کارهای ابتکاری

در نندار تون کارهای ابتکاری ۱۶ کاشف آلمانی که در شهر کاسل افتتاح شده بود بیش از ۳۰۰۰ مردوزن که خودشان چیزهای تازه اختراع و کشف کرده بودند میل داشتند در موقع افتتاح این نندار تون حضور داشته باشند یک ککش موفق شده بود درباره لوازم میل کشفی کند باین معنی که او موفق شده بود با کمی تغییر یک میز را بچوکی تبدیل و یا برعکس نماید یک خانم خانه دار که در موقع پوست کندن پیاز بچشمانش اشک میآمد و او را عصبانی میکرد همینک که درست کرد ده بود که در موقع پوست کندن پیاز بچشم میکند ارد و بدینوسیله بچشمانش محفوظ میماند.

کوچکترین رادیوی دنیا که بوزن ۲۶ گرم میباشد و میتوان آنرا در گوش بجای داد بوسیله یکی از اهالی فرانکفورت کشف و ساخته شده بود با وجود اینکه در نظر اول ایجاد این نمایشگاه کمی مسخره بنظر میرسید اما شامل یک اصل بود. در حالیکه تمدن دنیای از چیزهاییکه نشان داده میشود باز بجهت پیش نبود ولی انسان میتوانست از این نمایشگاه بزندگی آینده نظری اندازد.

کشتی بالدار

د کرسنای سو الوود، نخستین دستگا هی است که در شهر کدرکی بتولید کشتی مو ترعا آغاز کر د، ۴ سال قبل د سنگاه مذکور نخستین کشتی در اکت، راساحت فعلا کتیبهای متذکره در دریاهای دایپر، نانس و غیره منظمأ بمسافرت دریایی میپردازند، این کشتی که از دیزل قوم میگیرد در حمل و نقل احوال و مسافران از طریق رودخانه ها کمک ز یاد میکند، کشتی مذکور با سیستم دارة در ادار و ایر کندنش مجوز بوده و گنجایش سه صد نفر مسافر را دارد منبع جدید تولید برق :

متخصصین از تجربه (سیک فراید کلن) دانشمند فرانسوی که در یکی از لایر اتوار ها بعمل آمده، بحیرت افتاده اند زیرا موصوف با ملاحظه قوانین معلومه ترمو الکتتر یستی توانست بکمک سامان و لوازم بسیط از قبیل دومر تیان شیشه پی دو حلقه فلزی، یک چراغ گاز و یک توتیه سیم مقدار کافی جریان برق را تولید کند، مجله فرانسوی (ساینس و حیوة) برای نخستین بار این تجارب عجیب را افشا کرده مینگارد که فرانسه یکنوع فابریکه کاملاً بیصدا را که بدون بیلرها، توربینها و دیگر پرزه های متحرک نیروی برق را تولید کند در نظر گرفته است. از روی انتشارات روی این موضوع برمی آید که این دستگا تولید برق شبیه بدستگاههای مؤلد برق که توسط داکتر (کارل) در لایر اتوارهای امریکا ایجاد شده است میباید ولی در دستگا مذکور از قوای مقناطیسی قطعاً استفاده بعمل نیامده است، اساساً مقصد دستگا (کلن) اینست تا از یک منبع حرارتی در موجودیت گاز آیونایز شده مستقیماً برق تولید کند. مستر (کلن) یک مقدار گازی را که بصورت انومات آیونایز (بزقدار) میشود مستقیماً از شعله چراغ گمسی عبور داده بر تیانهای رهنمونی میکند سپس گاز مذکور از دو حلقه فلزی که حرارتهای شان متفاوت است عبور می نماید. بمجردیکه گاز بحرکت در آورده شود یک جریان ده ولت برق دو بین دو حلقه مذکور تولید میشود درین تجربه حلقه ها نقش الکتتر و دها (قطبها) را میبازد. تبدیل کرین مستقیم ولت برق که بدون ضرورت بدرجهای میخانیکی بزرگه و قیمتها از مدت ده سال با اینطرف آرزوی انسان بود در ممالک مختلف جهان برای رسیدن بدان کوشش بعمل می آمد.

ساختمان یک سفینه فضا پیما

متخصصین فضایی مجمع را کتبهای تازه پیمای امریکا در زمیناری که در ماه میز ان ۱۳۴۰ منعقد شده بود و بگفته بطول انجامید در باره امکان ساختمان و تعمیر و بکار انداختن یک سفینه فضا پیما که به بزرگی یک هوا نی جنگی و بوزن تقریباً پنجاه هزار تن در موقع پرواز باشند بحث کردند، معلوم گردید که این سفینه غول پیکر بوسوت و اندازة ساختن میشود که احتیاجات فعلی را کبان را کت را برای مسافرت بگره مرخ بر آورده سازد، را کبین این سفینه پنجاه تن خواهد بود و طرز ساختمان آن از لحاظ تکنیک امکان پذیر خواهد بود.

ریاکتورهای ذروی ده سال آینده

چندی قبل که میسون انرژی ذروی فرانسه پیشینی کرد که در ظرف ده سال آینده ری
اکتورهای ذروی قوه برق را بهر خ بسیار نازل تولید خواهد کرد از این قوه ذروی
بدون مشکلات و در انبوهی که در فرانسه تولید میشود، تولید خواهد شد که بدین لحاظ قطع
مواد او ما برای ابحار و ستیسنهای ذروی تأثیری وارد نمیکند.

تولید الماس توسط انرژی اтом

گرچه از چارو نیم سال پیشتر میگذرد که انفلاق آزمایشی زیرزمینی اтом در یک مغاره
داخل کوهی واقع در امریکای نوادا در امریکای شمالی بعمل آمده است هنوز هم نمیتوان حرارت زیاد
انفجار اتمی را در اتاق عظیم متشکله از آن احساس کرد با لآخره تا مدت پیش حرارت
ورادو اکتیویت تا حدی تقلیل یافت و بدرجه رسید که دانشمندان موفق شدند بدون خطر
هلاکت داخل آن شده محل انفجار زیرزمینی اتمی را که چهار سال قبل در معرض آزمایش
قرار گرفته بود از نزدیک مشاهده کنند و تحقیقات لازم علمی را اجرا نمایند پسک نفر
نایه نیکار امریکایی بنام «گلیدوین هیل» که اجازه بازدید از مغاره اتمی را دریافت کرده
بود خبر میدهد که انفجار اتمی یک جهان بسیار تماشاچی و نوری را بوجود آورده که انسان
را شگفت می اندازد اشکال فریبنده و عجیب و امالی مسووعی ای که بشکل قطرات تشکیل
گردیده همه چیزها نیست که قبلاً حدس زده نشده بود انفجار مذکور در تاریخ ۱۷ سپتامبر
۱۹۵۷ در یک تونل مسدود در داخل مغاره کوهی با ارتفاع (۲۱۰۰) متر در محل آزمایشهای
نوادا صورت گرفته بود، در کیور نایه بمب اتمی که قدرت (۱۷۰۰) تن، تان، تی را دارا
بوده بزور فشار خارق العاده ای که بر ابحار وارد کرد خلایی دارای قطر چهار متر در دل
سنگها تولید کرد. طوری که «هیل» اینک گفته فشار و گرمی فوق العاده در میان ابحار تعاملات
بینظیر و نادری را صورت داد چنانچه دیوارهای مغاره تولید شده بشکل شیشه شفاف درآمد.
از دیوارهای مغاره دانشمندان قطرات سیاه رنگ را دید و اکتیویتی را با خود گرفتند که
طبق بیانات ایشان قطرات مذکور از سنگها خواص کمیاب و فیزیکی خود با الماس مطابقت
کاملی دارند. قوه تشمع سنگهای مذکور به ۱۰ میلی در ننگین نمانداده شده یعنی ۲۰ مرتبه
بیشتر از تشمعی که از قلم جلا دار بیاعتهای بندبستی از خود بیروز میدهند. اساساً در بدو
اجرای آزمایش تحت الارضی مذکور علما عقیده داشتند که ممکن است با تجمعی خیاره های
زیاد جهت ورود بدین مغاره اتمی صد سال بکار باشد اما آزمایشها و بیما یها پسکه
در بار امسال بعمل آمد ثابت ساخت که داخل شدن بمبجلی انفجاری زیرزمینی نسبتاً خالی
از خطر می باشد چون آن وقت رفتن بدرون مغاره امکان نداشت زیرا هزارها تن سنگ
از بالا بسر مغاره شیشه بی افتاده و آنرا مسدود ساخته بود لهذا بکن تعداد نگار گران زیاد
مامور شدند تا تحت سرپرستی دانشمندان با احتیاط خوارها سنگها و خاک را از مدخل گودال
اتومی دور سازند، دانشمندان بکمک نردبانها بدوار بالا شده حصص مختلف آن را بررسی
میکند و مخصوصاً بیشتر بمواد تازه تشکیل شده توسط را در یو اکتیویتی و حرارت اتمی
می پردازند.

مقامات امریکا یی بنتا یسج و پیمایشهای حفرة اتومی مذکور علاقه فراوانی دارند زیرا این امر واضح میسازد که آیا میتوان از انرژی اتوم در راه دو پروژه مهم صلح آمیز استفاده کرد یا نه ؟؟ یکی از این دو پروژه بنام « چار یوت » یاد شده منظور آن اینست که بندری در دل صحره های ساحلی الاسکا احداث کند ، بنا بر فیصله که رضا کارانه در مورد ترک آزمایشهای اتومی شده بود پروژه های مذکور هم تا امروز راکن مانده بود .

کشتی سریعیکه دارای انجن جت میباشد

این کشتی که بنام « پرلی مونا راک » مشهور است توسط شرکت کشتی سازی « ونت بوت » تعمیر گردیده است سرعت فوق العاده این کشتی از جهت آنست که انجن آن، جت می باشد.

اختراع ماشین ترجمه

ذهن کنجکا و بشره پیشه با ایجاد وسایل در پی رفع مشکلات بوده و اخیراً بسلسله سایر اختراعات اخیراً ماشینی اختراع شده است که کار مترجمین را تمام کرده است ، چنانچه یکی از ماشینهای مترجم در هفته اول سپتامبر ۱۹۶۱ در یک اجتماع بین المللی واقع نکنن به نمایش گذاشته شد ، این ماشین مطالب را در آن واحد از یک زبان بزبان دیگر ترجمه میکند چنانچه درده دقیقه بوسیله این ماشین هشت هزار کلمه از روسی به انگلیسی ترجمه شد ، ساختمان این ماشین آنقدرها پیچیده نیست صرف شکل یک ماشین تایپ را دارد که نفر موظف عقب آن نشسته و بکار مشغول میشود ، گویا این ماشین مشکلات امور ترجمانی را اهر حیث رفع کرده است و ممکن در آینده نزدیکی استفاده از آن بطور جهان شمول، معمول شود.

تولید آله جدید رادیو الکترونیکی جراحی

چندی قبل تولید یک آله رادیو الکترونیکی جدید جراحی در لینننگراد شروع شده که آله مذکور در یک زمان کیفیات مختلف فعالیت حیاتی شخص تحت عملیات را ثبت میکند این آله جراح را قادر میسازد تا ضمن عملیات قلب ، شش ، بطن یا شریان های خون شدت ضربان نبض و تنفس مریض را تعقیب کند . همچنین طبیب میتواند الکتروکار دیوگرام و الکتروانسفلوگرام فعالیت حیاتی مغز را تعقیب کند ، آله مزبور در عین زمان تغییرات فشار خون و وجود اوکسی هموگلوبین را در خون ثبت میکند .

آله تولید صدای الکترونیکی برای مفلوجان :

اخیراً در امریکا برای فلج شدگان و اشخاصیکه حنجره شان توسط عمل جراحی برداشته شده باشد یک نوع آله الکترونیکی اختراع شده است ، آله ایکه توسط آن آواز تولید میشود نسبت بیک آخذة تلفون کوچکتر بوده و هنگام استقامت در مقابل گلوئی انسان فشار داده میشود . در نتیجه امواج قابل سمع که توسط آله مذکور بخلائی دهن و گلو فرستاده میشود فوراً توسط سیرکاتیکه استعمال کنندة بالها و زبان اجرا مینماید بنطق یا سخن تبدیل

شده و مفلوجان و غیره مصابینی را که بنا بر اثر عملیات جراحی سخن نتوانند زد بتمکلم عادی قادر میسازد آله مذکور توسط یکتعداد پتر بها کار میکند .

تجارب برای رفع نفس تنگی

تجسسات و تجارب بیکه در مورد نفس تنگی توسط داکتر و لتر سمیت بعمل می آید روبکامیابی است اکنون داکتر سمیت و همکارانش در نتیجه تجارب ز باد اطمینان دارند که میتوان نفس تنگی را در بگونه خوکها (گینی پیگ) کاملاً جلو گیری نمود اخیراً داکتر سمیت کشف ماده ضد نفس تنگی را اعلام نمود این ماده عبارت است از ترکیب انتانولامین و اتی هیستامین مرکب مذکور بالای گینی پیگهای مورد تجربه تطبیق گردید که در نتیجه ان اثری از مرض مذکور در وجود شان باقی نماند انتانولامین طبیعتاً در انساج عده ز یادی از حیوانات زنده و مواد غذایی پیدا میشود .

آله تلویزیونی برای تشخیص امراض چشم

اخیراً در موسسه صحتی « ستالینو » واقع اوکرا این اتحاد شوروی یک نوع دستگاه تلویزیونی توسط دانشمندی بنام « روزنبرگ » اختراع شده که برای معاینات حصص داخلی چشم بسیار قابل اهمیت می باشد آله مذکور نسبت به آینه هلمو تز که برای تشخیص امراض چشم سیستم عصبی مربوط آن صد سال قبل اختراع شده بود دقیقتر میباشد ، یکی از پرده های تلویزیون مذکور و بسلهای داخلی چشم شبکیه و دیگر حصص مواد مطالعه را بزرگساخته و بوضاحت تام نشان میدهد ، تغییرات و بسلهای دموی در چشم بواحداث خطی اندازه میشود ، این وظیفه را آله حرکت سنج بنام اوسلوگراف که در هر پرده قرار دارد انجام میدهد . متخصصین امیدوارند که زمینه های مساعدی برای تشخیص فشار خون و غیره التهابات تیکه در داخل چشم بروز میکند توسط آله تلویزیونی مهیا خواهد شد .

ادویه ای که حجرات دماغ بشر را تحول میدهد

انسانها از مدت های مدیدی به این طرف در باره امکان موجودیت چنان ادویه ای که حافظه بشر را کنترل کند صرف مساعی میکردند ، اخیراً یک دانشمند سوئدنی خصوصیات ادویه مذکور را کشف نموده و اظهار میدارد که این ادویه قادر است تمام اجزای کنترل کننده احساسات را در حجرات دماغ انسان بکلی تغییر دهد قرار اظهار داکتر هولگر هایدن ادویه بنام « ترای سیانو آمینوپروپن » غلظت چندین مواد اساسی را که در حجرات دماغ موجود است تغییر میدهد . بنا بر آن حسب اظهار داکتر هایدن ، ادویه مذکور برای علاج امراض عقلی مورد استعمال مهم دارد . هر گاه از این ادویه سؤ استفاده بعمل آید فرمانروایان قادر میشوند که دماغ تمام نفوس را کنترل کنند . داکتر هایدن دریافت کرد زمانیکه این ادویه بمقادیر اندک استعمال شود جزو حجرات دماغ افزود میشود ، برعلاوه جزو « ریبونوکلئیک اسید » این حجرات نیز خیلی تحول میکند ، با تطبیق ادویه مذکور معلوم گردید که در فعالیت آن نیز

تنفسی دردمت شش روز (۷۰۰) فیصد افزایش بعمل آمد قرار اظهار داکتر هایدن امکانات
 استفاده این ادویه را از این حقیقت میتوان پی برد که تغییرات وارده در ریویو نو
 کلپک اسید و فعالیت انزایمها در تلقین و قبولاندن بیسنها دات بالای انسان نقش فوق العاده
 داد.

کشف یکسلسله جبال جدید تحت آب

تاریخ روز جمعه ۲۱ میزان ۱۳۴۱ حکومت امریکا اعلام کرد که یک سلسله جبال در تحت
 آب که بمسافه یکمزار میل بین الاسکار جزیره هاوایی امتداد دارد کشف شده است.

راه علاج مرض سرطان

داکتر «انو» اخیراً چنان دوی را اختراع کرده است که توسط آن مرض سرطان و آن نوع
 زخمها بیکه در اثر تشعشعات و ترسبات رادیواکتیف پیدا میشود علاج پذیر میگردد :
 این دوا که توسط داکتر «انو» و دیگر کیمیا دانان اتحاد شوروی اختراع شده و بنام «نسیگرول»
 یاد میشود چنان خاصیت دارد که زخمها را زود جور میسازد بدین ترتیب که چند ساعت بعد از ختم
 عملیه پانسمان اثری از زخم دیده نمیشود و بسرعت زیاد زخمها التیام میپذیرد .
 دوی مذکور را در نندارتون اتحاد شوروی که در امریکا برگزار شده بود به نمایش گذاشتند،
 قرار معلوم بعداً دوی جدید که سالها بشر به انتظار آن بود مورد استفاده همه طبیبان عالم
 قرار خواهد گرفت .

کشف ماهیهای عجیب :

اخیراً در حصه غربی بحر اتلانتیک شما لی پنج نوع ماهی کشف شده که
 چشمانشان مستقیماً در تالاق سرشان واقعست. این ماهیان که دیورانیسکو پدا» نامیده شده اند
 در تمام سواحل اتلانتیک تاجنوب فلوریدا و خلیج مکسیکو بصورت پراکنده زندگی دارند .
 قرار معلومات دانشمندان این زنده جانها در اعماق بحار حیات خود را تأمین کرده و در مواقع
 خطر طوری خود را در ریگ فرو میبرند که تنها چشمانشان بسمت بالا متوجه میباشند .
 دانشمندان درباره موقعیت چشمان این ماهیها چنین فکر نمیکنند که حیوانات مذکور
 برای مدافعه از دشمنان شان متدرجاً تکامل و انکشاف نموده اند، در انواع ماهیان معمولی
 چشمها بدو جانب سر قرار دارد که طبعاً از آنها در مقابل دشمن دفاع نمیتوانند کرد، زیرا
 زمانیکه ماهیان معمولی از خطر دشمن در ریگ خود را فرو برند هیچ چیز را دیده نتوانستند
 و در نتیجه دشمنان شان فوراً از سمت فوقانی بالای شان حمله میبرند چون محیط زندگی
 این ماهیهای جدید از دسترس دانشمندان بعید است درباره طرق زندگی شان معلومات
 کافی در دست نیست .

نظم فنا پذیر سیبها

قرار کشفیات دانشمندان پوهنتون پنسلوانیا استراحت درختان سیب در وقت چاشت
 که حرارت و روشنی بسیار زیاد میشود سرعت رسیدن سیب وادو چند میسازد یکی از دانشمندان
 مذکور بنام داکتر لورن بعد از مطالعات تاثيرات نور و تاریکی در نمو سیبها نهالهای

-بیدار در هنگام چاشت با پارچه سیاه پوشانید، در آن صورت مقدار روشنی داخل خیمه، از يك تابدوخت كندل تقریباً تاریکی کلی میسر می‌گردد در حالیکه شدت روشنی روز تقریباً بده هزارفوت كندل بالغ میشود طبعاً داكتر موصوف بجز روشنی دیگر شرایط را تماماً یکسان بحال سابق نگه داشت .

در نتیجه بعد از سپری شدن روزهای مسلسل و آفتابی که در اثنای آن کار بوعاید ریت در اساج درخت ذخیره می‌گردد درختان مورد تجربه نظریات نوع دیگر بسیار زودثمر داد، قرار آشف داكتر نورن-بیوا دارای یکنوع نظم طبیعی و فنا ناپذیر میباشند. یعنی سرعت نمویشان در اثنای شب بعد آخرین بوده در اثنای چاشت و پیشین تا حدی انقباض کرده و دوباره بار-میدن شب به نمای خود شروع میکنند .

زمانیکه این تنظیم طبیعی بواسطه استراحت چاشت تجربتاً برهم زده شود در حقیقت بالای درختان مورد تجربه یکنوع تنظیم مصنوعی تطبیق می‌گردد ولی همینکه از درختان مذکور خیمه های سیاه بر طرف شوده تنظیم طبیعی خود دوباره شروع میکنند .

طریق جدید خشک ساختن درختان

اخیراً يك دانشمند اتحاد شوروی يك طریق جدید را اعلام نموده که با تطبیق آن درختان جا بجا خشک، ملون و قابزاجنا گردیده و در مقابل آتش مقاوت پیدا میکنند . قرار تجربه دانشمند روسی موسوم به «زخروف» این عملیه که در كنده درخت تطبیق میشود باعث آن می‌گردد که درخت بدون پیدا کردن درز و کفیدگیها جا بجا خشک شده نصف وزن خود را بیازد، برای اجرای این عملیه ابتدا پوست درخت را در حصه تنه‌ی آن بصورت حلقوی جدا کرده سپس برای توقف جذب و عملیه تمثیل آب توسط ریشها در حصه حلقه مد کور یکمده گانالهای را برمه کرده و در آنها تیوبهای شیشه‌ی یا فلزی را داخل میکنند سپس از يك کیسه ایکه بالای درخت گذاشته شده محلولات کیمیاوی به تیوبهای مذکور فرستاده میشود بالاخره قرار اظهار «زخروف» درخت با گانالهای آن برای سستی با تطبیق محلول مذکور و یا بدون آن بالای كنده جا بجا باقی میماند در نتیجه چوب مذکور در ظرف سه تا چهار ماه تا بیستون خشک میشود طبعاً این خشک شدن درخت نظر به درختستانیه که قطع میشوند زمان بسیار کوتاهی را بردر می‌گیرد، قرار اظهارات دانشمند مذکور برای اینکه درخت مورد معامله خواص و اوصاف مشخصه را به خود گرفته بتواند بایست با مواد کیمیاوی دیگر نیز معامله شود قرار ادعای «زخروف» این طریق ساده با موجودیت بعض محلولات کیمیاوی بسیار اقتصادی بوده و بکسانیکه در این ساحه مشغول اند دلچسپ میباشد .

تیلیفون ساعت دار :

در نمایشگاهیکه بروز ۲۵ ستمبر ۱۳۴۰ در «ارلز کورت»، انگلستان افتتاح شد يك تیلیفون جدید بمعرض نمایش گذاشته شد که بذات خود يك آلله اختراعی دیدنی بوده این تیلیفون از خود ساعتی دارد که وقت زنگ زدن تیلیفون را اگر کسی نباشد نشان میدهد و یا اگر کسی خواسته باشد در يك وقت معین بکسی تیلیفون کند در همان وقت معین به تیلیفون طرف مقابل خود به خود زنگ می‌زند .

آله ايکه بدون زحمت پنچري ميگيرد

اخيراً در پاریس يك آله جدید بنام «ایرفکس» بمعرض نمایش قرار گرفت که عراده پنچر شده موتر را بدون کدام زحمت ترمیم می‌تواند کرد، این آله در خود مخلوطی از عوا و ماده را داراست که برای مهر کردن بکار میرود، بدین ترتیب آله مذکور این مواد را در قسمت پنچر شده عراده انجکشن میکند و بدین وسیله موتر تا ۳۵ میل دیگر بصورت عادی بسیر خود ادامه میتواند داد.

لباس جدید بحیث دافع حریق

اخيراً در جمهوریت اتعازی آلمان برای مجارله علیه حریق و آتش سوزی لباسی اختراع شده است که کاملاً عایق و مخالف آتش و حرارت ثابت شده است. طوریکه ملاحظه می‌شود این شخص در اطراف خود نفت را آتش زده و خود در میان آن ایستاده است، شعله‌ها و حرارت نفت جزئی ترین تأثیری را بر وجود عاید نکرده و حتی موجب آن نشده است که این شخص عرق کند.

آله ناقلی که در چراگاه جویدن گوسفندان را ثبت میکند:

در آسترالیا بمقصد اینکه ساینسدانان معلوماتی در مورد تغذیه گوسفندان بدست آورند آله ناقل را مورد استعمال قرار داده اند. در لابراتوار تجسسات حیوانی موسوم به دکان کوین راس، تجربتاً يك آله انتقال دهنده کوچک را در عقب يك گوسفند بسته‌انده این آله عرمرتبه که الاشئه حیوان مذکور بازوبسته می‌گردد، اشارات بازوبسته شدن الاشئه‌های حیوان را به آله ثبت کننده ای که در لابراتوار موجود است انتقال میدهد. باین صورت درک گردید که در هر دقیقه الاشئه‌های يك گوسفند گرسنه در حدود ۱۲۰ مرتبه به حرکت می‌آید، اما وقتیکه اشتهای گوسفند کم شده می‌رود، غذا را بدقت زیادتر انتخاب می‌کند و فاصله‌های حرکت الاشئه‌های آن طولانی‌تر شده می‌رود.

کره شفاف و پلاستیکی یا نمونه آسمان

یکی از استادان ریاضی که در نجوم نیز شوق منوط دارد يك کره پلاستیکی بالون نمائی را طرح کرده است قرار اظهار استاد موصوف این کره شفاف و حقیقت نما، نمونه کامل آسمان بوده از تمام کواکب اسمای ستارگان و معلومات علمی نمایندگی می‌کند قرار اظهار يك دانشمند موسوم به «تودورو نسانت» انسان نمی‌تواند با مطالعه نقشه‌ها و کتابها راجع به آسمان بسهولت معلومات حاصل کند، زیرا آسمان حقیقی از تصاویر و عکس‌های روی کتابها بکلی متفاوت است از اینجاست که دانشمند موصوف این کره که کشفشان حقیقی را طرح کرده است آفتاب، مهابت و سیارات بالای خطوط شفاف جداگانه نقش شده و به واسطه جریان برقی متوقف به کمره مربوط است، یکسلسله اعداد که از ایام و ماهها نمایندگی می‌کنند، بالای يك خط دایروی آبی رنگ بدور کره دوران می‌کنند. قرار اظهار مخترع موصوف هنگام استفاده بایست اولاً ستاره شمال و آفتاب را با تاریخ مناسب آن بالای کره تعقیب کرد سپس تمام اجرام سماوی

را در همان موقعیت طوری که در آسمان بنظر می‌رسد مشاهده خواهید کرد، هنگام مشاهده در سطح مجاور می‌توانید ستاره‌ها را در سطح مقابل آن طور مقرر شده ببینید، در تار یکی کلی ستاره‌ها و مجموع الکو اکب شبیه ستاره‌های حقیقی می‌درخشند.

برای نخستین بار عملیات مغز با موفقیت تام در امریکا صورت گرفت

جراحان پوهنتون «استان فورد» اطلاع دادند که برای نخستین بار عملیات مغز انسان با موفقیت کامل در ایالات متحده امریکا با استعمال و استفاده تخنیک جدیدی که عبارت از سرد شدن مغز باشد انجام پذیرفت، در موقع عملیات اعضای دیگر بدن سرد نگه داشته می‌شود، داکتر رابرت بویید و داکتر جان کونولی اعضای پوهنخی طب پوهنتون میامی در جلسه انجمن تحقیق امراض قلبی امریکا اظهار داشتند که با سرد ساختن مغز می‌توان عملیات جراحی را به مدت ده دقیقه با لای یک مریض دوام داد و گاهی این عملیه را می‌توان بسی دقیقه افزایش داد.

معمولاً مغز بعد از چهار دقیقه بدون استفاده اکسیژن مختل می‌گردد و با وارد ساختن خون بچ شده بداخل مغز می‌تابولیسیم مغزی را بنقطه که احتیاج اکسیژن را به شدت تقلیل میدهد پایین می‌آورد.

بارکشهای فضایی

اخیراً بارکشهای فضایی برای حمل و نقل بزرگترین مواد پرتاب شونده فضایی یکی از کمپنی‌های ایالات متحده امریکا موسوم به کمپنی «لنگ تمکو» طرح شده است این بارکش از دو طیاره متشکل می‌باشد که با هم توسط یک سیستم ابلاستیک وصل شده است، طیاره مذکور یکصد و شصت و پنج پوند و طول جناح آن بدو صد و ده فوت می‌رسد این طیاره بارهایی را که ۲۴ فوت قطر، نود فوت طول پنجاه تن وزن داشته باشد انتقال میدهد، بارکشهای فضایی دیگر یکی مودلهای آن پیشنهاد شده زیاد تر داشته و ممکن است هنوز هم بارهای سنگینتر را نقل دهند. این بارکشهای فضایی همیشه با هم توسط یک میله قابل انحنای بصورت دو گانه پیوسته می‌باشد در عدم موجودیت چنین یک میله برای کشاندن طیاره‌ها به طریق دیگری قرار داد بین المللی زنجبری بطول هزار فوت و وزن یک تن مورد ضرورت می‌بود کمپنی تمکو این بارکش فضایی را طوری طرح کرده است که سریع و اقتصادی بوده و برای نقل دادن مواد پرتاب شونده قابل اعتماد می‌باشد، همچنان انواع مختلف بارکشهای فضایی که در آینده رویکار می‌آیند برای انتقال اموال تجارته و سلاح حربه از قبیل تانکها و بارکشهای زمینی مساعد می‌باشد استفاده از بارکشهای فضایی تمام موانع حمل و نقل زمینی را که عبارت از پستی و بلندی کم عرض جاده‌ها، پلها و غیره می‌باشد مرفوع می‌سازد.

ششهای آهنی

اخیراً یکنوع شش آهنی که با استفاده از آن مریض می‌تواند در وقت معاینه و عملیات خود را بزایوه ۱۸۰ درجه بطرف چپ و بار است دور داده و طبیب معالج از مجراهای بی‌رنجه که

هوا از آنها بداخل جسم مریض عبور نمیتواند کرد مریض را داخلآ معاینه کند، دستگاه مذکور در لندن ساخته شده است. این آله تنفس دهنده دورانی، مریض را قادر میسازد بحدک بکنفر و بطرف پایین دراز بکشد هنگامیکه مریض این موقع را اشغال میکند طبیب میتواند بدون قطع ساختن عمل تنفس از سوراخهای بازو داخل بدن را با زرسی کند این دستگاه تنفس توسط یک موتور برقی که طاقت آن نیم قوه اسپ بوده و بطری آن ۲۳۰ و لت میباشد کار میکند.

سیستمهای جدید الکترو نیکی در طبابت

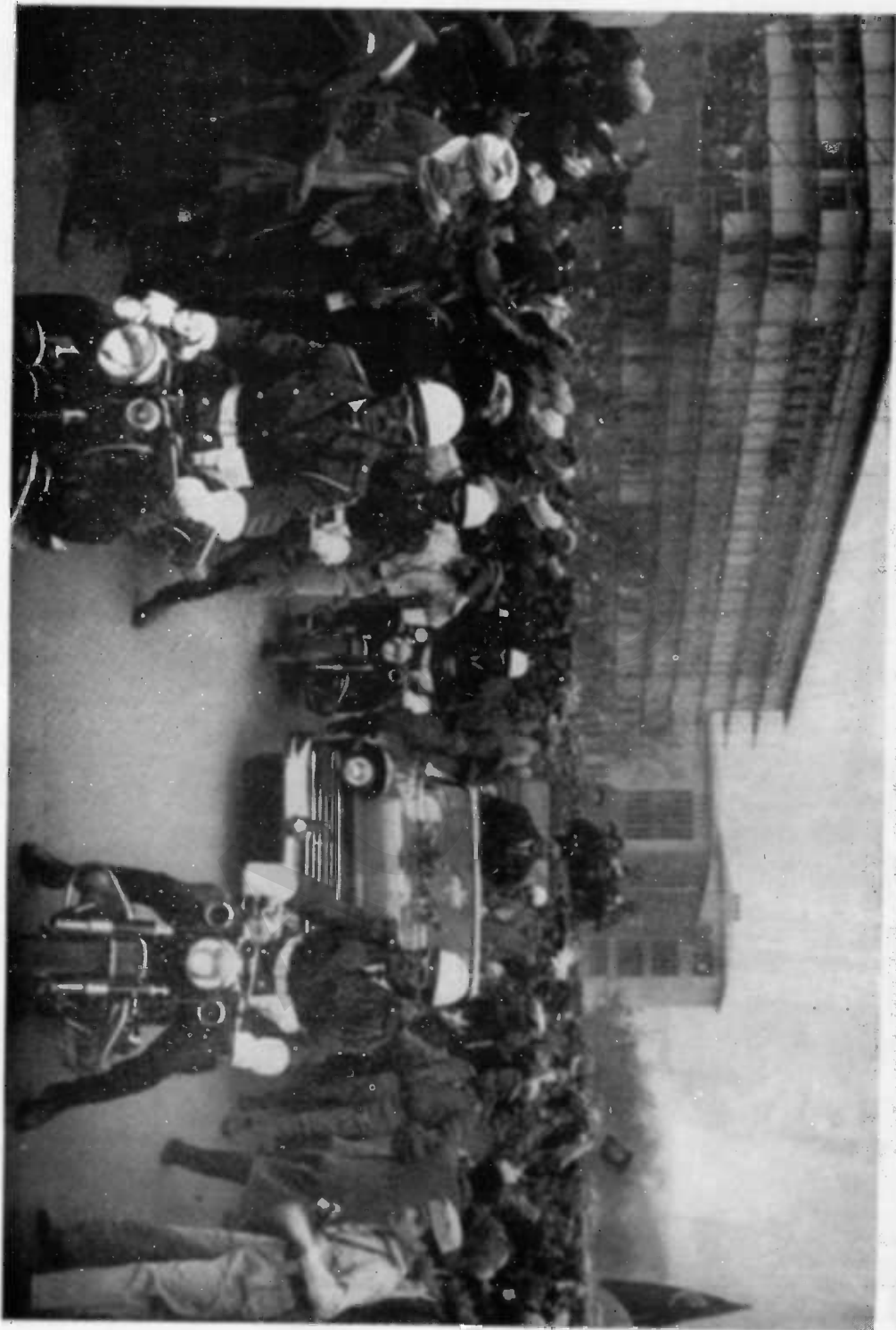
یک سیستم الکترو نیکی که بصورت اتومات و همزمان درجه حرارت، ضربان قلب، سرعت تنفس و فشار خون مریض را در شفاخانه ثبت و اندازه میکند یکی از اکتشافات جدید در رشته طبابت الکترو نیکی محسوب میشود، این سیستم که بنام ثبت کننده عملیات بدنی یاد میشود بغرض استفاده جهت مراقبت شدید مریضان در لخطات بحرانیه بعد از عملیات جراحی، توسط میناپولیس هنی ویل اختراع شده است پرزه های اندازه کننده این سیستم در یک جعبه، ایکه بالای گوش قرار میگیرد موقع داشقه و فشار خون و ضربان قلب را بعد از هر دو دقیقه اندازه و ثبت میکند با همین جعبه یک حرارت سنج (ترمامیتر) که بالای ر حسار قرار میگیرد یک پرزه دیگر برای تعیین اندازه سرعت تنفس که در جلوهن و بینی معلق میماند وصل شده است یک سیمیکه جهت ثبت معلومات درباره عملیات جسمی از سیستم مذکور به آلات پیمایش کننده آن وصل شده است میتواند در عین زمان خطرات غیر عادی بودن فشار خون، ضربان قلب، درجه حرارت و سرعت تنفس را بصورت آنی انتقال دهد، و بهترین پرزه ثبت کننده عملیات بدنی عبارت از پرزه ایست که در قسمت فوقانی گوش مریض میلفزد، این پرزه که بنام «ایر پلیس» یاد میشود توسط درخشیدن یک نور از گوش مریض به فوتوسل فشار دموی و ضربان قلب را اندازه میکند و دیگر از اکتشافات هنی ویل در رشته طبابت عبارت است از آله ایکه در داخل وزن های پودرمیک (وزن برای زیر جلد) قرار داشته و مداوماً حامضیت (تیزا بی بودن) را در جریان خون اندازه میکند.

اختراع دستگاه جدید تلو یزیون

شاعلی لیونو لداوزولو اوزولین یکتن از اما توره های رادیویی اتحاد شوروی با اختراع یک دستگاه جدید تلو یزیون موفق گردیده است. این دستگاه تلو یزیون از پنجاه دستگاه تلو یزیون که در کشور های مختلف جهان بکار انداخته شده باشند استفاده میتواند کرد. برای اینکه دستگاه تلو یزیون مذکور امواج تلو یزیونی را منعکس بسازد از جریان مینیمور «هوایی» استفاده میگردد همچنان مخترع این دستگاه تلو یزیون یک آله مخصوص را نیز بوجود آورده است که توسط آن میتواند سمت استقامت آنتن بسیار حساس دستگاه تلو یزیون خود را در حصص مختلف آسمان تعبیر و تبدیل کند.

تیرکال د افغانستان د خپلواکۍ د استرداد د تللین د ورغوله مناظرو څخه چه د کابل د پوهنتون د محصلانو له خوا هم په غازی سټیډیوم کې یو-د-م گذشت وینودل شو

د شوروي اتحاد نومبالي كيهان نورد ميچن بوري كا كارين هنه وخت چه د پوهنې د وزير دكتور علي احمد پوپل له خوا افغانستان ته بلنه ورکړې شوي وه د پانښت د خلکو له خوا هر کلي کيږي، پناغلي د کور پوپل د هنوي تر څنگه ولاړي

آله جدید یکه عوض سه صد و بیست نفر کار میکنند
 در ماه حوت ۱۳۴۰ دانشمندان مربوط بر تانوی آله جدیدی ساخته اند که بتنها بی کار سه صد و بیست کارگر معدن را در ظرف یکروز انجام میتواند داد؛ این آله توسط یک نفر کار میکنند و کار یکه ذریعه آله جدید در بین معدن انجام مییابد بمراتب دقیقه تر و سریعتر از کارگران مییابد.

لباس فولاری

آخرین اختراع يك شیمیست امریکایی بنام «دکتور هانری مسیون» است که شاید در آینده قریب در پهلوی متسوجات با بلون و شیشه و چوب و غیره بمردم عرضه شود. مخترع مذکور از فولادیکه رنگ نمیگیرد رشتهای پار یکی که ضخامت آن به نصف ضخامت يك مومی باشد پارچه نرم و لطیفی تهیه میکند که از پارچه شدن هم مصون میماند.

معادن جدید الماس

در ماه - حوت ۱۳۴۰ در اعماق دریا های سواحل افریقای جنوبی معادن بزرگ الماس کشف شده و بهره برداری از این ثروت های زیر دریایی آغاز یافته است.

آله جدید برای آزمایش ماشینها

یکی از موسسات هواپازاری در انگلستان آله را اختراع کرده که توسط آن انجنین طیاره بت راحین پروازهای امتحانی مورد آزمایش و تدقیق قرار میدهد. این آله نحت بال طیاره نصب گردیده و اهتزازات ماشین طیاره را حین پرواز روی يك قیطان ثبت میکند و پس از فرود آمدن طیاره اهتزازات ثبت شده آن مورد تجزیه و اندازه گیری قرار میگردد.

کشف الماس

شب ۴ حمل ۱۳۴۱ یک نفر خیر نیکار جانسبورگ اطلاع داد که شرکت استخراج الماس «لوفچم» يك بستر غنی الماس را در ساحل جنوب غربی افریقا بین دریا های «اوکاب» و «انجاب» پیدا کرده است بقول رئیس شرکت مذکور فعلاً عمال شرکت بتعداد هشتصد و بیست و هشت عدد الماس را پیدا کرده اند. بزرگترین این الماسها يك الماس سفید مکمل دو اعشاریه شش قیرا ته است.

منجی عملۀ اطفاییه

اخیراً یکو رقه جدید مخرو طی شکل که بجسامت یکو رقه روزنامه لوله بوده و از فلز آلومینیم ساخته شده است بحیث يك منجی حیوة برای کارکنان اطفاییه که در بین شعله های آتش قید باشند، مورد استفاده قرار داده شده است. این محافظ محرو طی شکل که توسط شعبه زراعت و جنگلات امریکا ساخته شده و برای مبارزه کنندگان آتش در ساحات و غیره جایهاییکه ضرورت باشد توزیع میشود گرچه این محافظه تجربتاً مورد آزمایش قرار گرفته بود ولی تاکنون در حادثات حریق حقیقی تثبیت نشده است دريك حریق امتحانی واقع «میسولاه» که مرکز آزمایشها میباشد یک نفر رضاکار برای

۲۳ دقیقه بداخل این محافظ مخروطی قرار گرفت در آن موقع درجه حرارت خارجی مخروط بیشتر از ۶۰ درجه فارنهایت و درجه داخلی آن به «۱۳۰» درجه میرسد .
وقتی که مبارزات ضد آتش حاشیه این محافظ را با اطراف خود جمع کنند در ناحیه کمر شان پیوسته میشود .

وزن آن تقریباً دو پوند بوده و از فلز المونیم و پارچه های کتان و کاغذ یکدردمقا بل آتش مقاومت دارند ساخته شده هنگام ضرورت بصورت مخروطی و خیمه شکل باز میشود و یک نفر را از سرتا قدم مپوشد بداخل محافظ مذکور دو حلقه موجود است که انسان در وقت وزیدن باد از آن محکم میگردد تا آنرا شمال بهوا بلند نکند علاوه درین محافظ ضد آتش دریچه جهت تهویه موجود است و بالای دریچه شبکه وجود دارد که هنگام بلند بودن حرارت آنرا می پوشد .

صندوق محفوظ برای ادویه

اخیراً صندوق ادویه ایجاد شده که از جوف خود قفل شده و دارای چراغ برق می باشد تا در اثنای شب روشنی بدهد در بین این صندوق یک صندوق محفوظ قرار دارد که از داخل خود قفل شده و اطفال را مجال نزدیکی بدان نمیدهد این صندوق محفوظ ادویه سه تو سطه تخنیکدانی موسوم به «کنت کارپ» طرح و ساخته شده است ،

نقشه دیوار برای عناصر کیمیا یی

داکتر فیلیپ پروفیسور کیمیا یی کالج اتحادی اتلانٹیک یک نقشه دیوار را که حاوی معلومات قابل فهم درباره عناصر کیمیا یی میباشد طرح کرده است این نقشه نه تنها دارای جدول عناصر است بلکه اسمای عناصر را بلحاظ انگیسی ، جرمنی ، فرانسوی و روسی با اسمای کاشفان تاریخ و مواضع کشف منابع طبیعی ، طرق استحصال و موارد استعمال و غیره حقایق لازم را بیان میدارد .

در قطب جنوبی

طیاره «دال» هجده اتحاد شوروی بساعت دو بیست و سه دقیقه وقت مسکو بصورت محفوظ در پایگاه هوایی امریکائی در قطب جنوبی فرود آمد و بعد از یک ساعت و پنج دقیقه طیاره (دوم ای، ان، ده) مربوط سیاحت هوایی قطب جنوب اتحاد شوروی فرود آمد .
کاشفان قطبی اتحاد شوروی پرواز چهار هزار و دوصد کیلومتری خود را از نیوزیلند تا قطب جنوب موفقتانه تکمیل کردند . طیاره اتحاد شوروی این مسافه را از نیوزیلند بالای بحر پاسیفک تا مکمر دو بوقت ونیم ساعت طی کرد از آنیکه طیاره اتحاد شوروی از کرسٹ چرخ پرواز نمودند اخبارات رادیویی خود را قطع نکردند تمام ستیشن های رادیویی و کشتی های بحری اتحاد شوروی که در آب نیم کره جنوبی در حرکت بودند با طیاره تماس بودند .

تلویزیون جدید

طبق اطلاع رادیو ماسکو ، دستگاه صنایع تلویزیون مسکو یک عدد تلویزیون قابل حمل را به اندازه یک قطی بوت ساختهاست .

بتاریخ ۸ جدی ۴۰ ۱۳ اعلام شد که کار مربوط به تجهیزات پایگاه امریکادرمهتاب فوراً آغاز خواهد شد .

شاغلی «جان دی تا یك» ، اکنون در بارهٔ مسافرت از زمین بمهتاب مشغول مطالعات است . این مطالعات از طرف اداره فضاءنوردی ملی و فضای خارجی امریکا تعویذ شده است ، شاغلی «دی تا یك» گفت که امریکا برای آغاز انکشاف يك پایگاه دائمی در مهتاب معلومات کافی دارد .

مسافران مهتاب نخست در کشتیهای فضایی خود حیوة بسر خواهند برد تا آنکه پناهگاه دائمی تهیه گردد .

پناهگاهها باید طوری تهیه گردد که مقابل تشعشعات و حرارت نهایت شدید فضاءنوردان را محافظت کرده بتوانند .

کشف بخار آب در فضای زهره

درین اواخر دانشمندانیکه توسط پرواز بالون با ارتفاع پانزدهمیل از سطح زمین ستاره زهره را مورد مطالعه قرار دادند در فضای آن علایم بخارات آب را دریافت کردند . این کشفیات نشان میدهد که وجود یک نوع حیات در ستاره مذکور امکان پذیر میباشد این بالو نسبتاً عبارت بودند از ملکولم راس از موسسهٔ تنبغات بحری و داکتر چارلس موراز کامبریج . آلتیکه در بالون نقل داده شده بود توسط داکتر جان سترانگ از یونیورسیتی جانها پکنس دیزاین شده بود ، موجودیت بخارات آب در اتموسفیر زهره نخستین علامه ایست که از موجودیت آب در سطح ستاره مذکور نمایندگی می کند و از مدتها با اینطرف موجودیت مقادیر وافر کاربن دایکساید در فضای زهره تثبیت شده بود .

آله ایکه بلندترین صوت جهانی را تولید میکند

انجیران کمپنی رادیوی امریکا آله، ساخته اند که به عقیده شان بلندترین آواز کنترول شده را در جهان تولید میکند این آله که به لود سپیکر هوای فشرده شده مسمی می باشد بیشتر از ۴۵۰ لود سپیکر یک تاحال در جهان ساخته شده . آوار تولید میکند و آواز بشر را بفاصله ده میل از خود بدور میراند .

لود سپیکر مذکور بغرض این ساخته شده است تا تجهیزات حساس انکترونیکی را که در جتها و راکتها استعمال می شود امتحان کند : شدت آوار در يك طیاره جهت تجهیزات انکترونیکی و میغانیکی را پارچه کرده یا با آن شدیداً آسیب میرساند ،

این او د سپرک ازیک بکس پنچفت در پنچفت ودر ششفت متشکل میبا شد . در یک اجام آن هارنهاییکه بامنبع هوای فشر ده شده وصلاست قرار دارد سیستم مذکور مثلیک پسر کوچکی که ششهایش از هوا پر بوده و بیند ندانهایش یک خلا وجود داشته باشد کار می کند .

موتر برقی که هنگام فرورفتن تحت آب چالان میشود

اخیراً یک موتر برقی که بغرض چلاندن تحت آب در نظر گرفته شده بود توسط شرکت عمومی برق ساخته شده یک سیستم هایق شده بیرنگها واجزای مقناطیسی موتر را موقع میدهد تا کاملاً تحت آب فرورود .

مهمترین استعمال فوری آن در پمپهای بویلرهای صنعتی فابریکهای پیشبینی شده است . مورد استعمال دیگر آن جهت پمپ کردن آب از معادن تطبیقات هستوی و امور حفركاری چاههای عمیق میباشد .

کشف طریقه جدید جهت استحصال آهن

دانشمندان اتحاد شوروی یک طریق استفاده مشترک را از گاز طبیعی و اکسیجن در کوره بخار کشف کرده اند اگر این طریق در تمامی کورههای بخار عملی شود در حدود ده الی هفده ملیون تن آهن خام و در حدود ۹ الی ۱۴ ملیون تن کوك طور اضافگی تولید خواهد شد طریقه دیگری که بتواند تولید کورههای بخار را زیاد سازد عبارت از بلند بردن درجه حرارت بخار میباشد . دانشمندان او کراینی عقیده دارند که میتوان درجه حرارت این کوره را بدو صد درجه سانتیگراد دیگر و حتی بیشتر از آن بلند کرده و تولیدات کوره ها را زیاد تر ساخت .

جوایر نوبل ۱۹۶۱

جایزه نوبل ادبیات

کمیته جوایز نوبل سویدن جایزه نوبل ادبیات سال ۱۹۶۱ را بیک نفر رومان نویس یوگوسلاوی بنام «ایوو اندریچ» اعطا کرده است ، نامبرده که شصت و نه سال عمر دارد آثار قیمتی بسیاری برشته تحریر در آورده که اکثر آنها به اسنهمختلف جهان ترجمه و نشر شده است .

جریده «نیویارک تایمز» هم مقاله راجع به آثار وی نوشته و از آن تمجید کرده است ، نخستین اثر «ایوو اندریچ» بنام (پل بالای درینا) در نیویارک بفروش رسیده است ، و حلقه های ادبی امریکا اظهار امیدواری نموده اند که بزودی او را در میان خود مشاهده کنند .

جایزه طب

داکتر جارج فون بیکیسی که در یوهنتون هاروردا امریکا مشغول تبعات علمی میباشد جایزه نوبل ۱۹۶۱ را در طب جایز گردید .

جوایز صلح

بتاریخ ۱۳- اکتوبر جایزه نوبل صلح سال ۱۹۶۱ برای بناغلی هم رشلد سرمنشی فقید موسسه ملل متحد و جایزه نوبل صلح برای سال ۱۹۶۰ که سال گذشته بکسی داده نشده

همایونی معظم اعلی حضرت دسا لنک د لاری له منحصمینو او کارگرانو سره
هنه وخت چه شاهانه ذات دهغه لاری دمعاینه کولو په غرض هلته تشریف وړیؤ

د کابل فنداری د پوهنتون د فنیو یوه برخه

به زنده با نانو کینی د سرو یس د شرکت یو مجهز و ر کشاپ چه د لومړی
پنځه کلن بلان په پای کینی سرته ورسېد او د استفا دی ورو لړ پخیده

د پوهنی ښاداری دوه هنرمند، هغه وخت چه ده فقط برای شوه ران ، په
در ام کینی خپل نقش ایفا کوی

بود برای شناختن «آبرت جان لیتولی» یکی از زعمای سیاه پوست افریقای جنوبی اعطا گردید باید گفت که جایزه نوبل ۱۹۶۰ میلیم چهل و پنج هزار و دوصدالر و جایزه نوبل صلح ۱۹۶۱ میلیم پنجاه هزار دالر میباشد.

«آبرت لتولی» رئیس کانگرس ملی افریقای جنوبی است که وی در راه از بین بردن تبعیض نژادی مبارزه کرده اما وی باری دستگیر و مجازات شد و باز حکومت افریقای جنوبی او را محبوس و تبعید کرد و هنوز هم بحالت تحت نظر و مراقبت پولیس حکومت بسر میبرد، وی رقیب سرسخت و ورود صدراعظم اتحادیه افریقای جنوبی است.

جایزه کیمیا

آکادمی سویدن جایزه نوبل کیمیا در سال ۱۹۶۱ را بیک نفر دانشمند امریکایی و جایزه نوبل فزیک سال مذکور را بیک نفر دانشمند امریکایی و یکتن دانشمند جمهوریت اتحادهای آلمان اعطا کرد.

اعطای مدال نانسن برای اعلیحضرت پادشاه ناروی

چندی قبل طی مراسم خاصی که در پوهنتون اسلومرکز ناروی گرفته شده بود مدال «نانسن» برای ۱۹۶۱ به اعلیحضرت اول و پنجم پادشاه ناروی داده شد.

شناختن «شن بدر» کمشنر عالی ملل متحد برای پناه گزینان حین تقدیم مدال گفت که بتقدیر از توجهاتیکه اعلیحضرت موصوف در باره امور پناه گزینان جهان کرده اند و بقبول معانیت قابل اعتنائیکه شخص اعلیحضرت و مردم ناروی طی سال پناه گزینان نموده اند به ایشان داده شده است. اعلیحضرت اول و مقابلتاً گفتند که «فرد جوزف نانسن» نارویزی، یکصد سال قبل برای پناه گزینان آنوقت خدمت کرده و در سال ۱۹۴۵ ادا کتر (گوبدهارت) نخستین کمشنر عالی ملل متحد برای امور پناه گزینان پیشنهاد کرد نامدالی بنام نانسن هر سال بکسیکه طی آن سال جهت رفاه پناه گزینان زحمت فراوان کشیده باشد داده شود این خاطر منبع الهام خدمت بنوع بشر میباشد که در تأمین یک اساس محفوظ برای جامعه جهان صمیمانه اشتراک میکنند.

جایزه نوبل در رشته فزیک

کمیته جوابز نوبل سویدن جایزه امساله نوبل فزیک را بدو قسمت مساوی «برودولف مویسباور» اهل مونسن و روبرت هوفستاور امریکایی اعطا کرد.

جایزه نوبل برای کیمیا را (ملوین کالوین) امریکایی اخذ نمود. هر دو جایزه به ۲۵۰ هزار کرون سویدنی معادل (۱۹۲۵۰۰۰۰ سافغانی) بالغ میگردد. این جوایز بتاریخ دهم دسمبر طی مراسم رسمی در شهر ستاکهلم بیرندگان آن توزیع میشود. مویسباور برنده جایزه فزیک نوبل بسال ۱۹۲۹ دره و نون تولدش است در ۱۹۵۸ دکتوری خود را دره و نون اروتانس فاورانسس هستوی مجموع اشعات در ایریدوم ۱۹۱۱ حاصل کرد، از سال گذشته تا حال در مؤسسه نختولوژی کالیفورنیا کار میکند وی پانزدهمین فزیکدان آلمانیست که باخذ جایزه نوبل فزیک موفق شده است، وی ۳۲ سال دارد.

روبرت «هوفستاور» در ۱۹۱۵ در نیویارک تولد شده و در همان شهر و پرستاون تحصیل کرده است وی که برنده جایزه نوبل در کیمیاست معروفیتش در پوهنتون کالیفورنیا ست موصوف بسال ۱۹۳۸ لقب دکتورین را حاصل کرد و چندی هم در پوهنتون پنسلوانیا و طیفه تدریس را بعهده داشت .

جایزه ی طلابی کولاسیم سال ۱۹۶۲ بر ایس جمهور امریکا اعطا شد

مقامات اداره سیاحان شهر روم اعلام داشتند که جایزه طلابی (کولاسیم) سال ۱۹۶۲ بر ایس جمهور کنیدی اعطا شد. این جایزه به اس علاقه و اخلاصیکه رئیس جمهور کنیدی در چندین فرصت نسبت بشهر روم نشان داده و همچنین به اس مو قعیکه در طی سالها اتباع امریکایی خواه سیاح و خواه مقیم روم در پایتخت ایالتیا احراز کرده اند اعطا گردیده است .

جایزه طلابی کولاسیم از سال ۱۹۵۷ باینظرف هر سال بهچنان شخصیت خارجی اعطا گردیده است که وی جهت اعتلای توریزم (سیاحت) در شهر روم کمک کرده باشد .

اعطای جوایز صلح لینن

بروز اول ماه می کمیته اعطای جوایز صلح بین المللی لینن برای کسانیکه در ظرف سال جهت تقویه و تحکیم صلح بین الملل و اقوام جوان مجاهده کرده اند جوایز سال ۱۹۶۱ را برای (کوام نکروما) رئیس جمهور دولت گانای افریقای غربی و (اولگا پابلت - پینو زا) معروف فرانسوی (ستوان دویی) یکی از رجال دولت هنگری و (اولگا پابلت - پینو زا) یکی از شخصیتهای برجسته چیلی اعطا کرده است. این جوایز را از اینجهت برای اشخاص مذکور داده اند که آنان برای حفظ صلح و تقویه آن مجاهدت کرده و دانسته اند که صلح مردمان تمام قارههارا باهم متحد میسازد . (ختم)

حوادث و اتفاقات عمده سال

توفان سیلاب در شهر هامبورگ

از ۱۶ تا ۱۸ فروری ۱۹۶۲ در مناطق شمالی آلمان سیلابهای مدهشی سرازیر شد که در اثر آن یکدهه زیاد از باشندگان آن نواحی بیخانمان شدند و تعداد دیگری هلاک گردیدند.

تصادم دو طیاره

روز ۲۸ حوت ۱۳۴۰ هنگامیکه دو طیاره جت جنگی در جنوب غرب توکیو باهم تصادم کردند پیلوتهای آن توسط پاراشوت سلامت فرود آمدند اما پیترو و لیکه از هوا فرو ریختند و دو خانه را دچار حریق و تترافیک را در طول یک خط آهن متوقف ساخت.

شکست يك کشتی بزرگ ایتالی

روز ۲۸ حوت ۱۳۴۰ دوسد نفر از مسافران و سه صد نفر عملیه يك کشتی هژده هزار و هفتصد و شصت و نه تن ایتالوی موسوم به «وینوز ویلا» بعد از اینکه در ساحل ریفری بز مین نشست آن کشتی را ترک گفتند.

این کشتی در اثر برخورد بیک ساحل ریگی شدید سوخرا گردیده بود ولی در آنوقت پیشبینی گردیده که امید نجات این کشتی در موقع مساعد شدن وضع هوا موجود است.

وقوع زلزله شدید در جمیکا

روز ۴ حمل ۱۳۴۱ سه تکان زلزله شدید کشور جمیکا را بلرزه در آورد و خساره زیاد مالی و جانی را وارد کرد باید متذکر شد که در سال ۱۹۵۷ نیز جمیکارا سه تکان شدید زلزله بلرزه در آورده بود چنانچه در اثر آن عده هلاک و يك ملیون پوند سترلنك خساره مالی وارد کرد.

تصادم دو طیاره

بتاریخ ۶ حمل ۱۳۴۱ دو طیاره جت نظامی جمهوریت متحد عربی بر فراز شهر اسماعیلیه در نزدیکی کانال سویز باهم تصادم کرد و هر دو طیاره بیک منطقه مسکونی سقوط کرد. گفته شده که باثر این حادثه متجاوز از بیست نفر تلف شده اند.

حریقیکه هفتصد خانه را ویران کرد

روز ۴ حمل ۱۳۴۱ حریق مدهشی در «برانتنگر» مرکز صنعتی بزرگ نیپال رخداد قرار معلوم این حریق بعد از زده مارچ از يك خانه زرگر شروع و بوزیدن باد قوی دامنه حریق بسرعت زیاد توسعه یافت قراریکه گفته شده از اثر این حریق هفتصد خانه ویران و هزاران نفر بیخانمان شده اند و خسارات مالی ازین نا حیه بقیمت بیش از ده ملیون روپیه تخمین شده است. همچنین قرار اطلاع دیگر بقصد اد یک هزار خانه در «باسین» سو مین شهر بندر بحری برما که به اندازه دوسد میل بجنوب شهر رنگون واقع است طعمه حریق قرار گرفته که که باثر آن خسارات زیاد مالی و جانی وارد آمده است.

تلفات ترافیکی و توفان برف در امریکا

بتاریخ ماه جدی ۱۳۴۰ اعلام شد که هراس بلند رفتن ریکارد تلفات در اثر ترافیک در روز کرسمس با توفان برف در نواحی شمال امریکا بیشتر گردیده و ارقام تلف شدگان که توسط رادبو برود کاست گردید، دیشب دوصد و ده نفر بود. سال گذشته ارقام تلفات در اثر ترافیک روزهای رخصتی بچهارصد و چهل و هشت نفر میرسید ولی ارقام احصایه تلفات در سال ۱۹۵۵ با اثر ترافیک روز کرسمس به شصت و نه بالغ میشد.

ایالتیکه شدیدترین برفباری در آن صورت گرفته است میسوری و آیوا است که ضخامت طبقه برف در یکی هفده و در دیگری به ۱۴ - انچ میرسید. برفواییکه در اثر بادهای شدید از کوهها به شیکاگو آورد شد، بود به یازده انچ رسیده بود در نواحی دهات عمده نجات جبهه کمک بهزاران نفر پیاده رو و همچنان متعلمینیکه بمنازل خویش رسیده نمیتوانستند شتافته بودند.

تلفات در اثر بیراهه شدن واگون

بتاریخ ۲ جدی ۱۳۴۰ در اثر بیراهه شدن یک واگون خط آهن از مسیرو و چپه شدن آن در یک راه ۳۳ نفر تلف شدند.

کوه یخ شناور

۱۰ جدی ۱۳۴۰ اعلام شد که با اساس اطلاع واصله از مقامات ساحلی امریکا یک کوه یخ بزرگ بظرف سواحل امریکا در حان شنا میباشد این کوه یخ در حدود سه صد فتر ارتفاع داشته مقامات مذکور بتمام کشتیهاییکه در بنادر امریکا رفت و آمد دارند از وقوع و خطرات ناشی از نزدیک شدن بکوه یخ مذکور اطلاع داده اند.

اتلاف هفتصد و بیست نفر در اثر سرما خوردگی

بتاریخ ۱۰ جدی اعلام شد که بیشتر از هفتصد و بیست نفر به اثر سرمازدگی در شمال هند تلف گردیده اند از دوهفته، باینطرف سردی شدیداً این مناطق را تهدید میکند همچنان در حدود یازده هزار رأس مواشی در ایالت و اتا پردیس، در اثر سرما هلاک شده اند.

ظهور برف کوچ مهیب

بتاریخ ۱۸ حمل ۱۳۴۱ در نزدیکی سرحدات ایتالیا و سویس که در دامنه کوه مونته بلان واقع است برف کوچ مهیبی رخ داده بود که با اثر آن سه نفر تلف و سی و پنج نفر مجروح شده اند.

سقوط طیارات

روز ۳۳ ثور ۱۳۴۱ طیاره کانادایی در گرین لیند سقوط کرد که در اثر آن پانزده نفر هلاک شد.

طبق اطلاع کمپنی تجارتی گرینلیند هفت نفر جان سلامت برده اند قرار معلوم طیاره مذکور از طرف کمپنی تجارتی گرینلیند چارته شده بود.

همچنان بتاريخ ۲۹ ژوئیه ۱۳۴۱ يك طياره قوای هوایی امریکا در نزدیکی نایروبی مرکز کینیا بائر تصادم باقله يك کوه سقوط کرد این طياره حامل هفده نفر مامورین مر بوط پیدا کردن خط سیر اقمار مصنوعی امریکا مع عمله آن بوده است .

هریق در جگارتا

روز ۷ جوزای ۱۳۴۱ در ساحه ینج اگر زمین یکنعداد منا زل در قلب جگا رتا آتش گرفت که بائر آن دونفر هلاک و هزاران نفر بیخانه شده اند آتش برای تقریباً سه ساعت از کنترول خارج بود .

جوان سی و پنجساله‌ی از فراز برج ایفل خود را پرتاب کرد

«ژان ژاک بوار» سی و پنجساله از طبقه اول برج ایفل پاریس که یکصد و هشتاد و هفت فوت ارتفاع داود پایین چپیده هلاک گردید اداره پولیس اظهار داشت که از زمان بنای این برج در سال ۱۸۸۹ این صد و هجدهمین خودکشی بوده و چهارمین انتحار در ظرف سال جاری بشمار میرود .

۱۹ نفر در جنوب یوگوسلاویا هلاک شد

پلیکه حصه زیاد کار آن تکمیل شده بود در جنوب یوگوسلاویا بدریا افتیده و چهل نفر کارگر آن در آب غرق شد که از آنجمله نژده نفر هلاک و متباقی نجات داده شدند . مردم در دوانجام پل که طول آن دو صد و پنجاه یارد است برای حفظ حیوة خود هر طرف دست و پاچه میدویدند .

اتلاف شصت نفر بائر تصادم دو قطار آهن

بتاریخ ۱۰ جوزای ۱۳۴۱ معلوم شد که بائر تصادم دو قطار آهن در مناطقی شمالی ایتالیا لا اقل شصت نفر تلف گردیده و یکنعداد زیاد دیگر مجروح شده اند

سقوط يك طياره جت جنگی

يك طياره جت جنگی در اثنای برگزاری جشن سالگره قوای هوایی در يك پایگاه شمال غرب ترکیه سقوط کرد در این حادثه پیلوت طياره هلاک وسی و هفت نفر از تماشا کنندگان غیر نظا می نیز مجروح شدند .

اعدام بجرم قتل شش ملیون یهود اروپایی

بتاریخ ۱۱ جوزای ۱۳۴۱ اعلام شد که کرنیل ادولف ایشمن آمر اداره دستگاه حکومتی رژیم نازی آلمان در محبس داوملا، واقع نزد یکی تل ابیب بدار آ و یخته شد نامبرده در ماه اپریل گذشته بجرم شرکت در قتل شش ملیون نفر یهود اروپایی از طرف یکی از محاکم اسرائیل تحت محاکمه گرفته شده و به اعدام محکوم گردیده بود .

ایشمن در ارجنٹائن بسر میبرد و توسط دیپلومات های اسرائیل گرفتار و بصورت مخفی در میان يك صندوق چوبی به اسرائیل آورده شد .

خواندنیها از هر گوشه و کنار

روستایی که ۱۴۶ سال عمر دارد

روز نامه ی لوموند چاپ پاریس در شماره ی ۲۹ ماه فروری خود اطلاعاتی را دربارۀ روستایی در سوئیس منتشر کرده است که یکصد و چهل سال دارد به آژانس خبرسانی تاس گفته است که: خوراک من همواره متنوع بوده و اما هرگز مشروبات الکلی را ننوشیدم. ما بناغلی دورسوئوف که طبعاً بسیار تاهنوز او را تند رست و نیرومند یافته اندز را عت پیشه است، اگر چه از یک کلمخوز معاش تقاعدی میگیرد اما با آنهم تاهنوز هم کار میکند، دهکده او بنزدیکی پایتخت فرغین شهر (فرونز) واقعست.

قرغزستان یکی از جمهوریت های اتحاد شوروی در آسیا میانه است که بنسبت طول عمر باشندگان خود شهرت زیاد دارد اکنون در این جمعیت بیش از دو صد و سی و دو نفر از باشندگان آن در صدسالگی تجاوز کرده اند.

مجادله یک خانوادۀ اشرافی علمی

خانواده آرنبرگ، که در اصل خود فرانسوی بوده و از زمان لویی شانزدهم بدینطرف در فرانسه شهرت دارد، از تولید کنندگان و توزیع کنندگان فیلم با بت بهنگ میروند، یکصد هزار فرانک را بنام غرامت ادعا کرده است. زیرا در این فیلم یک جنرال آلمان با یک دختر وطنخواه فرانسوی که نقش او را بریژت باردو بازی کرده است بنام آرنبرگ، یاد شده است.

بناغلی، تورورور، وکیل دعوی ادعا کنندگان چنین صورت دهنی را پیش کرده است که این نام بشخصیت و حیثیت خانوادۀ آرنبرگ، نزد تماشا کنندگان صدمه وارد کرده است.

ریکار د جدید فرود آمدن با پراشوت

بتاریخ ۲۲ حوت ۱۳۴۰ سه نفر پارا شوت باز فرانسوی در حالیکه طیاره شان بار تمام نژده هزار فتر پرواز بود خود را از طیارات پرتاب کردند و بدینوسیله ریکارد جدید جهان را در فرود آمدن با پراشوت از یک ارتفاع بلند قایم کردند، پیلوت طیاره که سه نفر پراشوت باز فرانسوی خود را از آن پرتاب کرده بودند حین بازگشت اظهار داشت که هر سه نفر مذکور بزمین سلامت بر گشتند. قبل برین یک تیم پراشوت بازان فرانسوی ریکارد جهان را پرتاب با پراشوت را در پانزده هزار فتر قایم کرده بود.

در اتحاد شوروی با ران زرد بار یده است

شب ۳ حمل ۱۳۴۱ در دچرکسک، واقع شمال قفقاز اتحاد شوروی باران زرد بار یده است و این نخستین بار است که در آنجا چنین حادثه رخ داده است. بعد از آنکه باران توقف کرد تمام جاده های شور با یک حلقه نفیس مخلوط از خال و لوریک پوشیده شد. همین شب در ناحیۀ دیزا، مرکز قسمت اروپایی فدراسیون شوروی بر ف زرد مایل بگلابی بار یده است.

منحصصین درین باره توضیحات داده اند که این هر دو حادثه در اثر توفان باد صورته گرفته که بتاريخ ۲۱ مارچ ۱۹۶۲ - از افریقای شمالی منشأ گرفته بود. گمان می رود این توفان باد از صحراهای افریقا گرد و خاک را با خود آورده و آنرا با آب باران مخلوط و رنگه غیر عادی را بمیان آورده است.

باشندگان خانهای سیار

امروز بیشتر از ۱۵۰۰۰ تن اهالی بریتانیا بصورت دایمی در خانهای سیار زندگی میکنند و بطور تقریبی سه میلیون نفر در انگلستان رخصتیهای تابستانی خود را بخانهای مذکور سپری میکنند. در بریتانیه ربع یک میلیون خانهای سیار موجود است که از جمله آنها در حدود ۶۰۰۰۰ نفرشان بصورت دایمی در دوران سال مسکون اند و از بقیه در موسم رخصتیها و غیره استفاده میشود. اکنون در انگلستان سالانه (۴۰) چهل هزار خانه سیار بفروش میرسد. اما فرمایشها نسبت بتمهیه آنها بیشتر است. بنا بران شوق مردم ازین ناحیه برای خریداری این خانها زیاد است تا بتوانند از هوای تازه و آزاد متمتع آن گردند.

کیپل آر مور لس که اضلاع متحد امریکا و بریتانیه را با هم وصل میسازد

در اوایل خرسال ۱۳۴۰ یک کیپل جدیدیکه از بالای بحر عبور کرده و امریکای شمالی و اروپارا با هم دیگر وصل میسازد آماده شده است، این کیپل که به آر مور لس موسوم است در سال ۱۹۶۳ - از خط ساحلی نیو جرسی قریب شهر اتلانتیک بقا صله ۳۵۰ میل بطولج «واید موت» واقع انگلستان تمدید خواهد یافت. این نخستین کیپل بحر پیماست که مردم امریکارا مستقیماً با بریتانیه اتصال میبخشد دو کیپل بحر پیمای موجوده یکی تاپرتانیه و دیگریش تا فرانسه در نیوفوندلینده شروع وتوسطه لینهای کانادا با شرکت تیلیفون اضلاع متحد امریکا وصل شده است.

قرار اظهار موظفین لابراتوارهای بل، که تخنیکدانان رشته میباشند، آر مور لس یک اقدام بزرگ پیشرفت را در تکنالوژی کیپل نشان میدهد. ساختمان دیزاین وتوانایی این کیپل بقطر یک صحیح یک بر چهار انچ بطور واضح از کیپلهای قبلی بهتر میباشد آر مور لس ۱۲۸۰۰۰ مخابره ی تیلیفونی را در یک وقت انتشار میدهد در حالیکه کیپلهای موجوده میتوانند تنها ۳۶ مخابره را در یک وقت نشر نمایند.

این آر مور لس ساده و بی تکلیف از یکنوع پر زده جدیدی بنام تکرار کننده دو جانبه استفاده کرده و توسط آن میتواند احوالات بالای کیپل واحدا را اخذ و ارسال بدارد.

در جستجوی ببر خونخوار

بتاریخ ۵ جدی ۱۳۴۰ واحد های اردو پولیس هند برای دستگیری ساختن ببری که انسانها را خورده و در طول ماههای اخیر تا کنون لاقل به بیست نفر در ایالت دنی نیپال - حمله برده و آنانرا کشته اند بشکار بزرگی آغاز نموده اند و ستا بیان آن

منطقه بقدری متوحش شده اند که هیچیک از آن جنرات نهیور زند پس از رسیدن تا ریکی از کلبهای خود خارج شوند.

سالخور دگان هندی خاطر پلنگ بد شهر تی را بیاد میاورند که در بر فهای منطقه رود را پرا یاگه بسر برده و بین سالهای ۱۹۱۸ و ۱۹۲۶ بیکصدوسی و سه نفر حمله برده و آنها را در یده بود.

شاید علمای اتحاد شوروی کره ما را تسخیر کنند

بتاریخ ۷ جدی ۱۳۴۰ روزنامه «ایوننگ ستندرد» لندن در صفحه اول شماره آنروزی خویش از قول نماینده علمی خویش نوشته است که شاید اتحاد شوروی کره ما را تسخیر کنند روزنامه مینویسد که وقت احتمالی که یک فضا نورد اتحاد شوروی بکره ماه فرود آید سال ۱۹۶۴ تعیین شده است این وقت لااقل سه سال قبل از موعد است که انتظار می رود نخستین امریکائی بکره موصوف برسد.

در روزنامه تصریح شده است که با ساس راپور یا مشاهداتی که از اتحاد شوروی رسیده علمای برتانوی متقاعد شده اند که نخستین فضا نورد اتحاد شوروی بطور یقینی در سال ۱۹۶۴ بکره ماه خواهد رسید کلید پلان اتحاد شوروی همان سلسله راکتهای آزماشی بوده که در بحر الکاهل مورد آزماشی قرار داده شد علمای برتانوی متیقن بودند که این آزماشی یکراکتی بود که چهار مرحله داشته و میتوان این راکت را بحیث سفینه مهتاب استعمال کرد.

شخصیکه زنش را فروخت :

بتاریخ ۲۷ دسامبر ۱۹۶۱، آنزلس جدید خبر رسانی ایتالیا بنام «ایتالینز پرس» چنین اطلاع داد: سه تیر تفنگچه یکدستان واقعی را خاتمه داد قهرمانان این داستان عبارت بودند از یک خباز بنام «ونسر وما زینو» زن جوان و زببایش «فرانسسکا» و یک نفر وکیل دعوی محاکم محلی شهر «ریجیو کالابریا» بنام آنتونیو رافا.

داستان چنین بود که بین خباز و زنش و عاشق زنش وکیل «آنتونیو رافا» همواره راجع بمناسبات عاشقانه مشاجره و مناقشه بوده بالاخره زن و شوهر حاضر شدند که رسماً از هم جدا شوند.

اما به اساس قانون ایتالیا برای میرمن «فرانسسکا» که از طرف شوهرش بهره گردی و مناسبات نامشروع با دیگران متهم شده بود جزای سنگینی تعیین میشود. بنا بر این خباز و رقیبش «آنتونیو رافا» موافقه کردند که آنتونیو مبلغ یک میلیون لیره ایتالوی بغباز بدهد و خباز دیگر مزاحم اووزن خود نشود. گویا با این معامله در حقیقت خباز مذکور زن زیبای خود را

برقیب خود فروخته بود. آنتونیو قسط اول قیمت را که عبارت از پنجاه هزار لیره بود پرداخت ماه دیگر مبلغ دوصد و پنجاه هزار لیره قسط دوم را نیز تادیه کرد و در ماه سوم مبلغ چهارصد هزار لیره دیگر را نیز پرداخت. اما موقعیکه فرصت تادیه قسط چهارم که عبارت از سه صد هزار لیره بود فرارسید آنتونیو از تادیه آن اباورزیده بین رقبا مشاجره شدیدی صورت گرفت آنتونیو خود را با تفنگکچه مسلح ساخته و سه تیر بر خباز خالی کرد. خباز بزمین افتاد و مرد. معلومست که زن فروشی خباز امر نیک نبوده. اما برای هاشق خریدار نیز ثمری ندارد زیرا وی هم برای مدت طولانی بزندان افتاد.

اعطای درجه دکتوری برای چارلی چاپلن

بتاریخ ۲۲ ثور ۱۳۴۱ اعلام شد که طی یک جلسه پوهنتون اکسفورد فیصله شد که به چارلی چاپلن هنرمند کمیک و کمیدین مشهور فلمهای خنده آور یکدرجه دکتوری افتخاری در کمیدی فلم اعطا گردد.

سناغلی چارلی چاپلن هفتاد و سه سال عمر داشته و از وی دعوت بعمل خواهد آمد تا سند دکتوری خود را بتاریخ ۲۷ جون طی مراسم خاصی در سالون اکسفورد دستیاب کند.

در ناحیه ایرکو تسک اضافه از ده هزار پیر هر دزدندگی میکنند

پروفسور حفظ الصحة گروشکو تبعه اتحاد شوروی بعد از یک سلسله تحقیقات علمی پیرامون تناسب بین طرز زندگی و طول عمر باین نتیجه رسید که مردمانیکه در سایه پیر یا زندگی میکنند برای درازی عمرشان بیشتر دارند. در آن سرزمین از بسیار نقاط افتاد بدار (بشمول قفقاز و سویس) بیشتر در آن خرشید میدرخشد و نسبت وجود درختهای متعدد هوای آن پاک و تصفیه شده برای تنفس مهیا میگردد و دو ماده فوق عامل موثری در طول عمر شناخته شده است.

از احصاییه ۱۹۵۹ تا کنون ۱۰۶ نفر عمر اضافه از یکصد و ده سال دیده شده است. در ایرکو تسک با مساحت (۷۶۸۰۰۰) کیلومتر که نفوس آن ۲۱ میلیون نفر میباشد اضافه از ده هزار نفر بین ۸۰-الی ۱۰۰ سال زندگی میکنند. در آن ناحیه یک نفر شکاری بنام «بختور یف» در ۱۸۴۸ تولد شده و صحنهای قدیمی و تاریخی را بچشم دیده و از آن دوره داستانها میگوید.

پروفسور موصوف بحیث نتیجه اعلام کرد: که آبهای جاری، جنگلهای سرسبز و آفتاب درخشان را از طول عمر مردمان این منطقه میباشد.

موضوع کانال بین انگلستان و فرانسه

موضوع حفرتونل و تمدید خط ریل بین انگلستان و فرانسه از روی بحیره مانس دو باره رویدست گرفته شده است.

شرکت‌های تعمیراتی مشترک انگلیس، فرانسه و اتازونی بعد از سروی مقدماتی کار تونل برای دو خط ریل سایر مواصلات و مخازن گزارش بمقامات مربوطه خود تسلیم کرده اند. قرار راپورهای متذکره طول این خط بر ۴۸ کیلومتر بالغ بوده و برای تکمیل پروژه آن مبلغ ۱۲ میلیارد مارک جرمنی مصرف خواهد شد. هر دو خط برپایه‌های بتونی که وزن مجموعه‌ی شان به بیست هزار تن میرسد تمدید میگردد و این پروژه از روی تونلیکه بطول ده کیلومتر از لاس انجلس به بحیره پاسفیک ممتد گردیده اکتباس شده است. تونل بین انگلستان و فرانسه از «دور» شروع شده و به «سان ژت» منتهی میشود. این تونل از لحاظ پرولم قله هوا برای سایر وسایط نقلیه مورد استعمال نمیتواند بود و تنها برای ریل بسیار مناسب و مساعد است. گذشته از آن کار تسطیح داخل تونلها نسبتاً گرانتر تمام شده و وزن تونلها بسیار زیاد میگردد. این تونلها دولوله متصل بهم بقطع (۶،۵۵) متر از بتونیکه ضخامت آن نود سانتی تعیین شده تعمیر میگردد و برای نصب شان بروی سطوح از خشت و پیچهای فولادی استفاده خواهد شد. داخل تونلها بضخامت نیم متر رینگ و جنله فرش میشود. نل‌های بزرگیکه برای ساختمان این تونلها بکار خواهد رفت، قسماً در فرانسه و بکته‌داد شان در انگلستان ساخته میشود؛ مجموعاً قطعات آن ۶۵ هزار قطعه تخمین شده است. دهانه تونلها در انگلستان بقط آهن متصل است ولی در خاک فرانسه دهانه تونل در منطقه واقع شده که از بحر چندان ارتفاع نداشته و بعضی جایهای آن از سطح بحر بایانتر بوده و کدام خطی از آنجا عبور نکرده است برای اینکه خطوط تونلها به شبکه راه آهن ملی کشور فرانسه متصل گردد باید خط فرعی جدیدی احداث شود نزدیکترین خط به دهانه تونل از ناحیه زینون گذشته و با امتداد خط فرعی دهانه تونلها با «ناسیونال اونیوی نمبریک» متلاقی میگردد.

باستناد تعیینی متخصصان برای بر سر ساندن این پروژه سالیانه یک میلیون متر (بشمول موترهای باربر و حمل و نقل) و پنجاه هزار تن بار (مواد تعمیراتی و غیره) ضرورت است. درین پروژه سالانه شش میلیون نفر کارگر و مامور با بودجه یکصد و بیست میلیون مارک کار خواهند کرد.

موسسات بین المللی

موسسات بین المللی رو به روز و پخته بدو شکل دیده میشوند، یکی موسساتی که در آن اکثریت ممالک جهان اشتراک دارند و روی مقاصد جوانی تشکیل شده خدمت میکنند، دیگر موسساتیکه از طرف یک عده ممالک روی مقاصد مخصوص ممالک مذکور دایر گردیده اند، ما در اینجا حتی الامکان هر دو نوع موسسات مذکور را باختصار معرفی میکنیم.

موسسات جهانی

این موسسات عبارتند از موسسه ملل متحد و موسسات مربوط به آن.

موسسه ملل متحد

این موسسه در ۲۴ اکتوبر ۱۹۴۵ تاسیس گردید.

هدف موسسه ملل متحد تشریح مساعی ملل و مردم جوان است، برای حفظ و استقرار صلح و بلند بردن سطح زندگی مردم و تسعید حیات جوانان.

هدف موسسه را در سه کلمه میتوان خلاصه کرد «صلح، عدالت و ترقی» موسسه ملل متحد برای رسیدن باین هدف، متوجه صلح امنیت جوان بوده برای توسعه روابط دو ستانه بر اساس احترام و حقوق مساوی و حق تعیین سرنوشت مردم مسحق جهان و همکاری بین المللی در مساحات مختلف میگو شد.

اعضای موسسه ملل متحد

ملل متحد دو نوع اعضا دارد، یکی اعضای موسس و دیگر اعضای که بعدا شامل موسسه ملل متحد شده اند. اعضای موسس همان ۵۱ مملکت است که در کنفرانس سان فرانسسکو اشتراک و اعلامیه ملل متحد را امضا و منشور آنرا تصدیق کرده اند.

اعضای که بعداً شامل موسسه ملل متحد شده اند شامل ممالک آزاد جوان است که تعدادشان تاکنون به ۵۴ عضو میرسد که مجموع اینها و اعضای موسس ملل متحد به (۱۰۵) میرسد.

ارگان موسسه ملل متحد

موسسه ملل متحد دارای ۶ ارگان اصلی می باشد که عبارتست از مجمع عمومی، شورای امنیت شورای اقتصادی و اجتماعی، شورای قیمومت، دیوان عدالت بین المللی و دارالانشای موسسه ملل متحد.

مجمع عمومی

در این مجمع تمام ممالک جوان عضویت دارند وظایف مجمع عمومی تأمین صلح و امنیت بین المللی ایجاد همکاری بین المللی است.

اسامبله عمومي به تمام مسايل جهاني مخصوصاً مسايلي که با صلح و آرام جهان مستقيماً از تباط ميگيرد بحث و مذاکره نموده و بصورت عمومي توصيه ميکند و اين تو صيه در منشور ملل متحد به مجمع عمومي صلاحيت داده شده ، در حالیکه در سا حه عمل اخير آ فيصله هايي هم صا در کرده است .

اسامبله عمومي برای حفظ حقوق، منافع مردم جهان و بهبود وضع زندگي مردم جهان وار سي ميکند و ارگا نهاي مربوطه را مراقبت مينمايد .

انتخاب اعضاي غير دايمي شوراي امنيت و انتخاب اعضاي شوراي اقتصادي و اجتماعي و اعضاي منتخب ديوان عدالت بين المللي از وظائف مجمع عمومي است .

شوراي امنيت

يك رکن بزرگ موسسه ملل متحد بوده وظيفه آن حفظ صلح و امن جهان است شوراي امنيت مهمترين صلاحيتي که دارد، حق فيصله و اقدام است و ميتواند در موارد يکه صلح جهاني را در مخاطره ملاحظه نما يد عملاً اقدام کند .

البته مجلس مذکور براي رفع اختلافات از طريق مسالمت آميز نيز بتو صيه مي پد را زد و اگر فيصله موسسه مذکور بجاي نر سد و خطري متوجه صلح جهان ايجاد گردد اقدام عملي ميکند .

تعداد اعضاي مجلس امنيت ۱۱ است که ۵ عضو دايمي و ۶ عضو انتخابي است که همه ساله دو نفر از نمايندگان ملل جهان انتخاب ميشوند .

اعضاي دايمي عبارتست از اتحاد شوروي ، امريکا انگلستان ، فرانسه و چين .

شوراي اقتصادي و اجتماعي

اين مجلس براي بلند بردن سويه زندگي، ترقی و انکشاف اوضاع اقتصادي و اجتماعي و حل مسايل اقتصادي و اجتماعي، همکاري عرفاني و ثقافي، تأمين حقوق بشر و آزادي هاي اساسي بصورت بين المللي ميکو شد .

تعداد اعضاي شوراي اقتصادي و اجتماعي ۱۸ است که همه ساله شش عضو انتخاب ميشوند که دوره کار هر عضو سه سال است .

شوراي اقتصادي و اجتماعي وظائف خود را از راه کميسيون هاي منطوقی پيش ميبرد که اين کميسيون ها سه است و عبارت از کميسيون اقتصادي براي ار و يا ، کميسيون اقتصادي براي آسيا و شرق -ور، کميسيون اقتصادي براي امريکا لاتين است، علاوه بر کميسيون هاي سه گانه مذکور کميسيون هاي ديگري هم وجود دارد که شوراي اقتصادي و اجتماعي در پيشبرد وظائف آن کمک ميکند که عبارتست از کميسيون اقتصادي اجتماعي و ترقی، کميسيون حقوق بشر کميسيون مواد مخدره، کميسيون حمل و نقل و مواصلات کميسيون احصايه، کميسيون مالي، کميسيون اجتماعي، کميسيون مقام زن و کميسيون نفوس . شوراي اقتصادي و اجتماعي کميته هاي دايمي هم دارد که عبارتست از کميته معاونت

فنی کمیته مذاکرات با مؤسسات تخصصی، کمیته اجنדה، کمیته مخصوص برپروگرام شورای اقتصادیهیته‌های دایمی هم دارد از قبیل اداره مرکزی دایمی افیون اداره مراقبت ادویه مغدوره، صندوق حمایه، اطفال، کمیته اداری تنظیمیه، کمیته اداری مخصوص و احتیاجات بین المللی، مؤسسات اختصاصی بین المللی که به شورای اقتصادی و اجتماعیهی ارتباط دارد عبارتست از: موسسه بین المللی کار، موسسه غذا و زراعت موسسه علمی و عرفانی یونسکو، بانک بین المللی صندوق اسعار بین المللی، اتحادیه پوستی جوان، اتحادیه تیلی کمو نیکشن، موسسه صحی جوان موسسه هوا شناسی جهان که این مؤسسات را مادر آخر معرفی میکنیم.

شورای قیمومت

وظیفه این شورا رسانیدن ملت‌ها به آزادی و مساعدت در فراهم نمودن وسایل ترقی تکامل و رشد ملت‌های مذکور، حمایه حقوق و منافع ملت‌های تحت قیمومت و تشویق حق احترام حقوق بشر و تقویه این اصل و تأمین مساوات در امور اجتماعی، اقتصادی و تجاری نسبت به تمام اعضای موسسه ملل متحد و اتباع اینها و معامله مساوی در اجرای عدالت نسبت با اتباع همه دول عضو میباشد، ممالک تحت قیمومت شامل ممالکی است که قبل از تاسیس ملل متحد تحت قیمومت جامعه ملل بوده و یا بعد از جنگ عمومی دوم تحت قیمومت قرار گرفته اند شورای قیمومت دارای سه نوع عضو می باشد که عبارت است از نمایندگان دلی که اداره مناطقی تحت قیمومت با آنها تفویض شده اعضای دایمی مجلس امنیت که قیم نیستند اعضا بیکه از طرف مجمع عمومی برای سه سال به عضویت شورای قیمومت انتخاب می‌شوند.

دیوان عدالت بین المللی

این دیوان وظیفه قضایی ملل متحد را بعهده دارد و دارای اسامنامه میباشد که بر طبق آن امور قضایی را پیش میبرد.

دیوان مذکور مرکب از ۱۵ قاضی است قضات دیوان عدالت بین المللی برای مدت ۹ سال انتخاب میگردند و مجدداً هم انتخاب شده میتوانند.

دیوان عدالت بین المللی در تمام مسایلیکه دولتها بان مراجعه میکنند و یا در مسایلی که در قراردادها و معاهدات مراجعه به دیوان مذکور قید شده میباشد حق دارد رسیدگی کند.

فیصله دیوان مطابق منشور ملل متحد مرعی الاجرا است.

دارالانشاء

دارالانشاء قوه اجراییه موسسه ملل متحد است، این ارگان مرکب است از سرمنشی و اعضاییکه مسئولیت دارالانشاء را بعهده داشته باشد.

چون دارالانشاء باید به هیچ طرف تمایل نداشته باشد سرمنشی که در راس دارالانشاء قرار

دارد باید از منافع و تمنیات عامه مردم جهان و کلیه نمایندگان ملل متحد نمایندگی کند لذا باید بکلی بی طرف باشد و از اینجا است که سر منشی های موسسه ملل متحد همیشه از بی طرف ها انتخاب شد ه اند .

دارالانشا دارای شعبات ذیل میباشد .

ریاست امور مجلس امنیت .

ریاست امور نقدی .

» امور اجتماعی .

د امور قیمت و ممت و اطلاعات از مناطق غیر مختار .

د اطلاعات عامه

د حقوق

د کنفرانس ها و خدمات عمومی

د اداری و مالی

دفتر اجرائیه سر منشی و ریاست اداره معاونت فنی .

موسسه بین المللی کار

این موسسه بتاريخ ۱۴ دسمبر ۱۹۴۶ تاسیس شده است هیئت مدیره قوه اجرائیه موسسه بین المللی کار میباشد که مرکب از ۳۲ عضو میباشد ۸ نماینده کارگران ۸ نماینده کار فرمایان و ۱۶ نماینده حکومت از جمله نمایندگان حکومت هشت نماینده حکومت صنعتی درجه یک جهان در آن عضویت دائمی داشته میباشد .

اینها متعلق بد فتر کار است علاوه بر د فتر یک کنفرانس بین المللی کار نیز میباشد که سالانه دایر میشود .

وظیفه مهم موسسه بین المللی اشتراك مساعی است جهت استقرار صلح پایدار و جهانی بوسیله بسط عدالت اجتماعی، این موسسه در پهلوی جامعه ملل بسال ۱۹۱۹ بوجود آمد و در ۱۹۴۶ احیاء شد .

موسسه غذا و زراعت جهان

این موسسه در ۱۴ دسمبر ۱۹۴۶ تاسیس گردید موسسه که وظیفه مراقبت غذا و زراعت مردم جهان را بدوش دارد برای بوجود آوردن دنیائی میکوشد که در آن مواد غذایی بوفرت وجود داشته باشد و زراعت مترقی گردد و فقروا احتیاج از جهان رخت بر بندد این موسسه بحکومت عضو، حقایق و ارقام مربوط به تغذیه زراعت، جنگلداری و ماهیگیری را نشان داده در پهلوی آن معلومات و پیشگویی هایی راجع به تولید و توزیع مواد زراعتی نیز تقدیم میکنند .

موسسه مذکور از راه همکاری در اصلاحات عرفانی اداری مربوطه زمین داری و زراعت، اصلاحات طرق عرضه مواد ببازار، توزیع، تولید محصولات زراعتی و فلاحتی، حفظ

منابع طبیعی تعیین شده است، تأمین اعتبارات زراعتی، تعیین سیاست احتیاجات زراعتی برای بالابردن سطح تغذیه و سطح زندگی و بهبود وضع حیات روستایان و بهبود وضع اقتصادی جهان میگو شد.

یونسکو

این موسسه بتاريخ ۱۴ دسمبر ۱۹۴۶ تا سپس گر دید .

یونسکو بمنظور ایجاد اشتراك مباحثی با من و سلام از طریق توسعه و تقویه همکاری بین ملل جهان از راه عرفان، سیاسی و ثقافتی، بمنظور رسیدن مردم جهان برای احترام بعدالت و قانون و حقوق بشر و آزادی های اساسی بهری کار میکند .

یونسکو برای شناسایی متقابلۀ جهان و نشر دانش و علوم و بلند بردن سطح دانش و اطلاع مردم جهان و وسایل اطلاعات و ارتباطات را فراهم مینماید.

یونسکو دارای يك كنفرائس عمومی، يك هیئت مدیره و يك دارالانشاء میباشد. كنفرائس عمومی مشتمل است بر يك يك نماینده از ممالك عضو كه سالانه يكبار جلسه میكرد و بعد از ۱۹۵۲ در هر دو سال يكبار جلسه مینماید .

هیئت مدیره دارای ۱۸ عضو است و سال دو بار جلسه میکند، دار الانشاء كه در راس آن يك مدیر عمومی واقع است از طرف هیئت مدیره پیشنهاد و از طرف كنفرائس عمومی انتخاب میشود.

موسسه هو انوردی ملکی

این موسسه بتاريخ ۱۳ می ۱۹۴۷ تاسیس شده است و برای ترقی، توسعه و انكشاف تكنيك هو انوردی بین المللی و استحکام امور حمل و نقل می پردازد. این موسسه دارای يك اسامبله، مجلس، رئیس مجلس، و سرمنشی و هیئت اداری کمیسیونها و کمیته عامیباشد. مجلس آن ۲۱ عضو دارد و از طرف اسامبله كه سالانه يكبار تشكيل میشود تعیین میگردد رئیس مجلس سرمنشی و مامورین اداره مالی آن از طرف مجلس آن انتخاب میشود، این مجلس به اختلافات و منازعات بین المللی در ساحۀ هوا نوردی نیز واریسی میکند و بقیصله می پردازد.

بانك بین المللی ترمیم و توسعه

این بانك در ۱۵ نومبر ۱۹۴۷ تاسیس گردید و وظیفه آن فراهم نمودن تسهیلات برای بكار انداختن سرمایه بمنظور تولید جهت ترمیم و توسعه کشورهای عضو است . بانك این مزام از راه بكار انداختن سرمایه ها یا تضمینات و یا اشتراكات یا تكمیل و سرمایه های خصوصی بوسیله دادن قرضه ها از سرمایه بانك و یا سایر مدارك پیش میبرد . این بانك برای افزایش موازنه تجارت بین المللی و حفظ تعادل موازنه پرداخت ها می كوشد. این بانك دارای يك هیئت مدیره، مدیران اجرائی، يك رئیس و يك هیئت اداری میباشد. این بانك علاوه بر تجارت پول در مطالعات اقتصادی ممالك معانت فنی میکند.

صندوق بین المللی پول

این موسسه در ۱۵ نوامبر ۱۹۴۷ تاسیس شده موسسه معاون و متمم بانك بین المللی ترمیم و توسعه است و برای توسعه همکاری بین المللی پولی دایر شده و برای همکاری و مشورت بین المللی در مسایل پولی آماده است .

این موسسه دارای يك هیئت مدیره ، مدیران عامل ، يك مدیر تنظیمات و يك هیئت اداری میباشد، موسسه از اشتراك ممالك عضو منا بع مالی خود را تدا رك میکند .

اتحادیه پستی جهانی

این اتحادیه در اول جولایی ۱۹۴۸ مجدداً تا سیس گرد ید ، منظور این اتحادیه ایجاد تسهیلات در امور پستی ، و از بین بردن بینظمی وعدم اطمینان در امور مذکور و جلوگیری از مخارج سنگین پستی از راه مبادلات متقابل بین کشور ها میباشد .
تثبیت حداقل وحد اکثر نرخ های انواع مختلف بسته از وظایف این اتحادیه است .
اتحادیه پستی دارای يك کانگرس پستی جها نی، کمیته های اجرا ییه وارتباط ، يك دفتر بین المللی است و دارای يك مدیر میباشد.

اتحادیه بین المللی مخابرات

این اتحادیه در ۱۹۴۷ تاسیس شده است ، اتحادیه برای برقراری و توسعه همکاری بین المللی جهت اصلاح و بکار بردن صحیح مخابرات و فراهم آوردن امکانات و تسهیلات فنی برای عمومیت مخابرات و موثر گردا نیدن نتایج مخابرات و هم آهنگ گردا نیدن مساعی ملل در رسیدن با ین منظور خدمت میکند .
این اتحادیه دارای يك کنفرانس عمومی، کنفرانس های اداری، مجلس اداری دارالانشای عمومی، دایره ثبت فریکوانسی بین المللی و کمیته های سه گانه مشورتی بین المللی میباشد.
کنفرانس عمومی در هر پنج سال یکبار دایر میشود.

موسسه صحتی جهان

این موسسه بتاريخ ۱۰ جولای ۱۹۴۸ تاسیس شده است موسسه برای تندرستی کامل و آرامی روحی و اجتماعی مردم جهان از راه رهنمایی ، معاونت و فراهم آوردن تسهیلات جهت مجادله با امراض و بایبی و تعلیم و تربیه صحتی، دؤاسازی، تعیین سطح تشخیص امراض، طرح میثاق های صحتی، توسعه همکاری بین دانشمندان طب و همکاری در امور تغذیه، نظافت و منزل، ترویج خدمات مسلکی و فنی بادل همکاری میکند

تا سطح صحت مردم جهان را باندازه که ممکن است حفظ و یا برساند .
موسسه صحتی جهان دارای يك اسامبله صحتی يك هیئت مدیره و يك دارالانشا میباشد.

موسسه هواشناسی جهانی

این موسسه در ماه مارچ ۱۹۵۳ تأسیس گردید. موسسه مذکور برای توافق نسریه و اصلاح فعالیت های هواشناسی و تبادل معلومات راجع باوضاع جوی و معاونت عمومی کار میکند .

این موسسه دارای اعضا يك رئیس و دو معاون رئیس میباشد. کانگرس هواشناسی جهانی کمیته اجراییه ، و اکثر منطقه یی و کمیسیون های فنی و دارالانشای دائمی امور آن را اداره میکند.
کانگرس آن در هر چهار سال یکبار تشکیل جلسه میدهد .

مؤسسات بین المللی منطقوی

علاوه بر مؤسسات بین المللی که برای مقاعد جهانی خدمت میکنند و جز مؤسسه ملل متحد می باشند، يك عده مؤسسات بین المللی منطقوی نیز وجود دارد که این مؤسسات برای مقاصد يك عده ممالک و ملل جهان تاسیس شده است، اینک مختصر معرفی مؤسسات مذکور.

جامعه عرب

جامعه عرب در سال ۱۹۴۵ تاسیس گردید در اول هفت مملکت در آن شامل شدند و بعد تونس و مراکش نیز عضویت آنرا حاصل کرد و اخیراً کویت نیز در صدد شمول بجامعه عرب افتاده است.

ممالکی که در آغاز تشکیل جامعه عرب در آن شامل شدند عبارتند از مصر (جمهوریت متحد عربی) عراق، سوریه، لبنان، عربستان سعودی، اردنیه، هاشمیه و یمن. جامعه عرب دارای يك شورای و دارالانشاء و کمیسیون ها می باشد،

شورای جامعه عرب سالانه دوبار تشکیل جلسه میدهد و تمام ممالک در آن عضویت دارند. جامعه برای همکاری سیاسی، اقتصادی، کلتوری و صحتی ممالک عربی خدمت میکند. در واردیکه بین ممالک عضو جامعه عرب اختلاف و کشیدگی ایجاد شود جامعه عرب مداخله و میانجیگری مینماید.

دول عضو در صورتیکه با کشور های خارجی موافقات و قرار داد ها بی بامضاء میرسانند مکلف می باشند جامعه عرب را مستحضر گردانند و يك نقل قرار داد و موافقه خود را بجامعه مذکور بفرستند.

در اساس جامعه عرب بمخالفت اسرائیل بوجود آمد، ولی بعد ساحه کار و فعالیت آن توسعه یافت.

باساس منشور جامعه عرب دول عضو حق ندارند در برابر یکدیگر دست بسلاح برند و بجنگ بپردازند.

دارالانشای جامعه عرب در قاهره مرکز دارد و عبدالخالق حسونا بحیث سرمنشی جامعه عرب ایفای وظیفه می کند.

بازار مشترك اروپا

بازار مشترك با معاهده ۱۴ مارچ ۱۹۵۷ روم بوجود آمد درین بازار ۶ کشور بزرگ اروپای غربی عضویت دارند.

اعضای بازار مشترك اروپا عبارتند از فرانسه، جمهوریت اتحادی آلمان، ایتالیا، بلژیک، هالیند و لکسمبرگ.

بازار مشترك اروپا دوهدف عمده دارد ۱- اقتصادی ۲- سیاسی.

هدف اقتصادی فراهم آوردن تسهیلات گمرکی است از راه تشکیل اتحاد گمرکی و بلند بردن سوئے اقتصادی کشور های عضو و انکشاف تبادلات اقتصادی بین ممالک مذکور.

هدف سیاسی عبارت از کوشش برای تشکیل يك اتحادیه سیاسی اروپای غربی است چنانچه در این راه مساعی زیاد مبذول شده است.

موسسه دارای ۴ رکن است :

اسامیلی : شورای وزرا ، کمیسیون اداری و موسسه عدلی ،
اتحادیه زغال و فولاد اروپا

موافقه مبنی بر تشکیل این اتحادیه در ۱۹۵۱ بین ۶ مملکت اروپا امضاء شد، اتحادیه در ۱۹۵۳ رسماً روی کار گردید این اتحادیه که هسته بازار مشترک اروپا و اتحادیه ائومی اروپا می باشد دارای یک قوه اجرائیه مرکب از ۹ عضو است که متکفل تمام امور اداری اتحادیه است .

این اتحادیه اکنون تحت تأثیر بازار مشترک می باشد .

اوراتوم

این موسسه نیز که شامل بازار مشترک اروپا می باشد دارای ارگانها می است که بازار مشترک اروپا دارد ، لیکن علاوه بر آن یک کمیسیون اداری هم دارد . هدف موسسه اوراتوم تحقیقات علمی در باره منابع ائومی و جستجوی معادن ائومی کنترول استعمال ائوم و بکار بردن آن در راه صلح می باشد .

بازار آزاد اروپا

تشکیل این بازار در حقیقت عکس العملی بود که از طرف انگلستان در برابر بازار مشترک اروپا ابراز گردید .

در این بازار انگلستان ، سویدن ، ناروی ، دنمارک ، سویس ، اتریش ، پرتگال شامل می باشند .

هدف تشکیل این بازار نگهداشتن تعرفه های داخلی بصورت یکسان وزیر نظر دستگاه مرکزی بازار است ، همچنان تعیین تعرفه های گمرکی خارج از حدود بازار مشترک در اختیار کشورهای عضو بازار می باشد .

موسسه ممالک امریکایی

این موسسه که در حقیقت جانشین موسسه بازار امریکن سابق است در ۱۹۴۸ با اساس منشور بوگوتا بوجود آمد و منشور مذکور در سال ۱۹۵۵ از طرف ممالک امریکایی به تصویب رسید و اجرا گردید .

این موسسه دارای ۸ ارگان می باشد که عبارت از کنفرانس بین الا امریکایی ، مجمع مشاورتی وزرای امور خارجه دول امریکا (به استثنای کانادا) کمیته مشاورتی دفاعی ، شورای اجرائیه که دارای سه شورای دیگر می باشد که آنهم جز ارگان موسسه ممالک امریکایی شناخته میشود که بنام شورای اقتصادی و اجتماعی ، شورای حقوق دانان شورای کلتوری یا د میشود ، موسسه یان امریکن نیز یک ارگان این موسسه می باشد این موسسه بمسائل بین ممالک امریکایی می پردازد .

نوت:

در تهیه و تدوین این معلومات از کتاب موسسه ملل متحد و موسسات اختصاصی آن تالیف بنام مالدی ، نشرات ملل متحد و کنفرانس های پرو فیسور گی دولس و نشرات جراید و یادداشت های تهیه کننده استفاده شده است .

مختصر معرفی ممالک جهان

البانیه

پایتخت البانیه تیراناست. مساحت البانیه ۱۰۶۲۹ میل مربع، نفوس البانیه نظربه احصاییه ۱۹۵۹ - ۱۵۵۶۰۰۰ است البانیه در منطقه بالکان اروپای شرقی واقع بوده رژیم آن جمهوری سوسیالیستی است.

البانیه از طرف شمال و شمال غرب به یوگوسلاویا و جویل سکو توری، طرف شرق به یوگوسلاویا و یونان، متصل است.

الجزایر

پایتخت الجزیره، مساحت ۸۵۲۶۰۰ میل مربع و نفوس آن ۱۰ میلیون است. مردم الجزایر مشتمل بر عرب و بربرهای مسلمان بوده در حدود یک میلیون آن را مهاجرین فرانسوی و اروپایی تشکیل میدهند.

الجزایر در ۱۸۳۲ از طرف قوای فرانسه اشغال شد، استعمار فرانسه ۱۳۲ سال در الجزایر دوام کرد.

در ۱۹۵۴ میلیون الجزایر علیه قوای فرانسه قیام کردند و بعد از یک جنگ ۷ ساله در روزهای اخیر - ۱۳۴۰ نظربه یک موافقه بین میلیون الجزایر و دولت فرانسه متارکه صورت گرفت و در جولای ۱۹۶۲ مطابق ماه سرطان ۱۳۴۱ ریفرند می در الجزایر رویکار و به اساس آن الجزایر آزاد تشکیل شد.

الجزایر یک مملکت نو انکشاف یافته است، قسمت عمده تولیدات آن را مواد و محصولات زراعتی تشکیل میدهند.

اخیراً صنایع در الجزایر تعمیم و استخراج نفت صحرار را آغاز کرده اند. الجزایر از ۱۹۵۸ با بنظر یک حکومت موقتی در خارج الجزایر بریاست فرحت عباس تشکیل داد و در ۱۹۶۱ بن یوسف بن خده بحیث صدراعظم حکومت مذکور بجای فرحت عباس برگزیده شد و در دوره همین حکومت بود که متارکه در الجزایر صورت گرفت و مذاکره با حکومت فرانسه به نتیجه رسید. الجزایر از طرف شمال به بحر مدیترانه طرف شرق تونس لبها طرف جنوب نایجیر جنوب غرب جمهوری تمالی و از طرف غرب با مراکش و موریتانیا متصل است.

اندونیزیا

مرکزاندونیزیا جا کوارتا است ساحه ۷۳۵۸۶۵ میل مربع ونفوس آن قرار احصایه ۱۹۶۰ ملل متحد (۰۰۰ ر ۹۲۶۰۰) نفر است. طرز حکومت جمهوری است. اندونیزیا کشور ۳۰۰۰ جزیرو است این مملکت پس از تقریباً ۵۰۰ سال اسارت در ۱۹۴۹ آزادی خود را از هالیند حاصل کرد. اندونیزیا یک کشور زراعتی است مهمترین پیداوار اندونیزیا برنج است رئیس جمهور اندونیزیا دکتور سکارنواست که از انقلابیون درجه یک آن کشور میباشند. اندونیزیا از بدو آزادی باعالمیند روی موضوع ایریان غربی در مجادله میباشند، جزایر اندونیزیا در بحر هند بین جزایر فلپین و نیوزیلند و آسترالیا واقع است.

ایران

مرکز تهران، ساحه ۶۲۸۰۶۰۴ میل مربع ونفوس آن نظر با احصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۲۰۶۳۳۰۰۰ نفر است. طرف شمال آن اتحاد شوروی و بحیره کمپین طرف شرق افغانستان و پهنه نستان، جنوب خلیج فارس و خلیج عمان در غرب آن عراق و ترکیه واقع است. طرز حکومت آن شاهنشاهی مشروطه است.

اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی

مرکز مسکو، ساحه ۸۵۹۹۷۷۶ میل مربع ونفوس آن نظر با احصایه (۱۹۶۰) ۲۱۴۴۰۰۰۰۰ نفر است.

اتحاد جماهیر شوروی از نظر ساحه بزرگترین مملکت جهان است، اتحاد شوروی ساحه شمال آسیا و شرق اروپا را احتوا کرده است. در شمال آن بحر منجمد شمالی به شرق بحیره بیرنگ، بحیره اخوستک، بحیره جاپان به جنوب جمهوری مردم چین، افغانستان، ایران بحیره کمپین، ترکیه، بحیره سیاه، غرب پولیند، بحیره بالتیک، چکوسلواکیه، هنگری رومانیا، شمال غرب، جزیره نمای کولر و بحیره سفید واقع است. اتحاد شوروی بعد از جنگ عمومی دوم در قضا ر قوای اول جهان قرار گرفته و بعد از ۱۹۴۸ لیدر بلاک شرق شناخته شده است.

اضلاع متحد امریکا

مرکز واشنگتن، ساحه ۹۳۶۳۳۸۷ کیلومتر مربع ونفوس آن ۱۷۵۴۰۰۰۰۰ نفر است. این سرزمین قسمت اعظم امریکای شمالی را احتوا کرده از طرف شمال لیکانادا

از طرف شرق به اوقیانوس اطلس خلیج مکزیکو و مکزیکو و از جانب غرب به بحرالکا هل محاط است .

امریکایکی از بزرگترین کشورهای جهانست که بعد از جنگه عمومی دوم بین المللی - بیثیت یکی از دو قوه درجه اول جهان را احراز کرد و از بلاک غرب قیادت میکند

اندورا

پایتخت اندورا، ساحه ۱۹۱ میل مربع و نفوس آن نظر به احصاییه ۱۹۵۷-۶۴۹ نفر است اندورا يك جمهوریت كوچك است دروادی پیرینه بین فرانسه و اسپانیه .

ارجنتاین

مرکز بوینس آیرس ، ساحه ۱۰۷۲۷۰۰ میل مربع و نفوس آن نظر به احصاییه ۱۹۶۰-۲۰۹۵۶۰۰۰ نفر است، طرف شمال آن بولویا، پارگوای، برازیل، یوروگوای در شرق و جنوب آن بحراتلانتیک و چلی در غرب آنست . ارجنتاین از ممالک امریکای لاتین بوده و بوینس آیرس مرکز ارجنتاین بزرگترین شهر امریکای لاتین و هشتمین شهر بزرگ دنیا است که نفوس آن نظر به احصاییه (۱۹۵۸) ۲۷۰۳۰۰۰ نفر است، طرز حکومت ارجنتاین جمهوری است .

استریا

مرکز آن وینا و ساحه ۲۳۳۷۶ میل مربع است . نفوس استریا نظر به احصاییه (۱۹۶۰) ۷۰۴۹۰۰۰ میلیون است . استریا در اروپای مرکزی واقع است طرز حکومت آن جمهوری و سیاست بیطرفی را تعقیب میکند . استریا در ۱۹۳۸ با آلمان نازی متحد شد و در ۱۹۴۵ بعد از شکست آلمان بار دیگر يك مملکت جداگانه شناخته شد . در ۱۹۵۵ معاهده صلح از طرف متحدین جنگ دوم بین المللی با استریا امضا گردید و بحیث يك جمهوری آزاد و بیطرف در اروپای مرکزی عرض وجود کرد ، استریا از طرف شمال به جمهوری دموکراتیک آلمان و چکوسلواکیا طرف شرق ، هنگری و چکوسلواکیا، از طرف جنوب به یوگوسلاویا و ایتالیا همسرحد است

استرالیا

پایتخت آن کانبرا است ساحه آن ۲۹۷۴۵۸۱ میل مربع است ، نفوس آن نظر به احصاییه (۱۹۶۱) ۱۰۳۹۸۱۷۰ نفر است . استرالیا يك براعظم جداگانه و يك جزیره بزرگه است که با بحر هند و اوقیانوس آرام محاط شده است .

استرالیایکی از ممالک عضو کامنولت برتانوی بوده و توسط يك گورنر جنرال اداره میشود و دارای صدراعظم میباشد .

انگلستان

پایتخت لندن، ساحه ۹۴۲۷۹ میل مربع و نفوس آن نظر باحصاییه ۱۹۶۱ (۵۲۶۷۵۰۹۴) است .

انگلستان یک مملکت شاهی مشروطه است. حکومت انگلستان توسط انتخابات پارلمانی رویکار میشود .

دو حزب در انگلستان نفوذ و قدرت بیشتر دارد که عبارت از حزب محافظه کار و حزب کارگر است .

انگلستان از ممالک بزرگ استعماری غرب بوده تا قبل از جنگ عمومی دوم قدرت درجه اول غرب شناخته میشد .

لندن یکی از بزرگترین شهرهای جهان است، نفوس لندن نظر باحصاییه ۱۹۵۸ به ۸۲۲۲۳۴۰ نفر میرسد انگلستان سرده ممالک کامنولت برتانویست .

در شمال انگلستان اوقیانوس اتلس، شرق بحیره شمال، جنوب کانال انگلس، غرب اوقیانوس اتلس و بحیره آیرلند واقع است .

انگلستان رکن بزرگ بلاک غرب میباشد و اقتصاد آن مملکت روی صنایع آن استوار است .

ایرلیند

مرکز آن دبلن، ساحه ۲۶۵۹۹ میل مربع نفوس آن نظر باحصاییه ۱۹۵۹ ملل متحد ۲۸۴۶۰۰۰ میباشد. آئرلیند و آئسلند دو دموکراسی خودمختار واقع در بحر اتلانتیک شمالی است .

آلمان

بعد از جنگ عمومی دوم بدو قسمت تقسیم گردید که بنام آلمان غربی (جمهوریت اتحادی آلمان) و آلمان شرقی (جمهوریت دموکراتیک آلمان) شناخته میشود .

جمهوریت اتحادی آلمان

مرکز بن ساحه بشمول برلین غربی ۹۵۹۱۸ میل مربع، نفوس آن نظر باحصاییه (۱۹۵۹) ۵۵۰۰۹۰۰۰ نفر است .

حکومت جمهوریت اتحادی در سپتمبر ۱۹۴۹ در بن تشکیل گردید و در ۹ می ۱۹۵۵ بحیث یک جمهوری آزاد عرض وجود کرد .

جمهوریت اتحادی آلمان از طرف شمال به دنمارک و بحیره شمال، جنوب آستریا

و - ویتزرایند ، شرق آلمان شرقی ، غرب هالیند ، بلجیم و فرانسه ، جمهوریت اتحادی آلمان عضو پیمان اتلانتیک شمالی بوده و از طرفداران تشکیل اتحادیه سیاسی اروپای غربی میباشد .
عضو عمده بلاک غرب است .

جمهوریت دموکراتیک آلمان

مرکز برلین شرقی است ، مساحت ۴۱۶۴۵ میل مربع و نفوس آن نظر باحصایه ۱۹۵۹ ملل متحد ۱۷۲۹۸۰۰۰ نفر است .
این جمهوریت بتاريخ ۱۷ اکتوبر ۱۹۴۹ تشکیل شد ، رئیس جمهور آن گرو توال و صدراعظم آن والتر اولبریخت است .
آلمان شرقی از طرف شمال به بحیره بالانیک ، شرق به پولیند و چکو سلواکیا از جنوب به آستریا و از غرب به آلمان غربی متصل است .

افریقای جنوبی

مرکز پریتور یا وکپتاون ، مساحت ۴۷۲۳۵۹ میل مربع و نفوس آن نظر باحصایه (۱۹۰۶) ۱۰۸۴۱۱۲۸ نفر است .
جمهوریت افریقای جنوبی که قبلاً اتحادیه افریقای جنوبی شناخته میشد این اتحادیه بتاريخ ۳۱ می ۱۹۶۱ بحیث یک جمهوریت تشکیل شد .
جمهوریت افریقای جنوبی در قسمت جنوبی ، بحرا عظم افریقا را احتوا میکند .

افریقای مرکزی

پایتخت بانگی ، مساحت ۲۳۸۰۰۰ میل مربع و تعداد نفوس آن ۱۱۷۵۰۰۰ است در ۱۲ جولایی ۱۹۶۰ با آزادی نایل شده رژیم جمهوریت دارد ، در ۱۹۶۰ متعاقب حصول آزادی بحیثیت ملل متحد پذیرفته شد .
افریقای مرکزی یک کشور زراعتی است ، طرف شمال افریقای مرکزی ، جمهوریت چاد ، طرف شرق - سودان ، طرف جنوب کانگو و طرف غرب آن کامرون واقع است .

السلوادور

مرکز سان سلوادور ، مساحت ۸۲۵۹ میل مربع و نفوس آن نظر باحصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۲۶۱۲۰۰۰ نفر است .
از طرف غرب به گواتیمالا ، از طرف شمال و غرب به هاند و راس و از طرف جنوب به پاسیفیک محاط بوده و طرز حکومت آن جمهوریت است .

ایکوادور

مرکز کواینو ، مساحت ۱۱۶۲۷۰ میل مربع و نفوس آن نظر باحصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۴۲۹۸۰۰۰ نفر است . ایکوادور در ساحل شمالی پاسیفیک امریکای جنوبی واقع است .
طرف شمال کولمبیا ، طرف شرق و جنوب آن پیر و است طرز حکومت جمهوریت است .

ایتالیا

مرکز آن روماست، ساحه آن ۱۶۳۷۲۱ میل مربع و نفوس آن نظر به احصاییه (۱۹۶۰) ۵۰۷۶۳۰۰۰ نفر است.

رژیم ایتالیا جمهوریت است.

این مملکت در حدود ۷۶۰ میل طول و در حدود ۲۲۰ میل عرض دارد طرف شمال آن سویز لیند شرق یوگو سلاویا و بحیر ، ادریاتیک ، جنوب و جنوب غرب بحیره مدیترانه و طرف غرب آن فرانسه و بحیره لاکرومین واقع است.

ایتا لیا یک کشور اروپای غربی است که در ۱۹۵۷ در کنفرانس روم عضو با زار مشترک اروپا گردید . ایتالیا یک مملکت صنعتی است .

ایسلیند

مرکز آیس لیند ریک جاویک و ساحه آن ۳۹۷۵۸۸ میل مربع است نظر به احصاییه (۱۹۶۰) نفوس آئسلیند ۱۷۶۵۰۰ نفر است

آئسلیند در اتلانتیک شمالی واقع است

اسرائیل

مرکز یورشلم ساحه ۷۹۹۲ میل مربع، نفوس نظر به احصاییه (۱۹۶۰) ۲۱۰۵۵۳۰ نفر است اسرائیل در ۱۹۴۸ توسط اعمال دهشت افکنی تشکیل شده است اسرائیلیان با دهشت افکنی یک میلیون عرب، فلسطین را از خاکشان اخراج کردند که اکنون تحت حمایت ملل جهان بصورت آواره خارج وطن شان بسر میبرند.

یک عده زیاد کشورهای جهان بشمول افغانستان خاصه کشورهای عربی دولت اسرائیل را غیر قانونی میدانند و برسمیت نمیشناسند.

اسرائیل در ۱۹۵۶ با همکاری انگلو فرانس بر خاک جمهوریت متحد عربی (مصر وقت) تجاوز کرد و نظریه تخطی اسرائیل از فیصله های موسسه ملل متحد و تجاوزات سرحدی کشور مذکور حکومت اسرائیل یک حکومت متجاوز شناخته شده است.

اکنون در اثر همین تجاوز اسرائیل است که در سرحدات حکومت مذکور و جمهوریت متحد عربی، قوای ملل متحد متمرکز میباشند

برما

مرکز، رنگون ساحه ۲۶۱۷۸۹ میل مربع ، نفوس آن قرار احصاییه ۱۹۶۰ ملل متحد ۲۰۶۶۲۰۰۰ نفر است

اتحادیه برما یک جمهوریت است که در قسمت های غربی هندوچین سابق واقع است که از طرف شمال با جمهوریت مردم چین از طرف شرق با چین ویتنام و تایلند، از طرف جنوب با خلیج بنگال، از جانب غرب با آسام ، هندوستان، پاکستان و جوییل بنگال محاط است.

در ۱۹۴۸ بر مادر ۱۹۳۷ بحیث يك دولت در كامنولت برتانیه شامل ودر ۴ جون ۱۹۴۸ از كامنولت برتانیه خارج گردیده در سال مذکور بحیث پنجا و هشتم عضو ملل متحد شامل گردید.

بلغاریه

مرکز آن صوفیه، ساحه ۴۲۷۹۶ میل مربع و نفوس آن نظر باحصایه ۱۹۵۹ ملل متحد ۷۷۹۸۰۰۰ نفر است
طرف شمال بلغاریه رومانیه، طرف غرب یوگوسلاویا، طرف جنوب یونان و طرف شرق بحیره سیاه و جانب جنوب شرق آن ترکیه واقع است.
طرز حکومت جمهوری سوسیالیستی است.

برازیل

مرکز آن برازیل ساحه ۲۸۸۰۵۰ میل مربع است و نفوس آن نظر باحصایه (۱۹۶۰) ۶۸۰۰۰۰۰۰ است

طرز حکومت جمهوری است

برازیل از نظر ساحه و نفوس بزرگترین مملکت امریکای جنوبی است، طرف شمال برازیل ونزوئلا و گیانای برتانی، گیانای آلمانی و گیانای فرانسوی و طرف شرق بحر اتلانتیک و طرف جنوب یورگوای، ارجنتاین و پاراگوای و طرف غرب بولیویا، پیرو و کولمبیا واقع است

بلجیم

مرکز بروسل، ساحه ۱۱۷۷۵ میل مربع و نفوس نظر باحصایه (۱۹۵۹) ملل متحد ۹۱۰۴۰۰۰ نفر است

بلجیم يك کشور صنعتی است و کشور است که بر تجارت خارجی خود زندگی میکند رژیم بلجیم شاهی است، بلجیم قبل از جنگ عمومی دوم سیاست بیطرفی داشت و اکنون شامل بلاک غرب و عضو پیمان اتلانتیک شمالی و عضو بازار مشترک اروپای غربی است.
بلجیم از طرف شمال به هلند و بهییره شمال، طرف شرق آلمان، جنوب به فرانسه و غرب فرانسه و بحیره شمال متصل است

بھوتان

مرکز آن پانکاه ساحه ۱۸۰۰۰ میل مربع و نفوس آن ۷۰۰۰۰۰ است مملکت پادشاهی بھوتان يك مملکت کوچک و آزاد است واقع در همالیای غربی بین تبت، در شمال بنگال در شرق، آسام در جنوب و بیکم در غرب آن موقع دارد بھوتان ۱۹۰ میل از شرق بغرب طول دارد فراخترین ساحه آن ۹۰ میل است

بولویا

مرکز آن سکر، ساحه آن ۴۱۶۰۴۰ میل مربع و نفوس آن نظر باحصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۳۴۶۲۰۰ نفر است

بولویا از طرف غرب متصل است به پیرو و چلی، طرف شمال و شرق آن برازیل، طرف شرق آن پاراګوای و طرف جنوب آن ارجنتاین واقع است .

طرز حکومت بولویا جمهور است .

پاکستان

پاکستان در سال ۱۹۴۷ بعد از تقسیم هند برتانوی بوجود آمد این مملکت که بد و قسمت پاکستان شرقی و غربی تقسیم شده، است نفوس و ساحه آن هنوز مورد اختلاف است . طرز حکومت ظاهراً جمهوری است .

پانامه

مرکز پانامه ، ساحه ۲۸۵۷۶ میل مربع و نفوس آن نظر باحصاییه ۱۹۶۰ ملل متحد ۱۰۵۳۰۰۰ نفر بود . در جنوب امریکای مرکزی واقع است . طرف شرق و جنوب آن کولمبیا غرب و شمال آن کاستاریکاست .

پاراګوای

مرکز اسونشن، ساحه ۱۷۵۰۰۰ میل مربع و نفوس آن نظر باحصاییه ۱۹۶۰ ملل متحد ۱۷۶۰۰۰۰ نفر است پارګوای در امریکای جنوبی واقع است .

از طرف شمال متصل است با بولویا و برازیل، طرف شرق برازیل و ارجنتاین و طرف جنوب ارجنتاین و طرف غرب آن ارجنتاین و بولویا واقع است .

پورتګال

مرکز لوزین ، ساحه ۳۵۴۶۶ میل مربع و نفوس آن نظر باحصاییه ۱۹۶۰ ملل متحد ۹۱۲۴۰۰۰ نفر است .

طرف شمال و شرق پورتګال، هسپانیه طرف جنوب و غرب آن بحر اتلانتیک واقع است . طرز حکومت پورتګال جمهوری است .

پولیند

مرکز وارسا، ساحه ۱۲۰۳۵۵ میل مربع و نفوس آن نظر باحصاییه ۱۹۶۰ ملل متحد ۳۹۷۳۱۰۰۰ نفر است .

پولیندیک جمهوری سوسیالیستی است در اروپای مرکزی طرف شمال بحیره بالتیک طرف شرق پروشیا و لتوانیا (اتحاد شوروی) طرف شرق اتحاد جماهیر شوروی طرف جنوب آن چکوسلواکیا و رومانیا و طرف غرب آن جمهوری دموکراتیک آلمان (آلمان شرقی) واقع است .

پیرو

مرکز لیمیا، ساحه ۵۱۴۰۵۹ میل مربع و نفوس آن نظر باحصاییه ۱۹۶۰ ملل متحد ۱۰۸۵۰۰۰۰ نفر است .

در ساحل پاسفیک امریکای جنوبی واقع است طرف شمال آن به اکوادور، طرف شمال شرق و شرق آن کولمبیا و برازیل و طرف جنوب شرق آن بولویا و قسمت جنوبی ترین آن چلی واقع است .

طرز حکومت پیرو جمهوری است .

تانگانیکا

مرکزدار السلام، ساحه ۳۶۲۶۸۸۴ میل مربع و نفوس آن نظر با احصاییه (۱۹۶۰) ۹۲۳۸۰۰۰ نفر است تانگانیکا بتاريخ ۹ دسمبر ۱۹۶۱ آزاد و عضو کامنولت گردید .
تانگانیکا در افریقای شرقی واقع بوده، طرف شمال آن یوگندا و کینیا، طرف شرقی بحر هند، جنوب بندر موزمبیق، قسمت شمالی ترین آن رودیشیا و نیاسالند و طرف غرب آن جمهوری تانگانو واقع است .

تایلند

مرکز بنکک . ساحه ۲۰۰۱۸۴ میل مربع و نفوس آن نظر با احصاییه (۱۹۶۰) ۲۵۲۵۰۰۰۰ نفر است .

تایلند يك مملکت شاهی مشروطه است که در جنوب شرق آسیا بطرف شمال غرب و غرب آن برما و طرف شمال و شرق آن لاؤس و در قسمت های جنوبی آن کمبودیا و خلیج تایلند واقع است .

ترکیه

مرکز انقره، ساحه ۲۹۶۵۰۰ میل مربع و نفوس آن نظر با احصاییه (۱۹۶۰) ۲۷۸۲۹۰۰۰ نفر است .

ترکیه در ۱۹۲۳ جمهوری شد .
ترکیه درارو یا آسیایه واقع داشته ترکیه اروپایی متصل است از طرف شمال به بلغاریه و طرف غرب به یونان و بحیره ایجین و طرف شرق آن بحیره سیاه است .
ترکیه اروپایی از ترکیه آسیایی بوسیله آبنای در دانیل و باسفور در قسمت استانبول جدا میشود ،

ترکیه آسیایی از طرف غرب متصل است به بحیره ایجین طرف جنوب بحیره ایجین بحیره مدیترانه - وریه و عراق و طرف شمال آن بحیره سیاه و شرق بحیره سیاه ، اتحاد شوروی تونس

مرکز تونس ساحه ۵۸۰۰۰ میل مربع، نفوس نظر با احصاییه ۱۹۶۱ ملل متحد ۴۰۶۰۰۰۰ نفر است تونس بروتکتورات سابق فرانسه بوده که در ۱۹۵۷ آزاد شده است، تونس در افریقای شمالی واقع بوده طرف شمال و شرق آن بحیره مدیترانه لیبیا در جنوب شرق و جنوب صحرا و الجزایر در غرب آن واقع است .

نفوس تونس از عرب و بربر تشکیل شده است .
طرز حکومت جمهوری است .

تونس

مرکز لومی، ساحه ۲۱۸۹۳ میل مربع و نفوس آن نظر با احصاییه ۱۹۶۰ ملل متحد ۱۴۴۰۰۰۰ نفر است .

توگو که در ۱۹۶۰ از تحت اثر فرانسه آزاد شد در ساحل غربی افریقا موقع دارد اما از طرف شمال به گانا طرف غرب با ولتای علیا و از طرف جنوب با جمهوری داهومی محاط است .
طرز حکومت آن جمهوری است .

جمهوریت مردم چین

مرکز چین پیکینگ، نفوس نظر باحصایه ۱۹۰۸ ملل متحد ، ۶۶۹۰۰۰۰۰۰ نفر است .
رژیم جمهوری اشتراکی بسال ۱۹۴۹ در آنکشور تاسیس شد و رژیم سابق بریاست چیانگ کایشیک بفارموسا رفته در آنجا مستقر گردید .

جمهوریت مردم چین از طرف شمال به اتحاد شوروی، شرق بحیرة زرد، بحیرة چین شرقی غرب اتحاد شوروی ، افغانستان ، جنوب هند و چین و خلیج نانکن واقع است .

جاپان

مرکز توکیو ، ساحه ۱۴۲۶۸۸ میل مربع ، نفوس نظر باحصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۹۳۶۰۰۰۰۰ نفر است .

جزایر جاپان در باسفیک شمالی واقع بوده توسط بحیرة جاپان از اتحاد شوروی و کوریا جدا میشود و از چین توسط بحیرة چین شرقی مجزا میگردد .

طرز حکومت جاپان شاهی است که توسط یک امپراتور قیادت میشود، شمال بحیره اخوسنک و جزایر کوریل، شرق بحرالکاهل و غرب بحیره جاپان و بحیره زرد .
جاپان در ۱۹۵۶ شامل ملل متحد گردید . جاپان یک مملکت صنعتی بزرگ شرقی است .

چلی

مرکز سانتیاگو ، ساحه ۴۸۶۳۲۹ میل مربع و نفوس آن نظر باحصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۷۶۲۷۰۰۰ نفر است

چلی در ساحل غربی امریکای جنوبی واقع است .
طرف شرق آن ارجنتاین بولویا و طرف شمال آن پیرو و طرف غرب آن بحیره پاسفیک واقع است .
رژیم چلی جمهوری است .

چکوسلواکیا

مرکز پراگ . ساحه ۱۹۳۸۱۸ میل مربع و نفوس آن نظر باحصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۱۳۶۴۹۰۰۰ است .

طرز حکومت جمهوری سوسیالیستی است، چکوسلواکیا در اروپای مرکزی موقع دارد .
طرف غرب و جنوب غرب آن ایالت باورپای جرمنی غربی، شمال و شمال غرب آن ساکسون آلمان شرقی، شمال و شمال شرق آن پولند، جنوب شرق آن رومانیه ، و جنوب آن آستریا و هنگری واقع است .

حبشه

مرکز ادیسه بابا. ساحه ۳۹۸۳۵۰۰۰ مهل مربع بشمول اریتریا و نفوس آن نظر باحصایه (۱۹۶۰) ۲۲۰۰۰.۰۰۰ نفر است حبشه در شمال شرق افریقا واقع است .
طرف شمال شرق آن اریتریا است که با بحیره احمر متصل است جانب شرق آن سوماتالی فرانسی و انگلیسی و جنوب شرق و طرف جنوب آن جمهوری سوماتالی طرف جنوب کینیا و به غرب آن سودان واقع دارد . طرز حکومت شاهی است .

داهومی

مرکز پورتو ناوا ، ساحه ۴۴۲۹۰ میل مربع و نفوس آن ۱۲۰۰۰۰۰ نفر است .
از طرف شمال با جمهوری نایجیر و ولتای علیا ، طرف شرق نایجیر یا از طرف جنوب به خلیج کینی و از غرب به جمهوری توگو محاط است .
طرز حکومت جمهوری است ، داهومی در اگست ۱۹۶۰ به آزادی نایل گردید .
دینمارک

مرکز کوپن هاگن ، ساحه ۱۶۶۱۹ میل مربع و نفوس آن بشمول ۴ جزیره و گرینلند نظر باحصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۴۵۸۱۰۰۰ نفر است .
این مملکت از طرف شمال با جرمنی از شرق با بحیره بالتیک از جنوب با آلمان و از غرب با بحیره شمال محاط است ، طرز حکومت آن شاهی است .

دومینیکن

مرکز طایدادتر و جیلو ، ساحه ۱۹۳۳۳ میل مربع و نفوس آن نظر باحصایه (۱۹۶۰) ۳۰۱۴۰۰۰ نفر است دومینیکن دومین جزیره بزرگ آنتیل است که طرف غرب هائیتی طرف شمال آن بحیراتلانیک جانب جنوب بحیره کریبین واقع است و طرف شرق از پورتوریکو توسط بحر جدا شده است .
طرز حکومت آن جمهوری است .

رومانیه

مرکز بخارست ، ساحه ۹۱۵۸۴ میل مربع و نفوس آن نظر باحصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۱۸۴۰۳۰۰۰ نفر است .

رومانیه یک مملکت حوضه بالتان است در جنوب اروپای مرکزی که طرف شمال آن اتحاد جماهیر شوروی و پولیند طرف شرق بحیره سیاه طرف جنوب بلغاریه و طرف غرب آن یوگوسلاویا و مجارستان واقع است .
طرز حکومت جمهوری سوسیالیستی است .

رودیشیا و نیاسالند

ساحه ۴۸۶۹۷۳ و نفوس آن نظر باحصایه (۱۹۶۰) ۸۳۳۰۰۰۰ نفر است که از آن جمله ۶۶۳۰۰۰۰ نفر افریقایی و ۲۲۰۲۰۰۰ اروپایی است این فدراسیون در افریقای مرکزی واقع است طرف شمال آن کانگو شرق جیبوتی نیاسالند ، جنوب موزمبیق و در غرب آن انگولا واقع است .

سیرالیون

مرکز فریتون، ساحه ۲۷۹۲۵ میل مربع و نفوس آن نظر باحصاییه (۱۹۵۹) ۲۵۰۰۰۰۰ نفر است.

سیرالیون که مستعمره سابق انگلیس بود در ۲۵ اپریل ۱۹۶۱ با آزادی رسید، سیرالیون در ساحل غربی افریقا واقع است در ساحه ۳۱ میل سیرالیون، بالای بریاو گینی همسرحد است.

سوریه

مرکز دمشق، ساحه ۲۷۲۳۴ میل مربع و نفوس آن نظر باحصاییه (۱۹۶۰) ۴۵۶۱۰۰۰ نفر است.

سوریه در شرق میانه واقع بوده از طرف شمال با ترکیه، طرف شرق به عراق از طرف جنوب باردنیه هاشمیه و اسرائیل و طرف غرب به لبنان و بعیره مدیترانه متصل است. طرز حکومت جمهوری است سوریه در ۱۹۵۸ با مصر شامل جمهوریت متحد عربی گردید و در ۱۹۶۱ جدا شد.

سویدن

مرکز استوکهولم، ساحه ۱۷۳۳۷۸ میل مربع و نفوس آن نظر باحصاییه (۱۹۶۱) ۷۴۹۸۷۷۰ نفر است. سویدن یک ساحه وسیع حوزه ممالک سکانتد نیویارا در شمال غرب اروپا اجتوا میکند.

سویدن از ناروی در قسمت غرب بواسطه کوهستانات کولون جدا میشود و از فنلیند در شرق بواسطه بحیره بالتیک مجزا میشود همین قسم بحیره بالتیک سویدن را در قسمت جنوب شوق و جنوب از بولند و جرمنی جدا میکند و از دنمارک هم در حصه جنوب غرب جدا میکند.

سوئتزرلیند

مرکز برن، ساحه ۱۵۹۴۴ میل مربع و نفوس آن نظر باحصاییه ۱۹۶۰ ۱۹۶۰۰۰۰ نفر است.

سوئتزرلیند یک جمهوری فیدرال است که در اروپای مرکزی از طرف غرب بفرانسه از طرف شمال بجرمنی، از طرف شرق با ستریا و ایتالیا و از طرف جنوب با ایتالیا همسرحد است.

سودان

مرکز خرطوم، ساحه ۹۶۷۵۰۰ میل مربع و نفوس آن نظر باحصاییه (۱۹۶۱) ۱۰۲۶۲۶۷۴ نفر است.

سودان از طرف شمال به لیبیا و جمهوریت متحد عربی شرق بحیره احمر و حبشه، جنوب بوگندای برتانوی و جمهوریت کانگو، طرف غرب چاد و جمهوریت افریقای مرکزی و لیبیا واقع است طرز حکومت آن جمهوری است.

سومالیا

مرکز موکادشو، ساحه ۲۶۲۰۰۰ میل مربع و نفوس آن نظر باحصاییه (۱۹۵۹) ۲۵۰۰۰۰۰ نفر است.

سومالیا در ناحیه افریقای غربی واقع بوده، طرف شمال آن خلیج عدن شرق و جنوب آن بحر هند، طرف غرب کینیا و حبشه، شمال غرب سمالی لیندفرانسوی موقع دارد، طرز حکومت سومالیا جمهوری است.

سن مارینو

ساحه ۳۸ میل مربع، نفوس نظر با -حصایه (۱۹۵۷) ۱۵۰۰۰ نفر است. سان مارینو کوچکترین جمهوریت است که در قلب ایتالیا واقع است.

سیلون

مرکز کولمبو، ساحه ۲۵۳۳۲ میل مربع و نفوس آن ۹۶۱۲۰۰۰ نفر است، سیلون یک جزیره بزرگ است در جنوب هند و در بحر هند و ۳۱ میل از قسمت جنوب هند فاصله دارد. این جزیره از شمال بجنوب ۲۷۰ میل طول دارد و عرض بزرگترین حصه آن ۱۴۰ میل است.

عراق

مرکز بغداد، ساحه ۱۲۷۰۰۰ میل مربع نفوس نظر با -حصایه ۱۹۵۹ ملل متحد ۶۹۵۲۰۰۰ نفر است. طرف شمال ترکیه، شرق ایران، جنوب خلیج فارس، کویت و عربستان سعودی طرف غرب آن سوریه و اردن واقع است. عراق قبل از ۱۴ جولایی ۱۹۵۸ دارای رژیم شاهی بود و جمهوری بعد از تاریخ مذکور در عراق رویکارگردید.

عربستان سعودی

مرکز ریاض، ساحه ۸۷۰۰۰۰ میل مربع و نفوس آن نظر با -حصایه ۱۹۴۸ ۶،۵۰۰،۰۰۰ نفر است. طرف غرب و شمال آن اردن، طرف شمال و شمال شرق آن عراق و سینا، شرق خلیج فارس جنوب خلیج عدن و بحیره عرب، غرب بحیره قلزم بوده طرز حکومت آن شاهی است. مکه مظهر و مدینه منوره که شهرهای معروف و متبرک اسلامی است در عربستان سعودی واقع میباشد.

فرانسه

مرکز پاریس، ساحه ۲۱۲۶۵۹ میل مربع نفوس نظر با -حصایه (۱۹۶۱) ۴۵۷۳۰۰۰۰ طرف شمال بلجیم و کانال، انگلیس، شرق جرمنی، سوئیتزرلیند و ایتالیا، جنوب بحیره مدیترانه و طرف غرب اوقیانوس اطلس موقع دارد. طرز حکومت جمهوری است، فعلا جمهوریت پنجم در فرانسه رویکار است رئیس جمهور آن جنرال دوگول بوده و قدرت حکومت نظر به قانون اساسی جمهوریت پنجم در مقام ریاست جمهوری متمرکز میباشد.

فلپاین

مرکز لوزن، ساحه ۱۱۵۷۵۸۸۰ میل مربع و نفوس آن نظر باحصاییه (۱۹۶۰) ۲۷۴۵۶۰۰۰ نفر است.

طرف شرق آن بحیره فلپاین، غرب بحیره چین جنوبی جنوب بحیره سلیمز واقع است
فلمیند

مرکز هلسنکی، ساحه ۱۳۰۱۶۰ میل مربع و نفوس آن نظر باحصاییه (۱۹۶۰) ۴۴۷۷،۳۰۰ نفر است.

فلمیند در قسمت شمالی اروپا واقع بوده از طرف شمال متصل است به ناروی از طرف شرق باتحاد شوروی و از طرف جنوب به خلیج فنلیند، اتحاد شوروی و بحیره بالتیک و طرف غرب آن خلیج بوتانیا و سویدن است. طرز حکومت آن جمهوریت.

قبرس

مرکز نیکوسیا، ساحه ۳۵۷۲ میل مربع، نفوس نظر باحصاییه ۱۹۶۰ ملل متحد ۵۶۳۰۰۰ نفر است.

قبرس در ۱۶ اگست ۱۹۶۰ باستعمار انگلیس خاتمه داد و آزاد گردید.
طرز حکومت قبرس جمهوریت.

قبرس سومین جزیره بزرگ در مدیترانه است ۴۰۹ میل در جنوب ترکیه و ۶۰ میل در غرب سوریه و ۲۴۰ میل طرف شمال به جمهوریت متحد عربی (مصر) واقع است.

کانگو

مرکز آن لیبویل، ساحه ۹۰۴۷۵۷ میل مربع، نفوس آن نظر باحصاییه ۱۹۵۹ ملل متحد ۱۳۸۲۱۰۰۰ نفر است، طرز حکومت جمهوری است،

کانگو در ۳۰ جون ۱۹۶۰ به آزادی رسیده و استعمار بلجیم پایان یافت.
کانگو ۲۵ میل از بحر اطلانتیک فاصله دارد. در شمال آن جمهوریت افریقای مرکزی و سودان، طرف شرق آن سودان، یوگندا و تانگانیکا. جنوب و شرق آن رود یشای شمالی جنوب غرب آن اسکولا و طرف شرق آن اوردنا و اروندي واقع است.
رئیس جمهور آن کاساوبو و صدر اعظم آن ادولاست که بعد از قتل صدر اعظم قانونی آن لومبای فقید بحیث صدر اعظم قانونی و انتصابی رویکار شد.

چومبی در ایالت کتانگاریاست میکند از جولای ۱۹۶۰ بفکر تجزیه کتانگا از کانگو افتاد و کانگو تاکنون موفق نشده است کتانگارا واپس بخود ملحق گرداند.

کامرون

مرکز یاونده، ساحه ۱۶۶۸۸۰ میل مربع، نفوس نظر باحصاییه ۱۹۵۹ ملل متحد (۳۲۲۵۰۰۰) نفر است.

کامرون در ۱۹۶۰ بحیث یک جمهوریت آزاد بوجود آمد، کامرون در ساحل افریقای

غربی واقع بوده، طرف شمال و شمال غرب آن نایجیر، شمال شرق آن جمهوری چاد، شرق آن جمهوری افریقای مرکزی طرف جنوب کانگو (برازیل) و گابون موقع دارد .

کانادا

مرکز اتاوا، ساحه ۱۸۰۹ ۳۸۵ میل مربع و نفوس آن نظر به احصایه ۱۹۶۱ ۱۸۰۸۵۰۰۰ نفر است.

طرف شمال بحر منجمد شمالی طرف شرق بحر اتلانتیک، طرف غرب الاسکا و پاسفیک طرف جنوب اضلاع متحد امریکا واقع است کانادا عضو کامنولت برتا نوی است .

کویت

مرکز شهر کویت، ساحه ۵۸۰۰ میل مربع و نفوس نظر به احصایه (۱۹۶۱) ۲۲۲۰۰۰ نفر است.

کویت در ۱۹ جون ۱۹۶۱ آزاد شد، کویت در خلیج فارس و در جنوب عراق واقع است .

کوریای جنوبی

مرکز سیول، ساحه ۳۷۴۲۷ میل مربع، نفوس نظر به احصایه (۱۹۶۰) ۳۴۹۶۴۱۱۷ نفر است.

کوریا در شرق دور و شرق آسیا واقع بوده و طرز حکومت آن جمهوری است، طرف شمال، کوریای شمالی، شرق بحیره ژاپان و جانب جنوب و غرب بحیره زرد واقع است،

کوریای شمالی

مرکز فنکیانگ، شمال چین، شرق بحیره ژاپان، غرب چین و جنوب کوریای جنوبی واقع است .

فاصله کوریای شمالی و جنوبی خط ۳۸ عرض البلد است که در ختم جنگ کوریا و متارکه بین کوریای شمالی و جنوبی در ۱۹۵۳ نیز تایید شده است .

کوستوریکا

مرکز سان جوس، ساحه ۲۳۴۲۱ میل مربع نفوس نظر به احصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۱۱۷۱۰۰۰ نفر است طرف شمال نیکاراگوا و در جنوب آن پانامه طرف غرب پاسفیک و طرف

شرق بحیره کریبین واقع است،

کولمبیا

مرکز باگوتا، ساحه ۴۳۹۲۵۰ میل مربع و نفوس آن نظر به احصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۱۴۱۳۲۰۰۰ نفر است، کولمبیا در شمال شرق امریکای جنوبی واقع است، طرف شرق آن ونزویلا

و برازیل و طرف جنوب اکوادور و پیرو و طرف شمال بحیره کریبین، طرف غرب پانامه و بحر پاسفیک موقع دارد .

طرز حکومت جمهوری است .

کمبودیا

مرکز ینوم، بن، ساحه ۸۸۷۸۰ میل مربع و نفوس نظر با حصایه ۱۹۵۹ ملل متحد (۴۸۴۵۰۰۰) نفر است .

رژیم کمبودیا شاهی مشروط بوده و کمبودیا بالوس و ویتنام شامل هندوچین سابق فرانسوی بود .

طرف جنوب خلیج سیام و طرف غرب آن ویتنام است .

کمبودیا در سال ۱۹۵۳ به آزادی رسید و در نوامبر ۱۹۵۳ عضو موسسه ملل متحد شد .

گانا

مرکز اکرا، ساحه ۹۱۸۴۳ میل مربع، نفوس نظر با حصایه (۱۹۶۰) ۶۶۹۱۰۰۰ نفر است . گانا بتاريخ ۶ مارچ ۱۹۵۷ آزاد گردید و در جولائی ۱۹۶۰ بحیث يك جمهوریت عرض وجود کرد از طرف شمال متصل است به ولتای علیا، طرف شرق آن جمهوریت توگو لند و طرف غرب جمهوریت ساحل عاج و طرف جنوب آن بحر اتلانتیک واقع است .

گانا سیاست بیطرفی را تعقیب میکند رئیس جمهور آن انکرو ماست .

گینی

مرکز آن کوناکری است، ساحه ۹۳۸۶۵ میل مربع، نفوس نظر با حصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۳۰۰۰۰۰۰۰ نفر است گینی در افریقای غربی واقع بوده و در ۱۹۵۸ بحیث يك جمهوریت تشکیل شد .

طرف شمال و شرق آن جمهوریت مالی، طرف جنوب شرق لایبیریا، و طرف غرب آن سیرالیون و اتلانتیک واقع است .

لایبیریا

مرکز مونروویا، ساحه ۴۳۰۰۰ میل مربع و نفوس آن ۲۵۰۰۰۰۰ نفر است .

جمهوریت آزاد نگروی لایبیریا در جنوب غرب کینی ساحل افریقای غربی بین سیرالیون به غرب جمهوریت ساحل عاج واقع است .

لاوس

مرکز وینتیان، ساحه ۹۱۰۰۰۰ میل مربع و نفوس نظر با حصایه (۱۹۶۱) ۳۰۰۰۰۰۰۰ نفر است لاوس مملکت شاهی است در جنوب شرق آسیا که قبلترین جز هندوچین سابق فرانسوی بود و در ۱۹ جولایی ۱۹۴۹ نظر بموافقه با فرانسه آزادی خود را در داخل جامعه فرانسه بدست آورد .

طرف شمال آن جمهوریت مردم چین، طرف جنوب آن کمبودیا، طرف شرق ویتنام و طرف غرب آن تایلند و برماست .

طرز حکومت لاوس شاهی است .

لبنان

مرکز بیروت، ساحه ۴۰۰۰ میل مربع، نفوس نظر با حصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۱۶۴۶۰۰۰ نفر است .

لبنان يك مملكت عربیست كه در حاشیه شرقی مدیترانه واقع بوده طول آن ۱۲۰ میل و ۳۰ تا ۳۵ میل عرض دارد.

طرز حکومت آن جمهوری است .

لیبیا

مرکز تریپولی و بنغازی، ساحه ۶۷۹۳۵۸ میل مربع، نفوس نظر با احصایه ۱۹۶۰

مملت متحد ۱۱۹۵۰۰۰ نفر است.

طرف شمال آن بحیره مدیترانه، طرف شرق جمهوری متحد عربی (مصر) و سودان، طرف غرب آن

تونس و الجزایر، جنوب آن سودان و جمهوری چاد و نایجیریا واقع است .

طرز حکومت شاهی است.

لکسمبرگ

مرکز لکسمبرگ، ساحه ۹۹۹ میل مربع، نفوس نظر با احصایه ۱۹۶۰ مملت متحد

۳۱۴۰۰۰ نفر است .

طرف شرق آن آلمان، طرف شمال و غرب آن بلجیم و طرف جنوب آن فرانسه است.

طول این مملکت تنها ۵۵ میل و عرض آن ۳۴ میل است .

مالی

مرکز آن بمباگو، ساحه ۴۵۰۰۰۰ میل مربع، نفوس ۳۷۰۸۰۰۰ نفر است .

طرف شمال آن الجزایر، طرف شرق و جنوب شرق آن نایجیریا، جنوب آن و لتای علیا

و ساحل عاج و طرف غرب آن گینی و سینگال است .

طرز حکومت مالی جمهوری است، مالی در ۱۹۶۰ به آزادی نایل آمد .

جمهوریت متحد عربی

مرکز قاهره، ساحه ۳۸۶۱۹۸ میل مربع و نفوس آن نظر با احصایه (۱۹۶۰)

۲۶۰۸۰۰۰۰ نفر است .

جمهوریت متحد عرب گوشه شمال شرقی افریقا را در کنار بحیره مدیترانه احتوا میکند.

طرف شرق آن اسرائیل و به اندازه ۱۲۰۰ میل بحیره احمر واقع است که مصر را

از عربستان سعودی جدا میکند طرف غرب آن لیبیا و در جنوب آن سودان واقع دارد .

کانال سوئز از مصر عبور نموده آسیا و اروپا را توسط مدیترانه وصل میکند .

مالایا

مرکز کوالالمپور، ساحه ۵۰۶۹۰ میل مربع و نفوس آن نظر با احصایه ۱۹۶۰ مملت متحد

۶۹۰۹۰۰۰ نفر است .

فدراسیون مالایا در جنوب شرق آسیا واقع است .

ملغاسی

مرکز تاناناریف، ساحه ۳۲۸۰۰۰ و نفوس آن ۵۱۷۴۵۲۳ نفر است، جمهوری

ملغاسی قبلاً بنام مدغاسکر مسمی میشد .

ملغاسی جزیره بزرګیست نزد يك سواحل شرقی افریقا که توسط آبنای موزمبیق از افریقا جدا شده است .

جمهوریت ملغاسی ۹۳۰ میل طول و ۳۶۰ میل عرض دارد .

جمهوریت ملغاسی بسال ۱۸۹۶ مستعمره فرانسه شد و بتاریخ ۲۶ مارچ ۱۹۶۰ آزاد گردید .

مکسیکو

مرکز شهر مکسیکو. ساحه ۷۶۰۳۷۳ میل مربع ، نفوس نظر باحصایه (۱۹۶۰) ۳۴۶۲۵۹۰۳ نفر است .

طرف شمال و شمال شرق آن اضلاع متحد امریکا، طرف شرق آن جهیل مکسیکو و جهیل کمبیبیج و بحیره کر بین است طرف جنوب گواتیمالا و هاندوراس برتانوی و طرف غرب بحر بافیک واقع است .

طرز حکومت مکسیکو جمهوری است .

موناکو

ساحه ۱۵۰ میل مربع و نفوس نظر باحصایه (۱۹۵۶) ۲۰۴۲۲ نفر است .

موناکو يك سلطنت کوچک است که در حاشیه مدیترانه نزدیک فرانسه واقع است .

موریتانیا

مرکز آن نواکشوت، ساحه ۴۱۸۸۱۰ میل مربع و نفوس نظر باحصایه (۱۹۶۰) ۶۵۰۰۰۰ نفر است .

طرف غرب موریتانیا بحر اتلانتیک، طرف شمال و شمال شرق صحرا، طرف شرق جمهوری مالی و طرف جنوب آن سینیګال واقع است .

طرز حکومت، جمهوری اسلامی است .

ناروی

مرکز اسلو . ساحه ۱۲۵۰۶۴ میل مربع و نفوس آن نظر باحصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۳۵۸۷۰۰۰ نفر است .

ناروی قسمت غرب ممالک سکاندنیویارا دربر میگیرد و در شمال شرق یورپ واقع است .

طرف غرب با اوقیانوس اتلس و بحیره شمال ، از شمال بحر منجمد شمالی و از شمال شرق

اتحاد شوروی و فنلیند محاط است .

نايجير

مرکز نیمیا ساحه ۴۹۰۰۰۰۰ میل مربع و نفوس آن ۲۶۰۰۰۰۰ نفر است .

طرف شمال نایجریا لیبیا، الجزایر طرف شرق چاد جنوب و لتای علیا و فدراسیون

نايجيریا و به جانب غرب آن مالی واقع است .

طرز حکومت جمهوری است .

نایجریا

مرکز لاگوس ، ساحه ۳۷۲۴۵۰۰ میل مربع و نفوس آن نظر باحصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۳۴۲۹۶۰۰۰ نفر است .

نایجریا بتاریخ اول اکتوبر ۱۹۶۰ به آزادی رسید .
فدراسیون نایجریا در افریقای غربی درخلیج گینی بین جمهوریت کامرون و داهومی واقع است و از مستعمرات سابق انگلستان است که اکنون آزاد شده است .

نیوزیلند

مرکز ویلینگتون ، ساحه ۱۰۷۷۳۶۰۰ میل مربع ، و نفوس نظر باحصایه ۱۹۶۰ - ۲۴۰۳۴۸۸ نفر است .

نیوزیلند بین خط ۳۴ و ۴۸ عرض البلد جنوبی و بین ۱۶۶ و ۱۷۹ طول شرقی در پاسفیک جنوبی واقع است ۱۲۰۰ میل در شرق استرالیا موقع دارد .

نیپال

مرکز کاتمنندو ، ساحه ۵۴۰۰۰۰ میل مربع و نفوس آن نظر باحصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۹۱۸۰۰۰۰ نفر است نیپال یک دولت شاهی مشروط است و در سرایشیبی جنوب همالیا از طرف شمال متصل است به جمهوریت مردم چین از طرف شرق ، غرب و جنوب متصل است به منطقه تحت حاکمیت هندوستان .

نیدرلند

مرکز آن آمستردام ، ساحه ۱۲۸۵۰۰۰ میل مربع و نفوس نظر باحصایه (۱۹۶۰) ۱۱۴۱۷۲۵۴ نفر است .

طرز حکومت نیدرلند شاهی مشروطه بوده و در شمال شرقی یوروپ واقع است طرف شرق آن جرمنی طرف جنوب آن بلجیم و بحیره شمال و در غرب و شمال آن واقع است .

نیکاراگوا

مرکز ماناگوا ، ساحه ۵۷۱۴۵۰۰ میل مربع و نفوس آن نظر باحصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۱۴۷۵۰۰۰ نفر است نیکاراگوا فراخترین ستیتمت امریکای مرکزی است که در بین بحیره کریین و بحر پاسفیک واقع است .

طرف شمال آن غاندوراس ، در جنوب آن کوستاریکا واقع بوده و طرز حکومت آن جمهوری است .

واتیکان

ساحه ۱۰۸۷۰۰۰ میل مربع و نفوس ۱۰۰۰ نفر است این ایالت در ایالتالیا واقع است

ولنای علیا

مرکز اوکادوگو ، ساحه ۱۰۵۹۰۰۰ میل مربع و نفوس آن ۳۵۰۰۰۰۰ نفر است طرف شمال و غرب آن جمهوریت مالی ، طرف شرقی ایجیر و طرف جنوب آن توگو و داهومی واقع است .
ولنای علیا در افریقای غربی واقع است دره اگست ۱۹۶۰ آزاد شد و طرز حکومت آن جمهوری است .

ویتنام جنوبی

مرکز آن سیکون، ساحه ۶۵۰۰۰۰ میل مربع ونفوس آن نظر با احصایه (۱۹۶۰) ۱۴۶۱۶۶۶۶ تن است.

ویتنام شمالی

مرکز هونی، ساحه ۶۲۰۰۰۰ میل مربع ونفوس آن نظر با احصایه (۱۹۶۰) ۱۶۰۰۰۰۰ نفر است.

ویتنام شامل هندوچین سابق فرانسوی بوده در جنوب شرق آسیا واقع است و ار ۱۹۵۴ با اینطرف بدو قسمت تقسیم و شناخته شده است.

وینزویلا

مرکز کاراکاس، ساحه ۲۳۲۱۵۰ میل مربع ونفوس آن نظر با احصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۶۷۰۹۰۰۰ نفر است.

وینزویلا در امریکای جنوبی واقع بوده از طرف شمال به بحیره کربین و طرف شرق کینی برتانوی و طرف جنوب شرق با برازیل از طرف غرب و جنوب غرب با کولمبیا متصل است. طرز حکومت جمهوری است.

هاندوراس

مرکز تیکوسیگپا، ساحه ۴۲۲۲۷ میل مربع، نفوس نظر با احصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۱۹۵۰۰۰۰ نفر است هاندوراس یک جمهوریت است در وسط امریکای مرکزی طرف شمال آن بحیره کربین طرف شرق و جنوب آن، نیکاراگوا، طرف جنوب و غرب آن السلوادور و طرف غرب آن گواتیمالا است.

هایتی

مرکز پورتا پرنس، ساحه ۱۰۷۱۷ میل مربع، نفوس نظر به احصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۳۰۵۰۰۰۰ نفر است.

هایتی یگانه منطقه است که در امریکا بزبان فرانسه تکلم میکند بطرف شمال آن اوقیانوس اطلس شرق جمهوری دومینیکن و جانب جنوب و غرب بحیره کربین واقع است. هایتی در سال ۱۴۹۲ توسط کولمبس کشف شد.

هنگری

مرکز آن بوداپست، ساحه ۳۰۹۱۸ میل مربع نفوس نظر با احصایه ۱۹۶۰ ملل متحد ۱۰۰۰۲۰۰۰ نفر است.

مجارستان یک جمهوریت اشتراکی است در اروپای مرکزی که طرف شمال چکوسلواکیا و اتحاد شوروی است یوگوسلاویا طرف جنوب رومانیه در شرق و آستریا طرف غرب آن است.

هندوستان

مرکز دهلی جدید، ساحه ۱۲۳۱۸۸۰ میل مربع نفوس با احصایه (۱۹۶۱) ۴۳۸۰۰۰۰۰ نفر است.

در ۱۹۴۷ انگلیس ها هند را گذاشته و رفتند. هند و ستان در ۱۹۵۰ بحیث يك جمهوریت آزاد عرض وجود كرد به شمال هندوستان كوه های عمالیه، جمهوریت مردم چین، نیپال و كشمیر و قسمتی از پاکستان واقع است.

شرق پاکستان شرقی و خلیج بنگال جنوب اوقیانوس هند غرب اوقیانوس هند و بحیره عرب موقع دارد نظر با انتخابات امسال دكتور رادا كرشنان بحیث رئیس جمهور و پندت جواهر لال نهرو بحیث صدراعظم هند برگزیده شدند.

هسپانیه

مرکز مادرید، ساحه ۴۸۴۰۰۰ میل مربع و نفوس آن نظر با حصاییه ۱۹۶۰ ملل متحد ۳۰۱۲۸۰۰۰ نفر است.

هسپانیه از طرف غرب به پرتگال و بحرا اتلانتیک و از طرف شمال بفرانسه و اتلانتیک طرف شرق و جنوب آن بحیره مدیترانه و بحرا اتلانتیک واقع است.

یمن

مرکز آن صنعاء، ساحه ۷۵۰۰۰ میل مربع و نفوس آن نظر با حصاییه ۱۹۵۸ ملل متحد ۵۰۰۰۰۰ نفر است.

امامت یمن در ساحه جنوب غربی منطقه عربی واقع بوده و در جوار پر و تکتورات عدن و غرب عرب سعودی موقع دارد طرف غرب آن بحیره احمر واقع است.

یونان

مرکز آتن، ساحه ۱۸۴۳۰۰۰ میل مربع، نفوس نظر با حصاییه (۱۹۶۰) ۸۳۲۷۰۰۰ نفر است. طرز حکومت در یونان شاهی است. طرف شمال آن بلغاریه و یوگوسلاویا، البانیه طرف شمال شرق ترکیه، جانب شرق بحیره ایجین طرف جنوب مدیترانه و سمت غرب بحیره ایونین واقع است.

یوروگوای

مرکز مونتهویدو، ساحه ۷۲۱۷۲۰۰ میل مربع و نفوس آن نظر با حصاییه ۱۹۵۸ ملل متحد ۲۷۰۰۰۰۰ نفر است.

یوروگوای کوچکترین ولی مترقی ترین جمهوریت در امریکای جنوبی است. از طرف شمال و شرق با برزیل، از طرف جنوب با بحر اتلانتیک جنوبی و از جانب غرب با آرژانتاین متصل است.

یوگوسلاویا

مرکز بلگراد، ساحه ۹۸۷۶۶۰۰ میل مربع و نفوس نظر با حصاییه (۱۹۶۱) ۱۸۵۱۲۸۰۵ نفر است.

در اروپای مرکزی واقع بوده از طرف شمال متصل است به آستریا، هنگری و رومانیه از جانب شرق به رومانی و بلغاریا و از جنوب با یونان و البانی طرف غرب آن البانی، بحیره ادریا تیک و ایقالبیا واقع است.

دهيواد گورني خبرونه

دسنبلې په هياشت کښې

دسنبلې اوله دهيواد دملې خپلواکۍ ددرې څلويښتمې کاليزې مراسم داغليحضرت مدظم همايوني په قيمتي ارشاداتو پرانستل شو .

دسنبلې دوهم: دسرور کاینات حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و اله و سلم دمبارکې زیزدنی ورځ په شاهي سلام څا نه کښې په خاصو مراسمو سره تجلیل او استقبال شوه .

دسنبلې ۲: دهيواد دخپلواکۍ دبیرته اخیستلود درې څلويښتمې کاليزې او پنځه کلن پلان دپای ته رسیدلو په مناسبت ښاغلي سردار محمد داؤد صدراعظم ویناو کړ .

دسنبلې ۳: همایوني اعلیٰ حضرت دکابل دریم بین المللی نندارتون دفتی په پریکولو سره پرانسته دسنبلې ۵: دمزار شریف دنجونو دلیسی دودانې کار سرته رسیدلی دی .

دسنبلې ۶: تر و سه پوری دکړهڼې وزارت له خوا دهيواد په مرکز او ولایاتو کښې دورینمو دچینچینونه استیشنونه پرانستل شوی دی .

دسنبلې ۸: ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم دبی طرفو هیوادو په جرگه کښې دگد ون له پاره بلگراده و خو محمد .

دسنبلې ۹: دهيواد په بیلو بیلو برخو کښې دپښتونستان دورهمی مراسم په ښه شان سره استقبال شو . ښاغلي سردار محمد داؤد صدراعظم په خپله رادبویی وینا کښې د پښتونستان په مقابل کښې دپاکستان درویی په باب اداسی وفرمایل: دپښتونستان په مقابل کښې دپاکستان رویده برتانیې درویی سره هیڅ فرق نه لری . دپښتونستان سره دافغانستان همدردی او علائق نه موجوده اونه راتلونکې قوت پری کولی شی .

دسنبلې ۱۰: دمطبوعاتو دمستقل ریاست رئیس دکتور سهیل له خوا ددوستو هیوادو دهنرمندانو په ویاړ دکابل په هوټل کښې دخدای پامانی میل مسټیا وشوه .

دسنبلې ۱۱: ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم بلگراده ته ورسید او د ښاغلي بن یوسف بن خدع سره یی وکتل .

دسنبلې ۱۲: ښاغلي سردار محمد داؤد صدراعظم دبی طرفو هیوادو دمشرانو د جرگې په پرونی غونډه کښې ددغی غونډی ریاست په غاړه درلود . دافغانستان صدراعظم ښاغلي سردار محمد داؤد په بلگراد کښې دبی طرفو هیوادو دمشرانو په جرگه کښې ویناو کړ .

دسنبلې ۱۳: دملې شورې دمالي اوبودجې دچارو کمیسیون دملکت د۱۳۴۰ کال دوروستیو شپږ میاشتو بودجه دغور او کتنې لاندی و نیوله .

دسنبلې ۱۴: دسالنک دکجای پوری مربوطه کار دقواو دهمومي قوماندانې منصب داران دپنمان په تپه کښې دهما یډنې اعلیٰ حضرت په حضور مشرف شول .

دسنبلې ۱۵: غنه مدالونه چه دهمايوني اعلیٰ حضرت له حضور څخه دیمینې داغلي حکومت : ژا ندارم د منصب دارانو له پاره منظور شوی و دهغوی مستحقینو ته وروسپارل شول .

- دستبلی ۱۶: رسمی اعلامیه: پرون په پېښاور او کویټه کېښی دافغانستان قونسلگریواوه، د اراز په پېښاور، پاړه چنار او چمن کېښی دافغانستان وکالت تجاریو دپاکستان د حکومت دیو طرفه ناوره قصد په اثر خپلو وظیفو ته خاتمه ورکړه.
- دستبلی ۱۷: ښاغلی سردار محمد داؤد صدراعظم اوملگری یی کابل ته راغلل. ښاغلی صدراعظم دبیطرفو هیوادو دمشرانو جرگه بریالی اودقناعت وړو بلله.
- دستبلی ۱۸: دملی شوری کالیزه په خاصو مراسمو سره تجلیل شوه.
- دستبلی ۱۸: دملی شوری رئیس دملی شوری دیو دیرشمی کالیزو دتاسیس په مناسبت دگول هغه امیل چه دافغانستان دملت داحساتو اوقدرپیش نندنی تر جمانی یی کوله دملی شوری د موسس اهلیحضرت شهید سعید په مزار کېښو د.
- دستبلی ۱۹: دملی شوری رئیس دکتور عبدالظاهر دملی شوری دکالیزو دتاسیس په مناسبت بیانیه ایر ادکړه.
- دستبلی ۲۰: دمجاسباتو دنفتیش دپروژو اصولنامه دملی شوری دمالی اوبودجی دچارو دکمیسیون په غونډه کېښی دغوراو کتنی لاندی و نیول شو.
- دستبلی ۲۳: دکرهڼی دوزارت کفیل ښاغلی عدالت بغلان ته ورسید.
- دستبلی ۲۴: دمایونی اهلیحضرت له خوا دفرانسی دجمهور رئیس جنرال دوگول دحیات په مقابل کېښی دناوړه قصد دشنبیدو په اثر داحساتو دخرگندواو تلگرام دنوموړی په نامه مضابره شوی دی.
- دستبلی ۲۵: دخارجه چارو وزیر دصدارت عظمی دوهم معاون ښاغلی سردار محمد نعیم نن سپاه په اتو بجو دمسکو خواته روان شو.
- دستبلی ۲۷: دوزارتونو او دولتی دایرو د ۱۳۴۰ کال، دشپږو وروستیو میاشتو عادی او انکشافی بودجه دملی شوری له خوا تصویب شوه.
- دستبلی ۲۸: دملکرو ملتو په موسسه کېښی افغانی لوی سفیر اودایمی نماینده ته هدایت ورکړی شوی دی چه دمایونی اهلیحضرت ښاغلی صدراعظم اودافغانستان دحکومت له خوا ددایک هم شلد د ناخاپی مړینی په نسبت دملکرو ملتو موسسی دارالانشاته دزبات خپلکان اوتأثر مرانب ورسوی.
- دستبلی ۲۸: ددنی پرونل دمکلفیت دخدمت دپروژو اصولنامه دایا نو په مجلس کېښی تصویب شوه.
- دستبلی ۲۹: دخارجه چارو وزیر دصدارت عظمی دوهم معاون دشوروی اتحاد د اقتصادی موفقیتونو نندار تون ولید اودلیدنی په پای کېښی ددغه نندارتونو له خوا دوی ته یومدال دیدارگاره ډول ورکړی شو.
- دستبلی ۲۹: دپولند دحکومت دخارجی مرستو عمومی معاون ښاغلی فیدسکی دیوهیئت په مشری کابل ته راوړسید.
- دمیزان ۳: دکتور عبدالرحمن حکیمی دنړی دصحی موسسی دخور لسمی دوری په غونډه کېښی دمنطقوی کمیټی درئیس دمرستیمال په حیث وټا کل شو.

- د میزان ۳: د اتومي انرژي موسسې په غونډه کې د افغانستان د نماينده گي دهيت غړي وينا ته لارل .
- د میزان ۵: د کابل د شمال په يوسلو خلو يښت کليمو مټري کېښي دو-پني د بولوي کان په باب د پر و فوسر د ولا پارال نظريه نشر هو .
- د میزان ۵: د افغانستان د شاهي دولت او د بولیند داو لسی جمهوريت د نما يند کا نو تر منځ د تخنيکي مرستو پرو تو کول لاس ليک شو .
- د میزان ۶: همایوني اعلي حضرت د غوري د برېښنا او د سمندو د فابريکي چاري معا ينه کړي او د فارم او مصنوعي القاح مر کزي ي ملاحظه کړ .
- د میزان ۵: د افغانستان د شاهي حکومت او د سويس د کنفدار سيون تر منځ د هوايي حملو نقل مو ا فقتنامه لاس ليک شوه .
- د میزان ۶: د ناي جريا پارلماني هيئت کابل ته راو رسيد ،
- د میزان ۷: د ستوري دريمه درجه نشانونه چه د همایوني اعلي حضرت له حضور څخه د ښاغلي کشفوف او ښاغلي داکتر کورت هندرسن لپاره د دوی دهغه خدمتونو په پاس چه د هيواد په لومړني پنځه کلن پلان کېښي يي کړي و منظور شوي دوی ته ورکړل شول .
- د میزان ۸: دکتور عبدالغفار کاکي د زروې انرژي په جرگه کېښي د بودجي درئيس د مر ستيا ل په هيئت وټاکل شو .
- د میزان ۹: د همایوني معظم اعلي حضرت او ښاغلي صدراعظم له حضور څخه د ولسي چين د جمهوريت د تاسيس د کاليزي په مناسبت د ولسي چين د جمهوريت د جلالتمآب ليو شاو چي په نامه د مبارکي تلگرامونه پيښکښک ته مغاېره شوي دي .
- د میزان ۱۰: د ملي شورا په دوه ويشتمه عمومي غونډه کېښي د افغانستان د شاهي حکومت او د متحد عربي جمهوريت د حکومت تر منځ د هوايي ملکي خدمتونو موافقتنامه تصويب شوه .
- د میزان ۱۰: د افغانستان يو تجارتي هيئت چکو سلواکيا او بولند ته لاره .
- د میزان ۱۱: د افغانستان د شاهي حکومت او د بلژيک د شاهي حکومت تر منځ د هوايي ملکي خدمتونو موافقتنامه د ملي شوري د خارجه چارو په کميسيون کې د غوراو خبرو لاندی ونيول شوه .
- د میزان ۱۲: د شوروي اتحاد پارلماني هيئت د ښاغلي صدراعظم او د عدارت عظمي د دواړو معا و نا نواد ملي شوري درئيس سره د پيژند گلو ي کتنه وکړه .
- د میزان ۱۲: ښاغلي ر بنتيا دنړي د صليبونو اوسرو مياشتو په بين المللي جرگه کېښي د افغاني سري مياشتي د تشکيلاتو د لارو او فعاليتو په باب رپوټ وړاندي کړ .
- د میزان ۱۳: د شوروي اتحاد پارلماني هيئت په سلطنتي مضمون کتاب کېښي لاس ليک وکړ او د شهيد سعيد اعلي حضرت په مزار يي د گلو گيډي کينډی .
- د میزان ۱۳: د افغاني هيئت په دوهم پنځه کلن پلان کېښي د شوروي اتحاد د همکاري کو لو په باب د خبرو لپاره مسکو ته لار .
- د میزان ۱۴: د شوروي اتحاد پارلماني هيئت د کابل موزيم وکاته .

د میزان ۱۵ : د هرات هوای میدان د مطبوعاتو دمستقل رئیس ډاکټر سهیل په واسطه د دری رنګه فیتی په پریکولو پراستل شو .
 د میزان ۱۷ : دافغانستان د شاهي دولت اود چکواکيا دحکومت تر منځ فرهنگي موافقتنا مه په ملي شوري کښي تصویب شوه .
 د میزان ۱۸ د مطبوعا دمستقل ریاست دژورنالیزم ددو هم مستعجل کو رس تصدیق لیکونه شاگردا نوته وویشل شو .

د میزان ۱۸ : هغه رښتین مدال چه دهمایونی اعلیٰ حضرت له حضور شهه د خو گیا څود لوی حکومت دامنیی قوماندان تورن عبدالرحمن لپا ره منظور شوی نوموړی نه وسپا رل شو .
 د میزان ۱۹ : دافغانستان د شاهي دولت اود المان داتحادی جمهوریت تر منځ فرهنگي موافقتنا مه دملی شوري په عمومی فونده کښي تصویب شوه .

د میزان ۱۹ : د شوری اتحاد د پارلمانی هیئت له خوا دملی شوري د رئیس په ویاړ د کابل په ټوټل کښي د شپي میلماستیا شوی وه . د ملی شوري درئیس اود شوروی اتحاد د پارلمانی هیئت درئیس تر منځ بیانی ایراد شوی .

د میزان ۲۱ : د شوروی اتحاد مارشال، مارشال سکولوفسکی اومنگری بی کابل ته رافلل .
 د میزان ۲۳ دگران هیواد ټولو وگړو دهمایونی معظم اعلیٰ حضرت د زیږیدنی نیکمرغه کالیزه په ډیره مینه ایتقبال کړه .

د میزان ۲۳ د افغانستان د شاهي حکومت اود فرانسې دجمهوری دولت دحکومت تر منځ د هوایي خدمتو دحمل ونقل موافقتنامه په ملی شوري کښي تصویب شوه .

د میزان ۲۴ : باغلی صدراعظم د شاهانه ذات هغه لطف اومهربانی چه دافغانی دستګاه انجنیرانو ته چه دهرات د هاشمی پل په جوړولو کښي بی فعالیت ښکاره کړی ودوی ته ابلاغ کړه اود مینه پال دوعم اودریم درجه مدالونه چه داعلیٰ حضرت معظم همایونی له حضور څخه ددوی اپا ره منظور شوی ودوی ته ورو سپا رل .

د میزان ۲۴ حضرت امام په ښار کښي دتیلو ویستلو یوه دستګاه اود صابون جوړولو یوه دستګاه پراستل شوه .

د میزان ۲۵ دافغانسان د شاهي دولت اوترکی دجمهوری حکومت تر منځ دفرهنگي روابطو موافقتنامه په ملی شوري کښي تصویب شوه .

د میزان ۲۶ : د افغانستان خا رندی د محمرک ورځ دپوهنی دو زبردکتور پوپل اود څارندوی داغلی قوماندان په وینا دماسپهین نه وروسته په دری نیمو بجو د بابر شاه په باغ کښي پراستل شوه .

د میزان ۲۷ : دامریکا دجلالتاب جمهوررئیس دهغه دوستانه کوشش پيشنهاده چه دافغانستان اوپاکستان هوروستیونا وروپیشو داصلاح لپاره چه دپاکستان دیو طرفه عمل پدائر ددواړو حکومتو تر منځ راغلی دی . په کابل کښي داتازونی دلوی سفیر باغلی هانزی بایرود په وسیله دهمایونی اعلیٰ حضرت حضورته وړاندی شو چه د هغه جواب د ۱۳۴۰ کال د میزان په دو لسمه نیټه

په واشنگتن کېنې د همایونی اعلیحضرت داوی سفیر په وسیله دا امریکا جمهور رئیس ته وړاندې شو. . پدی جواب کېنې د همایونی اعلیحضرت له خوادپاکستان او افغانستان ترمنځ په علاقو کېنې د شخړو دبی مطلبه زیادت په باب تصریح شوی و. . اودد وارو هیوادو د اوضا هو د بیرته ښه کید و په باب ئی داتا زونی دجلالتهاب جمهور رئیس له خوا ددوستانه کوشی سنا ینه اوبه هر کلی کړی دی .

ویل شوی دی چه په کانا ډاکېنې داتا زونی لوی سفیر او د امریکا دخا ر چه چا رو پخوانی سیا سی معین ښاغلی لیو نکستن میرچانت د افغانستان او پاکستان ددی موضوع لپا ره داتا زونی دجمهور رئیس شخصی نما ینده په حیث ډاکل شوی دی .

دمیزان ۲۸ : دافغانستان اقتصاد دی هیئت دکانو اوصنائمو د وزیر دکتور محمد یوسف ترریاست لاندی دافغانستان داقصادی دوهم پنځه کلن پلان په مو ده کېنې د اقتصا دی او تخنیکي مر ستوموا فقتنا مه د افغانستان او شوروی اتحاد ترمنځ د ۱۳۴۰ د میزان په څلور و یستمه نیټه په ما سکو کېنې لاس لیک کړه .

د شوروی اتحاد له خوادباندي هیواد و ته د مرستو ورکولو لپا ره د وزیرانو د کمیټی رئیس ښاغلی سکېچ کوف دا موافقتنامه لاسلیک کړه .

دمیزان ۲۸: د شوروی اتحاد دپښتو ژبی او ادبیاتو عالم او پوهاند ښاغلی دوریا نکوف چه پدی شق کېنې د معلوماتو دپوره کولو لپا ره افغانستان تر ا غلی دی. دنوموړی ورغوسی د ماسپښنه وروسته په دوو بجوئی دپښتو ټولنی په غونډه کېنې گډون وکړ. پدی موقع کېنې ئی د ژب پېژاند نی په اساس دپښتو ژبی دلجو اورسم الخط په شاوخوا کېنې علمی خبری اتری وکړی .

دمیزان ۲۹ دناروی دژب پېژندلو پروفیسر استاد یارگن ستیرن نارویژی له خوا په افغانستان کېنې دهنه لهجو په باب چه خبری وړ باندي کیژی د ادبیاتو دپوهنځی د ژب پېژندنی په خونه کېنې کنفرانس ورکړ .

دمیزان ۳۰ دملی شوری دخارجه چارو کمیسیون دخو ورغو تدقیق نه وروسته دافغانستان دشاھی دولت اودسویس دکنفدراسیون ترمنځ د هوایی موافقتنامی په باب خپل موافقت صادر کړ . دمیزان ۳۰ په زینب ننداره کېنې دسری میاشتی دهفتی په مناسبت یومحفل جوړ شوی و چه په هغه کېنې والا حضرت شهزاده احمدشاه والا حضرت شاه دخت بلقیس اودسلطنتی درنی کورنی محینی نور غرو لویو عسکری اوملکی مامورینو گډون کړی و . په مجلس کېنې د بیا نیو ور کولو نه وروسته دزر غونی لیسې دشا گردانو له خوا انترکت وښودل شو. بسپنه غونډه اولاتری ټکه ټونه وویشل شوی .

دعقرب اول همایونی اعلیحضرت دابن سینادنوی روغتون ودانی ملحقات اودهغی نوی پو لیکلنیک و کوت . دار و غتون دعصری روغتونو څخه دی چه په ټولو وسایلو او لوازمو او موظفو افراد باندي مجهزی دی .

دعقرب اول: دملی شوری مجلس دافغانستان دشاھی دولت اودسویس دکنفدراسیون ترمنځ دھوایی خدمتو موافقتنامه د رایو په اکثریت تصویب کړه .

دعقرب اول : دملکرو ملتو د موسسی شپاړسمه کالیزه دهیواد په مرکز اوولایاتو کښی په اشاصو مراسمو تجلیل شوه .

دعقرب ۲: دامریکا دجمهور رئیس خصوصی نماینده ښاغلی لیونگستن مرچنت دهمایونی اعلیحضرت په حضور باریاب شو . اووروسته له هغه یی ښاغلی صدراعظم سره و لیدل لکه چه معلومه شوی ده نوموړی نماینده دخارجه چاروله وزیر اودصدارت عظمی ددوهم معاون سردار محمدنعیم سره هم ملاقات و کړ .

دعقرب ۲ : دښاغلی سردار محمد داود صدراعظم، دوکتور علی احمد پوپل، اود مطبوعاتو دمستقل رئیس دکتور هیل له خو ادملکرو ملتو دورغی په مناسبت پیغامونه خپاره شوی دی . او ددی ورغی مراسم په مرکز او ولایاتو کښی دپخوا په شان اجرا شول .

دعقرب ۲: دلیننگراد دپوهنتون د پوهنغی رئیس پروفیسر کورولوف ترریاست لاندی دشوری اتحادیو علمي هیئت دکابل دپوهنتون دریاست په بلنه کابل ته را ورسید .

دعقرب ۳ : دپښتو ټوانی د افتخاری غړی یتوب اسناد ښاغلی پوهاند مارگنا سقرن اوپه مسکو کښی د ختیځ پیژندنی د انستیتوت غړی دریانکوف ته وروسپارل شو .

دعقرب ۴ : دمعلم ورغی : دورغی په لسو بجو ، دکابل سینما په تالار کښی دمعلم دورغی په مناسبت دهمایونی اعلیحضرت دپیغام متن چه دیو هنی دوزیر دوکتور پوپل په وسیله ولوست شوی را نیستل شوه .

دخاسو مراسمو داجرا کولو سره سره دپوهنی دعلمی درجو نښانونه لحنی مستحقو ښوونکو ته ورکړی شول .

دهیواد معلمان او معلمانی او نمایندگان دماښام په شپږو بجو دگلهاڼی په ماڼی کښی دهمایونی اعلیحضرت اومعظمی ملکی په حضور مشرف شول . په دی وخت کښی ښاغلی سردار محمد داود صدراعظم اودپوهنی وزیر دکتور پوپل هم حاضر و .

نوموړی نمایندگان دپوهنی دوزیر دکتور پوپل له خوا دهمایونی اعلیحضرت اومعظمی ملکی حضور ته وروپیژاندل شول .

همداراز ددی ورغی په مناسبت دهیواد یوشمیر هغه صادقو خدمتکارانو ته چه دعلمی او عرفانی پروگرامو دپرمختگ په لاره کښی یی برخه اخیستی او خدمت یی کړی و دپوهنی نښانونه ورکړی شول .

دعقرب ۴ : دپوهنی وزارت دپوهنو دوستو هیواد اودیونسکوله اداری څخه هیله کړی ده چه دافغانستان دعلمی او عرفانی پروگرامو دکتنی لپاره یومکمل علمی هیئت راولیږی .

دعقرب ۶: دهمایونی اعلیحضرت له حضور څخه دترکی دجمهور رئیس په حیث دجنرال کورسل دټاکلو په مناسبت دنوموړی جلالتماب په نامه دمبارکی تلگرام انقروی ته مخباره شو .

همداراز دهمايونی اعلیحضرت له حضور څخه د ترکیی جمهوریت د کالیزی په مناسبت چه
داکتوبر ۲۹ نېټی سره مصادفه ده د ترکیی جمهور رئیس جنرال گورسل په نامه د مبارکی
تلگرام مخاېره شو .

دعقرب ۷ : په دوهم پنځه کلن پلان کینی د شوروی اتحاد د همکاری موافقت نامه دملی
شوری له خوا د رایو په اکثریت تصویب شو .

دعقرب ۷ : د افغانستان د شاهی دولت او د چکوسلواکیا د ولسی جمهوریت تر منځ د فرهنگی روابطو
موافقتنامه او د افغانستان د حکومت او د المان د اتحادی جمهوریت د حکومت تر منځ تصویب شو .
د عقرب ۸ : دملی شوری د سبز کال دیو لسمی دوری غونډی چه دملی شوری درئیس دکتور
عبدالظاهر تر ریاست لاندی د ۱۳۴۰ کال د جوزا د میاشتی څخه شروع شوی وی دعقرب په اتمه نېټه
پای ته ورسیدی .

دعقرب ۹ : دملی شوری وکیلان دنورو کلو په شان چه دژمی په ورځو کینی رخصت کیزی
نن په دولسو بجو د دلکشا په ماڼی کینی د ه. ایونی اعلیحضرت په حضور مشرف شول .
دعقرب ۱۰ : د افغانستان او ترکیی جمهوریت تر منځ فرهنگی موافقتنامه او د فرانسوی او
افغانستان تر منځ د هوای حمل و نقل موافقتنامه دا عیانو په مجلس کینی تصویب شوه .

دعقرب ۱۱ : د لینن گراد د ختیځ پیژاندنی د پوهنځی رئیس بناغلی میخا ئیل د پستو
ټولنی له رئیس بناغلی الفت او د پستو ټولنی له غیوسره وکتل .
دعقرب ۱۲ : د پیچ د دری د کلو دانکشاف د پروژی د آمریت دروغتون د ودانی د تاداؤ
د بره د کلو دانکشاف د فنی معاون بناغلی بخشی په وسیله کیښوده .

دعقرب ۱۳ : د نښانونو او مدالونو اصولنامه نوی چاپ او د همایونی اعلیحضرت د قوانینو
په مورشکلی کړی شو .

دعقرب ۱۴ : - د خا رجه چا ر و د وزیر بناغلی سردار محمد نعیم له خوا د بناغلی
اوتانت د ملگر و ملتو د همومی منشی د کفیل په حیث دنو موری په نامه د مبارکی تلگرام
نیویارک ته مخا بره شوی دی .

دعقرب ۱۵ : - د همایونی اعلیحضرت بناغلی سردار محمد داؤد صدر اعظم او د خا رجه چارود
وزیر د صدرت عظمی د وهم معاون بناغلی سردار محمد نعیم د اکتوبر دا انقلاب د څلور
څلو پښتمی کالیزی په مناسبت د جلالتماب ښو نید بر ژنیف بناغلی خرو سچف او بناغلی
گرو میکو په نامه د مبارکی تلگرامونه مسکو ته مخا بره شو .

دعقرب ۱۶ : - د پوهنی دوزارت او د پوهنتون دریاست او څا رند وی اراکین رئیسان
پرو فیسران استا دان د کتور ان د پوهنځیو محصلین د لیسو او لیلیو شاگردان
او دمیر منو ټولنی منسوبین نن د شهید اعلیحضرت مزار ته ولاړ او د قرآن کریم د ختم
ته وروسته یې د افغانستان د خپلواکی د معرکی نجات ښوونکی لوی قهرمان ته د هاوی
وکړی وروسته له هغه یې د گلو هغه ا میل چه په دی مناسبت جوړ شوی و ددغه لوی
شخصیت په مزار کیښود .

دهقرب ۱۸ :- دآلمان داتحادی جمهوریت دصدر اعظم دیناغلی اد ناو رد بیا ټا کلو په مناسبت دیناغلی سردار محمد داؤد صدر اعظم له خوا دنو موری په نامه د مبارکی تلگرام بن ته مخا بره شوی دی .

دهقرب ۱۹ :- دهما یونی اعلیحضرت له خوا دایران دشا هنشا هی دولت لوی سفیر دیناغلی عبد الامیر رشیدی خا پیری ته دهنه خدمتونو په پاس چه په افغانستان کښی یی ددوه کلو دخدمت په موده کښی د دواړو هیوادو دروا بطو د پراختیا په باب کړی و دسر دار اعلی نیشان منظور اوور کړی شو .

دهقرب ۲۰ :- د سبز کال دخزان په سالون کښی چه دنجونو او هملکانو ۴۳۰ شونو نڅییر د شاگردانو لاس کارونو ایشودل شوی واتیا وتنو ته په دری درجو کښی جا یزی وټا کل شوی لومړی درجه شل تنه دوهمه درجه څلور څلوینت تنه اودریمه درجه شپاړس تنه دی .

دهقرب ۲۱ :- دهما یونی اعلیحضرت له خوا دسعودی عربستان دپاچا دتخت کښیناستود کالیزی په مناسبت د اعلیحضرت سعودیه نامه د مبارکی تلگرام ریاض ته مخا بره شو . همدار از دهما یونی اعلیحضرت له خوا دسویډن دپاچا اعلیحضرت گوستاف ادولف دزیږیدنې دکالیزی په مناسبت د مبارکی تلگرام دنوموړی اعلیحضرت په نامه استکھلم ته مخا بره شو .

دهقرب ۲۲ :- دهما یونی اعلیحضرت له خوا داردن دپاچا اعلیحضرت حسین دزیږیدنې دکالیزی په مناسبت د مبارکی تلگرام دنوموړی اعلیحضرت په نامه عمان ته مخا بره شوی دی .

دهقرب ۲۳ :- دکانواوضایعو وزیر دکتور محمد یوسف دهیواد دشمالی بر خوږ دصناعتی موسسو دکتلو په غرض نن سهار دقطغن دولايت خوا ته روان شو .

دهقرب ۲۴ :- دکانواوضایعو وزیر دکتور محمد یوسف پرون شپه ایشپتی ته ورسید . دغلی دگدام ورکشاب، دچارج خونه د معدن چراغونه، دبرق دستگا، اوددېرودسکرو دکان دقواودافرادوڅوڼی یی وکتلی .

دهقرب ۲۷ :- دالجزایر دموقتی جمهوري حکومت نماینده دیناغلی شریف بن قلال دهما یونی اعلیحضرت په حضور مشرف شو او د جلالتماب بن یوسف بن خده لیک یی دهما یونی اعلیحضرت - ضرورت ته تقدیم کړی .

دهقرب ۲۸ :- په کابل کښی دایتالیاد جمهوري دولت نوی اوی سیفر دیناغلی کرلو سیمینو نن شپه په اوجو دممولو تشریفاتو په شان خپل اگریمان دهما یونی اعلیحضرت ضرورت ته تقدیم کړی .

دهقرب ۲۹ :- هغه دوهمه درجه ستور نشان چه دمالی دوزارت داداری معین دیناغلی محمدانور ضیایی لپاره دده خدمتو په پاس چه پخوا دهما یونی اعلیحضرت له خوا منظور شوی دصدارت دکلخانی په ماڼی کښی دیناغلی سردار محمد داود صدر اعظم په وسیله دوی ته ورو سپارل شو .

دهقرب ۳۰ :- دهما یونی اعلیحضرت دمشر زوی ولا حضرت شهزاده احمد شاه دنکاح مراسم دپینلی خاټول عمرز کربا سره دچهل ستون په ماڼی کښی اجرا شول .

د قوس ۳: دولاياتو دمخا - پوهنو مخصوص دمخاسې د کورس يوه مياشتنۍ دوره چه دمالي په وزارت کښې دخارجي مشاورينو اوداخلې ښوونکو تر نظارت لاندې پرانستل شوي وپاي ته ورسېه. د قوس ۷: د هماغو اهلې حضرت له حضور څخه د يوگو - لاويا دولت د ملي جشن دکاليزي. په مناسبت دهغه دولت د جمهور رئيس جلال لښار مارشال تيتو په نامه دمبارکي تلگرام بلگرام ته مخابره شوي دي.

د قوس ۸: دغزني داخلي حکومت دمخا يراتو دمديريت له خوا يونوي لس لښه سوچوورد د وازي خوا دمخې حکومت په مرکز کښې نصب او په کار واچول شو. د قوس ۱۰: دکرهڼې دوزارت داپياري انجنير ښاغلي روشن ديو هيت په ملگرتيا دکهواز اوزرمت د زمکې دلاندې اوبودکتنې لپاره هغې خوا ته لار.

د قوس ۱۱: داد بياتو دپوهنځي دخلورم ټوانکي دفارسي څانگې محصلين چه د چار شني دورځي په سهارداستاد خليلي په ملگرتيا د يوه علمي سير لپاره غزني ته تللي و پرون کابل ته راغلل. د قوس ۱۲: دپوهنې دوزارت د ثانوي تدريسانو رئيس دکنور محمد اکرم او ددغه وزارت مشا ور ښاغلي محمد اسماعيل ساعي دکابل دوليت دپوهنې دمدير سره پرون لوگر ته لار او د برکي برک دهلکانو دمتوسطه ښوونځي دکالني امتحان جريان يي وکوت.

د قوس ۱۳: د هماغو اهلې حضرت له خوا دتاپلند د ملي جشن دکاليزي په مناسبت دهغه هيواد دپاچا اهلې حضرت قومبول دولت په نامه دمبارکي تلگرام بنکاک ته مخابره شوي دي. د قوس ۱۴: هماغو اهلې حضرت دنقلو دپروژي اودننگر هاردوليت د عمراني چارو دملاحظي په غرض دورځي په لسو بهو او پنځلسو دقيقو هغې خواته تشرېف يووړ.

د قوس ۱۵: هماغو اهلې حضرت دننگر هاردکانال اود دروټي د بند د کار جريان ملا حظه کړي. ه قوس ۱۶: هماغو اهلې حضرت وروسته له هغې چه دنقلو پروژي او دروټي او جلال آباد عمراني چاري يي وکتلي په خير سره بيرته شاهي ارگ ته راو رسيدل.

د قوس ۱۸: دښاغلي سردار محمد داود صدراعظم له خوا دتاتگانیکا دآزادي په مناسبت دهغه هيواد دصدراعظم جلال لښار جو يوس نايرير په نامه دهغه مملکت يايخت دار السلام ته مبارکي تلگرام مخابره شوي دي.

د قوس ۱۹: ښاغلي سردار محمد داود صدراعظم دعلمو دپوهنځي دلیدلو په وخت کښې هيله ښکاره کړي. چه دعلمو دپوهنځي شاگردان اوهانگرداني دساينس په علمي او تخنيکي ارزښت باندې بحان وپوهوي اودزد کړي لپاره په زړه پوري کوشش وکړي ترڅو چه دهيوادهيلي او ارزوگاني ددغه پوهنځي دخوانانو دزيار او زحمت په اثر ترسره شي.

د قوس ۲۰: دښاغلي سردار محمد داود صدراعظم له خوا ديو نيسف دپنځلسمي کاليزي، په مناسبت ديو نيسف داجر اڼيه امر ښاغلي موريس پيت په نامه دمبارکي تلگرام نيو يارک ته مخابره شوي دي.

د قوس ۲۱: دشوروي اتحاد لومړني کپهان نورد ميچوروي گاگارين دخپلي ميرمنې

اوملکرو سره دخواجهرواش هوائی چکرتراور بیدل او دیو هندی دوزیر دکتور پو پل له خوا بی هر کلی وشو .

دقوس ۲۲ : د شوری اتحاد لومړنی کیهان نورد میجر یوری گاگارین نن ما سپین د شهید سعید اعلیحضرت مزار ته ولاړ اودگلو کیدوی ورباندی کینوده وروسته له هغه یی د افغانستان دخپلواکی په څلی هم د گلو کیدوی کینو ده .

دقوس ۲۳ : دشاغلی سردارمحمد داؤد صدراعظم له خوا میجر یوری گاگارین او دده دملگرو په درناوی دقرغی په کافي کښی یوه غرمی میلستیا شوی وه .

دقوس ۲۴ : هـ مـ ا یـ ونـی معظم اعلیحضرت دسور یسی دجمهور رئیس په حیث دجلالتمآب ناظم القدسی دتاکلو په مناسبت مبارکی وپلی ده او په دی وسیله یی دافغانستان دحکومت له خوا دسوری دجمهوری حکومت رسمی پېژندنه اعلام شوه .

دقوس ۲۶ : دمرکز دلیسو ددولسمو ټولگیو دپښتو او فارسی مضامینو تجربی ازموینه دصدارت عظمی د لومړی معاون ښاغلی علی محمد په حضور واخیستل شو .

دقوس ۲۷ : دهمایونی اعلیحضرت له حضور څخه دسویس دجمهور رئیس جلالتمآب پول شو ریت په نامه د مبارکی تلگرام برن ته مغاېره شو .

دقوس ۲۹ : په کابل کښی دفرانسی لوی سفیر ښاغلی ار نو ردا ل دورن دومیسینی دپوهنی له وزیر دکتور پوپل سره ملاقات وکړ اوضمناً یی د حقوقو دپوهنغی، ملالی لیسوی داستقلال دلیسی دکتا بخانو له پاره یوشمیر علمی کتابونه اهداکړل .

دجدی اول : ښاغلی عزالملك دچترال دپخوانی مهتر شجاع الملك ورو دپښتونستان یومجاهد دنهرین دحکومت اوسیدونکی دناروغی په اثر دقوس په دبر شمه نیټه په پنځمه اتیا کلن عمر وفات شو .

دجدی ۲ : دشپږسوه نارینه او ښځو ښوونکو لپاره دژمنیو کورونو او مه دوره نن سهار په نهو بجو دابن سینا دښوونغی دکنفرانسو په سالون کی پر انیسټل شوه .

دجدی ۳ : په کابل کی درومانی ددولت مختار وزیر نن په یو لس نیمو بجو خپله اعتمادنامه ددلکشاپه ماڼی کی دهمایونی معظم اعلیحضرت حضور ته تقدیم کړه او وروسته له هغی دشهید سعید اعلیحضرت مزار ته ولاړ اودگلو کیدوی ورباندی کینوده .

دجدی ۸ : دامریکا دمد یکو دطبی موسسی دهیئت رئیس اوصدري جراحی متخصص پروفیسر شاو په دریو بجو اوشلو دقیقو دالوتکی په زیرعه کابل ته راغی نوموړی پروفیسر دمد یکو دطبی موسسی دبین المللی همکاریو په سلسله ددود کولو لپاره دابن سینا په روغتون کښی کار کوی .

دجدی ۱۰ : دهمایونی اعلیحضرت اوشاغلی صدراعظم له حضور څخه دمسیحی نوي کال په مناسبت ددوستو هیوادو دپاچاهانو جمهور رئیسانو اوصدراعظمانو په نامه د مبارکی تلگرامونه مغاېره شول .

- د جدي ۱۲ : د ښاغلي سردار محمد داود صدر اعظم له خوا د لويديځي ساموای د ازادۍ په مناسبت د نوموړي حکومت په نامه د مبارکي تلگرام مخابره شو .
- د جدي ۱۳ : د هماغلې اعلیٰ حضرت له حضور څخه د بر ما د ملي جشن په مناسبت د بر ما د اتحاد رئيس جلالتمآب وين ماونگه په نامه د مبارکي تلگرام رنگون ته مخابره شو .
- د جدي ۱۷ : په شوروي اتحاد کښي د افغانستان د گلنوري روابطو درياست په نامه د اداري تشکيل منظو ر شو .
- د جدي ۱۸ : د کابل په دربار کښي د امريکا د متحدو ايالاتو د لوي سفیر په حيث د جلالتمآب جان ميلتن ائيفن اگريمان چه پخوا د افغانستان د شاهي دولت له خواغوښتل شوي ؤ د هماغلې اعلیٰ حضرت له حضور څخه صادر شو .
- د جدي ۱۹ : د هماغلې معظم اعلیٰ حضرت د داندو نيزيا د جمهور رئيس جلالتمآب احمد سکارنو د ناوړه فصد دويري د بچيدو په مناسبت د بيقام په ضمن کښي خپل احساسات څرگند کړل .
- د جدي ۲۳ : د شوروي اتحاد او افغانستان تر منځ د قيمتونو او مالونو د تبادلې يو لسم پروتوکول لاسليک شو . د افغانستان له خوا د تجارت وزير ښاغلي شيرزاد او د شوروي اتحاد له خوا د خارجي تجارت د وزارت معين ښاغلي سمليا کوف دو .
- د جدي ۲۴ : د هماغلې اعلیٰ حضرت له حضور څخه په يوگو سلاوياکښي د ورو ستۍ زلزلي په نسبت د يوگو سلاوي د جمهور رئيس جلالتمآب مارشال تيتو په نامه د همد ر د ي تلگرام مخابره شو .
- د جدي ۲۵ : د خارجي چارو وزير د صدارت عظمي د دوهم معاون ښاغلي سردار محمد نعيم له خوا د امريکا د پخواني لوي سفیر ښاغلي هانري بايرود دمخښي له امله د چهلستون په ماڼي کښي يوه ميله مستيا وشوه .
- د جدي ۲۶ : د ايران د شاهنشاهي دولت نوي لوي سفیر ښاغلي ذوالفقاري خپله اعتماد نامه د هماغلې معظم اعلیٰ حضرت حضور ته تقديم کړه او وروسته له هغی د شهيد سعيد اعلیٰ حضرت مزار ته ولاړ او د گلوگيډي ورباندې کښيښود .
- د جدي ۲۹ : د دولتي مطبعي رئيس ښاغلي قندهاري د قندهار د ولايت اود گرشک او فراه داغلي حکومتو دمطبعو د چارو د کتلو په غرض نن سهار د قندهار خوارخو ته روان شو .
- د لوي اول : د اقتصاد د پوهنځي څوارلس تنه فارغ التحصيلان د پوهنتون رئيس پوهاند دکتور انوري ته ور وپيژاندل شول .
- د لوي دوهم : د پوهني دوزير دکتور پوپل له خوا په مسکو کښي د افغانستان د کلتوري اداري رئيس دکتور محمد اکرم دمخښي له امله ميله مستيا وشوه .
- د لوي ۳ : د طب د پوهنځي ۳۰ تنه محصلين په مرکز او ولاياتو کښي د ډاکټرانو په حيث وټاکل شول .

ددلوی ۴ : دشوری اتحاد اوافغانستان ترمنځ داووبو پیژاندنی او هوایژاندنی په ساحه کښی دفتی امداد پروتو کول لاس لیک شو .

ددلوی ۶ : دهمایونی اعلیحضرت له خوا دهند دملی ورځی په مناسبت په ډیلی کښی د هند دجمهور رئیس جلال تماب راچند راپر شادیه نامه د میا رکی تلگرام مغا بره شو .

ددلوی ۷ : دپوهنی دوزارت دابتدایی تدریساتو رئیس محمد اصف مایل په مشری دچکوسلواکیا د عرفاقي موسسو د لیدلو په غرض یو عرفانی هیئت پر اګ ته ولاړ .

ددلوی ۸ : دمالی وزیر ښاغلی عبدالله ملکیار د هدلی وزیر اود داخله وزارت کفیل ښاغلی سید عبدالله دکار د قواو عمومی قوماندان اود فواند حامی د وزارت دمعبین له کفیل برید جنرال محمد عظیم سره د ننګرهار دکاڼال د ساختمان د چارو د کنټرولپا ره جلال آباد ته ولاړ .

ددلوی ۱۰ : اعلان شوه چه دکابل پوهنتون سبز کال یوسل اواتیانه فارغ التحصیلان د ډاکتر اولیسانس په حیث جامعی ته تقدیم کړل .

ددلوی ۱۱ : اعلان شوه چه سبز کال د مرکز اوولایاتو په ۱۳۵۲ مختلفو ښوونځیو کښی ۲۳۳۳۰۹ تنه شاگردان په زده کړه بوخت وو .

ددلوی ۱۲ : معظمی ملکی علیا حضرتی نن ورځ دهلاج کولو په فرض ارو پاته تشریف

یوړه .

ددلوی ۱۳ : اعلام شو چه دافغانستان شاهی حکومت اودمغلسستان جمهوری حکومت تصمیم نیولی چه خپل سیاسی روابط دلوی سفارت په سویه برقرار کړی .

ددلوی ۱۴ : معظمه ملکه علیا حضرته او ملکړی یی اروپا ته دتڼګ په لاره بیروب

ته ورسیدل .

ددلوی ۱۵ : دهمایونی اعلیحضرت له حضور څخه دسیلون دملی جشن په مناسبت دهغه هیواد دجمهور رئیس جلال تماب اولیفر گونی تایتک په عنوان دمیا رکی تلگرام کولمبو ته مخا بره شوی دی .

ددلوی ۱۶ : والا حضرت شوزا دگی بلقیس د زرغونی لیسې فارغ التحصیلا نو ته

بری لیکونه او ویشل .

ددلوی ۱۷ : دکابل په مرکز اوولایاتو کښی یو شپيته روغتونونه دناروغانو

دهلاج اودوایی لپاره موجود دی . همدا راز داکسیرین (۱۹) مکمل دستګاه (۷۱۳) لابرتوارونه

اودغائبو جوړولو اوهلاج کولو ۱۳ موسسې دهیواد په مختلفو برخو کښی موجود دی .

ددلوی ۲۱ : داتومی انرژي دبین المللی موسسې دری نفری هیئت دعلومو پوهنځی

وکوت .

ددلوی ۲۲ : داتومی انرژي دبین المللی موسسې دری نفری هیئت دکاتو اوسنا یعو

له وزیر دکتور محمد یوسف ، دکابل پوهنتون له رئیس دکتور اتوری دڅار په چارو په

وزارت کښی دملګر و ملتو مدیر دکتور روان فرهادی اود پلان دوزارت دڅارجی مرستو

دارتباط دعو می مدیریت له کفیل ښاغلی الفی سره ملاقات وکړی .

د دلولی ۲۵: ... اعلان شوی ده چه (۴۴) تنه دغابشو دواکترانو معاونان دغابشو د جوړولو د موسسې، د شپږو دو رونه فارغ شوی دی او د مرکز او ولایاتو په خپلو مسلکي څانگو کېنې په خدمت بوخت دی.

د دلولی ۲۶: ... اعلام شوه چه سبز کال دکابل د هلمی کتابخانه نی څخه (۱۸۰) زرو تنو استفاده کړې ده.

د دلولی ۲۹: ... اعلام شوه چه په کابل کېنې داتوماو د تلفون یوه پنځه زره لینه دستگانه او په ټول افغانستان کېنې دتلفون (۲۳۴) سوچهپور دونه وجود لري.

د دلولی ۳۰: ... دکابل په دربار کېنې دجاپان لوی سفیر ښاغلی شوه هیروز اود بلناربا لوی سفیر خپلی اعتماد نامی دهما یونی اعلیحضرت حضور ته تقدیم کړې او وروسته د شهید سعید اعلیحضرت مزار ته ولاړ او دگلو گیلې ور باڼدی کېنود ی.

د دلولی ۳: ... د امریکا ټی کیهان نور کولونل جان گلین دموافقا نه پرواز په مناسبت دافغانستان دصدر اعظم ښاغلی سردار محمد داود له خوا د امریکا د جمهور رئیس جان کنیدی په نامه د مبارک ټیلیگرام مخابره شو.

د دلولی ۳: ... دغه ځانې تلفاتو په مناسبت چه د کرانی دټا پو په شمال کېنې داوړو دپور ته کیدو له امله اوسنې دافغانستان دصدر اعظم ښاغلی سردار محمد داود له خوا داتحادی آلمان دجمهوریت دصدر اعظم ادناور په نامه د همدردی تلگرام مخابره شو.

د دلولی ۴: ... په ایټالیا کېنې دهما یونی اعلیحضرت لوی سفیر دپه لوم افجنیر محمد کبیر نن دخپل ماموریت خواته وخوځید.

د دلولی ۴: دکابل دپوهنتون در رئیس پوهاند محمد عثمان انوری تر ریاست لاندی یو عرفانی هیئت داتحادی آلمان دجمهوریت کولن وین دپو هنتونو دبلنې په اثر هغه هیواد ته لاړ. د دلولی ۶: دپوهنې دوزارت دمسلمی تدریس اتوریس ښاغلی محمد حیدر دقدرالی آلمان دجمهوریت دعرفانی مقاماتو دبلنې په اثر پروان هغه خواته وخوځید.

د دلولی ۷: ... دکابل او خان اباد تر منځ دبی سیم ټیلیفون نوی دستگانه پرانستل شوه.

د دلولی ۷: دکابل په میخانیکي ښوونځی کېنې (۱۴۰) تنه نوی امتخاب شو.

د دلولی ۷: دافغانستان میوی سمون شرکت دپاره دمجوزی فابریکی د اخیستلو او واردولو تړون لاس لیک شو.

د دلولی ۸: ښاغلی عجب گل زخه خیل چه دخیبر یو پخوانی مجاهد او دوطن دآزادی لپاره یی ډیری مجاهدی کړی وی دقارو غی په اثر ددلولی په شلمه نیټه وفات شو.

د دلولی ۸: دکابل کې د ښوونځی څخه تر اوته (۹۶) تنه فارغ شوی دصحی دوزارت په بیلو بیلو صحی څانگو او نورو موسسو کېنې کار کوی.

د دلولی ۹: په انګلیسی ژبه دکابل ټایمز په کابل کېنې چاپ شو.

د دلولی ۹: ښاغلی چستر بولر دافغانستان دخارجو چارو له وزیر سره وکتل.

- دحوت ۱۱: داتازونی دجمهورر رئیس سیاسي نماینده ښاغلی چستر بولز پرون دگلخانې په ماڼۍ کښې دهمایونی اعلیحضرت په حضور مشرف شو .
- دحوت ۱۱: دامریکا دجمهورر رئیس جان کندی مخصوص مشاور ښاغلی چستر بولز دورنجی په یولسو بجو دصدارت عظمی په ماڼۍ کښې دښاغلی سردار محمد داود صد را عظم سره ملاقات وکړ .
- دحوت ۱۱: اعلام شوه چه دکابل دپوهنتون دژب پيژندنې موسسه تر اوسه دنړۍ د بین المللی ژب پيژندو او موسسو له خوا په رسمیت پيژانډل شوی ده .
- دحوت ۱۲: اعلام شوه چه دتر اوسه د ادبیا تو دپوهنځي څخه دوه سوه شپږ تنه دلیسیانسی په درجه فارغ شوی دی .
- دحوت ۱۳: افغانی هیئت داسیا او ختیځ داقصادی کمیسیون په اتلسمه دوره کښې دگډون لپاره توکیو ته لاړ .
- دحوت ۱۴: اعلام شوه چه دغلی دتهیی ریاست دپنځو سوه زرو ټنه غلی دذخیرې لپاره یوه پروژه طرح کړه ترڅو چه دراندونکو پنځو کلو په موده کښې دغلی دذخیره کولو لپاره گدامونه او سیلوگان جوړشی
- دحوت ۱۵: دکابل په دربار کښې دامریکالوی سفیر ښاغلی جان میلن تن استیشن نن په الو تکه کښې کابل ته راغی .
- دحوت ۱۷: دځینو مسلمانانو دولتو پا چاها نو او جمهورر رئیسانو په نامه دواړه اختر په مناسبت دهمایونی اعلیحضرت له حضور څخه دمبارکی تلگرامونه مخاېره شوی دی .
- دحوت ۱۷: همایونی اعلیحضرت دواړه اختر لمونځ دا جر په دره کښې دا کړه .
- دحوت ۱۹: اعلام شوه چه په مرکز اوولایا نو کښې (۱۴۲) گدامونه اوسیلوگان دغلی دساتنی لپاره جوړ شوی دی .
- دحوت ۲۰: دهیوادد وهم پنځه کلن اقتصادي پلان دوزیرانو دعالی مجلس له نظره تیر اومسوده یی تصویب شوه .
- دحوت ۲۳: همایونی معظم اعلیحضرت دپلان دجامع جومات دودا نی اودهغه لخوا دځینو نورو ودانیو کارونه معاینه کړل .
- دحوت ۲۴: دهیواد دوهم پنځه کلن اقتصادي پلان نن دوزیرانو دمجلس ددارالانشاء څخه شوری ته وروسپارل شو .
- دحوت ۲۴: شهر یاری ذات دقر لقلعه دبنډرو دموسساتو دکار جریان اودقر لقلعه او قندوز ترمنځ دسړک کار معاینه کړه .
- دحوت ۲۴: دابن سینا په روغتون کښې د لومړي محل لپاره ددش عملیات په کامیابانه ډول اجرا شول .
- دحوت ۲۵: ددش عملیات چه په دی وروستیو وختو کښې دلومړي محل له یاره دابن سینا

په روغتون کښې په کاميا بانه ډول اجرا شول د يو شمير داخلي او خارجي ډاکټرانو په وسيله پای ته ورسيدل .

دحوت ۲۶: خبر ورکړې شوچه د گلپهار نساجي فابريکې د ۱۳۴۰ کال په موده کېښلې لس مليونه او دیرش زره او پنځه سوه متره ټوکر توليد کړي دي .

دحوت ۲۷: همایوني اعليحضرت په پلخمرې او بغلان کېښې د شاهانه ارشادانو په ترڅ کېښې مملکت ته دزيات خدمت کووا دامادگي دپاره نوصيه وکړه .

دحوت ۲۷: د فدرالي آلمان د جمهوريت تخنيکي رئيس نن دمطبوغاتو د مستقل رئيس ډاکټر سهيل سره ملاقات وکړ .

دحوت ۲۹: همایوني اعليحضرت د مملکت د شمالي برخو د ليدلو نه وروسته کابل ته تشریف راوړ .

دحمت اول ۱۳۴۱: په غازی ستوديوکښې د دهقان ورځ په خاصو مراسمو سره استقبال شوه .
دحمت دويم: دکتور پوپل ملي شوري ته ولاړ او د پلان د تدقيق مختلط کميسيون ته يې دپوهنې د پروژو په باب توضيحات ورکړل .

دحمت ۵: دافغانی هنرمندانو هیئت د کابل راډيو نشراتي رئيس ښاغلي بينوا په مشرۍ د هند د جمهوريت د کلتوري مقاماتو په بلنه هغی خواته ولاړ .

دحمت ۷: دمخبرانو وزير او د دولتي انحصاراتو رئيس ملي شوري ته ولاړ او د هيواد د دوهم پنځه کلن پلان د تدقيق مختلط کميسيون سوالونو ته يې توضيحات ورکړل .

دحمت ۱۲: دمطبوغاتو مستقل رئيس دکتور سهيل او دملکي هوائی، رئيس ښاغلي حکيمی شوري ته ولاړ او د هيواد د دوهم پنځه کلن اقتصادي پلان د تدقيق مختلط کميسيون پوښتنو ته يې توضيحات ورکړل .

دحمت ۱۴: د کابل په دربار کې د بلژيک نوي مختار وزير ښاغلي هندری ويندی دورنوي په دوه نيمو بجو د لاشاه په ماڼۍ کېښې خپله اهتمام نامه د هماغه يونی معظم اعليحضرت حضور ته تقديم کړه .

دحمت ۱۷: دکانو اوصنائو دوزارت د ملي استخدام اداره پر وروسته وزارت د معين سلطان احمد پوپل په وسيله پرانستل شوه .

دحمت ۱۸: د فندوز داوی حکومت مربوط د عالم داوی د چار د رۍ د علاقې داری مصيبت زېلوته د افغانستان د رې مياشتې د مؤسسې له خوا د فطن دولت د سرۍ مياشتې د مرکزي ټولني او نايب الحکومه په نامه دکومک او همدردۍ تلگرام مخابره شوی دی .

دحمت ۱۹: د هيواد دوهم پنځه کلن اقتصادي او انکشافی پلان د ملي شوري په گډ کميسيون کېښې تصويب شو .

دحمت ۱۹: دکابل راډيو دوهم چاپل دمطبوغاتو د مستقل رئيس دکتور سهيل په وسيله پرانستل شو او په کار واچول شو .

- دحمل ۱۹: ددرو غتیا ورځ دهیواد په فرهنگي او طبې ټولنو کښې استقبالی شوه.
- دحمل ۲۰: دافغانستان او هند د دوستي د ټولني هیئت چه ددغه ټولني درئیس ښاغلی محمد نوروز په مشرۍ دحمل په څلورمه نیټه دهند دحکومت په بلنه هغه هیواد ته تللی و بیره کابل ته راغی.
- دحمل ۲۰: دکابل راپو دهنرمندانو هیئت دهند په جمهوریت کښې دیولې کنسرتونو دښودلو نه وروسته پرون خپل هیواد ته راغی.
- دحمل ۲۳: دکابل دښار دعمومي پلان په پراختیا او دکور وړنو جوړولو د همکارۍ موافقت لیک د شوروی اتحاد د لوی سفیر اوښاغلی ملکیار ترمنځ لاس لیک شو.
- دحمل ۲۴: ښاغلی مسجدی دقندهار د ولایت دکر هڼې لمدیر سره دهغه اولو تونگو ملخانوپه ضد د مجادلی په باب چه دخارج څخه دافغانستان خاوری ته راغلی دی خبری انری وکړی.
- دحمل ۲۵: ښاغلی سردار محمد داؤد صدراعظم ملی شوری ته ولاړ وروسته له هغې چه دلو مړی پنځه کلن پلان مو فقیو نوتی اشاره وکړه ددوهم پنځه کلن پلان داسی کرښو په باب ئی چه دملی شوری دغور لاندی دی مفصل توضیحات ورکړل.
- دحمل ۲۷: دهیواد دوهم انکشافی او اقتصادی پلان دملی شوری په غونډه کښې دراپو په اتفاق تصویب شو.
- دحمل ۳۰: شاهانه ذات دهیواد دلوید یخوسیمو او انکشافی او عمرانی چارود د ملاحظی لپاره دالوتکی په ذریعه قندهار ته ولاړ او دورنجی په پنځو بجو او پنځو دقیقو قندهار ته ورسیدل او دمسکری گارد په احترام اودتویونو په جزو او دپیرو خلکو په گر مو احساساتو سره استقبالی شول.
- دثور اول: رادیو تیلیفونی مخا بره دقندهار، مزار شریف، غزنی، پلغمیری، مرکزونو ته دامریکا اواروپا د هیوادونو سره شروع شوه.
- دثور ۲: همایونی معظم اعلیحضرت په لښکرگاه کښې در خام دډبرې نوی فابریکه پرايستله اودپښې د علاجی دستگه دودانی دینا لومړنی ډبره یی کېښوده.
- دثور ۳: همایونی معظم اعلیحضرت ددروشان دویالی سربند او شمالان پروژو معاینه کړله.
- دثور ۴: همایونی معظم اعلیحضرت فراه ته ورسیدل.
- دثور ۴: دمالی دوزارت اداری معین دملی شوری دتدوین او قوانینو دچارود کمیسیون سوالو نوتو توضیحات ورکړل. دکهڼی دچارو اود فواید عامی اود کجکی د بند اوارغنداب موضوع اودملی دفاع دوزارت دچارو کمیسیون دښانو اومدالونو ۷۴ مادی دتعدیل موضوع ترکښی اوتدقیق لاندی ونیوله.
- دثور ۵: همایونی معظم اعلیحضرت وهرات شین ډنډته ورسیدل.

- دثور ۶: په هرات کېښی دشور یاری ذات موکب په عسکری رسم تعظیم د توپو نو په دزو دگلو نو په شیند لوازو دغه بجای دزرگونو خلکو له خوا په ډیره خوشحالی استقبال شو .
- دثور ۷: هما یونی معظم اعلی حضرت دمرات دجامع جومات ودانی او دهنی مر بوطنی چاری معاینه کړی او دالوتکو میدان بی هم وکوت .
- دثور ۸: - زمونږ محبوب پادشاه اوبی ته ورسید . هما یونی معظم اعلی حضرت دنوی سرک کار تر تورغونډی پوری معاینه کړ . دآنگ په لاره کېښی بی دسړک جوړونی تخنیکي دستگاو ی دهنی دمختلفو خانگو سره اودتور غونډی لاری جوړونی عمومي ډیپو دشور یاری دات تر معاینی څخه تیر شول .
- دثور ۸: - دهما یونی معظم اعلی حضرت له حضور څخه د اعلی حضرت میر وهیتونه دزیزیدنی دکا لیزی په مناسبت دمبارکی تلگرام توکیو ته مخاېره شوی دی .
- دثور ۹: - دهما یونی معظم اعلی حضرت له حضور څخه دهالیند دملکی علیا حضرت جولیاننا دزیزدنی په مناسبت دمبارکی تلگرام هاگ ته مخاېره شوی دی .
- دثور ۹: - دملی شوری دقوانینو دتدوین کمیسیون دملکی مامورینو اوعسکری منصبدارانو د: ارائی دتثبیت داصولنامی دپروژي په باب خپله فیصله صادره کړه .
- دثور ۹: - په جلال آباد کېښی دبطرولو و روغنیانو دذخیر ه کولو ودانی پرانستل شوه .
- دثور ۱۱: - هما یونی معظم اعلی حضرت دږمه شپه په اوبه کېښی تشریف در لود .
- دثور ۱۱: - والا حضرت شهزادگی بلمیس دقابلکی دښورغی بولسمی دوری فارغ التحصیلانو ته بری لیکونه وویشل .
- دثور ۱۷: - شاهانه ذات دغه بجای دناڅاپی بارانو نو له امله خپل تگک غورا تو ته پریښود .
- دثور ۱۱: - دملی شوری دبودجی اومالی چارو کمیسیون د۱۳۴۰ کال دمالی دوزارت دنقاعه دښپزوروستیو میا شتو دعا یدا تو اومصار فو دبو دجی په باب خپله فیصله صادره کړه .
- دثور ۱۳: - دابن سینا نری کلینیک دابن سینا دروغتوی په څنگ کېښی پرانستل شوه .
- دثور ۱۳: - دکرهڼی دو زارت نطق دکراچی دراج بوداخیر بیغی بی اساسه اوغلط وباله چهوا یی دملخانو ټول دافغانستان له خوا په کویټه کېښی زراعتی زمکی متاثری کړی دی .
- دثور ۱۴: - دهما یونی معظم اعلی حضرت به هرات کېښی دمولینا جامی ارا مکاه ته ولاړ اودغه روح ته یی دعاوی وکړی . وروسته له هنی بی دعریاضو په کنلوشروع وکړه .
- دثور ۱۵: - ښاغلی صدر اعظم دغوری دبرېښنا اودسمنتو دفابریکی دپرانستلو اودنوی عرفانی موسسو دمعاینه کولو په غرض دقطن ولایت ته ولاړ .
- دثور ۱۶: - ښاغلی سردار محمد داؤد صدر اعظم دقندوز اوقزل قلعه دسړک دکارجر بیان اودقزل قلعه دبندر دودانیو کار وکوت .

- دثور ۱۶: همایونی اعلیحضرت بالا مرغاب ته ورسید. دبالا مرغاب مامور ینو اومعاریفو دهمایونی دات موکب ته دشاہ دوستی دا احساساتو په ښکار کولو سره هر کلی ووايي .
- دثور ۱۶: ښاغلی سردار محمد داؤد صدر اعظم یاخمری ته نیژدی دغوری دبرینه اوسمنتو فابریکه پرله پسې سره پراښتلی .
- دثور ۱۷: دافغانستان دشاہی دولت اودایران دشاہنشاهی دولت ترمنځ تراز یقی موافقت لیک پروم دملی شوری دمالی او تجارتی کمیسیون په غونډه کې وکښل شو .
- دثور ۱۸: زمونږ گران پادشاہ میمنی ته ورسید .
- دثور ۱۸: دهمایونی معظم اعلیحضرت له حضور څخه دچکوسلواکیا دملی ورغی په مناسبت دمبارکی تلگرام پر اګ ته مخاېره شوی دی .
- دثور ۱۹: همایونی معظم اعلیحضرت میمنی دجامع جومات ، دهوائی ډگر دقالبنو جوړولو اوږو جوړولو کار معاینه کړ او دافغانی سری میاشتی دنمانده گی دودانی ډبره یی کیښوده .
- دثور ۱۹: افغانی سری میاشتی تراوسه پوری دنړی دهيواد و نو مصیبت زپلو سره ددوه سوو پنځوسو زرو دالرو څخه زیات کومک کړی دی .
- دثور ۲۰: دهمایونی معظم اعلیحضرت له حضور څخه دایتالیا دجمهور رئیس په حیث دچالتماب انتونیوسنډی په نامه دمبارکی تلگرام روم ته مخاېره شوی دی .
- دثور ۲۱: دهمایونی معظم اعلیحضرت موکب اندخوی ته ورسید .
- دثور ۲۱: دهمایونی معظم اعلیحضرت موکب په اندخوی کې دتوپونو په ډېر سره بدرقه شو ددایرو رئیسانو ، مخورو ، شاگردانو او دغه ځای نورو زیاتو خلکو دخپل گران پاچا هر کلی وکړ .
- دثور ۲۲: دهمایونی معظم اعلیحضرت له حضور څخه دهنزد جمهور رئیس په حیث دچالتم آب رادا کرشنان دټاکلو په نسبت اودښاغلی سردار محمد داؤد صدر اعظم له خوا دچالتم آب ذاکر حسین په نامه دمبارکی تلگرامونه هند ته مخاېره شوی دی .
- دثور ۲۳: دهمایونی معظم اعلیحضرت موکب مزار شریف ته ورسید .
- دثور ۲۴: همایونی معظم اعلیحضرت دلوی اختر موخ د شاه ولایت مآب د روضی په جامع جومات کې ادا کړ .
- دثور ۲۴: ښاغلی صدر اعظم داختر موخ دشاہ دوشمشیره علیه الرحمه په جومات کې ادا کړ .
- دثور ۲۵: په افغانستان کې به پراتلونکو پنځو کلو کې ۲۰۶۶ کیلومتره عمومي سړک په عصری ډول جوړ شی او هوایی مواصلات به هم زیاته پراختیا وموی .
- دثور ۲۶: همایونی معظم اعلیحضرت ورمه شپه په مزار شریف کې تشریف درلود .
- دثور ۲۷: دهمایونی اعلیحضرت موکب سمنگانو ته ورسید . په خلم اوسمنگانو کې د ښار او اطرافو نرو اوښخو زرو او ځوانانو او ورو په ډیره خوشحالی او احساساتو په ښکاره کولو دخپل گران پاچا هر کلی وکړ .

- د ثور ۲۷ : د زیاتو تخنیکي مرستو پروتوکول د افغانستان او شوروی اتحاد تر منځ لاسلیک شو .
- د ثور ۲۸ : همایونی معظم اعلی حضرت د غوری د بریښنا اوسمنډو فابریک په اوږدو د هغی ملحقان معاینه کړل .
- د ثور ۲۸ : د همایونی اعلی حضرت له حضور څخه (۵۴) تنه افغانی صنعت کاران او عمله د صنعت د مقال په اخیستلو سرلوړی شوی دی .
- د ثور ۲۹ : د همایونی معظم اعلی حضرت د رسمی مسافرت موده پای ته ورسیده . ورپه شپه شاهانه ذات د آجر په دره کښی تشریف درلود .
- د ثور ۳۰ : دمطبوعاتو مستقل رئیس دکتور سهیل د شوروی اتحاد د کلتوری رو ابطو د ټولنی د رئیس په بلنه شوروی اتحاد ته ولاړ .
- د ثور ۳۰ : د افغانستان او شوروی اتحاد د دوستی ټولنی هیئت د تاریخ د ټولنی درئیس دکتور عبدالرحیم ضیایی ، دمطبوعاتو د کورنیو خپرونو لوی مدیر ښاغلی محمد ابراهیم عباسی د اصلاح د شراتی موسسی آمر دکتور محمود حبیبی په گډون د افغانستان او شوروی اتحاد د دوستی ټولنی په بلنه هغه هیواد ته ولاړ .
- د ثور ۳۱ : همایونی معظم اعلی حضرت د ولایاتو او اعلی حکومتونو د اجتماعی ، همرانی عرفانی چارو د کتلو نه وروسته په خیر سره شاهي ارگ ته تشریف راوړ .
- د جوزا ۲ : ښاغلی ټرواک د نیویارک په پوهنتون کښی د یو ویبنا په ترڅ کښی د افغانستان د بیطرفی سیاست توضیح کړ .
- د جوزا ۴ : د همایونی معظم اعلی حضرت له حضور څخه دارجنټاډین دملی اختر په مناسبت د هغه هیواد د جمهور رئیس جلالتماب گیدو په نامه یوینس ته د مبارکی تلگرام مخابره شوی دی . همدا راز د همایونی معظم اعلی حضرت له حضور څخه د اردنئی هاشمی د دولت د خپلواکی د ورځی په مناسبت د اعلی حضرت حسین په نامه د مبارکی تلگرام عمان ته مخابره شوی دی .
- او د یوگوسلاویا د جمهور رئیس جلالتماب مارشال جوزوف بروز تیوود زیږدنی د کالیزنی په مناسبت د ټوموری په نامه د همایونی معظم اعلی حضرت له حضور څخه د مبارکی تلگرام بلگراد ته مخابره شوی دی .
- د جوزا ۵ : د منکری مختار وزیر خپله اعتماد نامه د همایونی معظم اعلی حضرت حضور ته تقدیم کړه .
- د جوزا ۵ : د نیمی شپی په دوه نیمه بجو حضرت باری تعالی د همایونی اعلی حضرت مشر زوی والا حضرت احمد شاه ته زوی ورکړ .
- د جوزا ۹ : د مامورینو د جزاء او جرایمو اصول نامه دملی شوری د عدلی چارو کمیسیون له خوا تر غور او کښنی لاندی و نیول شوه .

- د جوزا ۱۰ : د ایتالیا یو اقتصادي شپږ ويشت کسيز هيئت دهنه هيواد د پارلمان دغړي پروفيسر (لورنزو اسپکرو) په مشري کابل ته راغی .
- د جوزا ۱۱ : په مسکو کې د افغاني لوی سفارت له خوا د خپلواکي د گڼلوو الميزي په مناسبت يوه لويه ميلمستيا شوی وه .
- د جوزا ۱۲ : د فيض اباد مربوط ديفتلي په کلي کې دهلکانونو يودهاتي ښوونځي پرانيستل شو .
- د جوزا ۱۲ : د ملي شوري د قوانينو د تدوين د چارو کميسيون د بنديانو د مکافات او مجازاتو د اصولنامي د ۱۷ مادې د تعديل په باب خپله فيصله صادره کړه .
- د جوزا ۱۲ : د قطغن د ولايت مربوط د ارچي دوپالي تونل چه ۱۲۰ زره جريبه ځمکه يی د خړوبولو لاندی ده پرانيستل شو .
- د جوزا ۱۳ : د همايونی معظم اعليحضرت له حضور څخه د نوي هجري کال د راتگ په مناسبت د جلالتمآب جمال عبدالناصر او جلالتمآب جنرال ابراهيم عبود په نامه دمبارکي تلگرامونه قاهري او خرطوم ته مغايره شوی دی .
- د جوزا ۱۴ : په ملي شورا کې د مالي د وزارت د تقاعد د خزيني د ۱۳۴۰ کال د وروستيو شپږو مياشتو د عايداتو او مصارفو بودجه تصويب شوه .
- د جوزا ۱۵ : د همايونی اعليحضرت په اراده د والا حضرت شوزاده احمدشاه پسه زوی د شاعانه ذات مبارک نوم (هجمدظاهر) کينيو د شو .
- د جوزا ۱۵ : د همايونی معظم اعليحضرت له حضور څخه د جلالتمآب دکتور سکارنود زيبزیدنی دکاليزي په مناسبت دنوموړي جلالتمآب په نامه دمبارکي تلگرام جگارتا ته مغايره شو .
- د جوزا ۱۴ : د دولتي دايرو او وزارتونو د ۱۳۴۱ کال عمومي بودجه دملي شوري د مالي او بودجی چارو دکميسيون له خوا د غور او کتنی لاندی و نيول شوه .
- د جوزا ۱۶ : د مزارشريف په ملکي روغتون کې د راهيو ترابي دستگاه په کار واچول شوه .
- د جوزا ۱۷ : د گردين د ولايت مربوط ددري په کلي کې د هلکانو يودهاتي ښوونځي د هغه ولايت د پوهنی د مدیریت له خوا پرانيستل شو .
- د جوزا ۱۸ : دافغانستان حکومت دهنه نظري ملا تر کوي چه دزروي وسلو داستعمال د بندولو په منظور ديو بين المللي تړون دغوښی په پای کې لاس ليک شی .

- د جوزا ۱۹ : د ملي شوري د قوا نينو د تدوين کميسيون دافغا نستان با نک د اساس نامې درو مادي د تعديل په باب خپله فيصله صادره کړه .
- د جوزا ۲۰ : د مالي د وزارت معين او ددغه وزارت د بودجې عمومي مدير ښاغلي خيالي د ۱۴۳۱ کال د وزارت تو فوا ودولتي واپرود عمومي بودجې په باب د ملي شوري د مالي بودجې چارو د کميسون پوښتنو ته محوابونه ورکوي .
- د جوزا ۲۰ : په يونان کېښي د افغانستان لوي سفير په حيث د ښاغلي ريشتيا اگر يمان د يونان د دولت له خوا اورسيد .
- د جوزا ۲۱ : د کابل په دربار کېښي د گانا د لوي سفير په حيث د جلالتماب (ستکو بورا نوني) اگر يمان چه د هما يوني معظم ا علمحضرت له حضور څخه غوښتل شوي وصادر شو .
- د جوزا ۲۲ : دافغاني سري مياشني ټولني دالجزاير مجاهدينو ته پنځه زره ډالره بېننه ورکړه .
- د جوزا ۲۳ : په دي ورستيو وختو کېښي د لوگر په محمد اغه کېښي د معلمانو يو کورس جوړ شوي .
- د جوزا ۲۴ : ولا حضراتو شهزاده محمد نادر شهزاده شاه محمود د او شون ا ده محمد داود دشهيدانو دامام ددها کولو په غونډه کېښي گډون کړي
- په وروستو دوه کلونو کېښي د هلو مو پو هنځي په و سيله د افغا نستان پنځه زره ډوله معلومواو مجپهو لو حشراتو حيواني کليسو جوړ شوي دي .
- د جوزا ۲۶ : پارلماني هيئت دسالنکک دسړک جوړولو د چارو دکتلو نه وروسته بېرته کابل ته راغي .
- د جوزا ۲۸ : په افغانستان کېښي د هلاريا دور کولو لپاره هيو نيسف اجرائيه اداري پنځه پنځوس زره ډالره تصويب کړل .
- د جوزا ۲۹ : دصنعت هغه عدالونه چه دهما يوني معظم اهلحضرت له حضور څخه دلويديځ عمومي لين د آمر يت د يو شمير منصبدارانو او کار يگر و لپاره منظور شوي و د هغو مستحقو کسانو ته وسپارل شول .
- د جوزا ۳۰ : د افغانستان حکومت تصميم نيولي دي چه دملگرو ملتو د ۲۵ زرو ډالرو قرض اسنادو پيري .

دسرطان اول : علیاحضرتی معظمی ملکی دورسره کسانو سره پرون ماز دیگر په پنځو بجو په خیر ، هافیت او صحت سره بیرته کابل ته تشریف را وړ . همایونی معظم اعلیحضرت والاحضراتو گرانو شوزاده گانو او والاحضرتی شوزادگی بلقیس معظمی ملکی دهر کلی او استقبال دپاره په هوایی میدان کښی تشریف درلود .

د ۱۳۴۰ کال ددلو په دیارلسمه نیټه دعلاج دپاره اروپا ته تللی وه .

دسرطان ۳ : دصنعت هغه مدالونه چه دمعظم همایونی اعلیحضرت دحضور نه دهرات دولايت قالینو اوبدو فکونځو ته صادر شوی وو دنائب الحکومه دکفیل ښاغلی واحد په واسطه ور مه ورغ مستحقو ښځو ته ورکړي شول .

دسرطان ۴ : دافغانستان او پولیند دملکی هوا نور دی هیئتو خبری وروستی مرحلی ته رسیدلی دی ، پرون هم دتړون په موادو باندی دهیئتو فوتر منځ خبری وشوی .

دسرطان ۵ : دصنعت هغه مدالونه چه دمعظم همایونی اعلیحضرت له حضور نه د پټرو او دپلټنی دریاست پنځلسو تنو کار گرانو ته صادر شوی وو یرون د شبرغان داغلی حکومت دکفیل ښاغلی دلاور له خوا هغوی ته ورکړل شول .

دسرطان ۶ : دځینو نشراتی موسسو تخنیکي انکشاف دپاره دالمان داتحادی جمهوریت او دافغانستان دپاچاهي دولت ترمنځ د تخنیکي مرستی دتړون دضمیمه موافقت لیک پرون دمطبوعاتو دمستقل رئیس دوکتور هیل اودالمان دلوی سفیر دکتور رشید هوریکس ترمنځ لاس لیک شو .

دسرطان ۶ : دملک نمایندگانو دملی شورا په وړمه ورځنی عمومی غونډه کی دافغانستان دپادشاهی دولت او دایران دپادشاهی دولت ترمنځ دتړون موافقت نامه تصویب کړه .

دسرطان ۷ : دافغانستان او پولیند ترمنځ د فضایی حمل ونقل موافقت لیک پرون ماز دیگر ښاغلی عبدالکریم حکیم دافغانستان دملکی هوایی درئیس کفیل او ښاغلی ژانز ویر ژفسکی دپولیند دموصلاتو دوزارت دخوا نوردی لهی مدیر له خوا لاس لیک شو .

دسرطان ۸ : هغه فرمائنه چه دهمایونی معظم اعلیحضرت له حضور نه دافغانی سړی میاشتی دټولنی دنوو موسسو او افتخاری غړو په عنوان صادر شوی وو ه پرون دموسسې داداری رئیس ښاغلی اختر محمد په واسطه هغوی ته ورکړل شول .

دسرطان ۹ : دپوهنی هغه مدالونه چه دهمایونی معظم اعلیحضرت له حضور نه دقندز اونهرین دمنځینو ښوونځیو اودبغلان او حضرت امام دتجر بوی ښوونځی دملیمینو دپاره صادر شوی وو وړمه ورځ ددقطن دولت دنائب الحکومه ښاغلی صدیقی په واسطه هغوی ته وسپارل شول .

دسرطان ۱۰ : دملی شورا دخارجه چارو کمیسیون پخپله پرون غونډه کښی دافغانستان او دمنجد عربی جمهوریت دحکومتو ترمنځ دتجارتی اوتادیاتو موافقت لیک ترغور او کتنی لاندی ونيو .

د سلطان : ۱۱ : د بين المللي مخدره ادويي دواحد ميثاق پروژة چه دملي شورا دروغنيا بوهني او مطبو عا تو د چارو په کميسيون کي تر کتنې او څيړني لاندي ده ، دغه کميسيون په دغه باره کي خپله فيصله صادره کړه ، او د دارالانشاء له خوا دزيات غور د پاره دملي شورا او قواينو د تدوين د چارو کميسيون ته وسپارله شوه .

د سلطان ۱۲ : د ترافيکو د اصولنامي د ۲۰۰ مادي تعديل ، د مملکتی مامورينو د محاکماتو د تشکیل د اصولنامي د لومړي مادي تعديل او د مامورينو د دارائتي د ثبت د اصولنامي پروژة چه پخوا دملي شورا له خوا تصويب شوي وه پر وړاندې نو د مجلس له خوا هم تائيد شوه .

د سلطان ۱۳ : د الجزاير د آزدي په مناسبت د همايوني معظم اعلیحضرت له حضور نه پرون د آزاد الجزاير د حکومت د صدر اعظم جلالنماآب بن يوسف بن خده په عنوان يو تلگرام مخا بره شوه .

د سلطان ۱۷ : په مسکو کي د وسلو کمماو اوسو لي په کانگرس کي افغاني هيئت چه مشر بي ديو هني دوزارت د دريسي معين د اکتبر محمد افس دي د چار شينبي په ورځ مسکو ته ورسيد .

د سلطان ۱۹ : د افغانستان بانک د اساسنامي د (۱۹) مادي تعديل او د مليکه تقسيماتو د اصولنامي قوی ضميمه دملي شورا د عمومي غونډي پروني آجنداوه چه تصويب شوه .

د سلطان ۲۰ : والا حضرتي شهزادگي بلمقيس د نرسنگک د نيروو نهي د ۱۳۴۰ کال د فارغ التحصيلاتو د پيلووه نه پرون مازيگر دستو رانو په شفاخانه کي وويشل .

د سلطان ۳۱ : د افغانستان د پادشاهي دولت او د ايران د شاهنشاهي دولت تر منځ د تراتويت موافقت نامه ، چه د زيرانو د عالي مجلس او دملي شورا د مجلس د تصويب نه وروسته د اصولي مراتبو د تيروولو د پاره د اعلانو مجلس ته رسيدلې وه د غوراود دقت ووروسته تائيد او تصويب شوه .

د سلطان ۲۱ : ۱۳۴۱ د کال په مطبوعاتي جوايزو کي څلور ويشت کتابونه په پښتو ، فارسي او انگليسي ژبو کانديد شوي دي .

د سلطان ۲۲ : شياغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم پر وړاندې مازيگر دمرکز او ولاياتو د معارف د شاگردانو هنري نندار تون د نجات په ليسه کښي پرانست .

د سلطان ۲۳ : د فرانسې دملي جشن په مناسبت د همايوني معظم اعلیحضرت له حضوره د فرانسې د جمهور رئيس جنرال شارل دوگول په عنوان پاریس ته د مبارکي تلگرام مخابره شويدي ، همدغه راز د عراق دملي ورځي په مناسبت د همايوني معظم اعلیحضرت له حضوره د عراق د مجلس السیاده د مشرف نجيب الربيع په عنوان د مبارکي تلگرام بغداد ته مخابره شويدي ، د سلطان ۲۵ : د استقلال د ليسي د ۱۳۴۰ کال د بيلو ، بيلو خانگو د دوه ويشتو تنو فارغ التحصيلاتو بري ليکونه پر وړاندې مازيگر د والا حضرت شهزاده محمد نادر له خوا وويشل

شول ، په هغه ټولنه کې چه په دغه مناسبت د استقلال په لیسه کې شویو د پوهنی دوزارت اراکینو ، د فرانسې د سفارت شارژ دافیر اوددغی لیسې داخلي او خارجی استادانو کیون درلود .

د سرطان ۲۶ : ټاکل شویده د ایران اعلیحضرت شاهنشاه به د همایونی معظم اعلیحضرت په بلنه افغانستان ته مسافرت وکړی . د ایران اعلیحضرت شهنشاه به د اسد په څلور مه ورځ کابل ته تشریف راوړی او په افغانستان کې به دخپلی استوگنی په موده کې د همایونی معظم اعلیحضرت گران میلمه وی

د سرطان ۲۶ : دملي شورا په پرونی عمومی غونډه کې د بندیانو دمکافاتو اومجازاتو داصولنامې داوولسمې مادې تمديد تر غور لاندې و نیول شو او د خبرو او بحث نه وروسته د رایو په اتفاق تصویب شو .

د سرطان ۲۷ : د مشدره دواگانو په باب کې د بین المللی واحد میثاق اصولنامه چه له خو مودی را ایسته دملي شورا د قوانینود تدوین د چارو کمیسیون کې تر غور لاندې وه کمیسیون د هغې په باره کې خپله فیصله صادره کړه او د عمومی مجلس د غور دپاره ئې د ملي شورا دارالانشاء ته وسپارله .

د سرطان ۲۷ : د هسپانیې د دولت د ملي اختر په مناسبت د همایونی معظم اعلیحضرت له حضور نه د هسپانیې د دولت د رئیس جلالتمآب جنرال فرانسیسکو فرانکو په عنوان د مبارکي تلگرام ماږید ته مخاېره شوی دی .

د سرطان ۲۸ : دافغانستان دحکومت او دولسي چین د جمهوریت دحکومت تر منځ د مالونو د بدلولو او تادیاتو پرتوکول پرون مازیکر په پنځو بجو د تجارت د وزارت په سالون کې لاسلیک شو دافغانستان د تجارت د وزارت له خوا د خارجی تجارت دلوی هدیر دکټور محمد اکبر عمر او د ولسی چین د جمهوریت د حکومت له خوا د هغه هیواد د لسوی سفارت تجارتي مستشار سناغلی (لی) دغه پروتوکول لاسلیک کړ .

د سرطان ۲۹ : په وچه کې دمحاط شوو هیوادو د ترانزیتی اسانتیاوو په باره کې د افغانی هیئت دپیشنهاد تسوید چه دمالی اوبولیویا له خو اتائید شو دقاھری په جرگه کې د وروستی اغلامیې د جز په حیث تصویب شو .

د سرطان ۳۰ : د همایونی معظم اعلیحضرت له حضور نه د بلژیک د ملي اختر په مناسبت د هغه هیواد د باجا اعلیحضرت لومړی بودوان په نامه بروکسل ته دمبارکي تلگرام مخاېره شویدی .

د سرطان ۳۱ : د همایونی معظم اعلیحضرت له خوا د پولیند د اولسي جمهوریت دملي ورغی په مناسبت د هغه دولت د جمهور رئیس جلالتمآب الکزاندر زواتسکی په نامه وارساته دمبارکي تلگرام مخاېره شویدی .

داسد لمری: دهما یونی معظم اعلیٰ حضرت له خوا د متحد عربی جمهوریت د ملی ورغی په مناسبت د متحد عربی جمهور رئیس جلالتمآب جمال عبدالنا صر په عنوان قاهری ته د مبارکی تلگرام مخا بره شوی دی .

داسد لمری: داقتصادی رشد دما لئو په جرگه او اقتصادی رشد په باره کښی د قاهری دا اعلامی په تسوید کښی افغانی هیئت فعاله برخه واخستله . دا فغانی هیئت رئیس وویل چه دا فغانی هیئت اساسی وینا د جنرکی دتوچه وروگرهچید له دجرکی دراپورتر وظیفه افغانی هیئت ته وسپارل شو .

دا سد ۲: د ملی شورا په پر و نی عمومی غونډه کی په نیو یارک کی د بین المللی ۱۹۶۱ کال د مخدره دواواحد میثاق تر کښی لاندی ونیول شو . دغه میثاق پیشنهاد چه دروغتیا دوزارت له خوا را ندی شوی اود وزیرانو د عالی مجلس له تصویب نه وروسته ملی شوری ته رسیدلی دی پخوا دصحی چارو کمیسیون اود قوانینو دتدوین په کمیسیون کی تر تدقیق او کښی لاندی نیول شوی و .

داسد ۳: د ملی شوری دقوانینو دجوړولو دچارو کمیسیون په خپله پرونی غونډه کی د ملی تقسیماتو د اصولنا می دوه دیر شمی مادی دحد فو لوازو دیوه نوی بیل فصل دوضع کولو په برخه کی دداخله وزارت پیشنهاد تر غور او کښی لاندی ونیو د خاچه چارو کمیسیون هم غونډه وکړه اود افغانستان دشا هی حکومت اود یو لیند دجمهوری حکومت تر منځ پی د بین المللی هوایی حمل و نقل موافقت نامه تر کښی اود تدقیق لاندی ونیول .

دا سد ۴: د ملی شورا دقوانینو دتدوین کمیسیون په پخوانی سلسله کی په خپله پرونی غونډه کښی دملکیه تقسیماتو د اصولنا می د۳۲ مادی د حد فو لوازو دغه قانون دپاره دیوه جلا فصل دوضع کولو موضوع وکنله اود شوری دارلانشا ته پی وسپارله چه پخینی برخه پی دمر بو طی مرجع له خوا تکمیل او بیابیر ته کمیسیون ته ولیز له شی .

دا سد ۵: دایران شاه اعلیٰ حضرت محمد رضا پهلوی د اعلیٰ حضرت معظم هما یونی په بلنه پر ون دورغی په یولسو بجواو پنځه لسو دقیقو کابل ته راو رسیدل معظم هما یونی اعلیٰ حضرت دخپل گران میلمه دهر کلی دیاره په یولسو بجواو پنځو دقیقو هوای میدان ته ورسید او مخصوص شا هی کهپ کښی ئی موقع ونیو له دایران د اعلیٰ حضرت شاهنشا ه الوتکه پداسی حال کښی چه دیو سیل جت الوتکو له خوا ای مشایمیت کیده دکابل په فضا کښی ښکاره شوه معظم هما یونی اعلیٰ حضرت ، دکابل فاتح والا حضرت مارشال شاولیخان غازی ، ښاغلی سردار محمد داود صدر اعظم د ملی شوری رئیس . دصدارت عظمی معاونه نو، دتجارت وزیر دهر کلی دکمیټی رئیس ښاغلی شیر زاد ، دکابل والی، کابل ښاروال د خاچه چارو دوزارت معین ، سلطانی تشریفا تو رئیس او په کابل کښی دایران لوی سفیر، کوم وخت چه دایران شاهنشا ه الوتکی څخه ښکته کیده ددوی هرکلی وکړ .

داسد ۷: دهما یونی معظم اعلیٰ حضرت له حضور نه دایران د اعلیٰ حضرت شاهنشا ه دملکر و دپاره دغه ښا نو نه منظور شوی او دوی ته وسپارل شول .

دایران د خا رجه چارو وزیر بناغلی عباس آرام ته د سردار اعلیٰ نینان، دایران داعلیجرت شهنشاه مخصوص ډاکټر ډگر جنرال دوکتور عبدالکریم ایازی ته د سردار عالی نینان، په کابل کې دایران لوی سفیر بناغلی ذوالفقاری ته د سردار عالی نینان د محکمینو قواؤ یاور تورن جنرال غلام رضا ازهارى ته دستوری لومړی نینان، دایران د شاهنشاهی دربار ملکى یاور د تشریفاتو معاون دوکتور حسین قلی لقمان اد هم ته دستوری لومړی نینان، په کابل دایران په لوی سفارت کې مختار وزیر بناغلی همایون سمعی ته دستوری لومړی نینان، د هوایی قواؤ نظامی یاور برید جنرال حسن طوفانیان ته دستوری دوهم نینان، د تهران پوهنتون د معقول او منقول پوهنځی رئیس استاد بدیع الزمان فروزا نقرته د معارف اوله درجه نینان، د همومی هواپیمایی د ادارى معاون او دمهرآباد د هوایی میدان رئیس بناغلی فروزان ته دستوری دریمه درجه نینان، د درمنز آمر بناغلی حسن نجم آبادی ته دستوری دریمه درجه نینان .

دغه راز دایران داعلیحضرت شاهنشاه له حضورته بناغلی سر دار محمد داؤد صدر اعظم ته د لومړی تاج نینان د تجارت وزیر دهرکلی د کمیټی رئیس بناغلی غلام محمد شیر زاد او په تهران کې د افغانستان لوی سفیر بناغلی محمد عثمان امیر ته د لومړی همایون نینان، د خارجه وزارت سیاسى لوی مدیر بناغلی قورا حمد اعتمادی او تورن جنرال محمد علی ابوی او د سلطنتی تشریقاتو رئیس بناغلی محمد علی ته د همایون دوهمه درجه نینانو ته او د خارجه چارو دوزارت د تشریقاتو معاون بناغلی محمد امین اعتمادی او د سلطنتی تشریقاتو معاون بناغلی غلام عثمان علومى ته د همایون دریمه درجه نینانو ته ورکړی شویدى .

داسد ۱۰ :- د معظم همایونی اعلیٰحضرت له حضورته د سویس د کنفدراسیون د ملی ورځی په مناسبت د دغه کشف را سیون درئیس جلالتمآب پول شودت په نامه برن ته د مبارکى تلگرام مخا بره شوی دی .

داسد ۱۱ :- دایران د شاهنشاه اعلیٰحضرت محمد رضا پهلوی الوتکه داسد د ۱۰ د ورځی په ۹ بجو د خواجه رواس د هوایی ډگر نه د تهران خواته والوته .

داسد ۱۳ :- د ننګرهار د کانال د ریاست د تخنیکى کورس د بریښنا او ترکانی له خوا نگونه پنځوس تنه فارغ التحصیل شوی اوپه بیلوبیلو خانکو کې په کارمقرر شوی دی .

داسد ۱۴ :- د ملی شوری د مالی او تجارت د چارو د کمیسیون د غوښتنی په اثر پرون د ورځی په یوولسو بجو د مالی د وزارت معین بناغلی محمد انور ضیایی ملی شوری ته ورغی او د تصدیق اوپه موسسوکى د دولت د گاون د اصولنامی د پروژى په باب کې د کمیسیون پوښتنو ته جواب ورکړ او د پروژى د تخمینو موا دویه شا وخواکى د کمیسیون د غړو او د مالی د وزارت د معین تر منځ خبری وشوی .

داسد ۱۵ :- د هغه خبر په تعقیب چه پخوا د شوروی اتحاد د صدر اعظم جلالتمآب نیکیتا خروشچف په بلنه د شوروی جما هیرو اتحاد ته د همایونی معظم اعلیٰحضرت د غیر رسمی مسافرت

په باب کښی خپور شوی و دپروگرام سره سم نن د اسد په ۱۵ نیټه د سهار په اتو بجواو ۴۰ دقیقو همایونی معظم اعلیحضرت د شوروی جما هیرو اتحاد ته تشریف یووړ ، دوسیالیستی شوروی جما هیرو په اتحاد کی به د همایونی معظم اعلیحضرت استوگنه اته ورغی دوام وکړی .

د اسد ۱۶ : ملی شوری پخپله پرونی عمومي غونډه کی د بین المللی ۱۹۶۱ کال د مغد را تو وا حد می شاق تصویب کړ دغه می شاق د ۱۹۶۱ کال د ما رچ په دیر شه نیټه په بین المللی صورت د ملګرو ملتو د موسی په اقتصادی او اجتماعی شورا کی د نیویا رک په بنا رکی ترتیب شوی اود افغانستان لخوا د ملګرو ملتو په موسسه کی د افغان دا یمی نما یند گسی مستشار دکتور عبد الحکیم طیبی هغه لاسلیک کړی دی .

د اسد ۱۷ : د بناغلی سردار محمد دا ود صد راعظم لخوا د جمیکا د آزادۍ په مناسبت د هغه هیواد د صد راعظم جلالتمآب الکزاندر بو سمننت په نامه کینکستن ته د مبارکسی تلگرام مخا بره شوی دی .

د اسد ۱۹ : د ملی شوری دخارجه چارو کمیسیون په پرونی غونډه کښی د افغانستان د شاهي حکومت اود پولیند د ولسی جمهوریت د حکومت ترمنځ دملکی هوا ښی حمل و نقل د خد متونو دموا ققت لیک په باب کښی خپله فیصله صا دره کړه اود عمومی مجلس دغوردپاره ښی د ملی شوری دارالانشاء ته و سپارله .

د اسد ۲۰ : دکندها د بین المللی هوایی میدان دبرښنا ه ۴ کیلواټه د ستگاه وړمه ورځ په کار وا چوله شوه ، د ملکی هوایی ریاست ، رئیس بناغلی حکیمی په یوه مرکه کښی وویل د هغوڅلویشتو کورونو له جملی څخه چه دکندها هوایی میدان ته نژدی دمیدان دمامورینو دپاره شروع شوی وشل کوره ښی جوړ شوی دی اونور کور ونه هم دبشپړ کیدوپه حال کی دی دکندها دمیدان دکنترول برج په سلو کی نوی اودمیدان هوټل چه سل کوی لری په سلو کی نوی بشپړ شوی دی .

هیله کیبزی چه دکندها د بین المللی میدان مر بوطنی ټولی د ستگاه وی او تا سیسات دپروژی له مخی د سبزکال دقوس تر پنځلسمی نیټی پوری بشپړ اود استفا دی ورشی .

په پښتونستان کښې ۱۴۰۵ هجری پېښې

۱۳۴۰ د سنبلې په میاشت کښې

یوشمیر کسان بندیان شوی دی

د پېښور د ضلع مربوط د گل بیلې اوسیدونکی ښاغلی طلا محمد دمردان د ضلع مربوط د پرخودکلی اوسیدونکی ښاغلی علم دین اودمردان د ضلع مربوط دلوند خور اوسیدونکی ښاغلی امانت خان د پاکستان د استعماري حکومت له خوا په درې کاله سخت بند اودمردان د ضلع مربوط دلوند خور اوسیدونکی ښاغلی زرین خان په نوه کاله سخت بند محکوم شوی دی.

په عسکری تهازه بازدي یې بمونه واچول:

د پښتونستان یوشمیر ملی مجاهدینو د سنبلې په اوه لسمه نیټه په چندول کښې د کوټکی په عسکری تهازه لاسی بمونه واچول او د دغه کار په وجه یوشمیر پاکستانی عسکر مړه اوڅو تنه سخت زخمیان شول په همدې نیټه دملي مجاهدینو یو بل ټولگی په یوې پاکستانی کز مه حمله وکړه دهغی نښتی په نتیجه کښې چه وشوه د پاکستانی کز می افراد تهنیدلو ته مجبور شول بل خبروایی چه د دیر په ریاست پوری مربوط یوشمیر ملی مجاهدینو د ټپی کول په تهازه اود ملی مجاهدینو یو بل ټولگی د سنبله په شپاړ لسمه نیټه په چندول کښې د ایسار په عسکری کمپ حمله وکړه دملي مجاهدینو او د پاکستانی قواو ترمنځ د سختی معار یې په نتیجه کښې د دښمن قواو ته دسراو مال تلفات ور واړول. د سنبلې په پنځلسمه نیټه یوشمیر ملی مجاهدینو د پټیا ر په کمپ کښې لاسی بمونه واچول. دغه راز د سنبلې په ۱۵-۱۶ او اولسمه نیټه د چار منگ اواتمانخیلو دملي مجاهدینو بیلو بیلو ټولگیو دسار په کمپ حمله وکړه اود دښمن قواو ته یې سخت تاوانونه اړولی دی او ملی مجاهدینو ته هم تاوان رسیدلی دی.

بل خبروایی چه دهغی نښتی په نتیجه کښې چه د سنبلې په ۱۳ او ۱۴ نیټه دملي مجاهدینو اودښار د کمپ اوسیدونکو پاکستانی قواو ترمنځ شوی وه زیات شمیر پاکستانیان وژل شوی او ټپیان شوی کسان موندی ته ولیبزدول شول.

د اتمانخیلو او ماموندو پښتنو له خوا د ښار اوسکندرو په فوځی کمپونو باندې

حمله کړی

د اتمانخیلو او ماموندو بیلو بیلو ټولگیو ملی مجاهدینو دخپلو قومی لارښوونکو په مشرۍ بیا د ښار اوسکندرو په فوځی کمپونو حمله وکړی اود دښمن قواو ته یې درانه زیانونه ورسول دمومندو یو ټولگی ملی مجاهدینو شو قدر ته نژدی د پولیسو په تهازه باندې لاسی بم وغورځاوه اود صد رگړی په ساتونکو باندې یې هم چزی وکړی دمټی اوشوقدر په تهازو باندې دمومندو دملي مجاهدینو نورو ټولگیو دمټی اوشوقدر په تهازو باندې شکلو نه وکړل اود مومندو یو بل

ټولګی ملی مجاهدینو په موټرو، برجونو، کښی د پاکستان د ژاندرام په یوی قطعی افرادو باندی باړو نه وچول همدغه راز د مومندو د ملی مجاهدینو نور و ټولګیو دموی دامان او میچنی په تها نو اود تنګی په تها په باندی ډزی وکړی یوی ډلی ملی مجاهدینو د شیخ ملی دتھانی په سیمه کښی د تلفون ستنی او دهنو مزی له منځه وړلی دی او یو بل ټولګی ملی مجاهدینو په ملنګی سرای کښی د پاکستانی ملازمینو د استوګنی په لځای لاسی بم واچاوه .

د بار په فوځی کمپ باندی یی حملی وکړی :

د سنبللی په ۱۹ د چهارمنګه یوی ډلی ملی مجاهدینو د ښاغلی ملک میر احمد شاه په مشری ارد سنبللی په شلمه ورځ د مامونندو یو ټولګی ملی مجاهدینو د ښاغلی ملک گلزار او ښاغلی ملک عبدالعزیز په لارښودنه اودغه راز د سنبللی په ۲۱ ورځ د مامونندو یوشمیر نورو ملی مجاهدینو د ښاغلی ملک هارون اودکنګه د ښاغلی جانصاحب په مشری د بار په فوځی کمپ باندی حملی وکړی اوددښمن قواؤ ته یی زیانونه ورسول .

د شمالی ازاد پښتونستان د مومندو له څانګی نه رارسیدلی خبرونه وایی چه د سنبللی په ۱۳ ورځ د ملی مجاهدینو یوی لی ددیکه غونډه دتھانی په سیمه کښی د تلفون مزی له منځه وړی دی چه ددی کاری په وجه په هغه لځای کښی مخاېره شلیدلی ده . د تیر ادڅانګی خبر وایی چه د سنبللی په ۱۸ ورځ یوشمیر ملی مجاهدینو د انځری کښو په اوسیدونکو پاکستانو فو لځایانو باندی ډزی کړی دی اودغو فو لځایانو ته یی زیانونه ورا وړولی دی .

د پاکستان استعماری حکومت بیان مامونندو په سیمو باندی سختی بمباری شروع

کړیدی

د پاکستان استعماری حکومت بیباپه باور کښی د مامونندو په سیمو باندی سختی بمباری شروع کړی دی . د سنبللی په ۲۴ ورځ د سهار په ۹ بجو د پاکستان د حکومت بم اچوونکو الوتکو د تنګی او کړیګال په کلیو باندی سختی بمباری وکړی اوددغو کلیو خلکو ته یی ډیر زیانونه رسولی دی د پاکستان د نظامی الوتکو له خوا د یو کال نه را بیسته د باجوړ په خاوره باندی بمباری کیژی یو بل خبر وایی چه د پاکستان د استعماری حکومت دغه وحشیانه کار د مامونندو ټول قوم یارولی او دوی یی د پاکستان د استعماری حکومت سره په جکره کښی په اتمه د اوتنظیم سره قوی کړی دی .

د ابریدود ملک دین خیلو قومی جرګی د افغانی قونسلگریو او وکالت تجار یو د بند و لو په باب د پاکستان د حکومت اقدام وغا ندو پدی وړخو کښی د ابریدود ملک دین خیلو د علماو نمایندگانو او نورو ډیرو خلکو په گډون یو ستره ملی جرګه شوی وه او په هغی کښی یی د پاکستان استعماری سیاست ډیر زیات وغا ندو په جرګه کښی د افغانی قونسلگریو او وکالت تجاریو د بندو لو دیوجا فیه اقدام په باب کښی چه د پاکستان د حکمرانانو له خوا شوی او کیژی د پاکستان د استعماری حکومت سیاست هم تر غور اوبحث لاندی نیول شوی او وویل شول چه د پاکستان د حکومت ددېمی دغه اقدام

په خپله منشا یوازې د پښتونسان د آزادۍ په نسبت د افغانستان د ملت او حکومت د حمایت او ملاتړ نه اخلی. مو نیز د پښتونستان خلک ورباندې پوره پوه شوی او په ټینګه د هغه په ضد تنفر ښکاره کولو د جګړې د باجوړ په سیمو باندې د پاکستان د حکومت استعماری تیري وحشیانه او غیر انساني اقدام بللی او د پاکستان حکومت ته یې اخطار ورکړی چې که چېرې د خپلو دغو تیریونو نه ژر تر ژره لاس وانه اخلی نو د پښتونستان ملت د سخت قیام سره به مخامخ شي.

د آزادۍ غوښتلو په گناه د پاکستانی حکومت له خوا بندې شو
د بغتیار خان اڅکزی زوی ښاغلی عبدالله په دی ورځو کې د آزادۍ غوښتنې د فعالیت په گناه د پاکستان د استعماری حکومت له خوا نیول شوی او بندې خانې ته لېږل شوی دی. پاکستانی الوتکو د باجوړ پر یوشمیر نورو کلیو باندې هم وحشیانه بمباری او یو شمیر پښتانه نر او ښځې یې شوهیدان کړيدي:

د آزاد شمالی پښتونستان د باجوړ څانګې نه د ماموندو په سیمو باندې د پاکستان د الوتکو وحشیانه بمباریو په تعقیب څرګنده شوی ده چې د دغو بمباریو په وحشیانه اقدام کېنې سر بیرې په هغو کلیو باندې چې یاد شوی وو په دگواټي، او د مینه، او د بلید ټنډه، باندې هم بمباری کړې او دیر زیانونه یې ورته رسولي دي. دغه بمباری هغه وخت وشو چې د ماموندو د کاکازو د قبیلې افرادو مشرانو او علماوو د کړیکال د کلی په لوی جو مات کېنې قومی جرګه جوړه کړې وه او د باجوړ په خاوره باندې د پاکستان د استعماری حکومت تیري تر بحث او غور لاندې نیولې وو خبر څرګندوی چې د مومندو د قوم یو شمیر قومې کسان هم د خپلو ماموندو وروڼو سره د همکارۍ او همدردي د ښکاره کولو په غرض دغې جرګې ته حاضر شوی و د کړیکال د کلی جو مات په دغه وحشیانه تیري کې خراب او وړان شوی دی اوس بیرې په هغو سړیو باندې چې شوهیدان او زخمیان شوی دی له میرمنو او پیغلو څخه هم چې د قومی فیصلو د اوریدلو د پاره جو مات ته حاضر شوی وی شوهیدانې او زخمیان شوی دی.

د شهیدانو نومونه: د ماموندو فضیله مآب ملا فضل الرحیم، د کړیکال د کلی د جامع جو مات خطیب او د ماموندو ښاغلی ښایسته گل د ماموندو ښاغلی محتم خان د ماموندو ښاغلی زیرون خان او د ماموندو د ښاغلی بغتور خان پیغله لور شوهیدان شوی او یو ټولګی نور کسان زخمیان شول. پښتنو مجاهدینو ۱۸ تنه پاکستانی عسکر وژلي او څو تنه یې ټپیان کړيدي:

د مسعودو یو شمیر ملی مجاهدینو د ښاغلی ملا شیر علی په مشرۍ د تنګي په فوټی ټاټه باندې حمله وکړه او د هغې سختې نښتې په نتیجه کېنې چې د دواړو خواؤ تر منځ وشوه د دغې ټاټې پنځه تنه عسکر وژل شوی او دوه تنه نور یې ټپیان شوی دی له ملی مجاهدینو څخه هم په دغه جګړه کېنې یو تن چې میر داد خان نوم یېزې ټپی شوی دی د ملی مجاهدینو بلې ټولنې د جنه والی د چوڼی په یو شمیر فوټیانو باندې حمله کړې او د ملی مجاهدینو او د دغو فوټیانو تر منځ د جګړې په نتیجه کېنې د دښمن لس تنه مړه شوی او له ملی مجاهدینو څخه دوه تنه ښاغلی الله جان خان او ښاغلی محمد اعظم خان ژوبل شوی دی دغه راز د ملی مجاهدینو نورو دلو په یو ټولګی پاکستانی عسکرو باندې د وانا مربوط

د توهانی نه سیمه کښی او همدارنگه د سروکی په چوڼی باړو نه چلولی دی خوددښمن قواؤ ته رسیدای تاوانونه تر اوسه پوری نه دی معلوم شوی.

دری تنه پاکستانی عسکری وژلی دی

دملی مجاهدینو د حملی په نتیجی کښی چه د سنبلی په ۲۲ ورځ یی جمرود ته نژدی د پاکستان په یوه عسکری قطعه کړی وه یو تن پاکستانی عسکر وژل شوی او یو تن عسکر سخت ټپی شوی دی. د باجوړ خانگی خبرونه وایی چه یو تن ملیشایی حواله دار په هغه حمله کښی وژل شوی دی چه په دی وروستیو وختو کښی دملی مجاهدینو لخوا دسکندرو په کمپ باندي شوی وه او یو تن بل دموڼدی په کمپ کښی وژل شوی دی.

د حکومت مرکز پښتونستان سوډاگران او صنعتگرن ټول بی کاره او مشوش دی؛

له هنی ورغی څخه چه د پاکستان استعماری حکومت د مرکزی محکوم پښتونستان په ولایت کښی افغانی قومسلگری او تجار تی ادا ری د یو جا نښه اقدام په صورت بندی کړی دی د پېښور او دهنه لخوا ی د نور ښارونو او بازارونو خپل روفق دلاسه ورکړی او په ټولو چارو کښی د رکو د حالت لیدل گپیزی سوډاگران، صنعتگران، مستریان، مزدور کاران او کمیشن کاران چه د پېښور د ښار دغو سو زیاته برخه تشکیلوی ټول بیکار او بی اندازی مشوش دی او د پاکستان د حکومت په دغه اقدام چیر مضطرب او پریشان دی خبر دا هم وایی چه د پاکستان حکومت دخلکو ددغه اضطراب او پاریدلو څخه وار خطا شوی او د جاسوسانو او خفیه پولیسو شمیری زیات کړی دی سر بیره پدی په خلکو کښی دغه آوازی خپری وی چه که چیری څوک له دی لاری نه د حکومت په سیاست باندي انتقاد وکړی سخته سزا به ورکړی شی مگر دخلکو جمهوریت تر دی حده پوری دی چه په دغه تودید هیخ پر وا اوعتنا نکوی او د پاکستان داستعماری حکومت بی سنجشه او نا عاقبت افندی شانه سیاست او ددښمنی اقدام چه په حقیقته کښی سر بیره پدی چه د افغان ملت په حق باندي ښکاره تیری دی د پښتونستان دخلکو په مقابل کښی هم د دښمنی یو حرکت دی او په شدت یی غندی.

د پښتونستان د ورځی په مناسبت په نوی ډیلی کښی ستره غونډه شوی وه

د پښتونستان د ورځی په مناسبت دهند د پښتون جرگی له خوا په نوی ډیلی کښی یوه ستره ټولنه شوی وه چه په هنی کښی په هند کښی او سیدونکو زیات شمیر پښتونستانیانو د افغانستان لوی سفیر او دهنه سفارت غړیو او د ښار مغورو گډون کړی و.

د چکدري په نظامی کمپ کښی :

د چکدري په نظامی کمپ کښی د پاکستانی عسکر و تر منځ سخته نښته شوی وه او د هنی په اثر ددغه کمپ پنځه شپيته تنه عسکر وژل شوی دی او د پاکستان د عسکر و تر منځ مغالفتو چه ډیر سخت شوی دی دغه راز په دی او وروستیو وختو کښی د جنرولیو شمیر ملی مجاهدینو په دوو پاکستانی لاریو باندي چه عسکر پکښی و و حمله کړی ده پاکستانی عسکر یی وژلی او دواړو لاری یی له منځه وړی دی همدارنگه دما موند و

او اتما نغیلو دملی میجا هد ینو د ری نور و ټولگیو د ښاغلی ملک میرو کیل خان ، ښاغلی ملک پادشاه خان ، ښاغلی ملک یو سفغان او ملک تماس خان په مشرۍ د ښار په کمپ حمله کړی او دپاکستان قواوته یې تلفات رسو لی ده .

دپاکستان حکومت یوشمیر نور پښتانه نیولی او بندیان کړی یی دی:

دپاکستان حکومت دمحکوم مرکزۍ پښتونستان ټول سیاسی بندیان چه په جزا محکوم شوی دی بندی وروستیو وختوله پښور څخه دسند او پنجاب او مچ جیلو نوته لیږدولی دی، لکه څنگه چه داگست په ۲۳ نیټه دپېښور له ستروکسانو څخه دپېښور دښار دملی گوند رئیس ښاغلی کوثر غوریا خیل او ښاغلی ولی محمد جر نیل یې د مچ بند ته لیږلی دی ، دغه راز داگست په ۱۷ نیټه پنځوس تنه سیاسی بندیان یې د ملتان او داگست په ۲۱ نیټه یې شپږوشت تنه سیاسی بندیان د مچ جیل ته لیږلی دی . دغه راز درویشتنه سیاسی بندیان د نظامی محکوم له خوا په سختو جزاگانو محکوم شوی دی :

په سخت بند محکوم شوی دی .

دپاکستان استعماری حکومت د آزادۍ غوښتنی د فعالیت په گناه دچمن ښاغلی نصرالله خان بیافزی چه دهنه لځای له مغورو څخه ده په دری کاله سخت بند او دکلات د خان اعظم د نره زوی ښاغلی عبدالظاهر بلوڅ په اوه کاله سخت بند اولس زره کلداری نقدی جر یمه او دمستوفک له مشهورو کسانو نه ښاغلی محمد حنیف بلوڅ په دری کاله سخت بند محکوم کړی دی .

په شمالی آزاد پښتونستان کېښی دپښتو نستان دو رځی تو دهر کلمی شوی دی:

دپښتونستان ورځ په اړیدو ، ورکزیو ، پری څمکنو ، خیبر ، مومندو ، صافی ، شنوارو او باجوړ کېښی په جوش او خروش سره استقبال شوه او په دغه مناسبت په شمالی پښتونستان کېښی غونډی شوی وی او په هغو کېښی مشرانو او علماؤ دوطن د آزادولو او دپاکستان دا استعماری حکومت په ضد دودامدارو مجاهدو او دپاکستان دا استعماری ظلمونو په خلاف دجدی اقداماتو په باب کېښی چه دمحکوم پښتونستان په آزادۍ غوښتو فکو باندی کیږی او دآزادی غوښتلو په گناه ، بیگناه خلک بنه یانوی او دهغوی مال او جای دادونه ضبطوی ، جذابی ویناوی وکړی او کپور تصمیمو نو ونیول شول او دپښتونستان ورځ یې په تودو احساساتو استقبال او دپلرونو په دودغی په غرونو بانډی اورونه ، بل کړل او ټو پکو پر له پسې ډزی یې وکړی او په ټو لنو کېښی په دغه ناری وهل کیدلی چه آزاد دی وی پښتونستان او مړه دی وی : پښتو دښمنان او تل دی وی دافغانستان او پښتونستان دوستی او ورورگلی .

دپاکستان دپښتانه او پنجابی عسکرو تر مینځ بله نښته شویده :

دپاکستان په اردو کېښی په تیره بیا ددیره جنډول او باجوړ په عسکری کمپونو کېښی دپښتانه او پنجابی افرادو تر مینځ بحرانونه او کړکیچونه ورځ په ورځ زیات شوی دی لکه څنگه چه په دی وروستیو وختو کېښی یو لځل بیادسکندرو په عسکری کمپ کېښی ددواړو خواو تر مینځ سخته نښته وشوه او ددواړو خواؤ دسر دتلفاتو باهت شوی ده . بل خبروایی چه دپاکستان استعماری حکومت دسنبلې په یوولسمه نیټه دښار له کمپ نه دبر ترخ دسرکنو په کلی باندی په توپونو سخت یرغل کړی دی

چې دغه په اثر په هغه زبات تاوان سره بیرته ددغه کلی دانیو ته رسیدلی دی یو تن مې اوڅلور تنه چې ښاغلی محمد زالی، ښاغلی محمود نور شاه، ښاغلی محمد سعید او ښاغلی خانزاده دی سخت تپیان شوی دی .

یوشمیر پښتانه سیاسي بندیان په بیلو بیلو جزاگانو محکوم شوي دي :

د پاکستان استعماري حکومت ډیری نوی گرفتاری کړي دي چې دغه جملې نه د دیره اسماعیل خان د ضلع د پتیالی اوسیدونکی ښاغلی حاجی محمد خان غلام حسین، ښاغلی عبدالعزیز، ښاغلی یعقوب او مردان د ضلع پندادی اوسیدونکی ښاغلی بابوسید په دري کاله سخت بند او د پیر سبک اوسیدونکی ښاغلی حضرت نور او ښاغلی لال الدین اوداکوری څوک اوسیدونکی ښاغلی رحیم بخش او ښاغلی فاروق او دمصری بانوی ښاغلی عبدالقاور اودشیدو ښاغلی باجوړ خان په نه مېاشتی سخت بند او په یوزر کلدان نقدی جرمانه محکوم شوی دی .

د همیزان په میاشت کښی،

د گند او د حلیمز قومی جرگې فیصله :

په میا منده کښی د گند او د حلیمز د قبیلې یوه لویه جرگه وشوه او په هغی کښی د پاکستان د حکومت د استعماري سیاست او د پښتونستان په مملت باندی ددغه حکومت د وحشیانه تجاوزو په باب کښی ډیر زیاته زرکه او تنفر ښکاره شوه. جرگی یو څلور بیا درایو په اتفاق تایید کړه چې د حلیمزو قوم به په هېڅ وجه د پاکستان د حکومت د استعماري پروگرامونو د عملی کولو سره موافقه نه کړی او په مقابل کښی به یی پخپله ټوله قوه مقابله وکړی .

د پاکستان حکومت یوشمیر نور پښتانه بندیان کړي دي :

د پاکستان د استعماري حکومت له خوا د ظلمونو او نیولو سلسلی بیازور او شدت کړي دي او د پاکستان استعماري حکومت هغه کسان چې د پاکستان د ملکی قوانینو د ناطاقت په تحریک کښی دهاملو مجاهدینو او رضا کارو سره نژدیکت او خپلوی لری هم پخښی بندیانوی او پخښو ته زیان او ضرر رسوی. لکه چې دمیزان په ۱۱ نیټه د پښتو ژبی د مشهور پوهاند او د پښتونستان د ملی محافذو میالی شهید ښاغلی حسین بخش کوثر پلار چې ښاغلی کریم بخش نومیزی نیولی او د هغه ټولی محکمې او جای دادونه یی تر مراقبت لاندی نیولی دی. د غراز د سردار کړی اوسیدونکی ښاغلی ولی محمد طوفان دوهم ځل بیا بندی شوی دی او د افغانی بندی شوی ده قو نسلگری یو تن پخوانی ډیریور ښاغلی جلال خان دمیزان په ۱۳ نیټه د پاکستان له خوا یواځی پدی گناه چې یو وخت د افغانی قو نسلگری ډیریور ډی بندی شوی دی. د کوز تا کال اوسیدونکی ښاغلی اکرم خان هم دمیزان په ۱۲ نیټه د پاکستان د حکومتی مقاماتو له خوا بندی شوی دی.

د پښتونستان د آزادی خواهانو نهضت دوام لری :

د لویدیځ پاکستان د نام نهاد یونت د پخوانی اسامبلی غړی دنوښار د تحصیل مربوط د پیو اوسیدونکی ښاغلی سید یعقوب شاه هم په هغو کښی شامل دی. همدارنگه ښاغلی کرامت شاه فولاد چې د ملی گوند یو ترسری دی، بیاد نظامی قانون په اساس گرفتار کړی دی د غراز د پیهور د ښار د قاسم علی خان د جامع جو مات خطیب او امام مولوی فضل احمد د پښتو نامتو خطاط

ښاغلی طلا محمد انجم، ښاغلی محمد اسمعیل، ښاغلی میر اسلم او ښاغلی معصوم، د سیاسي فعالیتونو په الزام د نظامي حکومت له خوا بنديان شوي دي. بل خبر وایي چې د کوهات اوسیدونکی ښاغلی شیخ رحیم الله د ملکي قوانینو د نهماطاعت د تحریک د بنديانو په سلسله په یوه کال سخت بند محکوم شوی دی. بل رپوټ وایي چې د منظمي دسيسي، د ترتیب له مخې پښتولیکوال او شاعران، یو په بل پسې له مطبوعاتې او ثقافتې ادارو څخه ایستل کېږي او دهغه په بجای پنجا بی پناه ورونکی او متعصب کسان راوستل کېږي .

د بنديانو د چارو دواکمنوله خوا له پښتونستانو سیاسي بنديانو سره سره سره څه او ناوړه رویه کېږي او بی له دی چې د سن او د کال مواعات وکړي په هغو بازي شاقه او ستومانه کوونکي کارونه کوي، همدا وجه ده چې د ښاغلي اجمل څټک، ښاغلي میر مهدي شاه مهدي، ادد پرونو ورونو بنديانو صحت د پاکستان د استعماري حکومت دو حشیا نه رویي په اثر بیخي خراب شوی او وضع ئې داندیښني ورده .

د مسعودو مجاهدینو له خوا دواړه په نظامي کمپ باندی لاسی بېم و اچول شو :

د مسعودو دوو ټولگيو ملي مجاهدینو د جنډولي په سیمه کېښی په یوی عسکری تها ئې او همدارنگه پخپله د جنډولي په چوڼی باندی ډزی کړی دی او دملي مجاهدینو یوی بلی ټولنی دواړه په عسکری کمپ لاسی بېم وغورځاوه او دغه کمپ ته یی تا وان ورساوه دغه راز یوشمیر نور ملي مجاهدینو د جنډولي د پاسته کڅ په سیمه کېښی د تېلفون ستنی اومزی له مینځه وړی دی .

د مردان د ښار په شنکر بازار کېښی خو بېمونه چول شوی دی :

د میزان په نهمه ورځ د مردان د ښار په شنکر بازار کېښی خو لاسی بېمونه وچول شول . همدغه راز خو نور لاسی بېمونه د مردان د ضلع په شاو خوا کېښی چول شوی او د پاکستانی مقاماتو د پریشانی سبب شوی دی . د مومندو دملي مجاهدینو بیلو بیلو ډلو د میزان په ۹ ، ۱۱ ، ۱۲ ، او ۱۳ نیټه د موند، غوندو او او یکه غو بد د ژاندارم په ټا نو ډ زی کړی لودښمن قواو ته ئې زیانونه رسولی دی . همدارنگه د میزان په لسمه نیټه یوشمیر ملي مجاهدینو په کورمه کېښی د شیخ ملي په تابه باندی لاسی بېم اچولی دی او دهغه په اثر د هغی تها ئې له ساتونکو څخه یوتن وژل شوی او د تها ئې ودانی ته زیان رسیدلی دی .

د اتمانخیلو یوشمیر ملي مجاهدینو د میزان په شپاړسمه ورځ د حاجی لونگک اوسکندرو په دوو عسکری تها ئو باندی حمله وکړه او د هغی نښتی په نتیجه کېښی چې دملي مجاهدینو اوددغو تها ئو د ساتونکو ترمنځ وشوه د پاکستانی عسکرو څخه څو تنه ټپیان او پاتی کسان و تهنیدل ملي مجاهدینو دواړه تها ئې بیخي وړانی کړی .

د مسعودو مجاهدینو یوتن پاکستانی عسکر مړ او څو تنه یی ټپیان کړی

د مسعودو دشمن خیلو د قوم یوشمیر ملي مجاهدینو سپیلټوی د چوڼی په فو نجا نوباندي حمله کړیده د هغی نښتی په نتیجه کېښی چې دملي مجاهدینو او د پاکستان د عسکرو ترمنځ وشوه د پاکستان یوتن عسکر مړ او څو تنه نور یی ټپیان شول د ملي مجاهدینو بلی ډلی د شهید تنگی په علاقه کېښی یو پوخ پل د جاوید ونکو موادو په جاودنه وړان کړ ، دغه راز

د ملی مجاهدینو بلی د جنګد ولی د چوڼی په یو شمیر مربوطو عسکری افرادو د حمله کړی ده او ددغو افرادو له جملې څخه ۱۱ دوه تنه پېیمان کړل .

د عقرب په هیاشت کښی :

په محکوم مرکزی پښتونستان کښی د پاکستان استعماری حکومت د پیښور یو تن مخور اود صدیق د تجارتي شرکت خاوند ښاغلی محمد صدیق د پښتونستان د آزادۍ په لیاړه کښی د سیاسي فعالیت په الزام بندی کړیدی . همدا رنگه ټولنی ادبی ، مذهبی او تجارتي اتحاد د ټولنی رنگی کړی اودغه ټولنی یی د عسکری قانون په خلاف ا هلام کړی دی اوددغی ټولنی او اتحاد د یی په حقیقت کښی د سیاسی تنظیم اړ د ملی محاذز اجزاګنی او تصور کوی چه دغه اتحاد د یی او ټولنی په اوسنی بحران کښی لاس لری .

پښتونستان ی مجاهدینو څو تنه پاکستانی پولیسان پېیمان کړی دی

په دواوه کښی د ټټه ګرام د پولیسو په ټاڼه کښی د پښتونستان د یوی بلی ملی مجاهدینو له خوا څو بمونه چول شوی دی ، یو شمیر نو رو ملی مجاهدینو د چا رسدی او پیښور ترمنځ نیمه یی د تیلیفون مزی په زیاته فاصله له منځه وړی دی او د ملی مجاهدینو بلی ټلوی د مردان په ښار کښی د پولیسو په یوه ټاڼه باندی حمله وکړه اوددواړو خواو دنهتر په نتیجه کښی د ټاڼی څو تنه پولیس پېیمان شوی دی . دغه را زیوی بلی ټلوی ملی مجاهدینو دنوښار په عسکری کمپ باندی حمله کړی ده ، او په یو څه وسله سر بیره چه ولجه کړی ۱۱ د څو تنه پاکستانی عسکر ۱۱ هم سخت پېیمان کړیدی . د میزان په شلمه نېټه یو شمیر ملی مجاهدینو دعلی نکل په ټاڼه باندی لاسی بمونه اچولی اوهغی ته ۱۱ تاوان وراړولی دی اوو تاوانی یوتن ساتونکی ۱۱ پېیمان کړی دی . د ملی مجاهدینو بلی ټلوی د میزان په ۲۵ نیټه دپاره چنار د پولیسو قراگاره ته دچاودونکو مو دپه وسیله تاوان وراړولی دی .

څو تنه پښتانه مشران بیرته بندی شوی دی :

څو تنه وهغو بندیانو چه دماکی قوانینو دنه اطاعت د تحریک په سلسله کښی د پاکستان د استعماری حکومت له خوا ددریومیاشمونه سخت بند محکوم شوی او پدی وختو کښی د بند دمودی له پور ، کولونه وروسته خوشی شویدی بیرته محلی حکاموته ورغلی او ددغه تحریک په سلسله ۱۱ بخانونه دگرفتاری دپاره معرفی کړیدی . له هغی جملې څخه د مردان د ضلع مربوط دمرغز څلورتنه اوسیدونکی بیرته نیول شوی او محبس ته لیږدول شویدی . دغه را زدکوهان د ضلع مربوط دلاچی اوسیدونکی ښاغلی مولوی سید حبیب الله ، ښاغلی محمد اکرم ، ښاغلی ملک زنگی خان اوبنا غلی اسدعلی خان د سیاسی فعالیت اود پښتونستان د آزادۍ د مجاهدی په الزام بندیان شوی دی د آزاد پښتونستان اوسیدونکی ښاغلی محمد رفیق هم پدی وختو کښی د کوهان د ضلع مربوط په توره وړی کښی په همدی سلسله نیول شوی دی . د کوهان اوسیدونکی ښاغلی مولوی سید امین د صوابی د تحصیل اوسیدونکی ښاغلی مولانا اشرف خان اوبنا غلی مولانا نظام الدین خان د پاکستان

داستعماری حکومت په خلاف دخطا بو د ورکولو په اثر دپاکستان نې حکما موله خو ا بند یان شوی دی .

دپښتونستان یوشمیر ملی مجاهد ینو د بناغلی ملک خیر محمد په مشرۍ د وانه د کمپ دالحاقیه و دانیویوی برخی ته اوراچولی او تاوان ئی رسولی دی . دملی مجاهد ینو بلی ټولنی دملک خیر محمد په لار ښوونه دکاله اغزی په عسکری ټاڼه بانندی لاسی بمونه اچولی دی اودغی تا ئی ته ئی تا وانونه رسولی دی دپاکستان داستعما ری حکومت د صحراکلی او سیدونکی بناغلی صوابدار نورمحمد او دپېوار اوسید و نکې بنا غلی ملک شندی د سیا سی قعا لیتو دالزام په اثر په څلورکاله سخت بند محکوم کړیدی .

داتما نخیلو مجا هدینو خوتنه پاکستانی عسکر و ژلی دی:

پداسی حال کښې چه یوشمیر پاکستانی عسکر گرنجیدل داتمان خیلو وماندل د قبیلی ملی مجا هد ینو په هغوی بانندی حمله وکړه او پدغه ترخ کښې د د واړو خوا و تر منځ جگر . ونستله چه د سهار نه ترما زیگر . پوری روانه وه ، په نتیجه کښې دپاکستان نې عسکرو نه خوتنه وژل شوی دی دمجاهد ینو څخه یوتن شهید او یوتن زخمی شوی دی .

دوی پښی په وجه دپاکستان حکومت داتمان خیلو دافرا دو په نیولولاس پوری کړی چه دماندل دقوم یوشمیر کسان ئی نیولی دی او داتمان خیلو قوم ته ئی اخطار ورکړی دی چه داتمان خیلو په ټوله سیمه بانندی به بمباری وشي .

یو تن پاکستانی مامور وژل شوی دی :

دلاهورد شاه دری په بن کښې لاسی بم وچول شواود هغه په اثریوتن پاکستانی مامور وژل شوی دی همدغه راز په نومرری نېټه دملی مجا هدینو یوی ډلی دپېښور هوا ئی ډگر ته لاسی بمونه وروغورغول اوزیانونه ئی ورواړول ،

دجندول په موندنه اودبت خیلو په کمپ کښې :

یوشمیر ملی مجا هد ینو دپاکستان په یوه عسکری ټاڼه چه دآهنکروکنډ ونو میبزی حمله کړی اود تا ئی ساتونکو ته ئی زیانونه رسولی دی . د چهار منگ دملی مجا هد ینو یوی ډلی د بنا غلی ملک سید ولی اوبناغلی ملک همیش په مشرۍ دپا رپه کمپ حمله کړی اود هغی نښتی په نتیجه کښې چه ددواړو خوا و تر منځ وشوه دد ښمن قوا ؤ ته زیانونه رسول شوی دی . همدغه راز ملی مجا هد ینو یوی بلی ډلی د بت خیلی عسکری کمپ ته لاسی بم غورغولی چه د هغه په اثر د هغه کمپ یوتن منصب دار ټپی شوی دی ، دملی مجاهدینو یوی بلی ډلی دجندول په موندنه کښې یوتن پاکستانی مامور وژلی دی .

یوشمیر پښتانه بند یان شوی دی :

دپښتونستان یوشمیر آزنا دی غوښتونکی دپېښور دتحصیل مر بوط د مسیزو او سوریزو په کلیو کښې دپاکستان دملکی قوا نینو دنه اطاعت په سلسله کښې دپاکستان داستعما ری حکومت له خوا بند یان شوی دی . دغه راز دپېښور د بنا ر یوشمیر هغه دکا نسداران چه

د پاکستان د نظامي حکومت د څلورم کال د شروع کيد وپه مناسبت د خرا غونوله لگو لو او ددکانوله ښکلی کولوڅخه ډډه کړې وه دپاکستانني حکامو د اوامر و د نه طاعت په گناه بند يان شوی دی .

پښتنوشا عرانونوپه مشاعره کښې گلدون ونکړ:

د مرکزي محکوم پښتونستان د پښتوشا عرانونو اواديبانوپه هغه مشاعره کښې له گډون څخه ډډه وکړه چه ټاکل شوی وه دنظامي حکومت د تاسيس د کاليزې پسه مناسبت و شوی له بلی خوا په مردان تخت بوا ټی ، ملکند ، چکدره ، خيبر او د پښور د اورگاډی په ټيسن کښې لاسی بمونه اچول شوی اوزيانونه رسيدلی دی .

داپريدو ستري قومي جرگي :

په باع کښې يوه ستري قومي جرگه شوی وه چه په هغی کښې د اپريدو دقوم علمانو او ملکانو ، نمايندگانو او نورو ډيرو خلکو گډون کړی ؤ . دغی جرگي دپاکستان دحکومت شوم او استعماري سياست چه دپښتونستان دملت په مقابل کښې ټی نيولی دی وغانده او کرکه ټی ورڅخه ښکاره کړه . جرگي دخپلو مجاهدو ورونو چه په ميرانه ددغه استعماري حکومت په مقابل کښې کويش کوي اودهغه دظلمونو سره مجادله کوي او دغه رنگه دخپلو باجوړيو ورونو سره چه په فوق العاده ميرانه او شجاعت دپاکستان داستعماري حکومت دتيريو په مقابل کښې مقابله کوي خپله پوره همدردی او همکاري ښکاره کړی او ډاډ ټی ورکړ چه داپريدو و قوم دژوندانه په دی جگړه کښې دخپلو دغو ورونو سره ملگري او متفق دی .

پلونه ټی بيخي وران کړل :

دمسعودو دبهلول زيو دقوم يړيو لگي ملی مجاهد ښودمحمد جان خان اوخيرمحمد خان په مشرۍ دمیزان په ۲۷ نيټه په شوير تنگی نومی غای کښې دوه پاڅه پلو نه چه وانه سروکی ، سپيلتوی او دجنډولی سرک سره نښلوی دچاووونکو موادو په واسطه خراب کړل اوپه دغه ترڅ کښې یی ددغو چوڅيو تر منځ سرک خراب او بند کړ چه تقریباً پنځه ورغی دترافيکو تگ او راتگ ورباندی مخنيوی لی ؤ . هغه وخت چه په دغو چوڅيو کښې مليشه افراد ددغه سرک دترميم دپاره ووتل ، ملی مجاهدينو ورباندی ډزی وکړی او په نتیجه کی دمجاهدينو او ددښمن دقواؤ تر منځ جگړه ونهته او نژدی پنځه ساعته ټی دوام وکړ په آخره کښې دپاکستان قواوی وروسته تردی چه زیانو نه ورو رسيدل تپښتی ته مجبو ره شول .

دپښتنو مجاهدينو فعاليت :

یو ټولگی ملی مجاهدينو دکوهاټ د ضلعی دهنکو دتحصيل مربوط دتوری وپړی په ملیشایي تواپه بانندی لاسی بم واچاوه . همدارنگه دیو شمير ملی مجاهد ينوله خواد کچه گړی دټيسن په کمپ بانندی چه داسلاميه کالج نه یوميل لیری دی لاسی واچول شو . دغه راز دپښور په دولتی ماڼی کښې یو بم وچول شو چه دزيان در سيدلو باعث شوی دی .

د ښار په نظامي کمپ باندې حمله :

د چارمنګک يو شمير ملي مجاهدينو د ښاغلي ملک يوسف په مشرۍ ، اودغه رنگه داتمانخيلو يوبل ټولګي ملي مجاهدينو د ښاغلي ملک گونګت خان په مشرۍ د ښار په کمپ باندې حمله وکړه اوددې وروستۍ حملې په اثر په دغه کمپ کېښي يو تن پاکستاني منصبدار ووژل شو او دمليشيادافرادونه دوه تنه زخميان شوي دي . د ملي مجاهدينو څخه هم د ماڼو کلي او سيدونکي داتمانخيلو سيد رحمان زخمي شوي دي .

د پښتنو مجاهدينو د پېښور په هوایي ډګر کېښي يو بل ښار چوڼي دي :

يوشمير ملي مجاهدينو د پېښور په هوایي ډګر کېښي لاسي بم وچاوه چه دغه په اثر په مالي زيانونو سر بيره يوتن پاکستاني اجير هم زخمي شوي دي . دغه راز د ملي مجاهدينو له خوا د پېښور په ښار کېښي د پاکستاني مامورينو د يو مامور په کور کېښي هم غورځول شوي چه دغه دچاودنې په وجه يو تن زخمي شوي دي ،

د ښار په چوڼي کېښي د پښتنو مجاهدينو له خوا د دري تنه پنجابيان مړه شول : د پاکستان په اردو کېښي د پښتنو او پنجابي افرادو تر مينځ مخالفت زيات شوي دي . د ښار په چوڼي کېښي د دواړو خواؤ تر مينځ نښته وشوه چه دغه په اثر دري تنه پنجابيان مړه شوي او څو تنه ټپيان شوي دي . د پښتنو افرادو څخه هم يو تن وژل شوي او يو تن زخمي شوي دي . دغه راز د بازو په سيمه کېښي د مجاهدينو له خوا خوبونه چول شوي دي . يوي ډلي ملي مجاهدينو د کوهاټ د ضلع د هنگو په تحصیل کېښي د جندي پوځ پل چه گاډي ورباندې تله را تله دچاو دونکو موادو په واسطه وران کړيدي نوله همدې امله په دې سيمه کېښي داور گاډي ټکه او راتکه دوه ورځې وځنډيد .

د پښتنو مجاهدينو د همريت د تېهانې شپږ تنه ساتونکي وژلي دي :

يوي ډلي ملي مجاهدينو يدي وختو کېښي د داؤد زو په سيمه کېښي په زياته مسافه د برهنا سيم شکولي دي او په دغه وخت کېښي د ملي مجاهدينو او د پاکستان د مسلحو ساتونکو تر منځ سخته جگړه وښتله چه دغه ساتونکو ته د سرزيان ورسول شو ، دغه راز يو شمير ملي مجاهدينو په چترال کېښي د همريت د پله په تېهانې باندې لاسي بمونه وغورځول چه دغه په اثر د تېهانې په خرابيدلو باندې سر بيره د تېهانې شپږ تنه ساتونکي هم ووژل شول .

د پاکستان استعماري حکومت د داؤد زواو سيدونکي ښاغلي شاد محمد مومند د پاکستان د استعماري حکومت په ضد په عملي اقداماتو کېښي د لاس لرلو په الزام په عمر ي بند محکوم کړي دي . دغه راز د «هلال نو» د مجلې مدير ښاغلي جميل اختر او ښاغلي محمد اسماعيل ښاغلي ميراسلم مومند ، ښاغلي معصوم ، ښاغلي خالد او ماسټر عبدالرحيم هم د آزادۍ خواهي د احساساتو او د پښتو نستان د ملي گوند له مشرانو سره دارتباط درلودلو په جرم تر سخت عذاب او کړا ولاندي نيول شوي او د بند د مودې او د جريمې د اندازې د ټاکلو د پاره يي عسکري حکامو ته معرفي کړي دي .

دیوپاکستانی تهاښی دوه تنه ساتونگی وژل شوی دی:

یو شمیر ملی مجاهدینو د ښاغلی امل زار خان په مشرۍ د عقرب په نومه دسر و کي په عسکرۍ تهاښه باندي ډزی وکړی . دملی مجاهدینو بلی د لی دپاکستان په یو سر کاری موټر باندي ډزی وکړی او د عسکرۍ تهاښی یو شمیر ساتونکی چه د پښی نڅای ته نژ دی ووغو بشل یی چه ددغه موټر دفاع و کړی په هغه جگړه کښی چه ددوی تر منځ وشوه دتهاښی دوه تنه ساتونکی وژل شوی دی .

دخان عبد الغفار خان د بند موده شپږ میاشتی نوره زیاته شو یده :

په پېښور کښی دلویدیز پاکستان نایب الحکومه ویلی دی چه د پښتو نستان دستر مشر خان عبدالغفار خان د بند موده شپږ میاشتی زیاته شوبده ، ددغه خبر اوریدلو د پښتونستان په ملی ټولنو کښی ډیری ناوړی اغیزی کړی او د پښتو نستان په بیلو بیلو سیمو کښی یی حالات ډیر وړان کړیدی .

په مرکزی پښتونستان کښی امنیت بیخی خراب دی :

د مرکزی پښتونستان محلی حاکمانو د سما اقرار کړی دی چه په دغه ولایت کښی امنیت بیخی خراب دی او سبز کال دمرگ او ژوبلی پیښی د تیرو کلونو په نسبت یی ساری دی . د پېښور مطبوعاتو په دغه موضوع تبصره کړی او لیکلی یی دی چه د دی بی امنیتی علت د مرکزی محکوم پښتونستان دخلکو روحی او اقتصادی یریشانی ده . د پېښور یو ټولگی خلکو د لویدیز پاکستان نایب الحکومه ته د بیکاری او دهغه سخت کنترول څخه چه د پاکستان حکومت د محکوم پښتونستان په سیمه باندي د صنعت او تجارت په ساحه کښی ټینګه کړی دی ، شکایت وکړ .

د مسعودو مجاهدینو څلور تنه پاکستاني عسکرو ژلی او اوه تنه یی ټپیان

کړیدی :

د مسعودو یو شمیر ملی مجاهدینو د ښاغلی ملک خیر محمد په لار ښودنه د تا نکه په عسکرۍ چوڼی باندي څو لاسی بمونه وغور ځول چه دهغو په وجه په مالی زیانونو سر بیره څلور تنه عسکر وژل شوی اووه تنه زخمیان هول .

پرو فیسور حبیب الرحمن قلندر مومند او سلطان محمود قلندر یند یان

شوی دی:

د پاکستان استعماری حکومت پر و فیسور حبیب الرحمن قلندر مومند نیولی او یو نامعلوم محبس ته یی لیبزلی دی . او د پښتو مشهور شاعر د بده بیري اوسیدو نکي ښاښلی سلطان محمود قلندر هم بندی شوی دی .

وزیرو مجاهدینو د پاکستاني چوڼی خوتنه عسکرو ژلی دی .

د وزیرو د محمود ځیلو ، طوری ځیلو د بهلول زیو د قوم یو ټو لگی ملی مجاهدینو د ښاغلی خیر محمد خان په مشرۍ په چاودیدونکو موادو سره د دوه ځلی د چوڼی یوه برخه

خراپه کېږېده دغه رنگه ددغه قوم یو بل ټولګی ملی مجاهد ینو دشیخ ګرمی په چوڼی باندی حمله وکړه او په هغه جګړه کېښی چه دملی مجاهدینو اوچوڼی دساتونکو ترمنځ وشو. دپاکستان یی عسکرومه خوږته وژل شوی اوڅو تنه هم زخمیان شویدی.

دسلطان خیلو او پاینده خیلو جګړه:

دسلطان خیلو او پاینده خیلو د قبیلو له خوا یوه ستره جګړه وشو او په هغی پسی دمحلی ټولنو به ډول پرله پسی ډیری جګړی وشوی او درایو په اتفاق تصمیم و نیول شو چه ددیر خلک په هیڅ وجه دپاکستانی استعمار اسارت ته غاړه نه کېښی دی اودخپل ژوند تر وروستی سلګی پوری دخپلی آزادی جګړی ته دوام ورکړی. ددغو جګړو په بل تصمیم کېښی یی هغه وضعیت اورو په غندلی وه چه دپاکستان استعماری حکومت دد یروغا لیجاء نواب اودوی دزوی دجندول خان په مقابل کېښی نیولی ده اوهم ئی دا په کلکه غندلی ده چه دوی ئی نیولی اودیو تعرض په اثر ئی ددیر اوجندول خاوره لاس ته راوړی ده جګړی وغوښتل چه دغه حکومت دی ژر تر ژره دوی خوشی کړی.

څلورتنه پاکستانی عسکر یی ووژل:

ددیر ریاست مربوط یو ستر ټولګی ملی مجاهدینو ددیر په عسکرۍ کمپ باندی حمله وکړه او دهغی خونړی جګړی په نتیجه کېښی چه ددواړو خواؤ ترمنځ وشوه څلور تنه پاکستانی عسکر وژل شوی او یو شمیر نور زخمیان شوی دی. دغه رازد ملی مجاهدینو بل ټولګی دقاشقاری، پته کوټ کولندی کښی او په مشنگنو کڅ کېښی یوه دولتی ودانی سوغلی ده. دپاکستانی استعماری حکومت په وروستیو وختو کېښی ددیر او سنی نواب شهزاده محمد خسرو خان خپل لځان ته بللی او دی یی تر فشار لاندی نیولی دی. همدارنگه داتمانجیلو ټولو قبائلو دنمایندگانو په ګډون یوه ستره قومی جګړه وشوه او یو محل بیا تصمیم پکښی و نیول شو چه په ګډه او پوره اتفاق سره دپاکستان استعماری تیریو په مقابل کېښی خپلی مجاهدی اوجګړی ته دوام ورکړی.

دپښتونستان دسیاسی بندیانوصحی حالت ډیر خراب دی:

دپاکستان په استعماری محبسو نوکښی ښاغلی میر مهدی شاه مهدی، ښاغلی اجمل خټک دگل آباد ښاغلی یار محمد خان او ښاغلی هاشق شایجا ډیر سخت ناروغ دی اودپاکستان دحکومت له خوا ددوی دتداوی په باب کېښی کوم جزیی اقدام نه کېښی.

دپاکستان استعماری حکومت ددوو کلیو دخلکو لځمکی ضبیطی کړی دی:

دپاکستان استعماری حکومت ددغو وختو کېښی دلندی بیرغچو او دبهادر دکلی دخلکو لځمکی په بهانو او ددولتی نقشو په تیره بیا دنظامی چاروپه عنوان ضبیطی کړی دی. ددغو کلیو دخلکو دپاکستان استعماری حکومت ددغه متجاوزانه او ظالمانه اقدام په وجه په ګډه احتجاج کړن او مخالفت یی څرګند کړی دی دپاکستان استعماری حکومت یوزیات شمیر احتجاج کوونکو کسان بندیان کړی دی.

دسالار زیو په ستره قومی جرگه کېښی :

په دري زیارت نومی لځای کېښی دسالار زیو دقوم یوه ستره جرگه شوی وه او وروسته تردی چه دقوم مشرانو او علماوو تودی وینا وی وکړی دا فیصله وشوه چه هر کله دباجوړ خلک اودپښتونستان نور خلک دپاکستان داستعماری حکومت سره دجنګ په حالت کېښی له دی کبله هر هغه څوک چه دپاکستان داستعماری حکومت سره دخپلی شخصی گټی په غرض ارتباط ولری او دهغه استعماری حکومت دآلی په حیت استخدام شی دقومی دودونو سره سم دټول قوم په نزد مجرم او گناهکار شمیرل کېږی او درنه جزابه ورکې شی.

دباجوړ د علماو اعلان:

دغه رنگه دباجوړ علماو اعلان وکړ چه هر هغه څوک چه دپاکستان دلاس دآلی په حیت ثابت شی نو دباجوړ علما دهغوی دجنای په لمونځ کېښی گډون نکوی.

دپاکستان استعماری حکومت دشنگر گل په کلمی کېښی سختی بمباری کړی دی

دپاکستان استعماری حکومت دقوس په دیا ر لسمه نیټه دسالار زیو په سیمه کېښی دشنگر گل په کلمی باندی سختی بمباری کړیدی چه هغه کلمی او څو نور شاؤخوا کلمی یی وړان او سوخیدلی دی. ددی بمباری په اثر دښاغلی عبدالسلام زوی اوبښاغلی رحیم گل زخمیان شوی اودهغه لځای بیدفاعو ځنکوته هم ډیر مالی زیانو نه رسیدلی دی.

یوشمیر ملی مجاهدینو په کورمه کېښی دللمی پوځ پل دچاودیدونکو موادو په واسطه وړان کړ چه دترافیکو له استفادې نه وتلی دی.

دحلیمزون د مشرانو فیصله :

په میا مندهی کېښی دگند او دحلیمزو دقوم مشرانو او نورو خلکو ستره جرگه کړی وه او په هغه کښی دقوم د مشرانو او علماو له خو مهمی او جذابی وینا وی وشوی په پای کېښی درایو په اتفاق نصیب وشو چه حلیمزی په هیڅ وجه په خپله سیمه کېښی دپاکستان داستعماری حکومت دزیاتو مداخلو تحمل نشی کولی او دپاکستان دحکومت داستعماری هر ډول تیر یو په مقابل کېښی به دسر اومال په بیه ودریږی او مقاومت به وکړی.

دمرکزی محکوم پښتونستان ټول پښتانه مستخدمین دی ر طرف شی:

دپاکستان استعماری حکومت دیو قطعی فرمان په واسطه امر کړی دی چه دمرکزی محکوم پښتونستان دولايت ټول پښتانه مستخدمین دی له ملازمت او استخدام نه ر طرف کړی شی ددغه اقدام علت دادی چه دپاکستان استعماری حکومت پدی پو هیزې چه دغه طبقه کامله دپښتونستان په ملی محاذ او تحریک پوری مربوطه ده او دهغه پښی چه په هغه ولایت کېښی پرله پسې کیږی دوی په هغو کېښی لوی لاس او برخه آری. ددغه ولایت دمطبوعاتو د خبر له مخی دهغه حکومت دغه اقدام دهغه ولایت په بیلو بیلو طبقو خلکو کېښی ډیر بد تاثیر کړی اودولتی مقاماتو ددغه هیجان له تفصیل څخه مرکزی حکومت تهرپوټ ورکړیدی.

د پاکستان د نظامي محکمی نوي فيصلی :

د پاکستان نظامي محکمی د دسمبر په پنځمه نېټه چې د قوس ۱۴ نېټه کېږي لس تنه پښتانه اخبار لیکونکي او یو زیات شمیر شا عران او کاپی لیکونکي د پښتونستان د آزادې دطرقداری په گناه سربیره پدې چې په لرگویی وهلی او ټول چاپ، ادونه او شته یی ضبط کړي دی سخت بند په ییلو بیلو مودو چې د ځینو د بند موده تر ۱۴ کاله پورې ده محکوم کړي دی . د آزوې غوښتونکو د نیولو او بندې کولو سلسله اوس هم روانه ده د پېښور د انجام ورځپاڼه ایکی چې په مرکزي محکوم پښتونستان کېږي درې سوه تنه پښتانه ادیبان، لیکوال او شاعران تر تعقیب لاندې دی او ژر به ونیول شي او محاکمه به شي د انجام ورځپاڼی چاپ شوی احصاییه څرگندوی چې په سلو کېږي څه ناڅه اتیا پښتانه لیکوال جریده لیکونکي ادیبان او کاپی لیکونکي د پاکستان د استعماری حکومت سره په مبارزه کېږي دی او حکومت دوی ترې او زولانه کوي .

د غیر اسلامی اقداماتو په ضد د محکوم پښتونستان د علماء او روحانیونو تبلیغات زیات شوی دی :

په محکوم پښتونستان کېږي د پاکستان د حکومت د اسلامی ضد اقداماتو په خلاف د علماء او مذهبی روحانیونو تبلیغات ډیر او زیات شوی دی او د موعظو په کولو سربیره د جلا جلا نشریو په ترڅ کې چې په زرگونو نسخې چاپ او ویشل کېږي د پښتونستان خلکو ته بلنه ورکوله کېږي چې د پاکستان د اسلام دینمن او استعماری حکومت په ضد په مبارزه کېږي ډیر برخه واخلی او د استعمار له منگولی نه دخپل ملت دخلاص او دپاره هر ډول قربانۍ ورکړي د پاکستان استعمار حکومت علماء او روحانیو د دغه حرکت په وجه پریشان او وار خطاشوی دی او په دغه وروستیو وختو کې یی د محکوم پښتونستان په ټولو سیمو کېږي اعلیٰ حاکمانو او د اعلیٰ حاکمانو معاونانو پولیتیکل ایجنټیانو او فورو ادارې مامورینو ته ټینګ امر صادر کړی دی چې د دغی طبقی په تګ او را تګ او ګرځیدلو باندی خپل کنترول لاپسی ټینګ او سخت کړي او دخپلکواو قلمیه وسایلو تلاشی په جدیت او په ټینګه سره وکړي دغه راز د پاکستان داستغفاری حکومت په ضد د نشریو دخپریدلو او وینا وو د دوام د مخی نیولو دپاره دغه حاکمانو ته ډیر واګ او اختیارات ورکړي شوی دی .

د ډیر مجاهدینو په ډیر پراو کېږي د پاکستان یوشمیر نظامی افراد وژلی دی :

د قوس په شلمه نېټه یوشمیر ملی مجاهدینو په «ډیر پراو» باندی څو لاسی بمو ، وغور ټول چه د غو په وجه د پاکستان د نظامی قواؤ نه یوشمیره کسان وژل شوی او زخمیان شوی دی د جنرال خېر څرگندوی چې یوشمیر ملی مجاهدینو د «اشريت» په عسکری قرارگاه باندی لاسی بمو نه غور ټولی او پاکستانی قواؤ ته یی تلفات رسولي یوی ملی مجاهدینو د هغه سرک ټوټه بله برخه خرابه کړي ده چې د پاکستان داستعماری حکومت له خوا «د سدی» په سیمه کېږي نوی جوړ شوی دی په نتیجه کېږي د دغه سرک د ساتونکو سره یی نښته وشوه .

د پښتنو عالمانو غونډې د هولوې اشرف خان دخوشی کولو غوښتنه و کړه :

د مردان د ضلع مرپوط د سوابی په تحصیل کښی د علماو ویو د ستره غونډه وه وه او د جذابو او هیجان پیدا کونکو ویناوو د کیدلو نه وروسته د رایو په اتفاق د پاکستان د استعماری حکومت نه د مرلوې اشرف خان د سمدستی خوشی کولو غوښتنه وه وه په غوښتن لیک کښی ویل شویدی چه دغه عالم دیني موعظی د کولو په وچه د پاکستان د حکومت له خوا بڼدی شویدی او دغه اقدام مواضعه څر گندوی چه د پاکستان حکومت غواری چه علماء د و عظیم تبلیغ او دامر بالمعروف نه منع کړی . غوښتن لیک د پاکستان حکومت ته اخطار ور کوی چه په دغه صورت کښی به د پښتو نستان علماء د ټول قوم په ملاتړ په مبارزه لاس پوری کړی د بونو چاود نو د بیابیا پیښو په واسطه د پاکستان حکومت د قوم د مشرانو او مشورو او د جامعو جو ماتونو له خطیبانو نه نقدی ضما نتونه غو ښتی دی چه که چی سری داسی واقعات بیا پېښ شی ددوی پولی ضما نتونه ضبط کړی .

د سور کمر یو مخور پښتون بڼدی شویدی ،

د پاکستان استعماری حکومت پدی وختو کښی د سور کمر د کلاگی اوسیدونکی ښاغلی ولایت خان سایي چه دغه ځای یو مغور او بار سوخه ملک دی او د علاج دپاره پېښور ته تللی ؤ او دغه ځای په یوه هوتل کښی اوسیده ، بڼدی کړیدی .

د پاکستان د استعماری حکومت له خوا د مومندو و قوم ته اخطار:

د پاکستان استعماری حکومت د مومندو قوم ته اخطار ور کړی چه که چی ری ددغه حکومت پروگرام ته غاړه کښیږ دی د پاکستان حکومت به خپل پرو گرام په زور اود بمباریو په کولو اجراء کړی . د مومندو خلکو ، د پاکستان د حکومت دغه تهدید په کله سره رد کړی او ویلی یی دی چه د پاکستان د حکومت د هر ډول تیر یو په مقابل کی د ژوند تر وروستی سلگی پوری به مقاومت وکړی . د مومندو د ملی مجاهدینو ټولگیو وغونډ سر نیانډه ، مثل خیلو ، مونه ، برجونو ، تنگی او یکه غونډه په آهانو باندی دزی کړی دی دغه راز یو یو شمیر ملی مجاهدینو د زیارت په تابه باندی لاسی بمونه اچولی دی چه په نتیجه کښی پاکستانو قواؤ ته تاوانونه رسیده لی دی . په هغه نېټه کښی چه د ملی مجاهدینو او ددغی تانی دساتو نسکو ترمنځ ددغه اقدام په اثر وشوه له ملی مجاهدینو څخه دوه تنه ژوبل شوی دی ،

د هنجنی پښتونستان د ټولو قبیلو په ستره قومی جرگه کښی فیصله وشوه چه د پښتونستان ملت د پردیو داسارت جغ ندی منلی اونه به یی ونه:

د هنجنی پښتونستان د ټولو قبیلو لکه د وزیرو مسیدو ، بیټنی او د ورو دقومونو یوه سره جرگه په گرویک کښی د مرحوم الحاج دایپی د فقیر دوراره عالیجاه نیاز حلیمان په مشری وشوه او په هنی کی د قوم د علماو او مشورو او نما یندگانو له خوا د آزادی د حاصلولو

اوساننې په لاره کېښې دمجاهدو او قربانيو ورکولو د لزوم په باره کېښې مویجې وینا وی وهوی چه د حاضرینو له خوا په ډیر حرارت استقبالیدلې ، جرگی دویناوو دکیدونه وروسته د رأ یو په اتفاق تصویب وکړ چه د پښتونستان ملت د پردیو د اسارت جنغ ندی منلی او نه به یی ومنی دپښتونستان ملت به دخپلی ټولی خاوری د آزادی دحاصلولو اوساننې په په لاره کېښې خپلی ملی مبارزی ته دوام پسی ورکړی او هرډول قربانیو ورکولو ته به غاړه کیښوی . جرگی د پاکستان استعماری حکومت ته اخطار ورکړ چه که چوری داستعمار غوښتنی دسیاست نه لاس واښه اخلی ټودوخیمو نتیجوسره به مخامخ شی . جرگی دنړی حریت خوښونکو ټولنو اوملتوته بلنه ورکړه چه دپښتونستان دملت سره دخپلحقه حقوقو دحاصلولو په لاره کېښې داخلاقې اوبشری همکاريو نه بمان ونه غوری . . جرگی دافغانستان له حکومت اوملت نه شکرپه وکړه چه تل یی دپښتونستان دمکت دفطری حقوقو ملاتړ اوطرفداری کړی اودهنه ملت غږ یی دنړی دخلکو غوږونوته رسولی دی .

په پېښور کېښې یوشمیر نور پښتانه آزادی غوښتونکي نیول شوی دی :

پدی وختو کېښې دپېښور په ښار کېښې یوشمیر کسان دپاکستان دملکي قوانینو داطاعت نه کولو دتحریک په سلسله چه له ۹ میاشتو را پدی خوادمحکوم پښتونستان دآزادی غوښتونکو خلکو له خو روانه ده نیول شوی او بند یخانی ته لیږل شوی دی چه دپېښور د ښار په حساسو محایو کېښې یی خطابی ورکولی اود پاکستان داستعماری حکومت په ضد یی ریڼاوی کسولی . بل خبر وایی چه ښاغلی تماس خان ، ښاغلی گل خان ، ښاغلی ثمن گل ، ښاغلی آدم خان ، ښاغلی تمیز خان ، ښاغلی بهرام خان ، ښاغلی رشید خان ، ښاغلی مستی خان اود هغو څلور تنه ملگری چه د کوهات دضلع دفلی او بوری په ښو کېښې یی کار کاؤ و دپاکستان دحکومت له خوا بندیان شوی اود کوهات بند یخانی ته لیږل شوی دی . دو دی دگرفتاری وجهدهغه یوه لاسی یم موندل ده ، چه پدغه ښو کېښې اچاودنی نه مخ کېښې بولیسو ته په لاس ورغلی دی .

دجدی په هیات کېښې

په مرکزی محکوم پښتونستان کېښې مظاهری وشوی :

له پښور دتحصیل دچار سدی اودمردان دضلع خلکو مظا هری دعلمائو اورا حانیونو په مشری وشوی خلکو په دفر مظاهرو کېښې دپاکستان داستعماری حکومت دظلمونو اودپاکستانی حکامو داسلام دښمنی دواړو په ضد ناری وهلی اوپه لوړ اواز یی ویل چه مونیز به دژوند ترورستی لحظې پوری دپاکستان دظلمو نو اواسلام دښمنی په ضد مبارزه وکړو .

یوشمیر پښتانه مشران بندیان شوی دی :

دپښور دمصادره شوی جمهوریت نومی محلی مالک ښاغلی حاجی خان میر هلالی ، ښاغلی اکرا ښاغلی رضا خان ، ښاغلی گل کمال ، اوبناغلی محمد اسلم دپاکستان داستعماری حکومت له خوا بندیان شوی دی . دغه کسان خو میاغنی پخواهم دآزادی غوښتنی دفعلایت په اثر دپاکستان دحکومت له خوا بندیان شوی او له یوی مودی بندنه وروسته خوش شوی ؤ .

د پاکستان د استعماری حکومت بدگمانی :

د پښتنو او بلوڅو په عسکري افرادو او منصبدارانو باندې د پاکستان د استعماري حکومت بې اعتمادی او بدگمانی خپل آخري حد ته رسيدلی ده او په دې ورستیو وختو کې د دغو طبقو د منصبدارانو ستره برخه د پاکستان د استعماري حکومت له خوا عملي بنگال ته تبدیل شوی او بېخپل ته تقاعد ورکړی شوی دی .

د دیر په ریاست کې حالات بحرانی دی :

د دیر په ریاست کې حالات خپر او بحرانی شوی دی او د پاکستان استعماري حکومت په دغه ملت د سلطان خیلو او پاینده خپلو د قبایلو په عمومي گرفتار یو پیل کړی دی چه دغه قبیلې د پاکستان د استعماري حکومت په مقابل کې پورته شوی دی او د دغو قبایلو نه هر فرد چه د دیر په ریاست په حکومت سیمه کې ولیدل شي د مدستی بندی او محبس ته لېږل کېږي . د پاکستان استعماري حکومت د دیر په ریاست یو مشهور خان داو شیري د درې دسم کور او سیدونکی بناغلی ملیزی خان او د هغه نځای یو مشهور سړی بناغلی کاکت ملک د آزادی غوښتنی د فعالیت په گناه بندیان کړی او د پښور محبس ته یې لېږلی دی . د ملیزی خان ورو دسم کور او سیدونکی بناغلی زمین خان هم تر نظارت لاندی نیول شوی دی .

پښتنو مجاهدینو د کوهات د هنگو تحصیل د حاکم کورته اوراچولی دی : دملی مجاهدینو یو ټولگی د کوهات د ضلع مربوط د هنگو په تحصیل کې د هنگو د حاکم داستونگنی کورته اوراچولی دی او دملی مجاهدینو یو ټولگی د مونی او باوری په کمپ لاسی بمونه واچول .

د پښتونستان ملی مجاهدینو په بیلو بیلو سیمو کې د خپلو حملو په اثر د پښمن قواؤ ته تاوانونه ورواړول :

دوزیر او اتانزو د قوم یو ټولگی ملی مجاهدینو د میرعلی په سیمه کې د تېلفون ستنې له مینځه وړی دی . دغه راز یو ټولگی آزادی غوښتونکو دواڼی په عسکري چوڼی دزی کړی دی چه د پښمن قواؤ په درندو وسلو بحواب ورکړی دی دغه راز د مسعودو د قوم دملی مجاهدینو ټولو د بناغلی خیر محمد خان په مشرۍ وانی ته ټږدی یو پوځ پل د چاودیدونکو موادو په واسطه له مینځه وړی دی .

په دیره اسماعیل خان کې :

د دغو مجاهدینو بل ټولگی په دیره اسماعیل کې د پاکستان د استعماري حکومت یوسرو بس په چاودیدونکو موادو سره زیانمن کړی دی چه د دغی پېښی په اثر د پاکستان حکومت درې ورځې د مجاهدینو د گرفتاری په لټه کې ؤ ، خو ټول ملی مجاهدین بیرته خپلو نځایونو ته لاړل . دغه راز دملی مجاهدینو بل گروپ د دغه مجاهد په لارښوونه د چاودیدونکو موادو په واسطه دلدی د عسکري چوڼی خوږخی وړانی کړی دی چه په دې وجه دملی مجاهدینو او د چوڼی داستونکو تر منځ نهنه وشوه او رسیدلی تاوان یی تر اوسه پوری معلوم نه دی .

د چندولې پل یی زیانمن کړ :

ددغو مجاهد ینو بل گروپ د چندولې چوڼۍ ته نژدې پل په خرابوونکو موادو زیانمن کړی دی . دملی مجاهدینو بل ټولگی د سپیلټوی په عسکری چوڼۍ جلا وکړه چه دملی مجاهد ینو اوددغو عسکرو ترمنځ نهښتی شو ساعته دوام و کړ چه په نتیجه کېښی د دښمن له قواووخځه خوټنه عسکر ټپیان شول . یو بل ټولگی ملی مجاهدینو ددغه مجاهد خیرمحمد خان پرمشری د گنډۍ یو خ پل چه دلدی اومیرائی چوڼۍ سره نښلوی په تغریبی موادو وران کړی دی چه ددغه په اثر دملی مجاهد ینو او ددغه پله دساتو نسکو ترمنځ نهښته وشو ، چه په نتیجه کېښی ساتونکوماتی وکړه او آزادی غوښتونکو چوڼۍ وسوزوله .

ددیرملی مجاهدینو خوټنه پاکستاني عسکر وژلی او ټپیان کړیدی :

دپښتونستان یو ټولگی ملی مجاهد ینو دواړی په سیمه کېښی دپاکستان په یوشمیر عسکری افرادو حمله وکړه اوددغه نښتی په نتیجه کېښی چه ددوی تر منځ وشوه خوټنه پاکستاني عسکر وژل شوی اوزخمیان شوی دی .

دتلگراف ستنی یی له منځه وړی دی :

یوشمیرملی مجاهدینو د فوشکی په ختیزه سیمه کېښی دتلگراف ستنی اوددغه مز ی له منځه یووړل اوددغه په اثر دپاکستان استعماری حکومت د فوشکی اوسیدونکی ښاغلی حاصل خان جمعدار ښاغلی مبرکرم رساله دار ښاغلی زنگی خان اوبناغلی عبدالقا در خان بنسید یا ن کړی دی

دپښتونستانى علماؤ اوملی مشرانو په جرگه کېښی :

دپښته خری په کلی کېښی دعلماوو اومشهور کسانو ستره ټولنه شوی وه چه په هغی کېښی دپښتونستان دعلماؤ له خوا دپاکستان دحکومت داسلام دښمنی احکام اواجرا آتسخت وغندل شول په جرگه کېښی دغوظلمونو په نسبت سخته خوا شینی شوی ده چه دمحکوم پښتونستان به آزادی غوښتونکو باوندی دپاکستان استعماری حکومت کړی اوکوی یی دپاکستان استعماری حکومت جناب مولوی زیارت گل په دغه الزام ندی کړی دی چه دجرگی په کیدو کېښی کوښښ کړی دی .

په بلهه بیره کېښی جرگه :

دپوادجرمینی کندی اودسربلند په کلیو کېښی هم دعلماوو ادیبانو اومغورو ټولنی وشوی اودجرگو شاملینو دپاکستان دحکومت داستعماری اقداماتو او غیراسلامی اوامرو سره خپل سخت مخالفت اعلام کړ په دغو ټولنو کېښی دشاوخوا سیمو خلکو هم گډون کړی ؤ چه دعلماوو ادیبانو اومغورو تصویبونه یی په فوق العاده حرارت استقبال کړل .

دپروول عسکری سرک یی وران کړ :

یوشمیرملی مجاهدینو دپروول په سیمه کېښی عسکری سرک په خوځایو کېښی وران کړی دی چه دترافیکو تکه اوراتکه ورباندی بند شوی دی . داتمانوخیلو یوشمیر ملی مجاهدینو

د ښاغلی ملک نور محمد په مشرۍ د پلامیت په پوځ او مشهوریل باندی لاسی بمو نه وغورځول چه دهنو د چارو نوبه اثر دیل دساتو نیکونه اوه تنه وژل شوی اویاز خمیان شوی اودغه پله ته هم داسی سخت زیان رسولی دی چه دترا فیـکوتـکک او را تـکـک ور باندی چـور لپـت مخندیدلی دی .

د مامونندو د قبیلې مبارزی:

د چینگی په کلی کښی د مامونندو د قبیلې یوه ستره جرگه وشوه اوبونخل بیایي تایید کړه چه د مامونندو قبیله به خپلو ملی مبارزوته تر هغه وخته پوری دوام ورکړی ترڅو چه پښتونستان تشکیل او آزادی یی حاصله شی اوپه دغه لاره کښی به دهیڅ ډول قربانی ورکولو خفه غاړه ونه غړوی .

یوشه میر نور پښتانه مشران او علما بندیان شول :

د پاکستان استعماری حکومت دعلی خیلو د قوم مربوط ښاغلی ملک سید حسن او ښاغلی ملک ظفر خان د پښتونستان د آزادی په لاره کښی دمجاهدانه فعالیت په گناه بندیان کړل اود بنو محبس ته یی لېږلی دی . د پاکستان استعماری حکومت دموسوزیو اوسیدونکی ښاغلی مولوی نصرالدین اود مرکزی محکوم پښتونستان ٩ تنه نور کره او مشهور علما وهغو وروستیو مظاهرود تنظیم او اهتمام په الزام چه په زرگو نو خلکوپه کښی کېدون کړی او ژوندی دی وی پښتونستان ناری یی وهلی بند بیان کړی دی دغه راز پدی وختو کښی د پاکستان د استعماری حکومت لغوا په مرکزی محکوم پښتونستان کښی پراخی گر فتاری شوی دی .

د بیټنی خلکو د پاکستان د حکومت استعماری سیاست غندی دی :

د بیټنی خلکو په یوه جرگه کښی تصویب کړی دی چه د پاکستان حکومت استعماری اود اسلام دښمنی سیاست په کلکه سره غندی اوڅرنکه چه د پښتونستان د ملت غوښتنه د بشری حقوقو داصواو اود انسانی کرامت د ساتنی سره کلکه مطابقه ده له دی کبله د بیټنو غیر تمنی قبیلې یونخل بیاتاید کړه چه پخپله ټول قوت سره په دغه لاره کښی خپلی ملی مبارزی ته دوام ورکړی اود هیڅ ډول قربانی ورکواو خفه ډډه ونه کړی .

پښتانه نور مظلومیت ته غاړه نړی دی :

د آزاد منځنی پښتونستان د ټولو قبایلو لوی اوتاریخی جرگه د مرحوم حاجی میرزا علی خان دوراره عالیجاه نیازعلی خان په مشرۍ شروع شوی اوسلسله یی اوس هم روانه ده په هغه جرگه کښی چه د مسعودو د قبیلې د زرگونو علماوو وکیلاونو ملکانو او نورو خلکو په گډون شوی وه جناب عالیجاه نیازعلی خان د پښتونستان په ملت باندی د پاکستان د استعماری حکومت د تیریو او ظلمونو اود دغو استعماری تجاوزونو سره د سختی مقابلې د لزوم په باره کښی ویناو کړه . یسره هغه مولانا عجب خان مولانا عبدالمطلب خان خلیفه گلبداد خان ښاغلی گلبداد خان ښاغلی ظهورالدین اوبناغلی سعدی خان هم په وار سره مؤثری ویناوی وکړی

د جرگې په پای کېښي درأیو په اتفاق تصویب وشو چه بیا بیا د پاکستان اشغالگر عمالو ته ویل شویدی په دغه عصر کېښي چه د استعمار تر سلطې لاندې ملتو نه د بشري عدالت په اساس یو په بل پسې خپلې آزادی ته رسېږي باید د پاکستان استعماري حکومت د پښتونستان په ملت باندې له تیر یو اوحق تلفیو څخه ځان وژغوري مگر هغوی خپل ظلمونه او تیري پسې زیات کړي او د باجوړ په حق غوښتونکو اوبی دفاعو خلکو باندې یې سختی بمباری او د پښتونستان په نورو سیمو کېښي ئی هم وحشیانه حملې اوبی رحمانه بمباری کړي دی . له دی کبله نور نشو کولی چه مظلومیت ته غاړه کېږدو ، ونیز هیله اروچه د پاک خدای په مرسته دخپلې سربا زی او فداکاری په دوام دخپل گران وطن دخپلواکی او دملمی شرف په حاصلولو بریا لې شو . جرگې دغه رنگه فیصله وکړه چه د بشردنسل بقا اویاتې کیدل په عمومی امنیت پوره سولې اود فردي او اجتماعی حقوقو په احترام پوری مربوط دی په داسې حال کېښي چه موزنیز مشروع حقوق اوفطری آزادی د خطر سره مخامخ ده هجوریو چه په عملی او ټینگو اقداماتو لاس پوری کړو په هغه صورت کېښي به د دغو ټولو ناورو پیښو مسئول پاکستانی حکومت وی ، جرگې فیصله وکړه چه افغانستان اسلامی ملک اوحکومت چه زه ونیز د دیني اودنیوي شریک ورو په صفت په دی لاره کېښي خپلې احادیثی مرستی اهو نیز څخه ندی سپمولی خپلې صمیمی شکرې هغوی ته رسوو اوا امید اروچه په راتلونکې وخت کېښي هم له خپلې موربانی څخه ونیز ممنون کړي اوزمو نیز د مظلومیت غیز نړی اود نړی خلکو ته ورسوی .

د پښتو ټولې هفتواری اومیا شتنې هجای د پاکستان د حکومتی مقاماتو لخوا مصادره شویدی :

د مرکزی محکوم پښتونستان د پېښور اردو اخبارونو پخپلو وروستیو کښو کېښي څرکنده کړی ده چه د پاکستان حکومتی مقاماتو د پښتو ټولې هفته واری اومیا شتنې مجلې چه په هغه ځای کېښي چاپیدلی مصادره کړي اودهغو دنشر بدلوا متیا زونه یې ضبط اونه سوخ کړی دی دغه جریدې لیکي چه د پښتو ټولو مجلو اود هغو جریدو فورست چه په پښتو اوارودو دو ژبو خپریدلی پخوا ترتیب شوی اودغه ټولې مجلې او جریدې دلار اونگیا لې میا شتنو مجلو اود دوران ، هلال نو ، جمهوریت غنچې ، رهبرد هفته وارو مجلو او د اردو جریدې «آزادی» په شمول د مصادری تر احکامو لاندې راغلی دی پخوا هم د پاکستان استعماری حکومت د پښتو مجلې آزادی او «اسلم» مصادره کړي اوهم یې د «پښتون» مجله چه د خدایي خدمتگار د گوند د اورگان په حیث خپریدله ضبط کړی ده اوس بیرته پدی د محکوم پښتونستان د پیاوړو اوسترو لیکوالو ادبی آثار اود اشعارو دیوانونه هم د پاکستان استعماری حکومت له خوا ضبط اومصادره شوی دی .

د آزاد هنځنې پښتونستان تاریخی جرگه:

دوزیرو اود ورو د قبیلو اود پښو دخلکو یوه ستره جرگه د زر گوتو کسانو په گډون اود علماوو ، وکیلانو ، اومخورو په شمول (د ماما په زیارت) کېښي د مرحوم حاجی میرزا علی خان دوراره

عالیجاه نیاز علی خان په مشرۍ شوی وه، جرگی د پښتونستان موضوع د منځنی ختیز دستر و او اوله درجه مسألو څخه بللی اود نړۍ د ټولو سوله غوښتو نکو او آزادی خوښو و نکو ټولنو څخه. ټی هیله کړې ده چه د پښتونستان د آزادی په لاره کښی له خپلی همکارۍ نه غاړه ونه غړوی، عالیجاه نیاز علی خان د خپلی مویجی ویناوی په ترڅ کښی وو یل چه د پښتو نستان په ملت باندی د پاکستان د استعماری حکومت ظلمونه او تیری دومره زیات شوی دی چه د پښتو نستان په ملت باندی ټی د ژوندانه لاره ټولې ده په زرگونو خلک د ملی مشرانو، علماوو ادیبانو، مفکرینو، خوانینو، روحانیونو او د ملی رضا کارانو په شمول د پاکستان په محبسونو کښی په رقت پیدا کوونکی حالت پرته دی او ټول جایداونه او شتمنی یی ضیطی شوی دی له بلی خوا په آزاد پښتونستان او په تیره بیا د دبراو، باجوړ او مومندو د غازی آباد په علاقه کښی د پاکستان له خوا عسکرۍ سوقيات، الوتکو، توپو او تانکونو په مباری او عمومی قتل په پیریزه زیاته بیرحمی او قساوت اجرا شوی دی اوله دی کیله د پښتونستان خلک دی نتیجی ته ورسیدل چه یاد استعماری حکومت د تیریو په مقابل کښی په میړانه اوزور ورتوب سره په عمومی مبارزه لاس پوری کړی او یاد فناونستی لاره ونیسی خو د پښتو نستان ملت د مبارزی لاری نه ترجیح ورکوی او غوره بی گڼی اود ژوندانه تر وروستی سلگی پوری بهر خپلو ملی ناموسو او حقو څخه دفاع وکړی. جرگی د مشرانو دو یناوو داو ریدلو اود دیر تودا استقبال نه دروسته تصویب وکړ چه د پښتونستان خاوره پخپله د پښتو نستان په خلکو پوری مربوطه ده اود پاکستان د هغی د تملک دعوی او د نیولو حق نه لری جرگی د پښتونستان موضوع د منځنی ختیز له سترو او اوله درجه مسئلو څخه وبلله اود نړۍ د ټولو آزادی خوښوونکو او سوله غوښتو نکو ټولنو نه هیله کوی چه د پښتونستان د خلکو سره د خپلی آزادی غوښتنی په مبارزه کښی داخلاقی او انسانی همکارۍ څخه بحان ونه ژغوری جرگی د پښتونستان د آزادی دلاری دشهیدانو روح ته درود و استاوه اود محکوم پښتونستان د زرگونو سیاسی بندیانو سره خپله همدردی او غم شریکی ښکاره کوی. جرگی د افغانستان د ملت او حکومت داخلاقی مرستونه چه د خپل مشر او خون شریک ورور په حیث یی تراوسه پوری له موثرب سره کړی دی د زړه له کومی او خالصانه تشکر کړی او هیله لری چه په آینده کښی هم د خپلو موثرو همدردیو او همکارینو نه بحان ونه ژغوری.

د دواړو په میاشت کښی :

یوشمیر نور پښتانه مشران د پاکستان د استعماری حکومت له خوا بندیان شوی دی: د پاکستان استعماری حکومت ښاغلی مشرف خان، ښاغلی اکبر خان، ښاغلی ملک چراغ خان ښاغلی ناصر خان ښاغلی ملا بزرگ خان، ښاغلی میر نواب خان، ښاغلی ملوک خان ښاغلی شهزاده خان، ښاغلی سلطان خان او ښاغلی سیف نور خان د آزادی غوښتنی د فعالیت او د پاکستان د استعماری حکومت له تیریو سره د مقابلې د پاره د خلکو د لمسون په گناه بندیان کړی دی دغه راز د آزاد پښتونستان اوسیدونکی ښاغلی غلام خان دنور گل زوی د آزادی غوښتنی و فعالیت په گناه په شل کاله سخت بند محکوم کړی دی.

۴۰۰ تنه پښتانه مستخدمین له کار څخه برطرف شوی دی:

د پېښور د شهباز دور مخپانی دخبر له مخی د پاکستان حکومت د پېښور او د یرا سمعیل خان په سیمه کېښی دوه سوه تنه پښتانه مستخدمین له کار څخه بر طرف کړی دی .

یو ټولگی مسلحو پښتنو په یوشمیر پاکستانی انجنیر انوباندي سختی
پزی وکړی:

د پېښور د بانک حرم ور مخپاڼه د جنوری د ۱۲ نوبی په ۲۲۶ گڼه کېښی خبر ور کوی چه یو ټولگی مسلحو کسانو په یوشمیر هغو انجنیرانو او د هغوی دساتو نسکو په یوه ډله باندي چه په هغی دولتی اتحادی پوری اړه لری چه د بند ، بر ښنا او د او بو د ترقی دپا ره ده (او واپنا) نومیزی د یرا سمعیل خان دضلع دتانک د تحصیل مربوطه د درابن، د بند په سیمه کېښی سختی پزی وکړی چه د هغو په اثر دساتو نسکو له ټو لگی نه یو تن زخمی شو ور مخپاڼه لیکلی چه د حمله کولو نسکو څخه هم دوه تنه زخمیان شوی دی خو د نیول کید لونه خلاص شول .

یوشمیر نور پښتانه مشران بند بیان شوی دی :

د پاکستان استعماری حکومت د کوهات دضلع دملی عوامی گوند رئیس ښاغلی حاجی پر دل خان شنواری دخپلو دوو تنو زامنو سره دوظیفه دصتی داحساناتو د لارلو په گناه بندی کړی او محبس ته یی لیږلی دی . دمنځنی پښتونستان خبر خړ گندوی چه د پاکستان استعماری حکومت ښاغلی خان بهادر شیر خان ښاغلی محمد صدیق او ښاغلی ملک سکندر خان مسعود د آزادی غوښتنی د فعالیت په گناه بندیان کړی دی .

د پښتونستان ملت دخپلی آزادی د حاصلولو لپاره قطعی تصمیم نیولی دی :

دسپین تنگی د علاقې مربوطه په ورغو نومی کلی کېښی دوزیر د اتما نزیو ناروی خیلو، دوزیرو احمدزیو، بنو، دورو او دمنځنی محکوم پښتونستان د بیلو بیلو سیمو دعلمارو، روحانیو نو ملکانو، نمایندگان او دزرگونو زور و خلکو په گډون یوه ستره جرگه شوی وه. جرگه دقرآن کریم دخو آیتونو په تلاوت پرانستل شوه، وروسته تر هغه ددورو ښاغلی مولوی خلیل الرحمن دخپلی جذابی وینا په ترڅ کېښی ویل چه د پښتونستان ملت دخپلی آزادی د حاصلولو دپاره قطعی تصمیم لری او د پښتونستان د جوړولو په لاره کېښی به د هر ډول قربانی له ور کولو نه غاړه ونه غړوی ده تا کیدو کړ چه دغه ملی مبارزه دیوی ملی وجیبه او قومی جهاد په حیث د وطن په هر فرد باندي لازمی او واجبی دی. پس له هغه ښاغلی مولانا میر صاحب خان دخپلی وینا په ترڅ کېښی وو یل چه د پښتونستان خلک د پاکستان داستعماری حکومت د تیر یو او ظلمو نو څخه په تنگ شوی او نور د هیڅ ډول زغم او و صلی طاقت نه لری. مونږ دخپلو وینو ترور و ستی څا څکی پوری قربانی ور کوو او خپل محکوم وروڼه به د پاکستان د حکومت له منگولی نه آزاد کړو دده په دیر، باجوړ او غازی آباد کېښی د پاکستان داستعماری حکومت په تیر یو او دغه راز په محکوم پښتو نستان کېښی د ټولو ثقافتی آثارو په مصادره او په محکوم پښتونستان کېښی د زرگونو علماو ، ادیبانو، مشرانو

او مفکرینو په بنديانيدلو باندې ډيره زياته خواشيني وکړه. ور وسته تر هغه ښاغلي مولوی محمد ظاهر شاه د پاکستان د استعماري حکومت د تجاوزونو په مقابل کېنې د پښتونستان د ملت د يووالي او اتحاد د لزوم په باب کېنې جدا بې وينا وکړه او د افغانستان د ملت او حکومت د اخلاقي مرستو نه يې ممنونيت او شکر يه وکړه تر هغه وروسته د يو ښاغلي عزيز الله خان جدا بې وينا وکړه او دغه قومي لويه جرگه په دغه نارو پای ته ورسيدله چه ژو ندي د يوې پښتونستان او مړد يوې استعمار.

د منځني پښتونستان په لويه قومي جرگه کېنې:

د خيساري په سيمه کېنې د حياتي بابا په زيارت کېنې د دوو اوو زيود مده خيلو، محمود خيلو او د تور خيلو د علماؤ، مخورو، او روحانيونو نمايندگانو اودنو رو زرگونو خلکو په کېون يوه لويه جرگه شوي وه دغه جرگه د جناب مولوی محمد ظاهر شاه له خوا دقر آن کریم د خواتونو په تلاوت پرانيستل شوه. ده دخپلې مفصلې وينا په ترڅ کېنې د ملي آزادي د ساتنې په لاره کېنې د پښتونستان د ملت پرله پسې مجاهدات بيان کړل او وي ويل چه: د برتانيې پخواني استعماري حکومت اودغه راز د پاکستان اوسني استعماري حکومت پخپلو ځوارلس کلنو تيريو اود سيمو کېنې ونه کړي شول چه د پښتونستان د ملت مقاومت له منځه يو سي. د پاکستان استعماري حکومت د مسلحو تجاوزونو او وحشيانه بېار يوې کولو سر بيره اقتصادي محاصري هم رويکار کړي، اوملي مشران، اديبان او مفکران يې بنديان کړل او مجلې او ثقافي آثار يې ضبط کړل او ډير گوښين يې وکړ چه دخپل استعماري پروگرام مخ په وړاندې پوزي مگر د پاکستان استعماري حکومت دغه اقدامات د ملي محاذ د ماتيدلو اوړنگيدو باعث ندي شوي بلکه لايې د آزادۍ غوښتونکو احساسات وپارول، له دې کبله مونږ يو بل بيا د پاکستان استعماري حکومت ته اخطار ورکوو چه د پښتونستان ملت به دخپلې ملي آزادۍ د حاصلولو تر وخته پوري له هيڅ ډول مبارزې او قرباني نه غاړه ونه غړوي پس له هغه ښاغلي مولوی خليل الرحمن خان خپل قوم ته وويل چه د پاکستان استعماري حکومت د پښتونستان د ملت د دین او ناموس د ښمن دي اود دغه ستر خطر په ضد مبارزه د پښتونستان د خلکو د ملي فرايضو څخه ده.

خوتنه نور پښتانه مشران هم بنديان شوي دي:

د ښاغلي قمرالرحمن ورور ښاغلي گلرحمن اودده څلور تنه نور ملگري په دې وختو کېنې په چار سده کېنې د آزادۍ غوښتنې د فعاليت په گناه د پاکستان د حکومت له خوا بنديان او د پېښور مرکزي بنديخاني ته واستول شول. همدغه راز د برتاکال اوسيدونکي ښاغلي رضا خان او ښاغلي خانزاده چه پخوا هم يوڅوموده بنديان و بيا د پاکستان استعماري حکومت له خوا بنديان شوي دي. دغه راز د کوټې د پښتو سانسور شوي مجلې، د ښاغلي خداداد خان په سکر کېنې د پاکستان استعماري حکومت له خوا بندي شوي او بنديخاني ته لېږل شوي دي، دور ور پښتون گوند د پخواني رئيس ښاغلي ملک عبدالعلي دوه کوچني زامن د کوټې په بنديخانه کېنې تړول ډول اوسختو فشار ولاندي دي. يو بل خبر وايي چه د نا متو عالم ښاغلي حسين بخش کوټي

صحت په دی وختو کښی دمچ په بندیخانه کښی ډیر خراب شوی او د پښتو نستان د دغه محترم شخصیت ژوند بیخی په خطر کښی دی .

د آزادمنځنی پښتو نستان د دور او وزیر و ستره قومی جرگه :

په سپین وام کښی د دورو او وزیرو دمده خیلو . توری خیلو . محمود خیلو د علماوو ، مشایخو ملکانو ، نمایندگانو او دورو زرگونو خلکو په گډون یوه ستره قومی جرگه وشوه . جرگه د مرحوم حاجی میرزا علی خان د خوری بڼاغلی ملاحظت گل خان له خوا د قرآن کریم دڅو آیتونو په تلاوت پرانستل شوه . پس له هغه جناب مولی محمد ظاهر شاه ، د محمود خیلو بڼاغلی سید نظیر خان او توری خیلو بڼاغلی مولی محمد عظیم خان او بڼاغلی ملاهیت خان جذابی ویناوی وکړی چه د حاضرینو له خوا په فوق العاده حرارت استقبال شوی . جرگه در آیو په اتفاق فیصله وکړه چه د آزادمنځنی پښتو نستان خلک ، د پښتو نستان د آزادی په لاره کښی دهیخ ډول قربانی وړکولوڅخه غاړه نه غړوی او د پاکستان د حکومت د اسلام د پښمنی او استعماری سیاست په کلکه غاڼدی .

یوشمیر نور پښتانه د پاکستان د حکومت له خوا ونیول شو:

د پاکستان استعماری حکومت د مرکزی محکوم پښتو نستان یوملی او مشهور شخصیت بڼاغلی کرامت شاه فولاد او مردان اوسیدونکی بڼاغلی عبدالعزیز او دمر غوز او سیدونکی بڼاغلی جرنیل خلیل الرحمن او دمومندو بڼاغلی حاجی عبدالله دآزادی غوښتو نکو په گناه بندی کړی دی .

د چارسدی په تحصیل کښی د یوه پاکستانی افسر کورته لاسی بم اچول شوی او هغه وژل شوی دی په مرکزی محکوم پښتو نستان کښی د ملی مجاهدینو له خوا د چارسدی د تحصیل دزیم کلا په کلی کښی د پاکستان د حکومت د یوه افسر کورته لاسی بم اچول شوی دی چه د هغه په اثر دغه افسر مړ شوی او کورته یی تاوان رسیدلی دی .

دورگزو جرگی د پاکستان د حکومت استعماری تجاوزونه وغندل :

په دوگر کښی دورگزو ستره جرگه شوی وه او په هغی کښی د پښتو نستان په خاوره او ملت باندی د پاکستان د حکومت استعماری تیری په کلکه سره غندل شوی دی او دورگزو خلکو د پاکستان استعماری حکومت ته اخطار ورکړی دی چه که د پښتو نستان په خاوره کښی د خیلو استعماری پروگرامو له تعقیب څخه وانه وری دنړی د دغه گوټ امنیت به خراب شوی او د هغه دعاوتو مسئول به د پاکستان استعماری حکومت وی .

د پاکستانی ملازمینو په کمپونو باندی لاسی بمونه اچول شوی:

د پېښور ښارته نژدی په یوه بیره کښی د پاکستانی ملازمینو په کمپ باندی لاسی بمونه اچول شوی او د تاوان موجب شوی دی .

د آزاد پښتو نستان د صافو د قوم خوتنه په شېقدر کښی بندیان شری دی

د پاکستان استعماری حکومت بڼاغلی بهاول خان ، بڼاغلی حضرت جان ، بڼاغلی اکرم خان بڼاغلی محمد عظیم خان او آزاد پښتو نستان د صافو له قوم څخه څلور تنه نور پدی وختو کښی

په شته قدر کښې بنديان کړيدي . دغه گسان دخپلو تخنيکو شخصي چارو د اجرا کولو دپاره محکوم پښتونستان ته تللي و .

د پېښور د الوتکو ميدان ته نژدې په يوه عسکري تړوانه کښې لاسي بم چول هويدی . د پېښور د الوتکو ميدان ته نژدې په يوه عسکري تړوانه کښې لاسي بم چول شوی دی دغه راز د ملي مجاهدينو له خوا د پېښور عسکري چوڼۍ ته نژدې په دو هم لمر تړوانه باندي يو بل بم اچول شوی دی .

يوشمير وسله لرونکو خلکو په يوه دولتي جيب موټر باندي ډزې کړې : د شوباز ورنه پاته چه په پېښور کښې چاپيښي دولتي داووه ويستمې نيټې په خپله گڼه کښې ليکلي دي چه په دې ورنه کښې يوشمير وسله لرونکو کسانو په يوه دولتي جيب موټر چه داوبو لگولو مامورين او يو تن خارجي متخصص پکښې سواره وو ډزې کړيدي چه يو تن ستر مامورتي ټپي کړيدی . دغه ورنه پاته د ايم ليکلي چه د پاکستان حکومت د شيراني د علاقې لس تنه ددغه کار په تومت بنديان کړي دي .

يوشمير ملي مجاهدينو دپاره چنارد حکومت ودانۍ ته لاسي بم ورغورغولوي دي . دحوت په مياشت کښې :

په بنو او ميرامشاه کښې د پاکستان د نظامي رژيم په ضد سختي مظاهري وشوي :

په بنو او ميرامشاه کښې د پاکستان د استعماري او نظامي رژيم په ضد سختي مظاهري وشوي او د پاکستان حکومتی مقامات يې يریشان کړي دي . د پاکستان د استعماري حکومت اجيرانو په محکوم پښتونستان کښې د پښتو ژبې او ثقافت په ضد يو سخت تحريک شروع کړی او د حکومت له خوا يې په جدي سورت ملاتړ کيږي . د محکوم پښتونستان سياسي او ثقافتي ټولني د پاکستان د استعماري حکومت د دښمني د وضع او روپي نه ډيري په قارشوي او پاريدلي دي د مرکزي محکوم پښتونستان پېښور نه رارسيدلي خبرو يې چه پدې وختو کښې ډير پايي دکلي اوسيدونکي بنا غلي شير رحمان د آزادي غوښتنې د فعاليت په اثر د پاکستان د استعماري حکومت له خوا بندي شوي دي .

د پښتنو مجاهدينو له خوا د هريجنه په پاکستانی ټاټوبي او ډيري په بازار کښې لاسي بمونه چول شوي دي .

د ملي مجاهدينو له خوا ډيري په بازار کښې يو لاسي بم وچول شو . د هريجنه په تړوانه باندي دوه نور بمونه هم اچول شوي دي . د پاکستانی ټاټوبي ټاټوبي ددې پيښې په اثر د هغه ټاټوبي دشا خوا کليو تخنيکو خلکو تر استنطاق لاندې نيولي او ۴۸ ساعته يې توقيف وساتل . د پاکستان استعماري حکومت د هغه ټاټوبي خلکو تر فشار او تهديد لاندې نيولي دي چه ددغو پېښو مسئول کسان معرفي او وسپاري . د پاکستان استعماري حکومت د همدغو د هريجنه شالي ووور او دغه راز ښاخلي خانگل حلیمزي د آزادي غوښتنې په فعاليتو کښې د لاس لرلو په الزام بنديان کړی او مجلس ته يې لېږلي دي .

دور کزو ملی مجاهدینو دڅپری دکلی په تازنه برید خښ کړ :
 دور کزو یو شمیر ملر مجاهدینو دکورمی دایجنسی مربوطو دڅپری دکلی په تازنه حملہ
 وکړه چه دهنی په اثر ددوارو خواؤ ترمنځ نښته و هره او نتیجه کښی یی دملی مجاهدینو
 یوتن ښاغلی انورخان خدیداد خیل ټپی شوارده د بنمن قواؤ ته هم زیان رسیدلی دی .
 دیوتن پښتونستانی مجاهدوفات:

ښاغلی عجب گل زه خیل اړیدی چه دڅپریو مطور پښتون اردوطن دآزادی پخوانی
 مجاهدؤ د ناروغی په اثر ددلولی په شلمه نیټه مړشوی دی . دپښتونستان دآزادی په لپاره
 کښی دقدرور مجاهدی کړی دی .

په مرکزى محکوم پښتونستان کښی دپاکستان دحکومت په ضد مظا هری وشوی:
 دپاکستان دنظامی حکومت داسلام دښمنی داقداما تو اوتیر یو په ضد دپه بهری بهادرکلی
 اودپچکی دکلو دخلکوله خوا بیاسختی مظا هری هوی او دپاکستان حکومت ددی پښی په اثر
 یو شمیر کسان بندیان کړیدی . دفروری په ۲۳ نیټه دپیشور دښار داشنفری دروازی دجامع
 جومات خطیب دسوربیزی ودکلی اوسیدونکی مولانا گل کمال چه دمظا هری کوونکو دټولگی
 مشر ؤ دپاکستان داستعماری حکومت له خوا بندی شوی او زندان ته ولېږل شو دغه راز
 دپاکستان استعماری حکومت او ښاغلی محمد سدیق او ښاغلی حاتم خان
 چه دخدایی خدمتکار دگوند ستر کسان دی بندیان کړیدی دپه بهری په سیمه کښی په
 زیاته مسافه دتیلون لین له منځه وړل شوی دی په مرکزی محکوم پښتونستان کښی دنیو
 بحرانونو په اثر دخلکو په گرمیودلو اوتکه راتکه باندى دنظامی حکومت له خوا لگوله هوی بندیزوله
 اوباندی لاپسی سختی شوی دی .

دپاکستان حکومت خو تنه پښتانه بندیان کړیدی:

دپاکستان داستعماری حکومت مقاما تودهنو پښنو په اثر چه په مکرر دپاکستان دحکومت
 دتاسهانو او استحقاکاتو په ضد دڅپیر په دره او په شار خوا کښی کیږی ښاغلی
 حاجی عباس خان ، ښاغلی جلندر خان ، ښاغلی میرا حمد شاه خان ، ښاغلی سید احمد خان
 ښاغلی آدم خیل ، ښاغلی روز شاه خان اړیدی کوکڅ خیل او اوه تنه خاصه داران او یوتن جمعدار
 بندیان کړی دی .

په منځنی پښتونستان کښی د وزیرو د محمود خیلو یو ټولگی ملی مجاهدینو د هینخ آدم
 مسکری کمپ ته نژدی ددهزاده دقلا تر څنکه یو پوځ پل دجاویدینو کمو موادو په واسطه
 وران کړی دی .

دپاکستان حکومت هغه دپولیسو پښتونستانی افراد برطرفوی چه تر اشتباه
 لاندی وی ،

دپاکستان استعماری حکومت یو هیأت ټاکلی دی چه دپولیسو هغه پښتونستانی افراد چه
 دپاکستان حکومت شک او بدگمانی ور باندى لری له کار څخه برطرف کړی . ده غی
 مو ضوع علت چه پاکستان مطبوعاتوبی هم تصدیق کړی دی دپاکستان له استعماری حکومت

سره د پښتونستان دخلکو د ټولو طبقو ورځ په ورځ زیاتیدونکی مخالفت دی پخوا له دی سره وینا کال د مارشا لاره ضد او د تخریبی فعالیتو د تومت په اثر د پېښور په ښار او د مرکزي محکوم پښتو نستان په نورو سیمو کې د پولیسو د تحینو منصبدارانو او افرادو د نیولو پر لاس پیښې وشوې او دغه نوی اقدام ددی له پاره نیول شوی دی چه د پښتونستان د پولیسو په منصبدارانو او افرادو با ندی د پاکستان مقاماتو اعتماد او باور بیخی سلب شوی دی بل خبر چه هغه هم د پاکستان مطبوعاتو له خوا تایید شوی دی داسی وایی چه د پاکستان د استعماری حکومت په ضد د مظاهرو لمن د سند ولایت ته هم خپره شویده لکه چه په دی ورځو کې د ملتان په ایمر سن کالج کې پر له پسې مظاهری او اوږد اعتصاب وشو او وروسته له هغه د ایمر سن کالج د ډیپوټو زده کوونکو په اعتصاب لاس پوری کې چه تراوسه پوری دوام لری:

دیوه پاکستانی ایجنټ په کور کې سخته چاودنه شوی:

په دی وختو کې د پېښور د تحصیل مربوطه د د خویشکی پایان، په کلی کې د پاکستان د حکومت دیوه ایجنټ په کور کې یوه سخته چاودنه شوی ده چه د هغه په اثر د مالی ستر تاوان څخه علاوه څلور تنه سخت ټپیان شول.

د مرکزی پښتونستان یو شمیر چیدو علماؤ د پاکستان نوی اساسی قانون وغانده:

د سرحد د جمعیت العلماء در رئیس جناب مولینا سید گل بادشاه، جناب مولا ناعیدا لقیوم پوپلزی، او د جناب مولانا سید محمد امیر شاه په شمول د مرکزی محکوم پښتو نستان یو شمیر چیدو علماؤ د پاکستان نوی اساسی قانون وغانده په تیره بیا په دغه باب کې یی ډیره خواسینی او ناراضی ښکاره کړه چه په دغه نوی قانون کې په دی باره کې هیڅ ذکر شوی نه دی چه اسلام د پاکستان رسمی دین دی. د مردان و ضلع مربوط ښاغلی مولوی صلاح الدین او ښاغلی مولوی حبیب الله د پېښور د ضلع مربوط ښاغلی مولوی غیرت گل او د محکوم پښتونستان یوزیات شمیر علما د پاکستان له نوی اساسی قانون سره سخت مخالفت په اثر بندیا ن شوی دی.

د وزیر د احمدزیو د قبیلې علماؤ و کیلانؤ او نورو ډیرو خلکو د یوی جرگی فیصله: په واټه کې فوژرو د احمدزیو د قبیلې د علماؤ و کیلانؤ او د نورو ډیرو خلکو په گډون یوه ستره جرگه شوی وه چه ښاغلی مولوی گل ولی خان دخپلی جدا بی و بنا په ترڅ کې ویل چه: د پښتونستان ملت د انگلیس د استعماری تیریو په مقابل کې اوږد او دوام لرونکی مجاهدی وگړی او تر هغه وخته پوری چه د پاکستان استعماری حکومت د پښتونستان د ملت په حقو حقوقو اعتراف ونکړی دهغه په مقابل کې به هم خپلو مجاهدو ته د و ام وکړی و وروسته تر هغه ښاغلی پورام خان مفصله وینا وکړه او ویی چه د پاکستان استعماری او تیری کوونکی حکومت زموږ د آزادی خاوری د نیولو د پاره ډیر کو ښوونه وکړل خود پښتو نستان خلک دخپلی آزادی خاوری او قوم د ساتنی د پاره د هر ډول قربانی وړ کولو ته تیار دی او د پاکستان استعماری حکومت به هیشکله موقع ونه مومی چه خپل استعماری پر و گرام د پښتونستان دخپلوری او ملت په باب کې تطبیق کړی دهغه نه وروسته د ښاغلی مولوی

هیدالر حمن پدی باره کېښی د پښتونستان دخلکو احساسات او جذبات و ستایل چه دخپلی آزادی د ساتنی او دخپلو محکومو وروڼو دخاوری دیوی ستری بر خی دخلاصولو دپاره په ټینګه متفق دی او هرچول قربانی ورکولو ته تیار دی او هغه داهم وویل تر هغه وخته پوری چه چه د پښتونستان د ملت نه یو فرد ژوندی وی د پښتونستان د آزادی غوښتنی مشال به روښان وساتی پس له هغه ښاغلی رحیم شاه خان ښاغلی شیردل خان کنګی خیل ، ښاغلی شیرجان ښاغلی اسمعیل خان خوجه خیل ښاغلی شاه عالم خان اودهګی ښاغلی زادر خان هر یو په وار مهمی ویناوی وکړې دغه ستره جرګه پدغه نارو پای ته ورسیده ژوندی وی پښتونستان مردی وی استعمار .

د پښور د ضلع دنوښار د لیسې زده کوونکو په سخه و مظاهرو لاس پوری کړی دی :
 دمر کزی محکوم پښتونستان د پښور د ضلع دنوښار د لیسې متعلمینو په عمو می او سخه مظاهرو لاس پوری کړی دی او د پاکستان د استعماری حکومت د مظالمو او تیر یو په ضد یی سخه کرکه ښکاره کړه لکه معلومه شوی چه ده تر اوسه هم د دغی لیسې حالات کړ کیچن دی یوشمیر مسلحو حمله کوونکو په دیره اسمعیل خان کنه په یوه ولتی ودانی باندی حمله کړی ده او په هغه تاوان سر بیره چه دغی ودانی ته یی رسولی دی دغی ودانی یوتن ساتونکی یی چه حبیب الله نومبزی هم وژلی دی د پاکستان پولیسو او انتظامی قواؤ حمله کوونکی نه پیژ ند لی اونه یی نیولی دی .
 مولینا محمد اشرف د پاکستان د اسلام د ښمنی له سیاست سره د مخالفت په ګناه بندی شوی دی :

دمر کزی محکوم پښتونستان د مردان د ضلع د صوابی یو عالم مولینا محمد اشرف د پاکستان د استعماری حکومت له خوا په درې کاله بند محکوم شوی دی ددغه اقدام علت د پاکستان د حکومت د استعماری او اسلام د ښمنی له سیاست سره د مولینا محمد اشرف سخت مخالفت ښودل شوی دی

۱۳۴۱ کال د حبل په میاشت کېښی :

لاسی بمونه اچول :

د آزاد شمالی پښتونستان د باجوړ یو ټولګی ملی مجاهدینو د حوت د میاشتې په ۲۶ تا ریخ د ښار په ریاست کی د بریښنا په ډیزل ماشین باندی چه د پاکستانی همکری چوڼی او د پوځی افسرانو استوګنځی ته ئی بریښنا ورکوله لاسی بمونه اچولی او د هغو په اثر د بریښنا یو انجنیر مړ او د پاکستان دوه تنه عسکر سخت ټپیان شول په دغه وخت کی د پاکستان پوځیانې اوردندو وسلو په مسلسل ډول سره څلور ساعته سختی ډزی وکړی او د ملی مجاهدینو نه هم یوتن زخمی شو .

د بیګ یاره ټاڼی ته لاسی بمونه ورواچول شول :

د حوت په ۲۶ نیټه د آزاد شمالی پښتونستان د تیرا یوی ډلی غیرتی او ننګیالو مجاهدینو د بیګ یاره ټاڼی ته څولاسی بمونه ورواچول او یوی بلې ډلی په همدغه ټاڼیخ د ګډو ګډو

دناوې دسدي دهلاقه دارې په ودانې سختې ډزې وکړې چې پوره تاوان ئې ور واړه و .

په مرکزې محکوم پښتونستان کې دپاکستاني ايجنټانو تهديدونه:

دپاکستان استعماري حکومت دخپلوايجنټانو په وسيله مخينې تهديدونه اوکواينو نه خپاره کړې چې کهچيرته څوک دپاکستان دنوې اساسي قانون په خلاف اودهغه په ضد ا نفاق داو غند نه وکړې نوملاوه ديوکال سخت بندڅخه به په پنځو سوو (۵۰۰) کلداروا ونقدې جريمه محکوم شي.

دهغو تهديدونو سره سره د پښتونستان خلک دپاکستان نوې اساسي قانون دخپل سر نهوت دټاکلو دحق اودخپلو ثابتو حقوقو په مقابل کې يونوې اختلاق بللې او له هغه څخه کرکه او نفرت لري اوپه جوماتونو اوټولنو کې دهغه په ضد سخت مخالفتونه ښکاره کوي .

دحوت په ۲۶ تاريخ دپيښور په کابلې دروازې کې ديو بم چاودلو په اثر زيات زيان رسيدلی دی دپرو څمکنیورپوټ دی چه دملې مجاهدينو يوې ډلې دپاره چنار دپولټيکل ايجنټ په کور اودواکي کلا په عسکري ټاټبه سختې حملې اوډزې وکړې. په يوه لويه تاريخي جرگه کې دپاکستان داستعماري حکومت تيرې او تيجا و ز وغندل شو.

دحوت په ۲۱ نيټه په بنونه سټه کې داتمانخيلو دهلماو، ملکانو، نمايندگانو اونورو خلکو په گډون يوه لويه اوستره جرگه وشوه اوپه هغې کې دپاکستان دحکومت داستعماري سياست څخه په تير ۰ بيا دباچور په خاوره باندي دهغه استعماري حکومت دتيريو اوداتمانخيلو ديو شپږ خلکو دبندي کولو په نسبت سمته کرکه شوه ده او يونگل بياني دپاکستان دحکومت داستعماري تيريو په ضد د مبارزې په باب کې دهرډول قربانيو په حلقه خپل تمهدات نوې کړل دغه شان دماموندو مشرانو، مخورو وکيلانو اونورو وگړو په گډون په بيان چور کې لويه جرگه وشوه اوپه هغې کې قومي مشرانو جذابي ويناوې وکړې جرگې دپاکستان حکومت ته اخطار ورکړ ترڅوچه دپښتونستان دملت مسلم حق محترم ونه گڼي اوده پښتونستان په ملت باقدي له خپلو تيريو څخه وا نه وري دماموندو خلک به دپښتونستان دملت دنو روخلکو په شان خپلو مبارزوتو دوام ورکړي اوپه دغه لپاره کښې به له هرډول قرباني څخه ډډه ونکړي.

دکوهات وضعې دبنو نکر په ټاټبه دملې مجاهدينو له خوا دلاسي بمونو اچول:

يوټولکې ملي مجاهدينو دکوهات دضلمې دبنو نکر په ټاټبه باندي لاسي بمونه واچول او تاوان ئې ورورساوه دهغه شان بل ټولکې ننکيالو پښتو دچکرکوټ داورگاډې په ټيسن لاسي بمونه استعمال کړيدي اودهغه په اثر دغه ټيسن ته زيات زيان رسولی دی دغه راز يوې بلې ډلې مای مجاهدينو دچمرود په علاقه دار او دهغه په غوتنو ساتو نکر ډزې وکړې.

ملی مجاهدینو د پاکستان یوه دولتی ودانی په باروتو خرابه او په یوشمیر لاریو بی حمله وکړه :

د منځنی پښتونستان دوزیرو او مسعودو کامونو د ملی مجاهدینو ډلو د سپین وام په عسکری چوڼۍ د گومل په کمپ او د تپۍ په فوډی تاپه سختی دزی وکړی همدغه راز د بدی خان په سیمه کی یو ټولگی مجاهدینو د پاکستان د حکومت په یوشمیر لاریو سخت باټونه وچلول اوزیات تا وان ئی ورورساوه دغه شان د ملی مجاهدینو یوی بلی ډلی د بناغلی خیز محمد خان په مشری د ساړه راغه په سیمه کې یوه د ولتی ودانی په باروتو ډوله . د تیرا دا پرید و یوی د ملی مجاهدینو هم د سورډنه اولوارگی داورگاډی په ټیسن بانندی سختی دزی وکړی . د محکوم مرکزۍ پښتونستان د تجار ت د اطا قورگیس د پاکستان نوی، اساسی قانون وغاډه ، د مرکزۍ محکوم پښتونستان د تجار ت د اطا قو رئیس بنا غلی گل محمد خان د پاکستان په نوی اساسی قانون بانندی د تبصری په ترخ کښی غند نه وکړه او وی ویل چه زمونږ دخلکو د محکوم پښتونستان د ژبی او ثقافت حمایه او ترقی ورکول یوه حیاتی مسئله ده اوموزبه تل پدغه لاره کېښي خپلو کوشینو اومجا هد وته دوام و رکړو .

یوی ډلی ملی مجاهدینو د سدی په با زار کېښي په چا و دید ونکوما دو یو بوخ پل او یوه اندازه سرک وران کړیدی ، اودغه رنگه د ملی مجاهدینو نورو ډلو د حوت په ۲۰ نیټه د سدی په عسکری تاپه سخت باټونه وچلول . اود تیرا یوشمیر ملی مجاهدینو د حمل په ۳ دلوارگی په عسکری تاپه بی ساری حمله وکړی .

آزاد شما لی پښتونستان په تیرا کی د سه پای قبیلۍ په نرگوش کی یوه لویه اومهه جرگه وکړه چه په هغه کښی دهغه قبیلۍ مشرانو ، مخورو او یوشمیر سترو کسانو په گډون مهمه جرگه کړی وه او وروسته دوی تانه چه د پاکستان د نظامی حکومت د استعماری سیاست په ضد جذابی اوسختی ویناوی وشوی جرگی په پوره اکثریت دا اعلام کړه چه د پښتونستان موضوع د پښتونستان د ملت لپاره یوه حیاتی مسئله ده اومونږ د پښتونستان خلك به دخپل ژوند تر وروستی سلگی پوری دخپل وطن د آزا دی او خپلوا کی په لیا ره کېښي مبارزه اومجا هده وکړو .

په لواړگی کی د پاکستان د استعماری حکومت په ضد سختی مظا هری

د حمل په ۸ نیټه د پاکستان د استعماری حکومت په ضد په لواړگی کی ستری اولوی مظا هری وشوی ، دخیبر ، لواړگی ، جمرو د ، شینوارو او اوبرید وقبیلو په گډه سره پدغه مظا هرو کی گډون وکړ او د پاکستان د استعماری حکومت خلاف ئی ناری وعلی . دغو مظا هره کوونکو په پای کېښي جرگه وکړه او د پاکستان د استعماری حکومت د تیریا اولاس وهلو په مقابل کی ئی د مقابلې اوقربانی د ورکړی دلزوم په با ره کی دجوش نه ډکی وینا گانی وکړی او په کلکه ئی د پاکستان د استعماری حکومت څخه وغوښتل چه ددوی په چارواکیمو کی له لاس وهلو اومدا خلی نه لاس واخلي . خبر داهم وائی چه تراوسه پوری دخیبر په سرک بانندی د هر ډول مرا دونگه اورانگه بیخی بند دی او با زا رونه اوښوونځی تپلی دی .

د پښتونستان یوستر شخصیت د پاکستان نوی اساسی قانون وغانده :

مولانا محمد اکبر خان چه د پښتونستان یوستر شخصیت دی او انگلیسی استعمار په ضد د مشهور ومجا هد ینوڅخه دی د پاکستان نوی اساسی قانون په کلکه وغانده او ویل چه د پاکستان دنوی اساسی قانون څخه د پرنه امیده دی او هغه هیلې می په نا امیدۍ بدلی شویدی کومی چه دنوی اساسی قانون په باب کې می په زړه کې روزلی . مولانا محمد اکبر خان وویل : هغه شی چه د پاکستان عسکری حکومت نوی اساسی قانون بولی په حقیقت کې هماغه دنظامی حکومت ضوابط او قواعد دی چه په ماده لرونکی او مرتب شکل سره یوځای کړل شویدی او هدف می د پاکستان د اوسنی نظامی حکومت د زمامدارانو د اقتدار ټینګول دی او بس :

مولانا وویل چه دغه قانون د اوسنی نظامی حکومت واکه منوته د مطلق العنایې اجازت ورکړیده اود هنی په اثر به د حکومت هیڅ کوم غړی دکومی قانون جوړونکی مؤسسې په نزد مسئولیت ونلری . مولانا محمد اکبر وویل چه د پاکستان ملت هوشیا ردی اونه یوازی دا چه پداسی تش په نامه قوانینو باندی نه غولیبزی بلکه انتظار کېږی چه ژر به هغه د عمل په ډول رد کړی .

د مرکزی محکوم پښتونستان لویوانا متوعلمانو په یوه فتوا کې د پاکستان د حکومت د اسلام د بنمنی اجراءات وغندل .

د محکوم مرکزی پښتونستان یوسل او ۲۷ تنو جیدو اوستروعلماؤ په یوه چاپی فتوالیک کې د پاکستان د حکومت د اسلام د بنمنی اجراءات سخت وغافل او ویل چه د پاکستان نظامی حکومت د زمامدارانو یولې اجراءات چه غواړی هغه منوته قانونی بڼه ورکړی او خلک دهنو په پیروی مکلف کاندی له قرآنی ارشادا توڅخه بیخی مخالف اونقیض دی . هماغه اعلام کړیدی چه دغه موضوع دومره اهمیت لری چه په کاردی ټول خلک دنویومقرراتو په مقابل کې قیام وکړی اود پاکستان د تصرف او تبحر و زلاس د اسلام له مبین دین څخه لند کړی .

په مرکزی محکوم پښتونستان کې حالات وړان دی :

د حمل په ۶ نیټه د شیرپاؤ د کلی د برینبنا په برج کې سخته چاودنه وشوه او د برینبنا دستګاه ته زیات تاوان ور ورسید اود محکوم مرکزی پښتونستان په ټولو سیمو مخصوصاً د پېښور په علاقه کې هم داسی نوری زیاتې پېښې شویدی اود هغه په اثر په هغه لخوا کې امنیت بیخی وړان شوی . ددی پېښو په اثر د پاکستان استعماری حکومت یوزیات شمیر خلک نیولی او جیل ته می اچولی دی .

د پاکستان د حکومت په ضد د خلکو کرکه اونفرت لاپسی ورځ په ورځ زیاتیبزی . ملی مجا هد ینو دغلزایو اواز ولی د عسکری نا ټو ترمنځ د تیلفون مزې له منځه یووړل . په آزاد شمالی پښتونستان د ورکړو یوې ډلې ملی مجا هد ینو دکورمی په سیمه کې د غلزایو په تاغه سختی ډزی وکړی . دغه شان دغلزایو او اړولی د عسکری تا ټو ترمنځ

سیمه کې په زیاته مسافه د تېلفون مزی له منځه وړیدی ، د پرو څمکنو مچا هد ینو هم دبا دا می په پوزی تا نه سخت باټونه وچلول اوزیات تا وان ئی هغه ته ور ورسا وه . دپاکستان استعماری حکومت یوزیات شمیر پښتونستانی مشران او علماً نیو لسی اوبند یان کړی .

دپښتونستان یوزیات شمیر مشران او علما ء دپاکستان د استعماری حکومت د اسلام د بنمنی له سیاست سره ددی د سخت مخالفت په گناه قبول شوی اوبند یان شوی . دحمل په ۱۵ نیټه په کوهانپ کې مولوی محمد شریف خان ، مولوی محمد عمر خان او مولوی نا درخان ، اومولوی محمد نبی خان قبول شوی اوبند یخانوته لېزل شویدی .

دغه شان ښاغلی علیم گل خان ، ښاغلی غلام نبی خان ، ښاغلی ارشدخان اوښاغلی طوطی خان دپاکستان دتش په نامه اساسی قانون سره د سخت مخالفت او دکو ها ټ د ضلع مر بو ط دهنګوپه تحصیل کې له دوو تنو پاکستاني ایجنټانو سره دنښتی په اثر بندیان شوی دی . ښا غلی محمد زمان ، ملک حبیب شاه خان ، ملک سید نظیر خان ، ښاغلی عمر دین خان اوښاغلی سیفورخان هم دپښتونستان دملک په مقابل کې دپاکستان دحکومت له تجاوز کارانه سیاست سره دمبارزی په وجه په ټل کې قبول شوی اوبندیان شوی دی .

د آزادی غوښتلو په گناه بندې کیدل :

په جنوبي محکوم پښتونستان چمن کې . دپاکستان استعماری حکومت ښاغلی حاجی نظر محمد خان اخکز ی چه دچمن یوتن مخوردی د آزادی غوښتلو په گناه بندې او جهیل ته استول شوی دی .

دپاکستان داستعماری حکومت چا پلوسو او غورمالو جریدو ته په محکوم پښتونستان کې په نفرت او کرکه کتل کیزی :

په مرکزی محکوم پښتونستان پیښور کې دپاکستان داستعماری حکومت دمتعصبو او چا پلوسو ورغچا ټو جریدو دمنفی استعماری اوپښتون دبنمنی تبلیغاتو په مقابل کې د پښتونستان دخلکو کرکه اوتنفر ډیرریات شوی او په رغو وختو کې دهنه غای خلکو په گډه دد غو جریدو په ضد دپښتونستان دخلکو په نزد دپاکستان دحکومت داستعماری مقصدو دپرمخ بیولو آله پیژندلی شوی ده ، احتجاج کړی دی دغه راز د مردان او پیښور دخلقوزیاترو اوسیدونکو دقومی جرگو په ترڅ کې په دغو سیمو کې دشهباز اوانجام دورغچا ټو توزیع او پیرو دل بند کړی او په ټینګه ئی منع کړی دی . پخوا هم دمحکوم پښتونستان دخلکو له خواددغو جریدو په ضد څو واری سختی مظاهری شوی وی . لکه چه دهنواداری ئی په تیزو وویشتلی اوزیات زیانو نه ئی ورواړول .

دسالارزیونکیا او مجاهدینو څو تنه پاکستاني تیری کونکی عسکرو وژل :

دآزاد همالی پښتونستان باجوړ کې دسالارزیویوی ډلی ملی مجاهدینو دمندی په یو ئی کې باندي حمله وکړه او په هغه جګړه کې چه دملی غازیانو ار پاکستانی عسکرو چه د کپ ساتنه ئی کوله په منځ کې وشوه درې تنه پاکستاني عسکرو وژل شول او پنځه تنه نور ئی سخت زخمیان شول . ملی مجاهدینو بل ټولګی په دغه سیمه کې په یوه پاکستاني جیب باندي حمله وکړه او هغه ئی

وران کپ دجیب دسپر لیونہ دری کسہ مپہ اودری نورئی آپیان شول. همدغه شان په تیرا کی ملی مجاهد نیود حمل په ۱۲ نیقه دبرری په تاغه سختی دزی وکړی. په دغه تاغه کی دپاکستان استعماری عسکر پراته ؤ ،

دحمل په ۱۹ تاریخ داپر بدویو لوی پلوی په یوه پاکستانی اور گادی چه دلواری کی خغه پینور تروان ؤ دیکپاری په سیمه کی حمله وکړه او وروسته له هغه چه اور گادی ئی ود را وه نو کوم شی چه د دولت په کی ؤ هغه ئی له منغه یور او اوپ ئی کپ په هغه نېته کی چه داور گادی دساتو نکو اوملی مجا هدینو په منع کی وشوه دپښتو مجاهدینو سخت مقاومت له کبله وتښتیدل اوداور گادی دټکړو یوتن پلټونکی هم سخت ټپی شو .

دپاکستان استعماری حکومت دپښو نستان یوشمیر ملی مجاهدین دآزادی غوښتلو

په گناه بندیان کړی دی

دحمل دمیاشتی په ۱۴ نیقه یوشمیر ملی مجاهدینو په گلستان کی دپاکستان په یوه دولتی ودانی لاسی بمونه و اچول او سخت زیان ئی ورو رساوه . همدغه شان دژوب اوسیدونکی ښاغلی ملک لاله بند ښاغلی ملک رضا خان ، ښاغلی ملک ناری خان ، ښاغلی حاجی سید گل ، ښاغلی ملک حاجی ولی محمد خان ، ښاغلی گلخان کاکړ ، دهندو باغ اوسیدونکی ښاغلی ملک اختر محمد خان ، ښاغلی ملک غلام حیدر ښاغلی ملک ناجو ، ښاغلی ملک عبدالمنان ښاغلی حاجی عبدالله خان ښاغلی ملک طوطی ، ښاغلی ملک مروند شیا غلی کټ ښاغلی ملک شیر و ښاغلی ملک کمال کاکړ دآزادی غوښتلو په گناه، دپاکستان استعماری حکومت له خوا بندیان شوی دی.

په کلکته کښی د پښتون جرگی پخپله یوه غونډه کی دپاکستان د نظامی

حکومت ظلمونه وغندل

دحمل دمیاشتی په ۲۳ نیقه په کلکته کی دپښتون جرگی دلویدیز بنکال دخانگی نرس پرستی لاندی غونډه وکړه . په دغه غونډه کی دپاکستان د نظامی او عسکری حکومت هغه ظلمونه او استبدادونه وغندل چه دپښتونستان په خلکو ، لوی وړو کی کیبزی . دپیلی رادیو وویل چه دغه رنگه په دغه غونډه کی دپاکستان له حکومت نه په پینگه وغوښتل شول چه دپښتو نستان ستر مشر اور هڼما خان عبدالغفار خان او دخدائی خدمتگار ۲۲ زره نور کسان چه اوس دپاکستانی جابر حکومت په جیلونو او بندیخانو کی شپې ورغی سبا کوی خوشی کړی .

دپاکستان استعماری حکومت یوشمیر قومی مشران دهغه حکومت سره دبرخلافی په

گناه بندیان کړل:

دپاکستان استعماری حکومت دمیدان اوسیدونکی ښاغلی ملک محمد امین خان ، ښاغلی ملک عمر خان ، ښاغلی ملک عبدالجید خان ، ساغلی ملک عبدالحق خان ، اودشاه با نهی قاضی صاحب چه قومی مشران دی دآزادی غوښتنی او دپاکستان استعماری حکومت سره دبرخلافی په گناه بندیان کړیدی. دبا جوړ خبردی چه دحمل په ۱۷ نیقه د کڅ په کلی کی داماموندو مخورو علماو ملکانونو نورو خلکو ستره جرگه کړی وه او په هغی کی دپاکستان استعماری حکومت

د تير يواړه پروگرامو سره دمقابلې په باب اودغه شان دپاکستان دايجنټانو دفتري اچولو دمخنيوي له پاره پوره ترتيبات اوتصميمونه ونيول شول .

دپاکستان په نظامي تاسيساتو ټولني بهونه واچوز:

د حمل په ۱۹ نيټه دپيشور دښار په ډېگري دروازي کي يوبم وچول شو اود حمل په ۲۲ تاريخ دپيشور په صدر کي دخيبر دپولتيکل اجنت دلومړي لمبر ساستو نکو دټولگي په مرکز با ندي هم بول بم چاوديدلي دي .

دپاکستان استعماري حکومت خورتنه مشران د آزادي غوښتلو د فعاليت په اثر

بنديان کرل

دپاکستان استعماري حکومت دکوهاټ په علاقه کي دکړک او سيدونکي ماسټر سيد شاه اودابرا هيم زيواوسيدونکي ښاغلي حميدخان اوشاغلي زنگي خان داپريل په دوهمه نيټه دآزادي غوښتلو دفعاليت په اثر بنديان کرل .

داپريدو علماءو کيلا نو اومشران ټول په يوې جرگي کي په پاگي وويل چه دا پريل رسيمه دپاکستان د خاوري برخه نده:

د حمل په ۲۴ نيټه داپريدو قبيلي علماءو وکيلانو مشرانو، اونورو خلکو دپاروان په کلي کي لويه اوستره جرگه وکړه، دغې جرگي دپاکستان داستعماري حکومت له تيري کونکو اقداماتو اوداخلو څخه سخته کرکه ښکاره کړه. اوله حکومت څخه ټول غوښتل چه دپښتونستان ټول سياسي بنديان ژر خوشي کړي اودپښتونستان په ثابت حق اعتراف وکړي . جرگي دپاکستان داستعماري حکومت دغه آزادي اوپروباگنډونه چه گوباداپريدو خلک په ايالتي اسامبلو اومرکزي پارلمان کي دکهون لپاره دوکيلانو په انتخا بولو بوخت دي دکرل اوخر گنده ټي کره چه لدې کبله چه داپريدو سيمه او خاوره په هيڅ ډول دپاکستان دخاوري جز نده نو دپاکستان اسامبلو اوپارلمان لپاره داپريدو دکام نمابندگانو دټاکلو اودوکيلانو دانتخا بولو موضوع بيخي منځ ته نشي راتلاي اوپه دې باره کي دپاکستان داستعماري حکومت بي مخا په اودخنداو پروباگنډونه کوم غاښي نشي نيولي

دټور بهمياشت کښي

داپريدو اوستوري خيلو دقبيلو درنه اولويه جرگه :

داپريدو اوستوري خيلو دقبيلو علماءو، وکيلانو، مشرانو اونورو بيشماره خلکو په خان دره کي يوه لويه اوستره جرگه وشوه چه په هغې کي دپښتونستان په ملت باندي دپاکستان داستعماري حکومت تری سخت وغندل شول . په دغه جرگه کي فيصله وشوه چه دپاکستان داستعمار له منځه وړلو په لپاره کي به دسر اومال څخه تيريزي. هغوي دپاکستان دحکومت دا پروباگنډ چه داپريدو اوورکزو خلک دپاکستان دحکومت سره ودوستانه روابط لري دروغ اوبې مخايه وگڼل او ياداچه دپاکستان په ولايتي اسامبلو کي دغې يتوب دپاره دخپلو نمايندگانو په ټاکلو بوخت دي . هغوي وو يل که دپاکستان استعماري حکومت خپل خورتنه اجير کسان په خپلو ولايتي اومرکزي اسامبلو کي زمونږ د نمايندگانو په نامه مقرر کړي نو هغوي زمونږ په نزد هيڅ ډول اعتبار اواهميت نلري.

ۛ

د پاکستان استعماری حکومت ته اخطار او د بادامی په عسکری تاڼه

سختی ډزی :

د حمل په ۲۹ تاریخ بارکي ته نژدی په کړیگال کې د ایر یدو بیلو قبیلو ستره جرگه وکړه چې په هغی کی علماء، قومی مشران او نورو جذابی ویناوی وکړی او یو عمل بیایی په پوره اتفاق د پاکستان د جابر او تیری کوونکی حکومت د تیریو په مقابل کی د مقابلی او مبارزی د دوام په باره کی خپل قومی تعهد نوی کړ او د پاکستان حکومت ته ئی اخطار ورکړ چې با ید ژر د پښتونستان د ملت حقو محترم وگهی او غاړه ور ته کیږدی . جرگی د پښتونستان د آزادی د لیاری دننه کیالو مصیبت لږولو سره همدردی او غم شریگی خر گنده کړه او اعلام ئی وکړ چې د ایر یدو قوم به د پښتونستان له نورو خلکو او کامونو قبیلو سره د استعماری تیریو په مقابل کی مبارزه وکړی او په دغه لیاره کی به له هیڅ ډول قربانی څخه بحران ونه ژغوری . د پړو څمکنو یو ټولگی ملی مجاهدینو د حمل په ۲۵ نیټه د کورمی په ناوه کی د سدی مربوط د بادامی په عسکری تاڼه ډزی وکړی چې د هغو په اثر یو پاکستانی عسکر سخت ټپی شو .

د ملی مجاهدینو له خوا دیوه پاکستانی مامور کور ته لاسی بم ورواچول شو: د پاکستان دوه تنه حکومتی مامورین په نوښار کی د دولتی مامورینو د کور نو څخه په یوه کور کی دم دچاودیدلو په اثر مړه شول. د مرکزی محکوم پښتونستان پیښور خبردی چې د حمل په ۲۸ نیټه د ملی مجاهدینو له خوا له دغو مامورینو نه د یو مامور کور ته لاسی بم ورواچول شو او زیات تاوان ئی ورواړاوه .

د پاکستان استعماری حکومت په نظامی تاسیساتو د بمونو اچول :

یوی ډلی ملی مجاهدینو د پاره چنار په علاقه کی د مانوسم په عسکری تاڼه لاسی بمونه وروغوړول او د ملی مجاهدینو بلن ډلی پری سختی ډزی وکړی . یو بل خبر دی چې د کورمی له ناوی څخه رارسیدلی خبرو اتی چه د حمل په ۳۱ نیټه یوی ډلی ملی مجاهدینو د کورمی په ناوه کی د علاقه دارۍ ودانی ته لاسی بمونه ورواچول .

د پاکستان استعماری حکومت ښاغلی خیر محمد اڅکزی د آزادی غوښتنی په گناه بندی کړ :

د پاکستان استعماری حکومت د توبی او سیدونکی ښاغلی خیر محمد اڅکزی د آزادی غوښتلو د فعالیت په گناه بندی کړ او د چمن جیل ته ئی و لیبزه .

د پاکستان حکومت څو تنه آزادی غوښتونکی بندیان کړل .

د پاکستان استعماری حکومت د چمن اوسیدونکی ښاغلی خیر محمد ، ښاغلی محمد اکبر خان ، ښاغلی مولا داد خان ، ښاغلی حاجی ملا فیض محمد خان او ښاغلی سید غازی خان د آزادی غوښتنی د فعالیت په اثر بندیان کړی دی .

د پاکستان استعماري حکومت د پېښور د ګاډيو د اتحاديې رئيس او ځينې نور مظاهره کونکي بنديان کړل

د پاکستان استعماري حکومت د پېښور د ګاډيو واناو رئيس مها غلي مرسلين نيولي دي ده د پاکستان استعماري حکومت د پاليسي او غير د يمو کراسي سياست په ضد د پېښور د ښار د ګاډيو واناو دستري او عمومي لوی مظاهري لار ښودنه او تنظيم په غاړه درلود. سر بيره په دې پاکستانی پو لیسو یوزيات شمير نور مظاهره کونکي نيولي او بنديان کړي دي .

د بده بيري د خلکو د کړ و ندي زياته مخکه د پاکستان استعماري حکومت ضبطه کړې ده

د پاکستان استعماري حکومت د بده بيري دکلي د او سيدونکو دکروندو يوڅه زياته مخکه ضبطه کړې ده او غواړي چه به هغو يا کستاني اجيرانو ئي وو يشي چه د پاکستان له لری سيمو او محايو څخه د پښتونستان دخلکو د تنگولو په غرض را وستل شوي اورا وستل کيږي . د پاکستان حکومت ددغو مخکود يو جر يب بيه دري سوه کلداری ټاکلي ده په داسي حال کي چه په دغه محاي کي د يو جر يب مخکي مروجه بيه اور زښت د زرو کلدارونه زياته ده پخوا هم د پاکستان حکومت د بده بيري او دغه محاي د نورو خلکو په زر گوټو جر بيه مخکه دد سکري ودانيو او تاسيساتو دپاره نيولي او ضبطه کړې ده .

ددغه سيمي خلک د پاکستان استعماري حکومت ددي خلاف حرکاتو او جا برانه رویي له کبله سخت شاکی اورا پار يدلي دي .

د سالارزيو علماؤ او قومي مشرانوپه پوره اتفاق اوزيات اکثر يث مهيم تصميمونه نيول

د ثور په ۴ نيټه په ماټوار کښي د سالار زيو علماؤ نمايندگانو ، مشرانو او نور و زياتو خلکو يوه لويه او ستره جر که وکړه دغه جر که د قرآن عظيم الشان دخو آيتونو په تلاوت پر انستله شوه وروسته بيا قومي مشرانو دخپلي خاوري د ساتني اود پاکستان دا استعماري حکومت د تيزيو په مقابل کښي ئي دهر قسم قربانيو ورکولو په حقله ويناوي و کړي جر کي په زيات اکثريت دافصله وکړه چه ترخو دبا جوړ دخلکو بوسري ژوندی وي هغه به دخپلي خاوري د آزادولو په لياره کښي محان قربانوي .

ده محمود خيلو وزيرو ملي مجاهدينو د پاکستان ځينې تاسيسات په چاو دو نکو موادو هوانه والوزول

دوزيرو محمود خيلو يوټولسکي ملي مجاهدينو د حمل په ۳۱ نيټه د سپين وام او ميرالي دتانی ترمنځ سيمه کښي يوبوخ پل په چاو ديدونکو موادو وران کړ دغه شان بل ټولسکي ملي مجاهدينو د ثور په ۲۴ نيټه دميرالي په عسکر په کمپ باندی چزي وکړي .

توری خیلو وزیرو د بنود ضلعی دشین گنلهی یو پوخ بل په چاودونکو موادو وړان کړی:

دوزیرو د توری خیلو یوشمیر ملی مجاهدینو د ثور په لومړی نیټه د سپین وام په عسکری ټاټبه پزی وکړی او بل ټولگی د مرکزی محکوم پښتونستان د ولایت مر بو ط د بنو د ضلعی دشین گندی په سیمه کښی یو پوخ بل په چاودونکو موادو وړان کړی. دوزیرو دا د احمدزیو یو بللی ډلی مجاهدینو د گل کڅ په سیمه کښی په څو دولتی موټرو پزی وکړی او هغو ته ټی سخت تاوانونه در ورسول.

دور کزو علماؤ او مشرانو کښی مهمی فیصلی وکړی:

دور کزو د مشرانو مخورو نمایندگانو علماؤ اونو روخلکو د ثور په ۴ نیټه په گولی بند کی ستره جرگه وکړه علماو او قومی مشرانو د پښتونستان د ملت غوښتنی د حقانیت په موضوع اود خپلی خاوری او وطن څخه د دفاع دپاره د هر ډول قربانی وړ کولو په حقله جذابی ویناوی وکړی. علماو او مشرانو په دغه جرگه کښی د خپل گران هیواد پښتونستان د آزادولو په لپاره کښی دغه لځای د پښتنو د پوره اتفاق او یووالی وجود ضروری وگڼلو او هغه ټی د خپلوا کی لاس ته راوستلو دپاره یوغت او مهم عامل وښود.

دغه شان له آزاد منځنی پښتونستان یو بل خبردی چه دوزیرو د خیلو یو ټولگی ملی مجاهدینو د ثور په ۴ نیټه عیدک ته نژدی په عسکری ټاټبه سختی پزی وکړی چه د هغو په اثر یو پاکستانی عسکر مړ شو. دوزیرو د اتمانزیو یوشمیر ننگیالو مجاهدینو د خجوری په سرک د پاکستان په یو شمیر افرادو حمله وکړه او څو نفره تری زخمیان شول. دغه شان د دغه لځای دیوی زیاتی مسافی د تیلفون مزی او ستنی مجاهدینو له منځه وړی دی. نورو ټولگیو د ثور په ۳-۴-۹ نیټه د میرامشاه عسکری چونی اود توجی په عسکری ټاټبه پزی وکړی اود ثور په ۸ نیټه ټی د خجوری ټاټبه د سختو جزو لاندی د نیوه.

دا کوری خټک پوخ بل دیوی ستری چاودنی په اثر نریانمن شو.

دا کوری خټک د پاخه بله تر څنگک یوه ستره چاودنه وشوه او دهنی په اثر دغه بل ته زیات زیان ورسید.

د پاکستان د استعماری سیاست غندنه د قومی مشرانو علماؤ او مخورو جرگه

په دم جوری او کوتگی کی دواړه ماموندو قومی ستری جرگی و شری اود پاکستا د استعماری حکومت د تیریو دمخ نیوی لپاره ټی پوره تصمیمونه و نیول اود ملی محاذ د زیات تنظیم په باب کښی ټی فیصلی وکړی.

دا شان دور کزو څانگی خبردی چه د ثور په ۹ نیټه دور کزو قبیلو لویه جرگه دعلی خیلو په سیمه کښی وشوه چه په هنی کښی علماو، وکیانو، مشرانو اونورو گڼو ن کړی ؤ. په دغه جرگه کښی د پاکستان د استعماری حکومت د سیاست اساس ښکاره شو او هغه ټی د پښتونستان د ملت د نام و نیان دور کولو اوتباهی دپاره یو اصلی هدف وښود. هغو وو بل چه

د پاکستان د حکومت ټولو پروگرامو کېښی دغه هدف پروت دی چه پښتانه او پښتون و لس محوه او نابود کړی ، جرگی په اتفاق سره د پاکستان د استعماری حکومت څخه وغوښتل چه ژر د پښتونستان سیاسي بنديان له بند څخه راخوشي کړی او د پښتونستان په ولس نور له خپلو تیریو څخه لاس واخلي که نه نو ژر به دغه محای کېښی د نا آرامی او خطر اورونه بل شی .

ښاغلی محمد خان لوی آزادی غوښتونکی په پاکستانی جیل کېښی هر شو
د پښتونستان له آزادی غوښتونکو نه یو تن ښاغلی محمد خان چه د پاکستان د استعماری حکومت له خوا د پښتونستان د زرگونو آزادی غوښتونکو بنديانو په لړ کېښی بندي و دملتان په زندان کېښی د پاکستانی حکمانو د زیاتو او سختو ظلمو نو په اثر وفات شو .
په هیو ستره قومی جرگه کېښی د پاکستانی استعماری حکومت بی اساسه پرو پا گند رد شو

دموسی خیلو ، خانزاده گانو ، شینوارو ، ساپو مشرانو ، نمایند گانو ، علماؤ ، وکیلانو اوزیاتو خلکو په گډون د ثور په لسمه نېټه په کرکړو شاه کېښی یوه ستره قومی جرگه شوی ده چه په هغی کېښی مهمی ویناوی وشوی په دی ترخ کېښی د پاکستان د حکومت دغه بی اساسه پرو پا گند په کلکه رد کړ شو چه گویا دمومندو قبیلې خپل نمایند گان د پاکستان مرکزی پارلمان او ایالتی اسامبلې ته معرفی کوی . جرگی په زیات اتفاق په ټینگه د پاکستان د حکومت نه وغوښتل چه د پښتونستان د خلکو حقوقو ته غاړه کیدی او هغه محترم وگڼی او د بی اساسه پرو پا گند څخه لاس واخلي دغه شان په شهادت کېښی هم داسی یوه مهمه جرگه د پښتونستان د آزادی لپاره جوړه شوی وه .

د پاکستان استعماری حکومت د جنرال شو ټنه نامتو مشران د آزادی غوښتلو په گناه بند یان کړل

د پاکستان استعماری حکومت د جنرال اوسیدونکی ښاغلی عمرا خان ، ښاغلی صبورشاه ښاغلی یحیی خان او ښاغلی عبدالاکبر د آزادی غوښتنی د فعالیت په گناه بند یان کړل دغه شان یوشمیر دینی عالمان چه د پاکستان د حکومت له اسلام نه مخالف سیاست اوله مذهب نه مخالفو چارو سره ئی سخت مخالفت کاوه بندیان او جیلونو ته ولیږل شول .

د جوزا په میاشت کېښی

دور کزو هلی مجاهدینو دورسک په سیمه کېښی یو پوځ پل خراب او د بادامی په

عسکری ټاڼه ئی ډزی وکړی

د آزاد شمالی پښتونستان دور کزو یو ټولگی ټولگی مجاهدینو دورسک په سیمه کېښی یو پوځ پل په چاودونکی مواد دوران کړ او بل ټولگی د بادامی په عسکری ټاڼه سختی ډزی وکړی **د خان عبدالغفار خان** د پښتونستان د تر مشر د بند موده نوره هم اوږده شوه د پښتونستان دستر مشرخان عبدالغفار خان د بند موده داکتو برتر لسمی فیقی پوری او ږده شوه . خان عبدالغفار خان تیر کال د اپریل په میاشت کې بندي اوږده د بند موده

شپږ میاشتی ټا کړل شوی وه . دی اوس دسندد حیدر آباد په جیل کی بندی دی . دپښتونستان ددغه سپن زیری مشر بند پخوا هم شپږ میاشتی اوږد شوی ؤ . خان عبدالغفار خان دپاکستان له نظامی قانون سره د مخالفت په تور بندی شوی دی . په تیر کال کی دخان عبدالغفار خان بند دپښتو نستان دلیکوالو ، منورینو او نور و خلکو له خوا دپاکستان د حکومت په ضد د سختو مظاهر و باعث شوی ؤ چه د هغو په اثر د پاکستان حکومت د ډیر زیات خلک بندیان کړیدی -

دلو یو لویو قبیلو مشرانو په یوه لویه جرگه کی دپاکستانی حکومت له مسلمانې نه مخالفت سیاست په کلکه وغا نده .

دثور په ۸ نیټه په (دیوری) کی د علیخیلو ، ملاخیلو ، مستی خیلو ، شیخان خیلو ، رابیا خیلو ، ماما زیو ، فیروز خیلو او نورو قبیلو دمخو رو ، عالما نو ، نما یند گانو په گه ون یوه ستره جرگه و کړه قومی مشرانو په دغه جرگه کی مهمی وینا و کړی او دپاکستان داستعماری حکومت دآزادی او مسلمانې نه مخالفت سیاست ټی په ککه وغا نده .

جرگی په اتفاق دافیصله و کړه چه ترڅو پوری دپاکستان استعماری حکومت دپښتونستان دملک په حقو عتراف ونکړی ترهغه به ددغه حکومت په ضد دوزک دقوم مبارزه روانه وی . دی جرگی کی یوزل بیا دپاکستان استعماری حکومت داپروپا گند چه دور کړو خلکو دپاکستان مرکزی پارلمان اولایتی اسامه بلی ته خپل نمایندگان ټاکلی غلط او دروغ ویا له او هغه ته ټی ډیر بدو ویل .

د شملی پښتو نستان د سلطان خیلو او پانینده خیلو قبیلو یو لویه مظا هره و کړه

دثور په ۲۵ نیټه دسلطان خیلو او پانینده خیلو قبیلو یوه ستره مظا هره و کړه او په داسی حال کی چه نور بیرغو نه ټی په لاسو نوکی ؤ داناری ټی وهلی چه ژو ندی دی وی پښتو نستان اومر دی وی دپاکستان استعمار دوی په چپله دغه جرگه کی فیصله و کړه چه د ژوند تر وروستی سلکی پوری به دگران وطن پښتو نستان دآزادی او داستعمار له منځه وړلو لپاره مجادله او مجاهدت کوی . قومی مشرانو دپاکستان دپښتون دپښتو نستان سیاست په جرگه کی توضیح کړ . دغه شان دثور په ۲۶ نیټه په ملکنا او چکدره کی ستړی جرگی وشوی او په هغو کی عالما نو او قومی مشرانو او نورو په زر گونو خلکو کانون کړی ؤ هغود وونیا ؤ او رید لونه وروسته مظا هره و کړه اودا نارې ټی وهلی چه ژوندی دی وی پښتو نستان اوزمونیز قومی مشران اوسیا سی بندیان را خوشی کړی . په دواړو جرگو کی دپښتو نستان دجوړیدو غوښتنه په لملکه تائید شوه او تصمیم و نیول شو چه دپښتونستان دآزادولو او تشکیل به لپاره کی به هر راز قریبانې نه لخوا نوښت نه سپړوی . -

د خارجي سياحينو له خولو د پېښور د مرکزي محکوم پښتونستان د الوگولو

تفصیل

کابل ته راغلو سياحينو د محکوم پښتونستان د ثور ۲۸ نېټې دو حشتناکو الوگولو خبر او تفصیل له مخا نه سره راوړی او د پېښور ښار پېښی می داسی بیان کړی: -

په دغو الوگو لو کی چه د پاکستان د نظامی حکومت په ضد شوی به زرگونو خلکو گډون کړی او حتی دغو شمیر می ددری لکو کسا نو په خواوشا کی اټکل کړی دی. د پاکستان نشراتی متابعو د الوگولو خبر دیوی فلم اخستونکی کمپنی په ضد دیوی ډلی خلکو د مظاهری په حیث سر سر څخپور کړی دی خودا خارجي سياحينو وائی چه دغو ۱ او گو لو سیاسي جنبه در لوده او د اغتشاش کوونکو د حملو په وجه د پېښور درادیو دستکا ه او د دینزهو ټول ودانیو او محینو نورو دولتی ودانیو ته سخت زیان رسیدلن دی دسیا حینو یو تن وو یل چه اغتشاش کوونکی په هونل کی زما کوټی ته په زو را ننوتل اوزما دعکاسی کمره اولاسی ساعت می وتښت او ه خود خارجي پاسپورټ په ښردلو می حپله ده ته کوم زیان ندی رسولی. په دغه وخت کی چه اغتشاش په ډیر زور روان و نو عسکری مسلح ټو لکی درره پوښا نو په قوت د حکومتی دواړو اوا داری مر کن خوانه داغتشاش کوونکو د پرمختگ مخه په ډیر شدت سره ونېوله

د پاکستانی زانند ارمو قرارگاه و ته نژدی بمونه وچول شول

په توره وړی کېښی د پاکستان د ژاندارمو د ټولگی قرار گاه ته نژدی څو بمونه وچول شول او د پاکستان حکومتی مقامات می ډیر خوا شینی او وار خطا کړل چه دغه بمونه اثر حکیمتی پولیسو دغه سیمه تر مراقبت لادی نیولی او اوس د ونکی می په پرله پسې تحقیقا تو زوروی اواذیت کوی .

په پېښور (محکوم مرکزی پښتونستان) کی مظا هری په ډیر شدت روانی دی

او پرله پسې په پاکستانی نآسیساتو بانندی حملی کیږی

د پاکستانی عسکر ود سختو ډزو په اثر چه د ثور په ۲۸ نېټه می په پېښور کېښی په مظا هره کوونکو کړی پنځه تنه مړه او دری تنه ټپیان شوی دی پاکستانی عسکر و امری د پېښور درادیو په ټیسن دچپا و کولو په وخت او دویم اودریم لخل دکابلی درواری په سینما اودبالا حصار ترڅنگ دناز سینما بانندی د حملو په وخت په مظاهره کوونکو سختی ډزی و کړی دغه شان د ثور په ۲۸ نېټه دمی په ۱۸ څلویښت تنه او د می په ۲۴ دجو زا په دریمه نېټه تقریباً دری سوه پنځو س کسه د پاکستان د نظامی حکومت له خوا په مظاهره کی دکېون په گناه نیول شوی دی لڅکه دغه مظاهره دمرگ ، ژوبلی او زیاتو مالی زیانو سبب شویدی. دغه راز د پاکستان حکومت ټولو اخبارو او مطبوعاتو ته امر ورکړیدی چه د حکومتی مربوط مامورینو له کنترول نه پخوا دی ددغی مظاهری په باب کوم خبر خپور نکړی دغه خبر په پای کی څرگندوی چه حالات د پخوا پشان گډود او خراب دی او حکومتی منظم عسکر به درندو وسلوسه مبالدی د پېښور په ښار اود محکوم مرکزی پښتونستان په زیاتو حساسو سیمو کېښی په سخت مراقبت او څار به بوخت دی .

په پېښور کېښې پر له پسې الوتکو او مظاهرو د پاکستان استعماري حکومت له ویرې او وارخطابې سره مخامخ کړیدی

دېان ورنځپاڼې دمې دمیاشتی ۱۹۹۰ گڼې دخبر سره سم دپاکستان داخله وزارت دهغو اغتاشو نو او الوتکو په نسبت چه په دغو ورنځو کېښې دپېښور په ښار کېښې شوی او په هغو کېښې دپو لک نه زیاتو خلکو گډون کړی ؤ او نجینو دولتی ودانیو ته هم دپېښور دراجو تیسن په شمول زیات زیان رسولی ؤ یوه اعلامیه خپره کړه او په هغې کې هم د محکوم پښتونستان خلکو ته اخطار ورنږدی چه دپاکستان حکومت به دداسی اغتاشو نو په مقابل کې له سختی څخه کار واخلي . دپاکستان عسکرو ددغو الوتکو دکرار ولو دپاره له ټانگو او زره په یو څخه کار اخستی دی دېان ورنځپاڼې دلیکنی له مخې هم د امریکا په قونسلگری او د انگلیس د کمیسار د معاون په دفتر باندی د چپا او یرغل وړلومخه نیولی ده . دپاکستان حکومتی مطبوعاتو د حقیقت دپهولو په غرض د پښتونستان دخلکو دغه سیاسی جنبش ته مذهبی رنگ ورکړی او کوشن کوی چه دپښتو دآزادی غوښتنی اغتاشونه په بل ډول ښکاره کړی .

د جنډول په سیمه کې دپاکستان استعماري حکومت په خلاف پاریدنی زیاتی

شوی دی

دډېر درباست په تیره بیا دجنډول په سیمه کېښې دخلکو مظاهری او مخالفتو نه ورځ په ورځ زیات شوی اوهر ورځ دمخالقینو شمیر لاپسې زیاتیبزی دغه راز دملک نیکر خان په کلی کېښې دعالمانو ،ملکانو نمایندگانو او نورو قومی مشرانو په گډون د سالارزو دخلکو یوه ستره جرگه شوی وه او په دغه جرگه کېښې په زیات اتفاق داخبره ومنل شوه چه دپاچور خلک په ټول قوت او اتفاق دپاکستان داستعماري حکومت په مقابل کې ودریبزی او دگران پښتونستان دآزادولو په لپاره کې قربانیو ته مخانو نه چمتو کړی .

دبیا نیووه وروسته بیسماره دخلکو تور بیرغونه په لاسو کې نیولی او په دغه نارو چه ژوندی دی وی پښتونستان او مې دوی دپاکستان استعمار شروع وکړه هغوی دپاکستان دحکومت داسلامی ضد اقداماتو په باره کې دخپلو مشرانو او عالمانو وینا وی ومنلی او دپېښور په بید فاعو خلکو هم دتجاوز او تیری غنده وکړه اودهغه لپاره آزادی غوښتونکو سره هم خپله غمشر یکی څرگنده اودپاکستان عسکرو په لاس هم دآزادی غوښتونکی زخمی کول په گر که سره یاد کړل دپاکستان داستعماري حکومت په خلاف داشان پاریدنی لاهم زیاتیبزی دپاکستان استعماري حکومت دمحکوم مرکزې پښتونستان دچار سدی یوستر عالم دهغه حکومت داسلام دښمنی له سیاست سره د مخالفت په گناه

بندی کړی

دپاکستان استعماري حکومت دچارسدی دسیمې یولوی او مشهور عالم دواگی صاحب حق صاحب دپاکستانی حکومت داسلام دښمنی سیاست سره دمخالفت په گناه و نیو او بندی هم کړی . دغه کار دهغه سیمې خلک زیات راپارولی اوددغه اقدام په ضدنی احتجاج کړی .

دمسعودو ننگيالو مجاهدينو د پاکستانی حکومت خومو ټرو نه وځوځول او مالونه ئي ورنه لوټ کړل

دمسعودو د بلولزو د ملي مجاهدينو يولوی ډلې د ښاغلي خير محمد خان په مشرۍ د سروکي او مديجان د چوڼۍ په سيمه کې د پاکستان د دولتي موټرو په يو، لويه قافله حمله وکړه او دغو لاريو ساتو ټکي د ويري نه و تښتيدل. مجاهدينو څو لار بوته اور ور واچو او په لار يو کې بارمالونه ئي په ولجه يوړل. دغه شان د بلولزو بل ټولگي د ټاټک په سيمه کې په يو ټولگي پاکستانی عسکرو چزی وکړې او يو تن يې ورڅخه ټپي کړ. دريم ټولگي د ټاټک د ژاندا رم په کمپلاسي بمونه واچول او دغه کمپته ئي زيات زيان ورساوه. بل ټولگي مجاهدينو د چنډولي د عسکري چوڼۍ د الحاقيه ودانۍ يوه برخه په چاروونکو مو اډو خرابه کړه او په ديره اسمعيل خان کې هم مجاهدينو دغه ځای په کمشنر او دغه په ساتو ټکو چزی وکړې ددی بحران او خطر ټاک جنېښي په وجه پاکستانی حکومت د بلولزو يو څو تنه مشران بند يان کړي دي .

د اتمانخيلو مجاهدينو دوه تنه پاکستانی عسکرو وژل

په دغه حمله کې چدر اتمانخيلو ملي مجاهدينو د جو زا په ۱۰ نيټه د ملک پخپور خان په مشرۍ د شينگس په عسکري قرارگاه وکړه دوه تنه پاکستانی عسکرمه شول. د ا شان په همدغه تاريخ په منډوچينه او ددری صاحب په زیارت کې لوی جرگی وشړی چه په هغه کې دسالارزو او نورو قومونو مشرانو گډون کړی ؤ اودا فيصلی یی یو ځل بیا تا ئید کړی چه مو نیز به د پاکستان د استعمار له منځه وړلو لپاره هر ډول قربانی ورکوو .

دمومندو او ساپو مشرانو او عالمانو په غازی آباد کې یوه لویه غونډه

و کړه

د آزاد شمالی پښتونستان د مومندو په غازی آباد کې د جو زا په ۹ نیټه د مومندو او ساپو د عالمانو مشرانو او فوایدگانو او نورو سترو کسانو په گډون یوه ستره غونډه وشوه چه د ناوگی جناب مولوی صاحب په هغه کې یوه مهمه ویناو کړه. په دغه وینا کې ئي د پاکستان د اسلام دښمنۍ سیاست او استعماری تیری اوزیاتی خلکو ته شرح کړل وروسته ښاغلی ملک سیدخان ملک سلامت خان، اودخرکنی قاضی صاحب هم په رڼه پوری ویناوی وکړې او په اتفاق ئي دافصله وکړه چه په ټور قوت به د پاکستانی جابر حکومت په مقابل کې ودریږی. دا جرگه د ژوندی دی وی پښتونستان او مردی وی د پاکستان استعماری حکومت او د پښتونستان د آزادی دښمنان په نارو پای ته ورسیده .

په کراچی کې د ایتالیا لوی سفارت د پاکستان د حکومت خپرونه دروغ کړه

دپښور په ښار کې د محکوم پښتونستان د آزادی غوښتونکو د لوی اغتشاش د خبرونو په تعقیب چه دغه په اثر د پښور درایو ودانۍ او نورو دولتی ودانیو ته سخت زیان ورسید اود پښتون او د پاکستان د اشغالکرو قواو ترمنځه سخت اڅوډب وښت او مری او زخمیان په کې وشول، دستیتمن ورنځپاڼه ۱۹۶۲ کال دمی دمیاشتی په شلمه نیټه د باوری ټولنو له خولې لیکي

چه په کراچی کی دایتالیالوی سفارت د پاکستانی منابعو دغه خپرونی رد کړی چه د پېښور د آزادی غوښتونکو اغتشاشونه دایتالیا د فلم اخیستلو دیوی کمپنی په ضد شوی ؤ

په محکوم پښتونستان کی د پاکستان د استعماری حکومت له خوا د آزادی

غوښتونکو نیول لادوام لری

دمرکزی محکوم پښتونستان پېښور د آزادی غوښتونکو خلکو د نیولو سلسله لاتر اوسه روانه ده او په دی لړ کی د پېښور د ښار د کریم پوری اوسیدونکی ښاغلی عبدالصمد ښاغلی آغا اقبال، ښاغلی یوسف، د پېښور د جنگی محلی اوسیدونکی ښاغلی شاولی، ښاغلی بسم الله ښاغلی شریف، د پېښور د ناصر خان د چوک اوسیدونکی ښاغلی سراج الدین، د پیر د محلی اوسیدونکی ښاغلی غنی الله او د ناصر خان د چوک اوسیدونکی ښاغلی معروف او ښاغلی محمد شا د آزادی غوښتمنی په گناه د پاکستان د حکومت له خوا بنديان شوی دی. دغه شان شل تنه چه د هغو مشر ښاغلی عبدالصمد خان چه په کورمی مشهور دی او اتیاننه نور د ښاغلی سید قاسم علی شاه په پیروی د اسمعیل خان د پیروی بنديخانې ته لیږدولی دی.

دمونلې پولیټیکل اجنت د آزادی غوښتونکو له خوا سخت ووهل شو

د سالارزو یو دسیمه په برامدک اود ماموندو دیوسف خیلو د قبیلې مربوط په زگی نومی کلی کی لوی جرگی وشوی، په دی جرگی کی په تیره بیا د باجوړ په سیمه د پاکستانی استعمار د له منځه وړلو لپاره تسمیمو نه نیول شول، په دی لړ کی د جنهول پاکستانی پولیټیکل اجنت د سالارزو او ماموندو د آزادی غوښتونکو له خوا سخت ووهل شو او په ډیره سختی ئی لجان له امر که څخه خلاص کړ او تښتید.

ملی مجاهدینو د پاکستان د استعماری حکومت زیاتی ودانی په چاودونکو

موادو وړانی کړی

د آزاد منځنی پښتونستان د مسعودو د بلو لزو یو شمیر ملی مجاهدینو د ښاغلی خیر محمد خان په مشرۍ د تنی د کلی یو پوځ پل په چاودو نکو موادو وړان کړ. دغه شان د مسعودو د دشا بیخیلو په سیمه کی یوه دولتی ودانی و سوزول شوه اودرزمک د چوڼی لوی برج او په ساره راغه کی ئی یوه حکومتی ودانی په چاودونکو موادو والوزواه.

یوه لویه تاریخی غونډه د ماموندو په پالننگت کی وشوه

دجورا په ۲۳ نیټه په پالننگت کی د ماموندو د قبیلو سترو او مشهورو مشرانو یوه تاریخی جرگه وکړه چه د اور بازو یو یو وزیر، عمر خیلو او یوسف خیلو قبیلو لویو کسانو په هغه کی گډون کړی ؤ او په هغه کی د پښتونستان د خپلواکی او د پاکستان د استعمار د سیمسی په حقله جذابی ویناوی وشوی او دا فیصله په کی بیاتائید شوه که ددی قبیلو څخه چا د پاکستان د استعماری حکومت سره لارچار او مرسته وساته نو د یو ځاین په حیث به هغه سره معامله وشي، کور به ئی وسپړل شی او خپله به د ملک څخه بهر کړی شی په دغه جرگه کی د غو مشرانو گډون کړی و دشا گو ښاغلی ملک سردار خان، دشا گو ښاغلی پاینده خان، دزرگی مولوی سید جان، د ډیره کی

ملك پامجان د كړی واڼه ښاغلی ملك شاد ملوك د كڅ صاحب حق صاحب د دبره حافظ جی صاحب د كړپاڼی ملك طالب سان د گڅكی ملك داوړخان، د كس ملك لعلی خان، ملك اكرخان، ملك شاه زمین خان، د بهانو ملك محمد طاهر خان، ملك فضل الرحمن، شهزاده گل او ملك محمد خان د دبر ملك-یمین خان او ملك اثر خان، د چینگی ملك رحمت خان، د شینگوټ ملك سلطان خان او ملك زرغون خان، د كیزی ملك رضا خان د باقواری ملك عبدا لصاحب، ملك عبد الملک، ملك روشن هلی خان، د دبر ملك علم خان، ملك غلام محمد خان ملك بهرام او صاحب حق صاحب، ملك اهل رسول خان، ملك عبدالمحمد خان، ملك حكیم شاه خان ملك پیوست خان، ملك گل خان، ملك سید احمد خان، ملك نعمت الله او ملك كچكول خان دغه ستره اوتار یخی جرگه د ژوندی دی وی پښتونستان او مردی وی استعمار او د پښتونستان د ملت د ښمنان په فارو پای ته ورسیده .

مر كزی محكوم پښتونستان پېښور كی د جوزا په ۲۱ نیټه په چارسد ه كی
داستعماری پلان نو په ضد مهمی فیصلی وشوی

د محكوم مرکزی پښتونستان - پېښور په چارسد كی د جوزا په ۲۱ نېټه یوه مهمه اوستره ټولنه و شوه چه په هنی كی په زرگونو كسانو علاوه د ملی عوامی گوند مشرانو گډون كړی دغه غونډه كی د پښتونستان ملت باندی د پاكستان داستعماری حكومت ظلمونه اوتیری یاد شول اود جركی له مشرانو له خوا مهمی ویناوی وشوی او قومی جذاب شعرونه ولوستل شول چه زیاتی او اوږدی چك چكی ورسره كیدی اودغه فاری وهل كیدی چه ژوندی دی وی پښتونستان او ژوندی دی وی خان عبد الغفار خان په دغه جرگه كښی دافیصله وشوه چه دیو یونټ په خلاف دی ژر تر ژر ترتیبات ونمول شی اود ملی محاذد تنظیم دپاره دی پوره اقدامات وشی او دسیاسی بندیانو د ژر خوشی كیدو او دخودارادیت د حق د ثابو لو په لپاره كی دی د آزادی غوښتونكو فعالیت شروع شی دغه شان د پاكستان استعماری حكومت دلندی اوسیدونكی ښاغلی سیف الرحمن خان او ښاغلی محبوب علی خان د آزادی غوښتنی په گماه بندیان كپل همدغه رڼكه د پېښور د پوهنتون شاگردانو غوښتل چه د حوشحال خټك په نامه یوه ادبی غونډه وكړی او مقالی او شعرونه په كی ولولی خود پوهنتون شاگردانو ته د پوهنتون د مامورینو او پاكستانی حاكمانو له خوا دا اجازه وركړی شوه لكه دی كار چه د پوهنتون د شاگردانو په منځ كی سخته پاریدنه او كركه پیدا كړه د پاكستانی استعماری حاكمانو د چارسد دی ادبی ټولنی ته هم ددی اجازه وركړه چه د پښتو مشهور شاعر علیخان دیا دونی په مناسبت د مشاعری مجلس جوړ كړی .

ملی مجاهدینو یوی پاكستانی پسته خانی ته اور ورواچو و ...

په آزاد منځنی پښتونستان كښی د ښاغلی عنایت الله خان په مشرۍ د مسعود دشمن خیلو یو ټولگی مجاهدینو د جملی په عسكری ټاڼه ډزی وكړی او هم ئی د شینگی په عسكری پست باندى حمله وكړه او د پاكستانی قواو ته ئی زیات تاوان ورساوه همدشان په مدیجان كی د دولتی لاریو په یره قافله مجاهدینو حمله او تلفات ئی و ورسول، د خركی دا و بو

رسولو ماشین داسی بم په اچولو خراب کړې دغه رنگه دلو اړ کی مچا هدینو د جوړا په ۲۲ نېټه د کاکړی عسکری پسته خانی ته اوراچولی او هغه ئی وسوه .

دهند پښتون جرگې د خان عبدالغفار خان د بند د موړی د زیاتیدو په نسبت اعتراض او کرکه ښکاره کړه

دهند پښتون جرگې چې دهولانا محمد اکبر په مشرۍ د جوړا په ۲۴ تاریخ غونډه وکړه په هغه کی مولانا محمد اکبر خان دوینا په ترڅ کی د پښتونستان د ستر مشر خان عبدالغفار خان د بند دمو دی زیاتیدو له لیکه د پاکستان د حکومت اقدام یو ناروا او غیر انسانی عمل ښکاره کړه او وی وبل چې د اسی ظلم د نړۍ هر آزادی غوښتونکی او بشریت غوښتونکی ورته بدوائی او غنډه ئی کوی ده وویل چې په خان عبدالغفار خان سر بیره چې د سپین زېر توب او زړښت په حالت کی د دغه استعماری حکومت د سختو ظلمونو سره په بند کی مخامخ دی، د پښتونستان ۲۲ زره تنه آزادی غوښتونکی پښتانه هم په پاکستانی زندانونو او جیلونو کی یو ډیر د خواشینۍ وړ حالت لری او د انسانییت نه لری روبره ورسره کیږی مولانا وویل سرددی چې د پاکستان خلکو د پاکستان له استعماری حکومت څخه بیا بیاغو ښتی دی چې ټول سیاسي بندیان خوشی کړی خو حکومت تر اوسه د خلکو د دغو غوښتونو څه پروانده ساتلی مولانا محمد اکبر د پاکستان عسکری حکومت د خندا وړ وگاڼه او په مجلس کی ئی یوه داسی تصویب نامه لاسلیک کړه چې په هغی کی د پښتونستان د مشر خان عبدالغفار خان د بند دموړی او زېږد بدل په کلکه غنډل شوی او کرکه ورته ښکاره شوی دی تصویب نامه کی د پاکستان له حکومت څخه په کلکه تقاضا شوی چې خان عبدالغفار خان او د پښتونستان ټول سیاسي بندیان ژر خوشی کړی .

د سرطان نه میاشت کښی

یو شمیر ملی مجاهدینو د پاکستانی ژاندارم په قرار گاه بڼه و اچول

د آزاد منځنی پښتونستان د مسعودو د منځنیو شمیر ملی مجاهدینو د ښاغلی خیر محمد خان په لارښودنه په کانی گورم کی د دولتی ودانۍ یوه برخه په چاودونکو مواد و ورانه کړه او بل ټولگی په ټانک کی د پاکستانی ژاندارم په قرار گاه باندی څو لاسی بڼونه و اچول او هغی ته ئی زیات تاوان ورساوه، همدغه شان د بهلولز یو یوی ډلی درز مک عسکری کمپ په چاودونکو موادو زیانمن کړ او پوره تاوان ئی ورساوه .

د بیټنو اوبالو لزیو مجاهدینو په پاکستانی نظامی تاسیساتو او دموټرو په کاروان

حمله وکړه

د آزاد منځنی پښتونستان د بیټنی یو بل ټولگی ملی مجاهدینو ښاغلی علی محمد خان په مشرۍ د خیرو حیلو په سیمه کی د دولتی لاریو په یوه کاروان حمله وکړه او سخت تاوانونه ئی ورواړول د پاکستان استعماری حکومت په دغه پښه کی د گڼو ن په الزام په محکومو سیمو کی ښاغلی سرور خان، ښاغلی علم خان، ښاغلی اکبر خان او ښاغلی پادشا خان بیټنی نیولی او د بنو جیل ته ئی استولی دی .

بل ټو لگي ملي مچا هدينو دباغلي علي محمد خان په لار ښودنه د ټانک په سېمه کې د جوزا په ۲۵ نيټه په چاودونکو موادو يو پوځ پل خراب کړه اړيوه ټولني ودا نې هم په چاودو نکو موادو د يو ټولکي مجاهدينو له خوا والو زول شوه د بالولز يو مخينو ملي مچا هدينو د چندولي په عسکري چوني باندې لاسي بمو نه غور ځولي اوسخت زيان ئي ورورسولي دی عمداشان ئي د فارغې په عسکري چوني سخت باټو نه وچول اوزيان ئي ورورساو. دغه رنگه په باجوړ کې د جوزا په ۳۱ نيټه د ماموندو يو ټو لگي ملي مجاهدينو د ملک شير علي خان په مشرۍ د ښار په عسکري کمپېزي وکړي او پاکستانی قواو ته ئي تاوان ورورساوه.

د ماموندو مشرانو او عالمانو په يوه تاريخي جرگه کېښی مخيني مهم او تاريخي تصويبونه وکړل

د لوی ماموندو د يو سف خيلو، مسعود خيلو، عمر خيلو، سنيان خيلو او د خلوزي ملا خيلو د قبيلو په ستره او لويه جرگه کې چه په هغو کې عالمانو، ملکانو، نمايندگانو او د کام مشرانو په گډون نورو زرگونو خلکو گډون کړی و دا غونډه چه د سرطان په دوهمه نيټه وشوه په هغه کې داسې مهم تصويبونه وشول چه هغه د پاکستان د حکومت په ضد د پښتونستان د خلکو د مبارزې دوام په باره کې دی وروسته له هغه چه مشرانو د پاکستان د استعماري حکومت د تېريو په مقابل کې د اتحاد د لزوم په باب کې مهمې ويناوې وکړې په جرگه کې دغه مواد تصويب شول.

لومړی - مومنز د لوی ماموندو د ټو لو قبيلو خلک يو ځل بيا د پاکستان د استعماري حکومت د تجا وزونو په مقابل کې د مبارزې دوام او د پښتونستان د جوړيد و د پاره د مجاهدو په حقله خپلې پخواني فيصلي او تعهدونه تائيد و او تعهد کو و چه د پښتونستان د جوړيدو د مبارزې په لپاره کې له هر ډول قربا نې وړ کولو او کوشنيو نوڅخه ډډه نه کوو.

دوهم - څرنگه چه د باجوړ خلک د پاکستان له استعماري حکومت سره د جگړې په حالت کې دی بايد د قومي او ملي گټو د ستانلو په غرض ټول ذات البيني اختلافو نه يوي خواته کښيږدلی او تر هغه وخته پوري چه د پاکستان استعماري حکومت د پښتونستان د ټول ملت د آزادۍ مسلم حق و نه منی هيڅ ډول ذات البيني مسائل چه د طبقاتو د جلا کيدو او اختلاف موجب کېږي تر توجه لاندې و نه نيول شي.

درېم - تر هغه وخته پوري چه د پاکستان استعماري حکومت د پښتونستان د ملت په حقه د حقوقو اعتراف وکړي د دغه استعماري حکومت په ضد به زمونږ مبارزې دوام وکړي.

څلورم - له مومنز څخه هيڅ يو تن دا حق نه لري چه د پاکستان له استعماري حکومت سره دوستانه اړ تباط پيدا کړي او مخالف کو و نکي ته به د گناهکار په حيث سخته سزا ورکړې شي.

پنځم - مومنز د آزاد پښتونستان د ټولو قبيلو نه غواړو چه د خپلو ملي چارو د تنظيم د پاره يوه ستر جرگه جوړه کړي.

شپږم - دغه رنګه موبز د خپل ورور ملت او حکومت افغانستان څخه د زړه له کومې شکرېه کړو چه د پښتو-تان د ملت سره یې د غه د آزا دی غو پښتنې په مبارزه کې اخلاقی د قدر وړ همکارۍ کړې دی دد غومشرافو په جمله کې چه په دغه تار یخې جرګه کې یې گډون کړی ؤ مولوی غلام ربانې . ملک دوست محمد خان - مولانا صاحب جان حاجی عطاء محمد ، ملا نا در خان ، ملا امین الله خان ، ملا سید حبیب ، فضل ملا خان ملک شیر علیخان ، دزیکې ملک ، سید حبیب د ملنګی ملک ، نعمت خان ، داګری ملک حکم شاه او ملک پوست خان ، دملنګی ملک مرید خان او د مینې ملک عمر خان ملک مزمل خان ، ملک عبد الرحمن خان ، ملک حلیم سید ، ملک عبدالمحمد ، حاجی نورمحمد خان او حاجی محمد شریف خان دغا پښې او سید و نسکی د بکرو ملک محبت خان او ملک عیسی خان ، دگیری ملک سربلند خان ، ملک اهل رسو ل خان ، د کړیکال ملک ماخان او ملک فضل حق خان ، وکیت کوټ ملک شاتو ، ملک قیامت او ملک سید باهو خان ، او د غونډل د کلی ملک شاه افضل خان هم شامل وړ . -

دملی مجاهدینو له خوا یو پاکستانی منصبدار وژل شوی او څو تنه پاکستانی افراد سخت ټپیان شوی دی .

په څو نېټو کې چه د جوزا په دیر شمه نېټه او دسرطان په لومړۍ نېټه د ملی مجاهدینو او د پاکستان د استعماری قواو تر منځ وشوه یو تن پاکستانی منصبدار وژل شوی او د پاکستانی استعماری قواو ته یې مالی تاوانونه اړولی دې : په دغو نېټو کې څو تنه پاکستانی افراد ټپیان شوی دی . د جوزا په ۳۰ نېټه د ماموندو یوه ټولګی ملی مجاهدینو د ملک گل بدین خان په مشرۍ د ښار په کډپ سختې ډزی وشوی . دغه شان دسرطان په لومړۍ نېټه د چارمنګک یوشمیر نور و ملی مجاهدینو د ملک علی باز خان په مشرۍ او داتمانخیلو ډلی ملی مجاهدینو د ملک گونکت خان په لار ښود نه دښار په عسکری کمپ ډزی وکړی او تاوانونه یې ورواړول . -

د پاکستان د استعماری حکومت داخله وزیر ورویل چه خان عبدالغفار خان مجبور دی چه نور هم په جیل کښې پاتی شي

د رویتر آژانس خبروائی : د پاکستان د داخله وزیر ښاغلی حبیب الله خان ورومه ورغ و ویل چه د پښتونستان مشهور او ستر مشر او زعیم خان عبدالغفار خان مجبور دی چه نور لاهم په جیل کې شپې ورغی تیری کړی . خان عبدالغفار خان دتیر کال داپریل په میاشت کې د پاکستان د نظامی قانون په تحت کې بندی شوی دی . -

داتمانخیلو ملی مجاهدینو په چندول کې یو پوځ پل وړان کړی .

د اتمانخیلو یوې ډلې ملی مجاهدینو د جوار په ۲۷ نېټه په چندول کې د شکر کلی ته نژدی د سرک یو پوځ پل په چاودونکو موادو وړان اوله منځه یووړ .

د پاکستان تنګی نومی تاڼه دملی مجاهدینو له خوا وینول شوه او و سیزل شوه دلو ارګی په جنوب کی دتنګی تاڼه دیوی ډلی ملی مجاهدینو له خوا نیول شوی او بیا اور ورواړول شو او بیخی وسوزول شوه . دملی مجاهدینو دغه حمله دجوزا په ۳۰ نیټه په څه دغه تاڼه باندی شری وه .

په یوی لوی مهمی جرګی کی دپاکستان استعماری حکومت د پښتنو ددین اوملی ناموس غلیم وباله شی

دسرطان په ۳ نیټه دچینګی دنیا عمر بابا په زیارت کی د ا تما خیلو د پنځه گونو قبیلو د عالمانو، مشرانو ، روحانیو او زیاتو خلکو په گډون ستره او مهمه قومی جرګه شوی وه . مولا نا عبد الله او قاضی حبیب گل په دغه جرګه کی په زړه پوی ویناوی وکړی او وی ویل څرنگه چه دپاکستان استعماری حکومت د پښتونستان دخلکو ددین اوملی ناموس دښمن دی نولدی امله دهغه استعماری حکومت دتیریوپه مقابل کی مبارزه له دینی وجایبو او بشری اصولوسره موافقه نده . په جرګه کی نور و قومی مشرانو هم ویناوی وکړی او دپاکستان د استعماری حکومت پروگرامو ته کی څرگند کړل جرګی درایو په اتفاق فیصله وکړه چه دپاکستان د استعماری حکومت د تیریوپه ضد خپلی مبارزی ته دزام ورکولی او ترڅو پوری چه دپاکستان استعماری حکومت دپښتونستان دخلکو حقوق ونه منی دا تما نخپلو قام به آرام نشی .

دپاکستان په یوه دولتی و دانی ملی مجاهدینو لاسی بمونه واچول

دجوزا په ۲۸ نیټه یوی ډلی ملی مجاهدینو د کورمی د پولیټیکل اجنټ داسټو کنی په لځای سختی ډزی وکړی . دغه شان بل ټوکی مجاهدینو دجوزا په ۲۹ ورځ په پاره چنارکی په یوه دولتی ودانی لاسی بمونه واچول او تا وان ټور ورساو . بل ټولگی ملی مجاهدینو دسرطان په دریمه نیټه ددینه شیربه تاڼه باندی ډزی وکړی او دمانوسم په تاڼه باندی ئی لاسی بمونه واچول .

ملی مجاهدینو نورو ټو لگیو دسرطان په لومړی او دریمه نیټه دسدی په علاقه داری او دبا دامی په عسکری تاڼه باندی ډزی وکړی او بل ټو لگی ملی مجاهدینو په کرمان کی په دولتی ودانی باندی لاسی بمونه واچول او تاوان ئی وررساو .

دپاکستان استعماری حکومت په پېښور کی دیوه قانون دان ځوی د آزادی تمایلاتولرلو په گناه بندی کړ

دپاکستان استعماری حکومت دکوهاټ دیوتن قانون دان زوی پناغلی غلام محمد خان دآزادی غوښتنی دتمایلاتوار او دپاکستان استعماری حکومت دگما شتګانو په ضد دوینا په گناه او جرم بندی کړی دی .

یوشمیر ملی مجاهدینو په دی وختو کی دقرب ډاګه په سیمه کی په زیاته انداز د تلفون منری له منځه وړی دی .

ملی مجاهدینو په پاکستانی عسکری تاسیساتو پر لږه پسی سختی حملی وکړی اودرانده تاوانونه ئی ورواړول

دسرطان په ۷ نیټه دماموندو اوسالارزو یوشمیر ملی مجاهدینو د بناغلی سراج الدین خان په مشری دښار په کمپ حمله وکړه اوددغه کمپ ساتونکو دملی مجاهدینو په ضد متقا بلی دزی کړی دی چه ددواړوخواو ترمنځ اوزده نښته وشوه بلرپوټ دی چه دسالارزو اواتمانغلیاو دملی مجاهدینو دلو دسرطان په ۸ نیټه او ۹ نیټه دبناغلی ملک گلبدین او بناغلی علی باز په مشری دښار په عسکری کمپ حمله وکړه اوپاکستانی قواوته ئی درانده تاوانونه واړول .

دسالارزو اوماموندو ملی مجاهدینو په پاکستانی نظامی ځایونو حملی وکړی

دسالارزو یوشمیر ملی مجاهدینو دبناغلی گوجرخان په مشری دسرطان په ۷ نیټه دښار په کمپ حمله وکړه . دغه شان دماموندو یویدلی ملی مجاهدینو دبناغلی عبدالمتین خان په لاریښودنه دسرطان په ۱۲ نیټه دښار په نظامی کمپ حمله وکړه او هغه ته ئی پوره تاران ورورساره غاری خان وویل چه په پاکستانی بندیخانواو جیلونو کی قومی مشران دناروغی

په حال ژوند کوی

دمرکزی محکوم پښتونستان دنوښاردنفوذ لرونکو شخصیتونو څخه یوتن بناغلی غازی خان چه نوی له بندخچه خلاص شوی دی دوینا په ترڅ کی و بلی دی چه زیاتره قومی مشران لکه عبدالعزیز خان حسین بخش کوثر، میر مهدی شاه مودی، عاشق شاه باچا، اظهور بابا، حاجی زمان خان اجمل خټک، زمره خان، شاه جهان خان اویعقوب خان په محبس کی دناروغی په حال ژوند تیروي اوددوی علاج او دارو درمل ته توجه نه کیزی .

ده وویل چه دپاکستان محبسونه دپښتونستان دسیاسی قیدبانو څخه ډکی دی اوددغوی ټولو سره ښه سلوک اورویه نه کیزی .

دملی مجاهدینو په حمله کی دوه پاکستانی عسکرو وژل شول

په هغه نښته کی چه دښار دکمپ دساتونکو اوملی مجاهدینو دپلی ترمنځ وشوه دوه تنه پاکستانی عسکر مړه اوددو تنه نور سخت ټپیان شول .

دغه حمله دسرطان په ۹ نیټه دماموندو دملی مجاهدینو له خوا دبناغلی عبدالصمد خان په مشری په دغه کمپ شوی وه .

دورکز و عالمانو اومشرانو په یویدرنی تاریخی جرگه کی فیصله وکړه چه

دپاکستان استعماری حکومت دی پیر ژرد پښتونستان سیاسی بندیان خوشی کړی

دجوړا په ۳۱ نیټه په داین څیری کی دعالمانو مشرانو اونمایندگانو په گډون دورکز و خلکو ستره اوتاریخی جرگه کړی وه .

جرگه دقرآن کریم دخواتونو په تلاوت پرانستله شوه وروسته له هغه قومی مشرانو دخپلو ویناو په ضمن کی دآزادپښتونستان دنیولو دهیلې په باب کی دپاکستان داستعماری حکومت پروگرامو نوته شرح ورکړه اودوطن ددفاع په لپاره کی ئی دهر ټول قربانی دورکولو دپاره

د سالار زومشرانو او عالمانو د یوې تاریخي جرگې په پای کې فیصله وکړه خوچه
د باجوړ خاوره د پاکستانی اسماعیل د تیری ویره ه وچو دوی د سالار زیو خلک به خپلو

منځو کی خپل ټول اختلافونه یوه خوا پر یزدي

د سلطان په ۱۵۰۰ نېټه په شنکر گل کی قوم بستره جرگه شوی وه چه په هغی کی د سالار زیو
مشرانو عالمانو او زیاتو خلکو گډون درلود په دغه جرگه کی ملک محمد عظیم خان، ملک حبیب الله خان
ملک بانی خان، ملک نوکر خان، ملک گل محمد خان او ملک گل همیشه خان مفصلی ویناوی و کړی
په آخر کی د رایو په اتفاق تصویب وشو تر هغه وخته پوری چه د باجوړ په خاوره باندی د پاکستان
د استعماری قواوو د تعرض خطر موجودی د سالارو قوم به خپلو کښی سره ټول اختلافونه ټال
کړی او په اتحاد سره به دخپلی خاوری د ساتلو په لیاره کی له هر ډول قربانی څخه ډډه و نه کړی
بل خبر وائی چه په ښار او موندنه کی د پاکستان په نظامی تاسیساتو باندی د ملی مجاهدینو د ملی
دوام لری او د پاکستانی مقاماتو د سخت تشویش باعث شوی دی .

د شوقدر په تاریخي جرگه کی د پاکستان د استعماری حکومت پر ضد مهمی فیصلی

د شوی

د سلطان په ۸۰۰ نېټه د ملی هوامی گوند د غړی ښاغلی قسمت خان په مشرۍ په شوقدر کی ستره
جرگه شوی وه چه په زرگونو خلکو په کی گډون درلود غوښته دقرآن کریم د څو آیتو په تلاوت
پرانستل شوه . وروسته دخټکودا کورنی اوسیدونکی ښاغلی غلام فاروق ملی یو جذاب شعر ولوست
ورپسی ښاغلی رضوان الله کا کاخیل په خپله مفصله وینا کی د پښتونستان په خلکو باندی د پاکستان
د استعماری حکومت ظلم او تشدد ته شرح ورکړه او د پښتونستان د بند یانو د ژر خوشی کولو
دغوښتنی په ضمن کی یی وویل چه د پښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان هیڅ گناه بلری بی لدی
چه د پښتونستان دخلکو د حقو د دپاره مبارزه کوی . ارباب محمد سعید خان دخپلی وینا
په ضمن کی د پاکستان له حکومت نه په کلکه وغوښتل چه ژر د پښتونستان ټول سیاسی بندیان خوشی
کړی او ضبط شوی جا پیداونه ئی بیر به ورکړی جرگی درایو په اتفاق په یو فیصله لیک کی د پاکستان
د حکومت څخه وغوښتل چه ژر تر ژره د پښتونستان ټول سیاسی بندیان خوشی کړی او جا پیداونه ئی
بیرته ورکړی .

د ملی مجاهدینو له خوا د یوې چاودنی په اثر د ښار د کمپ ملازم ووژل شو

د پاکستان یو تن ملازم د هغی چاودنی په اثر چه د ښار په مسکری کمپ کی دیو ټو لگی

ملی مجاهدینو له خوا شوی وه مړ شو . د ماسکو د دملی مجاهدینو نورو ټولگیو د سلطان په ۱۸۰
او ۱۹۰ نېټه د ښار په کمپ ډزی وکړی او د دښمن قواو هم په مقابل کی د مجاهدینو په ضد سخت
اوبی ساری ډزی وکړی .

ملی مجاهدینو د تېلفون مزې له منځه وړې او په چاودیدو نکو موادو ته یې تاوانونه اېږولې د مسعودو د پښمن خیاو د ملی مجاهدینو ټو لگیو د سرطان په ۱۷ نېټه د چندولی اوسرو کې په عسکری چوڼیو باندې څزې کړې او تاوان یې وراړولې دی دغه راز د مسعود د منزیو بیلو بیلو ټولگیو د ښاغلي شاه بهرام ، ښاغلي چاوشاه خان، ښاغلي گل محمد خان، ښاغلي عظیم خان ښاغلي نبی خان، اوبښاغلي گل خاتم خان، په مشرۍ د سروکې، چندولی ، سپیلټوی اولدی په عسکری چوڼیو څزې وکړې او د پاکستانی قواو له خوا هم په دوی څزې شوې دی یوشمیر نړاو ملی مجاهدینو د سرطان په ۱۵ نېټه د مسعودو د منزیو اوسیدونکي ښاغلي گل حلیم خان په مشرۍ د ټانک په سیمه کې زیاته مسافه د تلفون مزې له منځه وړیدې بل ټولگی ملی مجاهدینو د ساړه راغه د تحصیلدار کور په چاودو نکو موادو وران کړ. دغه شان یو بل ټولگی ملی مجاهدینو د سرطان په ۲۲ نېټه د زیراتوب په سیمه کې په یوه قافله دولتی لاریو څزې وکړې وهغو ته یې زیان ورساوه .

په کوربه کې د یوې سختې چاودنې په اثر ۱۱ تنه ټپیان شويدي

د سرطان په ۲۴ نېټه په کوربه کې یوه سخته چاودنه شویده چه دغې په اثر ۱۱ تنه ټپیان شويدي.

د پاکستان د استعماري حکومت له خوا بندې شو

د پاکستان استعماري حکومت د کوربه ټول دضلع د هنگو د تحصیل مربوط د درسمند د کلي او سیدونکي ښاغلي ملک سرور خان د ازادې غوښتنې د فعالیت په الزام قبولي او د کوربه ټول زندان ته یې استولې دی .
د اید په میاشت کېښی :

د محکوم پښتونستان عالمانو د پاکستان د حکومت نه اطاعت اعلام کړي:

د سرطان په شلمه نېټه د مولینا سید گل بادشاه په مشرۍ چه د مرکزی حکومت پښتونستان نظام الامامادی، تریاست لاندې بولو په غوښه شوی وه چه هغی ته په زرگونو عالمان او پښتونستان دخلکو د بیلو بیلو د لوړو نمایندگان و غلې وو. په دغه غونډه کې مولینا سید گل بادشاهه مو لینا عبدالقیوم پوپلزی او مولینا غلام غوث هزاروی ویناوی وکړې چه د حاضرینو د زیات هیجان سبب شوی او په ډیر حرارت سره تائید او استقبال شوی .
غونډی رایو په اتفاق دغه مواد تصویب کړل .

۱- څرنگه چه د پاکستان حکومت اوسنی واکمن دخلکو وهیلو ته هیڅ اهمیت نه ورکوي نوله دی کیله دغه حکومت شرعا درست ندی او مونږ له قانونه د دغه راز حکومت په اطاعت مکلف نه بولو .

۲- د پاکستان اساسی قانون نه د مذهبی اصولو څخه منبع اخستی ده او نه د ملیت د اساس سره برابر دی نو ځکه هغه نه منو او باید ژر تر ژره فسخ شي .

۳- ټوای مسیحی تعلیمی، تربیتی، معالجوی او تبلیغاتی ادارې دی و تړلې شي او د دغو ادارو سرپرستان دی چه تل د اسلام له پل څخه خلك مړتدوی و ایستل شي .

۴- ټول سیاسي بنديان او مذهبي عالمان چه د پانګوستان د حکومت له خوا بنديان شوي او په بندي خانو کې په افسوس ښکېول ژوند کوي د قوم نمايندگان او وطن د آرادي مجاهدين دي بايد ژر له محبسونو څخه خوشي کړي شي .

۵- د افغانستان سره درواپو د پري کولو په اثر زړه سوډاګرو کارگر په بيکارۍ اخته شوي او تجارت يې منځته بدلې دي اوله دي درکه زينت چيرت او اونه وراوښتي دي لږي کېله با پد د پانګوستان د حکومت د ژر خپل روابط د افغانستان سره بيا برقرار کړي چه د دغه لږي خلک له اقتصادي مخمصي او تنکسي څخه خلاص شي .

په پاکستاني بندي خانو کې د پښتو نستانې سياسي بنديانو حالت ډير زړه سوونکې دي:
د مومندو د باري په پيمه کې د ملي عوامي گوند رئيس ښاغلي بشير احمد چه په دي ورځو کې د پانګوستان له محبس نه د يو کال بندي وروسته خوشي شوي دي دو ينا په ترڅ کې وويل چه د سکر، مېچ مونت گمري، ملتان، حيدرآباد او بهاولپور او هري پور په جيل خانو کې د پښتو نستان د سياسي بنديانو حالت ډير خطرناک دي او زياتره يې په ډول ډول ناروغيو اخته شوي دي .

ده وويل سر بير په دي چه دهغو سيمو آب و هوا د پښتو نستان د سياسي بنديانو د حال سره هيڅ ډول مطابقت نلري دغه محبسونه صحتي شرطونه او آسانتياوي نلري او د هيڅ بوهارو غ بندي تداوي او علاج نه کيږي. علاوه په دي هر کله چه زياتره سياسي بنديان په سختو او شاقه خدمتونو محکوم شوي دي د بنديانو خپلوان نشي کولي چه دهغوي سره وگوري او تماس ورسره پيدا کړي. ده وويل په داسي حال کې چه په دغو محبسونو کې خونته مړه شوي دي، د پښتو نورو کسانو حالت هم د بحران آخر درجي ته رسيدلي دي او پښتو نوري سياسي بنديان ياد دماغ په خلل اخته شوي او يا يې دستر گوديد له لاسه ورکړيدي او يا کاڼه شوي دي. ښاغلي بشير احمد وويل هغه کسان چه په جيل خانو کې مري د زندان د چارو واکمن مړه د خپلوانو سره دهغوي دمړي په وړلو کيږي هيڅ ډول مرسته او همکاري نه کوي .

د مردان د ضلعي لارښوونکو او مشرانو د پانګوستان له حکومت څخه په کلکه غوښتي

چه ژر د پښتو نستان سياسي بنديان او مشران خوشي کړي:

دخدائي خدمتگارانو د گوند يو شخصيت ښاغلي سالار جمعه خان چه له يو کال بندي وروسته خوشي شوي دي په يوه وينا کې ويلي دي چه دخدائي خدمتگارانو لارښوونکي او وطن غوښتونکي نور مشران په پانګوستان کې جيلونو کې اذيت او د سختو تکليفونو سره مخامخ دي او د دې حالت د زياتې خواشيني وړدي .

ده وويل د مېچ په جيل کې يو شمير زيات سياسي بنديان په ډول ډول ناروغيو اخته شوي دي او په تيره بيا د ښاغلي حسين بخش کوثر حالت ډير خطرناک دي .

سالار جمعه خان په پای کې وويل که د پښتو نستان مشران ژر له جيلونو څخه خوشي نشي او زموږ ملي غوښتنه ونه منله شي موږ به ډول ډول به بيا جيلونو ته لاړ شو .

بل رپوټ وائي چه د مردان د ضلع لارښوونکو مشرانو د پانګوستان له حکومت نه غوښتي دي چه ژر ټول سياسي بنديان په تيره بيا د زيدي خان او عبدالعزیز خان چه د کويټي په بنديخانه کې يې صحتي حالت بيخي گهږ دي او ژوند يې په خطر کې دي ژر خوشي کړي .

په غوښتن لیک کې وبل شویډی چې د دغه خان سختی ناروغی په مرکزې محکوم پښتونستان کې په زرگونو خلک مضطرب کړی دی او بوزیات شمیر خلک دده د پوښتنې دپاره د کوی یوې خواته روان شویډی حومتاسفانه دمحمبس د چارواکو کمین هیڅ پوښتن ته اجازه نه ورکوي چه له دغه خان سره د ناروغی په بستره کې وگوري بل رپوټ وائی چه د پاکستان د پارلمان غړی نوابزاده نصرالله خان د سیاسي بندیانو په باب کې د پاکستان د استعماری حکومت سیاست وغانده او وی ویل چه د مخالفو گوندو مشرانو په مقابل سنی د پاکستانی زمامدارانو زویو د هند په نیمه قاره کې د انکلیس د استعمار د همدس سیاست نه چیره بده ده .

د آزاد شمالی پښتونستان په تاریخی اوستروجرگو کی مهمی فیصلی وشوی:

د سرطان په ۳۱ نېټه په بالام ښار کې د برسدین، لردین، برامدک، لرامدک، مریو ط د سالارزیو دهالمانو، ملتانو، مشرانو اودنورو د پرو خلکو په گډون ستره قومی جرگه د مټه شاه د پناغلی ملک سرور خان اود کڅی د پناغلی ملک ولایت خان په مشرۍ اوبله جرگه داسد په دوهمه ورځ په پونډو کې بایاکی دواړه ماموندو اوالارزیو د قبیلو د نمایندگانو اودنورو د پیرو کسانو په گډون شوی ده عالمانو اوقومی مشرانو په غوجرگو کې جذابی ویناوی وکړی او په گډه او اتفاق د پاکستان د استعماری حکومت د تیر یو په ضد د باررو د دوام په باب کې مهمی قومی فیصلی وشوی .

د پښتونستان او پاکستان نامتو لیکوالو او اديبانو د پاکستان له حکومت څخه

غوښتنی دی چه د خلکو د اساسی حقوقو مراعات وکړی:

د پښتونستان او پاکستان پښتو نامتو اديبانو اولیکوالو د یو گډ غوښتن لیک په ضمن کې د پاکستان له حکومت څخه غوښتنی دی چه د بشر د حقوقو د اعلامیې د مندرجاتو سره سم د خلکو د اساسی حقوقو مراعات وکړی او خلکو ته حق ورکړی چه د بشری اساسی حقوقو د دفاع دپاره عدلی محکوم ته مراجعه وکړی شی. غوښتن لیک څرگندوی چه په اوسنی حال اود اوسنی اساسی قانون له معنی عدلی محاکمی نشی کولی چه د بشری حقوقو د شکایت د موضوع په باب کې فیصله او غوره وکړی په غوښتن لیک کې وبل شویډی چه له هر گوت نه داوسنی حالت په ضد د خلکو د استیاج غیز پورته شویډی او تر هغه وخته پوری چه دغه جائیزه غوښتنه ونه منله شی اوسنی بحران په ورځ په ورځ زیات شی. د دغه غوښتن لیک د لامل لیک کولو په جمله کې پاکستانی مشهور شاعر، ادیب د لینن د چارترې اخیستونکی پناغلی محمد امدد فیض هم شامل دی. بل خبر وائی چه په محکوم پښتونستان او پاکستان کې بحران زیات سخت شویډی. د پښتونستان د خلکو د ملی نهوضت د پرمختگ اود زرگونو سیاسی بندیانو د خلاصون دپاره خپل فعالیت زیات کړی دی اوله بلې خوا داوسنی اساسی قانون د لغو کولو دپارلمان حکومت د طرز دروئی کار کولو د سیاسی مشرانو د خوشی کولو اود بشری حقوقو د تضمین په غرض د ختیز بنگال د خلکو مبارزی نوری هم زیاتې شویډی. د پاکستان د حکومت د چارو واکمن د دغه بحران د سختیدو په اثر وراخطا شوی او په ختیز بنگال کې دکابینې یو وزیر په څرگندیدول خلک تودید کړل چه که بحران دوام وکړی دهغه دکرارولو دپاره په بیا عسکری حکومت اعلام شی

د سیري د مجلې په يوه مهمه جرگه کې د پاکستان د اسلام په ضد او د ديموکراسۍ په خلاف سياست سخت غندل شوی دی:

داسه په دريمه نېټه - سیري په محله کې مهمه جرگه شوی وه چې په هغې کې د پاکستان د اسلام په ضد او د ديموکراسۍ په خلاف سياست سخت وغندل شو جرگې درې يوه په اتفاق د پاکستان له حکومت څخه وغوښتل چې ضد اسلامي اقداماتو څخه لاس واخلي او ټول سياسي بنديان خوشی کوي دغې جرگې ټينګار وکړ چې د پاکستان په اساسي قانون نوی کنټرول وشي او د سياسي فعاليتونو او سياسي گوندو جوړېدو ته اجازه ورکړي شي. دغې جرگې وغوښتل چې بايد هر بالغ ته درېووړ کولو - حق ورکړي شي دغه دملې - عوامي گوندیو ستر شخصيت ښاغلی سردار عبدالرشید په پېښور کې په يوه وينا کې ويلي دي چې دحاج عبدالغفار خان او دده دزرگونو تنو طرفدارو بند چه دانګليس له استعمار څخه می دهند د نيمې قاری د آزادۍ په لپاره کېښي سترې قرباني ورکړي دي دخوا شينې وړ دي ده وويل هغو کسانو چه دانګليس د استعمار په موده کې دانګليس دوقا دار و مامو رينو په حيث خدمت کاوه اوس يې دچارواکي په لاس کې دي خو هغه شخصيتو نه چه د وطن د آزادۍ دپاره می قرباني ورکړي دي په جيلونو کې پراته دي ده وغوښتل چه ژر خان عبدالغفار خان او ټول سياسي بنديان خوشی شي.

په پېښور کې د بوی - سترې جرگې په پای کې له پاکستانی واکدارانو څخه وغوښتل شو چه زردی د پښتونستان - سياسي بنديان خوشی کړي:

داسه په ۵ نېټه د پېښور ښار ختيز ته نژدی په ناروچه کې ستره جرگه شوی وه چې په هغه کېښي د پېښور په زرگونو خلکو او دمرکزي محکوم پښتونستان زیاترو شخصيتو گډون کړی و په دغه جرگه کې دقوی مشرانو له خوا په زړه پورې وینو وی وشوی او د حاضرینو په اوزدو کې چکچکواستقبال شوی میا رضوان الله کا کاخیل دخپلی وینا په ضمن کې وويل چه پاکستانیو مستبدو زمامدارانو خپل اقتدار او تسلط دساتلو او دوام دپاره د پښتونستان په خلکو بیل بیل پروگرامونه تطبیق کړي دي چه ددوی یوه ناچاره نقشه دیونټ تشکيل او تطبیق دی ده له پاکستانی واکدارانو څخه وغوښتل چه پښتونستان د خلکو د قصبو دحل په لپاره کې له واقع بیني څخه کار واخلي او له دینه زیات د پښتونستان خلک اذیت نکړي جرگې د پښتونستان د سياسي بنديانو د ژر خوشی کولو غوښتنه وکړه دغه راز د خداي خدمتگارو د گوند ستر شخصيت دریدی ښاغلی عبدالعزیز خان چه په دی وختو کې د سختی ناروغی په اثر د مچله بند څخه خوشی شوی دی ويلي دي چه په پاکستانی جیلونو کې د پښتونستان د سياسي بنديانو حالت ډیر دردناک دی ده وويل چه زیاتره بنديان په ډول ډول ناروغیو اخته دي او نه یوازی ددوی علاج نه کیږي بلکه د جیلونو حکامو له دوی سره بده رویه غوره کړې ده او هر څومره چه کولی شي سياسي بنديان اذیت او توهین کوي او وی ويل د سياسي بنديانو په جمله کې داسی کسان هم شته چه دهغوی سن سلوکلو ته رسيدلی دی . ده وويل چه د پارلمان یوسلو شپږ تنو غړو په گډه سره د پاکستان له حکومت څخه وغوښتی دی چه ټول سياسي بنديان خوشی شي سره له هغه هم خان عبدالغفار خان . مولينا بها شانی . بی . ایم . سید . خان عبدالصمد خان اخکری او نور سياسي بنديان تراوسه لاهم په بند کې پراته دي او دغه پېښور ددی خبری ستر سند دی چه اوسنی پارلمان د حکومت په نزد هیڅ ارزښت او قیمت نلري

د پښتو نستان موضوع

د نړۍ دمطبوعانو په نظر کېښي

رسمي اعلامیه:

د سنبلې په ۱۵ نېټه په پېښور او کویټه کېښي د افغانستان قونسلګريو او همداران په پېښور چمن او پارو چنار کېښي د افغانستان وکالت تجاریو د پاکستان د حکومت د یو طرفه او نادرست تصمیم په اثر رسماً خپلو وظیفوته خاتمه ورکړه ، د پاکستان حکومت دخپل دی اقدام په اړه یو وار بیا خپل دېد او دینم نانه ښتونه د افغانستان په مقابل کېښي تایید کړل د افغانستان حکومت د اګست د ویرشم تاریخ ، په خپل لخوا یې لیک کېښي د پاکستان له حکومت څخه غوښتي ؤ چه پخپل دغه نادرست اقدام چه د دوو هېوادو په منځ کېښي د نامطلوبو او ناګوارو عواقبو مؤجد کېښي ، تجدید نظر وکړي . لځکه چه ددی اقدام په تحمیل سره د دوو مملکتو په منځ کېښي د سیاسي روابطو دوام خپل ختمیږي مفهوم [له لاسه ورکوي هغه وخت به نواغانستان مجبوروی چه دیوی هفتی په ترڅ کېښي که د پاکستان حکومت د تجدید نظر څخه مخان وژغوری خپل سیاسي روابط ختم شوی وګوښي . په دی هوده کېښي د پاکستان حکومت په دی تصمیم باندی تجدید نظر ونکړ او د پاکستان لوی سفیر دخپل حکومت د منفي دریځ څخه خار چه وزارت ته اطلاع ورکړه . لځکه نو د پاکستان حکومت د دغه سیاست په قبول اوسره په عملی ډول سره د دواړو مملکتو نو په منځ کېښي د سیاسي روابطو د شلو لو عامل فراهم کړه .

د افغانستان حکومت دخپلی آرزونه مخالف مخان په دغه مجبوریت کېښي چه د پاکستان د حکومت د بد سیاست مستقیمه نتیجه ده مومی لځکه نو د افغانستان لوی سفارت په کسراچی کېښي خپلی وظیفی په هغه لخوا کېښي پای ته رسیدی گوښي او مراتب یې په رسمی صورت رسره د پاکستان خار چه وزارت ته اطلاع ورکړی دی . له دی وروسته به د لوی سفارت شارژ د افری او غری د وطن خواته راو خوځیږي . د افغانستان حکومت په دغه پېښ آمد چه پاکستان یې یوازی مسئول دی ډیره خواشیني ښکاره کوي او د پاکستان له نظمی حکومت سره د دغو سیاسي روابطو پریکړه په هېڅ صورت د پاکستان دخلکو سره د علاقو پریکړه نګوښي ، لځکه چه کوم بی شماره او د همدردی او ورو رولی ځکه علاق چه د تمادی پیر یورا پدیخوا ددغو دوو مسلمانو ټولنو په منځ کېښي ه وجودی د تل د پاره به پر لخوا ولاړوی (د اصلاح وړ خپاڼه)

ښاغلی پژواک د پښتو نستان خلکو ته د سر نوشت د ټاکلو حق تایید کړ:

د بین المللی یونایتد پرس د آژانس دخبر سر سر سم د ملګر و ملتو په موسسه کېښي د افغانستان دایمی نماینده ښاغلی پژواک د میزان په اوله نېټه کېښي دخپل سر نوشت د ټاکلو د پاره د پښتو نستان د اوو ملیونو خلکو حق تایید کړ . ښاغلی پژواک نیویارک تایمز ته په یوه لیک کېښي د پښتو نستان دخلکو د پاره دغه حق غوښتي او پاکستان یې د بشر د دغه اساسی حق سره په مخالفت ملزم کړی دی ښاغلی پژواک لیکلی دی چه د پښتو نستان اوو ملیونه خلک په آزاد ډول دخپل سر نوشت د ټاکلو حق غواړي . افغانانو دغه حق په متواتر او په ټولو مواردو کسې تایید کړی دی حال دا چه د پاکستان حکومت د دغه بشری اساسی حق سره په مخالفت کولو خپل مخان تردید وی .

د پاکستان جمهور رئیس کوئینس کوی چه دخان عبدالغفار خان له طرفداری خخه دخلکو افکار و اړوی

دهغو خبرونو په اساس چه په خارجی جری دو کښی خپاره شوی دی دمحمکوم پښتو نستان دمضطربو حالاتو په لحاظ د پاکستان جمهور رئیس مجبور شوی دی چه دمحمکوم پښتو نستان په بیلو بیلو سیمو کښی د پښتو نستان د آزادی غو پښتو نکلی مختلفو مرکزو ته مسافرت وکړی او کو پښتو وکړی چه دخان عبدالغفار خان له طرفداری خخه دخلکو افکار و اړوی .

دواشننگتن یوی جریدی د پښتنو سیمه په باره کښی لیکلی دی:

دواشننگتن د نیوری پبلک جریدی داکتور پخپله دیر شه گڼه کښی دافغانستان او پاکستان دروا بطو مشکلاتو ته اشاره کړی اولیکلی چه ددغو مشکلاتو سوابق باید د ۱۹ پیړی په تاریخ کښی ولټول شی. امریکایی جریدی په ۱۹ پیړی کښی دهند په نیم قاره باندی د برتانیی دسلطی پمشر فنت بیان کړی اولیکلی چه برتانویانو د پښتنو د قبایلو سیمه چه د سنډ او د یورنډ کښی په منځ کښی پرته ده دنیم قاره او افغانستان ترمنځ دیوی حایلی سیمی په حیث پیژند له مگر پاکستان د برتانیی د جانشینی دادعاسره سره یوگام دراندی واخست او د پښتنو سیمه د پاکستان جز شمیری په داسی حال کښی چه افغانستان تا کید کوی چه لاتراوسه د پښتنو د ملک سرفوشت تا کل شوی دی د نیوری پبلک جریده دایی چه د پاکستان هیڅ یورژیم په پښتنو باؤدی د نفوذ په پراخولو او تحکم بریالی شوی ندی او دری کاله کښی یعنی له هغه وخت نه چه ایوبخان د حکومت وائی په لاس کښی اخستی دی د پښتنو د آزادی غوښتنی جنپش به خاص ډول زیات شوی دی امریکایی جریدی د پښتنو د مقاومت او جنپش د زیاتیدو دلیلونه د عسکری رژیم موجودیت او د پاکستان په عسکرو کښی د پنجابی عناصرو د اختیاراتو زیاتیدل او هم د پښتنو د مسألی د جا براه او تشدد آمیزه حل دلاری په لټولو کښی دایو بخان د رژیم اصرار شمیری .

د ایوبخان دیکتاتوری :

امریکایی جریده وایی چه د ایوبخان اقدامات تل غیر محتاط او هیڅ ډول دوراندیشی نلری . او په تیره بیا د هغه وخت نه چه ایوبخان د پرزدنت کښی د میلمه په حیث اتازونی ته مسافرت کړی دی او پرزدنت کمیدی هغه د پاکستان جارج واشنگتن بللی و د پاکستان د دیکتاتور عملونه له پخوانه زیات نا عاقبت اندیشه شوی دی . د نیوری پبلک جن یده چه د امریکا د روشنفکرانو او منورینو د کتنی وړ ده د انتقاد په ډول لیکلی چه په اتازونی کښی د ایوبخان په میلمه پالنه کښی مبالغی دده غرور او نا عاقبت اندیشی زیاته کړی او ناروی نتیجی ئی ورکړی دی چه باید ترمیم شی .

د چکوسلواکی یواخبار لیکلی دی چه افغانستان حق په جانب دی :

په پراگ کښی د «رودی پراوو» اخبار لیکلی ، سره له هغه چه د برتانیی استعماری حکومت او حتی د پاکستان حکمرانانو په وحشیانه ډول د نظامی د روندو قواو په واسطه د پښتوستان په خلکو باندی حمله کړی ده چه په دغه ترتیب دهغوی و آزادی جنپش محوه

کړې خو بريالی نشول. د چکوسلواکيې ورنځپاڼه د ۱۹۶۱ کال د اکتوبر د ۱۵ نېټې په گڼه کښې په يوه مقاله کښې تر دغه عنوان لاندې چې « افغانستان - حق په جانب دی » ليکلې چې: د پاکستان تر ساطې لاندې سيمه کښې دوه مليونه پښتانه اوسېږي چې د افغانستان د خلکو سره فر هنگي او نژادې نه شلیدونکي روابط او علايق لري. هغه وخت چې د برتانيې استعماري قواوې د هند په نيمه قاره کښې د خپلې امپراتورۍ د پراختيا دپاره په چکره بوختې وې يوه برخه پښتانه يې د خپلې اصلي خاورې او مورنۍ ټاټوبې څخه بيل کړل او د خپلو متصرفاتو جزئې وگرځول ددغو پښتنو د قبائلو د نيولو دپاره يې ډير کوشش وکړ چېکې ورنځپاڼه وايي په داسې حال کښې چې د استعمار پورله نښه څخه ټول شو خودغه پښتانه خپلواک نشول او د آزادۍ په لاره کښې ددغو اوو مليونو پښتنو په مجادلو کښې ډير لږ تغير هم رانه راغی، دغو پښتنو د استعمار د سلطې په وخت کښې پخپل ټول قدرت سره د خپلې آزادۍ دپاره مجادله کوله. دغه ورنځپاڼه ليکي. خو مياشتې پنځو د پاکستان حکومت پخپلو منظمو عسکري قواؤ سره چې په الوتکو او ټانکو مجهزې وې څو محله يې د پښتونستان په خلکو سخته حمله وکړه او ددغه وحشيانه تيرۍ په اثر د پښتو اوماشومانو په گهرونو بشمير زيات پښتانه ووژل شول د افغانستان حکومت څو واری د پاکستان حکومت د روغې د خبر وله ليارې د پښتونستان د مسألې د عادلانه حل دپاره راوباله، د پښتونستان آزادۍ غوښتنو نکی غواړي چې خپل آبنده سرنوشت وټاکي. بالعکس د پاکستان حکومت پر له پسې کوشش کوي چې د پښتونستان په خلکو باندې د خپلو ظالمانه عسکري عملياتو په واسطه تعرض وکړي او پدوی باندې ډير زور واچوي چې په هغه لخواي کښې د آزادۍ حس مې کړي. د افغانستان حکومت تل استعمار او دهغه بيل بيل اشکال غندای دی؛ او علاوه پدې دهغو تاريخي علايقوله مخې چې د پښتونستان د خلکو سره ئې لري د پښتونستان د خلکو د آزادۍ حمايت يې کړيدی. د پاکستان حکومت تل په افغانستان باندې فشار راوړی دی چې افغانستان پدغه باب کښې غلې شي، لکه چې پاکستان د افغانستان قوسلکري اووکالت النجاري وترلي. دچکې ورنځپاڼې د مقالې په پای کښې ليکي چې د پښتونستان موضوع تراوسه پورې د پاکستان د مخالفت په وجه لاینحل پاتې شوی ده.

د پښتونستان موضوع به نه يواځې يوه کرکينچه اوددغو دواړو هيوادو ترمنځ يوه جنجالي مسأله وي، بلکه دوام به يې دنړۍ په دغه برخه کښې سوله او امنيت د خطر سره مخامخ کړي. لدې لجه ددغه کرکيج د حل په غرض کوششونه به چې بايد پخپله د پښتنو د آرزو او مقصد سره سم وي د بين المللي سولې او امنيت د ټينگيدو دپاره گټور او موثروي.

د پښتونستاني مجاهدينو فعاليتو د پاکستاني حکومت ټول کوششونه ناکام کړيدي:

د نوي ډيلي « لينک » نومې هندي جريده د ۶۱ کال د اکتوبر په ۲۴ گڼه کښې ليکي چې: د پښتونستان د مجاهدينو دوامدارو فعاليتو د پاکستان د حکومت ټول کوششونه شنه او ناکام کړي او د پاکستان د تشويش باعث شوی دی. په محکوم مرکزي پښتونستان کښې

چه د سر خپوشانو ټینګه کلا او مرکز دی د آزادۍ غوښتنی تحریک روان دی او سره ددی چه د آزادۍ غوښتنی د حس د خپه کولو دپاره د قواؤ په واسطه تهدید کیږی خو بیا هم د فعالیت نه لاس نه اخلی او د آزادۍ غوښتو فک و شمیر ورځ په ورځ زیاتمیږی .

هندي جریده څرگندوی چه په زیات شمیر پښتانه په اوزدو اوسختو بندونو چه متمدنی نړی د رویی نه مخالف او مغایر دی د پاکستان په محبسونو کښی پراته دی . دا جریده وایی چه د پاکستان حکومت ټولو محلی جریدو ته اخطار ورکړی دی چه ددغو آزادی غوښتونکو د جزا او بند د څېړونو له څېړولو څخه مخان وژغوری او که نه وی نو سخته جزا به ورکړی شی . دلینک ج یده لیکي چه د پاکستان حکومت ددی دپاره چه د آزادۍ غوښتنی جنبش له منځه یوسی ، په پیښور او د پښتونستان په نورو ښارونو کښی یې د خپلو پولیسو او مسکرو افرادو شمیر او تشکیل زیات کړی او په یو محای کښی د پښتنو د راټولیدلو اود آزادۍ غوښتنی د تبلیغ منځه نیسی .

د هندي جریده داهم لیکي چه د پاکستان حکومت خپلو اجیرانو او گماشتگانو ته توصیه کړی ده چه جرگی او ټولنی وکړی او خلک د آزادۍ غوښتنی نه منع کړی لکه چه ورکړو په سیمه کښی دغو اجیرانو د جرگی په کولو پیل و کړ خو په دغه وخت کښی پښتنو ناری وهلی چه باید پاکستان سمدستی خپلی عسکری قواوی د هغوی له سیمی نه وباسی او په باجوړ کښی د ظالمانه تیری او تجاوز څخه لاس واخلي . په پای کښی یو پاکستانی افسر چه په دغه جرگه کښی حاضر ؤ د خپلی ویری نه وتښتید .

هندي جریده څېر ورکړی چه د پاکستان د حکومت یو تن بل افسر د کوهانډ خوا ته روان شو چه په دیره اسمعیل خان کښی د افریدو قبایل د پاکستان په ضد د قومی جرگو د کولو نه منع کړی خو بیخی ناکام شو . که څه هم د پیښور کمشنر په ډول ډول وسیلو خلک خیبر ته له تگ څخه منع کوی خو بیا هم د افریدو په قبيله کښی د آزادۍ غوښتنی جنبش دوام لری .

د پاریس یوی جریدی لیکلی دی چه د پاکستان حکومت د پښتونستان د اوسنیو حالاتو او د افغانستان سره د روابطو د شلولو مسئول دی :

د پاریس د تربییون دی نسیون جریده لیکي چه د پاکستان حکومت د پښتونستان د اوسنیو حالاتو او د افغانستان سره د روابطو د شلیدو مسئول دی . د پاریس تربییون دی نسیون جریده د ۱۹۶۱ کال د نومبر د ۲۴ تاریخ پخپله گڼه کښی لیکي چه د افغانستان او پاکستان ترمنځ د پښتونستان نزاع ورځ په ورځ پراختیا مومی . د پاریس ورځپاڼه وایی چه د پاکستان د حکومت په تشکیل او د برتانوی هند دشمال غربی سرحدو په حیث د برتانوی هند د سرحدو په تحمیل سره پښتانه قبایل په پاکستان کښی شامل کړل شول . په داسی حال کښی چه دغه پښتانه د هیلو ، احساساتو ناو وینی له حیثه مخان افغان شمیری او د پښتونستان دخلکو د آزادۍ غوښتنی حرکاتو له دغه حقیقه نه منشا اخستی ده . د تربییون دی نسیون جریده لیکي چه د پاکستان

حکومت ددی په بحای چه ددغو حرکاتو په مقابل کېښی دنفاهم دلاری راشی د شدت اوزور لاره یی نیولی ده. اوله یوی خوا یی د پښتونستان مشران تر زجر لاندې نیولی دی او له بلې خوا یی د افغانستان په اقتصادی بلوکاډ لاس پوری کړی دی او دهند د بهر خواته د افغانستان یوالمحینی تجارتی لاره یی پری کړی ده.

د پاکستان دنظامی حکومت دمظالمو په ضداو دپښتونستان دآزادی په باب

ویناوی وکړی

د پاکستان دار دو ژبو ورغچا څو داعتراف او لیکلو له مخی په هغه غو ښه کېښی چه د فبر وری په ۲۱ دوت په دریمه نیټه د لندن په سینت نیکراس هال کېښی دسلکو نو پاکستانیو متعلمینو او وسیدونکو پاکستانو له خوا د پاکستان دنظامی حکومت دمظالمو په ضد شوی وه په هغی کېښی دپښتونستان دآزادی په موضوع په تفصیل سره خبری وشوی او یوشمیر ویناکو و فکود بښکال دخلکو له خوا دپښتونستان دملی نهضت سره خپله سفخته همدردی بښکاره او څر گنده یی کړه چه دپښتونستان غوښتنه دپښتونستان دملت دآزادی نجر یک دی او څر نگه چه دغه غوښتنه مستقیماً دسر نوشت دټاکولو له حق سره ارتباط لری نو له دی امله دبنگال خلک له هغی سره دیوه افسانی نهضت په حیث مینه لری او دهغه واقعیت یی درک کړی دی. خبر داهم وایی چه دبنگال دخلکو دغه خالصانه ویناوی اود ورور گلوی د همدردی څر گند ول دپښتونستان په ملی او اجتماعی ټولنو کېښی دامتنان او زیاتمی مینی باعث شوی او دبنگال دخلکو له مشروع او حق په جانب غوښتنو سره دپښتونستان دملت دخلکو د همدردی مراتب زیات شوی دی باید هبړی نه کړو چه دبنگال خلکو او دپښتونستان ملت تل په خپلو کېښی له پوره حسن نظر اود واقع بینی له تفاهم څخه کار اخستی دی او په تیره بیا له هغه وخت وروسته چه دپښتونستان او بنگال ددوو مشرانو خان عبد الغفار خان ادمو لانا عبدالحمید بواشانی ترمنځ دپښتونستان او بنگال دخلکو دملی مقصدونو او دافسانی حقوقو داخستلو دپاره یوگه پروگرام تصویب او موافقه ور باندی وشوه له هغه نه ورسته د بنگال اودپښتونستان دخلکو تر منځ دهسکاری او همدردی حس جدی شکل غوره کړه او دواړو خواوی دملی غوښتنو په باب کېښی یو له بله سره پوره همدردی لری.

ایوبخان قصد ادا دافغانستان او پاکستان دروابطو دشلیدلو موجبات بر ابر کړی دی

ددبلی اندین فارن افیرز مشهوری جریدی ددسا میر دمیا شتی په خپله گڼه کېښی دایوبخان دخطرناک تصمیم تر عنوان لاندی یوه مقاله خپره کړی ده. په دغه مقال له کېښی یی دافغانستان او پاکستان تر منځ دروابطو دخپي پد کیدو په باب کېښی داسی لیکلی دی: ددی خپي پر تیا نیټه دنولسمی پیړی دشرع شروع څخه شروع کیږی. په هغه زمانه کېښی جدایی او تفرقه واچوه او حکومت وکړه دسیاست دخاوندانو او ددسیسو په لپ کېښی یو برتانوی مامور دمکناتین وکړی شو چه په ۱۸۳۸ کال کېښی دلاهور موافقتنامه منځ ته راوړی دغه

موافقتنامه دسکا نو د حکومت او د یوه افغانی څلوع او مطرود امیر ترمنځ چه شاه شجاع نو هیله لاسلیک شوه له هغه وخت نه تر اوسه پوری د برتانویانو د ټو پکونو او ټوپونو او ازو نه او د پښتنو په ملک کښی د آزادی دپاره د پښتوناری اوریدل کیدلی . د هغالی لیکونکی (چه د جریدی مدیر ښاغلی جتند را اگروال دی) د پښتونستان د جغرافیایی ساحی د بیانو لونه وروسته شرح ورکوی قبا یلی برخه د هیڅ یوی پر دی سلطی تر حکم لاندی نه ده په هندستان کښی برتانیوی تحکم، هېڅکله په قبا یلیانو باندی ندی قایم شوی ، لڅکه چه ددی برخه پښتانه تل او پر له پسې د برتانویانو سره چنکیدلی او لویی قربانی یی ورکړی دی .

د پښتونستان محکومه برخه: جریدی د پښتونستان محکومه برخه یاده کړی اولیکي

چه: دغو دری ملیو نو پښتنو په باره کښی چه دشمال غربی سرحد د ایالت په محکومه سیمه کښی ژوند کوی باید وویل شی چه پاکستان د برتانیی په شان هغوی په زور او جبر سره د تحکم تر قید لاندی نیسی . افغانستان لدی کبله ددوی د حقو قو او مطالبو اعلام په غوره اخیستی دی چه افغانستان ددیو زند کړښه نه منی حتی د پاکستان د جوړیدلو نه وروسته هم د دواړو هیواوو تر منځ کوم سرحد او پول نه ده ټاکل شوی او افغانستان او پاکستان دولی کومه معاهده فده لاسلیک کړی .

اقتصادی فشار: د انډین فارن افریز جریدی د افغانستان او پاکستان ترمنځ د قونسلگری

او سیاسی روابطو شلیدل چه د ۱۹۶۱ په سپټمبر کښی وشلیدل یاد کړل او داسی تبصره کوی چه د روابطو د دغو شلید او دلیل په افغانستان باندی د اقتصادی فشار د تعمیمو لو دلاری د پښتنو پرو بلم نه دخاتمه ورکولو دپاره دایوبخان تصمیم دی لڅکه چه افغانستان په چه محاط دیو هیواد په حیث بحار ته اړ او احتیاج بو لی ایو بخان قصداً د افغانستان او پاکستان درواړو د شلیدلو موجبات راټول کړل چه په دغه ډول افغانستان مجبور کړی چه د پښتنو د سرفوشت ټاکلو د حق د ملاتړ نه لاس واخلي او دلویو قواؤ د فشار په مقابل کښی په شالاری شی مگر افغانستان د پښتونستان په خاوره باندی د تحکم هدف نه لری او د پښتنو د سرفوشت د ټاکل کیدو حق د دغه مقصد دپاره منځ په وړاندی وری چه پښتنو بیا بیا اړه کراتود جرگو کولو سره دخپلواک او مستقل پښتونستان د جوړیدلو په باب کښی تصمیمونه صادر او اعلام کړیدی .

د پاکستان پرو پاگندونه: ښاغلی «اگروال» د پاکستان د حکومت دوروستیو ددو کا لو

پالیسی یاده کړی او لیکي چه په وروستیو دوو کلونو کښی پاکستان کونښن کړی دی چه افغانستان موقف بیله هغه ډول نه چه دی معرفتی کړی اوله دی کبله بی ناری او فی اداونه کړی دی چه افغانستان تیر د کونکي دی پاکستان په دغه صورت تل د افغانستان سیاست غنډلی اوداسر اقدامات یی کړی دی چه له هغو څخه مقصد د پښتنو د پرو بلم کړ کیچن او مشکل کول او د افغانستان مجبورول دی چه خپل موقف بدل کړی جریده داهم رایي چه ایوبخان

د دیر اوبا جوړ د محلی رئیسانو د خلع کولو په غرض چه دهغه دگټې به مطابق بی خدمت نه کاوه پخپله تحریک آمیزواقداماتو کښی پاکستانی عسکر د ټانکونو په شمول دېښتونستان ملک ته ور یزلی دی او هر کله چه پښتانه همیشه دخپلو قبا یلو وروڼو په مقابل کښی جگړی ته حاضر ندی نو دهغو ی په بحای یی نور عسکر ټا کلی دی ددغو ټولو اقداماتو دراولپنډی د حکومت مقصد د آزادی په لاره کښی دېښتونو د جگړی او مجادل له منځه وړل دی.

د پاکستانی دیکتاتور خطر ناک موقف: ښاغلی واکروال د پاکستان دخارجی سیاست په بیانولو لیکلی چه: پاکستان خپل عسکر په افغانی سر حد کښی اچ و لی دی اودا دهغه خطر ناک موقف ښکاره ښه ده چه د پاکستان دیکتاتور ایډب خان نیولی دی. پاکستان د افغانستان دویرولو په غرض افغانی قونسلگری او وکالت التجاری بند کړی دی او په دغه صورت یی د پاکستان دلاری افغانی تر ازیت عملاً بند کړی دی په دغه ترخ کښی پاکستان د افغانستان په خو واکښی مسلح تحریکونه هم مخ په وړاندی وړی، مگر افغانستان د پاکستان له دغو اقداماتو نه ونه ویریده افغانستان په واضحو اوروښانه کلمو و اعلام و کړه که چیری د افغانستان او پاکستان تر منځ د قونسلگری او تجارتي مناسبات دوهم ځل بیا قایم نشی سیاسی مناسبات به وشکیزی دانوین فارن افیرز جریدی دهغو نظامی تر ونود تاثیر ونوپه باره کښی چه پاکستان پکښی شامل دی مفصل توضیحات ورکړی او په پای کښی داسی نتیجه اخلی چه: له دی کبله واضحه ده، چه نظامی تر ونو یو ځل بیا په آسیا کښی دهغه خلکو د آزادی او امنیت په ضد په کار وړل کیژی.

ما یلفظ من قول الالدیه رقیب عتید د آیه مبارکه

سیستم محاسبه دولت در افغانستان

بقلم: عبدالکریم حکیمی

تاریخچه محاسبه دولت:

محاسبه یا حسابداری زمانی بوجود آمد که معامله در جمعیت‌های بشری رو بکار شد. در ادوار مختلفه تاریخ بشر، محاسبه متناسب با پیشرفت‌ها بیکه در ساحه دیگر علوم و فنون نصیب بشر گردیده تحول نموده و باندازه ایکه معامله یاداد و ستد چه در بین افراد یک جامعه و چه در بین افراد - دویا چند جامعه بشری و بالاخره در بین جوامع بشری تکامل نمود محاسبه نیز سیر تکامل خود را پیمووده و روز بروز بشکلی در آمده که خصوصیات، اوصاف، طرز حسابداری و اداره امور مالی را بشکلی و طرز بهتر معرفی نماید.

در قرن پانزدهم موقعیکه ساحه تجارت خصوصاً در ایتالیا توسعه و انکشاف یافت تحول باری را در تمام اشکال محاسبه و ثبت معاملات وارد نمود از این لحاظ ایتالیا اولین مملکتی است که سیستم محاسبه مضاعف در آنجا رو بکار شد و تدریجاً تغییراتی در آن سیستم وارد گردید طوریکه دوره تکامل فن محاسبه هنور هم دوام دارد.

اما قبل از سیستم محاسبه مضاعف فن حسابداری ساده با دفاتر بسیط باشکال مختلفه در جوامع بشری موجود بوده است که بمشکل ازان میتوان وضع حقیقی حساب را طور صریح معلوم نمود. همچنان سیستم محاسبه ساده بویج صورت قادر نبود اوضاع مالی موسسات بزرگه تجارته، دستگاہای صنعتی یا بصورت داد و گرفت دول را که روز بروز تکامل مینمود بشکل قناعت بخش واضح سازد همچنان عملیات دفاتر نقدی و جنسی در بین طرز اجراءات هم آهنگی نداشت نقایص سیستم محاسبه ساده بارو بکار شدن محاسبه مضاعف از بین رفت و به نسبتی (بنام مضاعف) یاد میشود که هر معامله در دو جا بنام دو جا تب معامله دار ثبت میگردد. از همین لحاظ اوصاف چهارگانه ذیل را مخصوص سیستم محاسبه مضاعف می پندارند.

(۱) سیستم مضاعف حساب دارایی و بدهی یک دستگاہ تصدی، موسسه، و یا ادار. را بصورت واضح تشخیص نموده و حساب مفاد و ضرر خود بخود در آن واضح میشود.

(۲) اگر در یک معامله اشتباه یا سهوی از طرف محاسب رخ میدعد طرز سیستم محاسبه مضاعف خود بخود همین نقیصه را واضح میسازد.

(۳) درین سیستم عملیات محاسبه نقد و جنس بصورت هماهنگ پیش میرود و از همین لحاظ قیمت اجناس مصرف شده و قیمت اجناس خریداری شده و قیمت اجناس موجوده در هر وقت و زمان بصورت واضح معلوم میتواند شد.

۴) مهمترین ممیزه و صفت محاسبه مضاعف اینست که گنجایش عملیات متعدد و وسیع را با معاملات متعدد و متنوع که خصوصیت پیشرفت تکنالوژی و علوم و فنون است بخواهی دارا میباشد و در اوقات معینه اوضاع مالی موسسات بزرگه و تصدیها بیکه ساحه فعالیت وسیع دارند اجراءات مالی دول را طور واضح نشان میدهد.

انواع سیستم های محاسبه مضاعف

بصورت عموم محاسبه مضاعف سه نوع تقسیم میشود.

۰۱ سیستم ایالتی.

۰۲ و اتانزونی.

۰۳ و بانکی.

تباين انواع محاسبه مضاعف از نگاه دفاتر، طرز ثبت معاملات، و تشکیلات مربوط بدان است اما مرام هر سه سیستم در حقیقت يك چیز است که بصورت صحیح صورت ثبت معامله و وضع مالی و سسه با تصدی را نشان بدهد.

محاسبه دولت

محاسبه دولت عبارت از چنان طرز حسابداری است که بملاحظه آن میتوان وضع مالی دولت را درک کرده و از چگونگی اوضاع مالی دولت اطلاع حاصل نمود. محاسبه دولت عین مدتی را احتوا مینماید که بودجه دولت یا سال مالی در بر گرفته است. در هر سال مالی اجراءات مالی دولت پنج دوره یا مرحله را طی میکند.

۱- مرحله ترتیب پروژه بودجه

۲- تقدیم پروژه بودجه به پارلمان تدقیق و منظری پارلمان.

۳- اجرای بودجه که مشتمل بر اجرای تعهدات مصارف، تحصیل ارقام عواید بوده و محاسبه دولت کلیه اجراءات مربوطه از اثبات، مراقبت و محافظت مینماید و محاسبین دولت از یک طرف در اجرای تعهدات مصارف مطابق بقوانین و اصول مربوط با ساس سیستم محاسبه دولت مکلفیت داشته و از طرف دیگر مسئول تحصیل عواید منظور شده موافق بقوانین و اصول مالیات و محصولات دولت میباشد و اجراءات محاسبین است که وضع مالی دولت را از نگاه تقدیم راپور های مالی در اوقات معینه نشان میدهد و همین مرحله موضوع بحث این مقال میباشد.

۴- تقطیش یا سنجش حسابات دولت.

۵- ملاحظه و تصدیق حسابات قطعیه دولت از طرف پارلمان و فیصله حساب سال مالی معین.

طرز محاسبه دولت در افغانستان

سیستم محاسبه با طرز تشکیلات و پیشرفت ساحات علوم و فنون ارتباط نزدیکی دارد. در افغانستان از زمانیکه داد و ستد و معامله رویکار شده و نظام تشکیلات دولت بمیان آمده محاسبه دولت نیز بشکل ساده موجود بوده است اما متأسفانه اسناد و وثایق تاریخی که بملاحظه و تدقیق آن بتوان خصوصیات سیستم های محاسبه دولت را از زمانهای خیلی قدیم معرفی

نمود بدسترس نیست امامتوان گفت که سیستم مضاعف محاسبه در حالیکه در قرن شانزدهم در ایتالیا رویکار شد در نیمه دوم قرن بیست با افغانستان معرفی گردید.

خصوصیات و ظایف مستوفی و دارا ستیفا در روزگار باشکوه غز نویان از طرف بیهقی تا اندازه توضیح شده است چنانچه در یکی از کتب تاریخی اندرین زمینه چنین مطالبی درج شده است: «ساب این ماهره ها و بخشش ها به مستوفی بود، مستوفی دایم حساب هر یک از کسانی را میگرفت که پیشه خزانهداری، جامه داری، ضیاع داری، کدخدایی و غیره را داشتند چنانیکه از حاصل مالی دولت بر کسی فرود می آمد به حضور سلطان باز مینمود.

حساب نقد، جنس و بهایم دولت همه وقت در دفاتر مخصوص دارا ستیفا ثبت میگردد. کار گرفتن حسابات و تسخیر مصارف و دخل و خرج سلطانی را مستوفی ایفا میکرد. مستوفی ناگزیر بود تا آنچه را سلطان از خزانه دولت به ملازمین در بار یا شمره، فقرا و غیره می بخشید همه را حساب بگردد و در دفتر استیفا به ثبت برساند.

عوااید یکه از خراج، مقاطعات، غنایم و هدایا و غیره میر سید همه از طرف مستوفی به حساب گرفته میشد.

توضیحات فوق واضح میسازد که وظیفه مستوفی در حقیقت وظیفه یک محاسب امروز بوده زیرا حساب خزانه حساب مصارف، حساب عوااید همه نزد او بوده و هر یک از نقد جنس و بهایم دولت دفاتر جدا گانه و مخصوص داشته است. مفهوم دخل و خرج در آنوقت موجود و قلام مهم عوائد دولت در آنوقت عبارت از خراج، مقاطعات، غنایم و هدایای معرفی شده و مصارف دولت بیشتر قلم بخشش بود. که به ملازمین در بار شمره و فقرا داده میشد همین خصوصیات حسابی به اغلب کمانالی او آخر قرن سیزدهم شمسی دوام داشته و امور حسابی دفاتر معاملات دخل و خرج با اساس حساب بهایم مردم به سبک زوزنا همچو بر روی بست معین و ایجابات معین معامله و ثبت میگردد.

در نیمه دوم قرن سیزدهم شمسی امور مالی و حسابداری دولت تحت نظارت و از طرف مستوفی و سر رشته داران و دفتری ها اداره و اجرا میشد مستوفی الاممالت که حیث وزیر مالیه امور حسابی و لایات و مرکز را انجام بخشیده مراقبت و کنترل مینمود. سیستم حسابی به شکل و طرز سابق شهرت داشته سر جمع مالیه و بست مصارف دولت تماماً در حساب بولک داران واضح و بملاحظه آن به دفتر حساب خلاصه و موازنه میگردد عوائد دولت به شکل نقد و جنس تحصیل میگردد و در تحصیل عوااید به شکل جنس واضح میسازد که حساب جنس متناسب با حساب نقد تحول نموده و ترتیب حساب کدامدار ها و کدلهما و صندوقدار ها و صندوقها به ملاحظه و ثبت معاملات در دفاتر جنسی شکل اجرا را بخود میگرفت. دفتر جمع.

در هر جنسی که به شکل ساده و بدون جدول و ستون بوده اما اسم جمعه و جزء جنس با توضیح نوع و مقدار و مدارک آن به جمع گرفته میشد و در عین صفحه خرج حساب جمعه نیز به ترتیب قید و باقی و فاضل و جمعه در نتیجه جمع و خرج در اخیر صفحه در اوقات

معینه ایضاح میگردید. رسید جنس و پر داخت جنس عمو ما در روی کاغذ سفید از طرف دفتر داران تحریر و امضاء میگردد.

در سال ۱۲۹۵ يك نفر محاسب ترکی بنام (علی افندی) از ترکیه استخدام و به افغانستان وارد شد تا طرز محاسبه دولت را تدقیق و اصلاحات لازمه را بمیان آورد. با اثر اقدامات وی از یکطرف مالیات و محصولات جنس کاملاً به نقد تسعیر و تبدیل گردید و از طرف دیگر مکتب اصول دفتري تا سیس شده که در آن (اصول دفتري) با جداول و دفاتر حسابی تدريس و باحضر یکمده محاسبین که به سیستم و طرز جدید مهارت پیدا نمودند طرز حسابداری سیاق به طرز اصول دفتري تعديل و تغییر یافت که این روش تا سال ۱۳۰۳ دوام داشت.

در اواسط سال ۱۳۰۳ اصولی بنام سیستم (محاسبه شوریه) یا (حسابداری ماهوار) رویکار گردید که در سال ۱۳۰۷ با رویکار شدن مجدد اصول سیاق عوضی شد که دو سال دوام نمود اما از اواخر سال ۱۳۰۸ الی سال ۱۳۱۴ مجدد طرز محاسبه شهریه را گنج بود این سیستمهای حسابی کاملاً به شکل حساب ساده بوده و نظریات محاسبین وقت که بنام (میرزا) یاد میشدند در تحریف هر يك از این طرز های محاسبه تاثیرات فاحش داشت.

در سال ۱۳۱۴ دولت يك نفر مشاور مالی را بنام (داکتر ژینو منچولی) بمنظور اصلاح تشکیلات دوائر مالیاتی و بهبود سیستم بودجه و محاسبه دولت استخدام نمود این شخص با تجربه کافی در فن محاسبه توانست در مدت کمی از یکطرف نظریات عمومی را راجع به مدارك و عواید و مصارف دولت تصنیف و از جانب دیگر در مورد ترتیب بودجه تشکیلات دوائر مالیاتی و محاسبه دولت سیستم ساده پیشنهادی تقدیم نمود چنانچه طی بیانه افتتاحیه ۲ میزان ۱۳۱۴ خویش چنین اظهار داشته است.

(پروژه های تشکیلات دوائر مالیاتی افغانستان محتوی چنان پلانهای است که اصول ساده و واضح فعلیه ممالک متدنه عالم را و نمود میکند در تشکیل این نقشه علاوه تا از مطالعات و تجارب مطلوبه خویش نیز کارگرفته و هم ترقی و پیشرفت مملکت شما مدنظر گرفته شده است).

نظریات عمومی پیشنهاد شده بناغلی منچولی شامل کلیه اساسات امور مالی کشور و دوره های پنجگانه مربوط آن میباشد. چنانچه راجع به تصنیف و ترتیب بودجه دفاتر مربوط بحساب عواید، مصارف و خزاین دولت و کنترل اجراءات باکلیه جداول و دفاتر مربوط را پیشنهاد نموده بود. که مطالعه پیشنهادات مذکور برای آنها بیکه در رشته امور مالی و حسابی دولت تحصیل می نمایند با علاقمندند خالی از فائده نیست.

اما حین تطبیق سیستم منچولی متأسفانه از طرف محاسبین وقت در اساسات سیستم مداخله صورت گرفته از یکطرف از اساسات نظریات مذکور انحراف بعمل آمد و از طرف دیگر تفسیر و تعبیر پیشنهادات سیستم مذکور از طرف یکمده اشخاص صورت گرفت که با علم مالی و اساسات فن محاسبه علماً و عملاً کفایت و لیاقت لازم را ندارند. و بومین اساس در مرور ایام، سیستم منچولی بشکل سیستم مجنون مرکب حسابداری درآمده و

اختلاف نظر در بين محاسبين وقت راجع به ترتيبات جد اول و دفاتر حسابي بميان آمد. واز همين لحاظ در سال ۱۳۳۲ دولت مطالعه سيستم منچولي وامكان تطبيق سيستمهاي جديد را بوزارت ماليه امر نمود. همانبود که از آغاز سال ۱۳۳۳ سيستم ژستيون ترکي که اساساً در سال ۱۳۳۰ از ترکيه تحت تطبيق قرار داده شده و از طرف محاسبين ترکي دران تصرفاتي بعمل آمده و حتی دولت ترکيه سيستم متذکره را متروک قرار داده بود، در افغانستان تحت تطبيق قرار گرفت.

سيستم ژستيون تقريباً عين محاسبه ئي بود که سابقاً در اتریش نیز معمول بود و در اين ممالک قانون اساسی هر کدام و مقتضيات اجتماعي آنها همچو يك سيستم را ايجاب مينمود اما سيستم مذکور که از یکطرف تمرکز مالي را جداً در وزارت ماليه پيشيني نمود و از سوی دیگر مرکزيت کنترل قبلي اجراءات حسابي و تمرکز مور تفکيش و محاکم حسابي دولت را حاوی بود، با رويه قانون اساسی، تعامل و اجراءات و مقتضيات و عنعنات ملي ما هم اهنگي نداشته و بر علاوه واضح است که تمرکز کليه اجراءات خاصه امور حسابي در يك اداره زمينه را برای استفاده های سو، معطلی کار و توقف اجراءات مساعد ميسازد و تأثير مرکزيت و صلاحيت امور حسابي بر پيشبرد پروژهای افکشافی از همه بیشتر نا مساعد بوده است.

بر علاوه نواقص برجسته سيستم ژستيون ترکي که در افغانستان بسال ۱۳۳۳ لي ختم سنبله ۱۳۳۸ تحت تطبيق قرار داشت. قرارآتی اختصاراً توضیح ميگردد.

۱. سيستم ژستيون ترکي ايجاب مينمود تا کليه اسناد معاملات حسابي دواير دولت از مرکز و ولايات و محال در يك مرجع که ديوان محاسبات بود ذخيره گردد. و عدم وجود اسناد در شعبات مبدای حساب مشکلات متعدد دی را رونما نموده بود.

۲. تعدد امضاءها در اوراق، تثبیت استحقاق معاش، و مصرف اسباب معطلی کليه حوالها را فراهم نموده بود.

۳. اختلاط وظائف خزانه با محاسبه اين امر از یکطرف صلاحيت بیشتر بمحاسبين وقت محول داشته و از طرف دیگر در اجراء امور محاسبين و مکلفيت شان پیچیدگیهاي وارد ساخته بود.

۴. سنجش حسابات دواير مرکزی و ولايات در ديوان محاسبات مدتها به تعويق افتاده و تراکم اجراءات حسابي شش ساله و اینکه رياست ديوان محاسبات نتوانست در وقت وزمان معين حساب محاسبين را سنجش و کنترل نموده و ترتيب حساب قطيه هر سال مالي را در وقت وزمان آن انجام دهد فقيصه بزرگ سيستم ژستيون ترکي محسوس ميشود.

۵. سيستم ژستيون ترکي که در سال ۱۳۳۳ سال در افغانستان تحت تطبيق قرار داده شد در حقيقت يك سيستم مغلق و پیچیده محاسبه ساده بود، که نه بشکل ساده باقیمانده و نه شکل سيستم محاسبه مضاعف را بخود گرفته بود. از همين لحاظ سيستم متذکره برای اجراءات حسابي ثبت معاملات و ترتيب راپورهای مالی دولت در حالیکه روز بروز مکلفيتها مالي و مصارف عادي و افکشافی دولت توسعه افکشاف مينمود مساعد نبود.

سیستم موجود مضاعف محاسبه دولت.

امروز در اکثر ممالک جهان نظر به تجارب چندین ساله متخصصین حسابی و مالی باین تجربه رسیدند که مر ا م اساسی دولت در قسمت سیاست مربوط بکنترول امور مالی بایست خصوصیات هفتگانه آتی الذکر را دارا باشد .

۱- تقویه تشکیلات اداری هر يك از دواير دولت بمنظور ادار و اجرای مؤثر امور مالی مربوط به آن .

۲- تاسیس و بکار انداختن سیستم مؤثر محاسبه و کنترول قبلی در داخل تشکیلات هر يك از دواير دولت .

۳- توزیع تخصیصات بودجوی در دوره های متوالی سازمان مالی بکلیه دواير جهت متوازن ساختن عواید و مصارف .

۴- قیام ارتباط نزدیک و وظیفوی و مسئولیت های تقدیم راپور های مالی از شعبات حسابی دواير و شعبات خزانه با اداره مرکزی محاسبات در وزارت مالیه .

۵- افشکشاف و اصلاح و تثبیت مسئولیت ترتیب راپورهای صحیح بودن مغالطه مالی (صرفیات و عواید) در همه دواير دولت بمنظور فهمیدن عملیات مالی و وضع مالی هر کدام .

۶- تریبه و رسانیدن مامورین حسابی و دیگر شقوق مالی و اداری و اجراءات مالی بمنظور استفا ده مؤثر از اشخاص محدود به حدنهایی .

۷- در اوقات معین کنترول و مراقبت از اجراءات مالی و حسابی همه دواير دولت توسط محاسبین لایق و صادق بمنظور اینکه اجراءات حسابی موافق و مطابق بقوانین تعلیمات و مقررات لوایح حسابی تعقیب گردد و تصرفات در قوانین و انحرافات از قوانین و تعلیمات و مقررات و لوایح بعمل نیامده باشد . و از یول عواید و مصارف دولت بدون از مدارك معین تعهدات دولت در راه منافع شخصی استفاده نشده باشد .

تطبیق و اجراءات و حساب پروگرامها و فعالیتها و تکالیف دولت در دنیای امروزی با وظیفه محاسب و سیستم محاسبه ارتباط خیلی نزدیک پیدا کرده و حتی اجرای لایتنجری هم دیگر میباشد . زیرا از یکطرف فعالیتها و معاملات را که یول امروزی اجرا می نمایند در حیات اقتصادی هر فرد کشور تاثیر بارزی داشته و فعالیتهای اقتصادی دولت در راه انکشاف امور اجتماعی^۹، دفاعی و اقتصادی تازمین توازن را در بین عواید و مصارف دولت ایجاد می نماید .

از همین لحاظ است که نتایج قریب و بعید کلیه معاملات مصارف، عواید و استقراض بصورت واضح سنجش و دانسته شود . و برای دانستن این امر مهم و حصول این مطلب عمدتاً لازم است سیستم محاسبه یا طرز حساب داری دولت بشکلی ترتیب و اجرا گردد که برای حکومت در همه اوقات معلومات لازم را ارائه کرده بتوانند . از اینجا است که مر ا م عمده سیستم محاسبه دولت تعیین نمودن مسئولیت های مالی آن است . باین معنی که سیستم محاسبه باید توضیح نماید :

مصارف و عواید مربوطه هر يك از دواير دولت از طرف آمرین مربوطه با احتیاط کامل در داخل چوكات صلاحیت‌ها مصرف شده است یا خیر. ولی مرام از محاسبه دولت تنها به همین نکته محدود نبوده بلکه تفتیش، سنجش و کنترل حسابهای دواير دولت و سیله تصحیح معلومات مورد ضرورت دولت است. وبدون تفتیش و کنترل هر يك از آمرین دواير خواهند توانست قرار میل خود از دارایی دولت استفاده نمایند و طوریکه خواسته باشند مصرف کنند که در نتیجه کنترل مصارف خدمات عامه ناممکن و حتی دانستن این حقیقت که آیا مصارف صورت گرفته ریا خیر خیلی مشکل خواهد شد.

این نکته نیز قابل تذکر است: که دولت همه‌ساله با یست کلیه افراد و خاصاً نمایندگان ملت را از کلیه ارقام مصارف و عواید مستحضر سازد و برای این مطلب از یکطرف لازمی است تصنیف بودجه دولت تا اندازه ممکنه ساده و عام فهم بوده و از طرف دیگر سیستم محاسبه دولت در ارائه معلومات مصارف عواید و خزاین موثر واقع گردد. زیرا وظایف دول معاصر نسبت بدول قرون گذشته تحول بارزی نموده و وظایف و مسئولیت‌های دول معاصر مستلزم آنست که دولت در کلیه امور اقتصاد و مالی کشور مداخله موثر نموده و بمنظور اصلاح و بهبود وضع اقتصادی کشور پلانها و پروگرامهای انکشاف اقتصادی و اجتماعی را طرح و تطبیق کند.

ذهنیت و طرز تفکر امروزی طوری است که همیشه استفسار میشود: این پروژه با آن پروگرام بچند تمام شده است؟؟ چنین استفسارات و سوالات را محض اجرا است در دست و صحیح حسابی و مالی جواب میتواند گفت.

آمرین دواير دولت بادر نظر داشتن نکات فوق نه تنها مسئولیت تطبیق پروژه ها، پروگرامها و مکلفیت‌ها و وظایف معینه را دارند بلکه حفظ و نگهداشت حساب درست و صحیح مصارف عواید مکلفیت مهم آنها تلقی میشود.

در سیستم جدید محاسبه دولت که از میزان سال ۱۳۳۸ در دواير مرکز و از اول حمل ۱۳۴۱ در ولایات تحت تطبیق قرار یافته خوشبختانه نکات فوق در نظر گرفته شده و اساسات معین سیستم جدید مواد هفتگانه سلف‌الذکر میباشد. بطور موجز میتوان گفت که اساس سیستم جدید محاسبه دولت اعتماد و کنترل و مراقبت بعدی از چنین اعتماد است. درین سیستم همه دواير دولت صلاحیت و مسئولیت قابل ملاحظه‌ای در مصارف و مخارج بودجه‌های معینه خود داشته و مصارف مربوط را بطرز بهتر بررسی و کنترل می‌کند.

بلکه در تثبیت و تحصیل مدارك معینه عواید دولت نیز سهم بودواین فکر که که باید مصرف کرد « با چنین فکر که مصرف باید مطابق تخصیصات معین بودجوی باشد عواید و باقیات را تحصیل باید کرد، عوض شده است و ذهنیت موازنه عواید با مصارف که قبلاً آنها مکلفیت وزارت مالیه محسوب میشد اکنون دواير دیگر نیز بایست در آن سهم شوفند. و در برقراری چنین توازن که تأثیرات بارزی بر قیم عمومی و اوضاع اقتصادی و مالی کشور دارد صرف مساعی نمایند لذا برای تطبیق سیستم جدید تشکیلات مناسب نیز پیشبینی شده است.

و تشکیلات شعب مالی و اداری بشکلی ترتیب گردیده که از یکطرف مکلفیت های هر شعبه بصورت واضح روشن بود، و از طرف دیگر تفکیک و تفریق وظایف در بین این شعبات تا حد ممکنه بمیان آمده است. تا اینکه سیستم محاسبه طور احسن تطبیق گردد. باید گفت که هیچ سیستم محاسبه بدون تشکیلات موثر نتایج مطلوب را بار نمیتواند آورد.

یکی از خصوصیات و متمایزات اجراءات جدید حسابی همانا وجود قیود بالای تادیبات در برابر خدمات اجرا نشده و پرداخت قیمت اجناس تهیه نشده میباشد که این ممیزه خود بخود بر کاهش حجم باقیات دولت موثر است و عدم وجود چنین قیود در اجراءات محاسبوی گذشته سبب شده بود که به ملیونها افغانی پول دولت بنام باقیات باقیمانده تحت تصفیه گرفته شود.

خصوصیت دیگر برجسته طرز جدید محاسبه دولت همانا تو حید حساب خزائن و استقاده موثر از داراییهای نقدی دولت است.

در طرز های گذشته محاسبه وظایف شعبات محاسبه با وظایف خزائن مختلف بود محاسبین، وظیفه آمر صلاحیتدار تادیبات خزائن دولت را نیز ایفا میکردند و محاسبین هر اداره در افغانستان بانک حساب دارایی مستقل داشتند و این تعدد حسابات سبب شده بود که در حسابات بعضی ازدوایر دارایی بیشتر از احتیاج شان موجود باشد و بعضی دوایر دیگر نظریه ضرورت احتیاج شدید داری داشته باشند. پولهای خزائن دولت در بعضی حسابات را کد بود و در حسابات دیگر داری و وجوه موجود نبود تا با اساس آن اجراء تعهدات صورت میگرفت.

در سیستم جدید وظیفه شعبات حسابی یا محاسبه که ثبت درج و کنترل معاملات حسابی است از وظیفه چک نویسی و تادیبات از خزائن دولت که وظیفه شعبات خزانه است مجزی گردیده و کلیه عایدات دولت از همه مدارک عایداتی در یک حساب معین خزانه انتقال داده میشود. و از حساب معین مذکور کلیه تادیبات دوایر صورت میگردد. این طرز اجراءات تادیه نمودن و تفصیل عواید از طرف تحصیلداران شعبات حسابی کلیه دوایر در اوقات معین و کوتاه موضوع را کد ماندن وجوه دولت را از بین برده و برای بار اول تفریق و تفکیک وظیفه محاسبه از وظیفه خزائن دولت رویکار شد. و برای هر یک از شعب مالی از قبیل ودجه، و محاسبه، خزانه اداری و تعلیمه نامهای معین ترتیب و بدسترس دوایر مربوط گذاشته شد.

از نگاه مرا قبت و کنترل سیستم محاسبه و ودجه دولت که از آغاز میزان ۳۸ در ساله تطبیق گذاشته شده و تا امروزه نتایج مستحاصله از آن قناعت بخش است نوع کنترل و تقمیش را ایجاب مینماید.

(۱) تقمیش و کنترل قبل از اجراء.

(۲) د و بعد از اجراء.

بمنظور تقمیش و کنترل قبل از اجراء تمام معاملات و حسابات دوایر دولت در تشکیلات خود دوایر از طرف وزاره مالیه شعب کنترل پیشبینی شده که از نگاه اساسات سیستم شامل مکلفیت آبی الذکر می باشد.

۱۰. تدقیق وغور کلیه دفاتر جداول و اوامر در مرحله قبل از اجرا و تصدیق مطابقت هر کدام با اصول و مقررات سیستم .
۰۲. تثبیت اینکه پلان و پروگرام و مالیسی مالی و اداری امرین اعطا از طرف واحد های معین تشکیلات اداری و حسابی تعقیب و تطبیق گردیده یاخیر .
۰۳. تدقیق وغور ازین امر که دارایی واجناس مربوط اداری بصورت درست محافظه گردیده و حساب جنس و اداری در اوقات معین بامصرف و توزیع جنس از دیپوها و موجودی آن موافقت و مطابقت دارد یاخیر .
۰۴. تقدیم راپور نظریات اصلاحی در مورد اجراءات مالی و حسابی بامرین دو اثر وزارت مالیه .
- وجود کنترول قبل از اجرا از داخل چوکات تشکیلات دوایر دولت بمنظور اطمینان خود دوایر و شعبات خزاین وزارت مالیه است که استحقاق مستحقین را با اسناد مربوط آن تحت اجرا قرار داده و از خزینه دولت پول پرداخته میشود .
- کنترول یا تفتیش بعد از اجرا که از طرف ریاست تفتیش عمومی صدارت بعمل می آید در حقیقت جزء لاینفک سیستم محاسبه مضاعف دولت است که از اول میزان ۳۸ تحت تطبیق قرار داده شده است .
- ریاست تفتیش عمومی (دیوان محاسبات) بحیث یک دستگاه موظف دولت مکلف است ازین امر : که یا با تطبیق پروگرامها و پروژهها و همچنان امور مصارف و تحصیل عواید دوایر و تصدیقها با قوانین و مقررات معینه مالی دولت مطابقت دارد یاخیر! و این امر را بعد از اجرا تفتیش و کنترول می نماید . همچنان از این امر : که یا با زوجوه معینه و دارا ییها نقد و جنس دولت بمنظور پیشبرد پروگرامهای کاریکه پیشبینی شده طبق قوانین و مقررات استفاده بعمل آمده یا نه مراقبت و کنترول نموده و از نتایج تفتیش بمقامات صالحه معلومات لازمہ تقدیم می نماید .
- بصورت مشخص تفتیش حسابی و مالی عبارت از معاینه منظم و تدقیق اسناد حسابی و کلیه معاملات و اجراءات مربوط به ترتیب اسناد سنجش و تثبیت استحقاق مدارک عواید مصارف و تادیات خزاین دولت است و از همین لحاظ مرام اساسی تفتیش نزد ریاست عمومی تفتیش صدارت در حقیقت تثبیت حدود و مسؤولیت کلیه اجراءات دوایر و تصدیقها و موسساتی است که از زوجوه عامه مصرف مینمایند . بنا بران تفتیش امور مالی خاصاً از نگاه مواد آتی بعمل می آید .
- الف : غور و تدقیق در مورد تطبیقات بودجه و اجراءات امور مالی و حسابی .
- ب . غور و تدقیق امور مربوط به ترتیب و تقدیم راپورهای عواید و مصارف و تادیات .
- ج . تدقیق اوامر اعطای دوایر دولت از نگاه قانونی و تصدیقها از لحاظ منافع عامه و اقتصادی و قانونی بودن آن .
- د . غور و تدقیق مصارف از لحاظ مطابقت با پروگرام و مرامهای معینه .

تدقیق اجراءات شعبات كنترول قبل از اجرا و اینکه كندر ول لازم و مكفی بعمل آمده است یاخیر .

تفتیش های بعد از اجرا و مفتشین حسابی و مالی علی الاكثر با محاسبه و محاسبین سر و كار داشته و محاسبه با دفاتر سنجش، ترتیب و اطلاع احصائیه ها و معلومات مالی و اقتصادی سرو كار دارد .

احصایه های اقتصادی مربوط به فعالیت های هر نوع تشکیلات یا جز و تمام آن روز بروز در حیات اقتصادی کشور نقش مهمی بازی میکند و محاسبه در هر مرجع که سنجش منافع در حالیکه استحصالی با استهلاك میشود یا جنس تولید میگردد یا خدمت انجام میشود موجود بوده و ترتیب و توجید ارقامیکه در نتیجه بدست می آید مهمترین وظیفه محاسبه محسوب میشود تحت هر نوع سیستم های اقتصادی و محاسبه تفتیش حساب موجود بوده و رو با انکشاف است و اهمیت محاسبه با انکشاف اقتصادی تا سیس صنایع و تشکیل دوایر موسسات جدید روز بروز افزونتر میگردد .

عدم انکشاف محاسبه و كنترول موثر اجراءات حسابی خود بخود سنجش اندازه پیشرفت و انکشاف اقتصادیات کشور را وانهود می سازد . زیرا در پهلوئی هر تشکیلات اداری موافق محاسبه موجود است و در هر اداره که مسایل و مشکلات اداری احساس میشود طرز محاسبه و اجراءات محاسبین آن موثر نیست . با تطبیق پلانهای اقتصادی دولت و پیشرفت امور اقتصادی مملکت و انکشاف ترانسپورت ، مخابرات ، صنایع ، تجارت و زراعت بهمان اندازه ای که موثر بودن اجراءات و وجود اشخاص لایق اداری ضرورت بیشتر احساس میشود احتیاج و نیاز مندی محاسبین لایق افزونتر میگردد . هیچیک از سیستم اداری موثر نمیتواند بود مگر در پهلوئی سیستم موثر محاسبه و كنترول و تفتیش موثر اجراءات .

امروز اكثر افراد معتقدند که محاسبه برای اجرای وظایف و مقاصد داخلی يك اداره لازمست اما باید دانست که اعداد حسابی و ارقام احصایوی مالی از قبیل راپورهای عواید و مصارف کشور در دانستن پیشرفت اقتصادی موجوده و پیشبینی های پلانهای اقتصادی آینده مملکت يك امر ضروری میباشد و از همین لحاظ است که وظیفه محاسبه و وجود حساب در تشکیل پالیسیهای دولت نقش عمده دارد لذا بهر اندازه ای که دولت در تنظیم و رهنمایی امور اقتصادی سهم بار زتر دارد بهمان اندازه به محاسبه و كنترول موثر و ارقام احصایوی عواید و مصارف خزان این احتیاج بیشتر میشود .

عناصر مهمه محاسبه عبارت از مشاهده سنجش ، ثبت ، تصنیف ، خلاصه تفسیر ، ترتیب راپورو مراقبت از احصایه ارقام مالی و اقتصادی است این وظایف از طرف دفتر دار محاسب و مفتشین حساب اجرا و انجام داده میشود . محاسبین و مفتشین حساب که در حقیقت محاسبین مراقبت اند مسئولیت بزرگ داشته و محاسبه بحیثیک مملکت و مشغولیت اختصاصی روز بروز

کسب اهمیت نموده و ساءه فعا لیت محاسبین نو سعه می یابد . بطور عموم محاسبین ومفتشین حسابی دارای اوصاف حقوقی، علمی، فنی، مسلکی و شخصی بوده ودر کلیه مما لك پمشر فته جهان از یکطرف برای شمول در مسلک محاسبه واستحصا ل حیثیت مفتشین حساب شرایط حقوقی وقیود علمی قانوناً وضع گردیده واز طرف دیگر داشتن اوصاف فنی وشخصی رالز ضروریات اولیه می بند دارند .

مفتشین حسابی ازراه مشاهدات تحقیقات ومطالعات طرز امور ثبت، تصنیف، خلاصه تفسیر وطرز ترتیب راپور های مربوط بارقام واعداد مالی واقتصادی راتحلیل وتجربه نموده ودر مورد ثبت دفاتر، ترتیب راپورها واجراآت اشخاص قضاوت نموده ودر نتیجه فیصله صادر می نمایند . بدون مراقبت يك تفتیش حسابی خاصه اجراآت امور محاسبی دولت باشك وشبهه مواجه شده وتاثیر خود را از دست میدهد . در تشکیلات واجراآت دوایر وتصد یهاو موسسات افتقاعی یا عام المنفعه رسمی وخصوصی محاسبه جزو اساسی وبس مهم بوده ودر حیات اقتصادی امروز کشور چه از نگاه تثبیت مصارف حقیقی پروژه ها وپروگرامهای بزرگ عام المنفعه وچه از نگاه تقدیم راپورهای مالی اقتصادی بمنظور سنجش وپیشرفت امور در حال حاضر وبیشبینی اوضاع مالی واقتصادی آینده کشور محاسب اثر مهم دارد، لذا مراقبت دایمی از اجراآت محاسبین امروزی ازراه تفتیش حسابی ومالی بمنظور استحصا ل اطمینان در صرف وجوه عامه مطابق پلانهاوپروگرامها وجلوگیری ازعدم تطبیق قوانین ومقررات مملکت وتثبیت صحت اعداد وارقام احصایبوی مالی واقتصادی يك امر حتمی ولازمی محسوب میشود . زیرا بدون حساب دانستن پیمانها وارزش يك کار ولو بهر اندازه بزرگ ومهم باشد امکان پذیر نبوده وکار بدون حساب ارزش نداشتار د .

صحي لمړني کومگونه

د غیر مترقبه حوادثو د دفع کولو دپاره باید توصیه وکړی شی چه باید هر فامیل په خپل کور کېښی یوه کوچنی درملتون ولری دا درملتون به دیوی خوبطبه ای الماری نه متشکل وی چه همیشه دپاره به ورته قلف پروت وی ددی الماری لوازم باید په ترتیب او انتظام سره راغونډ شی او د کور په یو مناسب لځای کېهی چه د کوچنیانو د لاس و هلو نه په امن کېښی وی کېښو ول شی .

د الماری هره طبقه باید د یو مقصد دپاره وټاکل شی او د هری طبقی مواد په یولست کېهی د قید او احصایی لاندی راشی د هنی مواد باید تازه او نوی انتخاب شی هغه داروگان چه وختی تیر شوی وی باید نوی شی د هر بوتل دپاسه د هغه دارونوم و لیکل شی چه د نورو دواگانو سره غلط نه شی دالکولو او ټینچراو نورو سمومه بوتلونو په سردی سورکاغذ وښلول شی او د هنی په سردی د زهر او خطرناک کلمه و لیکل شی دا قسم بوتلونو باید د الماری په یوه طبقه کېښی کېښوول شی چه ټول په یوه تار کېښی تړل شوی او جداوی البته د هغوی شمیر د پایله و دشهیر په اندازه تخمینید ی شی .

اول د سامان برخه : گاز - تریل ، بند جوړه ، (۴ سانتي متره - ۳ گوشه) لو کو پلاست یوه قیچی - خو دانی پن - یو بندل هیدروفیل مالوچ - یو دوه عدد پنس دسترگو دپاره د او بو خړلو پنډه - د حرارت درجه - مشکوله - دپرو او لو یو دوه ډوله امالی .

دویم داروگان : ټینچر (د بوتل سردی ربړی یا شیشه ئی وی) (۲۵ سی سی) الکول ۷۰ درجی سل گرامه - مرکرو کروم ابي سل گرامه - اسید بوریک دپوډرو په حالت ۲۵ گرامه او یا محلول شوی (د محلول کولو دپاره دی دوه فاشقی چای خوری اسید بوریک دیوگیلاس جوش کړو او یو سره هلاوه شی بی کاربو ناپت سودسل گرامه ، اموفیاک سل سی سی .

داسید تانیک ملهم ، داسید بوریک ملهم ، یو ټیو پ اسپرین ،
فارا فین سل سی سی او نعا چلو واقعاتو یو کتاب :-

دادی ضروری اودتلواری یاداشتونه :- هر کله چه دغه لاندی څلور حادثی دانسان ژوند همیشه تهدید وی له دی وجهی نه له هرڅه پخوا دپو هیدلو موضوعات دهر چا دپاره ضروری دی

۱- دخپه کید و پینډه

۲- دویښی توغیدل

۳- تسمات

۴- د شوک حالات

۱- **خپه کیډل یا اسکفس:** دا حادثه دهغه تظاهراتونه عبارت ده چه داکسیژن دکمبود په اثر د بدن انسانو جو ته پیشبیزی معلومه ده چه انسان هوا، اوبو او غذا ئی مواد و ته چیر ضرورت لری ددی جملی څخه هوا لکه اوبه او نور غذا ئی مواد چه په وجود کښی ذخیره کیبزی او احتیاج چیر لری، ژر نه تامینبیزی دوینی سره کړیو اتونه دغه ضروری احتیاج سره تر چیره حده پوری تامینولی شی دبللی خوانه داکسیژن دور کیدو په اثر هغه حجرات چه ژر متاثریبزی ددما هی حجراتو څخه عبارت دی .

په هغه صورت کښی چه د هوا داکسیژن دا ختملو دپاره په بدن کوم موانع موجودوی لکه په او بو کښی غرقیدل، دخپه کیدو حالات، دبرق نیول او نور شول په دغه وخت کښی دتنفس مرکز په دماغ فلج کیبزی.

له دی و جوی نه باید په یاد و لرو چه په داسی لحاظ یو کښی دمصنوعی تنفس نه کار واخستلی شی

مصنوعی تنفس: لمری مریض په همواره مشکه اچول کیبزی دسینی دقیقه سچی په لاندنی برخه کښی تری یو بالنت ایښودل کیبزی سرئی یوی خواته او ژبه ئی دمخی خواته ر ایستل کیبزی لاسونه ئی دسینی دپاسه ایښودل کیبزی هغه څوک چه تنفس ورکوی په منځنی برخه کښی دزنګانه دپاسه به پری کښینی، لاسونه به ئی دپختیو لاندی زدی تنفس ورکونکی به دمخو خواته ور کیبزی په داسی حال کښی فشار ورکوی چه دواړه لاسونه به ئی دهغه په سینه ایښی وی وروسته به بی له حرکت دلاسونو خپل بحان دشا په خوا کبزی تر څو چه فشار کم شی دا حرکتونه څه ناڅه په یوه دقیقه کښی دولس کرته اجرا کوی.

دویم داچه یا به مریض پر مخی په مشکه اچوی سر به ئی لبر ښکته وی دمریض یو لاس به دشا له خواته دسر خواته ور ولی او یو لاس به لکه دبالنت غونډی دمریض دسر لاندی قات کړی زدی په دمی شکل سره په اسانی باندی تنفس ورکولی کیبزی هغه څوک چه تنفس ورکوی په دی ډول بانسی به دناروغه تر څنگه کښینی.

سر به په نگو ټه کښی یو پښه به دمریض ددو اړو پښو تر منځه زدی او بله به ئی دباندی خواته چیرتا چه دمریض مخ هنی خواته وی زدی په دی ترتیب په اسانی سره کولی شی چه دمریض مخ ولیدی شی بیابا به دواړه لاسونه دمریض په ولو باندی زدی چه پوری کوتی به ئی دمریض دپختیو بیخونو ته برا بریبزی لاسونه به دده په ولی ښه ټینګه زدی بیابا به نیغه په نیغه دلاسونو زور دمخی خواته په کار اچوی دوه ثانوی وخت به نیسی بیابا ټول لاسونه له یوی مخی دده نه پورته کوی دوه ثانوی به صبر کوی بیابا هغه دمخکښی غونډی خپل عمل اجرا کوی په یوه دقیقه کښی به ۱۲-۱۵ واری دغه عمل تکرار یبزی دا حالت به تر هنی دوام کوی چه تر څو مریض ښه شی .

دتنفس ورکولو په موقع به مریض دکمپلو ، دگرمو او بوپه بو تلونو او په گرمو خپتو تود ساتی تردی چه دده دمرض وضع ښه نشی دهمغه لحاظه به یی نه خوځوی او داکتر به هم دامکان په صورت کښی قرضه خبروی .

که تر هغې پورې ډاکټر نه وژرارسيدلى دوى کولى شي چه ناروغه ته يوه پيال له کرم چای وړ کاندې. هغه مريضان هم چه دناروغتيا د حالت نه په هوش نوى راغلى دخولى له خوا نه دى هيڅ شى نه ورکوى کله داسې هم پېښيزى چه مريض بيرته دى هو شى حالت ته لاړ شى بايد هميشه دده داو ضاعو مراقب وسى .

هر کله چه دسکرو دگان دائر له مخى په تسمى واقعاتو کښى هومره تنفس فايده نه رسوى دډاکټر خبرول او يو صحى مرکز ته دمريض رسول ډير ايجابوى .

۴- وينى توئيدل: وينى توئيدل په دوه ډوله باندى د مطالعې وړوى .

الف: دسر دباندى سطحى وينه توئيدل ، دسينى نه پورته يا دسينى نه ښکته خواته

ب: ژورى او عميقى وينى توئيدل لکه دسينى ، سر او گيډى دننه خواته په دى کښى شک نشته چه دى چه دالف قسم وينى توئيدو علاج کول او تشخيص يې په اسانۍ سره کېدى شي حال دادى چه دا خلى شکل په مخفى صورت سره خپل حرکت سپر کوى او وخيم حالات منځ ته راوړى .

هغه وينى توئيدل چه نه ودرېزى کله کله دلاندى حالاتو د ظهور په وسيله پيژاندل کېزى

۱- په هغه وخت کښى چه سرى په پښو ودرېزى دسر چو رليدل ، بى حالى او ضعف ورته پېښ وى .

۲- شونډى او منځ ئى په عامومى ډول سره تو رېزى .

۳- نبض ئى زياد يا ډير سستيزى

تنفس ئى زياتيزى .

۵- تنده ئى ډير ريزى ، سترگو ديد يې کمېزى او غوړونه تردى ټپيزى چه شى کم اورى

۶- بى حالى ، ناراحتى او عصبيت ورته پيدا کېزى .

په داسې وضعو کښى به ډير ژر په طبيب او ډاکټر پسى څوک استوى او دډاکټر دراتلو

پورې به مريض ډير گرم ساتى اونه به ئى ښوروى سر به ټيټ او پښى به ئى ورباندى جگى وى

د دى دپاره چه استفر اغ ئى په حنجره کښى ښه نه شى يا تى فو سر به ئى دچپ خوانه

گرځوى د تخفيفو اشکالو په وقايعو کښى به لاندى تدبيرونه نيول کېزى کوشش به کوى

چه وينه ئى بنده شى ، ديو موضع په شکل ورباندى فشار راوړلى ، مريض ته مطلق استراحت

ورکوى په تيره هغه لحاظ ته چه وينه ورکوى پښى به ئى جگى او سر به ئى ليز څه ټيټ وى

مريض به د يخنى نه ساتى که مريض ډير ناروغه نه و نو کم غوندى نرم خواړه به

ورکوى ديو زخم دپاسه به او توکړى پاکه ټوټه پسرى اچوى نوسرى به ئى

که چيرته کوم قسمت درگونو وينه ورکوى په هغه لحاظ باندى به زور اچوى اودغه برخه به د زړه

نه دپاسه ساتل کېزى او طبيب ته به خبر ورکوى .

۳- تسممات : تسممى وقايع په يو کور کښى دعاچلو وقايعو څخه حسابيزى اودا ايجابوى

چه په وخت او زمان کښى ورته لځان ورسولى شى بايد زمانه ، وخت اودمهسوميدو قسم يادداشت

شي او طبيب ته معلومات ورکړل شي په هغه اوبني کې چه دارو يازهر يې خوړلي دي پاتي برخه دي ډاکتر ته ونيول شي که ممکن د خوړل شوو موادو اندازي دي هم ډاکتر ته ونيول شي او د ډاکتر درار سيدلو پوري دي داستفراغ چاره وکړي .

دشودو ورکول ، گرمي اوبه ، دري څلورداني دهگي سپين هم بڼه دي چه په غړي کېني تغريش پيدا کوي مر يض ته دي استراحت ورکړي او دگرمو مشکو لو داستعمال نه دي کار واخلي .

هغه مريضان چه وضع يې ډيره خرابه وي ترڅو چه ډاکتر رارسېزي ياشفاخاني ته وړل کېږي نوسر به يې ټيټ نيول کېږي . مصنوعی تنفس به ور کول کېږي .
نوټ : دستم دواقعي دپېښېدو سره به سم ډاکتر ته اطلاع ورکوي .

۴ - شوک : يوه موضوع ده چه بايد جدي تلقی شي شوک دغه لاندی اعراض خاوندوي
۱ - نبض يې وړوکی کېږي او تېزېږي لڅکه هرکله چه وينه زړه ته کمه ورسېږي نو لڅکه يې دوران کمېږي له دي وجهي نه زړه چالاک کارکوي او نبض هم جلتېږي .

۲ - مخ يې پېړه کېږي او تل په زړه باندی دداسی مريض يوه سپينه خوله هم پيدا کېږي .

۳ - وجود يې يخېږي کله لږه هم پري راغی او بيا استفراغ ورته پېښېږي .

۴ - په عمومي صورت سره تنفسی حرکات غير منتظم او غير طبيعي کېږي .

۵ - مريض بي حاله کېږي حيثيت يې ور کېږي چاسره خبری نه کوي له دي وجهي نه چه ستړي دي قيصی اوافسانی وائي .

۶ - په وخيمو حالاتو کېني کامله بي شعوري مو جوده وي .

ابتدائی شوک ډېر دوام نه کوي په کم استراحت رفع کېږي په دوام داره شوک کېني دوخيمو حالاتو به ډاکتر ته خبرور کوي .

دبي هوشي دوقايعو په حالت کېني به څه کوي ؟

هغه بي هوشي چه دعصبیت نه پيداوي مريض به په همواره بستره باندی ستوني ستاق اچولي شي دبحان اوملاجامی به خلاصیږي يخی اوبه به يې په مخ باندی اچوي اديکولن ياکولونيا به يې پوزي ته نیسي .

هغه بي هوشي چه دلويدلو اونوروشيانوڅخه چاته پيدا کېږي مريض ته به استراحت ورکوي يخ دستمال به يې په سر باندی ورته ږدي د مصنوعی غابنوو درلودلو په صورت کېني به تری جامی لري کېږي او که د خوراک وضع يې مختله شوی وه نو د خولي دخوانه به هيخ شي نه ورکوي .

د گرمي له جهته يې حالی

مريض ته به په يويخ لڅای کېني استراحت ورکول کېږي تردی چه حرارت عادی درجی ته ورسېږي دپکی اوعادی بادونوڅخه به استفاده کوي په خوله باندی دگلو کوزشربت ورکول کېږي ويټامين(ث) به هم پري زيا توی .

جل وهل

مريض ته به په پوښخ اطاق كښې استراحت وركاوه شي د باندې كې اوښخو هوا ژنه به استفاده كوي.

د برق نيول

د ټولونه ترمنځه به مېور پري كوي كه داهم ممكن نه و نو په وچ لرگي يارا بري او بلاستيكي آله باندي به د برق جريان قطع كوي او مريض ته به استراحت وركوي او مصنوعي تنفس به اجرا كوي اوداكثر به هم خبروي .

د ماتېدو په حالت كښې

البته مهمه نكته داده چه بايد كوښښ وشي چه مريض ته جزوي ضررونه رسېزي هغې خواته چه جوړه وي مريض به پري اچوي او ژبه به ئې د باندې ايستل كېزي، كېزي اوسر به ئې يوي خواته چورلولي شي كه چيرته ئې د زخم خوله بيرته وي نو يوه پاكه پټي به پري زدي او په ډيره جلمتي به ئې صحي مركز ته وري د باندې وتلو يادوي برخي دويستلو په صورت كښې به استراحت وركاوه شي اود مات شوي اندام غوندي معامله به ورسره كېزي.

د غرق شوي د نجات د پاره

پس له هغې چه غرق شوي له اوبو څخه راويستل شي كوم شي چه د غرق شوي په خوله كښې موجودوي لكه څټه اولوښي هغه به ته تری راوكاږي - سر به ئې ښكته كوي اونور وجود به ئې لوړ نيسي تر څو چه دخولي څخه ئې تيري شوي او به بيرته خارجي شي خپلي لمدي جامي به تری وكاږي او په گرمه وگاڼو كښې به ئې پټوي مصنوعي تنفس به وركوي اوداكثر ته به مراجعه كوي .

د پوزي وينه

كله چه د پوزي وينه دخوبي شماره عواملو په اثر جاري كېزي له دې وجهي نه دغه وقايع به متخصص داكثر پوري اړه لري مگر كوم شي چه فاميل ته يې بايد توصيه وشي هغه داده چه د داكثر تر رسيد او پوري وي دمريض سر ته نيسي او پخې ټوټي دي ورته په سر باندي زدي .

سپزل شوي

د جامو هغه برخه چه په وجود پوري ډير تماس كوي بايد ايله شي په يواظاق كښې چه هوا ئې معتدله وي مريض تدوي پكښې استراحت وركړل شي هېڅ شي دي په زخم نه اچولي كېزي مريض دي گرم وساتل شي هغه لحاي چه زخمي شوي دي بايد پاك وساتل شي او ډاكثر خبر شي

بيگا نه وجودونه

په سترگه كښې د يو باندي اوبې گانه شي د لوېد لوېه وخت كښې به دسترگو دمزلو نه مخان ساتي او مريض ته وي وويل شي چه پو زه سوږ كړي چه دستر گواو ښكي دغه بيگا نه مواد دسترگو كوو نجونوته راولي دلاندي به ډوډا كو لوسره كولي شي چه د يو پاك دستمال په واسطه دغه بيگا نه جسم له سترگو وكاږي كله مخني واره بعضي شيان ترستوني تيروي چه د تېرولو په منځ كښې واقع تغير پيدا كوي كه چيرته د تير شوي شي وجود په هضمي جهازونو كښې تلي وي نو فرمه غزاوي وركړل شي لكه كچالو، گند نه وريجي اونوري دي وركړي شي او كه چيرته طفل په تنفسي تشو يش مبتلا شي ژر دى شفا خانې ته نقل وركړل شي.

اټکی (هکک)

دلبری مودی د اټکو خاوند ته باید توصیه وشي چه دیر ژور تنفس وکا زی او د پیر وخت د باره دی یخی او به په زوره و شکل شي او کوشش دی وکاندی چه د ټوخی د فلکس پیداشی دستر گو به گاتودی فشار را ولی که نوری هم دوام پیدا کړی، بو طبیب ته وی مراجعه وکړی.

په چېچل شوو حالتونو کېښی

د سپی چېچلی لځای دی په وصیا بونو مینغل شي که د لیونی سپی شک یی پری راغی نو ر واکسینا سیون د تطبیق د باره دی صحی مرکز و نوته مراجعه وکړی.
که چیرته ورو حشراتو چېچلی ژو د حمام دی گرم کړی او چېچل شوی لځای دی پاک و مینغی اودو خامت د پشیدو په صورت کېښی وی ډاکتر ته مراجعه وکړی.

عصبی اوروخی مرضونه

په میرگی مریض باندی دی دیر پام کوی بالخاصه داوبو، او دلورو لځا یو د وسیدلونه دی ژغوری او پام دی کوی چه د لځان ووژلو اسباب په خپله پیدانه لاندی دمیرگی د حملی په موقع دی پری تاکید کړی چه لځان ته ضررونه رسوی تازه هوا ته دی وړاندی شي د غاری اوسینی جامی دی ورته خلاصی کړی جامی دی یو تر بله نیژی وی وړولی د غاښونو په منع کېښی دستمال کیښوول شي چه د ژبی د چېچلو په بهامن شي.

د مکررو حملو په صورت کېښی دی ډاکتر ته رجوع وکاندی هغه څوک چه په افلیج اخته وی پیرو دروته احتیاج لری (لکن خاصه) برخی او پښی دی په الکلولو باندی پاکی شي شودی و سبزی جات دی په خوراک کېښی ورکوی.

د شیزوفرن مریضانو او نورو عقلی امراضو هر کله چه دوی غا لیبی معنی کارونه کوی او د خود کشی اود لځان د وژلو سبب گرځی مراقبت ئی په کاردی هغه شیان چه د هغوی په وسیله سره لځان وژل کیږی باید د دوی په لاس کېښی پری نه ښودل شي.

د کوچنیانو په حصه کېښی یاددا شتون

واړه دیر ژور په اسهال اخته کیږی کانگی (استفراغ) هم کله کله ورسره ملگری وی له همدی لځایه میندو ته توصیه کیږی چه باید په هغه ورغ کوچنیا نوته ولیزه ورکړی صرف کم رنگه تور جای دی ورکړی اودا طفلو متخصص معاینی خانی ته دی ورسوی.

د لوبوسامان او نور شیشه ئی لوبښی چه ما تېږی او تېره وی کوچنیا نوته دی په لاس کېښی نه ورکوی په ټولو د گیو دردونو امراضو کېښی وی د ډاکتر د اجازی نه په غیر مسهل داروگان فهور کوی په ټولو تسماتو کېښی دی په پیره عجله سره ډاکتر ته مراجعه کوی دنو تولدی اطفالو په باب کېښی که چیرته کوچنی په کور کېښی پیداشوی وی او په هغه وخت کېښی قابله یادا کتر نه وی نودنوم (ناف) دیریکولو د باره یو ټنیک مزی چه په اوبو کېښی جوش شوی دی او پاکه تیره چاره په کارده وروسته له هغی خه لاسونه د عفونی دواؤ په ضدیاک پری مینغل شي دنوم (ناف) تار دی د گیوی نه څلور گوتی جگک کلک وتړل شي او بیادی غو غشی پری کړی لځای دی په ټینچر واو

الکولو چه دغفونې داروگانو دندوی ووهل شی نوور وسته دی بیادغه نهای قات کړې اوبوه
 ټینګه غوټه دی ورکانندی اوبوه او توکړې ټوټه دی ور بانندی و اجول شی که نور دارو نه وی
 نور د طفل په سترگو کېږي دی دسیموگانو داوبو څخه یو یو څاڅکي وڅښوی .
 درنجواو نوروشیا نواستعمال مضر دی زیات کوچنیان تری دغه کیبزی د طفل سردی همیشه
 ټیټېز دی بالبن دی تری نه لاندی باسی او کوشش دی کوی چه د کوچنی دخولی افزازات همیشه
 ژر ژر پاک شی .

کوچنی ته دی د ۲۴ ساعته نه وروسته دمور شودی ور کړشی لحنی واړه د پیدا کېدو نه وروسته
 په (زردی) مبتلا کیبزی بڼائی چه اطمعی یا ژر نیرشی که تر ۹-۱۰ ورځو پوری ئی دوام وکړ
 نو د اطفالو متخصص ته دی مراجعه وکړی هر کله چه مور شوده ور کړل دخو دقیقو دپاره دی
 د لاری په شکل سره وساتو .

د ښځو مروضونه او واقعات

- ۱- په ټولو واقعاتو کېږي چه بوا ابتدایی حمل د بحث موضوع شی او وینه جاری شی ښه تو صیه
 وسیز واستراحت اود د اکثر دخپرو لوڅخه عبارت دی .
- ۲- د حمل د زمانې نه په غیر په ټولو وینو ورو کولو دی د نسائی امر اضو متخصص ته مراجعه وشي
- ۳- د حمل به او مه میاشت کېږي کله کله د درد نه په غیر وینه پیدا کیبزی دغه موضوع د تشویش
 ورده باید د نسائی امراضو متخصص ته مراجعه وشي چه معاینه ئی کړی .
- ۴- په ابتدایی حمل کېږي د گیبه ی درد د تشویش وړوی او د یر دقت به کوی
 هیڅ قسم دارو به ددا کتر د مشوری نه په غیر نه خوری .
- ۵- د سقط په ټولو وقایعو کېږي به شفا خانې ته مراجعه کوی چه اساسی دارو ئی وشي
- ۶- په هغه وخت کېږي چه تر مخه په کیبه یوه کتله یا توم، رمو جودوی، دواړه یو درد پیدا کیبزی
 اویا کتله ور کیبزی نود ستی دی شفا خانې ته مراجعه وکړی .
- ۷- د ولادت نه وروسته د وینو د توی سید و یا د (جوړی) جغت دنه راوتلو په حقله هیڅ قسم
 کورنی دارو فایده نه کوی .

د گیبه ی دارو

د گیبه ی په ټولو درد ونو کېږي باید ددا کتر دراتلو انتظار رکازی د د ر هیڅ دارو دی
 تر هغی نه ور کول کیبزی صرف داستراحت توصیه دی وشي .

اختلاجات

د تنفس حالت دی باید کنترول کړی دا خلاطواو افزازانو د موجودیت په صورت کېږي دی خپله
 خوله پاکه کړی مریض ته وی حرکت نه ور کول کیبزی په هغه صورت کېږي چه اختلاجات
 د تبی نه پیداشی د یخو اوبو اماله دی په نیم او پوره یو ساعت کېږي تکرار وکړی په کیبه
 اوسر بانندی دایخو ټوټو اینهودل گڼوړوی .

توبت . د حاملې ښځی دپاره، دا اختلاجاتو پېښیدلو په صورت کېږي دستی دا کتر ته مراجعه
 د کړی مریض دی په یوه تاریکه کوټه کېږي چه بزغوانه اوری و اچول شی

فټق

په هغه فټقو نو کښې چه هميشه موجود وي کله سخت درد پيدا کيږي چه نور به ي شفاخاني ته استوي.

دمرگ تشخيص

کله دا ايجابوي چه حقيقي مرگ دد م شعور، صنعت او نورو حالاتو څخه تشخيص شي مخني فکر کيږي چه مريض مړ شوي دي مگر حقيقت ندي د مريض دنجات دپاره دهغه وسايلو څخه چه مخکښي ياد شول کار اخستل کيږي .

دغه لاندې اعراض دمرگ دتشخيص دپاره لارښونه کوي -

الف: دزړه دودريدونډه پخوا تنفس قطع کيږي که غواړي چه د مريض تنفس معلوم کړي شي نو يوه آينه ي خولي ته کيږي که آينه زمناکه اوخيرنه شوه تنفس لري او که نه نو تنفس نه لري

ب به دزړه اواز موجود نه وي .

نبض نه حس کيږي .

د - دسترگو کا ښي ښي دروشنائي په اچولو يادگو گرډپه لگولونه نه واړه کيږي

ه - دسترگو باڼه ښي ښي بيرته پاتې کيږي که چيرته دسترگو دگاټو سره تماس وکړي شي حساسيت نه حس کوي سر له دي چه دا اعراض موجودوي نو داکتر معاينه دي هم وکړي ټولي معاينې دخو دقيقو په موده کښې صورت نيسي مخني فوراعراض هم موجوددي چه په مرگ دلالت کوي لکه:

و- دمرگ نه وروسته دحرارت درجه ورو ورو کميږي بايد يادولري، چه دمري يخيدل په تحت الجلدې وازگي په نسج پوري مربوط دي هغه لباس چه په ځان ښي دحرارت در چه محيطي وي .

ز- دمرگ سختي: کله چه دپلورگونه دمرگ نه وروسته سختيږي له همدې کبله پلي سختيږي. دا حاد نه ۶-۵ ساعت دمرگ نه وروسته صورت فيسي دبرق په نيولو کښې دپلواو رگو نو سختوالي ترڅو دقيقو پوري پيدا کيږي سره له هغې هم بايد مصنوعي تنفس موله يادونه وئې .

ح- دمرگ نه وروسته دچپ خوا دگونجې توب سره وينه دوجود لاندې خواته غونډيږي آبي رنگي لکي پيدا کوي .

۱- دمرگ او دپلود- سخت والي نه وروسته دنسج دخراييد و په اثر يو بوي پيدا کيږي دآني مرگونو په وقايدو کې چه سبب ښي معلوم نه وي او داشته به خواته واقع شي دپوليس دراتگک تر وخته دي مړي نه خونجوي او لاس دي نه ور وړي .

د ځان او د فاميل دصحت دپاره

۱ - دسباله خوانه دي هميشه چمناسک و کاندې .

۲ - هميشه وخاندي چه خوشاله ياست .

- ۳ - دویده کیدو او پاخیدو په وخت کېږي دی ځان تنظیم کړي .
- ۴ - دموزيک نه استفاده وکړي .
- ۵ - دجا مو درنگه انتخابول سره له دی چه په هر موسم کېږي فرق کوي . وائی چه شنه ، آبی او زیره جامه عصبی خلکوته نسکین ور کوي سور رنگه د هصبی خلکو په مزاج بد تاثیر کوي .
- ۶ - هغه څوک چه د معدې او دگردی په مرض مبتلاوي دپالکو دسا بونه دی استفاده نه کوي .
- ۷ - هرکله چه عادی ریزش دډيرو مریضو باعث گرځي نو استراحت دی د لاسه نه ورکوي .
- ۸ - د ډوډی دخور لونه ور وسنه سمدستی خوب مه کوي .
- ۹ - کله چه په قار شوی نو سمدستی په آینه کېږي وگوري او یخی او به وڅکي .
- ۱۰ - څومره چه و-ه موکبزی کوم لځای کېږي چه و-ببزی عهلهته مچان مه پریږدي .
- ۱۱ - حامله بنځی دی او چت او جگه پوندی بوټونه نه پښو کېږي او د تراژیدی داستا او څخه دی هیڅ نه گوري .
- ۱۲ - هغه بوټان چه هرطرف ته په هغی کېږي گرځي ډیر مرضونه کو رته را وړي ډیر پام ور سره کوي .
- ۱۳ - دغابونو په ساتلو کېږي ډیر دقت کوي چه د غابو نو اوری مو خرابی نه شی غابونه همیشه برس کوي په گرمو خورو باندی ایخی او به استعما لول غابونو ته ضرر رسوي .
- ۱۴ - ډیر چاقوالر نه لځان وژ غوری د لځان دپاره داسی خواړه انتخاب کړي چه ډیر چاقی نه شی .
- ۱۵ - په هر لځای کېږي د توف کولونه لځان وژ غوری دپوڅی او پرنجی (عطسه) په موقع کېږي خولی ته د ستمال نیسی .
- ۱۶ - واړه ده پریږدي چه یوتر بله ښکال کړي ښکله چه یوتر بله مرضونه ور سره نقل کوي .
- ۱۷ - مرج او مساله ډیره مه استعمالوی ښکله چه په افراطی صورت سره د مرضو نو سبب گرځي .
- ۱۸ - هغه څوک چه فشار خون لری ډیر و خورلو اوزیاتو گردشونو څخه وی همدغه راز په جگولجاو دختلو ه دی لځان وژغوری خپل خاص ترتیب دی په یادلری .
- ۱۹ - داشتها او لویزی په صورت کېږي خوراک وکړي کله چه اشتها هم لری د نورو ډيرو خورلونه لځان وساتی همیشه سبزی جات پری منځی .
- ۲۰ - ډیر غور خوراک گټور نه وی .

- ۲۱ - ډیر گرم خو اک او د خوړاک په منځ کې ډیری یخی او به خوړل هم مضر دی.
- ۲۲ - خپل کوچنیان هره ورځ په ترمو او یو وینځی .
- ۲۳ - هر کله چه هر فصل محافظه حفظ الصحه لری باید د هر فصل د شرایطو مراعات وشی .
- ۲۴ - دمطالعی په منځ کېی چه د چراغ نه مو کومه استفاده کړی وی مه ئی هیروی .
- ۲۵ - دارو په خپلو مخصوصو نحایر کېی کیبزدی د درو بو تلان لسه د لوبو سامان ده استعمالوی .
- ۲۶ - که خپله تلفون نه لری نو د ضرورت په وخت کېی د همسایه گانو د تلفون نه استفاده کوی .
- ۲۷ - هغه کورونه چه تلفون لری ددا کترانو ، دوا خانو، اطفائیو د پولیسو مرکزونه او د برج برق لمبرونه دی دغمان سره نوټ واخلی او د تلفون خوا ته دی کیدی لکه چه په نځینو ضروری وختونو کېی دسړی نه یادی نمری هیریزی .
- ۲۸ - کوم وخت چه په صبحی او امدادی مرکزونو پوری تماس نیسی دغه لاندی نکتی یادداشت ور کړی .
- الف : موقع او نحای د مریض به واضح ورته ورښی .
- ب : د زخمی د سبب او شکل متعلق به خلص توضیحات ور کوی چه داکتر و کولی ستاسی دلزو معلوماتو په اثر ضروری سامان دغمان سره واخلی
- ج : که ستاسی په یاده ؤ نو ددا کتر درانللو پوری دلپ نیو کومکو نو په حقله دی معلومات وغوښتل شی .
- ۲۹ - تذکره او دهویت شخصی پاڼه دی همیشه دغمانه سره ساتی په هویت پا نه کېی دی خپل نوم دپلار نوم دمعالج طبیب پته او دخپلی کورنی نوم دتلفون دلمبر سره ولیکی داچه په خپله همیشه په کومه ناروغی اخته کیبزی هغه هم نوټ کړی .
- د حامله ښځو د پاره کښی یان داشتونه**
- ۳۰ - بی له دی چه لمان ستړی کړی کار دی کوی دمخکی نه دی دگوم شی دپورته کولو نه لمان وژغوری هر وخت دی لېز گردش وکړی د جرابو او ښځو بندو نو تر لو او دجک پوندو بوټانو داستعمال نه دی لمان وژغوری .
- ۳۱ - په دری وروستیو هفتو کېی دی گرم حمام نه کوی او په دوه وروستیو میاشتنو کېی دی د تجدید شوو جنسی مناسبانو څخه لمان وساتی .
- ۳۲ - دتیونو سرونه او خپله تیونه دی به ابو بانندی هره ورځ وینځی .
- ۳۳ - که چیرنه دغا ښونو د علاج دپاره ډاکتر ته تللی نو دحمل د موضوع نه به ئی خبر وی .
- ۳۴ - کونیش وکړی هره ورځ غوطه وکړی دقبضیت په وخت کېی د میو واو صابونه استفاده وکړی .

- ار دمسولو شيانو نه دداکتر په مشوره کار واخلي .
- ۳۵ خوراک په خپله اندازه بايدوی اوسخت شيان به نه خوری زیات مالکه تور چای (چای دیروی) الکولی مشروبات اوسگرت به نه استعما لوی .
۳۶. دنسائی ممانینو دپاره به دنسائی امراضو متخصص ته مراجعه کوی په هغه صورت کښی چه په پښو اولاسونو کښی پوسوب پیداشی، سردردی، سرچورلیده اونوردضعف حالات که پښی شی نوسم دتی دی دنسائی امراضو متخصص ته مراجعه کوی .
۳۷. داچه ستاسی زینزول به کور یا شفاخانه کښی صورت نیسی د متخصص نسائی نه دی مشوره واخستل شی .
۳۸. د نفاس په موده کښی هیڅ واره خپلی خوننی ته نه پریدی .
۳۹. هغه څوک چه دداسی مریضانو لیدلو ته راځی دبیر ته تک په وخت کښی دی حتما خپل کالی بدلوی .
۴۰. په هغه صورت کښی چه ولادت به کور کښی صورت نیسی دپرستاری کار دی همیشه یونفرته پرینه ودل شی چه پاک اوستره وی .
- طیب ته څه وڅه - باید مراجعه وشي
- مخنی داسی مرضونه پیشبیزی چه مریضان کوچنیان وی اودمرض په شروع کښی هم مرض مهم وی بالمکس مخنی داسی مرضونه هم شته دی چه لمړی هیڅ التفات ورته نه کیزی مگر په خپل ذات کښی وخامت لری اوتلافی ئی مشکله وی نوددی مسئلی تشخیص چه څه وخت او څه زمانه داکتر ته مراجعه وشي مشکل کاردی .
- څنگه باید داکتر وغوښتل شی؟**
- دداکتر غوښتل په خپل ذات کښی لماته ترتیب لری لکه چه دافادی طرزئی په دارو پوری ښه او ټینګه ارتباط لری. داچه واقعه عاجله ده او که غیر عاجله؟ ښه غوردی وشي. که واقعه عاجله وه نو باید کوتاه او ګټور معلومات دی داکتر ته ورکړل شی. اوسر ف دو مړه دی ورته وویل شی چه (واقعه عاجله ده) .
- مگر دومره باید وپوهیزی چه په دی موضوع کښی همیشه د مبالغی نه کار نه اخلی لکه چه په راتلونکی وخت کښی د مریض دځاوند اودداکتر تر منځه دسوء تفاهم باعث گرځی .

(بقیه از صفحه ۳۸۴)

سهم افغانستان در ...

و اصل پول با دو صد مفاد سالیانه آن در ظرف بیست و پنج سال از بودجه عادی ملل متحد تادیه گردد این تصمیمنامه به اکثریت ۴۵ رای موافق، دو رای مخالف (دسته کشورهای -وسیا لسیت) و ۲۱ رای ممتنع به تصویب رسد. اما ناگفته نباید گذاشت که در هر حصه تصمیمنامه هائیکه در فوق ذکر شد یک سلسله مشاجراتی در زمینه صورت گرفت کشورهای کوچک و اکثرأ ممالک آسیایی، افریقایی و امریکای لاتین به این تصمیمنامه ها رای ممتنع دادند و حصه نکر فتند. افغانستان نیز در جمله کشورهای بود که از رای دادن استنکاف ورزید.

نماینده افغانستان در حصه تصمیمنامه برای درخواست نظر به محکمه بین المللی اظهار داشت که باید کمیته درین حصه از تمق کار بگیرد و مهمتر بن عنصر حل این پرابلم را مذاکرات مستقیم بین کشورهای امریکا و اتحاد شوروی تشکیل میدهد، وی علاوه نمود که اگر مجمع عمومی بخواد درین باره به نتیجه ای برسد بهترین راه این خواهد بود تا در راه رسیدن موافقه بین انا زونی و اتحاد شوروی مجاهدت ورزد زیرا در غیر آن بدون موافقه بین کشورهای بزرگ مجال است این مشکل حل شود.

در موضوع توزیع اسناد قرضه نماینده افغانی متذکر شد که موضوع صلاحیت توزیع دو صد ملیون دالر اسناد قرضه از طرف منشی عمومی ملل متحد امریست که مصارف مالی را ایجاب میکند و فیصله آنی ایکه در آخرین دقایق نیمه اول مجمع عمومی شایزدهم به یک چنین عجله صورت میگیرد. هیأت نمایندگان کی های دول عسورا فرصت آن نمیدهد تا بر موضوع مطالعه کافی بنمایند، نظریه هیأت افغانی این بود تا در باره این مسأله قبل از همه حکومت های کشورهای عضو مطلع گردند و وقت کافی برای ادا نم نظریه خویش داشته باشند.

بعداً حکومت افغانستان نظر به تصویب تصمیمنامه مجمع عمومی و مراسم منشی عمومی ملل متحد برای اینکه خدمتی در راه برقراری موسسه جهانی کردی باشد و ملل متحد از ورشکست مالی رهایی یابد، حاضر گردید تا به مبلغ ۲۵ هزار دالر ازین اسناد را خریداری کند.

تقسیمات جغرافیایی بصورت عادلانه و توزیع مناصب و وظائف

دارالانشای ملل متحد و شعبات مربوطه آن

این موضوع از سال ۱۹۴۶ با بنظر ف تحت مذاقه مجمع عمومی ملل متحد بوده است. هدف این است که باید دارالانشای ملل متحد متشکل از مامورین اتباع کشورهای عضو باشد تا شکل واقعی بین المللی داشته باشد چون در او پس نا سیم

ملل متحد کشورهای غرب بیشتر از استحقاق خویش در دارالانشای ملل متحد ما مور فرستادند، بنابراین عدم موازنه در تقسیم عادلانه کرسی‌های دارالانشا وارد گردید. یعنی از جمله کشورهای عضو یک تعداد بیشتر از استحقاق خود کرسی‌ها را اشغال کردند در مقابل بعضی کشورهای استحقاق خود کمتر استفا ده کردند.

در شانزدهمین دوره مجمع عمومی افغانستان بایکده کشورهای آسیای و آفریقایی تصمیمنامه به کمیته پیش کرد و درخواست شده تا به تمام دول عضو چه کوچک و چه بزرگ با اساس عنصر مهم «عضویت در ملل متحد» یک تعداد کرسی‌های ثابت که عبارت از پنج کرسی باشد تخصیص داده شود و باقی کرسی‌های دارالانشا و شعبات فرعی آن بین کشورهای با اساس جمعیت و سهمیه‌ایشان تقسیم شود. این تصمیمنامه نظر به مخالفت شدید دول بزرگ نتوانست دوئلت آرا را حاصل کند. پیشنهاد دول آسیا و آفریقا اگر چه بر اساس مقررات منشور ملل متحد نظر به مشاعات کمیته متخصصین بوده به مفاد دول بزرگ بر میخورد در مقابل دول بزرگ نیز نتوانستند تصمیمنامه خود را در مجمع عمومی به تصویب برسانند زیرا به مخالفت شدید دول کوچک روبرو شدند در آخر فیصله باین شد که مفاد تصمیمنامه‌های اردو طرف رامنشی عمومی مطالعه نموده و نظر بآن اجراءات لازمه را در حصه تقسیمات عادلانه جغرافیایی عمومی الاجرا بدارد و نتایج آنرا به هفتمین دوره مجمع عمومی راپور دهد.

مسائل حقوقی

توسعه اعضای کمیسیون حقوق بین الدول

اتازونی در دوران شانزدهمین مجمع عمومی پیشنهاد کرد که چون از سال ۱۹۵۶ به اینطرف ۲۱ کشور نو آزاد از آفریقا شامل ملل متحد شده و هیچکسی از این کشورها در کمیسیون حقوق دول عضویت ندارد تا از سیستم‌های حقوقی آن‌ها نمایندگی کند لذا لازم است که اعضای کمیسیون از ۲۱ به ۲۵ عضو توسعه داده شود.

دسته کشورهای سوسیالیستی مدعی بودند که قرار موافقه ۱۹۵۶ درین باره باید حق بیشتر به کشورهای آسیای و آفریقایی و اروپای شرقی داده شود. زیرا کشورهای اروپای غربی دارای کورسی‌های بیشتر نسبت به سایر مناطق می باشند در نتیجه مذاکرات نمایندگان کمرون، کولمبیا، هند، جاپان، لایبریا، نایجیریا - سویدن و اتازونی پیشنهادی به کمیته پیش کردند که نظر به آن ماده دوم فقره اول و ماده نهم فقره اول ستاتوی کمیسیون حقوق دول طوری تعدیل شود که اعضای کمیسیون به ۲۳ توسعه یا بدولی این پیشنهاد از طرف کشورهای حبشه، گانا، اندونیزیا - ایران - لبنان، لیبیا، سنیکال و تایلند تعدیل و تعداد اعضا را از ۲۳ به ۲۵ درخواست کردند که به اتفاق آراء تصویب شد.

افغانستان نیز از جمله داوطلبان یکی از کرسی‌های کمیسیون حقوق دول بود که در اثر انتخاباتی که در جلسه تامه مجمع عمومی صورت گرفت داوطلب افغانستان باغلی دوکتوز عبدالحکیم طیبی، به اکثریت ۸۴ رای موافق انتخاب گردید از آسیا ۱۴ داوطلب اسم خود را به عضویت معرفی کرده بودند که از جمله افغانستان، جاپان، هندو و عراق انتخاب شدند.

راپور جلسه سيزدهم کميسيون حقوق بين الدول

طوريکه معمول است هم ساله راپور کميسيون از طرف رئيس کميسيون حقوق دول به مجمع عمومي پيش مي شود ، راپور جلسه سيزدهم کميسيون حاوي سه فصل بود که مهمترين آن و راجع به حقوق و معافيت هاي قونسلگري ها مي باشد که کميسيون تسويد موثلاً قی را درين موضوع طی ۷۱ ماده تکميل و برای تصويب آماده کرده است. تمام کشور هادرهنگام بحث راپور کميسيون حقوق از تصويد ميثاق حقوق و امتيازات قونسلگري ستايش کرده و آنرا اساس خوبی برای کار کنفرانس فوق العاده شمردند و تمام نمايندگان موافقت نمودند که بایست برای تصويب نهايي ميثاق يك کنفرانس فوق العاده در سال ۱۹۶۳ در ويانا دایر شود. حکومت هاي آستريا و هسپانيه هصارف کنفرانس را قبول کردند تا به کشور شان اين کنفرانس انعقاد يابد ، اما کمیته باتشکرزباد از نماينده هسپانيه ، دعوت حکومت آستريا را پذيرفته و تشکيل کنفرانس را در ويانا قبول کرد .

تصميمنامه ای از طرف دنمارك ، مكسيكو - فلپاين - سومال ، اتازوني ، يوزوگواي و ونيزويلا به کمیته پيش شد که نقاط عمده آن قرار ذيل است :
 ۱ - از کشور های عضو درخواست می شود تا نظريات خود را راجع به تسويد ميثاق امتيازات قونسلگري تا قبل از اول جولای ۱۹۶۲ به منشی عمومي بسپارند تا رسماً در ساحه نشر قرار گيرد .

۱ - کنفرانس فوق العاده روی اين موضوع در ماه مارچ ۱۹۶۳ در ويانا جوده تصويب ميثاق دایر شود .

این مصوبه به اتفاق آراء تصويب شد .

تذکرات درباره سهم سه ساله افغانستان در شورای اقتصادی واجتماعی ملل متحد (۱۹۵۹ تا ۱۹۶۱)

افغانستان در طول مدت پانزده سال عضويت خویش در مؤسسه ملل متحد برای یک دوره سه ساله بعضويت شورای اقتصادی واجتماعی انتخابات کرده است . انتخاب افغانستان طی سيزدهمین دوره مجمع عمومي در سال ۱۹۵۸ صورت گرفت و افغانستان کرسی را که از طرف اندونيزيا تخليه می گردید اشغال نمود ، علت داو طلبی افغانستان درين سببه موسم ملل متحد اين بود تا بتواند بحیث يك کشور بیطرف بر علاوه اینکه با سهمگيری خویش مساعدتی به پیشرفت های اقتصادی واجتماعی جوان بکنند مسایل کشور های کوچک وانکشاف نایافته را به شورا گوشزد کرده و از اين رهگذر نه تنها از خود بل از طرف کشور های انکشاف نایافته مخصوصاً آنوايیکه درين منطقه جوان واقع اند نمايندگی کند . دوره عضويت افغانستان در شورای اقتصادی واجتماعی که بنا بر اساسات منشور ملل متحد برای مدت سه سال بود از جنوری سال ۱۹۵۹ شروع و به اخير دسامبر ۱۹۶۱ خاتمه یافت . درين مدت سه سال عضويت، نمايندگان افغانستان با جدیت تمام اسناد و مسجلات شورا هاهد آن است کوشيدند تا آنچه مامول از عضويت افغانستان بود بر آورده گردد .

هیأت نمایندگان افغانستان رو بهر فته در شش جلسه شورا یعنی جلسات ۲۷ - ۲۸ - ۲۹ - ۳۰ - ۳۱ - ۳۲ شرکت جستند ، و در موضوعات آن سهم گرفته و موقف کشور را شرح دادند. برای اینکه از سهم افغانستان در موضوعات عمده و موقف کشور آگهی حاصل شود بصورت بسیار مختصر به تذکر ذیل پرداخته می شود .

موضوعات اقتصادی

پیشرفت اقتصادی کشورهای در حال انکشاف

یکی از موضوعات مهمی که شورای اقتصادی واجتمایی در هر جلسه خود روی آن بحث می کند و راپور های در اطراف آن ترتیب می گردد موضوع انکشاف اقتصادی کشورهای انکشاف نیافته می باشد . تحت این موضوع شورا طرق انکشاف منابع مولده کشورهای پسمانده را مطالعه نموده و توسط پروگرام های فنی خود در پیشبرد انکشاف آن چاهدت می ورزد چنانکه طی جلسات شورا که هیأت نمایندگان افغانستان نیز در آن شرکت داشتند این موضوع بافروع آن تحت غور قرار گرفت که از جمله در اطراف چند موضوع بصورت خاص مباحثه صورت گرفت و تصاویر بعمل آمد مثلاً :

انکشاف صنایع ، منابع آبی و نفت .

افغانستان بر علاوه اینکه توجه مزید شورا را برای انکشاف صنایع در کشورهای انکشاف نیافته جلب نمود ، توجه بیشتر را در باره تنظیم پروگرام های مفیدترین ساحه در خواست کرد و از مصوبه ای که درین باره به شورا پیش شد طرفداری و تطبیق مراتب آنرا برای کار آینده شورا مفید خواهد .

افغانستان در باره توسعه اداره منابع آبی و مطالعات آن درین رهت تصمیمنامه به شورا تقدیم کرد که هفت کشور دیگر از اعضای شورا بآن سویم شدند این مصوبه دوام کار و مطالعات مزید اداره منابع آبی را برای پاک نگه داشتن آب از کثافات و مطالعات آبهای زیر زمینی درخواست می کرد .

در حصه مطالب مربوط به مطالعات در اطراف نفت نماینده افغانستان راجع به تصمیمنامه ای که مفاد آن عبارت از تربیه مردمان محلی کشورهای انکشاف نیافته و تهیه سازمان فنی برای بکار انداختن پروگرام های انکشافی نفت درین کشور هاست اظهار داشت که چون مصوبه ترتیب شده درین موضوع طرز کار را در حصه کشورهاییکه در مراحل ابتدایی سروی پترول میباشد در نظر گرفته و عملی شدن آن برای کشورهای در حال انکشاف مفید می باشد .

سرمایه گذاری خصوصی

موضوع سرمایه گذاری خصوصی نیز یکی از مسایل عمده تحت بحث شورا می باشد در طی بیست و نهمین جلسه شورا هنگامیکه راپور منشی عمومی درباره تشویق سرمایه گذاری خصوصی تحت بحث بود به هیأت نمایندگان افغانستان ضمن تبصره بر راپور منشی عمومی اظهار

کړد که راپور مرتبه مقدار سرمایه گذاری خصوصی را در چند سال اخیر رو به افزایش خوانده ولی متأسفانه توزیع مقدار در آن کشور های در حال رشد تقریباً نصف مقدار است که در مالک پیشرفته یا کشورهای دارنده نفت صورت گرفته است.

افغانستان درباره این موضوع با اشتراک پنج کشور عضو شور را تصمیمنامه ای به شو را پیش کرد که مفاد آن عبارت از دریافت طرق تشویق سرمایه گذاری در کشورهای انکشاف پایافته بود. تصمیمنامه ضمناً توجه منشی عمومی ملل متحد را به این نکته جلب می کرد تا با مساعدت بانک بین المللی در راه پیدا نمودن طرق مساعدت به کشورهای انکشاف پایافته از راه سرمایه گذاری خصوصی با در نظر گرفتن پرابلم های اقتصادی قانونی و اداری این کشورها بصورتیکه یک چنین سرمایه گذاری برای پیشرفت اقتصادی ایشان مساعدت بتواند کرد مجاهدت ورزد.

تجارت بین المللی

شورای اقتصادی و اجتماعی در جلسات متعدد خویش موضوعات مختلفه مربوط به تجارت بین المللی را تحت مطالعه قرار داد که دلچسپ ترین نکته آن عبارت از رول مواد خام کشورهای انکشاف پایافته در تجارت بین المللی می باشد.

نماینده افغانی در بحث عمومی این موضوع توضیح کرد که فاسد بودن مارکیست بین المللی مانع از دیاد پس انداز در داخل کشورهای پسمانده گردیده است که در نتیجه آن تاثیر ناگواری در پیشرفت اقتصادی کشورهای مذکور بعمل آمده و افغانستان مستعد است تا آنکه استقرار در قیم مواد خام بوجود نیاید کشورهای انکشاف پایافته هیچگاه به اهدا فیکه رسیدن رابان آرزو دارند موفق نخواهند شد. تغییرات در قیم مواد خام زاده چنان خالیگاه وسیع است که در بین سطح زندگی مردم کشورهای انکشاف پایافته اختلال بوجود آورده و افزایش ذخایر اسعار در کشورهای انکشاف پایافته وابسته به از دیاد تولیدات زراعتی آن هاست و ولی فراموش نباید کرد که بلند رفتن تولیدات زراعتی هیچگاه به مالک تولید کننده آن نخواهد بود تا آنکه شرایط تجارت بین المللی مساعد ساخته نشود و همچنان استقرار قیم مستلزم انسجام و تولید موثری چه در ساحه بین المللی و چه در دایره ملی می باشد.

تصمیمنامه ای که درین مورد به تصویب رسید سفارش کرد تا کشورهای عضو ملل متحد و همه اداره های بین المللی به شمول کمیسیون مواد خام هر چه زودتر طریقها و عواملاً همچه شرایط نامساعد را در ساحه تجارت کشورهای انکشاف پایافته جستجو کرده و تجارت مواد اولیه را درین کشورها تقوی به بخشند.

همچنان افغانستان در بحث موضوعات از قبیل تهیه مواد اضافی غذایی به مر دمان محتاج از طریق ملل متحد و همکاری بین المللی در ساحه کار توگرافی سهم گرفته و از مصوبه های که درین موضوعات به نفع کشورهای کوچک و انکشاف پایافته به شورا پیش شده طرفداری کرده است.

امداد فنی ملل متحد .

موسسه ملل متحد توسط پروگرام‌های مختلف امداد فنی به کشورهای انکشاف نایافته مساعدت می‌کند که از جمله سه پروگرام آن مدتیست بکار آغاز کرده و آن عبارت است از:

- ۱- پروگرام عادی امداد فنی ملل متحد .
- ۲- پروگرام امداد فنی توسعه‌ی
- ۳- صندوق مخصوص ملل متحد .

۱- پروگرام عادی امداد فنی از بودجه عادی ملل متحد تامین می‌شود و سالیانه تقریباً در حدود پنج میلیون دالر برای آن تخصیص داده شده است ملل متحد تحت این پروگرام به کشورهای انکشاف نایافته سامان، متخصصین، سکالرشپ‌ها و غیره ضروریات عادی را تهیه می‌کند .

۲- پروگرام توسعه‌ی امداد فنی ملل متحد که سرمایه آن از طرف کشور های عضو و غیر آن بصورت خوش برضا سالاانه پرداخته می‌شود یک پروگرام نسبتاً وسیع‌تر و پیمانانه مساعدت فنی آن از پروگرام عادی بیشتر است . چنانچه ملل متحد در سال ۱۹۶۰ در حدود بیست و هفت میلیون و نودیک هزار دلار به ۱۰۳ کشور و منطقه در جهان توسط این پروگرام کمک کرده است و قرار یکه تصویب شده امداد فنی از این پروگرام در قاره آفریقا به پانزده اعشاریه سه فیصد از سر جمع دارایی آن در سال های ۱۹۶۱ و ۱۹۶۲ تخصیص داده شده است .

در سال ۱۹۶۰ دوهزار و دوصد و پنجاه و هشت متخصص طی همین پروگرام در سراسر کشورهای جهان مشغول خدمت اند .
فیلوشپ های این پروگرام روز بروز منظم تر و حسب احتیاج کشورهای انکشاف نایافته ترتیب می‌گردد .

زمانیکه راپورهای اجراءات این پروگرام به شورای اقتصادی و اجتماعی پیش شد هیأت افغانستان نظریه ملاحظه که کشور باین پروگرام ها دارد در باره تشویق و تنظیم اجراءات آن بصورت بهتر و خوب تراظهار نظر کرده و ضمناً تصمیمنامه‌های که مفاد آن عبارت از استفاده بیشتر شورهای انکشاف نایافته از این پروگرام و ده به شوراپیش کرده و ضمناً سعی نمود تا متخصصین این پروگرام از اتباع کشورهای انکشاف نایافته استخدام گردد .

۳- صندوق مخصوص ملل متحد نیز برای انکشاف و تقویه بنیه اقتصادی کشور های انکشاف نایافته تاسیس شده است، تحت این پروگرام صندوق مخصوص ملل متحد به پروژه‌های طویل‌المدت با شرایط خاص تخنیککی مساعدت می‌شود سرمایه این صندوق نیز از امانه سالاانه خوش برضای کشور های عضو غیر آن بدست می‌آید که در حال حاضر هدف نهایی سرمایه آن صد میلیون دالر تعیین شده اما تمام این مبلغ بدست نیامده از این صندوق یکمده کشور های انکشاف نایافته آسیا آفریقا و امریکای لاتین استفاده کرده اند و چنانچه پروژه

های مرتبه افغانستان درباره تأسیس سروی آب و خاک، ستیشن زراعتی و ترتیب احصایه های نفوس بیهات اجرای صندوق مخصوص پیش شده است.

هنگامیکه موضوع مربوط به صندوق مخصوص و پروگرام امداد فنی توسط کمیته امداد فنی مطرح بحث شد نمایندگان افغانستان، برازیل، حبشه، زیلا و جدید، سودان، جمهوریت متحد عربی، انگلستان، و اتازونی پیشنهادی را به کمیته عرضه کردند که مقصد آن تقویه رول نماینده مقیم امداد تخنیکي در کشور های امداد گیرنده است و هم اینکه نزد یکی آن بادوایر مسئول و شناسایی با پروگرام های عمومی امداد تخنیکي رول نمایند. متذکره را برای پیشرفت پروگرام های امداد فنی تقویه می کند این پیشنهاد به اکثریت آراء تصویب شد.

بکار انداختن رضا کاران در پروگرام های ملل متحد و مؤسسات اختصاصی برای تقویه و پیشبرد سویی اقتصادی و اجتماعی کشور های انکشاف نیافته

این موضوع نخست در جلسه سی و شوری اقتصادی و اجتماعی از طرف هیأت اتازونی به شور را پیش شد اما موضوع بصورت جدی طی سی و دومین جلسه شورا مطرح بحث شد. مطلب ازین پیشنهاد اتازونی این بود تا یکمده جوانان که در رشته های مختلفه تخصص میداشته باشند تحت پروگرام های فنی ملل متحد به کشورهای که به خدمت این دسته جوانان احتیاج دارند خدمت کنند البته این اشخاص بحیث متخصصین ملل متحد به کشورهای انکشاف نیافته فرستاده خواهد شد و فرقی که با متخصصین عادی ملل متحد دارند این خواهد بود که این دسته اشخاص تحصیلات اختصاصی داشته اما تجارب کافی مانند متخصصین عادی ملل متحد نخواهند داشت.

کشور های انکشاف نیافته ازین پیشنهاد طرفداری نمودند.

هیأت نمایندگی افغانستان پیشنهاد اتازونی را برای پیشرفت پروگرام های انکشافی کشور های انکشاف نیافته بطور عمومی مفید خواند، و اظهار داشت که چون اعضای شورای اقتصادی و اجتماعی را یک تعداد محدود کشور های عضو تشکیل داده است برای اینکه موضوع در برابر تمام کشورهای عضو ملل متحد قرار گیرد و نظریات شان خواسته شود بهتر است موضوع در مجمع عمومی آینده مطرح بحث شود زیرا از یکطرف نظریات همه کشورهای عضو روی موضوع معلوم می گردد و از طرف دیگر برای مؤسسات اختصاصی موقع میسر می گردد تا در زمینه بیشتر مطالعاتی کنند.

تصمیمنامه ای که بدین مناسبت از طرف اتازونی پیش شده بود با تعدیل کشور حبشه به این معنی که پروگرام رضا کاران به پیمان محدود و به اساس تجربی که تابع تردید و تصویب مجمع عمومی می باشد و آنهم تابع موافقه کشور عضو است به تصویب رسید.

حکومت افغانستان بعداً خدمت یکمده رضا کاران (هیأت صلح امریکایی و نیز خدمت یکمده رضا کاران ملل متحد را در افغانستان قبول کرد.

موضوعات اجتماعی

تعلیم و تدریس پر نسیپها و تشکیلات موسسه ملل متحد و موسسات اختصاصی
آن در مراکز تعلیمی و تدریسی کشورهای عضو

منشی عمومی ملل متحد و مدیر عمومی یونسکو دربارهٔ پبشرفت تدریس پر نسیپها و تشکیلات سازمان ملل متحد در چهار سال گذشته راپوری رابه اساس درخواست شورا پبشورا پبش کرد که در نتیجه مذاکرات شورا به اتفاق آراء پبش نهاد متفقه کوستاریکا، فرانسه، جاپان، هالند، زیلانده جدید، انگلستان و اتازونی رابه تصویب رسانید که نظر به آن از منشی عمومی و مدیر عمومی یونسکو درخواست شده بود تا درین ساحه همکاری نموده و علاوه با اساس معلومات از کشور هالی عضو و موسسات اختصاصی راپور دیگری را درین موضوع تر تیب داده و به جلسه سال ۱۹۶۴ شورا پبش کنند.

افغانستان راجع به تهیه مواد تعلیمی بزبان خود مردم کشورها تعدیل نامه تقدیم کرد که به اکثریت آراء قبول شد

صندوق اطفال ملل متحد (یونسیف)

یونسیف یکی از موسسات فرعی ملل متحد است که توسط آن ملل متحد به اطفال و مادران کشور های عضو و مردمان مناطق محتاج از راه تغذیه و رفع آفی مشکلاتشان مساعدت می کند راپور اجراءات این موسسه هر ساله به شورای اقتصادی واجتهامی پبش می شود و شورا پروگرام های کاروپلان های اجراءات این موسسه راتحت مطالعه قرار داده و در باره آن توضیحات لازم می خواهند.

افغانستان که از يك سال باینطرف عضو بورد اجرائیه این موسسه می باشد از نزدیک به مطالعه اجراءات آن می پردازد. هیأت افغانی در دوران جلسات شورا از ترتیب کار، تهیه و توزیع شیر که برای اطفال توسط این موسسه صورت می گیرد تمجید کرد و توصیه نمود تا پروگرام های عام المنفعه این موسسه توسعه پیدا کند. ضمناً هیأت افغانی از امداد یونسیف به افغانستان وارزش حیاتی این موسسه برای کشورهای انکشاف نایافته توضیحات داده و از همکاری آن اظهار ممنونیت نموده و گفت یونسیف یگانه موسسه ایست که ملل متحد توسط آن توانسته است در بین طبقات نیاز مند جهان بحیث یک موسسه مفید معرفی شود.

مساعدت ملل متحد برای ترقی زنان در کشورهای انکشاف نایافته

ابتکار این موضوع طی -یمین دوره اجلاسیه شورای اقتصادی واجتهامی از طرف هیأت نمایندگی افغانستان گرفته شد.

درباره این موضوع هیأت افغانی مصوبه ای که محتویات آن عبارت از لزوم تحقیق بر مساعدت ملل متحد برای پبشرفت زنان کشور های انکشاف نایافته بود به شورا تقدیم کرد. پبش نهاد افغانستان بعد از بحث وغور در کمیته اجتماعی شورا به اتفاق آراء مورد مطالعه

آمده و به تصویب رسید که درین باره به مساعدت کشورهای عضو موسسات اختصاصی مطالعات
مفصل صورت گیرد

در طی سی و دومین جلسه شورای اقتصادی و اجتماعی این موضوع را در راپور بیکه از
طرف کمیسیون موقعیت زنان تهیه شده بود مطالعه کرده بود، نماینده افغانستان در حصه نظریه
امکانات تاسیس یک صندوق مخصوص در ساحه ترقی زنان که قبلاً تأیید شده بود اظهار داشت که
به نظر حکومت افغانستان بهتر است که در اثر چنین امداد یک پروگرام طویل المدت طرح
گردد تا توسط آن توقعی که از یک چنین مساعدت برده می شود عملی بتواند شد.

بناغلی پژواک رئیس هیأت افغانستان در جلسه چند روزه ماه دسامبر ۱۹۶۱ شورای
اقتصادی و اجتماعی یعنی در آخرین جلسه سال ۱۹۶۱ که عضویت افغانستان بعد از آن در
شورا به پایان می رسید، اظهار داشت که افغانستان در طی سه سال عضویت خویش در شورا
با موفقیت عنعنوی خود مسایل را با قضاوت آزاد مطالعه نموده و برای پیشرفت امور شوری
سعی ور زیده است.

افغانستان با سایر اعضای شوری که تسهیلات را در تصمیم های شورا فراهم می کرد از
هیچگونه همکاری خود داری ننموده و بعد ازین نیز جریان امور آنرا با کمال علاقه
تعمیب خواهد کرد.

بناغلی پژواک علاوه نمود که همکاری اعضای شورای اقتصادی و اجتماعی درین سه سال
عضویت افغانستان موجب امتنان هیأت های نمایندگی افغانستان گردیده است و این همکاری
سبب گردید تا افغانستان موفق شود در جریان امور شورا چنانکه آرزو داشت سهم گرفته مطابق
مامول خدمت کند.

رئیس هیأت افغانستان این را نیز علاوه نمود که هیأت های کشورهای شورای اقتصادی
و اجتماعی نه تنها از منافع افغانستان بلکه از منافع همه کشورهای جهان مخصوصاً کشورهای
منطقه جغرافیایی مربوط خویش که غالباً کشورهای روبه انکشاف می باشند حمایت کرده است

(پایان)

(بقیه صفحه ۸۲)

جغرافیة اقتصادی افغانستان

۱- سرکهای افغانستان: سابقاً در ۱۹۳۰ افغانستان دارای ۳۷۰۰ کیلومتر سرکهای کار وافی بود که تنها ۲۵۰۰ کیلومتر آن در یک قسمت معین سال قابل عبور و مرور بود. امروز نظر به فعالیت مزید و زارت فواید عامه افغانستان ۲۱۰۰ کیلومتر سرک صری را دارا گردیده است که به اینحساب تنها ۲۰۰ کیلومتر سرک از تورخم الی سروبی و از چمن الی قندهار و از شهر کابل الی کاپیسا که (۷۰ کیلومتر فاصله است) قیرریزی شده است.

الف، سرک کابل-تورخم:

این سرک ۲۳۲ کیلومتر طول دارد والی ۱۳۴۰ یگانه سرکی بود که حجم زیاد تبدلات افغانستان بواسطه آن صورت میگرفت. این سرک طوریکه گفته شد از تورخم الی سروبی قیر شده است که مصرف عمومی آن بیک میلیارد افغانی انجام خواهد یافت.

سرک کابل - قزل قلعه: طول این سرک ۱۰۸ کیلومتر است که بمصرف ۱۷۰۰ میلیارد افغانی به پایان خواهد رسید ازین جمله تنها در کوتل سالنگک ۹۰۰ میلیارد افغانی مصرف می شود. سرک کابل تا قزل قلعه از این لحاظ اهمیت دارد که حوزه کابل را با صفحات شمال افغانستان (قطغن، مزار شریف، شبرغان و میمنه) ارتباط میدهد. طول تونل سالنگک دومین کیلومتر است و تا حال کار ۱۶۶ کیلومتر آن انجام یافته است.

سرک قزل قلعه الی کابل از لحاظ اقتصادی اهمیت خاصی دارد زیرا انتقال غله و پنبه با زغال سنگ صفحات شمال را به حوزه کابل سهل میسازد و از طرف دیگر حوزه های صنعتی قندز، بدلان، پلخمری، گلپهار، و جبل السراج را با هم دیگر نزدیک و مرتبط ساخته و در چگونگی وسایل حمل و نقل، منسوجات، سمنت، و مواد روغنی نقش مهمی را بازی می کند.

ج - سرک کابل - قندهار - سپین بولدک :

این سرک از غزنی، مقر، قلات و قندهار گذشته از یک طرف قندهار را با وادی هیرمند ارتباط میدهد و از طرف دیگر قندهار را با بندر سپین بولدک نزدیک میسازد. طول عمومی آن شش صد و چهار کیلومتر بوده و بمصرف ۲۴ میلیون دالر و یکصد میلیون افغانی انجام خواهد یافت یا بعبارت دیگر تقریباً یک میلیارد افغانی درین راه مصرف خواهد شد، فاصله بین قندهار و سپین بولدک ۱۰۴ کیلومتر می باشد که قیرریزی آن به پایان رسیده است.

این سرک برای انکشاف امور وادی هیرمند کمک زیادی میکند. طبق قرار دادیکه بعمل آمده کار این سرک در اخیر سال ۱۳۴۴ انجام خواهد یافت.

د - سرک قندهار - هرات - تور غندی:

این سرک از شهرهای گرشک و فراه عبور نموده به هرات ارتباط پیدا می کند و از آنجا به تور غندی می انجامد. طول آن ۷۵۰ کیلومتر می باشد معاونت اتحاد شوروی درین قسمت

شوارع افغانستان نقش مهمی را بازی می کند. قرار معلوم سرک مذکور بعد از بخته کاری
ضمناً کانکریت میگردد.

د سرک هزار شریف - کلفت :

طول این سرک ۱۱۸ کیلومتر می آید و مصارف آن تقریباً به ۱۳۵۰ میلیون افغانی بالغ
می شود. کار اعمار این سرک بشدت جاری بود، و عنقریب انجام مییابد.
سرکهاییکه فوقاً درباره آن تذکار دادیم عموماً ده متر عرض را دارا است. و برای تعمیر
وقیر ریزی ۲۱۰۰ کیلومتر سرک عصری که قبلاً تذکار دادیم مبلغ تقریباً هفت ملیا رد
افغانی لازمی است. و این پروژه به اواخر سال ۱۹۶۳ ع به پایان خواهد رسید.

۳- عراده ها:

موتور : افغانستان در سال ۱۹۶۰ ع دارای ۲۲ ۵۵ عراده موتور لاری و ۵۰۰ عراده
موتور بس بوده است و همه ساله از ۶۰۰ الی ۷۰۰ عراده موتور بر تعداد عمو می آن
افزود شد. میرود برای اینکه وسایل حمل و نقل درین مملکت فعال گردد محصول گمرکی
موتورهای لاری معاف قرار داده شده است. و تخمین گردیده است که بصورت اوسط یک لاری
بجریان یک روز پنجاه میل مسافه را می پیماید ۳۹ فیصد لاریهای موجوده در افغانستان ملکیت
حکومت می باشد، سرمایه هاییکه در سرکتهای حمل و نقل گناشته شده بالغ بر ۴۶۳ ۱۶۵۶۴۸
افغانی می شود. تعداد چنین شرکتها در افغانستان روز افزون می باشد. در افغانستان ۹۰
فیصد موتورهای وارد شده خاصه حمل و نقل می باشد که اکثری آنها از ایالات متحد امریکا وارد
میگردد در حالیکه موتورهای سرویس و تیز رفتار و جیب عموماً از اتحاد شوروی وارد میگرد
در پلان پنجساله اول واردات بیست هزار موتور شامل بود. تا بلوی ذیل فاصله ها را بین
شهرهای داخلی و خارجی افغانستان نشان میدهد.

کابل - پشاور	۲۹۰ کیلومتر	قندهار - کویته - چمن	۲۰۰ کیلومتر
کابل - جلال آباد	۱۸۰	قندهار - فراه	۳۸۰
کابل دولت یار - هرات	۸۷۰	قندهار - فراه هرات	۶۵۰
کابل - قندهار - هرات	۱۱۶۰	فراه - هرات	۲۷۰
کابل - هزار شریف - هرات	۱۴۳۰	هرات - اسلام قلعه	۱۶۰
کابل - غزنی	۱۵۰	هرات - میمنه - هزار شریف	۸۱۰
کابل - قندهار	۵۱۰	مزار شریف - کابل	۶۲۰

هوانوردی در افغانستان

موضوع بکار انداختن وسایل فضا پیمایی و حمل و نقل ذریعه طیاره در افغانستان از اقد مات
مهم و تازه می باشد که از عرصه چند سال بدینطرف مورد توجه جدی دولت قرار
گرفته است.

بسال ۱۹۴۰ ع یک میدان طیاره بسمت شمال شرق کابل اعمار شد که نسبت بدیگر میدا نهای
طیاره افغانستان قدامت دارد. این میدان مخصوص طیارات هوانوردی ملکی است در حالیکه

بسال ۱۹۵۵ در شصت کیلومتری شمال غرب کابل میدان بگرام با سیستم عصری بصورت مجهز اعمار گردید. همچنان در این سالهای اخیر میدان هوانوردی بین المللی قندهار که ۴۲ کیلومتر مربع ساحه دارد نیز تعمیر گردیده، چنانچه امور عمرانی و ساختمانی آن بشدت جاری بوده و در حال اكمال است.

همچنین میدانهای هوانوردی در شهر هرات، مزار شریف، قندز و میمنه تحت پروژه ساختمانی بوده و در عین حال مورد استفاده طیارات قرار دارد بدین ترتیب میدانهای هوانوردی افغانستان برای استفاده ترافیک فضایی مجهز و فعال گردیده است. (۱)

الف: تاسیس د آریانا افغان هوایی شرکت

بسال ۱۹۵۵ در افغانستان شرکتی تاسیس یافت که به (د آریانا افغان هوایی شرکت) مسمی گردید در این شرکت ۵۱ فیصد افغانها و ۴۹ فیصد شرکت با کامپنی پان امریکن آیرلاین (خطوط قضایی پان امریکن) هم گردیدند. با هم شدن این دو شرکت لینهای هوانوردی داخل کشور مرتب گردیده و یک سرویس آن بداخل افغانستان شروع بفعالیت کرد و خط پرواز طیارات شرکت هوایی آریانا بدنیای غرب ارتباط پیدا کرد که ایستگاههای بین لین اخیرالذکر عبارت از قندهار (نهران یا بحرین)، بیروت، انقره، پراگ، و فرانکفورت می باشد که در بعضی این کشورها نمایندگی های شرکت آریانا نیز تاسیس یافته است.

خطوط پرواز داخلی د آریانا افغان هوایی شرکت از ۱۹۵۸ ع به این طرف قرار شرح ذیل بوده و طیاره نوع دوگلاس (دی، سی، ۳) آن غالباً در این خطوط پروازی مشغول خدمت اند.

- ۱- خط پرواز کابل، مزار شریف، میمنه، هرات
- ۲- د کابل، قندهار، هرات
- ۳- د کابل، قندز، مزار شریف، میمنه و هرات

(۱) مصارف انکشافی میدانهای هوانوردی

میدانهای ملکی	مصارف تخنیککی و اصلاحات به پول افغانی
میدان بین المللی قندهار	۴۰۷۴۰۵۰۰۰
میدان کابل (خواجهر و اش)	۴۳۰۰۰۰۰۰
میدان هرات	؟
میدان قندز	؟
میدان جلال آباد	۲۴۲۸۶۹۰۰۰ (مصرف مجموعی پنج میدان)
میدان مزار شریف	؟
میدان میمنه	؟
قیمت تجهیزات هفت میدان فوق بالغ بر مبلغ	۳۳۰۰۰ ۷۴۴۵ - افغانی می شود.

کابل - قندهار	از ۹۰ الی ۱۱۰ دقیقه فاصله	۴۶۰ کیلومتر
کابل - مزار شریف	۸۰	۳۱۰
کابل - قندز	۶۰	
قندز - مزار شریف	۴۰	۱۷۰
مزار شریف - میمنه	۶۰	۲۳۰
میمنه - هرات	۸۰	۲۹۰
قندهار - هرات	۱۰۵	۴۵۰

در خطوط پروازی فوق در صورت مساعدت هوا بصورت اقل در یک هفته از يك الی دو مرتبه پرواز صورت میگیرد. خطوط پروازهای خارجی افغانستان قرار ذیل است.

کابل - امرتسر	از ۲۰۰ الی ۲۲۰ دقیقه فاصله	۶۳۰ کیلومتر
کابل - ترمز	۹۰	۳۷۰
هرات - مشهد	۸۰	۳۲۰
قندهار - تهران	۳۸۰	۱۴۲۰
قندهار - کراچی	۱۵۵	۱۱۰

لین کابل - قندهار - دمشق - بیروت ۱۳ ساعت پرواز را در بر میگیرد. در حالیکه لین کابل، امرتسر و دهلی ۶ ساعت پرواز را - و امی کند در این خطوط پرواز نیز طیارات دو کلاس دی، سی، ۳۰ و دی، سی، ۴ مربوط آریانا افغان هوایی شرکت مشغول فعالیت اند.

ب - طیارات کشورهای خارجی که افغانستان را بادیگر ممالک دنیا ارتباط میدهد قرار آتی است.

۱ - آیروفلوت شوروی: این سرویس کابل را با تاشکند و مسکو ارتباط میدهد و ایستگاه های آن قرار ذیل است. کابل - ترمز - (۳۷۰ کیلومتر) تاشکند و ما - کو که مجموع فاصله این ایستگاه ها ۳۷۰۰ کیلومتر است و این فاصله را سرویس ایرو فلو ت به ظرف ۱۸ ساعت پیوده و طیارات مربوطه آن تقریباً هر روز به پروازهای خود ادامه میدهد.

۲ - آفدین ایرلین (خطوط فضایی هند): این سرویس تقریباً هفته دو مرتبه بین دهلی - امرتسر و کابل که ۱۰۵۰ کیلومتر فاصله را - و امی میکند رفت و آمد نموده و در هر پرواز ۶ ساعت را در بر میگیرد.

۳ - ایران آیرلین (خطوط فضایی ایران): طیارات این شرکت هفته یک مرتبه به خطوط ذیل پرواز میکند.

تهران - قندهار - کراچی

تهران - مشهد - هرات - قندهار - کابل

تهران - اصفهان - کرمان - زاهدان
شرکت دکه ال، ام، هالندی از سال ۱۹۵۷، الی ۱۹۵۸ هفته دوم مرتبه فاصله بین کابل و کراچی را طی کرده و یک ایستگاه آن در قندهار بود که سفر بین کابل و کراچی شش ساعت وقت را در بر می گرفت.

ج - سیستم مترقی خطوط هوایی :

انکشاف و اداره هوا نوردی ملکی در افغانستان وظیفه ریاست هوا نوردی ملکی است شرکت هوایی آریانا در سال ۱۳۳۴ (۱۹۵۵) با دو طیاره نوع دو گلاس دی، سی، ۳ بکار آغاز نمود بر علاوه آن این شرکت دارای یک طیاره دی، سی، ۶، یک طیاره دی، سی، ۴، چهار طیاره دی، سی، ۳ می باشد طیاره دی، سی، ۶ شرکت مذکور در سال ۱۳۳۹ (۱۹۶۰) در موقع حج برای رساندن حجاج به ربستان بکار افتاد طیاره مذکور بکابل دوباره واصل و بتاريخ ۱۰ می اولین پروازش بصوب جده اجرا شد و در مدت عفت روز ۸۴۴ مسافرا به آنجا انتقال داد.

طیاره دی، سی، ۶ افغانستان معمولاً ۹۵ مسافرا حمل میکند این طیاره دارای فشار مصنوعی بوده و با تمام تسهیلات عصری مجهز است. این طیاره ۱۲ تروزن را با مسافرین آن انتقال می توان داد. در نظر است که الی عمده ای ۱۳۴۲ یک طیاره دیگر دی، سی، ۶ از طرف شرکت فوق خریداری شده و بکار بیفتد. گذشته از وسایل حمل و نقل ذریعه موترو طیاره در افغانستان دیگر وسیله مفید تر و اقتصادی تر بنظر نمی آید: افغانستان بین بزرگترین بر اعظم دنیا واقع است از آنرو به بحاریا اوقیانوس ها هم ساحل نبوده و حمل و نقل ذریعه کشتی موضوع بحث نمی باشد. در آبهای جاری این مملکت چپته دریانوردی نیز امکان پذیر است ولی فعلاً عملی ساختن این کار مطلوب بنظر نمی آید البته بعضی از رودخانه های افغانستان قسمتهاً قابل آبنوردی است. (دریای هلمند از شهر گرشک ببعدریای کبیر...)

یکی از وسایل فعال حمل و نقل در دنیا خطوط آهن میباشد که فعلاً احداث آن در افغانستان نظر بمشکلات هوایی و از لحاظ حجم کمال التجاره و مسافر پیش از وقت بنظر نمی آید.

تجارت افغانستان

۱- صادرات : سابقاً در افغانستان حاصلات زراعتی از ۹۰ الی ۹۵ فیصد صادرات عمومی افغانستان را تشکیل میداد، علاوه بر این صادرات را اجبار کریمه (لاجورد) و نباتاتیکه برای ادویه بکار میروند هم احتوا میکرد بعد از جنگ اول جهانی حاصلات زراعتی بحساب پولی ۶۰ فیصد صادرات عمومی افغانستان را در بر میگرفت در حالیکه ۳۰ فیصد آنرا حاصلات تربیه حیوانی تشکیل میدهد. افغانستان سالانه در حدود یک میلیارد و پنجمصد ملیون افغانی حاصلات فوق را صادر میکند. اقلامیکه این صادرات را تشکیل میدهد عبارتند از :

از میوه خشک ۳۳۱ میلیون افغانی در ۱۳۳۸ صادر نموده بود که ۲۲ فیصد صادرات عمومی را تشکیل داده بود

میوه تازه	۱۷۵	»	»	»	»	فصد ۱۲ صادرات را تشکیل میداد
پوست قره قل	۳۷۵	»	»	»	»	۲۵
پشم	۱۵۲	»	»	»	»	۱۰

پنبه	۱۷۵	«	«	«	۱۳	«
پوست و چرم	۱۸۹	«	«	«	۴	«
قالین	۵۲	«	«	«	۳	«
متفرقه	۵۱	«	«	«	۱۱	«

این اقلام صادراتی مخصوصاً بکشور های جمهوریت هند (۴۴۳ ملیون افغانی ۳۰ فیصد) ایالات متحد امریکا (۳۱۹ ملیون افغانی ۲۱ فیصد) اتحاد شوروی (۴۱۴ ملیون افغانی ۲۸ فیصد) کشور برتانیه (۱۳۲ ملیون افغانی ۹ فیصد) ، پاکتان (۷۵ ملیون افغانی ۵ فیصد) ، آلمان غربی (۴۹ ملیون افغانی ۳ فیصد) ، جاپان (۱۷ ملیون افغانی ۱۱ فیصد) و دیگر ممالک (۵۱ ملیون افغانی ۱ فیصد) را سال میشود .

بصورت عمومی میوه های خشک و تازه قلم مهم صادرات افغانستان را تشکیل داده و این مواد بیشتر به استقامت هند صادر میگردد . در حالیکه پوست قره قل به ایالات متحد امریکا و پنبه به سمت اتحاد شوروی صادر میشود .

از میوه خشک و تازه بصورت اوسط سالانه صد هزار تن صادر میشود .

۲ - **واردات افغانستان** : اجناس وارداتی افغانستان عبارتند از محصولات

چای ، قند ، کشمیره ، نسکه های نخی و سندی . که قیمت اقلام این واردات سالانه به (۶۰۰) ملیون افغانی بالغ میگردد و آن قرار شرح ذیل است :

۱- نسکه نخی سالانه افغانستان مبلغ اقلام ۲۶۰ ملیون افغانی وارد میکند که ۲۲ فیصد واردات عمومی افغانستان را تشکیل میدهد .

۲- سندی	۳۲	ملیون افغانی	۱۸	فیصد
۳- چای	۵۳	«	«	۸
۴- موتر و موتر بار بردار	۲۱	«	«	۵
۵- اجناس فلزی	۱۸	«	«	۲
۶- پترول و روغنیا	۴۰	«	«	۳
۷- قند	۱۱	«	«	۱۱
۸- دیگر اجناس	۲۰۶	«	«	۳۱

روی قرار داد های جداگانه از اجناس فوق ۳۶ فیصد آن از اتحاد شوروی ۳۲ فیصد از جمهوریت هند ، (۱۴ فیصد آن سابقاً از پاکستان) ۶ فیصد از جاپان ، ۳ فیصد از ایالات متحد امریکا ۳ فیصد از آلمان غربی ، ۲ فیصد از کشور برتانیه و ۴ فیصد آن از دیگر ممالک به افغانستان وارد میشود .

در نتیجه صنعتی شدن افغانستان از یک طرف زمینه را برای ذخیره کردن اسعار آماده می سازد و از طرف دیگر سرمایه هارا انکشاف میدهد . اما سرمایه های ملی نباید تنها در امور صنعتی کمک کند بلکه لازمی است که این سرمایه ها برای بهبود وضع زراعتی و تربیة حیوانی بکار بیفتد . همچنین از این سرمایه می بایست جهت انکشاف خطوط مواصلات و وسایل حمل و نقل که قسمت مهم موضوع جغرافیة اقتصادی است استفاده بعمل آید .

یه ملی شور اکبسی د افغانستان د خلکو و کیلان

د کابل د ولایت د خلکو و کیلان:

د کابل د مرکز و کیل بناغلی د کتور محمد اسمعیل علم .

د کابل د مرکز و کیل بناغلی د کتور سید حشمت الله .

د چوهارده و کیل بناغلی عبدالباقی دده سبز و کیل بناغلی جواد شاه .

د بگرامیو و کیل بناغلی محمد یونس د پغمان و کیل بناغلی غلام - غنی (فولاد)

د کوردا من د لوی حکومت و کیل بناغلی میرگدای .

د سروبی و کیل بناغلی مولوی حفیظ الله د لاهور د لوی حکومت و کیل بناغلی عبدالقادر

د کلمکا و کیل بناغلی عبدالعزیز د میدان د لوی حکومت و کیل بناغلی عبدالحکیم

د وردگو و کیل بناغلی امین الله د بهسود و کیل بناغلی غلام محی الدین

د قندهار د ولایت د خلکو و کیلان:

د بهار د مرکز و کیل بناغلی سردار عبداللہ طرزی د پنه و کیل بناغلی غلام دستگیر

د سپین بولدک و کیل بناغلی عبدالغفور د غرستان و کیل بناغلی دوست محمد

د ترین و کیل بناغلی غلام فاروق د خاکرین و کیل بناغلی حاجی عبدالقیوم

د ارغنداب و کیل بناغلی صالح محمد الکوزائی د پنجواپی و کیل بناغلی حاجی عطا محمد

د کشک نغود و کیل بناغلی محمد نادر موبودی د دهلی و کیل بناغلی میرزا محمد

د شورا بک و کیل بناغلی عطا محمد د قلات د لوی حکومت و کیل بناغلی میرزا محمد نبی

د دابه چوپان و کیل بناغلی منگل د شنکی و کیل بناغلی حبیب الله

د جلدک و کیل بناغلی حاجی محمد حسن

د کوچی قلات و کیل بناغلی حاجی محمد جان

د هرات د ولایت د خلکو و کیلان:

د بهار د مرکز و کیل بناغلی محمد طاهر الکوزائی د بادغیسات د لوی حکومت و کیل بناغلی ابوبکر

(محزون)

د مرغاب و کیل بناغلی عبدالملوک

د گلران و کیل بناغلی محمد ظریف

د کشک و کیل بناغلی عبدالرحمن

د قادت و کیل بناغلی محمد علی

د جوند و کیل بناغلی حاجی محمد رحیم د غوریانو د لوی حکومت و کیل بناغلی حاجی

عبدالشکور

د شین پند و کیل بناغلی محمد محسن

د زنده جان و کیل بناغلی غلام محمد

د کپسان و کیل بناغلی محمد علم

د ادرسکن و کیل بناغلی سید عظیم

د انجیل و کیل بناغلی محمد عثمان

د پشتون زرغون و کیل بناغلی سید عبدالعزیز

(حسینی)

د گذر و کیل بناغلی حاجی امان الله (سیار شانی) د اوبی و کیل بناغلی حاجی محمد صدیق

د کرخ و کیل بناغلی عبدالعزیز

د هزار شریف د ولایت د خلکو و کیلان:

د بهار د مرکز و کیل بناغلی عبدالکریم

د نورشاهی و کیل بناغلی مولوی محمد رحیم

د بلخ د لوی حکومت و کیل بناغلی عبدالرشید د دولت آباد و کیل بناغلی حاجی احمد

د شولگری او کشنده و کیل بناغلی محمد موسی د شور تپیی و کیل بناغلی مولاناقل

د سمنگانو د لوی حکومت و کیل بناغلی عصمت الله

(شرقی)

د خلمو وکیل ښاغلی محمد نعیم
د قطغن ولایت دخلکو وکیلان:
 ددره صوف وکیل ښاغلی بیک محمد
 د بغلان وکیل ښاغلی محمد غلام
 د پلخمری وکیل ښاغلی عبدالرشید
 د دوشی وکیل ښاغلی عبدالرزاق
 د اقدراب وکیل ښاغلی غلام نبی
 د قندز دلولی حکومت وکیل ښاغلی غلام نبی
 (ناشر)
 د فوری وکیل ښاغلی ملا غلام نبی
 د حضرت امام صاحب (رح) وکیل غلام سغی پوپل
 د خان آباد وکیل ښاغلی محمد امان (انورزاده)
 د قلعه زال وکیل ښاغلی عبدالستار
د ننگرهار ولایت دخلکو وکیلان:
 د جلال آباد د ښار وکیل ښاغلی میرزا عبدالرؤف
 د خوگیاڼو وکیل ښاغلی عبدالاحد
 د سرخرو وکیل ښاغلی دوست محمد
 د کامی وکیل ښاغلی سید کریم
 د کونړ دلولی حکومت وکیل ښاغلی مولوی
 عبدالخالق
 د خاص کنړ وکیل ښاغلی گل محمد
 د برکنړ وکیل ښاغلی محمد کریم
 د پیچ ددری وکیل ښاغلی میرزا نور زمان
 د لاهی سین وکیل ښاغلی محمد کبیر
 د سرکافو وکیل ښاغلی محمد عمر
 د صارك غلجای وکیل ښاغلی حاجی سعادت
 د لغمان دلولی حکومت وکیل دکتور عبدالظاهر
 د فورستان وکیل ښاغلی شیر محمد
 د قرغه بی وکیل ښاغلی سید عاشق الله
 د کوزکنی وکیل ښاغلی میرزا اهدایت الله
 د اچین وکیل ښاغلی خایسته
 د روداتو وکیل ښاغلی میرزا محمد
 د مهم ندری وکیل ښاغلی غلام نبی
 د ننگرهار د کوچی وکیل ښاغلی عبدالباقي

د پکتیا ولایت د خاڅو وکیلان:
 د کردیز وکیل ښاغلی نیک محمد
 د ارگون دلولی حکومت وکیل ښاغلی میرزا خان
 (وزیری)
 د سپره وکیل ښاغلی سابل
 د گومل وکیل ښاغلی تاج محمد
 د حاجی وکیل ښاغلی رحمت
 د چمکنی وکیل ښاغلی علی شاه
 د محدران وکیل ښاغلی عقل الدین
 د زرمت وکیل ښاغلی پیر محمد
 د اورو وکیل ښاغلی ماد
 د سید کرم وکیل ښاغلی عبدالغنی
 د خوست دلولی حکومت وکیل ښاغلی صالح گل
 د قننی خوست وکیل ښاغلی جنګ شاه
 د موی خیل منگل وکیل ښاغلی فقیر محمد
 د محی میدان وکیل ښاغلی رحیم گل
 د جانی خیل وکیل ښاغلی محمد
د فراه د اعلی حکومت دخلکو وکیلان:
 د مرکز وکیل ښاغلی میر اکمل احمد
 د افاردری وکیل ښاغلی حاجی محمد حسن
 د بکوا وکیل ښاغلی عبدالرشید
 د چخانسور دلولی حکومت وکیل ښاغلی عبدالله
 (رحمانی)
د میمنه د اعلی حکومت دخلکو وکیلان:
 د مرکز وکیل ښاغلی محمد رحیم (شیدا)
 د اندخوی وکیل ښاغلی حاجی حبیب الله
 د پشتون کوټ وکیل ښاغلی محمد امین
 د بلجراغ وکیل ښاغلی عبدالرؤف
 د شیرین تکاب وکیل ښاغلی عبدالاحد
 د قیصار وکیل ښاغلی فیض الله
د بدخشان د اعلی حکومت دخلکو وکیلان:
 د مرکز وکیل ښاغلی محمد نسیم (نعیم)
 د درواز وکیل ښاغلی عبدالحمید
 د جرم وکیل ښاغلی میرزا امان الدین

د خلمو وکیل ښاغلی محمد نعیم
د قطغن ولایت دخلکو وکیلان:
 ددره صوف وکیل ښاغلی بیک محمد
 د بغلان وکیل ښاغلی محمد غلام
 د پلخمری وکیل ښاغلی عبدالرشید
 د دوشی وکیل ښاغلی عبدالرزاق
 د اقدراب وکیل ښاغلی غلام نبی
 د قندز دلولی حکومت وکیل ښاغلی غلام نبی
 (ناشر)
 د فوری وکیل ښاغلی ملا غلام نبی
 د حضرت امام صاحب (رح) وکیل غلام سغی پوپل
 د خان آباد وکیل ښاغلی محمد امان (انورزاده)
 د قلعه زال وکیل ښاغلی عبدالستار
د ننگرهار ولایت دخلکو وکیلان:
 د جلال آباد د ښار وکیل ښاغلی میرزا عبدالرؤف
 د خوگیاڼو وکیل ښاغلی عبدالاحد
 د سرخرو وکیل ښاغلی دوست محمد
 د کامی وکیل ښاغلی سید کریم
 د کونړ دلولی حکومت وکیل ښاغلی مولوی
 عبدالخالق
 د خاص کنړ وکیل ښاغلی گل محمد
 د برکنړ وکیل ښاغلی محمد کریم
 د پیچ ددری وکیل ښاغلی میرزا نور زمان
 د لاهی سین وکیل ښاغلی محمد کبیر
 د سرکافو وکیل ښاغلی محمد عمر
 د صارك غلجای وکیل ښاغلی حاجی سعادت
 د لغمان دلولی حکومت وکیل دکتور عبدالظاهر
 د فورستان وکیل ښاغلی شیر محمد
 د قرغه بی وکیل ښاغلی سید عاشق الله
 د کوزکنی وکیل ښاغلی میرزا اهدایت الله
 د اچین وکیل ښاغلی خایسته
 د روداتو وکیل ښاغلی میرزا محمد
 د مهم ندری وکیل ښاغلی غلام نبی
 د ننگرهار د کوچی وکیل ښاغلی عبدالباقي

د شېرغان داغلی حکومت د خلکو وکیلان:

د مرکز وکیل ښاغلی عبدالرحیم
 د سنګ چارک وکیل ښاغلی محمد اکرام
 دا قچی وکیل ښاغلی ولی محمد (رحیمی)
 د سربل وکیل ښاغلی کمال الدین
 د قرقین وکیل ښاغلی منعم
د غورا تو داغلی حکومت د خلکو وکیلان:
 د غورات وکیل ښاغلی محمد نسیم پروانه
 د شهرک وکیل ښاغلی حیات الله
 د چټچران وکیل ښاغلی ابو بکر
 د تولاک وکیل ښاغلی محمد اسلم
 د پرچمن وکیل ښاغلی عبد الوهاب
 د لعل او - چنگل وکیل ښاغلی میر
 محمد سرور بیګ

د ارزگان داغلی حکومت د خلکو وکیلان:

د مرکز وکیل ښاغلی عبدا لخالق
 د گیزاب وکیل ښاغلی محمد نایب
 د اجرستان وکیل ښاغلی حاجی عبدا لقادر
 د دهر اوډ وکیل ښاغلی غلام نبی
 د دایکندي وکیل ښاغلی محمد اکبر (شاه عالمی)
 د شهرستان وکیل ښاغلی سهراب هلی
د باهیا نو داغلی حکومت د خلکو وکیلان:
 د مرکز وکیل ښاغلی محمد نسیم
 د کهمرد وکیل ښاغلی احمد جان
 د یګاولنګ وکیل ښاغلی میرزا محمد ناصر
 د دایز نګی وکیل ښاغلی محمد انور

د تالقان داغلی حکومت د خلکو وکیلان:

د تالقان د مرکز وکیل ښاغلی میرزا
 حبیب الرحمن
 د رستاق وکیل ښاغلی شیرعلی
 د چاه آب وکیل ښاغلی سید ایشان جعفری
 د ښکې قلعه وکیل ښاغلی میرجوا نګیر
 د خوست وفرنګ وکیل ښاغلی میرعلم
 د اشکمش وکیل ښاغلی میرمحمد مقیم
 د فرخار وکیل ښاغلی میر محمد طاهر

د کشم وکیل ښاغلی سید شېر
 د اشکاشم وکیل ښاغلی میرزا محمد

د پروان داغلی حکومت د خلکو وکیلان:

د مرکز وکیل ښاغلی محمد ولی
 د جبل السراج وکیل ښاغلی میرزا محمد یوسف
 د بگرام وکیل ښاغلی سید جمیل (یعقوبی)
 د پنجشیر وکیل ښاغلی میر سکندر بیګ
 د سرخ پارسا وکیل ښاغلی حاجی میرزا فرامرز
 د غور بند وکیل ښاغلی حاجی عبد الوهاب
 د کاپیسا د لوی حکومت وکیل ښاغلی مولوی
 میا لطف الله
 د کوهرستان وکیل ښاغلی عبدالرزاق
 د نجراب وکیل ښاغلی محمد اکبر

د غزنی داغلی حکومت د خلکو وکیلان:

د مرکز وکیل ښاغلی غلام غوث (ملیم عالمی)
 د اندر وکیل ښاغلی عبدالشکور
 د مقر وکیل ښاغلی نور محمد
 د ناور وکیل ښاغلی رستم هلی
 د قره باغ وکیل ښاغلی غلام نشیند (ناشر)
 د جغتو وکیل ښاغلی سلطان محمد
 د چاغوری وکیل ښاغلی قمبر علی
 د کپواز د لوی حکومت وکیل ښاغلی امیر محمد
 د شرن وکیل ښاغلی دریا
 د وازی خواه وکیل ښاغلی محمد
 د کوچی غزنین وکیل ښاغلی موسی
 د کپوازد کوچی وکیل ښاغلی کشمیر

د غر شکت داغلی حکومت د خلکو وکیلان:

د مرکز وکیل ښاغلی حاجی محمد موسی خان
 د نورسراج وکیل ښاغلی احمد جان
 د نوزاد وکیل ښاغلی عبدالعزیز
 د موسی قلعه وکیل ښاغلی حاجی عبدالرشید
 د گرمسیر وکیل ښاغلی محمد عمر
 د پشت رود کوچی وکیل ښاغلی ولی محمد
 د گرمسیر بلوچی دريګستان وکیل ښاغلی خان محمد

(بقیه صفحه ۵۴)

د داخلی دوزارت تشکیل

د بهسود لمری درجه حکومت	دوزارت مقام
دوردگودو همه درجه حکومت	معین
د لوی لوی حکومت	د مخصوص قلم مدیریت
د کلنگار دوهمه درجه حکومت	د پلټنی لوی مدیریت
د گوهدامن لوی حکومت	د اخذ اطلاعات مدیریت
د شکر دری دریمه درجه حکومت	د ناقلینو مدیریت
د ذره باغ د د د	د معلا تو امریت
د قند هار ولایت	د محاکما تو لوی مدیریت
د پنډه لمری درجه حکومت	اداری لوی مدیریت
د سپین بو لڼک لمری درجه حکومت	مرستیال
د ارغستان دوهمه درجه حکومت	د مامورینو مدیریت
د ارغنداب دریمه درجه حکومت	د آرشیف مدیریت
د تریب د د د	د عامو خدمتو مدیریت
د پنجواپی د د د	د محاسبی مدیریت
د خا کرېز د د د	د بودجی مدیریت
د دهلی خلورمه درجه حکومت	د دفتر داری مدیریت
د رمپوند د د د	د احصایی لوی مدیریت
د شورا بک د د د	د ثبت او سجل مدیریت
د قلات لوی حکومت	د مرکزی احصایی مدیریت
د ترنگ او جلدک خلورمه درجه حکومت	د لیک خانګه
د شنګی دریمه درجه حکومت	په افغانستان کښی ملکیه تقسیمات
د هرات ولایت	د کابل ولایت
د پنهون زر غون دوهمه درجه حکومت	د چهاردهی دوهمه درجه حکومت
د گذری دریمه درجه حکومت	د پغمان دوهمه درجه حکومت
د او بی د د د	د سروبی خلورمه درجه حکومت
د کرخ خلورومه درجه حکومت	د ده سیر د د د
د بادغیسات لوی حکومت	د بگرام خلورمه درجه حکومت
د مرغاب لمری درجه حکومت	د میدان لوی حکومت
د کشک دوهمه درجه حکومت	
د گلران دوهمه درجه حکومت	
د قادس خلورمه درجه حکومت	
د جوند خلورمه درجه حکومت	

د غوريان لوی حکومت

د شيندانه لمړی درجه حکومت

د انجيل لومړی درجه حکومت

د کوسان څلورمه درجه حکومت

د ادر کن څلورمه درجه حکومت

د زنده جا څلورمه درجه حکومت

د هز ارشريف ولايت

د نور شاهي دوهمه درجه حکومت

د منگا نو لوی حکومت

د دره صوف دوهمه درجه حکومت

د خلم دوهمه درجه حکومت

د بلخ لوی حکومت

د دولت آباد دوهمه درجه حکومت

د شولگری دريمه درجه حکومت

د شورتیپي څلورمه درجه حکومت

د چهار بولک څلورمه درجه حکومت

د قطن ولايت

د بفلان څلورمه درجه حکومت

د پلخمری لوی حکومت

د دوشی دوهمه درجه حکومت

د نارین دريمه درجه حکومت

د اندراب څلورمه درجه حکومت

د قندز لوی حکومت

د امام صاحب لمړی درجه حکومت

د خان آباد دوهمه درجه حکومت

د قلعه زال دريمه درجه حکومت

د ننگرهار ولايت

د کامی لمړی درجه حکومت

د سر خرو دوهمه درجه حکومت

د کوز کنړ څلورمه درجه حکومت

د کنړ لوی حکومت

د پيچ دردی څلورمه درجه حکومت

د کوز کنړ څلورمه درجه حکومت

د سرکانو څلورمه درجه حکومت

د خاص کنړ څلورمه درجه حکومت

د څوکی څلورمه درجه حکومت

د کامدیش څلورمه درجه حکومت

د شنوارو لوی حکومت

د روداتو دوهمه درجه حکومت

د مومندری دريمه درجه حکومت

د اچين څلورمه درجه حکومت

د خوست لوی حکومت

د حصارک دريمه درجه حکومت

د لغمان لوی حکومت

د قرغه بی دوهمه درجه حکومت

د نورستان څلورمه درجه حکومت

د پکتيا ولايت

د چان شيلو دوهمه درجه حکومت

د آزر و څلورمه درجه حکومت

د سيد کرم دريمه درجه حکومت

د جدران دوهمه درجه حکومت

د جاجی دوهمه درجه حکومت

د چمکنی دريمه درجه حکومت

د زرمت دريمه درجه حکومت

د خوست لوی حکومت

د موسی خیلو دريمه درجه حکومت

د تینی دريمه درجه حکومت

د بلخی میدان څلورمه درجه حکومت

د ارگون لوی حکومت

د گومل دوهمه درجه حکومت

د سپیره دوهمه درجه حکومت

د فراه اعلی حکومت

د بکوا دوهمه درجه حکومت

د اناردری دوهمه درجه حکومت

د سرپل لمړی درجه حکومت
 د قرقین دریمه درجه حکومت
 د غزنی اعلیٰ حکومت
 د ناهور لمړی درجه حکومت
 د اندر لمړی درجه حکومت
 د مقر لمړی درجه حکومت
 د جاغوری دریمه درجه حکومت
 د جغتو دریمه درجه حکومت
 د قره باغ دریمه درجه حکومت
 د مالستان څلورمه درجه حکومت
 د کپوازی لوی حکومت
 د شرن دوهمه درجه حکومت
 د وازه خواه دریمه درجه حکومت
 د غوروات اعلیٰ حکومت
 د شهرک دوهمه درجه حکومت
 د غور تیور دریمه درجه حکومت
 د لعل و سر جنگل دریمه درجه حکومت
 د تولک دریمه درجه حکومت
 د پرچمن څلورمه درجه حکومت
 د بسابند څلورمه درجه حکومت
 د ارزگان اعلیٰ حکومت
 د دهر اود دوهمه درجه حکومت
 د دایکندي دریمه درجه حکومت
 د دایه چوپان دریمه درجه حکومت
 د باغران څلورمه درجه حکومت
 د اجرستان څلورمه درجه حکومت
 د شهرستان څلورمه درجه حکومت
 د کزاب څلورمه درجه حکومت
 د بامیان اعلیٰ حکومت
 د پنجاب دوهمه درجه حکومت
 د بکاولنک څلورمه درجه حکومت
 د سیفان کومرد » » »

د چخانسور لوی حکومت
 د چهار برک دوهمه درجه حکومت
 د اصل چخانسور دوهمه درجه حکومت
 د هیمنی اعلیٰ حکومت
 د پهنون کوت لمړی درجه حکومت
 د اند خوی لمړی درجه حکومت
 د بلچراغ دوهمه درجه حکومت
 د تگاب شیرین دوهمه درجه حکومت
 د قیصار دریمه درجه حکومت
 د بله خشان اعلیٰ حکومت
 د جرم دوهمه درجه حکومت
 د درواز دوهمه درجه حکومت
 د کشم دریمه درجه حکومت
 د اشکاشم دریمه درجه حکومت
 د واکان څلورمه درجه حکومت
 د پروان اعلیٰ حکومت
 د غور بند دریمه درجه حکومت
 د بگرام دریمه درجه حکومت
 د پنجشیر دریمه درجه حکومت
 د جبل السراج څلورمه درجه حکومت
 د سر خپار سا څلورمه درجه حکومت
 د کاپیسا لوی حکومت
 د کوهستان دوهمه درجه حکومت
 د نجراب څلورمه درجه حکومت
 د نگرشک اعلیٰ حکومت
 د نهر سراج لمړی درجه حکومت
 د موسی قلعه دوهمه درجه حکومت
 د نوزاد دوهمه درجه حکومت
 د نادعلی دریمه درجه حکومت
 د گرمسیر دریمه درجه حکومت
 د ویشو څلورمه درجه حکومت
 د شبرغان اعلیٰ حکومت
 د آقچی لوی درجه حکومت
 د سنگچاره لمړی درجه حکومت

د پروان داغلی حکومت دمخبر اتومدیریت
 د غزنی د د د
 د فراه د د د
 د کراشک د د د
 د میمنی د د د
 د بدخشان د د د
 د شبرغان د د د
 د غور اتو د د ماموریت
 دار زگان د د د
 د بامیانو داغلی حکومت دمخبر اتوماموریت
 د تالقانو د د د

د روغتیا وزارت تشکیل

د وزارت مقام

ممین
 د مخصوص قلم مدیریت
 دیلان مدیریت
 د پلټنی د
 مشاوریت
 د روغتیا چارو ریاست
 د ساری ناروغیو د کنترول مدیریت
 د احصایی خانګه
 د انجنیری مدیریت
 د خپرونو مدیریت
 د بین المللی د
 د تشکیلاتو لوی د
 د مرکزی روغتیا لوی مدیریت
 د لابراتوار او اکسریزو مدیریت
 د قوانینو مدیریت
 د روغتونو د
 مرکزی لابراتوار
 د ابن سینا اکسریز موسسه
 د ابن سینا روغتون

د دارالامان پسته خانه
 د افغانستان د د
 د همن د د
 د همزنگ د د
 د میوند واپ پسته خانه
 د کابل د هوایی ډګر د
 د نوی ښار د
 د تیلیګراف او تیلیفون لوی مدیریت
 د تست، معاینی، ښوونو او روزنی مدیریت
 د فرما یشاتو مدیریت
 د تیلیفون او تلګراف د محصول
 اخيستلو مدیریت
 د لینو د غز ولومد مدیریت
 د مرکزی تیلیګرافخانی لوی مدیریت
 د مرسلی تیلیګرافخانی مدیریت
 د آخدی د د
 د ورکشاپ مدیریت
 د اتومات د
 د باندنی ارتباط لوی مدیریت
 د اداری لوی مدیریت
 د محاسبی لوی مدیریت
 د عامو خدمتو د
 د جنسی مدیریت
 د مامورینو مدیریت
 د تصفی د
 د پانوی د
 د محاکماتو د
 د قند هار د ولایت دمخبر اتو لوی مدیریت
 د هرات د د د
 د زار شریف د د د
 د قطغن د د د
 د ننگر هار د د د
 د پکتیا د د د

د نوبی بنارد درملتون	د محبس روغتون
د شیر شاه مینه د	د غابو جوړولو موسسه
د گردیز د	د بشغو سناتوریم
د ننګرهار د	د توپر کلوز دمجادلی موسسه
د هزار شریف د	د لوګر روغتون
د ملاریا دمجادلی ریاست	د میدان د
د اجرایی مدیریت	د اداری لوی مدیریت
د کنترول د	د آرشیف مدیریت
د قطن دمجادلی مدیریت	د فنی مجامعی مدیریت
د ننګرهار د	د جنسی د
د قند هار د	د نقدی د
د پکتیا د	د خدمتو مدیریت
د روزنتون ریاست	د مامورینو مدیریت
د اداری مدیریت	د عامی روغتیا ریاست
د کنترول د	د روزنی او ښوونې مدیریت
د اجتماعیاتو د	د تبلیغاتو مدیریت
د حمیدوړ کتون	د اداری مدیریت
د نازو وړ کتون	د محاسبی مدیریت
د زبیرتون	د خدماتو مدیریت
د پهلویا توکسبی دروغتیا مدیریتونو	د واکسین د تهیه کولو موسسه
د کند هار دروغتیا لوی مدیریت	د پاڅو خانګه
د هرات د	د سکرتریت
د هزار شریف د	د درملو د لوی پپو ریاست
د ننګرهار د	د لیکنو مدیریت
د پکتیا دروغتیا مدیریت	د پلټنې د
د قطن د	د فرمایشاتو د
د دبد خشان د	د کنترولو د
د شبرغان د	د اجرایی د
د تالقان د	د سپرټ کښلو موسسه
د ګرښک د	د فرمایشاتو مدیریت
د دارزګان د	د پښتو فستان درملتون
د غوروات د	د سردار محمد هاشم د

د جی دروغتیا ماموریت	دمیمنی دروغتیا مدیریت
د خوست روغتیایا ماموریت	د فراه د
دارگون»»	د غزنی د
د گردیز»»	د پروان د
د غوریان»»	د کاپیسا د ماموریت
د سمنگان»»	د کوز د
د بلخ»»	د پغمانسورد د
د قلات»»	د رستاق»»
د شنوار»»	د قندز»»
د لغمان»»	د پلخمری»»
د کنړو»»	د خلن آباد»»

د تجارت دوزارت تشکیل

د تدقیق، مطالعی او خپرو نو مدیریت	د وزارت مقام
د احصایی مدیریت	مدیس
د کابل د هوايي دگراود کابل	مشاوریت
د گمرک د احصایی خانګه	د مخصوص قلم مدیریت
د قندهار د احصایی خانګه	د اداري لوی مدیریت
د هرات د احصایی خانګه	د مامورینو مدیریت
د مزار شریف د احصایی خانګه	د بودجی مدیریت
د ننګرهار»»	د عامو خدمتو مدیریت
د قطغن»»	د آر شیف مدیریت
د پکتیا»»	د محاسبی مدیریت
د غزنی»»	د حوالجاتو مدیریت
د پروان»»	د وکالت النجاریو د تصفیی مدیریت
د تجارتی ریاست	د دفتر داری مدیریت
د کورنی تجارت لوی مدیریت	د خزانی او تحصیلی خانګه
د تصدیو اوبانکو مدیریت	د پلټنی ریاست
د شرکتو اوبیمه»»	د لیک خانګه
د کورنیو جوازنا مواواتاقو مدیریت	د کرغنده مدیریت
د بانډنی تجارت اوی مدیریت	د ثابت مدیریت
د وارد اتوا صادراتو مدیریت	د تدقیق او مطالعی، احصایی او د خپرو نو
د ترانسپورت او ترانزیتو»»	لوی مدیریت

» دموار هر يف »	دبانديو قرار دادونواو نمايندگيو مديریت
» دښنگرهار »	دبانديو جواز نامو او پانگواينې دلو مديریت
» دقطر »	دما رکتينگ لوی مديریت
» دميهني »	دډنډار تون مديریت
» دغزنی »	دمقیاسونو اوو زنو نو »
	دقره قل، په بی اووړيو »
	دو چی اولندی میوی »
په باندینو هیوادو کښی تجارتی نمایندگی	دحکومت او محاکمو دار تباط مديریت
په اروپا کښی تجارتی آتسه	دلا تمیز تجارتی محکمه
» په دهلی »	د تجارت دمرافی »
په خر مشور کښی افغانی وکالت التجاری	دمرکز د تجارت ابتدایی »
» په مشهد »	دقندهار تجار تی محکمه
» په امرتسر »	دعرات »

د کاناو او صنايعو دوزارت تشکیل

دمسلکی تعلیماتو مديریت	دوزارت مقام
دکار مديریت	معین
دبیمه گانو خانگه	مشاوران
دلایسی صنایعو لوی مديریت	دمخصوص قلم مديریت
دښار تون مديریت	دترانسپورتو لوی مديریت
دآسانتیا اومراقبت مديریت	دیپلان لوی »
دپروکو صنایعو خانگه	دیلهنی لوی »
دمعدان ریاست	دصنایعو ریاست
دفتی بورد	د تخنیک لوی مديریت
دکشفیاتو مديریت	دستاندارد اولو ازمو مديریت
دتلان لقان دکاومديریت	دپلان او پروژي مديریت
ددرة صوف دکانولوی مديریت	دمطالعاتو مديریت
دفتی مرستیال	دندویرولوی مديریت
دکلفگان دما لگو دکان مديریت	دمنجمنت مديریت
دمزار شریف د نمکسار مديریت	داحصایی مديریت
داند خوی »	مالی مديریت
داستخراج مديریت	دکتابخانه اومجلی مديریت
دډبرو سکر و داستخراج ریاست	دمقاولاتو خانگه
دارتباط خانگه	دکار او کار گرو لوی مديریت

د خپرونو مدیریت
 د کافو د ذخایرود تحقیقات مدیریت
اداری لوی مدیریت
 مرستیال
 د فندی محاسبی مدیریت
 « د جنسی »
 « د عامو خدمتو »
 « د آرشیف »
 مدعی العموم
 د مامورینو مدیریت
 د فابریکی مدیریت
 د بو دچی خانګه

د اشپستی دکانو مدیریت
 د کرکر « »
 اداری لوی مدیریت
 د فندی محاسبی مدیریت
 د عامه خدمتو
 د جنسی محاسبی «
د جیا لوی ریاست
 د مخصوص قلم خانګه
 اداری او فنی مرستیال
 میخا نیکی مدیریت
 داو بود تحقیقاتو مدیریت
 اداری مدیریت
 د توپو کر افی مدیریت
 د جیا لوی مدیریت

د کرهني دوزارت تشکيل

د تر ویج مدیریت
 د پبله وری اودشا تو دمچيو مدیریت
د اقتصادي لوی مدیریت
 د پلان مدیریت
 د احصایی «
 د اقتصادي «
دوتر نری اود خاړو یود روزنی آمریت
 دوتر نری لوی مدیریت
 د مچا دلی مدیریت
 د بیولوژی د موسسی «
 دوتر نری ښوونځی
 د خاړو یود روزنی لوی مدیریت
 د مصنوعی القا د مدیریت
 د اصلاح ، تکثیر اوتفدیی مدیریت
 د شیدودغواګانو درو زنی مدیریت
 د خاړی او اوبو لوی مدیریت
 داوبو لګولو مدیریت

دوزارت مقام
 معین
 د لیکنو مدیریت
 د قوانینو مدیریت
 د باقندی ارتباطو مدیریت
 د اطلاعاتو اوتبلیغاتو مدیریت
د تولیداتو اود ښا تاتو د ساتلو آمریت
 د ښا تاتو د تولیداتو لوی مدیریت
 د اګرونومی مدیریت
 د مخنګلونو اوعلفچرونو مدیریت
 اداری مدیریت
 د تخم و د اصلاح او تکثیر مدیریت
 د ماشین آلاتو مدیریت
 د ښا تاتو د ساتلو لوی مدیریت
 د سروی اوتبغاتو مدیریت
 د مچا دلی مدیریت
د توسعی اوتر ویج لوی مدیریت

» » د مزار شریف	د لومړي مدیریت
» » د قطغن	اداري لوی مدیریت
د ننگرهار د کورنۍ مدیریت	د نقدی محاسبی مدیریت
» » د پکتیا	د جنسی
» » د پروان	د پناهو مدیریت
» » د غزني	د دوا نولو
د میمنی د کورنۍ مدیریت	د ترانسپورت
» » د شبرغان	د عامه خدمتو
» » د فراه	د ذاتیې
» » د بدخشان	د کندهار د کورنۍ لوی مدیریت
	د مرآت » »

دیوهنی وزارت تشکیل

» د د پوگانو	د وزارت مقام
» د کتنی	د تدریسی معین
د پیرو د لوی او ترانسپورتو مدیریت	اداري معین
» د دفتر داری	د مخصوص قلم مدیریت
» د نقدی محاسبی	د قبلی کنترول مدیریت
» د کنترول	د پښتو د کور سولوی مدیریت
» د تحصیلی او اورداتو	د سپورتو لوی مدیریت
» د نقدی تصفیې	د ااندنی ارتباط مدیریت
» د جنسی تصفیې	د موزیم مدیریت
د پښتو ټولنی ریاست	د ښوونکو کمیټی
د تاریخ دانچمن »	د ښوونکی مجلی
د پلان بورد او دمطالعی او کتنی هیأت	د اصایی مدیریت
د فقط اصحی ریاست	د پناهو مدیریت
» د پلټنی	د کلوپ »
د درال تالیف ریاست	د ودانیو د ساتنی او مراقبت مدیریت
د کتابخانه مدیریت	د مامورینو او ښوونکو لوی مدیریت
د عرفانی خپرونی	د ښوونکو مدیریت
د کورنیا نوزغ مجله	د مامورینو »
د خپرونو، نالیف او ترجمی مدیریت	اداري لوی مدیریت
د عرفان د مجلی مدیریت	د بودجی مدیریت
	د عامو خدمتو

د پوهنه دمجلې مدیریت	د عالي شورا
د پوهنې دمطبعې ریاست	د ليك مدیریت
د تجارتي صنايعو»	د پلټنې»
د خاړندوی»	د بهماسکو کښې افغاني کلتوري ریاست
د دایرة المعارف»	د به واشنگتن کښې»
د میرمنو ټولنې»	د به مو نشن کښې»
د لمرني تدريساتو ریاست	د به بیروت کښې»
مرستيال	د علمي مرستيال
د ولایاتو د پوهنې مدیرینونه	د روزني او ښوونې لوی مدیریت
د نارینو لمرني مرکز	د ښوونکو او زدکوونکو»
د ښوونو لمرني مرکز	د باندنيو ارتباط»
د پروگرامو د پراختیا مدیریت	د درسي موادو د تولیدولو»
د اساسي تعلیماتو»	د کتابخانې او خپرونو»
د پخوانې د بدن دمجلې»	د اداري مرستيال
د ثانوي تدريساتو ریاست	د لیلیې مدیریت
مرستيال	د سپورت»
د مرکز او د ولایاتو د نارینو لیسو، لیلی	د اداري لوی مدیریت
او متوسطي	د عامو خدمتو مدیریت
د فجونو روزني لوی مدیریت	د معاشي»
د فجونو روزل مجله	د آرشيف»
د ښوونو متوسطي	د تصفيي»
د مسلکي تدريساتو ریاست	د ماورينو»
مرستيال	د بودجي»
د دارالمعلمينو لوی مدیریت	د پلان»
د دیني علومو مدارس	د ودانیو»
د میغانیکي ښوونځي	د کلوب»
د ثانوي تخنیکي ښوونځي	د کابل پوهنتون
د تجارتي ښوونځي	د طب پوهنتون
د تخنیکي ښوونکو دروزني موسسه	د علومو»
د صنعتي انستیتوت	د حقوقو»
د ليك او شمیر ښوونځي مدیریت	د ادبیاتو»
د پوهنتون د ریاست تشکیل	د شرعیاتو»
د ریاست مقام	د انجینري»
	د کرهڼې او بیطارې پوهنتون

د کور و تدبير >	د اقتصاد پوهنځی
د روزنې او ښوونې مو سسه	د درمل جوړولو >
صحتی مو سسی	د روزنې او ښوونې >

د فواید عامې دوزارت تشکیل

د اکتشا فو مد یر یت	د وزارت مقام
د نقشو ویستلو مد یر یت	اداری معین
د تر میما فو مد یر یت	فنی معین
د معا برو لوی مدیر یت	د مخصوص قلم لوی مد یر یت
د سر کو فو مد یر یت	د خپرو نو مد یر یت
د معا برو فنی لوی مدیر یت	د فنی او مسلکی پلټنې لوی مدیر یت
د تعمیراتو لوی مدیر یت	د امر خانګه
د تعمیراتو فنی لوی مدیر یت	اداری پلټنې
د میخا نیکی ریاست	د بر آوردی مدیر یت
د تپیی او خریداری مد یر یت	فنی پلټنې
د ذاتیی مد یر یت	اداری خانګه
د ترانسپورت مد یر یت	فنی خانګه
د پروژو دارتباط مدیر یت	اداری مدیر یت
د ماشینی مدیر یت	فنی غړی
د محاسبی مد یر یت	د سنجش او سمبر مدیر یت
د ورکشاپ مد یر یت	اداری ریاست
د کتنو د نشر بیج هیأت	د تصفیې مدیر یت
د دیپو لوی مد یر یت	د لوازمو مد یر یت
د لوازمو مد یر یت	د پانو مد یر یت
اداری مد یر یت	د نقدی محاسبی مدیر یت
قرارګاه	د ما مورینو لوی مدیر یت
د کابل فواید عامه	د جنسی محاسبی مدیر یت
د قند هار فواید عامه	د بندواوویا لولوی مدیر یت
د هرات فواید عامه	د دیپو مد یر یت
د مزار شریف فواید عامه	د اجرائی مد یر یت
د قطن فواید عامه	فنی مد یر یت
د فنګرهار فواید عامه	د بندواوویا لولوی مدیر یت
د پکتیا فواید عامه	فنی آمر یت

دوهم یونټ	د فراه فواید عامه
دریم یونټ	» دگرشک
څلورم یونټ	» د بدخشان
پنځم یونټ	» دمیمنی
د بندوفو یونټ	» دشبرغان
د شمالی دقیراچو لو یونټ	» دغزنی
د کار قطعه	» د پروان
دلوازمو مدیر یت	د کار دقراو قوما ندانی
د روغتیا مدیر یت	د حرکاتو مدیریت
د قرارگاه	د امر او استخباراتو خانګه
د یانو خانګه	د ذاتی مدیریت
د امر خانګه	د دیوان حرب ریاست
د ملحق خانګه	د لوازمو لوی مدیر یت
د وسله پالی خانګه	د دیپوګانو مدیریت
د فنی او انشاییه خانګه	د پلورلو ریاست
دقیراچولو میخانیکي مدیریت	د کتنی ریاست
د ننگرهار دقیراچولو یونټ	د مالی لوی مدیریت
د کار قطعه	د محاسبی مدیریت
د پېژند خانګه	د اسناد و د پلټنې مدیریت
د لوازمو خانګه	د اسنادو د تیب مدیریت
د ترا نسپوت او میخانیکي ټولنی	د دفتر داری مدیریت
د فنی خانګه	د مالی مدیریت
د جنسی خانګه	د روغتیا مدیریت
	د اداری خانګه
	د لومړی یونټ

د مالی دوزارت تشکیل

دارتباط آمریت	د وزارت مقام
د مشاوری آمریت	د مالی معین
د قوانینو آمریت	د اداری معین
د عواید و لوی مدیریت	د مخصوص قلم مدیریت
د اداری لوی مدیریت	د تعییناتو کمیسیون
» » د بودجی	د مراقبت او تنظیم د اجراتو دفتر
» » د محاسباتو	د مالیاتو قضا یا و د اجراتو کمیسیون

دغزئی داخلی حکومت مستوفیت	مدیریت	لوی	دیگر کاتو
» » » دفراه	»	»	د امسلاکو
» » » دمیمنی	»	»	دخرا ینو
» » » دبدخشان	»	»	د تهی
» » » دشبرغان	دولایاتو او اعلی حکومتونو مستوفیتونه		
» » » دارزگان	مستوفیت	دولایت	د کابل
» » » دگرشک	»	»	د قندهار
» » » دغوراتو	»	»	دمرات
» » » دبا میانو	»	»	دمزار شریف
» » » دپروان	»	»	د قطن
» » » دتالقانو	»	»	د فنګرهار
» » »	»	»	دیکتیا

دمطبعانو دمستقل ریاست تشکیل

دوارداتو	دمستقل ریاست مقام
دکنترول	مرستیال
دباڼو	مشاور
د کابل رادیو تخنیکي ریاست	دمخصوص قلم مدیریت
مرستیال	د کورنیو خپرونو لوی مدیریت
اداری مدیریت	د کتابخانی مدیریت
دورکشاپو مدیریت	دارتباط
دبرود کاست	د کالنی، جو ایز او واکتا بو چاپولو مدیریت
پدپای تخت کسبی نشرانی موسسی	د کورنیو خپرونو د مراقبت
د کابل رادیو نشراتی موسسی ریاست	د بانډینو خپرونو لوی مدیریت
سکر تریت	د بانډینو خپرونو د مراقبت مدیریت
دمراقبت مدیریت	د افغانستان پیژندلو
دپستوستان مدیریت	د ثقافتی روابطو لوی مدیریت
دروزی او پروگرامو لوی مدیریت	د بانډنی ارتباط مدیریت
د پروگرامو مدیریت	دلارښوونې لوی مدیریت
دپستون بزغ مدیریت	د پیام حق دمچلی مدیریت
فنی مدیریت	د عکاسی او فلم اخیستلو لوی مدیریت
د اطلاعاتو او خپرونو لوی مدیریت	اداری ریاست
	دمجاسبی لوی مدیریت
	دمامورینو مدیریت

- د باندينو سرو يسو مديریت
د کورنيو » »
دموسيقي او آرت لوی مديریت
دموسيقي مديریت
د آرت مديریت
داداری او معا سبې امریت
- د باختر آژانس د نشراتی موسی ریاست**
مرستیال
د کورنيو خپرونو مديریت
د باندينو » »
د پښتوستان »
داداری او معا سبې »
- د کابل ننداری ریاست**
مرستیال
د فلم د توريد لوی مديریت
دمحاسبي مديریت
اداری مديریت
د پوهنی تیا تر »
د کابل ننداری مديریت
- د گره خندوی ریاست**
مرستیال
د پذیرایی مديریت
د تبلیغاتو »
اداری »
د اجرایی او محاسبي »
د بامیانو د هوټل امریت
- د دولتی مطبوعی ریاست
مرستیال
داداری لوی مديریت
د باندينو فرمایشاتو مديریت
د خطاطی او آرت لوی مديریت
د زنگو کرافتی لوی مديریت
- د حروفچینی مديریت
د تخنیک مديریت
د تصویح لوی مديریت
د معا سبې لوی مديریت
د دیپو گانو مديریت
- د اصلاح د نشراتی موسی امریت**
د اصلاح د ورځپاڼی مسئول مديریت
د تدقیق او اطلاعاتو »
د آرت او اعلاناتو »
داداری او معا سبې »
- د انیس د نشراتی موسی امریت**
د انیس د ورځپاڼی مسئول مديریت
د ژوندون دمجلی مديریت
داداری او محاسبي »
د عکاسی »
- د هیواد د نشراتی موسی امریت**
اداری مرستیال
مسلکی »
دمحاسبي او اداری څانگی
- د کابل تایمز د نشراتی موسی امریت**
د کابل تایمز دورځپاڼی مسئول مديریت

(بقیه صفحه ۱۱۴)

تجارب کراس گاوه‌های برون سویس و فریز با گاو های وطنی قندهاری جریان داشته و نتایج حاصله به مرحله (اف) رسیده است ضمناً مقدار (۱۱۸۲۶۳) کیلو شیر در ظرف (۱۱) ماه از گاوهای تجربی بدست آمده که به اهالی توزیع گردیده است.

استاسیون تربیه مرغ بینی حصار در ظرف مدت متذکره به تعداد ۹۰۶۰۷ عدد تخم و ۷۲۰۶ عدد چوپه مرغ بدست آمده است.

در حصه خوراکه مرغ و چوپه مرغ نتایج که از تجارب استعمال ویتامین (۱) و ویتامین (دی) بدست آمده خیلی قناعت بخش بوده و استعمال مزید آن مدنظر است.

س: در مورد ترویج کود کیمیاوی بچه اقداماتی دست زده شده و آیا استعمال کود کیمیاوی در افغانستان اقتصاد دیت؟؟ برای تقویه امور زراعت انفرادی، حمایه و تشویق طبقه زارع خصوصاً زارعین بی بضاعت کشور چه اقدام شده است؟؟

ج: ۱- تعیین و تثبیت نود هشت کود ترویجی برای بذر مقایسوی گندم محلی و خارجی چهل و پنج کود مقایسوی کود کیمیاوی و ۶۱ کود ترویجی - امان و آلات کوچک زراعتی و غیره که جمله ۲۰۳ کود میشود. در کابل و همچنان ۸۸ کود ترویجی در صفحات شمال بذر پنبه و پنج کود با ۲۰ نوع گندم خارجی و داخلی و ۴ نوع گندم خارجی که نتیجه آن اطمینان بخش است در ساحه ولایت کابل به قسم خطی و پاشی و مقایسه آن به انواع گندم محلی تطبیق شده است.

دو نوع کود کیمیاوی که امونیم نایتريت و سوپر فاسفیت است در هر کدام نمائیشی بالای گندم، رشقه، سبزیجات و میوهجات استعمال گردیده است.

در حدود يك لک و پنجاه هزار نهال سبزیجات از قبیل کرم دونه‌یی، بادنجان رومی، مرج کرم گلداری، و هزار پاکت تخم انواع سبزیجات خارجی بین زارعین بالای ۱۵ قطعه زمین دست داشته آنها توزیع گردیده است. همچنان تخم رشقه امریکایی به نام بفلو الفافا در ۲۴ کود ترویجی و مقایسه آن بارشقه وطنی برای اهالی توزیع شده است در پهلوی سایر رهنمایها جهت دهقانان ماشین آلات کوچک زراعتی مخصوصاً قلابه آریانا که توسط قوه گاو دست داشته دهقان بسورت موثر کار میکنند بولایت قطن، تالقان، ولایت مزارشريف، و حکومت اعلى شبرغان نمایش داده شده است.

علاوتاً پنج هزار تن کود کیمیاوی امونیم نایتريت ۳۴ فیصد در صفحات شمال مملکت (قطن، مزارشريف و شبرغان) توزیع شده است.

کورس زمستانی جهت رسا نیدن آمرین و مامورین حوزه‌های ترویجی که یکصد و نفر شامل کورس بوده مدت ۴۵ روز نظری و اختصاصی (بخته، لبلبورا - تعمال کود) و دو هفته تطبیقات عملی بالای فارم‌های حکومتی در صفحات شمال دایر گردید که آنها منظور انجام خدمت را برای زارعین در بر گیرد

همچنان سا ۴۰ آمريڼ حوزه ها، مامورين ونگرانهای پخته و ليليو در صفحات شما لي تعيين و تثبیت شده است .

علاوه بر آن قطعات ترويجی آمريڼ حوزه ها و مامورين تعميم و ترويج با لای زمين دست داشته زارع با استعمال کود تثبیت شده و عميات تر و يجی مقایسوی در فارم های وزارت زراعت (قطغن، مزار شريف و شبرغان) صورت گرفته است در پهلوی اينومه اقدامات دوازده نفر طلبه فارغ التحصيل صنف ۹ برای امور تعميم و تر و يج شامل ليسه زراعت شده و هم ۲۶ نفر دوره صنف ده را تکميل و به صنف يازده شامل اقد و ۱۷ نفر صنف يازده به صنف دوازده تحصیل مي داد و در سال جاری ۱۷ نفر فوق به دستگاه تعميم و تر و يج داخل کار خواهند شد .

مجادله عليه امراض نباتی . اشجار مثمرة و مخصوصاً خاکسترك ناك که در حدود ۱۴۰۸۰ اصله قسم ترويجی از طريق شعبه مجادله وادويه استعمال شده ، مجادله بعمل آمده است و ماشين های دستی جدا کردن و پاک کردن گندم هم برای استفاده دهقانان نمايش داده شد و قطعات نمايشی ۲۰ نوع گندم خارجی در کابل قطغن، مزار شريف و شبرغان و هم ده فرد قچ قره قل نسل خوب که در دستگاه تربيه خانه پوزة ایشان تربيه شده جهت بهبود نسل رزمه داران قطغن و تالقان با يک تعداد گولی کرم چکر توزیع شده و علاوه بر آن کورس تربیوی برای جوانان روستای در قندهار توسط متخصصين خارجی و داخلی دایر و بیست و پنج نفر از مالداران و باغداران جوان در آن اشتراك ورزیده ، و دند که يک دوره آن دو هفته دوام کرد .
س: درباره دفع امراض حیوانی و نباتی، اصلاح حیوانات و نباتات و تقویه و اصلاح اراضی و غیره کار های يک به بلند بردن حاصلات زمين و زیاد ساختن منافع زمين دار و دهقان منتج میشود چه اقدامات تازه بعمل آمده است ؟؟

ج: امراض حیوانی به صورت مثبت در دستگاه های لابراتوار تشخیص گردیده و از جانب دیگر توسط متخصصين خارجی و داخلی در توبیه و اکسین های ضد امراض اقد اما تیبی به عمل می آید .

تطبيق واکسین های لازمه ، حیوانات اهالی در نقاط مختلف مملکت توسط تیم های مجادلوی صورت می گیرد . تا دلائر جلوگیری از تلفات امراض سویه زندگی مالداران و دهقانان بلند رفته و در توایمات زراعتی آنها از دیاد به عمل آید .

همچنین دستگاه مجادله عليه امراض برای از بین بردن طفیلی های داخلی از قبیل کرم چکر - کرم روده - و کرم شش مشغول خدمت است . طفیلی های خارجی از قبیل کمنه - گرگک و شپش و غیره سعی می نماید تا به این ترتیب محصولات حیوانی چه از نقطه کمیت و چه از نگاه کیفیت و سلامتی عامه بهبودی حاصل نماید .

در مورد حمایه و وقایه (۴۶۶۲۴۷) راس حیوان بر ضد امراض مختلف از قبیل طاعون گاو طاعون اسب - بلیک لکه - انترکس - طاعون مرغ و امراض طفیلی مجادله گردیده است .
قوای سبز در وزارت زراعت بحیث قوای کار تازه تشکیل یافته و فعلاً در دو قسمت فعالیت دارند :

الف- در مرکز .

ب: در ولایت زنګرهار .

افراد قوای سبز در مرکز از نظر انجام وظیفه در مناطق بند قرغه، سرک تنګ غار والی گوگاه منده و تپه های پل چرخ، سرک کابل و پروان، سرک میدان هوایی مرکز، سرک گذر گاه و چهل ستون، و تپه مقبره مصروفیت دارند .

در تنګ غارو :

بعد از ختم آبیاری اشجار منطقه تنګ غارو در سال ۱۳۴۱ با آبادی يك تعداد زمین مخروبه که دامنه یکی از تپه های پل چرخ و کنار دریای کابل را احتوای کند شروع بکار نموده که از آن نتایج مثبتی بدست آمده است .

امور زراعتی قرغه :

به سلسله سرسبز ساختن تپه ها و دو طرف سرک ها امور سرسبزی اطراف بند قرغه نیز در سال ۱۳۴۰ شروع گردید .

با آنکه از شروع کار بیش از یکسال نمی گذرد سرسبزی تپه ها و دو طرفه سرک از باغ بالا الی قرغه منظره دلپذیری را در این منطقه تشکیل داده، کوه ها و تپه های خشک و لامر روع را به مبادی جنگلات سرسبز مبدل ساخته است .

همچنین چم کاری و خیابان های اطراف قهوه خانه و حصه پایین بند و اطراف حوض های آب بازی از طرف وزارت زراعت انجام یافته است .

در برج جوزای ۱۳۴۱ یعنی موقعیکه آب نل کابل از چشمه قرغه پایان گردید آب نل پغمان که فعلاً در حدود چهار الی پنج افج است به منظور آبیاری جنگلات قرغه تخصیص یافته و آب مذکور در دو حوض بزرگ ذخیره شده و برای آبیاری به مصرف میرسد نظرباینکه کاسه زیر بند یعنی ساحه شرقی دیوار بند دارای سطح فاهموار بوده و کپل کاری و تزیینات زراعتی اش بحال طبیعی خودش موزون تر بوده و آبیاری آن ذریعه وسایل دست داشته ناممکن بنظر میرسد اخیراً دستگاه باران مصنوعی بکار انداخته شد، فواره های بزرگ این دستگاه آب را مانند باران به شعاع ۶۵ الی ۷۰ متر در اطراف خود پاشان می سازد. این فواره ها روی نل های سیار قرار دارند که میتوان آنها را در ظرف چند دقیقه از یک جا بجای دیگر انتقال داد باین ترتیب تمام ساحه پایین دیوار بند ذریعه باران مصنوعی آبیاری خواهد شد. همچنان در حدود ۱۷۵۰ متر نل دوانی به قطرهای مختلف جهت آبیاری انجام یافته و تا کنون (۴۶۰۰۰) نهال مثمر و غیر مثمر درین منطقه غرس گردیده و همه در شیله کوه و تپه بین سنگ و جنل واقع شده اند اما چون در غرس آنها منتها درجه سعی به عمل آمده و همه با اصول فنی صورت گرفته لهذا همه نمو کرده و موفقیت تام حاصل گردید است .

زمین مذکور که قبلاً به صورت مخروبه بود در اثر مساعی قوای سبز تسطیح گردید .

و برای يك قوریه مساعد ساخته شده و انواع تخم در آن بذر و در حدود (۶۰۰۰) نوال اشجار مختلفه در زمین مذکور. و باقی نقاط تنگ غارو غرس گردیده است .

۳- در دیگر نقاط مختلفه سرك مثل سرك كابل و پروان سرك میدان هوایی و كابل، سرك گذرگاه و چول ستون و تپه مقبره اعلیحضرت شهید سعید نبال های نا غه شده اكمال و امور آبپاری و حفظ و مراقبت آن ادامه دارد .

در و لایت ننگرها ر :

چون فعالیت افراد قوای سبز بواسطه برودت زمستان سال ۱۳۴۰ در هر کز کا بل محدود و افراد قوای سبز به ولایت ننگرها ر سوق شدند. افراد مذکور به دو گروه تقسیم شد که يك گروه در ششم باغ و گروه دوم به باغ- عبدالهیل به فعالیت شروع کردند .

در باغ عبدالهیل :

در حصه جنوب غربی باغ عبدالهیل به اندازه نهمین ۴۸ جریب زمین- مغرب و به چینی موجود بود که در اثر مساهی افراد قوای سبز زمین مذکور تسطیح گردیده و به يك مته باغ مبدل ساخته شده است .

۲- چولو هشت جریب زمین مغرب و به چینی متذکره فوق هموار کاری گردیده و طرف استفاده قرار داده شده، زمین مذکور به چولو هشت قطعه تقسیم شده و در هر قطعه به تعداد ۱۲۱ که جمله ۵۰۸ نبال مالته غرس گردیده است .

در ششم باغ :

در ختان ششم باغ ولایت ننگرها ر در سالهای اخیر زده شده و زمین آن به يك فارم زراعتی مبدل گردیده و سرك ها و خیا بانهای آن تکمیل گردیده است .

چون در بین جلال کوت و پل درونته نبال موجود نبود لهذا به تعداد ۹۰۰ اصله نا جو و چکید در بین فابریکه جلال کوت و پل درونته غرس گردیده. در سرك مرکز ننگرها ر و تورخم ار ششم باغ الی تورخم به تعداد (۱۵۰۰۰) قلمه کز (۲۷۶۰) اصله نوال نا جو و یکصد اصله چکید عوض کمبود غرس گردیده است .

تقریباً بسا ۹ جریب زمین فارم اصلاحی میوه جات باغ نجار خانه هموار کاری و برای زرع تیرماهی آماده گردیده و در آن انواع تخم حبوب و میوه ها کشت شده است .

در فارم بادام باغ :

۱- مقدار چهار سیر تخم سیب و طنی به ساحه پنج جریب زمین ،

۲- مقدار سی و سه سیر خسته زرد آلوبه به ساحه پنج جریب زمین .

۳- مقدار شش و نیم پاو از انواع گیلاس جوت بیغه مادری نیز بذر گردیده است

۴- يك تعداد نوالهای انواع شفتالوی تر کی که قبلا به قوریه علی آباد غرس گردیده بود در اثر اعمار یونیورسیتی کابل آنها به بادام باغ انتقال یافته و شاخچه بری گردید و بفاصله مینه و پارس شد .

۵- به تعداد پنج هزار نهال یکساله سیب از فارم علی آباد به بادام باغ انتقال یافته و آنجا به فاصله های معینه غرس گردیده است .

۶- به تعداد (ده هزار) نهال یکساله سیب از قوریه پنهان که در تیرماه سال گذشته بذر گردیده بود به بادام باغ انتقال یافته و بفاصله های معینه طوفنی غرس گردید .

درشیشم باغ ولایت ننگرهار

۱- فارم شیشم باغ عبارت از (۷۰) جریب زمین است و از جمله زمین فوق در (۵) جریب زمین آن نهال نارنج و ده جریب آن سبز بجات کشت شده و یک نهر آب خوره تحت نظریه مسترونی اعمار شده است .
ستیشن تیبهاتی تیم و ایمنگ:

هر قوع غله ذیل در چار ریلیکشن که هر ریلیکشن دارای ۴ قطار و هر قطار بطول ۹۹ فت است بذر و تتبع گردیده است .

س : در قسمت انکشاف پیله وری و زبور داری چه موفقیتهای بدست آمده است ؟؟
ج : در ستیشن های مربوط وزارت زراعت نیز به تعداد (۱۱۰۵۳) جمیع ۱۲ گرامه تخم تجار تی و (۹۹۳) کاغذ تخم مادری شسته و مورد استفاده قرار گرفته است . علاوه تا مجموع غوزه انکشافی استحصال ستیشن های مرکز ولایات مربوطه وزارت زراعت ۶-۸۷ سیر و غوزه غیر انکشافی بر ۹-۱ سیر بالغ شده است .

ب- در ستیشن های انفرادی و موسساتی که تحت نظر وزارت زراعت فعالیت نموده اند مثل فارم کاریزمیر ، ریشخور و انکشافدهات نیز مفداری از این تخمها شسته و برای استفاده آماده شده است علاوه بر آن کورس زمستانی پیله وری تحت نظر متخصصین داخلی و خارجی دوام داشته و یک تعداد مامورین جهت رهنمایی پیله وری و ران به قندوز - بغلان - بدخشان - مزار شریف و شبرغان نیز اعزام شده اند ، تا گفته نماید که کمپاین پیله وری ولایات و مرکز در ولایات دمر کز نیز شروع گردیده و از آن نتایج مثبتی نیز بدست آمده است .

مامورین فنی که جهت رهنمایی پیله وری و ران در بدخشان بغلان قندوز - مزار شریف شبرغان اعزام شده بودند وظیفه را موفقانه انجام و تا آخر سرطان بر کز عودت نمودند .
دوره دوم کمپاین پیله وری گلباغ - ریشخور - و عبدالخیل ، کاریزمیر در اویل اسد شروع و تا اواسط سنبله ۱۳۴۱ ختم خواهد شد . در طول این دوره در حدود (۶۰) کاغذ تخم مادری تحت تربیه گرفته میشود که حاصل آن تخمیناً ۲۵۰ متر صحن گردیده استحصال آن در حدود ۱۲۰۰ جمیع تخم تجارتی ۱۲ گرامه خواهد شد .

در ستیشن تپه تاج بیک و گلباغ تغلیط ۲۴ جنس کرم های پیله تحت تجربه قرار گرفته که نتایج آن در سالهای آینده معلوم و تعقیب خواهد شد .

چون فعالیت پیله وری روز افزون است از شروع سال ۱۳۴۱ بنای یک تعمیر بزرگ برای تربیه پیله در گلباغ گذاشته شده که تا اواخر تیرماه امسال بپایه تکمیل خواهد رسید .
برای تعمیر پیله وری زنده جان هرات - بدخشان و تکمیل تعمیر عبدالخیل ولایت

ننگرهار تخصیصیه طرف ضرورت ارسال شده که آنها هم درمو قعش تکمیل ومورد استفادہ قرار خواهد گرفت.

درمورد زنبور داری از سنبله ۱۳۴۰ تا سنبله ۱۳۴۱ بدینتر تیب پیشتر فتہای دست داد است .

۱- روی پروگرام دست داشته به تعداد ۱۴۸ فامیل زنبور عسل و طنی وسه فامیل قفقازی خریداری گردیده است از فامیل های محلی به تعداد شصت گروه واز زنبور های قفقازی چهار فامیل گروه بدست آمده است.

۲- پنج عدد ملکہ زنبور عسل جرمنی از بن وارد وبه عوض ملکہ های جنس داخلی در صندوق های فنی جای گزین گردیده اند. نتایج این تجربه درآینده روشن خواهد گردید.

۳- بنا بر نتایج بهتر مقایسوی بین جنس زنبور عسل قفقازی ووطنی وزارت زراعت درآینده قریب یکصد فامیل از زنبورهای قفقازی را توریید مینماید.

۴- از سه فامیل زنبور عسل قفقازی یک فامیل آن برای استحصال عسل تخصیص داده شده است که در ظرف ۴۵ روز (۵ جوزا الی ۲۰ سرطان) از آن ۱۰۹ پاو عسل بدست آمده واز دو فامیل متباقی یکی آن برای تکثیر و یکی دیگر آن برای بدست آوردن ملکہها که بنا به پروگرام دست داشته به عوض ملکہهای محلی در سه صندوق جاداده شده تادرا آینده با اصلاح زنبور های وطنی پرداخته شود .

۵- در سال ۱۳۳۰ و ۱۳۴۱ از زنبور های داخلی صرف ۱۱۱۰ پاو عسل استحصال گردیده است.

۶- بصورت تخمین میتوان اظهار عقیده نمود که حاصل ماه جاری الی سنبله از جنسهای وطنی وخارجی به ۳۰ الی ۴۰ پاو عسل خواهد رسید روی این منظور حاصل عمومی سال ما نا ۲۶۰ پاو عسل خواهد بود.

۷- پنجم عدد صندوق فنی زنبور عسل تهیه وبه آینده قریب ۶۰۰ صندوق دیگر تکمیل میگردد .

۸- در طول سال (۱۷) نفر متعلمین جدیدالشمول کورس زنبور داری تا بحال در بس نظری وعملی گردیده که با متعلمین سابقه ۳۰ نفر متعلم فعلاً شامل کورس میباشد.

۹- تعداد مامورین فنی که در ستیشن ها اجرای وظیفه میکنندده نفر میباشد.

۱۰- یک تعداد کافی سامان ولوازم زنبور داری از قبیل روبند- دست کش- موم تراش شانه عسل- کار عسل بری وغیره در داخل تهیه گردیده است.

۱۱- تکثیر نسل زنبور در ننگرهار تکمیل و آمادہ فعالیت میباشد.

س : غرض از برگزاری جشن دهقان در صفحات شمال که تشویق وتقوی به روحی طبقه دهقانان کشور وثبیت مقام وقدر دانی از خدمات شان در راه زراعت مملکت است وزارت زراعت ماده ومعناً چه کمکها وروهنماییها را که بحال شان مفید باشد بعمل میآورد؟؟

ج : وزارت زراعت که در راه انکشاف زراعت و تقویة اقتصاد ملی وظیفه دارد - از راه دست آوردن حاصلات بیشتر - این منظور را تأمین می کند. نظر به اهمیت مواد زراعتی از لحاظ صادرات و نیاز مندی های - درجه اول - مثل صنایع نساجی و تهیه خوراکیه باب و غیره - متوجه باست - عامل اصل بهره گیری را که دهقان و مالدار است - تشویق و تقویه کند .

چنانچه مراسم روز دهقان برای تجلیل از این طبقه است که درین سالها اخیر - در ولایات و مرکز دایر میگردد - چون پروژه های انکشافی وزارت - از لحاظ مالداری ، پنبه و لبلبو و غیره - اولتر در صفحات شمال رویدست و تطبیق است این مراسم و تشویقات در آن صفحات وسیعتر برگزار میشود .

در مراسم روز دهقان - وزارت زراعت این مراسم را مدنظر قرار می دهد .

۱- توزیع جوایز زراعتی نقدی و جنسی به کسانی که در کشت پنبه و لبلبو - لیاقت نشان داد ، و زحمت کشیده اند .

۳- توزیع جوایز مالداری نقدی و جنسی به اشخاص صیغه حیوانات خوب تربیه نموده اند و طبعاً حیوانات قوی در زراعت نیز سهیم و مؤثر اند .

۲- تنویر و آگاهی دهقانها و مالدارها به موقوف شان و دانا فدن آنها به استعمال آلات و ماشین ها در زراعت ، تهیه تنعم خوب و طریق کشت و آبیاری و قلبه و درو و استفا ده از کود کیمیاوی و مبارزه برضد آفات و امراض و غیره امور فنی زراعت و مالداری توسط خطابه ها باقیه ها - نمایش های تطبیقی - فلم ها - اسلاید ها - اوراق مصور و نشریه های چاپی و کارت پستالها و غیره .

روز دهقان در حقیقت وسیله ایست که وزارت زراعت خواسته است - بصورت فنی آنها را برای آموزش و ترویج زراعت مترقی تشویق کند و آماده سازد . مزرعه - دهقان خانه و دهکده ها را با دهقانها اصلاح کند و تحولاتی در آن بیاورد .

مصارف توزیعات جوایز زراعتی و مالداری روز دهقان امسال عبارت از مبالغ آتی است .

۱ - ولایت کابل	۶۵۰۰۰۰ - افغانی
۲ - قطغن و تالقان	» ۶۰۰۰۰۰۰
۳ - مزار شریف	» ۲۲۷۰۰۰
۴ - شبرغان	» ۱۴۰۰۰۰

س : در احداث جنگلها و قوریه ها در سرتاسر کشور چه خدماتی انجام شده است؟

ج : به تعداد ۱۶۸۱۰۷ نهال مثمر و غیر مثمر در تهیه مقبره ، تنگی غارو - قوریه پغمان بادام باغ و قرغه علاوه بر نهالهای سابق غرس گردیده و در حدود ۱۴۵ کیلو تخم درختان مختلف نیز در قوریه های متذکره کاشته شده - همچنان به اندازه ۷۰۰ کیلو تخم سکساول در زمین های ریگی مربوطات مزار شریف غرس شده است .

در جاجی میدان و متون بابا به تعداد ۹۰۰ درخت زیتون پیوند و در میمنه و بامیان در احداث جنگلهای مصنوعی نیز اقداماتی شده است .

س : حاصلات پسته از جنگل (پسته لق قلعه نو هرات و نواحی آن) و بالاخره مقدار حاصلات پسته افغانستان از چه قرار بوده است و از طرف وزارت رراعت چد بیدا چه اقداماتی بعمل آمده است ؟؟ علاوه بر قسمت انکشاف علفچر ها چه تحولاتی رخ داده است ؟؟

ج : (۱) حاصلات پسته افغانستان که حصه عمده آن از پسته لق قلعه نو هرات بدست می آید در هر سال نسبت عوامل طبیعی و اقلیمی یکسان نبوده بعضی سالها حاصلات آن باند رفته و بعضی سالها کمر مینماید . بنائاً حاصلات پسته کشور به تفصیل ذیل تقدیم است :

در سال	حاصلات پسته	کیلوگرام
۱۳۳۰	د	۱۲۳۹۱۹۹
»	د	۱۲۴۹۱۹۵
»	د	۱۶۷۱۹۳۷
»	د	۱۶۸۱۹۳۵
»	د	۱۴۴۳۷۸۹
»	د	۷۶۵۳۷۶
»	د	۳۲۰۳۴۲۱
»	د	۳۷۴۸۶۰۰
»	د	۳۸۹۱۹۰۰
»	د	۱۲۰۹۸۰۰

۲- راجع به بلند بردن حاصلات پسته در سال ۴۰ اقدامات مقدماتی انجام داده شده و سلسله تقدمات هنوز ادامه دارد در اخیر سال ۴۱ نتیجه آن تکمیل و بعداً به پیمانۀ وسیع اقدامات بعمل خواهد آمد بر علاوه کروکی جنگل پسته لق هرات تکمیل گردیده که در ذات خود از نظر فن یک کار بسیار مهم و مؤثر میباشد- راجع به جمع آوری احصایه تقریبی جنگلات نیز اقداماتی بعمل آمده که در سال های ما بعد اساس پروگرام های عملیاتی اداره جنگلات شده میتواند. در مورد علفچرها میتوان توضیح کرد که در گرد و نواحی قندهار (دشت خاک چوپان- خشک نهود- خاک ریز- ساحه ما بین ارغستان سپین بولدک حوالی لشکرگاه و گرشک ساحه ما بین نهرین و قندهار حصه ریگستان که طرف جنوب و جنوب شرق شهر قندهار قرار دارد) از نظر امکانات، احیای علفچر مشاهده شد.

چندین موضع در نواحی قندهار بفرض تحقیقات در باره علوفه زمین های خشک برای احضار نمودن- تعیین گردید و برای آن به تعداد ۱۸۰۰ خاده از جنگل قندهار قطع و همنقریب وقایه و بکار برده خواهد شد.

علاوه بر آن یک مقدار تخم علوفه زمینهای خشک از دامنه های کوه های نزدیک قندهار جمع آوری و بفرض تحقیقات و تجربه بادیگر علوفه در قوریه کوکران پذیرد. ساحه (۷) ملی حصه شمال غرب شهر کابل برای احیائی علفچر ها نقشه شده و در این محل ساختن های ذخیروی آب برای آشا میدن مال مواشی جنگل کاری و بذری طرح و تعیین شده است.

یک مقدار نخم علف برای تجربه در زمین های خشک در بگرامی کشت شد و هم چنین یک حصه بگرامی فکسه شد. میدان هوایی بگرام از نگاه بذر نخم علوفه مناسب که به آنجا روئیده بتواند - روی شد چون وقت بذر نخم امسال تیر شده بود لذا از آن صرف نظر و برای تیر ما به بذر تجربه وی شروع خواهد شد.

ساحه نزدیک سروبی که در ماه حوت تیر دیده شده بود از نگاه اسفاده علف آن مجدداً در ماه جوزا مفصلاً سروی شده علاوه آن یکمقدار نخم برای بذر و تکثیر از آن حصه جمع آوری گردید.

س : وزارت زراعت در قسمت تهیه پر سوئل فنی و مسلکی چه اقداماتی کرده است و مکتب و تفریحی تاکنون بچه تعداد فارغ التحصیلانی را سپرد جامعه ساخته است؟؟

ج : بسال ۱۳۴۰ بتعداد ۲۷ تن از ماورین و منسوبین مربوطه جهت تحصیلات عالی بکشور های خارج اعزام شده اند که از آن جمله یک نفر بفرانسه ، دوازده نفر به ترکیه، یک نفر به جاپان، پنج نفر به بیروت، شش نفر به اتحاد شوروی، یک نفر به جمهوری متحد عرب و یک نفر هم به استرالیا. علاوه در ماه سرطان ۱۳۴۱ دو تن دیگر در رشته امور زراعتی به بیروت فرستاده شدند، از جمله این اعزام شدگان شانزده نفر آن بعد اكمال تحصیلات موفقانه بوطن باز گشته و در شقوق مختلف و معین شامل کار و وظیفه شده اند و متباقی در کشور های مذکور مصروف تحصیل اند.

فارغ التحصیلان دوره های مکتب و تفریحی:

۱- عجلاناً به منظور ازدیاد معلومات بتعداد ۲۵ نفر از ماورین فنی مر بوط در دوره یک سال در صنف (۳) مکتب تحصیلات خود را بسر رسانیده و از مکتب فارغ گردیدند.

۲- فارغ التحصیلان سال (۱۳۳۹) « (۳۷) نفر.

۳- « « سال « ۱۳۴۰ » (۲۶) نفر میباشد که بدین ترتیب از سه دوره مکتب مذکور

۸۸ نفر فارغ شده اند.

فارغ التحصیلان مذکور فعلاً در شعبات مسلکی و فنی وزارت زراعت مصر و ف

خدمت اند.

س : لطفاً توضیح کنید که بچه تعداد زمین در تمام افغانستان از طرف دولت و یا عامه (طبقه زارع) - الا نه زرع میشود و بچه تعداد زمین بایر و لامزرع افتاده است آیا بچه تعداد

این زمینها بصورت آبی و بچه تعداد آن طور للمی زرع میشود؟؟

ج : ۱- مجموع ساحه قابل زرع - ۱۴۰۰۰۰۰۰ هکتار

۲- منجمله زمین تحت آبیاری

۳- مجموع ساحه تحت زرع

۴- ساحه زمین للمی

۵- زمین بکرو بایر و قابل کشت ۲۳ میلیون هکتار میباشد.

س : راجع به انکشاف امور آبیاری از طرف وزارت زراعت چه اقدامات تازه بعمل آمده است ؟؟
 ج : پیشرفت‌های عمده‌ایکه در این قسمت نصیب شده بشرح ذیل مختصراً توضیح میشود .
نهر ارچی
 در پروگرام نهر ارچی به ادامه امور ساختمانی اقداماتی که در سال ۴۰-۴۱ به عمل آمده قرار ذیل میباشد .

ساختمان - سیفون

سیفون نهر ارچی به ظرفیت ۲۲ الی ۲۵ متر مکعب در ظرف شش ماه سال ۴۰ و ۴۱ تکمیل گردیده است کار ساختمان آن ۱۰۰ فیصد صورت گرفته است و آب در ماه ثور ۴۱ در آن جاری شده است .

دیوار محافظوی نهر ارچی در موضوع لگان

در سال ۳۹ و ۴۰ به طول ۳۰۰ متر - ۵۰ متر ارتفاع اعمار دیوار محافظوی از گبیون و سنسک در مقابل طفیان دریا کو کچه صورت گرفت .
سر بند ارچی

سر بند سر بند که در سال قبل اقدام شده برد تکمیل و ترتیب نقشه ساختمانی سر بند از طرف متخصصین آبیاری اف - ای - او در سال ۴۱ تکمیل گردید ، است و امور ساختمانی آن در ظرف دو ماه سردست گرفته میشود ،
 پرو فیل نهر عمومی الی ۱۸ کیلومتری و از دوجوی فرعی که یکی آن بطول ۲۳ کیلومتر و دیگر آن ۳۶ کیلومتر است اجرا شده است .

نهر اجمیر

پرچاوه نهر اجمیر که در حصه بغلان واقع است در شش ماه اخیر سال ۴۰ شروع و تا الحال کار آن جریان دارد .

ظرفیت پرچاوه تقریباً ۱۰ الی ۱۲ متر مکعب آب بوده طول این پرچاوه در حدود ۴ تا پنج کیلومتر الی دریا میباشد . عرض پرچاوه در حدود ۸- الی ۱۰ متر و عمق آن از سطح زمین الی بستر خود پرچاوه در حدود ۵- الی ۸ متر میباشد . عملیات حفر کاری در سال ۴۱ صد فیصد تکمیل گردیده است و امور ساختمانی پرچاوه کار ساختمانی آن تقریباً ۶۵ فیصد اجرا شده است .

سروی دشت الجین

سروی دشت الجین در سال ۴۰ شروع و در جریان سال ۴۱ ختم گردیده است سروی توپوگرافی در حدود ساحه ۱۰۰۰۰۰ جریب زمین صورت گرفته است . از جمله ساحه که تحت آبیاری می آید در حدود ۸۷۰۰ جریب زمین میباشد . طول کانال که این ساحه را آبیاری خواهد کرد در حدود ۲۹ کیلومتر میباشد که ۱۲۰ کیلومتر آن در شیله‌ها و ۱۶۵ کیلومتر در ساحه هموار واقع میباشد .

امور عادی آبیاری .

سروی فارم شیشم باغ

سروی - ساخهٔ عمومی ۶۸ جریب زمین در زمستان سال ۴۰ تکمیل گردیده است .
۶۰ جریب زمین توسط بولدو زر تحت هدایت متخصص آبیاری هموار و فخر اصلی برای
فارم دیزاین گردیده است که در حدود ۵۷۰۰ طول عرض آن در حصهٔ بالایی ۱۰ متر و در
حصهٔ پایینی سه متر و عمق آن ۶ متر میباشد که کار کردن آن تکمیل و آب در آن
جریان دارد .

سروی بند التی بولک

ساحةٔ آن در حدود ۴۰۰۰۰ جریب بوده و به آب ضرورت دارد متخصصین آبیاری وزارت
زراعت موظف گردیدند تا راجع به احداث یک بند مناسب نقشه ترتیب دهند . امور سروی
و نقشهٔ بند تکمیل گردیده است کار ساختمانی بند ذخیره در حال شروع میباشد پروگرام
اتمام کار برای چهار الی پنج ماه تخمین شده است .

سروی منطقهٔ بیدک واقع لوگرود

برای آبیاری ۱۵۰۰ الی ۲۰۰۰ جریب زمین گروپ سروی و توپوگرافی نقشهٔ ساخه
را تکمیل نموده اند .

لابر اتوار اگرو شیمی

خاک برداری از نواحی کنواز زرمه و فارم های متعلقهٔ زراعت بگرامی ، بینی حصار
نچارخانه و غیره در حدود ۲۰۰۰ نمونه .
تعداد تجربهٔ خاک که در ظرف یازده ماه اخیر صورت گرفته عبارت به ۱۵۰۰ نمونه
می رسد .

در ظرف سال يك تعداد پرسونل فنی در داخل و خارج تحت تربیه گرفته شده اند .
يك تعداد اشخاص دیگر عنقریب در حقوق آبیاری و زمین شناسی جهت تحصیلات عالی
به خارج اعزام میگرددند . تعداد پرسونل متذکره به هفت نفر میرسد علاوه بر حدود ۱۵ نفر
پرسونل داخلی تحت اثر متخصصین داخلی و خارجی تربیه میشوند .

س : در پلان پنجسالهٔ دوم مهمترین پروژه های زراعتی کدام است و وزارت زراعت
در قسمت میکائیزه شدن امور زراعتی چه نظریه دارد ؟

ج : مهمترین پروژه های انکشاف زراعتی طی پلان پنجسالهٔ دوم عبارت است از
پروژهٔ آبیاری خاک و تطبیق کود کیمیاوی - تعمیم و ترویج احصائیهٔ فحصات حیوانی و نباتی
پروژهٔ انکشاف زرع پخته . انکشاف زرع لبلبو ، جنیکلات - اشجار موشم ، عوامل
انکشاف تولیدات حیوانی از قبیل قره قل ، پشم ، طیور اهلی پلمهائی ، زنبور عمل و بالاحره
پروژهٔ حفاظت نباتات ، حمایت حیوانات ، قوانین زراعتی و قوای سبز .
برای آبادی و اعمار و تحت آبیاری در آوردن ساحات جدید در پلان دوم زراعتی يك عه

پروژه های اصلاحی و ساختاری جهت امور سروی و اكمال سیستم آبیاری طرح گردیده است.

چنانچه در طول دومین پلان اقتصادی به اندازه ۴۳۷۵۰۰ جریب زمین جدیاً تحت آبیاری در آورده میشود و ۲۲۵۰۰۰ جریب زمین موجوده که آب کافی ندارد دارای آب کافی خواهد شد. همچنان سروی اکثر دریاهاى مملکت و سروی یکمده آنها تکمیل میشود و اصلاح آنها بعمل خواهد آمد.

س: در مورد تبلیغات زراعتی اقدامات وزارت زراعت چیست؟

وزارت زراعت در پهلوی دیگر اقدامات و پروژه های مرکز اطلاعات و تبلیغات را بدخل تشکیل وزارت شامل ساخته و انواع نشرات و تبلیغات موثر را از این کانون به شعاع تمام کشور در نظر گرفته است.

این مرکز فعلاً دارای شعبات ذیل میباشد:

۱- مجله کرهنه که يك ژورنال اختصاصی بوده و در آن مقالات و معلومات فنی و علمی و اطلاعات ساده فنی بصورت مصور چاپ میشود.

۲- تبلیغات سمعی و بصری: این شعبه يك کورس نیز دارد که متعلمین آن بعد ختم دوره و بدست آوردن تصدیقنامه در گروپ ذیل خدمات تبلیغاتی خود را اجرا میدارند:

الف - گروپ هکاسی فلم برداری و لا براتوار فلم شویی و عملیه کیمیاوی فوئوگرافی.

ب - گروپ سینما - پروژکتور - میکروفون و تایپ ریکاردر.

ج - گروپ ننداره، نمایش و مودل و مارکت و تمثیل

د - گروپ نامه نگاران و راپورترها

شعبه فوق با وسایل مختلف سمعی و بصری در دهات و ولایات و همه جا در تنویر و ارشاد دهقانها و مالداران در تمام سال داخل خدمت خواهد بود.

۳- مطبعه که با ماشینهای چاپ مودرن نوع مولت لیت و زیروکس کار میکند مخصوص اوراق مصور با مقیاسهای مصورچا رتوا و گرافها بصورت رنگه و سیاه و سفید میباشد.

۴- پروگرام هفتگی زراعتی رادیو حاوی مطالب و مضامین مؤسسی و مفیده زراعتی که در آن هرگونه معلومات، ارشادات و توصیه های فنی شایع میگردد.

۵- فوق العاده ها و جنتریهای دهقانی.

۶- کتابخانه - کمپوزیم که این هر سه نقطه نیز وسیله نشر و مرکز معرفت و مطالعه و مشاهده علاقه مندان زراعت و مالداران است.

مدیریت اطلاعات و تبلیغات از سنبله ۱۳۴۰ تا حال بدین اجراءات موفق آمده است:

۱- طبع رساله پنج سال کار از اجراءات پنج سال پلان اول با تصاویر رنگه و سفید و سیاه

۲- مجله کرهنه با تحولات موزون و موثر.

۳- پروگرام هفتگی رادیو در هر هفته چهار مضمون با بعضی دیالوگها و رادیو در ماههای

زراعتی .

۴ - فوق العاده و جنتری به مناسبت تجدید سال و نوروز .

۵- پامفلیت استعمال کود کیمیاوی و هدایات پنبه کاری که توسط اداره تعمیر و ترویج

توزیع گردیده .

۶- طبع اوراق معلوماتی و ارشادی در موضوعات مختلف زراعتی و باغداری

که توزیع آن در نندار تون جشن از طرف فرقه زراعت صورت گرفت .

۷- تنظیم پروگرامهای روز دهقان و تهیه مطالب تبلیغاتی کتبی ، سمعی و بصری .

۸- نشریه معلم بمناسبت روز معلم که توزیع آن از طرف مدیریت مکتب و ترفری انجام یافت.

مرکز اطلاعات و تبلیغاتی زراعتی در توسعه بوده و شبکه آن در آینه دوطی سال بنام

ولایات تطبیقات و خدمات وظیفوی خود را اجرا خواهد کرد .

(بقیص ۶۴)

فارغ تحصیلاتی که در اواخر سال تعلیمی « ۴۰ » بجامه تقدیم شده چقدر و بچه تفصیل بوده است؟؟
ج: در آغاز سال ۱۳۴۱ (۵۵۰) نفر آن کسانیکه از صنف ۱۲ لیسه های مرکز و ولایات از آن جمله مکاتب مسلکی فارغ شده اند جوت تحصیلات عالی به پوهنتون معرفی شده اند که ۹۶ نفر آن را دختران تشکیل میدهد .

س: در ظرف پنج سال پلان اول بچه تعداد شاگردان جوت تحصیلات عالی به کشورهای خارج اعزام شده اند . در صورتیکه اعزام شده اند آیا چه تعداد آن به مصرف دولت افغانستان و بچه تعداد آن تحت پروگرامهای فیلوشیپ، سکالرشیپ ولیدرشیپ ممالک دوست بوده است ؟؟
ج: قبل از حلول سال اول و پلان اول (۳۶) نفر محصل بهول دولت در ممالک امریکا، فرانسه، سویس، ایتالیا و آلمان مصروف تحصیل بوده اند که تا اواخر سال (۵) پلان اول بعد از ختم تحصیلات بوطن مراجعه کرده اند . در ظرف پلان اول (۱۶) نفر محصل به مصرف دولت برای فرا گرفتن تحصیلات اعزام خارج شده اند ازین جمله (۵) نفر بوطن مراجعت کرده و متباقی مشغول تحصیل اند .

س: در ظرف پنج ساله پلان اول بچه تعداد شاگرد بخارج اعزام شده است ؟؟
ج: در ظرف پنج سال پلان اول به تعداد ۸۴۱ تن شاگرد بطور سکالرشیپ و فیلوشیپ بکشورهای مختلف جهانی اعزام شده اند .

علاوآ از راه پوهنتون بمصرف دولت ویا مصرف شخصی دوسدو پنجاه و هشت نفر محصل بخارج اعزام شده اند

س: در ظرف پنج سال پلان اول بچه تعداد مکاتب دهاتی، ابتدایی، ثانوی و مسلکی در کابل و ولایات تأسیس شده است (مکاتب ذکور و اناث).

ج: در ظرف پنج سال پلان اول مکاتب دهاتی، ابتدایی، ثانوی و مسلکی که در کابل و ولایات افتتاح شده قرار ذیل است:

الف مکاتب ابتدایی و دهاتی :

سال اول		سال دوم		سال سوم	
دهاتی	ابتدائی	دهاتی	ابتدائی	دهاتی	ابتدائی
۱۰۰	۲۱	۲۷	۲۰	۱۲۲	۳۵
سال چهارم	سال پنجم	سال ششم	مجموع	دهاتی	ابتدائی
۱۶۵	۱۲۷	۶۳	۵۱	۵۴۲	۱۸۵
سال اول، ب: مکاتب متوسط و ثانوی					
متوسط	لیسه	متوسط	لیسه	متوسط	لیسه
۴	۱	۳	۲	۴	۲
سال چهارم	سال پنجم	متوسط	لیسه	متوسط	لیسه
۱۱	۱۰	۲	۵	۷۴	۸

نوت: در میزان متوسط ها پنج باب لیلیه شامل است.

ج: مکاتب و شعبات مسلکی:

سال اول	سال دوم	سال سوم	سال چهارم
تأسیس سه	تأسیس شعبه	تأسیس صنایع	تأسیس لیسه تجارتي
دارا للمعلمین	تربیه بدنی	فراه و	و اداری بلقیس
ودو میخانیک	تأسیس دوره دوم	تأسیس مکتب لیک	برای دختران تأسیس
میخانیک	اوشمیر	شعبه ثانوی ارت	در مکتب صنایع

س: در جریان پلان پنجساله دوم بچه تعداد مکاتب ابتدایی، دهاتی، متوسط، ثانوی و مسلکی تأسیس و بر تعداد موجوده اضافه خواهد شد؟

ج: انواع مکاتب مختلفه ایکه در پلان پنجساله دوم در نقاط مختلفه کشور افتتاح خواهد شد بشرح آتی است

الف، مکاتب ابتدایی و دهاتی:

سال اول		سال دوم		سال سوم	
دهاتی	ابتدایی	دهاتی	ابتدایی	دهاتی	ابتدایی
۱۰۰	۳۰	۱۰۰	۳۰	۱۰۰	۳۰
سال چهارم		سال پنجم		مجموع	
دهاتی	ابتدایی	دهاتی	ابتدایی	دهاتی	ابتدایی
۱۰۰	۳۰	۱۰۰	۳۰	۱۵۰	۵۰۰

ب: مکاتب متوسط و ثانوی:

سال اول		سال دوم		سال سوم	
متوسط	لیسه	متوسط	لیسه	متوسط	لیسه
۱۳	۱	۱۳	۱	۱۳	۱
سال چهارم		سال پنجم		مجموع	
متوسط	لیسه	متوسط	لیسه	متوسط	لیسه
۱۳	۱	۱۳	۱	۶۵	۵

نوت: در میزان متوسط ها پنج باب لیلیه شامل است.

ج: مکاتب مسلکی:

سال اول	سال دوم	سال سوم	سال چهارم
زراعت بغلان	پولی تکنیک	سه میخانیک	زراعت هرات
اداره صنعتی	شعبه هتل داری	زراعت فنکرها	دودارالمعلمین جدید
۲۹ شعبه احضاریه	شعبه مطبوعه در مکتب	سه صنایع جدید	چارشعبه دارالمعلمین

تربیه معلم صنایع دارالمعلمین نمونه ابتدا بیه
 مکتب ذخیره
 مکتب میخانیکي ثانوی

س: تعداد معلمان و معلمات موجوده در مکاتب ابتدایی، متوسطه ثانوی و مسلکی بچند نفر میرسد؟

ج: تعداد معلمین و معلمات موجوده مکاتب ابتدایی، متوسطه ثانوی و مسلکی بشرح ذیل است

معلمین و معلمات تعلیمات ابتدایی (شش ساله و دهاتی) ثانوی (متوسط و لیسه و مسلکی)	مرد	زن	مجموع
انواع تعلیمات ابتدایی و دهاتی	۴۴۴۷	۸۳۶	۵۲۸۳
ثانوی و متوسطه	۴۱۵	۱۹۶	۶۱۱
مسلکی	۵۳۷	۱۱	۵۴۸
مجموع	۵۳۹۹	۱۰۴۳	۶۴۴۲

قوت: بر علاوه به تعداد یک هزار و هفتصد نفر بصورت قرار داد و حق الزحمه و دو هفته نیز کار میکنند.

بی لزوم نخواهد بود درینجا که سخنی از تأسیسات پلان اول و دوم و احصاییه هازده میشود از تأسیس ریاست بورد پلان معارف و پوهنتون که از شکل کمیسیون مشورتی برآمده و یک دپارتمان مرکزی را با انضمام شعبه احصاییه معارف تشکیل داده است و بر علاوه شعبات کوچک پلان در تعلیمات عالی، مسلکی ثانوی و ابتدایی نیز بصورت جداگانه تشکیل گردیده است فکری بمیان آورده شود.

بورد پلان معارف مستقیماً بوزیر معارف مربوط بوده و وظایف آنی را اجراء مینماید:

- ۱- ترتیب پلان عمومی معارف با کمک دوایر مربوطه و توجید و انسجام آن و مراقبت از پیشرفت پلان.

- ۲- هم آهنگ ساختن کمکهای بین المللی و معالک دوست چه مادی باشد و چه معنوی و مطابق ساختن آنها با اهداف پلان.

- ۳- تأسیس ارتباط بین دوایر وزارت معارف و سایر وزارتات خانه ها مخصوصاً وزارت مالیه و وزارت پلان و تدقیق بودجه های سرمایه گذاری و تدویر معارف.

- ۴- تحقیق و تحلیل جنبه های کیفی معارف، تا پلان معارف تنها منحصر به کمیات نماید و حفظ هم آهنگی بین درجات مختلفه تعلیم.

- ۵- ترتیب جواب مناسب سوالیه های که از جانب دول خارجی و مؤسسات داخلی و بین المللی درباره معارف بعمل می آید.

طرح پالیسی های عمومی بیک شوری گذاشته شده است که رئیس آن وزیر معارف و اعضاء آن

مرکب از معین ها و رؤسای درجات مختلف تعلیمی به شمول رئیس بورد پلان و سایر رؤسای وزارت معارف میباشند

شعبات کوچک پلان: هر يك باریاست مرکزی پلان بتماس بوده و از پلان دبیران خود واریسی مینماید برای اینکه بورد پلان بتواند بزودی مصدر فعالیت متمرکز گردد در نظر است از مشاورین طراز اول بین المللی که ذریعه یونسکو و تعاون فنی ملل متحد بدسترس معارف گذارده شده است کار بگیرد، س: وزارت معارف برای بلند بردن سوئے تعلیمی شاگردان معارف چه اقدامات جدیدی کرده است و در پروژه های آ آینده جهت تقویة امور عر فانی کشور چه وسایلی را مدنظر گرفته است .

ج: وزارت معارف برای بلند بردن سوئے تعلیمی شاگردان معارف به انجام و وارد ساختن فعالیت ها و اصلاحات ذیل موفق شده است .
الف - مکاتب ابتدایی .

برای این منظور در ین سالهای اخیر اولاً در مفردات پروگرام ابتدایی تجدید، نظر بمیان آمده و مطابق آن مواد درسی مورد ضرورت تحت غور و مطالعه قرار گرفت به اساس آن پروگرام ساینس که در سابق تنها در صنوف دوره دوم ابتدایی (۴۰۵۰۴) تدریس میشود در پلان پنجساله دوم با سانس پروگرام جدید که بكمك متخصص یونسکو در ین شق و اعضای وزارت معارف ترتیب شده بعد از طی مراحل اصولی در تمام دوره ابتدایی در محل تطبیق قرار داده میشود و برای اینکه درس مذکور شکل عملی را بشود داشته باشد يك صندوق آلات وسامان بسیط ساینس که تجارت ابتدایی توسط آن صورت گرفته بتواند درصد مکتب تهیه میگردد .

همچنین يك پروگرام جامع و کاردستی که در سابق فقط مشتمل بر رسم و بعضاً کار دستی بود به كمك متخصص آرت (مریوط یونسکو) ترتیب و در يك عدد زیاد مکاتب ابتدایی شهر کابل تطبیق گردیده و توسعه آن در سابق فقط در نظر میباشد البته جهت تطبیق این پروگرام معلمان و معلمات در کورس های آرت و کار دستی که توسط متخصص این شق تدریس میشد اشتراك ورزیده اند .

بر علاوه جهت تقویة دروس شاگردان مثل سابق از مواد سمعی و بصری استفاده بعمل می آید و مطالب دقیق و مشکل دروس ذریعه نقشها ، تصاویر ، پوسترها ، فلم ستریوها بشاگردان توضیح و فهماند میشود و از فلم های تریبوی، صحنی و اجتماعی و فلم های بسیطه علمی به پیمانۀ خیلی وسیعتر از سابق کار گرفته میشود همچنان باین منظور در نظر است برای مرولایت و حکومتی اعلی يك يك یوفت سینه های سیار تهیه شود .

درواه نزدیک شدن مکتب بحیات از چند سال به اینطرف در بسا از مکاتب ابتدایی حرفهای محلی از قبیل بجا ری - خیاطی - فالین و کلم بافی - پوستین دوزی سنگتراشی از يك طرف و زراعت عملی از جانب دیگر در هر پروگرام تعلیم مکاتب شامل شده است و در پلان پنجساله دوم به این جنبش نیز وسعت معتقاً بوی داده میشود .

وزارت معارف بكمك مو سهه تعليم وتر بيه از چندین سال که کور سهای مستانی و تابستانی را دادا یر نمود و در بسیاری از ولایات و حکومت های اعلی جرگ های تربیتی را تشکیل داده است که در آن معلمین و مملعات ابتدائی و غیره کارکنان معارف اشتراک و رزیده و بعمل مشکلات درسی خود پر داخته اند در پلان دوم به پیمانه وسیعتر این فعالیتها دوام داده میشود .

در قسمت تعلیمات اساسی تو چه بیشتری با نکشاف و تقوی به رابط مکتب و جمعیت بعمل میآید برای این منظور فملاعت با مکتب ابتدایی (در نقاط مختلفه کشور) بحیث مکاتب جمعیت انتخاب شده که در پیشبرد پروگرامهای شان اعضای وزارت معارف و متخصصین خارجی کمک مینمایند در این مکاتب کوشش میشود از یکطرف رابطه مکتب با جمعیت مربوطه شود و برای پیشرفت و اصلاح یکدیگر ممد واقع شوند و از طرف دیگر جنبه عملی پروگرام مکتب توسط (زراعت تربیه مرغ، تشکیل ورکشاپهای مختلفه و غیره فعالیتها) تقو گردد .
ب- در مکاتب متوسطه و ثانوی .

برای اینکه سو به دروس شاگردان بهتر شود در سال های گذشته برای تقویة معلمین بعضی سیمینارهای کیمیا، فزیک و زولوژی درفاکولته ساینس دایر شده بود و هکذا در سال جاری سیمینار جغرافی برای تقویة معلمین در فاکولته ادبیات دایر شد و نیز ریاست تدریسات ثانوی در نظر دارد که اکنون نشریه به همکاری فاکولته ادبیات و بعداً نشریه ریاضیات و دیگر مضامین را با همکاری فاکولته های مربوطه نشر کند فعلا تدقیقات و مطالعات راجع به ورود تعدیلات در پروگرامها جریان دارد تدریس و تطبیق ساینس ایجاب معلومات بیشتر معلمین را در ساینس عملی آن مینمایند کورسهای تطبیقات فعلا برای مملعات مکاتب دایر است به تعقیب آن جهت معلمین نیز چنین کورسها دایر خواهد شد .

ج- در مکاتب مسلکی .
برای بلند بردن سو به علمی شاگردان اقدامات آتی بعمل آمد .
الف پروگرام های مکاتب مسلکی تا حد امکان تحت غور قرار گرفته و در آن بعضی تعدیلات وارد گردید البته این کار در سو به تعلیمی شاگردان نقش مهمی دارد .
ب- سازمان ولو ازم لابراتوارها و ورکشاپها حتی الامکان تهیه گردیده و بدینوسیله دروس عملی بصورت بهتر و منظم تر پیش میرود .

ج- معلمین مکاتب مسلکی تحت تربیه قرار گرفته و بچیک تعداد شان سکالر شیبها داده شد تا سو به علمی آنها بلند رفته و در پیش برد پروگرام درسی خود موفق تر باشند .
بر علاوه وقتا فوقتا ورکشاپها برای معلمین دایر گردید تا تحت نظر متخصصین در شقوق اختصاصی خویش معلومات بیشتر حاصل نموده و در تطبیق آن نیز رهنمایی گردند .
س: در قسمت تقوی به کتابخانه های مربوط وزارت معارف در مرکز و ولایات چه اقدامات شده و در مورد تجهیز و تهیه وسایل درسی از قبیل کتب لابراتوارها و امثال آن چه اقدامات شده است ؟ ؟

ج: در قسمت تقویۀ کتابخانه ها و تویه تجهیزات مواد درسی و لابراتوارها و غیره مکتب بشرح آتی اقدامات بعمل آمده است .

اول، در مکاتب ابتدایی .

در يك عده از مکاتب ابتدایی کتابخانه كوچك كه عموماً عبارت از يك یا يكه الماری کتاب میباشد موجود است درین كتابخانه ها كتب لغت ، بعضی كتب تاریخ و جغرافیه و يكصد . مجلات تربیوی و علمی ایكه از مراجع مختلفه بمكاتب میرسد جمع گردیده و بدسترس استفادۀ معلمین و شاگردان گذاشته شده است .

كتب درسی حتی المقدور و تا جایكه امکانات پولی و وقت اجازه داده بتمام مكاتب ابتدایی تهیه شده همچنین سایر مواد درسی (مواد سمعی و بصری كه قسمأً توسط شعبه مربوطه وزارت معارف غالبأً توسط خود معلمین ترتیب و تویه میشود جهت تقویۀ دروس شاگردان مورد استفاده قرار گرفت است .

همچنین تجهیزات مكاتب ابتدایی از قبیل میز و چوکی مفرشات و غیره تا جایكه منابع مادی و مقررات اجازه داده بتمام مكاتب ابتدایی تویه شده است .
دوم ، در مكاتب متوسطه ثانوی .

در قسمت تقویۀ كتابخانه ، لابراتوار و تجهیزات با ساس پیش بینی كه در بودجه هر مکتب بعمل آمده حتی الامكان در قسمت تهیه يك تعداد كتب برای تقویه معلومات معلمین و شاگردان در تمام مكاتب متوسطه ، ثانوی لیلیه های مركز و ولایات اقدام شده و بعد ازین هم در نظر است يك تعداد از كتب معینه دیگر كه جدیدأً از طرف ریاست مستقل مطبوعات ، پستو تولنه و انجمن تاریخ و غیره مطبع شده خریداری و بمكاتب فرستاده شود همچنین در نظر است كتب تربیوی كه در سایر دول بطبع رسیده نیز برای كتابخانه های مكاتب تدارك شود ، لابراتوارهاییكه قبلاً بخارج فرمایش داده شده بود وارد شده و بمكاتب عنقریب توزیع خواهد شد در قسمت تجهیزات از طرف اداره های مكاتب مربوطه اقدامات لازمه بعمل آمده است .

در مكاتب مسلکی .

در حصۀ تقویه كتابخانه ها و لابراتوارهای مكاتب مسلکی احراآت و اكاملات آتی صورت گرفته است .
الف- بكتعداد كتب علمی برای پیشرفت معلومات علمی طلاب و اكمال كتابخانه مد رسه شرعیه یغمان تهیه شده .

ب- كتابخانه دارالمعلمین كابل ترتیب خوبی را بخود گرفته و مورد استفاده بهتر طلاب قرار داده شد .

ج- كتابخانه مکتب تخنیک ثانوی كابل كه مشتمل به (۸۵۰۰) جلد كتاب مختلف علوم ساینس واجتماعی است ترتیب و طبق دستور عمومی كتابخانه مورد استفاده قرار داده شده است .

د- در سایر كتابخانه های مكاتب مربوطه تا حد امکان كتب جدید تویه و ترتیب شده است

ه - سامان ولوازم کمبود لابر اتوارهای سابقه دارالمعلمین کابل تکمیل و مورد استفاده قرار داده شده است .

و - برای دارالمعلمین های قندهار ، ننگرهار ، هرات و مکتب بلقیس سامان لابر اتوار تهیه و مورد استفاده طلاب قرار داده شده است .

ز - يك اندازه سامان لابر اتوار فزیک برای مکتب تخنیک ثانوی کابل تهیه و مورد استفاده قرار گرفت .

ح - سامان ولوازم مورد ضرورت مکتب تخنیک ثانوی کابل تاحدممکنه تهیه و برای پیش برد تدریسات عملی استعمال شده است .

ط - لوازم و سامان مورد ضرورت مکاتب میخانیک کابل ، خوست ، قندهار و صنایع کابل و فراه تهیه شده است .

ی - کمبود سامان لابر اتوارهای مکتب زراعت خریداری و مورد استفاده قرار داده شده است و همکذا سامان ولوازم شاپ و فارمها و غیره اکمال شده است .

چارم - همچنین فعالیت های کتابخانه عامه کابل را در ظرف یکسال گذشته میتوان چنین خلاصه کرد :

کتابخانه وزارت معارف در حصه تنویر افکار و توسعه معلومات جوانان چه از رهگذر تهیه و مطالعه کتب و چه از رهگذر فعالیت های دیگر تربیوی تاحدممکنه کوشیده است ، در سال (۴۰) تحولات مثبتی در امور کتابخانه صورت گرفته بشرح ذیل :

الف - کتب و ناولها به السنه مختلف مورد ضرورت طلاب و مامورین و سایر مراجعین در اتاق توزیع جمع شده و یک عده (۱۶۵۷) جلد کتب جدید بر کتب سابقه افزوده شده که فعلاً تعداد تمام کتب این اتاق بالغ بر (۲۷۵۵۷) جلد است در عده مراجعین نسبت بمالهای گذشته فرق معنایی بوجود آمده است .

ب - قرائت خانه کتابخانه که اتاق مجهزی است و کتب بالسنه مختلفه جهت استفاده مراجعین و مقتضین در آن گذاشته شده است عده کتب قرائت خانه امسال به (۱۴۰۴۷) جلد رسیده است علاوه کتب مأخذ و مراجعاتی نیز درین اتاق موجود است .

ج - در اتاق مجلات ، مجلات و روزنامه های خارجی و داخلی و معلومات تازه روز تهیه شده و بدسترس استفاده کنندگان و مراجعان گذاشته میشود .

د - در کتابخانه مسلکی وزارت معارف کتب مسلکی ، پروگرامهای داخلی و خارجی و کتابهای کتب و تعلیماتنامه ها و مواد درسی تمام ممالک جهان و غیره گذاشته میشود . تعداد کتب این کتابخانه بالغ بر (۱۶۷۵) جلد است .

ه - در سال گذشته کمیته اطفال و پروگرامهای تربیوی کتابخانه معارف به نشر چندین جریده هفته وار و ماهوار که ببط و کتبات خود اطفال و رهنمایی کتابخانه صورت میگیرد اقدام ورزیده است .

و - اخبار عرفانی به نشر اخبار مهم عرفانی و فعالیت های معارف میپردازد ، این جریده

در هر پانزده روز در (۱۵۰۰) نسخه نشر و از امور عرفانی مملکت بموسسات داخلی و خارجی افغانی معلومات میدهد .

ز- مجله ماهوار دو کونیا نو بزغ در هر ماه در (۵۰۰) نسخه نشر و به تقویه معلومات و انکشاف علمی و تربیوی اطفال کمک میکند .

ح- پروگرام های هفته وار رادیویی معارف که در حقیقت نماینده اجرا آت وزارت معارف بوده گزارشات هفته وار معارف را معرفی میدارند . تمام مضامین و لوازم تاپ و اشخاص آن از طرف کتابخانه معارف تهیه میشود .

کتابخانه معارف در ظرف این يك سال تا حد ممکنه توانسته است که بر علاوه امور اداری و فنی کتابخانه و پیشبرد امور دفتر و غیره فعالیت های متذکره فوق را هم طو ربکه لازم است تحت جریان اصولی قرار بدهد .

س- در قسمت تعمیم و توسعه زبان پشتو چه اقدامات شده و چه نتایجی بدست آمده است ؟؟
ج - جهت تقویه و تعمیم لسان پشتو برای عموم مامورین و مامورات دوائر رسمی و ملی و همچنین برای معلمین و معلمات مکاتب معارف در مرکز و ولایات کورس های منظم افتتاح شده و دروس شان بصورت اساسی جریان دارد .

۲- کتب درسی پشتو با اندازه کافی تهیه شده یعنی کلکسیونهای سمسترشش گانه طبع و ترتیب گردیده و مورد استفاده شاگردان قرار گرفته است و در اوقات مراجعه آموزندگان مطابق بمقررات توزیع میگردد .

۳- معلمین رسمی و قرار دادی پشتو در مرکز و ولایات جهت تدریس پشتو مؤظف گردیده و علاوه بر اینکه معلمین مذکور وظیفه تدریس را پیش میبرند شاگردان کورس ها را به مطالعه و خواندن مجالات و اخبارها و مضامین ادبی پشتو تشویق مینمایند .

۴- جریده (زیری) بصورت منظم در هفته یکمرتبه انتشار مییابد و اکثر شاملین کورس از آن استفاده مینمایند .

۵ - در مکاتب معارف مانند گذشته تدریس لسان ملی پشتو بصورت منظم و اساسی جریان دارد . جهت تدریس آن کوشش شده است معلمین لایق و فارغین فا کولته ها (در لیس ها و متوسطه) مقرر شوند . بر کتب درسی پشتو نیز وقتاً فوقتاً تجدید نظر بعمل مییاید تا مطالب دلچسپ و مفید بنا گردان درس داده شود .

س :- در مورد تقویه و انکشاف ادب پشتو و پشتو و لونه چه اقدام کرده است ؟

ج :- پشتو تولنه در قسمت تعمیم و توسعه پشتو ، تربیه نویسندگان ، ترویج اسلوب خوب و متعدد پشتو و وضع اسما و عناوین موسسات و مصطلحات فنی و مسلکی ، فوشن گرامرها و قاموسها تالیف و تدوین مباحث و تحقیقات لسانی زمینه را مساعد ساخته است .

همچنین بفرض تقویه و انکشاف ادب پشتو مجله بquam (مجله کابل) ماه یکمرتبه در (۷۲) صفحه بصورت مسلسل طبع و نشر میشود ، و نمره نشرات غیرمؤقوته آن به (۱۶۷) میرسد که از جمله کتب ذیل نشر شده است :

- ۱- جلد سوم سیرت النبی (ص) که از اردو توسط شاغلی سیفی ترجمه شده
  - ۲- شخصیت چگونه نو می کند ترجمه شاغلی واسعی .
  - ۳- قورمانان تمدن ترجمه شاغلی ثابت.
  - ۴- تاریخ ادب پشتو جلد دوم طبع اول مؤلف شاغلی حبیبی
  - ۵- ویلوم تل ترجمه شاغلی اتمان
  - ۶- رفا ترجمه بغلی صداقت
  - ۷- نبوغ و عبقریت مؤلف بناغلی خادم
  - ۸- تاریخ مختصر اکتشافات ترجمه بناغلی تیزی.
- هکذا کتب ذیل جهت طبع آماده گردیده و در صورتیکه شرایط طباعت مساعدت کند تا آخر امسال طبع خواهد شد .

- ۱- سیرت النبی (ص) جلد چارم و پنجم
- ۲- شاهنامه احمد شاهي
- ۳- تاریخ ادب پشتو جلد دوم طبع دوم
- ۴- اشعار الفت
- ۵- (پشتانه شعراء) جلد سوم

بر علاوه پشتو تولنه مؤفق شده است که جهت تهیه پرسونل فنی دو نفر را بکمک وزارت معارف برای تحمیلات عالی در شق فلا لوزی بخارج اعزام نماید .
 س : - آثار منتشره و تا ایفات مطبوعه یکه از ماه سنبله (۴۰) تا حال مورد استفا ده قرار گرفته باشد چقدر خواهد بود و در کدام رشته بیشتر تالیف و ترجمه صورت گرفته است .

- ج : الف - کتبیکه از سنبله ۱۳۴۰ به بعد از تجدید نظر بطبع ارسال شده عبارت از (۳۶) قوع میباشد تعداد مجموعی این کتب به ۸۲۷۰۰۰ جلد میرسد .
- ب- کتب درسی که جدیداً تالیف و بچاپ سپرده شده است .
- ۱- قرائت فارسی صنف دوازدهم تعد ادطبع (۳۰۰) جلد در برج جوزا ۱۴ از طبع بر آمده .
  - ۲- کتاب فزیک صنف یازدهم فارسی د (۴۰۰۰) تحت طبع .
  - ۳- کتاب افغانها انگلیسی می آموزند برای صنف ششم (۱۴۰۰۰) جلد تحت طبع است .
  - ۴- تاریخ پشتوی صنف دهم تعداد طبع (۱۰۰۰) جلد از طبع فارغ گردیده است .
  - ۵- قرائت پشتوی صنف دوم (۵۰۰۰) جلد تحت طبع است .
  - ۶- قرائت پشتوی صنف یازدهم تعداد طبع (۸۰۰۰) جلد تحت طبع است
  - ۷- قرائت پشتوی صنف دوازدهم تعداد طبع (۵۳۰۰) جلد در برج جوزا ۱۴ از طبع بر آمده است .
  - ۸- کتاب (کتاب افغانها انگلیسی می آموزند) برای صنف هفتم تحت طبع در دستگاه گستر توبه مواد ریاست پوهنتون (۲۰۰۰) جلد

ج- کتب درسی که تحت تاء لیف- ترجمه و تایپ میباشند عبارت از (۲۱) نوع کتب درسی
مضا مین مختلفه مکاتب ثانوی است که بعضی آن در مرحله طبع و بعضی در مرحله تایپ و قسمتی
از آن تحت ترجمه و یا تاء لیف میباشند.

د- کتب ممد درسی که بطبع فرستاده شده.

۱- کتاب یکصد هزار چرا بزبان فارسی ویشته و تعداد طبع (۳۰۰۰) جلد .

۲- لغتنامه کتب درسی

۳- تعلیم و تربیه در افغانستان (۲۰۰۰) جلد

۴- شونه او روزنه په افغانستان کبئی (۲۰۰۰) جلد

ه- (۱۳) نوع کتب ممد درسی در موضوعات مختلفه تحت تاء لیف و ترجمه و تایپ میباشند
س- مضمون موسیقی چه وقت در مکاتب مریکز اضافه شد و تا حال چه نتایجی از آن بدست
آمده است؟؟

ج- کورس موسیقی در سال ۱۳۳۹ تحت اداره مکتب صنایع کابل جهت استفاده شاگردان
معارف افتتاح گردید تدریس این کورس بعد از ظهر صورت میگردد و طلا بیکه علاقه داشته
باشند در آن بطور آزاد شامل میتوانند شد.

نتایج کورس مذکور رضائیت بخش بوده و تا حال دو کانسرت از طرف شاگردان اجرا
گردیده است.

س: - (دمیرمنو تولنه) از سنه ۴۰ تا حال مصدر چه فعالیتهای عملی شده است؟؟

ج- شعبات (دمیرمنو تولنه) از حیث کیفیت و کمیت در دوران سال گذشته توسعه
و انکشاف قابل ذکری یافته که ذیلا توضیح میشود.

(۱) مدیریت فرمایشات :

این مدیریت (۱۵۰) قلم البسه از قبیل لباس های افغانی (مردانه و زنانه و طفلانه) لباس
خواب- ساریهای زنانه- لباسهای طفلانه- چاکتهای (مردانه- زنانه- و طفلانه) سر مین یوای
به بزرگی، مختلفه سرانه کوچ و چوکی و غیره را با انواع مختلفه گند دوزی- قندهارای دوزی-
چغل دوزی و از بک دوزی و مطبق به نمونه های آخرین کتلاک تویه و بدسترس است ده مشتریان
گذاشته است.

عوائد شعبات این مدیریت در سال گذشته بالغ بر (۱۰۹۲۰۶) افغانی میگردد این مدیریت
مشتمل است بر شعبه سوزن دوزی، شعبه خیاطی فرمایشی و شعبه برش و بافت شعبه اخیر

الذکر در سرطان امسال تاء سیس و شروع بکار کرده است.

البسه دوخته شده شعبه قرار دادی که مشتمل بر پیراهن و پاجامه- روحایی- پوش دو شک-
رویه بالشت- دستمال دست- دستمال بینی- دریشی پنبه دار- دریشی خواب- دریشی طلاب

معارف و پرد هاست عوائد آن در سال گذشته بالغ بر (۱۸۶۳۵۵) افغانی میشود

مدیریت مجله میرمن :

چون درنوع مضامین - قطع و صحافت مجله تحول بزړگی رځداده عدۀ مشترکین آن نظر بسال گذشته شصت فیصد بلند رفته است بر علاوه با همکاری همکاران خود این مدیریت موفق شد در جشن استقلال هفته سره میاشت - روز معلم - روز ملل متحد و سایر لکره مؤسسۀ (دمیرمنو تولنه) شماره های فوق العاده را نشر نماید.
مدیریت تدریسات:

صنوف ابتدائی و مسلکی : بر تعداد شاگردان نسبت بسال گذشته (۱۰۰) نفر افزایش یافته و پروگرام درسی آن مافند سابق جریان دارد. جریده بنام (زن و زندگی) در هر پانزده روز از طرف متعلمان صنف هشتم نشر و بدسترس شاگردان مؤسسه گذاشته میشود.
کورسهای اکابر: امسال سه کورس که تعداد شاملین هر يك آن به (۶۰) نفر میرسد جریان دارد زنان کلاس سال و آنانیکه سنشان از سن مکتب متجاوز بوده داخل این کورس است بعضی فارغین این کورس ها توانسته اند که در بعضی شعبات رسمی و غیره شامل شوند.
کورسهای تایپستی:

این کورسها دو شعبه دارد شعبۀ فارسی و انگلیسی دوره این کورس (۶) ماه است تا حال چهار دوره فارغین این کورسها در دو اثر رسمی و دولتی شامل کار شده اند کورسهای فارسی باسئنائی روزهای پنجشنبه همه روزه جریان دارد روزانه دو ساعت نجومی کار میکنند.
کورسهای انگلیسی :

این کورسها سه سوبه ابتدایی - متوسط و عالی تقسیم شده و تعداد مجموع لاینشان به (۶۰) نفر میرسد.

کودکستان:

در کودکستان (دمیرمنو تولنه) که (۱۵۰) نفر طفل شاملست چارصنف و یک اتاق تهیه شیر دارد سال تعلیمی شان از حمل شروع تا آخر عقرب دوام دارد. هدف کودکستان اینست که مادران نیکه وظیفۀ معلمی و یا ماموریت داشته باشند بتوانند اطفال خویش را جوت تربیت باین مؤسسه بفرستند و خودشان بفراغ خاطر و ظایف خویش را پیش ببرند فیس اطفال کسانیکه متعلق به مؤسسه باشند (۱۵۰) افغانی و از آنها نیکه متعلق به مؤسسه نباشند (۳۰۰) افغانیست در پروگرام تعلیمی کودکستان بر علاوه ترانه خوانی و اتن تدریس الفبا نیز شاملست تعداد معلمات کودکستان از (۳) نفر سال گذشته امسال به (۵) نفر رسیده است در نظر است بر ای معلمات کودکستان کورسهای افتتاح شود تا برای تربیه اطفال مهارت خوبی پیدا کنند نمایش فلامها نیز در پروگرام کودکستان شاملست
سینمای دمیرمنو تولنه

هایدات سینما از سنبله (۴۰) تا حال بالغ بر (۱۱۷۶۳۷۳) افغانی میگردد.

برای دو پایه ماشین سینماسکوپ پرزه های فالتو بخارج فرمایش داده شده و توسط انجنیر زیمنس در ماشینها نصب گردیده است همچنان عمارت سینما توسط هوختیف تکمیل و ترمیم و بشکل عصری درخواهد آمد و بچو کیهانمره مسلسل نصب میگردد

- س : در قسمت امور ورزش و سپورت چه فعالیت ها و تحولاتی رخ داده و در باره بهبود آینده آن چگونه میتوان نظریه داد تا در صحنه عمل تطبیق شده بتواند ؟
- ج : وزارت معارف و اوقاف و صنایع دستساز در این باره اقدامات خاصی مینماید. در این باره فعالیت های ذیل را انجام داده است .
- ۱- مسابقات تورنمنت سپورت های رسمی معارف در بین مکاتب بشمول تیم های آزاد بشکل مسابقات بین المللی یعنی لیگ سیستم گروپ تر تیب و به اساس آن مسابقات صورت گرفت .
- ۲- چهار نفر متخصصین از خارج بشقوق فوتبال، جمناسٹیک - پهلوانی به سیستم آزاد اتلٹیک و والیبال استخدام شده اند .
- ۳- تا اندازه میدان های سپورت مکاتب بشکل اساسی مطابق به قوانین بین المللی تنظیم شده است .
- ۴- یک تعداد زیاد کتب از قبیل قوانین و صورت تکنیک و تکنیک فوتبال - والیبال - هندبال - باسکیتبال، هاکی بازیچه های بین المللی ترجمه و یک تعداد آن از طبع بر آمده است و متباقی تحت اجراء میباشد .
- ۵- پروگرام های سپورت و تربیه بدنی که در یک ساعت درسی در مکاتب تطبیق میشود بنظریه متخصصین خارجی و داخلی در آن تجدید نظر شده و اخیراً پروگرام از صنف اول الی دوازدهم تر تیب و برای یکسال تطبیق آن در مکاتب منظور شده در ختم سال و بعد از تجدید نظریه عموم مدیران مکاتب مراتب اصولی را طی نموده و مورد اجراء قرار خواهد گرفت .
- ۶- در ایام تعطیل مکاتب یک کورس از طرف مدیران هم میسر می شود برای معلمان سپورت دایر گردیده بود که مدت یکماه را در بر گرفت - که در آن تمام قوانین جدید بوسیله متخصصین به ایشان درس داده شده است .
- ۷- در پروگرام سپورتنی بدنی روزنی شونگی تجدید نظر شد و پروگرام آن بشکل جدید و عصری به نظریه متخصصین تنظیم شده است .
- ۸- برای بهبود آینده باید تشکیلات سپورتنی معارف چه در مرکز و چه در ولایات بصورت صحیح ترتیب و تنظیم گردیده و وظیفه مشخص گردد که در آینده فعالیت های سپورتنی تنها منحصر به مرکز بلکه بصورت عموم جریان یابد البته فرق با بازی بدمل خواهد آمد اگر تا امروز این نظریه تطبیق نشده باشد علت آن عدم معلم و متخصص لایق بوده که بدسترس مامور نبود البته در آینده فارغ التحصیلان بدنی روزنی شونگی این مشکلات را رفع خواهد کرد .
- س- درباره حرفیات و موزیم چه اقداماتی انجام شده است ؟؟
- ج- از جمله موفقیت هاییکه در ظرف یکسال گذشته بحصول آن قادر شده ایم مختصراً تذکار مینماید .
- ۱- تعقیب نمایشهای با اساس پر نسب های موزیم گرافیک .

پروژه نما يشوای جدید موزیم کابل که از سال ۱۳۳۷ شروع شده بود دنبا له آن در سالهای ۳۸ و ۴۰ تعقیب گردیده وانا قهای هنر اسلامی و بگرام و با میان و فندقستان و مسکوکات و کتابخانه به اسلوب جدید نمایش یافت .

امسال بتکمیل نمایش جدید تالار اتنو گرافی افغانستان مؤ فقیست دست داد درین تالار در حدود (۱۶۴) آثار قبایل مختلف افغانستان نمایش یافت .

۲ تا سیس و تنظیم اطاق مسکوکات موزیم کابل .
وزارت معارف بنرض تأسیس و تنظیم اطاق مسکوکات اقدامات مؤثری بعمل آورده بکمدک ... متخصص یونسکو عده زیادی از مسکوکات رادر لابرتوار خویش شسته و بطبقه بندی آن مؤفق شد و تشریح علمی کرد .

۳ - درین اواخر ثبت کلیه آثار بگرام بکتاب اصل درج و برای هرائر کار تی تهیه و شرح مفصل آن تحریر و فوتوی هرائر بکارت مربوط آن نصب شده است .

۴ - در منزل اول الحاقیه جدید موزیم کابل بلیک سالون بزرگ برای دیپوی عمومی موزیم تخصیص داده شد که در آن (۸۴۴) پارچه هنری در بین الماریها تنظیم یافت .

۵ - شعبه ترمیم کاری در یکمدت کم اکثر آثار موزیم را از خطر نجات داده است . و یکمده زیاد آثار حوزه های مختلفه را ترمیم و شست و شو کرده است .

۶ - در آخر سال (۴۰) یک شعبه نجاری در موزیم کابل تأسیس گردیده این شعبه مواد مورد ضرورت موزیم و مخصوصاً دیپوی عمومی موزیم کابل راساخته و هنوز باین کار دوام میدهند .

۷ - مدیریت کتابخانه موزیم کابل .
این مدیریت به ترتیب ببلوگرافی افغانستان که حاوی سه هزار جلد کتب بالسنه مختلفه بوده و در باره افغانستان نشر شده مشغول است و عنقریب از طرف موزیم کابل نشر خواهد شد . یکمده کتب مأخذ افغانستان که از ببلوگرافی فوق انتخاب شده از لندن خریداری شده و عنقریب ببوزیم کابل خواهد رسید .

کتب مختلفه را جهت استفاده علمی و مسلکی اعضای موزیم که عده آن (۱۳۰) جلد است بکمدک یونسکو تهیه کرده است و همچنین در حدود (۱۱۰) جلد کتب خطی را خریداری نموده که بکتابخانه موزیم جمع میگردند .

۸ - مدیریت عمومی موزیم بنشر آثار آتی مؤفق شده است .
رهنمای موزیم بزبان فرانسوی - یکپامفط بزبان فارسی . به علاوه در نظر است یک کتابک برای معرفی موزیم کابل را که بکمدک هیات یونسکو ترتیب شده بزبانهای پشتو فارسی و انگلیسی چاپ کند .

۹ - در حصة واری از موزیم های ولایات اقدامات مقدماتی بعمل آمده امید است در آینده این پروژه بمؤفقیست انجامد .

۱۰ - شعبه عکاسی موزیم نظم و نسق خوبی بخود گرفته و از شروع سال (۴۱) یکمده

زیاد قوتو های آثار بگرام راجعت کارتهای آنها تهیه نموده است بمنظور تقویة این شعبه سامان مورد ضرورت ازخارج تهیه میشود .

ب- پروژه ترمیم آبدات افغانستان .

برای ترمیم و حفاظت آبدات افغانستان بدو اقدام اساسی مبادرت شده است یکی اعزام محصلین بخارج تا بر سونل فنی تکمیل شود و دوم بغرض رفع مشکلات از یونسکو کمک خواسته شد .

چنانچه متخصص یونسکو فعلاً درین راه با ما همکاری میکنند .

ج- حفاری . در اثر حفاریاتیکه در سرخ کو تل از ده سال باینطرف شروع شده و هنوز ادامه دارد کتیبه ها، مجسمه هاوسکه هاوغیره بدست آمده است همچنین سال گذشته باستان شناسان اینتل لوی حفاریات پای منارها را دوام دادند و ازین محل بسا پارچه های معماری و تخته سنگ های مر مر با تزئینات و رسم الخط کوفی بدست آمده است .

د : انجمن تاریخ و آریانا دایرةالمعارف در جریان یکسال منحیث وظیفه چه خدمات عمده را انجام داده اند ؟ ؟

ج : در این قسمت بشرح ذیل اقداماتی بعمل آمده است .

- ۱- ازدیاد اعضای مسلکی و تربیت ایشان- تعداد اعضای مسلکی از ۵ نفر به ده نفر ارتقا یافت و هم در نظر گرفته شده است که فرصت مسافرت و مطالعات مزید برای اعضای انجمن که از عهده کارهای علمی مؤفقانه بیرون آید در خارج داده شود .
- ۲- فراهم آوری وسایل تحقیق : تأسیس یک کتابخانه مسلکی منظور گردید ریاست انجمن تاریخ فعلاً یکتعداد کتب علمی مورد ضرورت خود را در خارج فرمایش داده است و هم در صدد اصل و باقل اسناد و مدارک مربوطه تاریخ و ثقافت افغانستان را از داخل و خارج از نزد اشخاص و آرشیف ها و کتابخانه ها در صورت امکان بدست آورد .
- ۳- کار های مسلکی علاوه از نشرات موقوته «مجله آریانا ماهوار و «مجله افغانستان سه ماهه بزبانهای فرانسه و انگلیسی» در قسمت طبع و نشر کتب تاریخی و متون قدیمه تذکر با یداد که :
- الف : کتاب بالا-حصار کابل و رویدادهای تاریخی (جلد ۲) تالیف بناغلی ا-مد علی کوزاد در اخیر سال ۱۳۴۰ از طبع خارج شده است و جهت استفاده علاقه مندان برای فروش حاضر میباشد .
- ب : سه کتاب دیگر که عبارت باشد از :
  - ۱- طبقات صوفیه خواجه عبدالله انصاری هروی .
  - ۲- افغانستان در عصر تیموریان هند .
  - ۳- پشتو و لویکان غز نه .
- هر سه تالیف بناغلی عبدالعی حبیبی تحت طبع میباشند و عنقریب بدسترس استفاده قرار خواهد گرفت .
- ج : ترجمه پهنوی «افغانستان در قرن نوزده» تالیف بناغلی سید قاسم رشتیان تحت طبع میباشد .

د : غور و غوریا تالیف ښاغلی عتیق الله معروف که شقه شقه درمجله آریا ناسبت مشکلات طباعتی نشر می شود و تا حال بیش از صد صفحه آن طبع شده است .

ه : یک رساله بزبان فرانسوی بنام غوریا یک سلسله شاهی بزرگ ملی عنقریب از طبع خارج میشود .

بیمورد نخواهد بود مختصر تذکری در باره پروگرام ده سال آینده نیز بدهیم از جمله تدوین و تجدید نظر در باره دوره مکمل تاریخ افغانستان میباشد که حاوی ده جلد بوده و دوره های قبل از تاریخ اسلام افغانستان را احتوا مینماید . تالیف و تهیه بعضی ازین کتاب ها برای اعضای مسلکی انجمن سپرده شده است از جمله : دوره طاهریان ، صفاریان ، سامانیان فریقونیان ، لوپکان و غیره ، دوره غزنویان به اعتبار اکتشافات باستان شناسی و دریافت های جدید دوره سدوزایی و محمد زایی ،

ضمناً سعی ورزیده خواهد شد برخی از متون تاریخی و ادبی بوسیله اشخاص ذیصلاحیت تملیق و تحشیه گردیده و از طرف انجمن تاریخ نشر گردد و هم مجلداتی از قبیل افغانستان در متون باستانی تهیه گردد که دران معلومات مربوط به افغانستان از کتب مقدسه شرق و نوشته های مورخان یونان ، روم ، چین و هند استخراج و عیناً باحواله متون مذکور ترجمه و تدوین شود . انتخاب و تدوین آن بفیصله کمیته علمی صورت پذیر خواهد شد .

ب : همچنین انجمن علمی دایرة المعارف در طول هذا سنه مصدراجرای امور ذیل گردیده است .

الف - قسمت پنجم .

(۱) جلد اول قاموس جغرافیوی افغانستان به (پستو) که حاوی چهار صد و چهار صفحه و دارای یک هزار و هفتصد و پنجاه و سه عناوین مختلفه (محلی) که از حرف الف شروع و به حرف پ ختم میگردد طبع و تکمیل و سپس به طبع جلد دوم آن شروع و تا حال دوصد صفحه دیگر آن طبع رسیده است .

(۲) برای طبع جلد چهارم دایرة المعارف (پستو) معادل دوهزار و چهارصد صفحه مضامین از فارسی به پستو ترجمه و آماده طبع گردیده است . بر علاوه برای طبع جلد های بعدی قاموس جغرافیایی پستو سه هزار صفحه آماده گردیده است .

ب - قسمت فارسی .

(۱) جلد چهارم دایرة المعارف فارسی در یک هزار صفحه که حاوی (۱۹۲۰) عناوین شرح حال و مشاهیر و اعلام جغرافیوی ، تاریخی ، علمی و غیره میباشد از طبع فارغ و حال تحت شیرازه بندی میباشد . ناگفته نماند که این جلد حاوی یک قسمت باقی مانده عناوین الف ، ب ، پ ، ت ، ث و ج است .

(۲) برای طبع جلد های بعدی دایرة المعارف فارسی موازی سه و نیم هزار صفحه دیگر ذخیره گردیده تا عندالموقع طبع آن شروع گردد .

س : موسسه ستاهنی معارف و مطبعه آن مصدر چه خدماتی شده است ؟؟

ج : موسسه صنایع تجارتي معارف بموقیتهای ذیل فایل آمده است :
اصل سرمایه در سال ۱۳۴۰ - ۵۱۳۹۰۱۳ - افغانی .

مفاد یکساله ۱۶۵۰۷۴۴ افغانی
مفاد خالص ۷۰۵۰۰۹

مؤسسه با وجودیکه شکل تجارونی دارد برای تریبه صاحبان حرفه نیز محدث میکند .
اشخاصیکه در حقوق مختلفه تجارتی، رنگمالی و خیاطی و در دوران حال ۱۳۴۰ تریبه شده‌اند
تعداد شان به (۲۱۳) نفر میرسد .

ماشینهای جدیدیکه در شعب نجاری، رنگمالی و خیاطی در حال ۱۳۴۰ تریبه شده عبارت
از هفده پایه میباشد .

احصاییه تولیدات جنسی از نظر تعداد

مین و چوکی و انواع سامان نجاری ۲۴۶۷۶ تنکه

سامان کاشی سازی ۷۷۰۰۲۰

سامان خیاطی ۱۸۴۶۲ پارچه

ب - مطبوعه معارف از سنبله سال (۴۰) تا آخر برج سرطان سال (۴۱) کتب و مواد
آنی را طبع و تولید نموده است .

۱ - کتب درسی مضامین مختلفه ابتدایی و ثانوی مگاتب .

از قبیل پستو، فارسی، دینیات، عربی، تاریخ و غیره ۸۹۸۶۷ جلد

۲ - کتب معاون درس و غیره از قبیل هیرت النبی (ص)، طفل تا شش سالگی، بهیج و

بیان، منطق میوه ها، چوپه بقه، فریتون و پروین و غیره ۴۲۷۷۰ جلد

۳ - مجلات مختلفه ۱۶۰۴۰۰ جلد

۴ - مفرقه، جلد اول دفتوداری و غیره ۱۷۵۶۸۰ ورق

کتابچه خط دار سفیه (۴۲) ورقه با پشتی ۵۲۲۰۵۰ جلد

س : ریاست حفظ الصحه وزارت معارف در تأمین صحت عمومی شاگردان معارف چه

کرده است . آیا نتایج خدمات آنها میتوان اطمینان بخش گفت ؟؟

ج : ریاست حفظ الصحه وزارت معارف که مرام آن وقایه صحت و سلامتی طلاب است کوشیده

تا آنچه بصحت شاگردان مفید ثابت شود مهیا و آنچه راسبب رنجش صحت طلاب گردد از بین ببرد،

روی این مفکوره ریاست حفظ الصحه در قدم اول به تبنگهای کثیف با زار که مملو

از میوه های کثیف و دارای مکروب که به اطراف و کنار مکاتب قرارداشت و شاگردان

از آن استفاده مینمودند نظری انداخته توانست تا برای جلوگیری از آن در هر مکتب که

تعمیر وزارت معارف باشد يك کانتین صعی باز کند چنانچه باین مرام خویش نایل و تقریباً

در مکاتب لیسه کانتین ها را که تعداد آن بالغ به (۱۱) کانتین میرسد باز نموده است .

ریاست حفظ الصحه با سازمان صعی جهان تماس گرفته و در نتیجه توسط دو نفر متخصص صعی جهان

کارسروی بیت الغلاهای مکاتب شهر کابل را مورد تطبیق قرار داده که هنقریب سروی ختم

شده و اقدامات لازمه در آن باره خواهد شد .

۳ در مکاتب اثائیه که معلمات مشغول تعلیم و تربیه متعلمات میباشد تعداد کثیر آنها

نصاحب اطفال بودند و اوقات مصروفیت صعی و ارسی رژیم غذایی و غیره آنها یکنوع پریشانی به والدین

شان بارمی آورد ریاست حفظ الصحه برای رفع این مشکل در لیسه های اثائیه افتتاح کرد و گستان هارا

- مد نظر گرفته و در سال گذشته به افتتاح يك كودكستان در لیسۀ ملالی و در هدا سنه به لیسۀ زرغونه موفق شده متعاقباً در لیسۀ های دیگر اناث نیز با افتتاح كودكستان خواهد پرداخت .
- ۴- گذشته از اقدامات فوق چنینكه قابل ذكر است افتتاح يك شفاخانه چهل بستریه بی مكاتب لیلی بوده است كه شفاخانه مذکور رادر حصه كارته ۴ در لیسۀ تخنیک مجهز با پرسونل فنی و غیره سامان مورد ضرورت ترتیب و مورد استفاده قرار داده است .
- ۵- ریاست حفظ الصحه جوة رفع مشكلات حفظ الصحه بی شاگردان لیسۀ های تخنیک رحمن باباء دارالمعلمین، رابعه بلخی، زرغونه، مستوره غوری، خوشحال خان و مدرسه علوم شرعی پغمان مراکز صحتی را جوة وقایه صحت شاگردان باز کرده است .
- ۶- پروژه دیگر عبارت از مركز صحتی جمعیت است كه ریاست حفظ الصحه مركز صحتی جمعیت سرای خواجه مركز صحتی جمعیت بگرام و مركز صحتی جمعیت چهل ستون را بصیحت مراکز صحتی جمعیت انتخاب کرده است .
- در مركز صحتی چهل ستون تهداب گذاری بیت الخلا و آب شامیدنی شروع شده است در دو مركز دیگر بعد از سروی كار آنها آغاز می باید .
- ۷- برای بهبود صحت شاگردان كه به تداوی دوام دار محتاج میباشند و نظریه ضعف اقتصادی نمی توانند دواي لازمه خود را از بازار تهیه نمایند در اثربیش نهاد ریاست حفظ الصحه چنین فیصله بعمل آمده كه از هر شاگرد در يكسال دوا فنانی اخذ شده و مجموع پول جمع شده را به حساب بانکی بگذارند و از آن در این موارد به شاگردان بی بضاعت كمك نمایند .
- ۸- برای وقایه از توپر كلوز، خالكوبی، توپر كولين در مكاتب جریان دارد با اینصورت شاگردان معارف برای شش سال از مرض مدهش توپر كلوز وقایه میشوند .
- ۹- برای اینکه شاگردان جدید الشمول با انتان ابتدایی شش به مكاتب داخل نشوند تمام آنها قبل از شمول به مكاتب در مركز ریاست حفظ الصحه رادیوسكوبی میشود درین سال مجموعاً هشت هزار نفر رادیوسكوبی شده اند .
- ۱۰- برای تقویۀ بنیه جسمی شاگردان توزیع محلول شیر در تمام مكاتب چه در مركز و چه در ولایات جریان دارد .
- ۱۱- كنفرانس های صحتی هم بصورت خطایه وهم موضوعات مهم طبی در فصل حفظ الصحه در مجله عرفان مرتباً نشر میشود كه باین صورت از مسایل صحتی مكاتب نه تنها شهر كابل بلكه ولایات نیز بیخبر نمی مانند .
- ۱۲- تعمیر منزل شفاخانه كه قبلاً يك منزل داشت نظر به احتیاج تعمیر مذکور را امسال دو منزل ساخته كه با ترتیب منزل دوم شفاخانه معارف مجهز به شعبات معاینات صحتی از قبیل لابراتوار، اتاق كنفرانس و غیره میگردد چه ریاست حفظ الصحه شعبات جراحی-اكسریز دندان و لابراتوار راهبیا داشت كه شعبه جراحی اكسریز دهند ان فعلاً فعال بوده تنها شعبه لابراتوار كه سامان مذکور به آلمان غرب فرمایش داده شده و عنقریب میرسد آنهم بزودترین فرصت بكار آغاز خواهد كرد علاوه در تعمیر دو منزله يك اتاق كنفرانس كه گنجایش دوصد نفر

را دارد اعمار شد و در آن کنفرانس های صحی به متعلمین و متعلمات تبلیغ خواهد شد .
 س - در قسمت تربیت معلمین چه فعالیت های صورت گرفته است ؟؟
 ج - برای پیشرفت سویه و تعداد معلمین قسمیکه تذکریافت دارالمعلمین افتتاح گردید تا مشکلات کمبود معلم رفع شود و از طرفی پس از مفاهمه و مذاکره با متخصصین شق تعلیم و تربیه پروگرامها و اساسات بجز تدریس انتخاب و در دارالمعلمین جهت تهیه معلمین لایق و مجرب تطبیق گردیده است علاوه طوریکه در بعضی حصص دیگر این راپور تذکر داده شد جهت تقویه و بلند بردن معلومات علمی و مسلکی معلمین ، سر معلمین و مفتشین مکاتب کورس های زمستانی و تابستانی و جرگه های تربیتی منظم از طرف ریاست مؤسسه تعلیم و تربیه دایر شده و این سلسله در سالهای آینده نیز ادامه خواهد یافت موضوع مهم دیگری که درباره از دیساده تعداد معلمین اهمیت بسزادر دارد همانا تأسیس بیست و نه شعبه احضاریه تربیه معلم است که در نقاط مختلف مملکت بعمل آمده است .

س - برای پیشرفت خارندوی چه پروگرام های جدیدی وضع شده است ؟؟
 ج - ریاست خارندوی چه دریلان پنج ساله اول و چه در سالهای مابعد آن احداث و توسعه روز افزون جمعیت های خارندوی پسران و دختران را در مرکز و ولایات طبق اساسات بین المللی پیش بینی کرده - است و جهت نیل به آن مرام اقدامات آتی را بعمل خواهد آورد .

۱- تشکیل شورای عالی و شوراهای خارندوی ولایات و همچنین تشکیل کمیته های بلوک انعقاد جلسات انجمن اداری و تربیوی ریاست خارندوی جهت اصلاحات تشکیلات اداری و مسلکی و بلوک های خارندوی و تطبیق اساسات بین المللی در پیشرفت و توسعه خارندوی افغانستان طبق صوابدیده بر علاوه بدست آوردن یک عمارت مناسب برای ریاست خارندوی و یک محل مناسب برای اجرای کمپنیک تا تطبیقات مسلکی اجراء شده بتواند مطلوب میباشد .

۲- اصولنامه ها و تعلیمات نامهاییکه جهت توسعه و پیشرفت خارندوی مطابق اساسات بین المللی در نظر است تثبیت و تطبیق گردند عبارتند از تعلیمات نامه عمومی خارندوی - اصولنامه های زمرک و شیکنوال و پالندوی و اصولنامه ترفیعات و درجات .

۳- توسعه معلومات مسلکی .

درین زمینه اقدامات آتی در نظر است عملی گردد - تهیه کتب رهنما برای معلمین زمرک و شیکنوال و پالندوی - تعلیمات تربیوی و کورس های مقدماتی برای معلمین و برای تقویه معلومات مسلکی دوره های مختلف و همچنین ترتیب پروگرام های هنری در کما کورها و فعالیت ها برای احراز درجات و نشانها و ارتقا در سویه های مسلکی و هنری گروهها علاوه در کنفرانسها و اجتماعات بین المللی و سمینار های تعلیمی و - بینار های معلمین ، هنرها و صنایع دستی اشتراک نموده و نهایتاً به کنفرانس تعلیمی برای - آمرین زمرک و شیکنوال دایر خواهد گردید - آمران اداری ریاست خارندوی نیز مطابق وظیفه شان تحت تربیه گرفته خواهند شد .

۴- فعالیت های اجتماعی .

تنظیم و توسعه فعالیت های اجتماعی از قبیل همکاری با ترائفیک - هلال احمر - اطفال یتیمه

وشفاخانه هاو غیره نیز شامل اهداف څارندوی افغانستان میباشند .

س- بر علاوه فعالیت و پیشرفت در قسمت معنوی و امور فرهنگی کشور پروژه های ساختمانی و عمرانی جوت اغمار عمارات مکاتب ودوایر مربوطه در مرکز ولایات ازجه قرار بوده است ؟؟
ج-ه- پیشرفت عمرانی در طی پلان پنجمه اول- تویه عمارات مناسب و اساسی را برای تمام مراحل و انواع تعلیمات پیش بینی کرده بود چنانچه تقریباً پنجاه فیصد بودجه انگشاهی پلان پنجمه اول برای آن محضه بصورت رسیده است . د ز شروع پلان ۲۸ فیصد مکاتب بدون عمارات اساسی بوده و در عمارات کرایتی جای داده شده بودند لهذا جهت اكمال تمهیزات عرفانی پروگرامی ژوئی دست گرفته شد تا عمارات از ژوئی نقشه جدید و طبق پلان مرتبه بصورت آهن پوش دیکته تعمیر شوند .

د ز طرح نقشه های تعمیراتی از برتسبب متعدد الشکل استفاده شده است . چه اقتصادی تر میباشد و از جانب دیگر کوشش شده که پلانهای عمرانی طوری طرح گردند که نظر به شرایط اقلیمی و فیزیکی مناطق قابل انطباق باشند . علاوه بر آن پیشنهادات کتشفرانس بین المللی عرفانی ۱۹۵۶ جینوا که در مورد تمهیزات مکاتب بعمل آمده است همه در نظر گرفته شده است سی و سه فیصد بودجه عمرانی ملازف با لای تعمیرات جدید و اصلاحات مکاتب ابتدایی و ثانوی به مصرف رسیده است که در آن ۴۰ فیصد افزایش در تعداد عمارات مکاتب ابتدایی و ۷۰ فیصد در عمارات مکاتب ثانوی بعمل آمده است . تا کته نگذاریم که یکی از عوامل افزایش فوق العاده فوق همانا امداد و معاونت های اهالی بمکاتب مربوطه شان از قبیل اعانه زمین پول نقد و غیره بوده است بصورت تضمینی کمک اهالی سالانه به (۱۰) میلیون افغانی رسیده است . مابقی بودجه تعمیرات بالائی صنوف درسی و لیلیه های پوهنتون کابل، مکاتب مستلکی و مرکز وزارت به مصرف رسیده است چنانچه اساس یک تعمیر پوهنتون عصری به اشتراک هسناقی اداره همکاری بین المللی گذاشته شد و اشاقات و عمارات هم برای توسعه پوهنتون بر علاوه صورت شگرت هاست تعمیر جدید پوهنتون مرگب از چهار واحد یعنی تغییر پوهنشی انجیری، پوهنشی زراعت- پوهنشی های اجتماعی و ادبی و لیلیه های عمومی و کتابخانه میباشد در نتیجه آن لیلیه ها هم شکل مرکزی را بخود گرفته است .

عمارات موزیم کابل بصورت بهتر و عصری تر مرتب گردیده و یک العاقبه بان افزود شده است همچنین بجای برای یک لابراتوار ترنیم کاری یک دبوتی نموده و یک لابراتوار عکاسی و یک اتاق نمایش آثار آنتنوگرافی و کتابخانه موزیم تویه گردیده .

تعمیر شفاخانه معارف و مطبوعه معارف توسعه پیدا نموده و یک العاقبه بزرگ برای مرکز تعلیمات سمعی و بصری تعمیر گردیده است . بر علاوه ستودیم در میدان های سهودت تعمیر و تویه گردیده است . اجراءات در ساحة عمارات عرفانی روی چرفته قناعت بخش بوده و در آن فیصدی مکاتب که بدون تعمیر بودند خیلی پائین آمده است .

بعبارة دیگر در تعداد تعمیرات کرایتی ۶۰ فیصد تقلیل بعمل آمده است .

ش- در باره مجادله غلبه بیسوادی چه اقدامات شده است ؟؟

ج - در قسمت مجادله علیه بیسوادی از شروع پلان پنجساله اول اقدامات مؤثری بعمل آمده است از آنجمله افتتاح کورس های اکابر (ذکور و اناث) است که در قسمت های مختلفه کشور صورت گرفته کورسای اکابر نعت پروگرام مجادله علیه بیسوادی در هر سال پلان پنجساله اول نظریه سهمیه های معینه در هر ولایت و حکومت اعلمی افتتاح شده اند. بر علاوه معلم کتب و سایر مواد درسی ای که بشمولین کورس بصورت مجانی تویه میشود مجله بخوان و بدان که طبع و توزیع آن از چند سال باینطرف بفرس کم کم سوادان از طرف وزارت معارف شروع شده نیز بشمولین کورس توزیع میشود.

در پلان پنجساله دوم در بهلولی کورس های سواد یکنوع کورس های دیگر که بعلاوه سواد یکی از حرفه های معلی نیز به مشمولین یاد داده میشود افتتاح میگردد. عده اینگونه کورسها در هر سال (۲۰) کورس خواهد بود. علاوه در هر سال پلان دوم (۳۰) کورس سواد نیز در قسمت های مختلفه کشور و نظریه سهمیه معینه هر ولایت و حکومت اعلمی افتتاح میشود.

س - آیا تعلیمات ابتدایی در مملکت ما اجباریست؟ اگر اجباریست آیا برای تمام نفوس مملکت وسایل تدریس ابتدایی فراهم شده یا نه؟ و آیا تعلیمات اجباری چند فیصد تعقیب شده است؟؟

ج - نظریه ماده بیستم قانون اساسی کشور ما تعلیمات ابتدایی مجانی و اجباری است پس تویه تعلیمات ابتدایی نه تنها نظریه این ماده فوق قانون اساسی کشور از مسئولیت های وزارت معارف است بلکه تعمیم و توسعه علم و عرفان در سراسر مملکت از روز های دیرینه ما بوده و است چنانچه تا جاییکه وسایل مادی میسر شده و به تویه معلم و سایر کارکنان مکاتب و سامان و لوازم درسی قدرت حاصل شده درین راه موفقیت های شایانی نصیب ما گردیده است ولی اعتراف باید کرد که این پیشرفتها اگرچه مایه امید واری و مدد پیشرفتهای آینده شده میتواند اما کافی نیست وزارت معارف برای حصول این مقصود از تمام منابع مادی و معنوی ای که میسر است کار گرفته و برای رفع این نقیصه از تمام قدرت و توانایی خود تا اندازه ممکن استفاده کرده و میکند. مگر با آنهم تعلیمات ابتدایی برای تمام اطفال بسن مکتب تا امروز تویه نشده است عوامل آن مخصوصاً عدم معلمین کافی، تعمیر مناسب و سایر لوازم و وسایل درسی میباشد. و بالنتیجه امروز فقط ده فیصد شاگردان بسن مکتب شامل مکاتب دهاتی و ابتدایی معارف گردیده اند و اگر مکاتب مربوطه بدوائر دیگر و تعلیمات خصوصی نیز مثل سایر ممالک حوزه جنوب شرق آسیا در شمار آید این فیصدی به (۲۰) فیصد نزدیک میشود. فیصدی مذکور بالاخیر پلان پنجساله دوم به (۲۵) فیصد بلند خواهد رفت.

س - برای تحصیلات بالاتر از لیسانس در افغانستان کدام فکری شده است؟؟

اگر شده در کدام موارد و بچه ترتیب خواهد بود.

ج - در مورد تحصیلات بالاتر از لیسانس در افغانستان چنان ترتیب اتخاذ شده است که پوهنغی های که قرارداد توامیت را با پوهنتون های مشهور خارجی امضا نکرده اند بسا عدت وقت تدریسات بالاتر از لیسانس را نیز در نظر داشته در این باره اقدام نمایند که باین ترتیب امکانات تحصیلات - بالاتر از لیسانس در پوهنغی های علوم - اقتصاد و حقوق بر علاوه پوهنغی طب که از گذشته به اعطای دیپلوم (M.O) که بالاتر از لیسانس است میپرداخت فراهم گردیده است.

تعلیمات بسویۀ پوهنتون .

۱- برای بلند بردن سویه تعلیمی شاگردان پروگرامهای پوهنځی ها همیشه تحت غور و تجدید نظر قرار گرفته و استادان پوهنتون نیز برای اینکه بصورت بهتر و خوبتری آنها دگنی داشته و بسویه عالی تری- تدریس نمایند از يك طرف لایحه علمی پوهنتون ترتیب و مراحل قانونی خود را طی نموده و به منصفه اجراءات قرار گرفت که با استادان پوهنتون از نقاط نظرمادی و معنوی قوت بیشتر و با ایشان موقع آن راداد که به کاوش های علمی و بلند بردن سویه خود بیشتر از بیشتر بپردازند و از جانب دیگر يك تعداد استادان افغانی را برای فراهم نمودن معلومات بیشتر و عصری تری تحت عناوین مختلف از قبیل سکالرشپ- فیلوشپ- لیدرشپ و مبادله های کلتوری و غیره بخارج مملکت فرستاده و زمینه توسعه معلومات شانرا فراهم نموده است. و يك تعداد استادان خارجی را نیز برای تدریس و همکاری با استادان افغانی از طرق مختلف با افغانستان آورده تا سویه درس و تعلیم شاگردان بلند برده شود .

بدین منظور يك قرارداد بین پوهنځی اقتصاد پوهنتون کابل و پوهنځی اقتصاد کولن جرمنی و پوهنځی ساینس پوهنتون کابل و پوهنځی ساینس پوهنتون بن جرمنی و پوهنځی حقوق پوهنتون کابل با پوهنځی حقوق پوهنتون پاریس از چندی باین طرف امضا گردیده و کار انعقاد قرار داد مثل آنها بین پوهنځی طب پوهنتون کابل و پوهنځی طب لیون فرانسه تحت غور است بابر قراری این رابطه يك تعداد استادان ورزیده پوهنځی های خارجی با افغانستان آمده و با استادان افغانی در تدریس پوهنځی های مربوط همکاری مینمایند و باین طریق سویه درسی پوهنتون کابل معادل سویه درسی پوهنتون های با نام دنیا خواهد شد .

۲- در قسمت تقویه کتابخانه بصورت صحیح و منظم بکار انداختن آنها اقدامات جدی و مؤثری بعمل آمده است چنانچه کتابخانه های پوهنتون که فعلاً بالغ بر (۱۰) کتابخانه و شامل تقریباً (۸۰) هزار جلد کتاب و کلکسیون ها و مجلات و رسالات علمی است حصۀ اعظم آنها از تأسیس مدیریت نشرات و کتابخانه های پوهنتون تا حال با اصول خیلی عصری و سیستم کار توتیک کنلاک شده و تنظیم گردیده است .

البته در این اواخر بر تعداد کتب کتابخانه های پوهنتون افزودی قابل ملاحظه بعمل آمده است و این افزودی توسط خریداری کتب از داخل و خارج مملکت و امضای قراردادهای تبادل کتب و نشرات با مؤسسات علمی و عرفانی ممالک مشهور و کمک مؤسسات علمی ممالک دوست بعمل آمده است .

پوهنتون کابل در جمله تعمیرات جدید پوهنتون که در ساحۀ علی آباد کار تعمیر آنها در پلان پنجساله اول شروع شده است يك تعمیر مکمل و عصری کتابخانه مرکزی پوهنتون را در نظر گرفته و امید میرود در اخیر این سال کار آن تمام یابد و در آن وقت جمیع کتابخانه های ده گانه پوهنتون در يك مرکز که گنجایش ابتدایی دوصد و پنجاه هزار کتاب را خواهد داشت جمع آوری شده و تحت استفاده شاگردان قرار خواهد گرفت برای آماده بودن به اشغال کتابخانه جدید لازم دیده شد جمیع کتابخانه های مختلف پوهنتون تحت يك سیستم واحد و عصری

کتابخانه شده و طوری با کتب مذکور معامله شود که گوید در یک کتابخانه واحدی قرار داشته اند برای اجرای این منظور یک تعلیماتنامه جدید برای کتابخانه های پوهنتون و مرکزیت بخشیدن آنها ترتیب گردیده که مراحل اصولی خود را جهت تطبیق طی نمود و سرانجام آغاز سال (۴۱) تحت اجراء گرفته شده است و مطابق آن امور دفترداری کتابخانه ها نیز مرکزیت یافته و جمیع امور فنی و غیر فنی کتابخانه ها توسط امریت عمومی کتابخانه های پوهنتون اداره و تنظیم خواهد شد . به کتابداران پوهنتون مانند سایر استادان حق آن داده شده تا از کدر علمی پوهنتون استفاده کرده و در جمله علمای پوهنتون شناخته شوند .

در قسمت تجهیزات و وسایل و لوازم لابراتوارهای مختلف پوهنچی های پوهنتون نیز اقدامات جدی تری بعمل آمده و مطابق اقتضای وقت از هر حیث مجهز ساخته شده اند، و یک تعداد لابراتوارهای جدید نیز در پوهنچی های ساینس - دوسازی - انجینیری - زراعت و طب و تفریحی - تدبیر منزل - و لابراتوار لسان در پوهنخ ادبیات و غیره تاسیس و بکار انداخته شده است .

س : در باره طرز بود و باش - اعاشه و ایاتنه مکاتب لیلیه چه اقدامات جدیدی شده فعلاً و بچه تعداد مکاتب لیلیه در مرکز و ولایات موجود است و درین مکاتب چقدر شاگرد شامل اند ؟؟
ج : در باره طرز بود و باش - اعاشه و ایاتنه مکاتب لیلیه اقداماتی که شده عبارت از تهیه عمارات بشرایط صحیح و بهتر و تدارک وسایل و تجهیزات عصری تری باشد حجم پرلی که با این منظور درین سال خرج شده عبارت از ۱۳۸۲۱۸۰۹ - افغانی برای تهیه مواد خوراکی و مواد طبخ (۲۳۳۰۲۴۹۹ - افغانی برای لباس و مفروشات و تجهیزات لیلیه میباشد روی هم رفته برای یک شاگرد لیلیه از بابت ایاتنه و اعاشه - لباس سفر خرج و مصارف اداری در یک سال تقریباً (۶۰۰۰) افغانی مصرف میشود . و اجمع بتعداد طلاب لیلیه در معارف ذکر میشود که این تعداد درین سال بالغ به تقریباً ۸۷۱۳ نفر میگردد که (در ۲۶ مکتب مسلکی ثانوی و متوسط با شعبات ابتدایی) در مرکز و ولایات مشغول تعلیم میباشد .

س : - سیستم لیلیه در پوهنتون کابل چگونه است آیا امور مربوط آن مانند مکاتب لیلیه معارف در یک چوکات قرار دارد ؟؟ تعداد شاگردان لیلیه پوهنتون کابل چقدر است ؟؟
ج : درین سال تعداد طلاب لیلیه های پوهنتون مجموعاً به ۷۳۶ نفر رسیده است سیستم لیلیه در پوهنتون با تغییر اندک مانده لیلیه های معارف میباشد تغییر مذکور در قسمت جای رهاش و اعاشه آنهاست که بوجه بهتر و خوبتر صورت میگردد .

س : - در قسمت امور اداری یعنی تهیه وسایل لباس مواد کار آمد مربوط مکاتب چه اجراءاتی بعمل آمده است و آینده تطبیق چه پروژه های مد نظر است ؟

ج : در قسمت تهیه وسایل و مواد کار آمد مربوط بمکاتب بر علاوه آن که مطابق تعداد شاگردان در سال گذشته وسایل درسی و لوازم تحصیل تهیه شده تقریباً (۲۰) فیصد زیادت نیز بنا بر ایزاد تعداد شاگردان درین سال بعمل آمده است .

س : میتوانید بگویید که بچه تعداد استادان با تفریق رتب علمی شان در پوهنچی های پوهنتون کابل مصروف تدریس اند ؟؟ و بچه تعداد استاد خارجی موجود است ؟؟

ج : فعلاً بتعداد ۲۴ تن پوهانده ، ۲۵ پوهنوال ، ۳۶ پوهندوی ، ۲۶ پوهنمل ، ۳۴ پوهنیار و ۴۸ تن پوهیالی در پوهنچیهای مختلف مصروف تحصیل اند . تعداد استادان خارجی پوهنتون کابل ۲۹ نفر است که متباقی آنها داخلیان در بر میگردد .

(بقیہ ص ۶۵)

لبنان ، هالنډ و غیره که تجار و موسسات تجارتی ما همیشه با کمپنی های مما لك مذکور مستقیماً و یا از طریق نمایندگان مربوطه شان که در ذایل اقامت دارند تماس داشته از یکطرف مواد صادراتی را بکشور های شان صادر وهم اجناس طرف ضرورت هملکت را از ممالک شان با افغانستان وارد میسازند .

همچنان انکشاف بیشتر در مورد بازار های جدید در تجارت ما رو نما ست و این مارکیت ها در اثر مطالعاتی میباشد که هیئت های کشور ما به ممالک اروپایی ، افریقایی و شرق دور سفر کرده اند و بازار های جدیدی را برای این منظور سراغ و تدارک نموده اند ، راپور مطالعات شان تحت غور و بررسی میباشد .

س : لطفاً توضیح بفرمایید که صادرات مهم کشور چیست و آیا در اقلام صادراتی افزایش بعمل آمده یاخیر ؟ همچنان انتظار داریم معلومات بدهند که وضع واردات کشور چطور است آیا در برابر مواد صادراتی چه موادی وارد شده و میشود ؟

ج : در قسمت صادرات مهمه مملکت که شما استفسار نموده اید چنین توضیح میشود : صادرات مهمه کشور عبارت اند از قره قل - پخته - پشم - میوه - قالین - رو ده و پوست بز و گوسفندی . درین اواخر زغرو کنجد بحیث اجناس قابل صدور در اقلام صادراتی مملکت افزود شده است . واردات مملکت عبارت از همان موادی میباشد که طرف احتیاجات انکشافی و استهلاکی دولت و ملت قرار گرفته است .

س : نظر شما راجع به انسداد راه ترانزیتی افغانستان در پاکستان چیست و در این مورد چه فکر میکنید ؟ و خساره را که مملکت و مردم ما ازین ناحیه متحمل شده است به چه اندازه بالغ میشود ؟

ج : چون راه پاکستان یک طریق عنعنوی و طبیعی افغانستان بوده که همیشه از همین راه معاملات تجارتی ما جریان داشت لهذا باوجود مشکلات فوق العاده که قبل از مسدود شدن راه هم بالای اموال افغانی وضع کرده بودند ، با آنها هم چون راه مذکور عادی و طبیعی شناخته میشد ، دولت و تجار افغانستان با تحمل خسارات از ناحیه دیمرج و مصارف دیگر آن از استفاده از آن راه خود داری نسکرده و مواد وارداتی و یا صادراتی خود را از همان طریق حمل و نقل مینمود . بعد از آن که حکومت پاکستان تصمیم یکطرفه اتخاذ نموده و با بستن ادارات قونسلگری و وکالت تجاری های افغانی راه را عملاً بروی مملکت بسته کرد درین وقت چون اموال دولت و از تجار افغانی یک میعاد طولانی یعنی الی مفتوح شدن در آنجا متوقف ماند بالنتیجه این امر از یکطرف موجب رکود یکجمله سرمایه مملکت برانزبت ایران گردید و از جانب دیگر یک مقدار اموال بکلی تلف و یک مقدار دیگر آن با تحمل کرایه های مزید یعنی علاوه بر مصارف و کرایه رسانیدن آن تا کراچی و یا پشاور دو باره حمل نقل و از طریق ایران وارد خاک افغانستان شد که باینصورت خساره و اضرار نوابت سنگین را متحمل گردید

س: از روزیکه راه ترانزیتی ایران افتتاح شده است چه مقدار مال التجار افغانستانی که در بندر کراچی را کد مانده بود نقل داده شده است؟
 ج: اموال وارداتی که بصورت مجموعی از راه ترانزیت ایران وارد خاک افغانستان گردیده شامل اجناسی میباشد که يك قسمت آن از هند و مقداری هم از اموال منطل شده در پاکستان و يك اندازه از سایر ممالک وارد کشور گردیده است.

آن مقدار اموالیکه از پاکستان مجدداً حمل و نقل و بازگشت نموده طبعاً با تضرع خسارات سنگین در خود پاکستان دو باره از آنجا بایران و از کشور ایران با افغانستان نقل داده شده.

س: واردات و صادرات کشور متوازن است یا نه و اقدامی که در راه ایجاد این توازن صورت گرفته از چه قبیل است و نتایجی که از آن بدست آمده چیست؟

ج: چون افغانستان در نشو و نموی سریع اقتصادی و مصروف تکمیل بنیان گذاری اقتصادی میباشد این نشو و نموی سریع و سرمایه گذاریهای اساسی مستلزم توريد مقدار خیلی بزرگ اموال انكشافی بوده و بالتبعیه بیلانس تجارتي مملکت طبعاً در عدم موازنه قرار میگيرد. لیکن باید تصریح نمود که این عدم موازنه بیلانس تجارتي موقتي است چه انكشاف اقتصادی و تزويد قوه تولیدی مملکت اموال صادراتی مزید را فراهم آورده در آینده بیلانس تجارتي فاضل جای بیلانس تجارتي کسردار را گرفته و در طول زمان موازنه بیلانس تأمین شده میباشد.

س: آیا خرید و فروش اموال وارداتی از طرف وزارت تجارت کنترل میشود اگر میشود به چه اساس و نتایجی که از آن اقدام درین باره متصور است چیست؟

ج: تا الحال در حصه واردات مملکت کوشش نمودیم که همان اقلام ضروری ماکه در خود کشور ذریعه فابریکات ملی تولید میشود به تناسب مواد مستحصله آن از همان اجناس کشور واردات داشته باشیم مثلاً سمنت، پارچه های نخی و پامویل که بالفعل در فابریکات ما تولید و بدسترس استفاده مردم گذاشته میشود و اسما ریکه از طریق صادرات حاصل میشود يك قسمت آن جهت مصارف حکومت تخصیص می یابد و يك حصه آن که در بازار بدسترس تجار ما قرار میگيرد مومی الیهم توسط اسعار دست داشته خویش اموال واجناس طرف ضرورت را که از آن اقلام در کشور تولید نمیشود وارد نموده و سپس از پول فروش آن دوباره مواد صادراتی مملکت را تهیه و بخارج عرضه نمایند.

س: فعلاً در افغانستان چند مؤسسه تجارتي وجود دارد و نظر شما راجع به نقشی فعالیت های اقتصادی این مؤسسات چیست؟

ج: در تمام نقاط افغانستان به تعداد یکصد و هشتاد و پنج مؤسسه تجارتي وجود دارد که در شقوق تجارت واردات و صادرات ترا مسپورت فعالیت مینمایند هدف و غایه این شرکت ها که وزارت منظور می نماید تا سیس آن را امید هر اساساً انتظام امور تجارت و بهتر ساختن مواد صادراتی و تمرکز بر ما به های مثبتیت و پراکنده میباشد که به تشکیل چنین شرکتها همچو منظور بر آورده میشود نقش فعالیت های شان صد و رها د

بیدوار افغانستان به مارکیت‌های خارج و همچنان توريد اموال واجناس طرف ضرورت مردم این کشور از خارج بداخل می‌باشد - و همین طور موسسات ترانسپورتی فعالیت حمل و نقل اموال دولت و مال التجاره موسسات تجارتي و اشخاص افرادی را به عهده دارند که در شقوق مختلف در همه اطراف واکنفا کشور تحت مقررات ریاست عمومی ترا نسپورت مصر و ف همچنین خدمت هستند .

س: رویه هر فته چه قدر نفر بصورت انفرادی در افغانستان تجارت میکنند و جواز نامت

تجارتی دارند ؟

ج: طوری که از احصایه تجارت انفرادی بر می‌آید در حدود یکهزار و نود نفر از تجار که شخصیت تجارتي شان نزد ریاست عمومی ایتا قهای تجارت اینوزارت تثبیت گردیده و باسم شان جواز نامت تجارتي خارجی بدرجات مختلف صادر گردیده . فعلا در همه نقاط کشور مشغول مرام تجارت خارجی می‌باشند و علاوه با اسم يك تعداد اشخاص در مرکز و ولایات جواز نامه‌های تجارت داخلی نیز صادر یافته که اشخاص مذکور بروفق هدایات صادره آن به این نوع تجارت می‌پردازند و در نظر است جواز نامه تجارت داخلی با مقررات آن بالای تمام اشخاص سبکه باین شکل تجارت می‌پردازند تطبیق گردد .

س: وضع تجارت افغانستان به نظر جلال‌التماب شما در جریان پلان پنجاه دوم چگونه است ؟

و نظر شما راجع بانکشاف و ترقی تجارت افغانستان در آینده چیست ؟

ج : البته بشما بهتر معلوم است که انکشاف و ترقی تجارت هر مملکت مربوط به ازدیاد تولیدات و استحصال بیشتر از اقلام مهمه صادراتی آن میباشد چنانچه دولت این نکته را از سابق در پلان‌های اقتصادی و انکشافی از همه اولتر موقع داده و درین دوره نیز وزارت زراعت با توجهات حکومت برای تولیدات بیشتر و بهتر شدن تولیدات زراعتی کشور جدا داخل اقدامات بوده انشاء ترتیبیاتی نموده اند که این نظریه را در مرحله اول مورد تطبیق و تعمیل بگذارند و همچنان وزارت صنایع برای بهتر ساختن مواد صادراتی کشور از طریق صنعت مصروف چنان ترتیبیاتی میباشد که با تزئید فابریکات جن و پیرس پنبه - شستن و پیرس کردن پشم - ترتیب و تنظیم میوه‌ها برای عرضه در بازارهای خارج و هما طور دباغی پوست های صادراتی و مرغوبیت آن که در بازارهای خارج جلب بیشتر کرده بتواند توجه جدی دارند و باین فریبه امید است که در اقلام مهمه صادراتی مملکت يك تحول باری و آید

س: وزارت تجارت در قسمت تربیة پرسونل فنی و مامورین مملکتی در شقوق تجارتي چه

اقدامی کرده است و فعلا نیازمندی وزارت تجارت ازین ناحیه چگونه رفع شده است ؟

ج: درین اواخر وزارت تجارت بعضی شعبات جدید از قبیل احصایه، مارکتننگ، و سورت و سندن در ادراشکیل خود علاوه نموده است شعبات مذکور با اشخاص متخصص و ورزیده ضرورت دارد عجالتا وزارت تجارت توسط عده از منحصمین خارجی و منحصمین افغانی که در خارج تحصیل نموده اند مصروف پیشبرد امور شعبات خود می‌باشند و همچنان یکدسته از جوانان دیگر نیز که از پوهنتون‌ها فارغ التحصیل گردیده اند بدسترس وزارت تجارت گذاشته شده که

در شعبات وزارت مشغول و نظایف هستند و همچنان وزارت تجارت در نظر دارد که در ولایات عین این مفکوره را مورد عمل بگذارد که بشکل واحدی از امور متعلق بوزارت تجارت و ارسای لازمه نموده باشند. چون مناسبانه پرسونل فنی طور کافی موجود نمیباشد امید است که با کمک و مساعدت های وزارت معارف و ریاست پوهنتون این آرزوی ما نیز در آینده قریب بر آورده شود.

س: اقدامات وزارت تجارت در مورد سرمایه گذاری خارجی در افغانستان از چه قرار است و معیار سرمایه گذاری خارجی در طول پنجسال گذشته چطور بوده و تا بیچیکه از آن بدست آمده از چه قرار است؟

ج: اقدامات وزارت تجارت در مورد سرمایه گذاری خارجی در افغانستان که طی پلان اول پنجساله مملکت صورت گرفته ازین قرار است.

۱- در قسمت صدور کیشم افغانی قراردادی بین یک کمپنی خارجی و شرکت میوه عقد گردید که بموجب آن جانبین شرکتی با سرمایه هفده ملیون افغانی تشکیل نموده اند مرام شرکت عبارت است از سناندرد و پاک نمودن و تنظیم صحیح کیشم افغانی که بشکل مرغوبی در آمده قابل عرضه بازارهای خارج گردد.

۲- همین طور یک شرکت خارجی دیگر با سرمایه یک لک و شصت هزار دالر تاسیس یک ورکشاپ را به غرض ترمیم موتور تراکتور و دایر ساختن یک دستگاه خشک شویی با دستگا های تصفیه موبیل آیل مستعمل و ترمیم رادبو سرمایه گذاری نموده که از جمله دستگاه های متذکره در حال دستگاه ورکشاپ ترمیم موتور دایر و سایر شعبات آن نیز در آینده قریب بکار آغاز خواهند نمود.

۳- یک موسسه ساختمانی خارجی به دو موسسه افغانی یکی جاری و دومی شق نجاری فابریکه چنگلک سهم و وارد فعالیت گردیده است که چه یک قسمت آن طور اجاره است اما حصه سرمایه گذاری هم دارد که با بکار انداختن ماشینهای جدید اصلاحات در طرز محصولات و نوعیت مواد حاصله هر دو فابریکه را متحمل است.

علاوه از کمپنی های مذکره که به شکل سرمایه گذاری وارد فعالیت گردیده اند چندین کمپنی های مختلف دیگر نیز خواهش سرمایه گذاری را در افغانستان نموده اند که دوسیه آنها تحت دوران اصولی بوده و بعد از طی مراحل قانونی و موافقه دولت کمپنی های مذکور بکار خود ها آغاز خواهند کرد.

س: آیا در قسمت اشتراك افغانستان به نمایشگاه های بین المللی چه اقدامات گردیده و نتایج آن چیست؟

ج: در قسمت اشتراك افغانستان به نمایشگاه های بین المللی در اثر دعوت ممالک دوست با ترتیباتی که محصولات کشور ما را بشکل مرغوب معرفی کرده بتواند اشتراك گردیده و طوریکه شما اطلاع دارید در همه کشور های که جوه معرفی صنایع مملکت شمول ورزیده شده محصول صنعت گران ما طرف دلچسپی قرار گرفته و بشکل آبرومندی صنعت کشور در آن ممالک موقع خود را احراز کرده است. «ختم»

(بقیه از صفحه ۶۶۴)

تحریر وثبت اسناد و کنترول استحقاق و تا دینه پول کا ملا از هم جدا ادا ره میگردد و هر یک ازین وظایف تو سط شعبات مربوطه جدا گانه ایفا میشود . این خود یکی از مزایای سیستمی است که مسئولیت ها و صلاحیت ها را تو ذیع نموده و طریق نظر رت پول و دارایی را خوبتر میسر میگرداند .

س : دوا یر مربوط وزارت مالیه از ماه سنبله ۴۰ تا حال چه مبلغ پول بقایای دولت ذمت مردم را تحصیل کرده است ؟

ج : از اول سنبله ۴۰ تا اخیر سرطان ۴۱ از بقایای مصارفاتی قبل از سال ۳۳ ذمت دوا یر و مؤسسات و اشخاص مبلغ (۴۱۱۶۰۷۴۳) افغانی ، ۲۳۵۵ کلداریو ۱۰۱۹۵۹۹۰ ریال ۱۶۷ دالر و ۶۵ پوند تحصیل و تصفیو گردیده و همچنان مقدار ۱۹۲۱۷ سیر غله تحصیل و بکدام دولت تحویل گردیده است .

س : آیا در آغاز سال مالی ۴۱ بر مبنای محصولات و مالیات افزود شده است یا نه ؟

ج : در سال ۴۱ در نرخ مالیات کدام افزودی صورت نکرده است .

س : در مورد افزودی معاشات ما مورین دولت طی پنج سال پلان دوم کدام ترتیبی اتخاذ شده است اگر اتخاذ شده چه طور و بجه مقدار ؟

ج : طوریکه همگان میداند دولت برای رفاه و بلند بردن سطح حیات ما مورین کوشش مینماید چنانکه افزودی ۲۰ فیصد بر معاش ما مورین و ده فیصد بر معاش اجیران در سال ۴۱ بروی همین منظور بممل آمده است .

س : بنظر شما سیستم جدید مالیات مستقیم و غیر مستقیم و محصولات مملکت اطمینان بخش است .

وزارت مالیه توسط شعبات مربوطه خود میتواند با تطبیق و تعقیب مداوم این سیستم موفقیتهای را بدست آورد ؟

ج : تا کنون سعی شده است تا در سیستم تحصیل مالیات مستقیم و غیر مستقیم بهبود و اصلاح بممل آید و در آینده نیز درین باره مساعی بیشتری ادا مگردد تا در اثر ادا ره صحیح آن بیش از پیش کار آن اصلاح و قناعت بخش شود .

س : کدام منبع های داتی جدید زیر نظر گرفته شده است اگر شده است کدام است آیا کدام محصول و یا مالیه جدیدی هم وضع شده است نظر شما را جمع بمالیه مترقی بادر نظر گرفتن مقتضیات امروز و مصارف موجهه کنونی دولت چیست ؟

ج : افزایش فعالیت های انکشافی و پیشبرد پلان های ارتقایی در امور مختلفه کشور و مصارف بیشتر را ایجاب مینماید و از طرف دیگر در اثر ازدیاد عواید افراد از طریق توسیع سطح تجارت داخلی و خارجی و تا سیس و بوجود آمدن دستگا ه های متنوع تولیدی

ایجاب مینماید تا مطابق و هماهنگ به این ترقیات امور مالیه گذاری نیز اصلاح گردد قوانین مالی کشور نیز مورد مطالعه عمیق و دقیق متخصصین و اشخاص باتجربه قرار گرفته است. س: برای اصلاح وضع دفتر داری جوت جلوگیری از ضیاع وقت و انجام کار منظم بطور سیستماتیک چه اقداماتی شده و در آینده مد نظر است؟

ج: دفتر وزارت مالیه بروی اجراءات سیستم جدید حساب اصلاح گردید اجرا و ثبت و تطبیق امور به اساس فورمهای معین صورت میگردد و ممیره اجراءات دفتر داری عبارت از وضاحت ایجاز و تعدد ثبت اسناد و معاملات است و لذا امکان سؤا اجراءات تا حد لازم از میان رفته و تقلیل یافته است.

س: آیا موضوع احصایه و ثبت املاک دولت توسط شعبه مربوطه تنظیم شده است؟ میتوانید توضیح کنید که در این قسمت چه فعالیتهای صورت گرفته است؟

ج: طریقه معلومات دارید برای ثبت تمام املاک مملکت اصولنامه ای بنا بر اصولنامه احصایه و ثبت املاک تدوین شده که مرا حل اصول آن طی و تحت تطبیق قرار یافته است طبق مند رجعات آن در مرحله اول با اساس اظهارنامه بعداً تصفیه و در مرا حل بعد و فرا هم شدن امکان کار مساحت عملی خواهد شد. فعلاً حسب اصولنامه مذکور عمل توزیع اظهارنامه ها آغاز یافته است.

س: در قسمت فعالیتهای گمرکی و افزایش محصولات گمرکی چه اقدامات شده اگر محصول گمرک افزود شده علت آن چیست؟

ج: برای تنظیم امور گمرک مطالعاتی از طرف متخصصین و اهل فن در وزارت مالیه جاری است. به تعرفه گمرکی افزودی بعمل نیامده و فعلاً در نظر هم نیست، افزودن عاید گمرکی امید است در اثر اصلاحات بعمل آید.

س: در مورد تربیت پرسونل فنی و مسلکی در رشتههای حسابی و اداری از سنبله ۴۰ تا حال چه اقدامات شده است؟ آیا برای تحصیلات عالی بکشورهای خارج هم عده اعزام شده اند اگر اعزام شده اند چند نفر در چه شق و بکدام کشور؟

ج: توسعه فعالیتهای اقتصادی و تطبیق پروگرامهای انکشافی از همه پیشتر با اشخاص فوهمیده و صاحب معلومات ضرورت دارد بروی همین منظور وزارت مالیه بهمکاری وزارت معارف در تربیه افراد تعلیم یافته اقدام نموده است و چون پیشرفت سریع امور ایجاب می نمود تا علی المعالیه در رشتههای مختلف یکمده اشخاص تربیه شوند. که در شقوق محاسبه، بودجه، خزاین و سایر امور مالی و پولی دارای معلومات کافی باشند لذا از سنبله ۱۳۴۰ تا کنون مثل چند سال گذشته بدایر نمودن کور سهای دوروی در شق محاسبه دولت و بودجه و محاسبه تجارتنی مبادرت و یک عده کثیر از مامورین مرکز و ولایات و فارغ التحصیلان فاکولته ها و مکتب اصول تحریر را تدریس نمود و حتی برای تقویه زبان انگلیسی افراد یک قبلا بدین زبان آشنا بی داشتند کورسی را دایر نموده است.

تاکنون بمقدار بیش از (۱۵۰) ترازین کورسها فارغ گردیده و (۲۵) نفر دیگر مشغول فراگرفتن دروس اند. حتی سلسله این کورسها در ولایات نیز ادامه داشته اما مورین مربوطه مستوفیتها در شق محاسبه جدید دریس شده اند.

بر علاوه عده هم تاکنون جهت تحصیلات عالی بکشورهای اتحاد شوروی، آتازونی، آلمان غرب لبنان و غیره اعزام شده اند.

س: در مورد کوپراتیف مامورین تنظیم اداره و توزیع مواد مورد ضرورت مامورین چه اقداماتی مورد عمل قرار گرفته و در آینده چه اجرائی مدنظر است؟

ج: تأسیس کوپرا تیف استهلاکی بر اساس و مبنای صحیح از ضروریات بوده عملی شدن آن بحال امکان مخصوصاً با وضع اقتصادی موجود. مملکت مفید دانسته میشود و این موضوع تحت مطالعه دقیق و موثر است.

س: نظر شما راجع به فعلائیتهای انحصارات دولتی چیست؟ اجرائت و فعلائیتهای آینده مؤسسه در اقتصادیات کشور و در عایدات عمومی دولت از سنبله ۴ تا حال چه نقشی را بازی کرده است و انحصارات دولتی مصدر چه خدمات نافع و مؤثری شده و چه اقدامات جدیدی را امر عی داشته است؟

ج: توزیع پترول و شکر از وظایف عمده انحصارات بوده و در سال گذشته مواد مورد ضرورت متذکره فوق تا حد امکان بقیمت های مناسب تهیه و توزیع گردیده و امور خرید و فروش و تورید موثر تا حد امکان مراقبت و نظارت گردیده و بر اثر از دیاد روز افزون ضرورت بمواد نفتی بر تعداد ذخایر در مرکز و ولایات نیز افزوده شده است علاوه بر کشاورزی در کابل و قندهار تأسیس و بکار انداخته شده است.

افزایش و اصلاح راههای تجارت و مواصلات داخل کشور در آینده ایجاب می نماید تا تعداد بیومتر و وسایل نقلیه تورید و مواد سوخت و مصرف آن تهیه شود و این مسأله در سالهای آینده بداخل پلان منظم در نظر گرفته شده و مورد عمل قرار داده میشود که این خود معاونت مؤثری در راه تقویه اقتصاد کشور دانسته میشود و طبعاً بر کمیت عواید دولت نیز از این مدرک کمک شایانی بعمل می آید.

س: برای تنظیم امور اداری، دفتر داری و حسابی، عواید و مالیات کدام قوانین جدید و یا تعلیماتاً نوی وضع شده است؟

ج: جواب این سوال در ضمن جواب سوالهای پیشتر شما توضیح گردیده است.

س: اقدامات وزارت مالیه در مورد امور سیلو و تهیه غله از چه قرار است؟

ج: امور سیلو از ابتدا تاکنون از طرف وزارت مالیه تحت نظر بوده و فعالیت این موسسه سال بسال افزون گردیده و تولیدات آن در هر سال بیش از سال قبل بوده است. چنانکه در سال ۴۰ نظر بسال ۱۳۳۶ تولید مواد ۵۱ فیصد و تولید آرد ۵۴ فیصد بیشتر بوده و تولید ۲۴ ساعته

آسياب از ۶۵۲ تن با لندر بيج به ۶ ر ۱۰۷ تن و نان از ۲۳ تن به ۳۲۹ تن و توليد شبانه روز فابريکه نان نظر به گذشته ۴۳۷۰ فيصد زياد گرديده است. ازدياد توليدات در حالي صورت گرفته كه از مواد محروقه ۶۲ فيصد و انرژي برق ۳۶ فيصد نظر به پيشتر صرفه جويي شده است و بر علاوه در ظرف پنج سال بيش از ۵۰۰ نفر كارگر و مامور فني در رشته هاي مختلفه تدريس و تربيه شده اند.

از حساب مفاد دارايي مؤسسه سيلو تاكنون تعميرات مهمي مانند شعبه بزرگ نجاري شعبه ساخت و ترميم بوريه، شعبه ميده كردن و پاك كردن نمك و وركشاپ تخنيكي و ترميمخانه برقي بنا شده است.

س: در تشكيلات وزارت ماليه نسبت بگذشته تغييراتي وارد شده يا نه اگر شده از چه قرار است؟

ج: براي اينكه جراآت باسيستم جديد محاسبه و بودجه هماهنگي بوده باشد تشكيل وزارت ماليه بحيث نماينده مالي ديگر و زارتخانه ها اصلاح گرديد اين تشكييل بااساس ضرورت توسيع فعاليتهاي مالي و اقتصادي كشور در بعضي حصص وسيع شده و يك قسمت زايد آن از ميان رفته است.

س: گفتنيهاي ديگري اگر داشته باشيد لطفاً توضيح فرموده ممنون سازيد.

ج: وزارت ماليه بر علاوه اجراآت فوق الذكر در قسمت تقويه خزينه تقاعد و تنظيم امور متقاعدين و مراقبت از دارايبهاي تصديه هاي دولت نيز اقدامات موثري نموده است. و تا حد امکان كوشيده تا بيلانسهاي نفع و ضرر تصديه ها را بدست آورده از يك طرف دارايي دولت را كنترول كند و از طرف ديگر از منافع خالصه تصديه هاي مذكور ماليات معينه را تحصيل نمايد. بايد گفتم كه درين مورد نيز اقدامات و تدقيقات اساسي و جدی جاری است.

باذكر مراتب فوق بازم ناسايي هاي موجود است كه اميد داريم در اثر مطالعات دقيق و بررسي درآينده در امور مختلفه وزارت ماليه اصلاحات بيشتري بعمل آيد.

(بقیه صفحه ۶۷)

کلتوری بین‌المللی افغانستان و شناسایی کشور در خارج و معرفی کشور های دوست از طریق نمایش آثار شان در وطن بوموطنان کوشش های بعمل آمده است .

نشریات مادر خارج ادامه داشته و برای انکشاف و توسعه نشرات خارجی از طریق مجله افغانستان نیوز مطبوعه لندن و مجله افغانستان مطبوعه قاهره و توزیع مجله افغانستان اریانا در خارج صرف مساعی شده و موفقیت های بدست آمده است .

س : لطفاً توضیح فرمایند که در نشرات رادیو چه انکشاف و توسعه رخ داده است ؟

ج : نشریات رادیو که تا سال گذشته ۱۱/۳۰ ساعت بود در این سال به ۱۴ر۳۰ ساعت بلند رفته است و نشرات داخلی رادیو که قبلاً تنها از موج متوسط برد کاست میشد در یکسال گذشته به یک وقت از موج میهم و موج شارژت برود کاست میشود . و برای رسانیدن آواز رادیو باطراف و اکناف جهان نیز کوشش های بیشتری - بعمل آمده است .

در سال ۴۱ و ۴۰ پروگرام های ذیل باین ترتیب در رادیو جدیداً نشر شده است .

خارجی - پروگرام شرق دور برای جنوب شرق آسیا نیم ساعت از طرف عصر

داخلی - راز راز موسیقی ۲۰ دقیقه از طرف صبح

- رویس دوم خبرها - ۱۰ دقیقه از طرف صبح

کور نی ژوند نیم ساعت از طرف صبح

فرمایشی موسیقی نیم ساعت از طرف ظهر

فرمایشی موسیقی نیم ساعت از طرف شام (یک روز در میان)

س : در قسمت اصلاح و انکشاف امور تخنیکی رادیو چه اقدام شده است ؟؟

ج : درین قسمت اقدامات ذیل بعمل آمده است :

۱- در ستود یوی حاضره

یک سلسله اصلاحات دردستگاه حاضره صورت گرفته و یک قسمت - امان و وسایل جدید

نصب گردیده است .

دائر این اقدام بعضی نواقص که در کیفیت و طاقت آواز موجود بود رفع گردید .

درستو دیوی حاضره ترتیبات لازمه اتخاذ گردید طوریکه در بالا اشاره کردیم بدینوسیله

رادیو کابل میتواند روز مره در یک وقت دو پروگرام را نشر کند این قدم را میتوان یکی

از اقدامات عمده ریاست تخنیکی را دیوتلفی نمود .

۲- دردستگاه موج میدیم .

این دستگاه که از تقریباً ۲۲ سال باینطرف کار میکند ترمیم شده و در قسمت طاقت و

ترتیبات فنی این دستگاه - اطمینان کافی حاصل گردیده است .

۳- در دستگاه موج شارژت .

دو پایه آنتن های سمتی یکی آن بطرف ممالک جنوب شرق آسیا و اندونیزیا دیگر آن

بطرف ممالک شرق دور بکار - اداخته شد. باین ترتیب بادر نظر گرفتن آنتن‌های سمتی بطرف اروپا و ممالک عربی و شمال افریقا آواز راد یو کابل به اکثر نقاط قاره های آسیا، اروپا و افریقا بخش میگردد .

۴- تعمیرات .

الف. کار تعمیر ستو دیوی جدید بسرعت جریان دارد که نود فیصد آن تا حال تکمیل گردیده است .

وسایل تخنیکي آن ۸۰ فیصد بکابل رسیده و باقی آن عنقریب مواصلت میکند، کار بسته کاری و نصب دستگاه . بزودی - ممکنه آغاز میشود .

ب- پارک احاطه دستگاه امواج شارژت که ۸۰-جریب زمین رادر برمیگیر د اکنون طبق نقشه مرتبه در حدود نود فیصد سر سبز ساخته شده و مساعی زیادی درین راه بکار برده شده است .

ج. تعمیر الحاقیه دستگاه امواج کوتاه تکمیل و مورد استفا ده قرار گرفته است این تعمیر باعصری ترین وسایل مجهز میباشد .

س. خواهشمند است توضیح فرمایید که درین سال کدام جراید و مجلات تاسیس شده؟ چه از موفقیت های مطبوعاتی مملکت در این سال بر آورده شدن یکی از آرزو های مطبوعات است که طبع و نشر روز نامه و مجله انگلیسی میباشد .

در این سال ریاست مطبوعات موفق شد مجله مصور افغانستان آریانا را که کشور را در تصاویر معرفی میکند طبع و در داخل و بیشتر در خارج توزیع کند .

همچنین موسسه دباختر آژانس توفیق یافت که روز نامه انگلیسی کابل تایمز را طبع و نشر کند این دو نشریه برای - معرفی افغانستان و نشر اطلاعات روز مره - برای خارجی های مقیم مملکت و علاقه مندان افغانستان در خارج خدمت بسزایی را انجام میدهد .

در پهلووی این نشرات ریاست مطبوعات مطابق اصولنامه مطبوعات بیک عده مجلات اجازه طبع و نشر داده است - که عبارت است از :

مجله علمی کابل از پوهنخی علوم . مجله جغرافیه از پوهنخی ادبیات، مجله دگرهنی انجنیری اویطاری بنام علم و فن - و نشریه مرکز ثقافی سفارت جمهوریت متحد عربی در کابل .

س. وضع مطبعه دولتی چطور است و برای توسعه مطبعه دولتی چه اقدام شده است ؟؟

ج. مطبعه دولتی فعلا قسمت اعظم احتیاجات طباعتی مملکت را رفع میکند و ماشین های قدیمی و قسمتی از ماشین جدید در شعبات آن مصروف کار است .

معدلك در سال گذشته دو ماشین لینو تایپ که به پشتو، فارسی و انگلیسی کار میکند و قبلاً از انگلستان خریداری شده بود بکار انداخته شد .

برای توسعه و انکشاف تخنیکي مطبعه دولتی و مطابع مربوطه آن در ولایات سال گذشته شاغلی قندهاری رئیس مطابع دولتی عازم اروپا گردید تا برای خریداری ماشین آلات مورد ضرورت مطبعه و مطالعه اینکه ماشین های مطلوب را از کدام مملکت میتوان بشرایط مساعد بدست آورده اقدام کند .

دراثر مطالعات مفصل شاغلی موصوف فیصله شد تا (۲۳) پایه ماشین از آلمان و ه پایه ماشین آفت از سویس خریداری شود .

(۸) پایه ماشین بقیمت ۱۲۲۰۰۰ دالر از انگلستان خریده شده است .

فرمایش خریداری ماشین های مذکور به کمپنی های مربوط در انگلستان آلمان و سویس . صادر شده است در این فرمایش ماشین ها ، ماشین شامپیون دورنگه آفت ، ماشین پرله ، ماشین های مختلف هایدلبرک ماشین های -ناتور ، روتا برنت ، کمره بزرگ زنگوگرافی ، ماشین های دوخت و برش پروف و شبکه کاغذ قاتی هم شامل است .

همین قسم يك ماشین بزرگ کاکسو تایپ که میتواند ۸ صفحه روز ناه را در یکبار طبع کند قبلا به کمپنی کارین امریکا فرمایش داده شده بود که ممکن است بزودی بکابل وارد بکار انداخته شود .

س . برای تربیه پرسونل فنی مطبعه چه اقدام شده است ؟

ج . در سال گذشته برای آموختن کار لاینو تایپ دونفر کارگر به کلکته اعزام گردیده و همین قسم مطبعه دولتی در نظر دارد در چند ماه آینده (۱۰) نفر دیگر را جهت آموختن لاینو تایپ بشارج بفرستد که از جمله ۸ نفر برای - پشتو و فارسی و عربی و دو نفر در رشته انگلیسی خواهد بود .

در همین زمان با کمپنی های که از آن ماشین خریداری میشود موافقه شده است که يك تعداد شاگردان افغانی را در رشته های فنی برای مدت سه الی شش ماه بمصوف خود کمپنی تربیه کنند .

س . در باره تهیه مواد طباعتی از جمله کاغذ چه اقدام شده است ؟

ج . کاغذ یکی از ضروریات عمده مطبعه دولتی است که باساس قرار داد های که مطبعه باموسه و ستوگ نتورک دارد کاغذ عادی از (اتحاد شوروی) وارد میشود . بعلاوه برای خریداری اقسام کاغذ های رنگه و سفید طرف ضرورت متن و پشتی مجلات و کتب و غیره سه صدتن کاغذ در نظر است وارد شود وهم يك مقدار کافی جست فلم و ادویه کار آمد که مجموع قیمت کاغذ و مواد مذکور به (۱۵۰۰۰۰) دالر میرسد خریداری خواهد شد .

س . برای بهبود و انتظام امور خبر رسانی چه شده ؟

ج . موسسه دباحتراژانس برای بوجود و انتظام خبر رسانی بذل مساعی نموده از يك طرف آوشیده است بر کمیت و کیفیت خبرها بیفزاید و از طرف دیگر برای تجمیز و تقویه وسایل فنی و تخنیکي موسسه کوشش نموده است . چنانچه علاوه بر اینکه دستگاههای اخذ خبر در مرکز تهیه شده باموسسات خبر رسانی معتبر از قبیل ریوتر . یونایتد پرس . د . پ . آ سین هوا و انتا را قرار داده داشته و مرتباً از تازه ترین اخبار آژانس های مذکور استفاده کرده است .

د تير كال په هغه غونډه كې چې دمطبوعا تو دمستقل رياست د كورنيو د خپرونو لوري مديريت له خوا د سبز كال د جوړايزو مستحقينو ته
دويشلو په مناسبت جوړه شوي وه، هماغلي ميوه غډوال د كال يوې ممثلي ته جايزه ور كوي

د کليو د پراختيا وړياست مربوط په شيو کيو کښي د لويانو کورس د تعليماتو
يوه نمونه چه په هغه کښي ډير کسان بوخت دي

د کليو ډير اختيار اجتماعي روزني مرکز چه دلته لخوا انا نوته د کرهني نوې طرز
ښودل کيږي . کوم وخت چه لخوا نان د زده کړي نه خلاصيږي ده . مختلفو ولاياتو
د پروژو لپاره د ښوونکو په حيث ليزنل کيږي .

د سنگاهاى راډيو تيلوټايپ و دستگاهاى ټيپريکارډ روراديوهاى آخذه که قبلأ بر اى آژانس باختر باآلمان قرار دادشده بود وارد گرديد و مورد استفاده قرار گرفت .
وهم قرار دادى باجمهوريت اتحادى آلمان برأى توريد شبکه خبر رساني آژانس باختر باولايات بامضأ رسيد بوسيله اين شبکه آژانس باختر ميتواند درآن واحد به (۶) ولايات مملکت خبر برساند .

اين خبرها توسط بيسيم مخابره ميشود ؛ باساس قرار داد منعقد د سنگاه مذکور تا تابستان سال آينده بکابل وارد شده و بکار انداخته خواهد شد .

درمورد خبرهاى داخلى آژانس باختر کوشيده به سيستم خبرها تجديد نظر کند .
وسايل اخذ خبر در مرکز و ولايات توسعه يافته و نامه نگارهاى متعدد در مرکز معين و در ولايات نيز يک عده نامه نگارهاى دايمي گماشته شده اند .

س . درمورد بهبود و توسعه امور هنرى در مرکز چه اقدام شده است ؟
ج . در يکسال گذشته برأى انکشاف هنرهاى زيبا، موسيقى و اکت و تمثيل و انتظام توريد فلمهاى خارجى کوششهاى صورت گرفته و ازان نتايجى مفيدى بدست آمده است .

موسيقى :

در طول سال يک سلسله کنسرت ها از طرف کابل راډيو صورت گرفت که کنسرتهاى مذکور تحت نظر متخصصين خارجى ترتيب شده بود ، در اين کنسرت ها آهنگهاى آرمونيزه شده بمرض نمايش قرار گرفت باين ترتيب کوشش شده موسيقى ما آهسته آهسته شکل علمى بگيرد و مطابق بااساسات علمى و شرايط عصر باشد .
اين کوشش باهمکارى متخصصين خارجى و کارکنان داخلى دوام دارد .

آرت و تدثيل :

صحنه بزرگ و ميجهن کابل نندارى در سال گذشته بکار انداخته شد و درآن يک سلسله درامهاى تمثيل گرديد . اين درامها توسط متخصصين داخلى و خارجى روى و دايبرکت شده از نظر کيفيت هنرى داراى امتيازي خوبى است درعين زمان با تاسيس کورس آرت دراماتيک يک عده ممثلين جديد تربيه شد و اولين درام شان که همه ممثلين و ممثلات آن جديد بودند تمثيل گرديد اين درام « شيشه هاى شکسته » نام داشت که توسط بناغلى خيرزاده ترجمه ، روى و دايبرکت شده بود .

فلمهاى سينما :

رياست مستقل مطبوعات سعى لازم نمود تا ۸۵ فيصد فلمها بهتر را بسويه بلندتر از ممالک مترقى غرب تهيه و بمرض نمايش گذارد .

ريکاردها :

برأى اينکه مردم از آوازاى افغانى بيشر بتوانند استفاد کنند چنين تهوين و کوشش شد که رستوران ها و کافى هاى شهراى زريکار د هاى افغانى بيشر استفاد کنند پوهنره

نداری بومکاری کابل رادیو داخل اقدام است تا يك تعداد بیشتر ریکاردهای جدید وطنی را بمرض استفاده عامه گذارند .

س . در قسمت امور سیاحین چه اقدام شده است ؟

ج . یکی از مراکز تماشایی مملکت که از نظر سیاحین اهمیت بسزا دارد بامیان است . قبلترین در بامیان يك هتل و وجود داشت که مربوط به شرکت هتلها بود این هتل اخیراً بموسسه گر خندوی تعلق گرفت و موسسه مذکور در طول سال گذشته برای مجوز ساختن هتل مذکور صرف مساعی کرد اکنون هتل بامیان با شرایط بهتر برای پذیرایی مراجعین آماده شده است .

همین قسم برای تعمیر يك هتل جدید در بند امیر کوشش بعمل آمده و نقشه يك هتل عصری ترتیب و تکمیل گردیده، مراتب مقدماتی کار طی شده است که امید است به تعمیر آن هر چه زودتر اقدام شود .

س . برای تربیه پرسونل فنی در رشته های مختلف مطبوعاتی چه اقدام شده است ؟

ج : در سال گذشته ریاست مطبوعات موفق شد چند کورس از قبیل ژور نالیزم، کورس عکاسی کورس موسیقی ، کورس نطایق و کورس های پشتوراسویه عالی دایر کند و مامورین و منسوبین مطبوعات را در رشته های مربوط از طریق کورس های مذکور رهنمایی و یاری نماید .

بعلاوه ۶ نفر در رشته های عکاسی و فلم برداری بخارج اعزام شده و در نظر است دو نفر در رشته کتابخانه، دو نفر در رشته زبان انگلیسی و دو نفر در رشته زبان روسی جهت تحصیل به خارج اعزام شود .

س : برای انکشاف و انتظام کتابخانه مطبوعات چه اقدام شده است ؟

ج . کتابخانه مطبوعات که از کتابخانه های معتبر کشور است مورد توجه خاص بوده و برای انتظام کتابخانه و ترتیب و توزیع کتب به سیستم عصری از کمک های خار جی هم استفاده شده است چنانچه یک نفر متخصص خار جی سال گذشته باین منظور آمده سه ماه در کتابخانه کار کرد .

برهنمایی متخصص مذکور از یکطرف سیستم کتابخانه به سیستم کارر تویک تبدیل شد و از طرف دیگر يك عده کارکنان کتابخانه زیر تربیه گرفته شد .

در پهلوی تنظیم و ترتیب کتابخانه مطبوعات، بخربرداری يك تعداد کتب برای کتابخانه از خارج اقدام شده که در آن تازه ترین کتب شامل است .

س . راجع بوضع موجوده و آینده فلم برداری معلومات میخواهم ؟

ج . موثرترین اقدام در این مورد اقدام برای تعمیر يك لابراتوار فلم برداری در کابل است . این لابراتوار دارای ظرفیت سالانه ۵۲ فلم اخباری بطول ۳۵ متر و هر کدام ۲۴ فلم داگومنتری بطول ۴ تا ۵ متر هر کدام میباشد .

دستگاه مذکور در صورت تکمیل میتواند از هر فلم ۱۶ میلی و ۳۵ میلی ۱۰ کاپی تهیه کند . وضع موجوده فلم برداری بصورت عادی دوام دارد و مدیریت عمومی فلم برداری در طی

سال گذشته توفیق یافته است يك تعداد فلم را از قبيل فلم سفر اعلیٰ حضرت معظم همایونی در داخل، کاپی های فلم انگلیسی پلان پنجمساله يك فلم در باره جشن استقلال، فلم خزان کابل، فلم بزکشی و فلم رنگه توریزم را تهیه و آماده نمایش گرداند .

علاوه بر آن اداره فلم برداری در طول سال، جریان پروژه های عمرانی بزرگ کشور را تمعيب نموده و بعد از هر سه ماه از آن فلم برداری کرده است تا وقتیکه پروژه های مذکور تکمیل میشود بتواند فلم مکمل آنرا که نماینده مرا حل مختلف کار میباشد تهیه کند .

س . راجع بجوایز مطبوعاتی اقدام ریاست مطبوعات چه بوده است ؟

ج . در این قسمت سال گذشته کوشش شد تا بجهت ترتیب شود که با ساس آن کتب و آثاری بیشتر تقدیر گردد که نویسنده و مترجم در آن زحمت بیشتر کشیده و استمداد بهتر را تبارز داده باشد .

بنابراین تعداد جوایز نسبت به سابق محدود شد و مبلغ جایزه بلند برده شد و در پهلوی جوایز جدید از قبیل جایزه درام داستان و جوایز هنری بنام های مختلف وضع گردید . در اثر مساعی گذشته امسال مدیریت عمومی نشرات داخلی توانست يك تعداد کتب بهتر را تقدیر کند و جایزه دهد .

برای اینکه جوایز هنری نیز به مستحقین آن برسد و در عین زمان کسانی که در طول سال تبارز کرده اند تقدیر شوند جایزه موسیقی برای خواننده ها و نوازنده های سال نیز تعیین شد . و همین قسم تجویز شد که جوایز نظم و نثر برای بهترین آثار یک در طول سال گذشته، در مطبوعات نشر شده است داده شود باید متذکر شد آثار یک امسال برای جایزه ادبی نظم و نثر کاندید شده نیز در آن جمله شامل است .

س : ریاست مستقل مطبوعات در قسمت امور روابط کلتوری چه اقدام کرده است ؟

ج : مطابق قرارداد های همکاری ثقافی و کلتوری هیئت های علمی و هنری کشور های دوست در افغانستان پذیرایی شده و هیئت های افغانی به ممالک دوست اعزام گردیده است در این سال مدیریت عمومی روابط ثقافی زمین را برای ترتیب نندارتون هنری هند، اتحاد شوروی و بلغاریاد کابل مساعد گردانید . و یک سلسله فلم های کشورهای دوست را در سینما بمعرض نمایش گذاشت علاوه زمین را برای نمایش آثار نقاشی و عکاسی افغانستان در مسکو و بعضی دولت های دیگر فراهم کرده است .

س : پروژه های عمده انکشافی که در پلان پنجمساله دوم رویدست، است و تطبیق میشود چه خواهد بود ؟؟

ج ، در پلان پنجمساله دوم امور نشراتی انکشاف قابل ملاحظه خواهد کرد مثلاً در قسمت نشرات رادیویی علاوه بردستگاه های فعلی رادیو یک دستگاه موج دوسد کیلوواته و یک دستگاه موج متوسط ۲۰ کیلوواته سیار (که در هر نقطه مملکت ضرورت واقع شود) توريد و بکار انداخته خواهد شد . بر علاوه آن در نظر است که بتعداد مراکز نشر الصوت

د ولایات و اطراف مملکت افزوده شود تا طبقه عوام از را دیو بیشتر مستفید شوند .
 در قسمت انکشاف صنعت فلمگیری نیز توجه بعمل میآید تا امور فنی این شعبه با تعداد
 کارکنان مسلکی آن توسعه داده شود . این شعبه فلمهای را که تهیه میکند خود شستشو
 میکند تا بدین ترتیب از احتیاج خارج فارغ شود . همچنین صدا و آواز را در فلمها ثبت مینماید .
 برای این منظور يك لابراتوار شستشوی فلم در مرکز تاسیس میشود . علاوه از ۲ تا ۴
 فلم هندی بزبان پشتو و فارسی دوبله خواهد شد مصارف مجموعی این دستگاه (۲۶۵)
 هزار دالر و ۴ ملیون افغانی پیشبینی شده که امور مربوطه آن در سال اول پلان تکمیل
 خواهد شد . در قسمت امور طباعتی نیز پروژه تطبیق خواهد شد که نظریه آن مطبعه دولتی
 مرکز ولایات بمصرف ۲ ملیون ۳ صد و ۴۴ هزار دالر و ۵۹ ملیون و ۳۸۱ هزار افغانی
 توسعه داده شود . به این ترتیب قوه تولیدی مطبعه مرکز علاوه بر طبع اوراق و دفاتر
 کار آمد دواير و موسسات روزانه بیکصد هزار نسخه روزنامه و ۸۰ جلد مجله ماهانه
 و ۲۰۰ جلد کتاب را سالانه بالغ خواهد شد . مطابع ولایات قدرت خواهد داشت که بصورت
 مجموعی روزانه ۸۵ هزار روزنامه و ده هزار نسخه مجله ماهوار را بطبع برساند و در عین
 حال فرمایشهای دواير و موسسات و اشخاص را چاپ کند . در این پروژه تربیه اشخاص
 فنی و اعزاز متخصصین از خارج هم شامل است .

در ساحه امور موسسات نشراتی هم انکشافی رخ خواهد داد ، پو لیکه جهت تطبیق
 این پروژه منظور شده بر چهل هزار دالر و ۲۶۱ هزار افغانی بالغ میباید . همچنان
 موضوع انکشاف اسیر و سیاحت و توریسم شامل این پروژه هاست چنانچه يك هو تل مجهز
 و کاملاً عصری بمصرف ۲۵ هزار دالر و ۳ ملیون و ۱۹۱ هزار افغانی در ظرف دو سال
 پلان جهت رهائش سیاحان داخلی و خارجی در بند امیر تعمیر میشود و عایداتی که از این راه
 عاید می شود در تقویه بودجه عمومی دولت نهایت موثر است . چنانچه قرار يك احصایه
 در سال گذشته عایدات ملی ازین رهگذر به نژده ملیون افغانی بالغ گشته است .
 در نظر گرفته شده که در پنج سال آینده ۶ ملیون دالر جهت ساختمان هو تل های مجهز
 و عصری ، وسایل نقلیه ، ایجاد تفرجگاهها ، وسایل دیگر مورد ضرورت و تاسیس ادارات
 کمک بسیاحان و توسعه ریاست لرخند وی مصرف شود . همچنین بقیه ۱۶۰ هزار دالر
 و ۴ ملیون افغانی سینمای سیار مجهزی بکار انداخته میشود در حقیقت با این مبلغ ۱۷
 یونت سینمای سیار تکمیل میگردد . از طرف دیگر جهت تقویه و توسعه موسسات فرهنگی
 و نشراتی ریاست مستقل مطبوعات از قبیل پوهنی ننداری ، آژانس باختر و غیره کوشش
 بعمل میآید تا موسسات مذکور بتوانند خوبتر به تبلیغ و تنویر وازد یاد معلومات عامه
 بیشتر موفق شوند . جهت اكمال این پروژه صرف يك ملیون و ۱۳۰ هزار دالر و پنجاه
 ملیون و ۳۵۰ هزار افغانی در نظر گرفته شده است .
 (ختم)

(بقیه صفحه ۶۸)

مربوطه ر امرعی میدارد و در فرستادن متعلمین و مامورین افغانی به ممالک مختلف جهت فرا گرفتن تحصیلات مزید و عالی آنهم از طریق امداد خارجی در پیشرفت پلان از طریق تقدیم پرسنل تربیه یافته به اقتصاد مملکت سهم میگیرد .

س: وزارت پلان هنگامیکه پروژهها را وضع و امور قابل تطبیق را روی پلان منظم خود بوزارتها و موسسات دولتی و انکشا فی میسپرد آیا در قسمت تطبیق و اجرای آن موضوع را در فرصتهای مساعد تعقیب میکند ؟؟

ج: باید توضیح نمود که پلان وزارت تخانهها نظریه احتیاجات و ضروریات آنها توسط متخصصین و مامورین مسئول خود وزارتخانهها و با مشورت و همکاری بسیار نزدیک وزارت پلان تهیه و وزارت پلان تقدیم میشود. و قنیکه وزارت پلان پلانها را از نگاه انسجام و توحید آن و مسایل مربوطه فیما نسما و مدارک آن تثبیت نمود و مراحل اصولی خود را طی نمود آنگاه وظیفه وزارت پلان در مراقبت و کنترول پیشرفت پروژههای مربوطه طوریکه در سوال اول توضیح شد از طریق بدست آوردن راپورهای مصارف و اجراءات تا حد امکان صورت میگیرد .

س: وزارت پلان فعلاً چند شعبه دارد و تعداد مامورین مسلکی و اداری آن چقدر است ؟

ج: تعداد مامورین وزارت پلان به اساس تشکیل	۱۰۵ نفر
تعداد شعبات بشمول وزیر و روساء	۴۱ شعبه
تعداد مامور مسلکی موجود	۴۶ نفر
تعداد ماموران غیر مسلکی موجود	۱۸ نفر

س: وزارت پلان در قسمت پرسنل فنی و تهیه متخصصین جهت پیشبرد امور مربوطه خود چه اقداماتی کرده است ؟

ج: وزارت پلان از نظر ماهیت و وظایف آن باید مجهز با مامورین مسلکی و متخصصین اقتصادی و احصاییوی باشد ، ازین حیث از ابتدا سعی بعمل آمده است تا تربیه مامورین آن برای امور فوق هم در داخل وزارت و هم در خارج از آن تا مین گردد. چنانچه يك عده متخصصین و مشاورین خارجی که از طریق امداد تخنیکي ملل متحد و ممالک دوست از قبیل اتحاد شوروی ، ممالک متحد امریکا و المان غربی درین وزارت مشغول اند در تربیه مامورین سهم بزرگ دارند اساساً کارهای وزارت پلان بسدات خود جنبه تحقیقاتی و مطالعاتی دارد و خود بخود مامور را تربیه مینماید، از طرف دیگر درین اواخر یکمده مامورین وزارت تحت امداد ممالک متحده امریکا ، فرانسه ، المان غربی برای فرا گرفتن تحصیل به ممالک فوق اعزام خواهد شد و عده قسلیلی هم از تحصیل در خارج فارغ وهم اکنون درین وزارت مصروف خدمت میباشد . در نظر است برای تربیه مامورین سایر وزارتخانهها و دوایر که ارتباطی به اقتصاد و پلان نگذاری دارند در آینده سیمنارهای اقتصادی که بیشتر مربوط مسایل انکشاف اقتصادی ممالک

کم رشد وبالخاصه افغانستان باشد از طرف اینوزارت به کمک متخصصین آن و سایر متخصصین ملل متحد وغیره دایر گردد .
 س: مهمترین اساس مطالعه ونقاط اهم پلان پنجمه له دوم افغانی چیست لطفاً بصورت مختصر درباره آن توضیحات داده شود ؟؟
 ج: هدفهای عمده پلان دوم عبارت اند از :

الف: بلند بردن تولیدات مواد زراعتی بمنظور تهیه غذای کافی برای مردم وفرام نمودن مواد خام زراعتی برای صنایع وصادرات درین قسمت قبل از همه افزایش تولیدات پنبه برای حصول اسعار خارجه جوة انکشاف آینده مملکت مدنظر میباشد .

ب: ایجاب تعهدات شقوق مهم صنایع ثقیله مثلاً صنایع نفت وگاز، صنایع کیمیاوی صنایع میتالورجی باتامین مواد خام شقوق مذکور، انکشاف دستگاہ های مولد برق، تقویه صنایع مواد خوراکی وهمچنان انکشاف صنایع خفیفه برای مصارف داخلی وآماده نمودن مواد خام زراعتی برای صادرات .

ج: انکشاف سریع معارف، تربیه افراد وصحت عامه مخصوصاً بفرض تربیه افراد فنی به سویه های مختلف وهمچنان تربیه کارگران ماهر برای رفع حوایج روز افزون کشور .

درین قسمت توسعه واحداث مکاتب جدید مسلکی، ابتدائی، و ثانوی موسسات تربیه عالی مدنظر میباشد در عین حال موضوع حفظ صحت عامه مجادله علیه امراض ساری مورد توجه قرار میکیرد. باید تصریح کرد که انتخاب سه هدف فوق بحیث هدفهای اساسی پلان معنی آنرا نمیدهد که سایر شقوق کشور متروک وعاطل میماند، برخلاف چون حیات مدنی انکشاف متوازن کلیه شقوق زندگی را ایجاب میکند سایر امور مملکت نیز همناو وهمقدم باشقوق فوق پیشرفت نموده ووسایل انکشاف آن در پلان پیشبینی گردیده است. حجم مصارف عمومی پلان بالغ بر ۴۶۵۵ بلیون افغانسی یا تقریباً ۲۷۷ چند مصارف واقعی پلان اول پیشبینی گردیده که ازان جمله ۷۳ فیصد در امور انکشافی واقتصادی صرف میشود در حالیکه در پلان اول ۶۲ فیصد درین قسمت به مصرف رسیده بود. حجم سرمایه گذاری در پلان دوم ۳۱۳۳ بلیون افغانی یعنی تقریباً ۲۳۳ چند مقابل سرمایه گذاری واقعی در پلان اول پیشبینی گردیده است برای مصارف عادی وتدویری وافزودی معاشات ۱۲ بلیون افغانی و برای مصارف تدویری مزید ۱۲ بلیون افغانی پیشبینی گردیده است .

س: راجع به نتایج پلان پنجمه اول نظر شما چیست ؟

ج: پلان اول با وجود محدودیت امکانات مالی ومادی، فقدان پرسونل ومتخصصین وکارگران ماهر، عدم تجربه در شقوق مختلف اقتصادی وعصری ومخصوصاً در کار دشوار وپیچیده پلانگذاری، مراقبت وکنترول انکشاف اقتصادی بحیث نخستین مرحله انکشاف منظم اقتصادی ومدنی کشور با اتکاء به تأییدات خداوندی (ج) وسمعی وهمت ملت افغانستان در اخیر میزان سال ۱۳۴۰

با موفقیت بیش از آنچه توقع میرفت پایان یافت و با وصف اصلاحات و تغییراتی که نظر به عوامل و علل وارده بعمل آمد میتوان گفت که هدفهای اساسی پلان اول روی هم رفته تطبیق گردیده است. و حتی میزان سرمایه گذاری در دوره پلان از آنچه پیشبینی شده بود بالاتر رفته است پیشرفت هاییکه در شقوق مختلف اقتصاد مملکت در جریان پلان اول بعمل آمده در خطا به شاعلی صدراعظم که در محضر و کسلاهی ملت ایراد گردیده به تفصیل توضیح گردیده است.

س: درباره پلان پنجساله دوم و نتایجیکه از آن متصور است چه فکر میکنید ؟؟
ج: با تطبیق هدفهاییکه در فوق توضیح شد سطح مادی و سوبه مدنی مردم کشور ارتقاء یافته و شرایط قبلی برای بلند رفتن سطح حیات به پیمانته سر یتمتر در دوره های آینده بوجود خواهد آمد، در عین حال تطبیق پلان پنجساله دوم زمینه کار را برای نفوس کشور توسعه داده بیکاری کلی و جزیی را تقلیل میدهد و عدم تناسب در توضیح عایدات ملی بین طبقات مختلف مردم مملکت تحقیف مینماید.

س: میتوانید بگویید که در کلیه دوا یر و موسسات دولتی بشمول مرکز و ولایات بچه تعداد مامور رسمی شامل خدمت اند ؟

ج: از روی احصاییه اییکه درست است فعلاً بتعداد پانزده هزار و یکصد و نود و سه نفر مرد و بتعداد چهار صد و نود و چهار نفر زن در شعبات مختلف دولت (بشمول مرکز و ولایات) بحیث مامور رسمی شامل خدمت اند که تعداد مجموعی شان بر (۱۵۶۸۷) نفر بالغ میشود.

تمدید لین برق مؤسسات صحی ولایت قندهار و حکومت اعلیٰ فراه نصب جنراتور و تمدید لین های برق شفاخانه ملکی گردیز ، شفاخانه ملکی و موسسه اکسریز خوست .
نصب جنراتور و تمدید لین های برق شفاخانه فراه .

۵- یونت های سیار :

چون يك تعداد اهالی مملکت از مراکز صحی موجوده دور بوده و برای معالجه و تداوی خویش بمراکز صحی رسیده نمی توانستند وزارت صحیه از نقطه نظر مساعدت و واریسی صحی اهالی دور از مراکز صحی يك تعداد یونت های سیار را آماده نموده تا از يك طرف به تداوی اهالی مذکور واریسی کرده و از طرف دیگر طب و قایوی را توسط یونت های متذکره و پرسونل فنی مربوطه آن تعمیم نماید .

فعلاً در ولایات ، ننگرهار ، قطغن ، پکتیا ، مزار شریف ، قندهار و حکومت اعلیٰ بدخشان یونتهای سیار بصورت جداگانه مشغول خدمت اند .

۶- مؤسسات دندان سازی :

چون در اکثر مناطق شعبات صحی معالجه و تداوی دندان وجود نداشت و اکثر اهالی مملکت از این ناحیه دچار مشکلات بودند در پلان اول مؤسسات تداوی دندان در ولایت مزار شریف قطغن ، قندهار ، ننگرهار ، پکتیا ، حکومت اعلیٰ میمنه ، فراه ، پروان و هم يك موسسه مجهز دندان سازی در شفاخانه ابن سینا بکار انداخته شده است .

۷- مؤسسات تشخیصی :

چون تداوی مریضان بدون موجودیت وسایل تشخیصی مشکل و بلکه ناممکن محسوب میشود بنابراین وزارت صحیه در این مورد هم توجه خود را معطوف نموده و يك تعداد مؤسسات تشخیصی را در بعضی ولایات بکار انداخته است تا در معالجه و تداوی اهالی مملکت تسهیلات لازمه فراهم شود ،

مؤسسات اکسریز ، در ولایت مزار شریف ، ننگرهار ، خوست ، میمنه ، غرغری ، پروان و شفاخانه ابن سینا مجهز و فعال شده و علاوه بر شفاخانه زایشگاه کابل هم موسسه اکسریز جدید و کاملی بکار افتیده است . همچنان در حکومت اعلیٰ پروان ، میمنه ، غرغری و شفاخانه ابن سینا بصورت جداگانه لابراتوار های اساسی اعمار و مورد استفاده قرار گرفته است .

۸- دویی خانه های مؤسسات صحی :

تنظیف البسه و لوازم بستر مریض یکی از مسایل عمده بوده و بدون وجود وسایل و شرایط لازمه تنظیف البسه و لوازم بستر مریض ناممکن است بنابراین وزارت صحیه در بعضی مناطق مملکت دویی خانه های کوچک را با وسایل لازمه آماده کرده است تا البسه و لوازم بستر مریضان مربوطه را حسب مطلوب تنظیف بتوانند فعلاً در مؤسسات صحی و ولایت هرات قندهار ، مزار شریف ، شفاخانه سنا توریم نوان کابل ، مرکز مجادله توبرکلوز کابل و در شفاخانه ابن سینا دویی خانهای عصری تهیه و مورد استفاده قرار یافته است .

۹ - توسعه تجهیزات عمومی موسسات صحی :

علاوه بر عملی کردن پروژه های فوق الذکر در جریان دو نیم سال اخیر يك قسمت تجهیزات فنی طبى تدارك ، مواد مجادلوی تهیه و سامان لابراتوار ، دندان سازی ، اکسریز ، چپرکت ولوازم بستره ادویه ، البسه مریض ، و غیره چه از ممالک خارجی و چه از داخل مملکت بسرعت ممکنه آماده کار گردیده و برای بلند بردن سويه موسسات صحی موجوده مملکت و رفع حواجج مریضان بکار انداخته شده است .

۱۰ - طب وقایوی :

۱ - موسسه صحت عامه : تعمیر موسسه مذکور را در جریان پلان اول شروع و طبق قراردادیکه بعمل آمده است در حال اکمال بوده ؛ پرسونل فنی طبی آماده شده و تجهیزات آن تحت تدارك است امید میرود که در اوایل سال آینده تاسیس و بکار انداخته شود .

۲ - مجادله امراض ساری : طوریکه گفتیم وزارت صحیه برای اینکه علل امراض رامجو و علاج حقیقی امراض اهالی مملکت را بتواند به انکشاف طب وقایوی جدأ اقدام و به اکثر امراض بشدت مجادله نموده و نتایج مثبت را بدست آورده است در مورد مجادله با امراض ساری با مشورۃ موسسات بین المللی صحی و متخصصین داخلی و خارجی تدابیر لازمه اتخاذ و با در نظر گرفتن تثبیت حق اولیت در جریان سالهای پلان اول بمقابل امراض ملار یا چیچک ، حمای لکه دار ، کولرا ، توبرکلوز ، سگه دیوانه و غیره به پیمانها وسیع مجادله نموده پرسونل تجهیزات ، لوازم مجادله ، وسایل نقلیه را بمقدار کافی تدارك نموده و در راه مجادله با امراض ساری بکار انداخته است . لهذا با ذکر مراتب فوق علاوه بر فعالیت های متذکره چون يك تعداد پرسونل فرعی برای تطبیق پروگرام های مرتبه ضرورت احساس میگردید در حدود پنجمصد و بیست نفر را در کورسهای مختلفه طب و پروتیز دندان ، مقتشین صحی کمپوندر ، تکنیشن ، معاون لابراتوار ، قابله ، آبله کوب ، لبرانت اکسریز تربیه و بکار گماشته شده است .

۳ - تبلیغات صحی : چون تبلیغات و پروپاگند صحی برای حفظ و قایه صحت عامه و تنویر افکار مردم يك موضوع حائز اهمیت میباشد درین مورد هم در جریان پلان پنج ساله اول تشبثات مفید عملی و افکار و اذهان عامه ذریعه نشرات رادیو ، نمایش فلمهای صحی و تعمیم نشریه های طبی و غیره تنویر شده است .

س : اقدامات وزارت صحیه در مورد طب وقایوی چیست ؟ و مهمترین امراضیکه صحت مردم ما را تهدید میکند کدام است و برای جلوگیری و دفع آن چه اقداماتی شده است ؟
ج -- وزارت صحیه جهت وقایع صحت مردم از عرصه بیشتر از بیست سال پروگرام حمای لکه دار را رویکار نموده هر زمستان در تمام افغانستان به پودر یا شی دی دی ، تی ، و اخیراً در کابل به پودر باشی ادویه گاما ، بی ، اچ ، سی شروع نموده تا اهالی از آفت مرض حمای لکه دار که توسط شپش از یک نفر بدیگری انتقال می یابد وقایه نماید . که این کار مصارف هنگفتی را ایجاب میکند فعلاً قرار راپور های احصائیوی مرض حمای لکه دار در سراسر مملکت کدام رقم قابل ملاحظه را نشان نمیدهد . (همکاریهای یونیسفر در پیشبرد این پروژه قابل تذکر است .)

۲ - از ده سال با این طرف وزارت صحتیه بوسیله یکی از ارگانهای خود یعنی موسسه مجادله - ملاریا توانسته است برای جلوگیری از این مرض که بنیه اجتماعی و اقتصادی را تخریب میکند اقدامات جدی و قابل ملاحظه بنماید ریاست مجادله ملاریا بعد از مساعی و زحمات زیادی موفق شد مقدار کثیری از باطلاقها - خندقها و مواضعیکه بدترین منبع نشوونمای پشه است بعد از معاینات لازمه توسط ادویه خنثی ساخته و از تکثیر پشه ملاریا جلو گیری کند . امروز بفضل خداوند مانند سابق اهالی توسط ملاریا تهدید نشده و بنیه افراد مناطق ملاریایی از آفت ملاریا نجات یافته و همه سالم بسر میبرند .

پروژه مجادله ملاریا افغانستان پس از یک سلسله مجاهده امروز از مرحله کنترل گذشته به مرحله امحای ملاریا قدم نهاده است ازین لحاظ پروگرام امحای ملاریای افغانستان در حوزه جنوب شرق آسیا در جمله اولین موفقیتی بشمار میرود که نصیب دول هوابین حوزه گردیده است .

(همکاری های متخصصین موسسه صحتی جهان و مساعدت های مالی یونسف در پیشبرد این پروگرام قابل تذکر است)

۳ - پروگرام امحای چیچک : بعد از یک سلسله مطالعات و سفارشاتیکه از طرف موسسه صحتی جنوب شرق آسیا صورت گرفته چیچک که بصورت اپیدمیک در افغانستان موجود است نظر وزارت صحتیه را بخود جلب نمود ، وزارت صحتیه با صرف مساعی و مبالغ گزافی در پیشبرد این پروگرام دست بکار برده و قرار پلان مطروحه در ظرف پنجسال باید همه اهالی وطن عزیز را علیه چیچک واکسیناسیون بنماید . تیمهای سیار و غیره وزارت صحتیه در اطراف و اکناف مملکت مشغول واکسیناسیون اهالی میباشد وزارت صحتیه درین مورد همکاری تمام افراد ملت را جدأ تمنا دارد .

نوت : واکسین چیچک در موسسه تهیه واکسین وزارت صحتیه تهیه شده و بدسترس تیمهای مذکور گذاشته میشود .

۴ - پروژه تراخم : چون مرض تراخم بیشتر در ولایات هرات و قندهار نظر به سروی که صورت گرفته ملاحظه شده وزارت صحتیه برای معالجه و وقایه افراد از پیشرفت این مرض که شاید روزی کوری مصابین را بار بیاورد داخل اقدام شده . در سال ۱۳۴۱ این پروژه رادائر و تیم مجهزی را بمنظور فوق به هرات و قندهار اعزام داشته است تا به تداوی مصابین تراخم پرداخته و به وقایه صحت افراد رسیدگی نماید .

۵ - کنترل جزام : وزارت صحتیه موضوع جزام را که در بعضی نقاط کشور مانند هزارجات نورستان بملاحظه رسیده از نظر دور نداشته و با موسسه صحتی حوزه جنوب شرق آسیا درین مورد تماس حاصل داشته امید است در یکی دو سال آینده پروژه کنترل جزام نیز به فعالیت آغاز کند .

۶ - توپر کلوز : از تقریباً ده سال باین طرف با همکاری موسسه صحتی جهان در حوزه جنوب شرق آسیا پروژه مجادله توپر کلوز در کابل دائر و بنفعایت آغاز نموده است مؤسسه مجادله توپر کلوز علاوه بر مراکز ثابت ، سرویس خانگی را نیز دارا بوده علاوه بر آنکه معاینات افراد وطن را نموده با واکسین بی هسی جی و توپر کلوزین تلقیح میدارد جهت تداوی

مصائبین خود در مرکز و هم در خانه های شان مبادرت ورزیده مریضان را در خانه های شان قرار پروگرام مرتبه و ارسی و تداوی لازم نموده، ادویه لازم و یتامین و غیره مجاناً بر ایشان توزیع و ایشافرا تحت کنترل و معالجه قرار میدهد.

علاوتاً موسسه مذکور در چند سال اخیر با وزارت معارف نیز همکاری نموده طلاب مکاتب را مورد معاینه و سروی قرار داده و اکسیناسیون (بی، سی، جی) و توبر کو لین را تلقیح نموده است. س: تاکنون به چه تعداد روغتیا پال تربیت شده است درباره این شیونشی، ترتیب شمول، طلاب اعاشه و درجه تعلیمی آن طی چند سطر مختصراً توضیحات بدهید.

ج: در سال ۱۳۴۰ به تعداد ۱۶ نفر روغتیا پال از شیونشی مذکور فارغ التحصیل گردیده و فعلاً مصروف خدمت بجامعه میباشد طلابیکه خواهی شمول را به مکتب روغتیا پال مینمایند مقررات اینست که باید شهادتنامه و یاسند فراغت صنف نهم را بدست داشته و با وزارت چلیله معارف از سوبه تعلیمی شان که بالاتراز صنف نهم باشند معلومات بدعند در آن صورت بعد از طی آمراتب اصولی شامل مکتب روغتیا پال میگردد. برای طلابیکه در مرکز جای رهایش ندارند طبق اصول و مقررات ماهانه مبلغ سه صد افغانی بنام اعاشه نادیه میگردد.

س: یونسف و موسسه صحتی جهان در قسمت امور مربوط چه نوع کمکها و مساعدتهای را روا داشته است لطفاً در این باره توضیحات بدهید؟

ج: موسسه یونسف از سال (۱۹۴۹) با اینطرف در پروژه های مختلفه صحتی افغانستان از قبیل امحای ملاریا - کنترل حمای لکه دار - حمایه طفل و مادر - حفظ الصحه محیطی ریاست انکشاف دهات - لابراتوار مرکزی صحت عامه - موسسه تهیه واکسین و جاداه توبر کلوز - پروژه نرسنگه فاکولته طب همکاری های قابل ملاحظه نموده و می نماید موسسه مذکور با پر وژه های متذکره مابا تقدیم شیر، صابون، ویتامین، ادویه، دی، تی سامان و لوازم لابراتوار - سامان و لوازم حمایه طفل و مادر و زایشگاه عرضه ها، آلات ینچال، ترموز، اکسیر و غیره مساعدت نموده است که عمده آنها در خوردن ذکر است این موسسه در سالهای مختلفه به ترتیب آتی مساعدت و همکاری نموده است.

(۱۱۴۰۰۰ دالر - ۱۹۵۷)

(۱۳۸۰۰۰ - ۱۹۵۸)

(۲۱۹۰۰۰ - ۱۹۵۹)

(۴۴۸۲۰۰ - ۱۹۶۰)

(۴۹۱۰۰۰ - ۱۹۶۲ که جمله آن)

۱۴۱۰۲۰۰ - دالر میشود

و همکنا موسسه صحتی جهان همواره از هنگامی که عضویت آنرا قبول نموده ایم در پروژه های مختلف صحتی کمک های تخنیکي نموده و با اعزام متخصصین - دوکتوران، امینی ما اوجیت ها، تکنیشن های لابراتوار - نرسها - سنتیرین ها - مشاورین شقوق مختلفه جهت سروی امراض و پروژه های صحتی مساعدت مینماید فعلاً متخصص آنها در پروژه های امحای ملاریا - شهبه

صحتی ریاست انکشاف دہات - موسسہ صحت عامہ - مکتبہ نرسنگ فاکولٹی طب و وزارت صحتیہ وغیرہ مصروف خدمت بودہ و تعداد آنہا بہ (۲۱) نفر بالغ میبود.

موسسہ صحتیہ جهان با تقدیم فیلوشپ ہا در شقوق مختلف تا حال بہ حدود (۱۱۰) نفر از مربوطین وزارت صحتیہ، فاکولتہ طب و بیماروالی کابل را در ممالک غربی و شرقی تربیہ نموده است.

س: ترتیب توزیع ادویہ رایگان در شفاخانہ ہای مملکت چطو راست؟
ج: زراوت صحتیہ ہمہ سالہ لست ادویہ و سامان طبی مورد ضرورت شفاخانہای مربوطہ خود را بادر نظر داشتن ادویہ موجود ستاک دواخانہ ہای مربوطہ شان بہ قسم ستاندرت ترتیب و طور رایگان بہ شفاخانہ ہای مرکزی و ولایات توزیع میدارد و از طرف آنہا طور رایگان بہر یمن دادہ میشود.

س: برای توریہ ادویہ ارزان چہ اقدامات شدہ است و دیپوہای وزارت صحتیہ در مرکز ولایات چند است و در این قسمت چہ کردہ اید؟

ج: توریہ و توزیع ادویہ و سامان طبی مورد ضرورت شفاخانہای مربوطہ وزارت صحتیہ و دیگر موسسات صحتیہ فریبہ ریاست دیپوی عمومی ادویہ در مرکز صورت میگیرد و بر علاوہ ریاست موصوف برای این منظور ۴ شعبہ فروش در مرکز و ۴ شعبہ فروش در ولایات دارد.

س: لطفاً توضیح کنید کہ در مرکز و تمام ولایات و نقاط افغانستان بچہ تعداد ادویہ فروشی دولتی ملی و انفرادی وجود دارد و این ادویہ فروشی ہا دیپوہ مورد ضرورت را روی کدام اساس وارد میکنند؟

ج: در تمام افغانستان ۹ دواخانہ دولتی و ۱۴۷ دواخانہ شخصی موجود است ادویہ فروشیہا ادویہ مورد ضرورت خود را بعد از اجازت شعبہ مربوطہ کمپنی ہای ممالک خارجہ را در میدہند. س: شعبات وزارت صحتیہ در قسمت کنترل ادویہ فروشیہا کہ خلاف لایحہ معینہ گران فروشی نشود چہ تدابیر عملی را اتخاذ کردہ است؟

ج: راجع بہ گران فروشی و تخلف از مقررات، وزارت صحتیہ قبلاً توسط کمیسیون منتخبہ لایحہ ترتیب و از مجلس وزارت نیز گزارش یافت، ولی چون مراحل قانونی خود را تا حال طی نکرده صد فیصد تطبیق و عملی نشدہ است. در قسمت تدابیر عملی کہ تذکرہ دادہ اند توضیح مینماید قبلاً از طرف وزارت صحتیہ در پیرامون موضوع مکرر تذریعہ جرایم ادویہ بہ اہالی محترم ابلاغ گردیدہ تا ہمینکہ ادویہ داخلہ نسخہ خود را از دواخانہ ہای مربوطہ اخذ میدارند از صورت قیمت آن تصدیق و مهر دواخانہ را حاصل کردہ و در صورت داشتن اشتباہ (خواہ در حصہ قیمت و خواہ در نوعیت آن باشد) بمدیریت تفتیش وزارت صحتیہ مراجعہ بفرمایند و البتہ بر علاوہ تدابیر فوق مدیریت تفتیش وزارت صحتیہ نیز مراقبت موضوع بودہ و عندالموقع متخلفین را بجزای لازمہ محکوم نمودہ و خواہد نمود.

س: احصایہ مریشان و شفا یافتگان از ماہ سنبلہ ۴۰ تا حال از چہ قرار است؟

ج: احصایہ مریشان و شفا یافتگان از ماہ سنبلہ ۴۰ تا حال قرار آتی است:

۱- شفا یافتگان عمومی (۴۴۶۲۱۹) نفر

۲- مریشان داخل ہسپتال (۱۷۲۸۰) نفر

س: آیا وزارت صحتیہ کدام منبع عایداتی دارد کہ بتواند از عواید آن بہبود چہ جدولت

مصدر کمکی شود؟ اگر ہست کدام است؟ و عواید آن از چہ قرار مپہاشد؟

ج: منابع عایداتی وزارت صحیه، شعبات اکسریز ولا براتوارها بشمول شعبات اکسریز ولا براتوارهای مدیریت های صحیه ولایات، شفاخانه نومی کلینک، سناتوریم نسوان، وهم ده بستر شفاخانه ابن سینا از جمله منابع عایداتی محسوب شده و تا یک اندازه به بودجه دولت مصدر کمک میتواند شد.

س: امور مجادله علیه مرض ملاریا چه پیشرفت وانکشاف کرده است ؟

ج: تقریباً چهار ملیون نفوس مملکت که تحت خطر و تهدید ملاریا قرار داشت در سال ۱۳۴۰ به اندازه ۳۵۰۰۰۰۰ نفر از خطر ملاریا وقایه و کنترول گردید و در نظر است که در سال جاری تمام نفوس ملاریا بی مملکت کنترول و وقایه گردد.

س: برای امحای ملاریا در افغان نستان چه اقدام شده و یا میشود ؟

ج: طبیعیست که تمام امور به روی یک تدبیر و پروگرام پیشرفت مینماید، لهذا پروگرام سروی-لانس امحای ملاریا که چار صفحه دارد و اجزاء آن قرار ذیل میباشد ترتیب گردید.

۱- صفحه اخذ ترتیبات و سروی های مقدماتی

۲- دوا پاشی

۳- توقف دوا پاشی

۴- مراقبت مرض که تکراراً بروز نکند.

مؤسسه ملاریا در پروگرام امحای ملاریا موفقانه به صفحه اول، دوم و سوم - پروژة کار خود رسیده است و طوریکه معلوم میشود سرویلانس در تمام مناطق ملاریا بی مملکت در حال پیشرفت بوده و امید قوی می رود که در آینده قریب بیخ و ریشه این مرض محو و نابود گردد. س: در قسمت امور دندان سازی و تر بیت پرسو فلی فنی آن چه موقیتهای دست داده است و موسسه دندان سازی مصدر چه خدماتی شده است.

ج: موسسه دندان سازی روهه انکشاف میباشد چنانچه در تمام ولایات و حکومات اهلی یک یک موسسه دندان سازی افتتاح شده است.

مکتب طب دندان که در سال ۱۳۳۷ افتتاح گردیده بود تا سال ۱۳۴۰ از مکتب مذکور چهل و چهار نفر معاونین طب و پرو تیز دندان فارغ التحصیل گردیده و به شعبات صحی شامل خدمت شده اند. فعلاً در صنف چهار گانه مکتب مذکور ۷۸ نفر شامل اند

س: کدام امراض ساری در افغان نستان موخود است ؟

ج: باشندگان نقاط افغان نستان را امراض حمای لکه دار - ملاریا - چیچک - تراخم توبرکلوز و جزام تهدید میکند.

س: مجادله وزارت صحیه علیه امراض اپیدمی چطور و بنظر شما چقدر موفق بوده است.

ج: مجادله و فعالیت دوایر مربوط علیه امراض اپیدمی اطمینان بخش بوده موقیتهای ازین رهگذر بدست آمده است همچنان انکشاف شعب متعلقه راجع به ملاریا و غیره امراض ساری موقیتهای خوبی نشان میدهد چنانچه استیلاً ملاریا که طور وسطی ۶۰ - ۷۰ فیصد بوده اکنون به ۴-۵ فیصد پایین آمده است.

(بقیه از صفحه ۷۰)

س: - در امور ساختمانی میدانهای هوایی کشور چه فعالیت های صورت گرفته است. میدانهای هوایی موجوده چه وقت تکمیل خواهد شد !!

ج: - در پلان پنجساله اول میدان هوایی کابل قسمت امور مقدماتی آن از قبیل دستگاره سنگ شکنی دارای حاصله ۱۲۰۰ متر مکعب روز و دستگاره کاسه نگریت اتومات به حاصله ۱۵۰ متر مکعب فی روز و نصب جنریتر برقی دیزلی بقوه (۱۲۲۰) کیلووات و دیپوی سمنت بکنجایش سه هزار تن سمنت و ساختمان پارکهای وسایط ماشینری و ترا نسیپورت و اتا قهای رهایش افراد قوا یکار و کسار گران و دیپوی روغنیا ت و بعضی تعمیرات دیگر و سرک موتر و روتول ۱۶ کیلو متر تکمیل شده و قسمت دوم آن نیز اکثر کار آن انجام یافته بصورت عمومی نود فیصد کار ساختمانی میدان کابل در پلان پنجساله اول انجام یافته است .

س: - در مورد تهیه وسایل تکنیکی جهت احداث سرکها و امور ساختمان بند و انهار و غیره چه فعالیتهای تازه صورت گرفته است !!

ج: - علاوه بر وسایل تکنیکی که تحت کار داریم در پلان پنجساله دوم (۵) میلیون دالر منظور شده که درصد اخذ آن میبایست تا وسیله تکنیکی عصری را بوسیله آن از خارج توريد نماییم .

س: - در باره تربیت پرسونل فنی، متخصصین انجیران و مهندسان چه اقدامات شده و فعلاً در تمام امور فواید عامه کشور بچه اندازه متخصصین - انجیر و مهندس و افراد فنی شامل کار است !!

ج: - وزارت فواید عامه (۱۵۳۶) نفر طلاب و افراد را در شقوق مختلفه تکنیکی و استحکام تربیه نموده که از تحصیلات خود شان فراغت حاصل کرده و شامل کار میباشند و اکنون (۱۹۰۰) نفر مصروف تحصیل میباشند که بزودی از تحصیل فارغ شده رشته های کار را بدست خواهند گرفت از انجمله یکمده را بصورت فیلو شیب و سکالر شیب بخارج نیز اعزام داشته است .

س: - میتوانید توضیح کنید که سرکهای بین مزار شریف، آقچه، شبرغان، اندخوی میمنه، بادغیسات، وهرات اسفلت خواهد شد یا نه و اگر میشود چه وقت نوبت آن خواهد رسید !!

ج: - سرک پلخمیری و مزار شریف و شبرغان (۳۶) کیلو متر در پلان پنجساله دوم به صورت قیر ریزی ساخته میشود و تا سال ۱۳۴۲ سروی آن اجرا شده و الی سال ۱۳۴۵ کار آن خاتمه مییابد سایر سرکها که تذکر داده اند تاکنون راجع به قیر ریزی آنها وقتی تعیین نشده است .

س: - در تمام نقاط افغانستان چندپل جدید و اساسی ساخته شده است؟

ج: - پلهای جدید بکه در پروژه های پلان پنجساله اول تحت نقشه آمده و بصورت پنخته و اساسی ساخته شده قرار ذیل است .

(۱) . پلهای بیکه زا اندازه متر طول دارد و طول یکمده آنها الی (۴۰۰) متر میرسد ۳۸۶ عدد

۲) • پلها بيکه زاندازيک متر الی ۳ متر طول دارد و آنهارا بنام پلچک ذکر ميکنيم ۶۶۶ عدد س: سرک سالنگ چه وقت افتتاح خواهد شد و علت تأخير در افتتاح سرک چیست ؟!
ج: سرک سالنگ بر طبق پروگرام ابتدائی آن که از طرف متخصصين خارجي طرح شده است کار ساختمانی آن بتاريخ ۳۷/۵/۸ شروع و به سال ۴۳ انجام خواهد يافت .
س: وزارت فوائد عامه در طی پلان پنجمساله اول و طی یکسال گذشته از کمکهای ممالک دوست در امور فوائد عامه چه استفاده کرده است ؟!

ج: از کمکها و قرضه های ممالک. دوست چون اتحاد جماهیر شوروی و اضلاع متحد امریکا وسایل تخنیکي تهیه و در پروژه های کار وزارت فوائد عامه در پلان پنجمساله اول ازان کار گرفته شده در یکسال گذشته نيز اين استفاده جريان داشته است :

س: در طی پلان پنجمساله دوم چند کلومیتر سرک قير- چند بندو نور جديد اعمار و چند پروژه جديد ساختمانی ديگر روی دست است و اين پروژه ها تا چه اندازه تطبيق خواهد شد ؟!
ج: در پلان پنجمساله اول (۳۹۳) کلومیتر سرک قير و (۸۰) کيلومتر سرک کانکريت ساخته شده و باندازه (۸۸۸) کيلومتر سرک برای قيرریزی و (۵۸۰) کيلومتر برای کانکريت آماده ميشود و در پلان پنجمساله دوم کار آنها تکميل خواهد شد. راحه به بندو نور چها ر بند جديد در پلان پنجمساله دوم پيشبینی شده و پروژه ساختمانی آنها در نظر گرفته شده که عبارت است از بنددومانده ولایت پکتيا، بند ککچه ولایت قطن، بند کوگان ولایت هرات. بند زردسنگ در حکومت اعلى غزنی. حاضر ساختن اراضی شبرغان و اند خوی برای زراعت پنبه با اندازه (۲۰) هزار هکتار زمین، کار جديد ساختمان پل محمد دخان، سرک هرات و اسلام قلعه. بصورت عصری در پلان پنجمساله دوم پيشبینی شده که نتیجه آخرين پس از سروی و پروژه عرض ميشود فعلاً تنها اسماً معلومات می دهيم .

س: راجع به تغيير نورهای جديد نظر وزارت فوائد عامه چیست ؟!

ج: در زمینه آبیاری اراضی و ساختمان بند و نور وزارت فوائد عامه پروژه های وسیع طرح نموده که از انجمله کانال ننگرهار است که قدرت آبیاری (۳۰) هزار هکتار زمین را دارد و در پلان پنجمساله اول بیست فیصد کار آن انجام یافته و ۸۰ فیصد آن در پلان پنجمساله دوم انجام می یابد بند سرده غزنی که با آبیاری پانزده هزار هکتار زمین قدرت دارد پانزده فیصد کار آن در پلان پنجمساله اول انجام پذیرفته و ۸۵ فیصد مابقی آن پلان پنجمساله دوم انتقال یافته. بند کوگان هرات که (۲-۴) هزار هکتار زمین را آبیاری خواهد کرد. تطبيق کار آن در پلان پنجمساله دوم پيشبینی شده است .

بند قرغه که وقتاً تا يك اندازه کار شده بود و به علت بعضی معایر مدتی کار آن معطل بود در پلان پنجمساله اول بکار آن خاتمه داده شده است .

س: در مورد عمرانان و آبادی مرکز و مراکز ولایات چه اقدامات شده است !!

ج: - در پلان پنجمساله اول در عمرانان مملکت تحول و انکشاف بارز وارد گردید و تمام شرایط تعمیرات عصری در تعمیراتی که جدیداً تحت نقشه آمد مرعی گردید اگر فعالیت این وزارت را در شق تعمیرات در ظرف پلان اول شرح دهيم فصل جدا گانه لازم دارد از انجمله

بعضی تعمیرات مرکز عیار تست از تعمیرات پوهنتون کابل، مکتب حبیبیه، شفاخانه صد بستره بی ستودیو کابل رادیو، خزانه دافغانستان بانک، وزارت معادن و صنایع ریاست کارتو گرافی مکتب کارتو پروان، ریاست ترانسپورت و غیره.

در ولایات نیز بوسیله مدبریت های فواید عامه تعمیرات زیادی برای دوا بر مملکتی و هوتلها و شفاخانه هابه نقشه های عصری آباد گردیده است.

س: رویه مرفته فعالیت وزارت فواید عامه در امور تعمیراتی چقدر بوده است و عمارات دولتی در طول سال گذشته چقدر تکمیل و کار چقدر تعمیر پیش رفته است !!

ج: تعمیر ریاست کارتو گرافی ۷۰ فیصد تکمیل گردیده است.

۲- تعمیر وزارت جلیلیه معدن و صنایع قسمت مرکزی صد فیصد انجام شده و بال جدید طرف عمارت مذکور ۴۰ فیصد انجام و باقی تحت کار است.

۳- در پروژه تعمیرات پوهنتون ۵۲ فیصد تکمیل باقیمانده تحت کار است.

۴- تعمیر مکتب حبیبیه ۹۵ فیصد تکمیل گردیده

۵- صد بستره بی ۸۰ فیصد

۶- صحت عامه ۹۵ فیصد

۷- ستودیو کابل رادیو ۶۰ فیصد

۸- خزانه دافغانستان بانک ۹۰ فیصد

۹- بکه توت ۹۵ فیصد

۱۰- بند قرغه ۱۰۰ فیصد

۱۱- خیاطخانه مربوط وزارت دفاع ملی ۷۰ فیصد

۱۲- هوتل کابل ۱۰۰ فیصد

۱۳- مکتب پروان ۵۰ فیصد

۱۴- ریاست ترانسپورت عمومی ۸۵ فیصد

س: نظریات و گفتنی هاییکه اگر در امور فواید عامه داشته باشید توضیح فرموده و ممنون سازید !!

ج: علاوه بر اجرا آتی که در پلان پنجساله اول جزو وظایف وزارت فواید عامه تعیین شده بود این وزارت بکر شده اجرا آت دیگر نیز نموده که زیلا عده از آنها را تذکر میدهم.

۱- پر وژه سرک تور غندی قندهار در ابتدای پلان پنجساله اول شامل نبود ولی در دو سال اخیر پلان اول تحت اجرا گرفته شد.

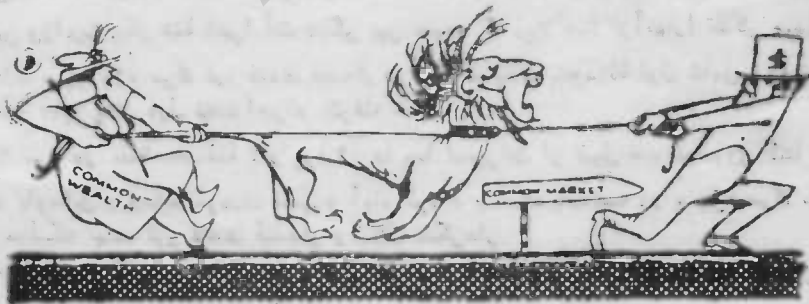
۲- در نقاط مختلفه کار پروژه ها بسا تعمیرات از قبیل هوتلها و ورکشا پهای عصری با وسایل و وسایط مدرن تعمیر و آباد گردیده است بالخاصه در پروژه سرک سازی جاده سالنگ جاده تور غندی قندهار و کانال تنگهار.

۳- از روی ضرورتیکه احساس میشد علاوه بر کار پروژه ها در طرف پلان پنجساله اول بسا سرکهای فرعی در محلات مختلفه مرکز و ولایات مانند سرکهای چهل ستون دارلمان، بینی حصار، بی بی مهر و دره شکاری و سرکهای ولایت بکتیا و غیره ساخته شده است. (ختم)

وقایع سیاسی سال از نگاه
کارتون‌نویسندگان جهان

آنها همه وقت قویتر می‌شوند (اشاره به بازار مشترک اروپا)
(روزنامه بالتیمور سن امریکا)

انگلیس در کشمکش بین بازار مشترک اروپا و مالک مشترک المنافع
«از نیو تایمز شوروی»

استاد و کارکنان در راه

هم ار دوی مخفی با فیوز موقوت

« و اتسن عزیز، خیلی ساده است »
 خطاب به جان کندی، بعد ناکامی
 عملیات کیوبا (و ترات نیوز-امریکا)

مذاکرات سیاسی ۱۹۶۱

(الکمن هاندلسبلاد- استرودم- هالیند)

کنفرانس عهومی خلع سلاح در جینوا

دو گول « آقایان ، مانند من بکنید ماهمه بمبهای اتومی خود را یکی از بین می بریم » (اوزیکوت-پاریس)

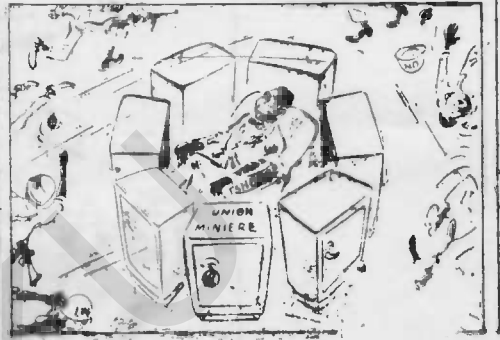

پس جامعه ممل همین جا کار میکرده؟ من اینجا خود را بیگانه حس نمی کنم. « (السیکولو اینا لیا- روما)

They in The New Statesman London

«از کتانگامبری نیست»
(الکین هاند لسبلاد-امستردم هالیند)

از زبان عساکر اجیر کتانگامبری
خطاب به مملد متحد: دیگر تاپادتان
باشد به امور ما مداخله نکنید!
(لویی ویل کورت ژورنال-امریکا)

بیرق های کپ های مخالف
(واشنگتن-دوست - امریکا)

«برای خدا- واحد های آتش نشانی»
رانفر سمید» (دبلی اکسپرس - لندن)

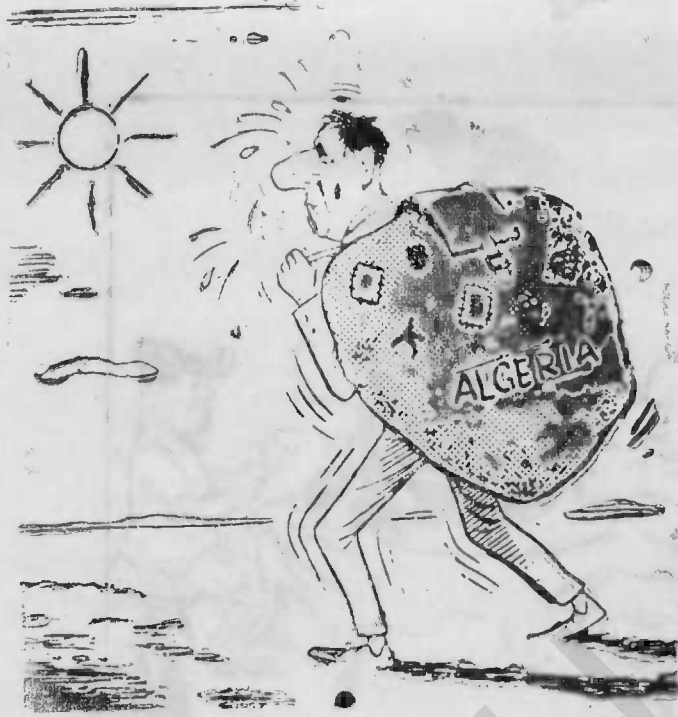
مشکلات مداوم الجزایر

« صلح و سلام » دو گول و حکومت آزاد الجزایر
(مانچستر گارڈین انگلستان)

« برای صلح و قبر کنی اردوی مخفی (پ. و. برلین غربی) »

اگر همه خوراک ما ی من در آن بار نمی بود ، آنرا
درین آفتاب سوزان دور می افکندم. (توانقل پرس)

«ملل متحد در زیر فشار» (سینت لویی پست دسپاچ امریکا)

از من هم یکی دیگر دارد (روزنامه گار دین، مانچستر، انگلستان)

خوب ادر آ ستازه ۱۹۶۲ منتظرین عکس العمل کنیدی
(الکمین هاندلسپلاد، امستردم-هالیند)

(تایم ایند تایید-لندن)

بسوی سالون شانسی آخرین

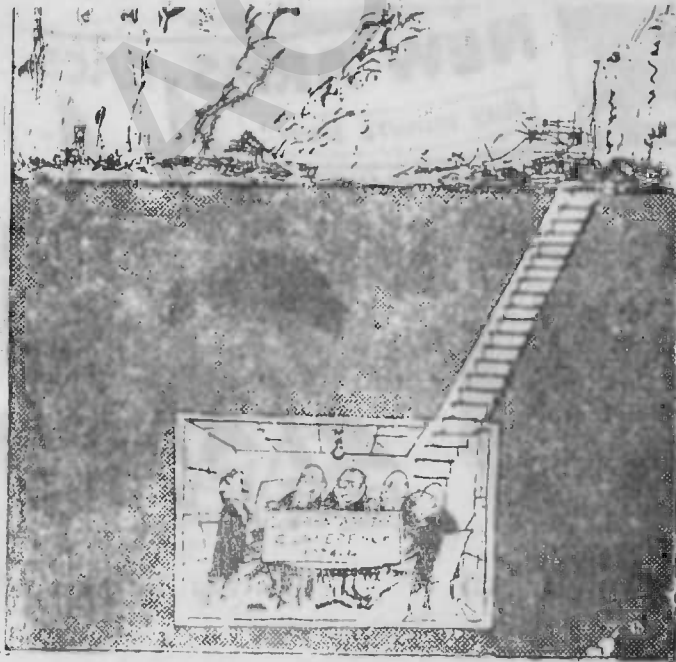

(لندن د یلی مرد)

آماده... تیار...

« آخر آيا شما تجدید نفوس نمی‌خواهید
 خطاب به مردم ذریه پدر دهم جهان »
 (روزنامه سینت لویی بوست د سپاچ امریکا)

ماده هفتم مذاکرات ... اخذ ترتیبات برای کنفرانس آینده
 سران دول ... (پنچ - لندن)

سابق سردار محمد داؤد صدر علیظم پہلے سر کئی دفوری آدمی در بیٹا ارسوہ نذر نا بر یکی مہلی ڈری الیگندہ نو